THAICOM

EXPAND THE HORIZON

รายงานประจำปี 2561

Partnership Model

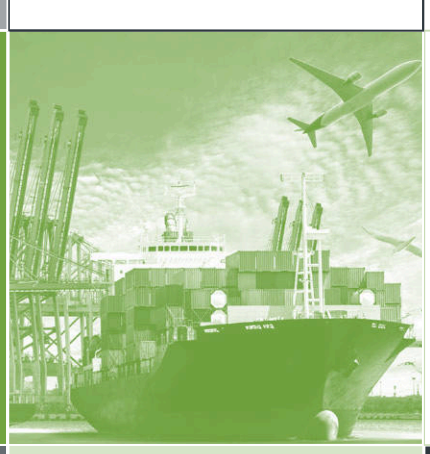

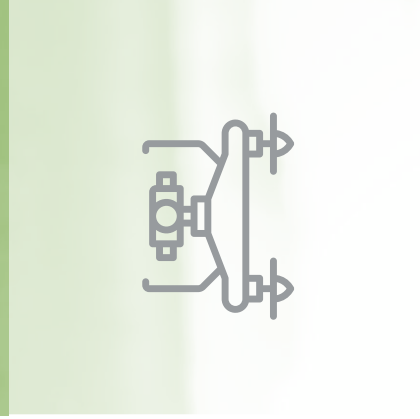

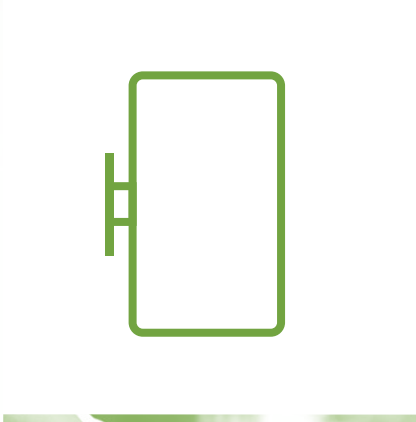

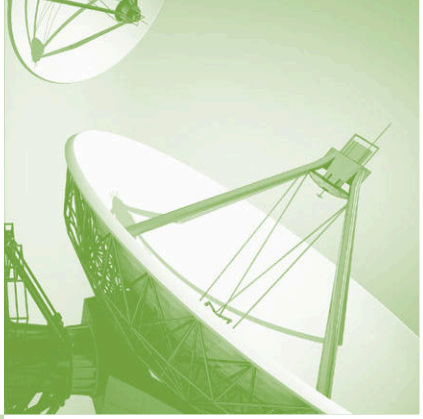

Products & Services

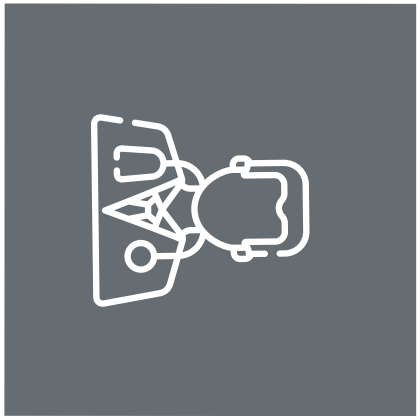

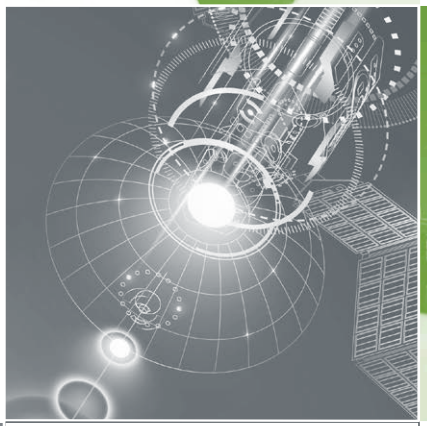

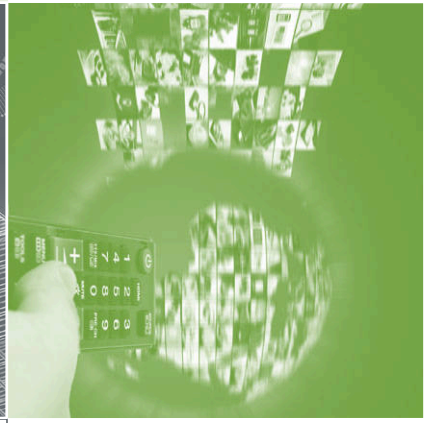

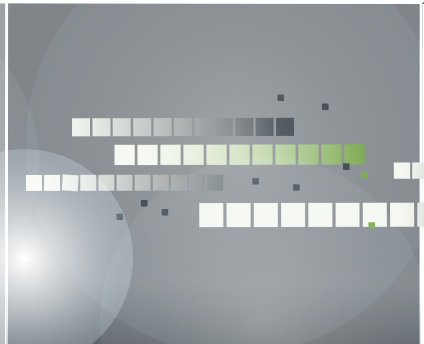

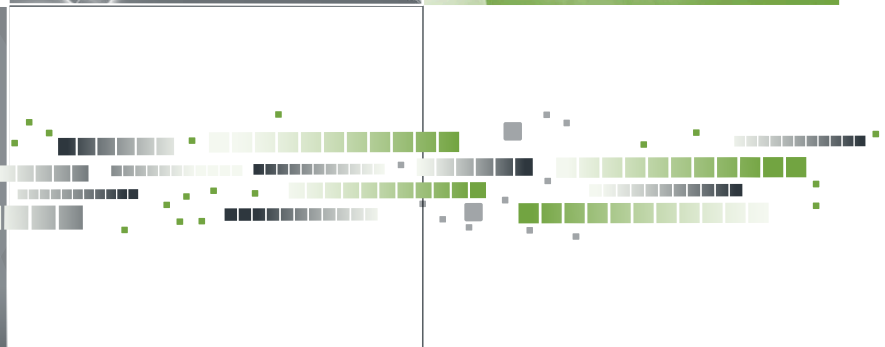

Partnership Model

Business Model

EXPAND THE HORIZON

Organization & People

สารบัญ

4 สารจากประธานคณะกรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

6 คณะกรรมการและเลขานุการบริษัท

8 คณะผู้บริหาร

9 รายงานคณะกรรมการตรวจสอบ ประจำปี 2561

12 รายงานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน ประจำปี 2561

13 รายงานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา ประจำปี 2561

15 รายงานคณะกรรมการบริหาร ประจำปี 2561

17 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และกลยุทธ์ในการดำเนินงานของบริษัท

20 ข้อมูลสำคัญทางการเงิน

22 ผู้ถือหุ้นรายใหญ่

24 โครงสร้างการถือหุ้นกลุ่มอินทัช

26 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสำคัญอื่น

30 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการที่สำคัญ

32 ลักษณะการประกอบธุรกิจและโครงสร้างรายได้

50 ปัจจัยความเสี่ยง

55 การจัดการและการกำกับดูแลกิจการที่ดี

112 รายการระหว่างกันกับบุคคลที่อาจมีความขัดแย้ง

118 รายงานการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน

157 คำอธิบายและการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

163 ประวัติคณะกรรมการ ผู้บริหาร และเลขานุการบริษัท

176 ข้อมูลการดำรงตำแหน่งของกรรมการ ผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมในบริษัทย่อยและบริษัทร่วม

178 รายงานการถือหลักทรัพย์ของกรรมการ และผู้บริหาร ประจำปี 2561

180 รายงานความรับผิดชอบของคณะกรรมการต่อรายงานทางการเงิน

182 รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

189 งบการเงิน

313 นโยบายการจ่ายเงินปันผล

314 คำอธิบายย่อ

317 ข้อมูลของบุคคลอ้างอิงอื่นๆ

318 ข้อมูลสำหรับนักลงทุน

สารจากประธานกรรมการ และ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์
ประธานกรรมการ

นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

เรียน ท่านผู้ถือหุ้น

ในปี 2561 คณะกรรมการบริษัทได้ทำการศึกษาและพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ทางด้านทิศทางธุรกิจ ทิศทางเทคโนโลยี รวมถึงด้านการแข่งขันต่าง ๆ เพื่อกำหนดเป้าหมายระยะยาวเพื่อให้บริษัทไทยคมสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยกำหนดทิศทางธุรกิจใหญ่ ๆ ดังนี้

1) **ด้านธุรกิจดาวเทียม** จะดำเนินธุรกิจโดยลดการพึ่งพาการขอใบอนุญาตหรือสัมปทานในประเทศไทย ในรูปแบบของการอาศัยใบอนุญาตจากต่างประเทศ โดยจะคัดเลือกจากรูปแบบของประเทศอื่น ๆ ที่มีความคุ้มค่ามากที่สุด และจะแสวงหารูปแบบการลงทุนดาวเทียมด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยกับพันธมิตรในต่างประเทศ เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงด้านการลงทุนและการพึ่งพาสัมปทานของรัฐ

2) **ด้านธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับดาวเทียม** บริษัทจะอาศัยจุดแข็งทางด้านการตลาดและวิศวกรรมในการพัฒนาธุรกิจใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบริการดาวเทียมและการสื่อสาร เช่น บริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียมให้เรือสินค้าและเรือขนาดใหญ่ บริการที่ปรึกษาการสร้างดาวเทียม ด้านการสร้างสถานีดาวเทียม ด้านการทำตลาดและการขายดาวเทียม รวมถึงบริการออกแบบและติดตั้งระบบสื่อสาร ทั้งที่เป็นระบบดาวเทียมและที่เกี่ยวเนื่อง เป็นต้น

3) **ด้านธุรกิจใหม่** บริษัทได้จัดตั้งหน่วยงานพัฒนาธุรกิจใหม่ขึ้นมาเพื่อแสวงหาและพัฒนาธุรกิจใหม่ทางด้านเทคโนโลยีแห่งอนาคต ทางด้านดิจิตอลเทคโนโลยี เพื่อนำมาพัฒนาเป็นธุรกิจใหม่ในอนาคตของไทยคมเพื่อลดการพึ่งพารายได้จากดาวเทียมเพียงอย่างเดียว

เพื่อเตรียมความพร้อมให้บริษัทไทยคมสามารถดำเนินธุรกิจในอนาคตได้อย่างยั่งยืน คณะกรรมการบริษัทได้ผลักดันให้เกิดการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรของบริษัทให้รองรับกระแสการทำงานในโลกยุคใหม่ที่ต้องการความคล่องตัวและการดำเนินธุรกิจอย่างยืดหยุ่นและรวดเร็ว และได้ส่งเสริมให้มีการพัฒนาฝึกอบรมพนักงานทั้งในรูปแบบของการปฏิบัติงานแบบใหม่ และการอบรมพัฒนาทักษะการทำงานยุคใหม่ เช่น โครงการ Design Thinking และโครงการ Social Lab เพื่อให้พนักงานได้ใช้รูปแบบวิธีคิดและวิธีปฏิบัติแบบเปิดกว้าง และเรียนรู้ตลอดเวลาในการทำงานโดยมีลูกค้าเป็นศูนย์กลาง นอกจากนั้นยังกำหนดนโยบายให้มีการบริการจัดการต้นทุนและค่าใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพแบบต่อเนื่อง

นอกเหนือจากการดำเนินธุรกิจแล้ว คณะกรรมการยังให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาธรรมภิบาล การกำกับดูแล และการสร้างความยั่งยืนของบริษัทอย่างต่อเนื่อง โดยบริษัทได้รับรางวัล “ASEAN Corporate Governance Awards“ ระดับ TOP 50 ASEAN PLCs ต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 2 ในฐานะบริษัทจดทะเบียนไทยที่ได้รับการประเมินผลการกำกับดูแลที่ดีตามหลักเกณฑ์มาตรฐานสากล และบริษัทยังสามารถรักษามาตรฐานในการเป็นบริษัทจดทะเบียนที่มีการกำกับดูแลกิจการอยู่ในระดับ “ดีเลิศ” (ห้าดาว) ต่อเนื่องเป็นปีที่ 6 (2556-2561) จากผลการสำรวจประจำปีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมถึงการได้รับคัดเลือกให้อยู่ในรายชื่อหุ้นยั่งยืน หรือ “Thailand Sustainability Investment (THSI)” ประจำปี 2561 ต่อเนื่องเป็นปีที่ 4 นอกจากนี้ บริษัทยังได้รับการรับรองในฐานะสมาชิกแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านทุจริตจากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) ต่อเนื่องเป็นวาระที่ 2 หลังจากได้รับใบรับรองครั้งแรกเมื่อปี 2558 รางวัลเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่าพันธกิจของคณะกรรมการในการขับเคลื่อนด้านธรรมภิบาลนั้นประสบความสำเร็จทั้งในระดับประเทศและภูมิภาค เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ถือหุ้น และนักลงทุนต่อระบบการบริหารจัดการของบริษัท

ในนามของผู้บริหารและคณะกรรมการบริษัท พวกเราขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่ได้ช่วยส่งเสริม สนับสนุนและให้ความไว้วางใจต่อบริษัทไทยคม และขอให้คำมั่นว่า คณะกรรมการบริษัทจะทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรอย่างรอบคอบ ยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณและหลักการกำกับกิจการที่ดี มีแผนกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงการสร้างประโยชน์และผลตอบแทนดีที่สุดให้กับผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนและท่านผู้ถือหุ้น

คณะกรรมการ และเลขานุการบริษัท

1. นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์
   ประธานกรรมการ
   และกรรมการอิสระ

2. นางภัทรียา เบญจพลชัย
   กรรมการอิสระ
   ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ
   กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

3. นางชรินทร วงศ์ภูธร
   กรรมการอิสระ
   กรรมการตรวจสอบ
   และประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

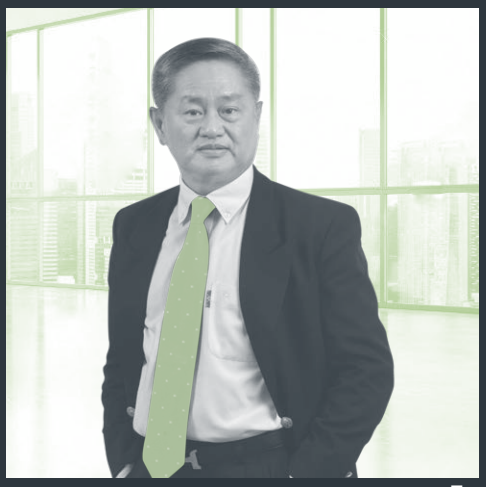

4. ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร
   กรรมการอิสระ
   กรรมการตรวจสอบ
   กรรมการกำหนดค่าตอบแทน
   และประธานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

5. นายเกว็ก บัค ไช
กรรมการ
กรรมการบริหาร
และกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

6. นายเอนก พนาอภิชน
กรรมการ
ประธานคณะกรรมการบริหาร
และกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

7. นายสมประสงค์ บุญยะชัย
กรรมการ

8. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์
กรรมการ
และกรรมการบริหาร

9. นางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง
เลขานุการบริษัท

คณะผู้บริหาร

1. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

2. นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร
หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการเงิน

3. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ
หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการค้า

4. นายวิชัย กิตติวิทยากุล
หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านตรวจสอบภายใน

5. นายเอกชัย ภัคดุรงค์
หัวหน้าฝ่ายงานรัฐกิจ
หัวหน้าฝ่ายงานธุรกิจพัฒนาแพลตฟอร์ม
และบริการ

6. นางพรรณี นิวาศนันท์
หัวหน้าฝ่ายงานการเงิน

7. ดร.สกล กิตติวัชราพงษ์
หัวหน้าฝ่ายงานการตลาด
และพัฒนาธุรกิจ

รายงานคณะกรรมการตรวจสอบ ประจำปี 2561

เรียน ท่านผู้ถือหุ้น บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

คณะกรรมการตรวจสอบได้รับการแต่งตั้งขึ้นตามมติของคณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วยกรรมการอิสระ จำนวน 3 ท่าน คือ นางภัทรียา เบญจพลชัย เป็นประธานกรรมการตรวจสอบ นางชรินทร วงศ์ภูธร และศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร เป็นกรรมการตรวจสอบ โดยในระหว่างปี มีการเปลี่ยนโครงสร้างคณะกรรมการตรวจสอบ โดยศาสตราจารย์หิรัญ รดีศรี ได้พ้นจากตำแหน่งประธานกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากครบวาระ ทั้งนี้ มีนายวิชัย กิตติวิทยากุล หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านตรวจสอบภายใน ทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบ กรรมการตรวจสอบทุกท่านมีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยนางภัทรียา เบญจพลชัย และนางชรินทร วงศ์ภูธร เป็นกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงิน

คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่หลักในการช่วยคณะกรรมการบริษัทสอบทานความถูกต้องของรายงานทางการเงิน ความเพียงพอและมีประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท ตลอดจนกำกับดูแลการปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี ภายใต้ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎบัตรที่อนุมัติโดยคณะกรรมการบริษัท ซึ่งสามารถดูรายละเอียดของกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบได้ที่ www.thaicom.net

ในปี 2561 คณะกรรมการตรวจสอบได้ประชุมร่วมกับฝ่ายบริหาร หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และผู้สอบบัญชี รวม 12 ครั้ง โดยกรรมการทุกท่านได้เข้าร่วมประชุมครบทุกครั้ง คณะกรรมการตรวจสอบได้รายงานผลการปฏิบัติหน้าที่และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการบริษัท เพื่อให้มีการดำเนินการในเรื่องที่เห็นสมควรเป็นประจำทุกไตรมาส ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ได้ดังนี้

1. **งบการเงิน:** สอบทานงบการเงินรายไตรมาสและประจำปี 2561 รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัท ซึ่งได้ผ่านการสอบทานและตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี นอกจากนี้ ยังได้หารือร่วมกับฝ่ายบริหารและผู้สอบบัญชี เพื่อพิจารณาถึงการประมาณการและการใช้ดุลยพินิจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดทำงบการเงิน ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่ปรับปรุงใหม่ ประเด็นทางด้านบัญชีที่เป็นสาระสำคัญตลอดจนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (Key Audit Matters) ตามที่ระบุไว้ในหน้ารายงานของผู้สอบบัญชี

2. **การควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง:** สอบทานความมีประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในระดับองค์กร (Entity-Level) โดยใช้แบบประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และกรอบการควบคุมภายในของ COSO ซึ่งจัดทำโดยฝ่ายบริหาร รวมทั้งยังได้สอบทานผลการตรวจสอบระบบงานต่าง ๆ ที่สำคัญเป็นประจำทุกไตรมาสจากหน่วยงานตรวจสอบภายใน ตลอดจนประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะในหนังสือจากผู้สอบบัญชีถึงฝ่ายบริหาร (Management Letter) นอกจากนี้ คณะกรรมการได้สอบทานผลการบริหารความเสี่ยง ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของบริษัทเป็นรายไตรมาส

3. **งานตรวจสอบภายใน:** พิจารณาอนุมัติแผนการตรวจสอบภายในประจำปี 2561 ซึ่งได้เน้นและให้ความสำคัญในเรื่องการตรวจสอบการป้องกันเชิงรุกตามระดับความเสี่ยง รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงใหม่ขององค์กร เช่น ความมั่นคงและปลอดภัยทางไซเบอร์ (cyber security) และระบบที่เกี่ยวกับดิจิตอล (digitalization) เป็นต้น นอกจากนี้ได้สอบทานความเป็นอิสระ ทิศทางกลยุทธ์ ความเพียงพอของทรัพยากรต่าง ๆ ต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ตลอดจนเห็นชอบให้ปรับปรุงกฎบัตรของหน่วยงานตรวจสอบภายในให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

   นอกจากนี้ ยังได้ติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นประจำทุกไตรมาส ประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในและประชุมร่วมกับผู้ตรวจสอบภายในโดยไม่มีฝ่ายบริหารของบริษัทเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันอย่างเป็นอิสระ

4. **การปฏิบัติตามกฎหมาย:** ประชุมร่วมกับหน่วยงานกฎหมาย หน่วยงาน Compliance และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของบริษัท เพื่อสอบทานการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

   นอกจากนี้ ในปี 2561 ไม่มีรายงานจากผู้สอบบัญชีว่าพบพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท ได้กระทำความผิดตามมาตรา 89/25 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

5. **การกำกับดูแลกิจการ:** สอบทานให้บริษัทนำหลักปฏิบัติ (Principles) ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน (Corporate Governance Code) ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งนำแนวปฏิบัติที่ดีในการกำกับดูแลกิจการ เช่น หลักเกณฑ์ของโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนไทยของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) และ ASEAN CG Scorecard มาปรับใช้ในการกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัท ตลอดจนได้สอบทานให้บริษัทมีการปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ได้กำหนดไว้ สำหรับปี 2561 บริษัทได้รับการประเมินให้เป็นบริษัทจดทะเบียนที่มีการกำกับดูแลกิจการในระดับ “ดีเลิศ” ซึ่งเป็นปีที่ 6 ติดต่อกัน (2556 – 2561) จากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) นอกจากนี้ บริษัทยังได้รับรางวัล ASEAN Corporate Governance Awards ระดับ TOP 50 ASEAN PLCs ต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 2 ในฐานะบริษัทจดทะเบียนไทย ที่ได้รับการประเมินผลการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามหลักเกณฑ์มาตรฐานสากล ASEAN CG Scorecard ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์กลางในการประเมินและจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนเพื่อมุ่งยกระดับมาตรฐานด้านการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มประเทศอาเซียน

6. **การรับแจ้งข้อมูลการกระทำผิดและการทุจริต (Whistleblowing):** สอบทานรายงานการรับแจ้งข้อมูลการกระทำผิดและการทุจริตของบริษัทและบริษัทในกลุ่ม ซึ่งได้รับการรายงานผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิเช่น การส่ง E-mail หรือ Ethics Hotline ใน Internet และ Intranet ของบริษัท เป็นประจำทุกไตรมาส ทั้งนี้ ในปี 2561 บริษัทได้รับข้อร้องเรียนจำนวน 7 เรื่อง เกี่ยวกับพนักงานของบริษัท ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการสอบสวนเรื่องร้องเรียนของบริษัทแล้วเสร็จจำนวน 4 เรื่อง และอยู่ในระหว่างดำเนินการ 3 เรื่อง โดยคณะกรรมการตรวจสอบได้เสนอแนะให้นำผลจากการสอบสวนมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน รวมถึงกำหนดแนวทางการป้องกันและวิธีปฏิบัติต่อไป นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาทบทวนนโยบายการสอบสวนเรื่องร้องเรียนและเบาะแสการกระทำผิดและการทุจริตให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของบริษัท รวมถึงเห็นชอบในการปรับปรุงกระบวนการการรับแจ้งเบาะแสพนักงานผ่านทาง Ethics Hotline ให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในนโยบายการรับเรื่องร้องเรียนและเบาะแสการกระทำผิดและทุจริต

7. **ผู้สอบบัญชี:** พิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชีของบริษัทโดยเห็นว่าผู้สอบบัญชีจากบริษัท ดีลอยท์ ทู้ช โธมัทสุ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทชั้นนำที่ให้บริการสอบบัญชีในระดับสากล มีความเป็นอิสระและเชี่ยวชาญในการสอบบัญชี ตลอดจนมีค่าสอบบัญชีที่เหมาะสมและปฏิบัติหน้าที่ในปีที่ผ่านมาได้เป็นอย่างดี จึงได้เสนอให้คณะกรรมการบริษัทพิจารณาและขออนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อแต่งตั้งผู้สอบบัญชีจากบริษัท ดีลอยท์ ทู้ช โธมัทสุ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด เป็นผู้สอบบัญชีของบริษัทประจำปี 2561 โดยมีค่าสอบบัญชีประจำปี 2561 เป็นจำนวนเงิน 1.86 ล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนเดียวกันกับปีก่อน นอกจากนี้ คณะกรรมการตรวจสอบยังได้ทบทวนนโยบายการว่าจ้างผู้สอบบัญชีเพื่อทำหน้าที่ให้บริการอื่นที่มิใช่การสอบบัญชี ซึ่งในปี 2561 ได้มีการใช้บริการอื่นที่มิใช่การสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีเป็นจำนวนเงิน 180,000 บาท

   นอกจากนี้ ยังได้ประชุมร่วมกับผู้สอบบัญชีโดยไม่มีฝ่ายบริหารของบริษัทเข้าร่วมประชุมด้วย 1 ครั้ง เพื่อหารือในเรื่องต่าง ๆ ที่คณะกรรมการตรวจสอบหรือผู้สอบบัญชีเห็นว่าควรหารือเป็นการส่วนตัว ตลอดจนปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สอบบัญชี

8. **รายการที่เกี่ยวโยงกัน:** สอบทานความสมเหตุสมผลและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อบริษัทของรายการที่เกี่ยวโยงกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้ถูกต้องและครบถ้วนตามกฎหมายและข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับดูแลและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

9. **การต่อต้านการให้สินบนและการคอร์รัปชัน:** สอบทานแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชัน เพื่อให้บริษัทเข้าสู่กระบวนการต่ออายุใบรับรอง (Re-certification) จากคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทย ในการต่อต้านการทุจริต ภายหลังจากได้รับการรับรองเมื่อปี 2558 โดยบริษัทได้ผ่านการต่ออายุใบรับรองการเป็นสมาชิกของแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริตดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2561 นอกจากนี้ ยังได้สนับสนุนให้บริษัทเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต

10. **การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง:** สอบทานและประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองประจำปี โดยได้เปรียบเทียบกับแนวทางปฏิบัติที่ดีและกฎบัตร ซึ่งผลของการประเมินดังกล่าวสรุปได้ว่าคณะกรรมการตรวจสอบได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิผลและเป็นไปตามขอบเขตหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎบัตร นอกจากนี้ ยังได้ทบทวนกฎบัตรและเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการบริษัท เพื่อแก้ไขกฎบัตรให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ดียิ่งขึ้น

โดยสรุปคณะกรรมการตรวจสอบเชื่อว่า ในปี 2561 คณะกรรมการตรวจสอบได้ปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วน โดยใช้ความรู้ความสามารถ ความรอบคอบ และเป็นอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบเห็นว่าบริษัทมีการจัดทำงบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน มีการเปิดเผยสารสนเทศอย่างเพียงพอและเชื่อถือได้ การทำรายการที่เกี่ยวโยงกันมีความสมเหตุสมผลและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อบริษัท ตลอดจนมีระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงที่เพียงพอและมีประสิทธิผล นอกจากนี้ บริษัทได้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยไม่มีข้อบกพร่องที่สำคัญตลอดปีที่ผ่านมา

(นางภัทรียา เบญจพลชัย)
ประธานกรรมการตรวจสอบ
ในนามคณะกรรมการตรวจสอบ
8 กุมภาพันธ์ 2562

รายงานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน ประจำปี 2561

เรียน ท่านผู้ถือหุ้น บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ด้วยที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 ได้มีมติแต่งตั้ง นายเอนก พนาอภิชน เป็น กรรมการกำหนดค่าตอบแทน แทน นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561

ดังนั้น คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนจึงประกอบด้วยกรรมการ 3 ท่าน ได้แก่ นางชรินทร วงศ์ภูธร ประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร และนายเอนก พนาอภิชน กรรมการกำหนดค่าตอบแทน และมีนางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง เลขานุการบริษัท ทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนได้ปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎบัตร และตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทอย่างครบถ้วนด้วยความรอบคอบ เต็มความสามารถ และเป็นอิสระเพื่อประโยชน์โดยรวมต่อบริษัทและผู้ถือหุ้นอย่างเหมาะสม

โดยในปี 2561 มีการประชุมทั้งสิ้น 5 ครั้ง ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของงานที่ได้พิจารณาและปฏิบัติในปี 2561 ดังต่อไปนี้

- พิจารณานโยบายค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทประจำปี 2561 โดยเห็นชอบให้คงไว้ซึ่งองค์ประกอบของค่าตอบแทนกรรมการเช่นเดียวกับปีก่อน คือประกอบไปด้วย ค่าตอบแทนรายเดือน เบี้ยประชุม ค่าตอบแทนรายปี เบี้ยเลี้ยง ค่าเบี้ยประกันชีวิตและค่าเบี้ยประกันสุขภาพประจำปี ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกลุ่มบริษัท

- พิจารณากำหนดงบประมาณค่าตอบแทนกรรมการประจำปี 2561 โดยกำหนดไว้ที่จำนวน 22 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปีก่อนที่ตั้งไว้จำนวน 25 ล้านบาท โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับผลประกอบการของบริษัท หน้าที่ความรับผิดชอบและผลการปฏิบัติงานของกรรมการแต่ละท่าน ซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวอยู่ในระดับที่เหมาะสมเทียบเคียงได้กับตลาดและอุตสาหกรรมเดียวกัน รวมทั้งเพียงพอที่จะจูงใจและรักษากรรมการที่มีคุณภาพไว้กับบริษัท

- พิจารณาการจัดสรรค่าตอบแทนประจำปี 2561 ให้แก่คณะกรรมการบริษัท โดยในปี 2561 ได้มีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่คณะกรรมการบริษัท (รวมค่าตอบแทนทุกประเภท) เป็นจำนวน 15,753,299 บาท ซึ่งไม่เกินวงเงินที่ได้รับอนุมัติจากผู้ถือหุ้นในการประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปี

- พิจารณาผลประเมินการปฏิบัติงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร รวมทั้งกำหนดอัตราการขึ้นเงินเดือนและโบนัสประจำปีของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และผู้บริหารระดับสูง

- พิจารณางบประมาณและอัตราการขึ้นเงินเดือน และการจ่ายเงินโบนัสประจำปีของบริษัท

- ทบทวนกฎบัตรของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน และเห็นว่ากฎบัตรคณะกรรมการชุดปัจจุบันยังคงเหมาะสม และสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ รวมถึงนโยบาย และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

- ทบทวนและประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง โดยเห็นว่าโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการมีความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

ในนามคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

(นางชรินทร วงศ์ภูธร)
ประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

รายงานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา ประจำปี 2561

เรียน ท่านผู้ถือหุ้น บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ด้วยที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 ได้มีมติแต่งตั้ง ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร เป็น ประธานกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา แทน นางภัทรียา เบญจพลชัย โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561

ดังนั้น คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาประกอบด้วยกรรมการ 3 ท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร ประธานกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา นางภัทรียา เบญจพลชัย และนายเกว็ก บัค ไช กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา และมีนางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง เลขานุการบริษัท ทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ

คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาได้ปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎบัตร และตามที่รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทอย่างครบถ้วนด้วยความรอบคอบ เต็มความสามารถ และเป็นอิสระเพื่อประโยชน์โดยรวมต่อบริษัทและผู้ถือหุ้นอย่างเหมาะสม

โดยมีหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาและกำกับดูแลให้บริษัทดำเนินงานภายใต้หลักธรรมาภิบาลที่ดี เพื่อให้องค์กรเติบโตอย่างยั่งยืน รวมถึงการพิจารณาและสรรหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการ และผู้บริหารระดับสูง โดยในปี 2561 ที่ผ่านมา คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหามีการประชุมทั้งสิ้น 4 ครั้ง สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ด้านการพิจารณาสรรหา

- พิจารณาเสนอแต่งตั้งกรรมการใหม่ ซึ่งเป็นผู้แทนจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ นางอาทิตยา สุธาธรรม และนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทเพื่ออนุมัติแต่งตั้งเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2561

- พิจารณาเสนอแต่งตั้งกรรมการที่มีกำหนดพ้นจากตำแหน่งตามวาระ 4 ท่าน ซึ่งได้แก่ นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ศาสตราจารย์หิรัญ รดีศรี นายเกว็ก บัค ไช และนายเอนก พนาอภิชน

  ทั้งนี้ นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ได้มีหนังสือแจ้งขอลาออกจากตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการอิสระมายังบริษัท โดยการลาออกมีผลตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2561 และศาสตราจารย์หิรัญ รดีศรี ได้แจ้งความประสงค์ไม่ขอต่อวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการอิสระของบริษัทต่อไป

  โดย นายเกว็ก บัค ไช และนายเอนก พนาอภิชน ได้รับพิจารณาให้กลับเข้าดำรงตำแหน่งอีกวาระหนึ่ง ซึ่งได้นำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท และที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปีเพื่อพิจารณาอนุมัติเรียบร้อยแล้ว

- พิจารณาสรรหาประธานเจ้าหน้าที่บริหารตามคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และแนวทางการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งบุคคลเป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่ได้กำหนด โดยได้พิจารณาและเสนอแต่งตั้งนายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ เข้าดำรงตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหาร แทนนายไพบูลย์ ภานุวัฒนวงศ์ ที่ลาออก และได้เสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติ

- พิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์ในการสืบทอดตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง ตั้งแต่ระดับหัวหน้าคณะผู้บริหารทุกด้าน ที่รายงานตรงต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหาร เพื่อให้การบริหารงานของบริษัทสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง และเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้สืบทอดตำแหน่งในกรณีที่ผู้บริหารระดับสูงเกษียณอายุ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

- พิจารณาทบทวนโครงสร้างคณะกรรมการ และเปลี่ยนแปลงกรรมการผู้แทนในบริษัทย่อย เพื่อให้มั่นใจว่าโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับกลยุทธ์ และสภาพธุรกิจของแต่ละบริษัท รวมถึงเพื่อให้แน่ใจว่า บริษัทมีการติดตามควบคุมดูแลการดำเนินงานของบริษัทย่อยอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับกฎหมายและการหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

- พิจารณาปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพธุรกิจ แผนการดำเนินงาน และกลยุทธ์ที่เปลี่ยนไปของบริษัท และนำเสนอคณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ

- พิจารณาทบทวนตาราง Board Skills Matrix เพื่อเป็นการสอบทานโครงสร้าง องค์ประกอบ และความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการบริษัท และคณะกรรมการชุดย่อย และใช้ประกอบการพิจารณาในการสรรหากรรมการ และให้เห็นถึงความจำเป็นต่อองค์ประกอบของคณะกรรมการที่ยังขาดอยู่

- ดูแลให้มีการปฐมนิเทศสำหรับกรรมการใหม่ โดยมีเลขานุการบริษัท และผู้บริหารจากสายงานต่าง ๆ เป็นผู้บรรยายชี้แจงให้กรรมการใหม่ได้รับทราบถึงการบริหารงาน ลักษณะธุรกิจตลอดจนแนวปฏิบัติในการกำกับดูแลกิจการของบริษัท

2. ด้านบรรษัทภิบาล

- ทบทวนนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท ซึ่งได้พิจารณาเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทอนุมัติแก้ไขปรับปรุงนโยบายการกำกับดูแลกิจการให้มีความทันสมัย โดยพิจารณาเพิ่มหลักเกณฑ์ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนประจำปี 2560 ที่จัดทำและเผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และติดตามผลการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ดี

  นอกจากนี้ บริษัทยังได้ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอย่างสม่ำเสมอ ผ่านการสื่อสารนโยบายของบริษัทให้พนักงานได้รับทราบ การจัดอบรม และการจัดทำบทเรียนออนไลน์ อาทิเช่น หลักสูตรจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ หลักสูตรนโยบายการกำกับดูแลกิจการ และหลักสูตรนโยบายต่อต้านการทุจริต เพื่อส่งเสริมให้พนักงานมีความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และนโยบายต่าง ๆ ของบริษัทได้อย่างถูกต้อง

- ทบทวนกฎบัตรของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา และเห็นว่ากฎบัตรคณะกรรมการชุดปัจจุบันยังคงเพียงพอและสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ รวมถึงสอดคล้องกับนโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

- ทบทวนและประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง โดยเห็นว่าโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการมีความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ผลจากการที่บริษัทได้ให้ความสำคัญต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีอย่างต่อเนื่อง ทำให้ในปี 2561 ที่ผ่านมา บริษัทได้รับรางวัลต่าง ๆ ด้านบรรษัทภิบาล ดังนี้

- ได้รับการประเมินจากผลสำรวจรายงานการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน ประจำปี 2561 โดยมีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ “ดีเลิศ” หรือ 5 ดาว ต่อเนื่องเป็นปีที่ 6 (2556-2561) จากผลการสำรวจประจำปีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

- บริษัทได้รับรางวัล “ASEAN Corporate Governance Awards” ระดับ TOP 50 ASEAN PLCs ต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 2 ในฐานะบริษัทจดทะเบียนไทยที่ได้รับการประเมินผลการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามหลักเกณฑ์มาตรฐานสากล

- ได้รับคัดเลือกให้อยู่ในรายชื่อหุ้นยั่งยืน หรือ “Thailand Sustainability Investment (THSI)” ประจำปี 2561 ต่อเนื่องเป็นปีที่ 4

- ได้รับการรับรองในฐานะสมาชิกแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านทุจริต จากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) ต่อเนื่องเป็นวาระที่ 2 หลังจากได้รับใบรับรองครั้งแรกเมื่อปี 2558

การได้รับรางวัลและประกาศเกียรติคุณข้างต้นเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นถึงความยึดมั่นในการดำเนินงานของบริษัทบนหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อการบริหารจัดการองค์กรให้กับผู้ถือหุ้น นักลงทุน และผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ทั้งนี้ บริษัทจะยังยึดมั่นและรักษาคุณภาพในการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทต่อไปเพื่อความเจริญเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ในนามคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

(ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร)
ประธานกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

รายงานคณะกรรมการบริหาร ประจำปี 2561

เรียน ท่านผู้ถือหุ้น บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ปี 2561 เป็นอีกหนึ่งปีที่บริษัทต้องเผชิญความท้าทายทางธุรกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางภูมิสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบรุนแรง นับตั้งแต่สภาวะการเติบโตของอุตสาหกรรมดาวเทียมที่ชะลอตัวลง ทำให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรง การพัฒนาเทคโนโลยีภาคพื้นดินที่รวดเร็วและสามารถทดแทนการใช้งานดาวเทียมได้บางส่วน การเปลี่ยนแปลงด้านกฎระเบียบของภาครัฐ ที่บริษัทยังติดตามอย่างใกล้ชิด โดยคณะกรรมการบริหาร ได้รับมอบนโยบายและแนวทางการดำเนินงานจากคณะกรรมการบริษัท และนำมาติดตาม ทำงานร่วมกับฝ่ายจัดการอย่างใกล้ชิด และต้องปรับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ นโยบายที่สำคัญที่คณะกรรมการบริหารได้รับมอบหมายให้ติดตามดำเนินการมีดังต่อไปนี้

1) บริหารสินทรัพย์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นั่นคือเร่งรัดการขาย และใช้ประโยชน์จากดาวเทียมที่มีอยู่ให้มากที่สุด

2) เร่งดำเนินการเพิ่มรายได้ จากธุรกิจที่เกี่ยวเนื่อง ต่อยอดจากธุรกิจดาวเทียม

3) พัฒนาธุรกิจใหม่ ๆ

4) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และพัฒนาบุคลากรให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ

5) ติดตาม และเตรียมการให้พร้อมสำหรับกฎระเบียบใหม่ของภาครัฐที่จะออกมาควบคุมดูแลกิจการดาวเทียมในอนาคต

สำหรับกิจกรรมที่สำคัญของคณะกรรมการบริหารในปี 2561 ที่ผ่านมา ซึ่งเห็นสมควรเรียนแจ้งให้ผู้ถือหุ้นรับทราบ มีดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการบริษัท แต่งตั้งนายเอนก พนาอภิชน ให้ดำรงตำแหน่งเป็น ประธานกรรมการบริหาร แทนนายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2561

2. คณะกรรมการบริษัท แต่งตั้งนายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ให้ดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหาร โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2561

3. นายไพบูลย์ ภานุวัฒนวงศ์ ได้แจ้งลาออกจากตำแหน่ง กรรมการบริหาร โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2561

ดังนั้น คณะกรรมการบริหารจึงประกอบด้วยกรรมการ 4 ท่าน คือ

1. นายเอนก พนาอภิชน ประธานคณะกรรมการ
2. นายเกว็ก บัค ไช กรรมการบริหาร
3. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ กรรมการบริหาร
4. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ กรรมการบริหาร

โดยมีนางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง เลขานุการบริษัท ทำหน้าที่เป็น เลขานุการคณะกรรมการ

นอกจากนี้ คณะกรรมการบริษัท ได้แต่งตั้งนายมาร์ค ชอง เข้ามาดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารของไทยคม เพื่อช่วยให้คำแนะนำทิศทางการดำเนินธุรกิจ การค้าระหว่างประเทศ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้แก่บริษัทเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการพิจารณาสรรหาธุรกิจใหม่ๆ ของบริษัท โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 10 พฤษภาคม 2561

ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารได้ปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบตามกฎบัตร และตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท อย่างครบถ้วนด้วยความรอบคอบและเต็มความสามารถ เพื่อประโยชน์โดยรวมต่อบริษัทและผู้ถือหุ้นอย่างเหมาะสม

คณะกรรมการบริหารมีหน้าที่รับผิดชอบหลักที่สำคัญ คือ บริหารจัดการ และควบคุมดูแลกิจการของบริษัท ให้เป็นไปตามกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์การประกอบกิจการของบริษัท รวมทั้งติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย ข้อบังคับ หรือตามมติของคณะกรรมการบริษัท อีกทั้ง มีหน้าที่ในการพิจารณากลั่นกรองเรื่องต่าง ๆ ที่จะนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติ

ในปี 2561 ที่ผ่านมา คณะกรรมการบริหารมีการประชุมทั้งสิ้น 13 ครั้ง ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่ได้พิจารณา ดังนี้

- พิจารณา จัดทำและทบทวนแผนกลยุทธ์ ทิศทางของธุรกิจ นโยบายทางธุรกิจ เป้าหมาย แนวทาง แผนการดำเนินงาน และงบประมาณของบริษัทและบริษัทย่อย เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติ รวมถึงติดตามงานให้เป็นไปตามแผนงานและงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

- ติดตามการดำเนินนโยบาย และแนวทางการบริหารงานด้านต่าง ๆ รวมถึงการใช้งบประมาณของบริษัท ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย และตามแผนงานงานที่กำหนดไว้

- พิจารณาอนุมัติการดำเนินโครงการ การลงทุน หรือการดำเนินรายการอื่น ๆ อันเป็นปกติธุรกิจของบริษัทภายใต้วงเงินหรืองบประมาณประจำปีตามที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัทและอำนาจดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในตารางอำนาจอนุมัติของบริษัท (Authority Approval Table)

- พิจารณาและติดตามผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นประจำทุกเดือน ทั้งทางด้านธุรกิจ ด้านการเงิน การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน และการบริหารจัดการกระแสเงินสดของบริษัท

- พิจารณาและติดตามความคืบหน้าด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของบริษัท รวมทั้ง คดีความต่าง ๆ ที่คงค้างอยู่

- พิจารณาและสอบทานการบริหารความเสี่ยงและระบบควบคุมภายในของบริษัทเป็นประจำทุกไตรมาส

- พิจารณา ทบทวนและประเมินความเพียงพอของกฎบัตรคณะกรรมการบริหาร และเห็นว่ากฎบัตรคณะกรรมการชุดปัจจุบันยังคงเพียงพอและสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ รวมถึงสอดคล้องกับนโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

- ทบทวนและประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง โดยเห็นว่าโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการมีความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

ในนามคณะกรรมการบริหาร

(นายเอนก พนาอภิชน)
ประธานคณะกรรมการบริหาร

วิสัยทัศน์

“มุ่งสู่การเป็นผู้นำธุรกิจดาวเทียมและดิจิทัลแพลตฟอร์มแห่งเอเชีย”

มุ่งเป้าหมายที่จะเป็นหนึ่งในผู้นำของโลกในการเชื่อมต่อโครงข่ายการสื่อสาร มีความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์และบริการ มุ่งสร้างสรรค์นวัตกรรมการสื่อสาร อีกทั้งยังยึดมั่นในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและหลักธรรมาภิบาล เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

พันธกิจ

- เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- ส่งมอบบริการ และนวัตกรรมที่ตอบสนองวิถีชีวิตยุคดิจิทัล
- สร้างประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นภายใต้กรอบธรรมาภิบาล
- สานปณิธานสร้างคุณค่าสู่สังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ค่านิยม: EPIC

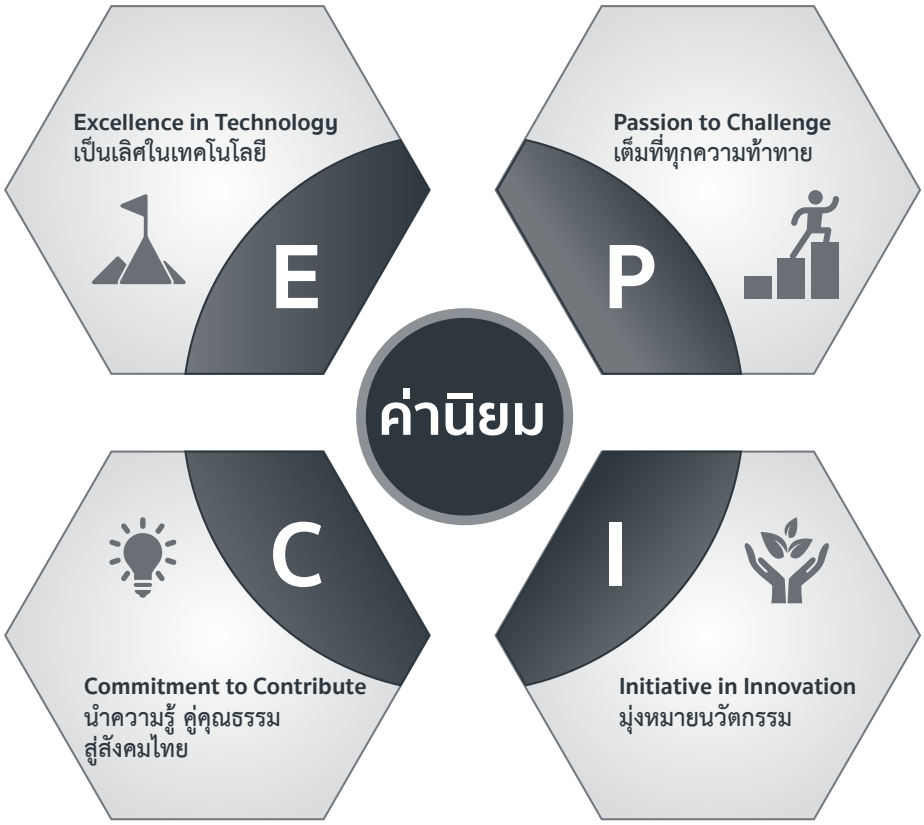

กลยุทธ์ในการดำเนินงานของบริษัท

บริษัทกำหนดนโยบายการดำเนินธุรกิจโดยวางแผนให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์หลัก เพื่อให้บริษัทเป็นองค์กรที่สร้างผลกำไรและเติบโตอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ กลยุทธ์ในการดำเนินงานของบริษัทประกอบด้วย

(1) กลยุทธ์ด้านธุรกิจ

บริษัทกำหนดแผนกลยุทธ์ด้านธุรกิจ เพื่อเป็นกรอบในการนำเสนอสินค้าและบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และสร้างการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยแบ่งกลยุทธ์ด้านธุรกิจออกเป็นสามส่วน ดังนี้

1. กลยุทธ์สำหรับบริการหลัก

บริการด้านบรอดคาสต์: บริษัทให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริการแพร่กระจายช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมบรอดคาสต์ในประเทศไทย โดยการนำเสนอบริการที่มีคุณภาพเพื่อรองรับการออกอากาศรายการโทรทัศน์ที่มีความคมชัดสูงในระบบ High Definition และ Ultra-High Definition และบริการเสริมต่าง ๆ เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับผู้ประกอบการและนำส่งคุณภาพการรับชมรายการที่มีความคมชัดสูงสู่ประชาชนในประเทศไทย และประเทศในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงและเอเชียใต้ สำหรับภูมิภาคแอฟริกา บริษัทมีแผนกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งขันโดยการมุ่งเน้นกลุ่มประเทศเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยบริษัทจะนำประสบการณ์และความเชี่ยวชาญมาประยุกต์ใช้ รวมทั้งการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรเพื่อนำเสนอบริการแบบครบวงจรเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

บริการด้านบรอดแบนด์: บริษัทให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้งานแบนวิดท์บนแพลตฟอร์มไอพีสตาร์และแพลตฟอร์มของพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มปริมาณการใช้งานแบนวิดท์ดาวเทียมไทยคม 4 โดยเฉพาะในประเทศไทย อินเดีย และจีน นอกจากนี้ บริษัทมีแผนขยายธุรกิจบรอดแบนด์ไปสู่ตลาดกลุ่มใหม่และธุรกิจปลายน้ำในประเทศที่มีศักยภาพและมีความได้เปรียบในการแข่งขัน สำหรับแผนระยะยาวบริษัทอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ทางธุรกิจร่วมกับพันธมิตรในการดำเนินโครงการดาวเทียมบรอดแบนด์ขนาดใหญ่ (Very High Throughput Satellite) ที่มีโครงสร้างต้นทุนต่อหน่วยต่ำเพื่อการให้บริการด้านบรอดแบนด์สำหรับอนาคต

2. กลยุทธ์สำหรับบริการทางนวัตกรรมใหม่

บริษัทมุ่งพัฒนาบริการที่จะเป็นแพลตฟอร์มในการเชื่อมต่อการสื่อสาร โดยนำจุดเด่นของระบบสื่อสารผ่านดาวเทียมที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา มาผนวกกับการใช้งานระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และใช้จุดแข็งของบริษัททางด้านการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยี มาสร้างบริการเสริม (value-added services) เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ได้แก่ การให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงแก่เรือเดินทะเล (แพลตฟอร์ม NAVA) และการเป็นผู้ให้บริการ TV solutions แบบครบวงจร (แพลตฟอร์ม LOOX TV และ TV Head-end) โดยให้บริการกับลูกค้าทั้งในประเทศไทยและในภูมิภาค

3. กลยุทธ์ในการขยายธุรกิจ

บริษัทให้ความสำคัญกับการขยายธุรกิจทั้งทางแนวตั้งและแนวราบในระดับภูมิภาค โดยทางแนวตั้งจะเป็นการขยายบริการที่ใช้ดาวเทียมในลักษณะดาวน์สตรีมลงไปในห่วงโซ่ธุรกิจ เป็นต้นว่าการให้บริการบรอดแบนด์อินเทอร์เน็ตไปสู่ผู้ใช้งานปลายทางและบริการอินเทอร์เน็ตทางเรือ ส่วนการขยายธุรกิจทางแนวราบจะมุ่งเน้นการทำธุรกิจที่มีความเกี่ยวเนื่องกับดิจิทัลเทคโนโลยี เช่น Data Analytics และ IOT เป็นต้น มาใช้ในการดำเนินธุรกิจของบริษัทและลูกค้า ทั้งนี้ บริษัทมีแผนการขยายธุรกิจทั้ง 2 มิติอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและสร้างการเติบโตให้กับบริษัทอย่างยั่งยืน

(2) กลยุทธ์ด้านบุคลากร

ในฐานะที่เป็นบริษัทไทยและดำเนินกิจการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่มุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงและเติบโตอย่างยั่งยืนในธุรกิจสื่อสาร บริษัทเล็งเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ โดยมีความเชื่อมั่นว่าพนักงานที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการนำพาองค์กรสู่ความเจริญเติบโตและความสำเร็จที่ยั่งยืน และยังเป็นปัจจัยบ่งชี้ถึงความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในยุคปัจจุบันอีกด้วย บริษัทจึงมุ่งมั่นในการดูแลอัตราส่วนกำลังคน รวมทั้งต้นทุนของพนักงานให้อยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นไปที่ การแสวงหาคนดี รักษาคนเก่ง สร้างความผูกพันในองค์กร และสร้างความพร้อมให้พนักงานทุกระดับเป็นผู้มีความรู้ความสามารถโดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มศักยภาพของพนักงานให้สามารถแข่งขันได้ในโลกยุคดิจิทัล มีคุณธรรม สร้างโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นให้พนักงานได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ของตนอย่างเต็มที่ พร้อมถ่ายทอดและปลูกฝังหลักการทำงานที่ยึดมั่นในค่านิยมขององค์กร เพื่อความเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกับความเจริญเติบโตของบริษัท

(3) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เพื่อมุ่งสู่ Thaicom Sustainability Goals ภายใต้แนวคิด “Connectivity for Sustainability” หรือ “การสร้างโอกาส สร้างอนาคตสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ไทยคมจึงดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงในทุกมิติ โดยกำหนดกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืนจาก 4 ด้าน โดยผ่านกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นกรอบแนวทางทั้ง 4 ด้านนี้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจ

1. การเชื่อมต่อโครงข่ายการสื่อสารสู่ทุกชีวิต (Connectivity)

ให้ความสำคัญกับการจัดหาและบริการโครงข่ายดาวเทียมและรักษาความต่อเนื่องของการสื่อสารให้ครอบคลุมเพียงพอในทุกสภาวการณ์ เพื่อนำมาซึ่งความมั่นคงผาสุกของผู้มีส่วนได้เสีย และการเติบโตของเศรษฐกิจ ทั้งในภาวะปกติและสภาวการณ์วิกฤต

1.1 โครงข่ายการสื่อสารเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 ความสามารถของการสื่อสารในทุกสภาวการณ์

2. ความรับผิดชอบเพื่อเสริมสร้างสังคมที่ยั่งยืน (Responsibility)

รับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์และบริการแบบครบวงจร โดยนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณค่าและยกระดับคุณภาพการบริการ คำนึงถึงการสร้างเสริมและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมุ่งสนับสนุนให้เกิดสังคมที่ยั่งยืน

2.1 การนำเสนอสินค้าและบริการอย่างรับผิดชอบ

2.2 การเสริมสร้างสังคมที่ยั่งยืน

2.3 การจัดการทรัพยากรและบรรเทาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

3. การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่ออนาคต (Innovation)

สร้างสรรค์นวัตกรรมทั้งด้านผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งลูกค้ารายบุคคล ครัวเรือน องค์กร และภาครัฐ รวมทั้งร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ตลอดจนนวัตกรรมด้านกระบวนการดำเนินธุรกิจ และบริหารจัดการทรัพยากรอวกาศเพื่อประสิทธิผลสูงสุด

3.1 นวัตกรรมแห่งการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ

3.2 นวัตกรรมเชิงกลยุทธ์ธุรกิจ

3.3 นวัตกรรมในการพัฒนากระบวนการธุรกิจ

4. การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance)

ให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลตลอดห่วงโซ่ธุรกิจ เน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและสนับสนุนให้เกิดความโปร่งใส ซื่อสัตย์ และเป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่ความยั่งยืน

4.1 การดำเนินธุรกิจด้วยธรรมาภิบาลตลอดห่วงโซ่ธุรกิจ

4.2 การบริหารทรัพยากรบุคคล

นอกจากนี้ บริษัทยังกำหนดนโยบายในการดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานการเป็นบรรษัทภิบาล เช่น การเป็นองค์กรที่ยึดนโยบายการต่อต้านการคอร์รัปชันอย่างเคร่งครัด การดำรงสถานะองค์กรที่ได้รับการประเมินธรรมาภิบาลในระดับดีเลิศ ทั้งในระดับประเทศและอาเซียน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนและผู้ถือหุ้นทุกรายโดยเสมอภาคกัน

ข้อมูลสำคัญทางการเงิน

หน่วย: ล้านบาท ยกเว้นตัวเลขต่อหุ้น

	2560	2561
ผลการดำเนินงาน		
รายได้รวม	7,228	8,174
รายได้จากการขายและบริการ	6,689	6,008
กำไรขั้นต้น	1,398	1,789
กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน	(3,594)	(1,981)
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	(2,650)	230
กำไร (ขาดทุน) ก่อนดอกเบี้ยจ่าย ภาษี และค่าเสื่อมราคา	(699)	(52)
สถานะทางการเงิน		
สินทรัพย์รวม	25,939	22,202
หนี้สินรวม	10,659	9,065
ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม	15,280	13,137
อัตราส่วนทางการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	3.22	2.39
อัตราส่วนเงินกู้ยืมที่มีภาระดอกเบี้ยต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.53
อัตรากำไรขั้นต้น	21%	30%
อัตรากำไรจากการดำเนินงาน	(54%)	(33%)
EBITDA Margin	(10%)	(1%)
อัตรากำไรสุทธิ	(40%)	4%
อัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สิน	(9%)	1%
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	(15%)	2%
กำไรสุทธิต่อหุ้น (บาท)	(2.42)	0.21
ราคาตามบัญชีต่อหุ้น (บาท)	13.94	11.99

ผลการดำเนินงาน

รายได้รวม

2561	8,174 ล้านบาท
2560	7,228 ล้านบาท

กำไรสุทธิ

2561	230 ล้านบาท
2560	(2,650) ล้านบาท

กำไรสุทธิจากการดำเนินงานปกติ

2561	140 ล้านบาท
2560	20 ล้านบาท

สถานะทางการเงิน

สินทรัพย์รวม

2561	22,202 ล้านบาท
2560	25,939 ล้านบาท

หนี้สินรวม

2561	9,065 ล้านบาท
2560	10,659 ล้านบาท

ส่วนของผู้ถือหุ้น

2561	13,137 ล้านบาท
2560	15,280 ล้านบาท

* กำไรสุทธิจากการดำเนินงานปกติ = กำไร (ขาดทุน) ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่
- กำไรจากการขายหุ้น ซีเอสแอล + ขาดทุนจากการด้อยค่าสินทรัพย์

ผู้ถือหุ้นรายใหญ่

1) รายชื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 10 อันดับแรกของบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ณ วันปิดสมุดทะเบียน (Closing Date) ล่าสุดเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2561 มีดังนี้

รายชื่อผู้ถือหุ้น	จำนวนหุ้นที่ถือ	สัดส่วนการถือหุ้น (ร้อยละ)
1. บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	450,870,934	41.13
2. STATE STREET EUROPE LIMITED	81,100,166	7.40
3. บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด	45,310,799	4.13
4. นายณฤทธิ์ เจียอาภา	17,613,000	1.61
5. SOUTH EAST ASIA UK (TYPE C) NOMINEES LIMITED	16,322,577	1.49
6. CITIBANK NOMINEES SINGAPORE PTE LTD-LEMBAGA TABUNG HAJI-ASIA PACIFIC	15,520,000	1.42
7. CREDIT SUISSE AG, SINGAPORE BRANCH	8,281,500	0.76
8. NORTRUST NOMINEE LTD-CL AC	6,839,500	0.62
9. น.ส. สุนันท์ งามอัครกุล	5,733,700	0.52
10. นายกิตติ งามมหรัตน์	5,657,000	0.52
รวม	**653,249,176**	**59.61**

ที่มา: บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด

2) กลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่โดยพฤติการณ์มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการจัดการหรือการดำเนินงานของบริษัท

- บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) (อินทัช) ประกอบธุรกิจด้านการลงทุนในธุรกิจโทรคมนาคม สื่อ และเทคโนโลยี โดยการถือหุ้นและเข้าไปบริหารงาน (Holding Company) ปัจจุบันการลงทุนของอินทัชสามารถจำแนกออกเป็น 3 สายธุรกิจหลัก คือ ธุรกิจสื่อสารโทรคมนาคมไร้สาย ธุรกิจดาวเทียมและธุรกิจต่างประเทศ และธุรกิจอื่น ๆ โดยอินทัชถือหุ้นสามัญในบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) จำนวน 450,870,934 หรือคิดเป็นร้อยละ 41.13 ของทุนชำระแล้ว (ข้อมูล ณ วันที่ 5 เมษายน 2561) ทั้งนี้ รายชื่อผู้ถือหุ้นใหญ่ของอินทัช ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2561 ได้แก่

รายชื่อผู้ถือหุ้น [1]	จำนวนหุ้นที่ถือ	สัดส่วนการถือหุ้น (ร้อยละ)
1. SINGTEL GLOBAL INVESTMENT PTE. LTD.[2]	673,348,264	21.00
2. THE HONGKONG AND SHANGHAI BANGKING CORPORATION LIMITED	509,766,840	15.90
3. บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด	381,063,676	11.88
4. SOUTH EAST ASIA UK (TYPE C) NOMINEES LIMITED	137,520,271	4.29
5. บริษัท แอสเพน โฮลดิ้งส์ จำกัด [3]	102,130,520	3.19

หมายเหตุ

[1] รายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันปิดสมุดทะเบียนล่าสุดเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2561 จัดทำโดยบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด (นายทะเบียนหลักทรัพย์)

[2] SINGTEL GLOBAL INVESTMENT PTE. LTD. เป็นบริษัทย่อยทางอ้อมของ SINGAPORE TELECOMMUNICATIONS LTD.

[3] ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2562 ของบริษัท แอสเพน โฮลดิ้งส์ จำกัด เป็นบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย ถือหุ้นโดยบริษัท แอนเดอร์ตั้น อินเวสเม้นท์ พีทีอี แอลทีดี สัญชาติสิงคโปร์ ในสัดส่วนร้อยละ 99.99

3) ข้อตกลงระหว่างผู้ถือหุ้นใหญ่

- ไม่มี -

โครงสร้างการถือหุ้น
กลุ่มอินทัช

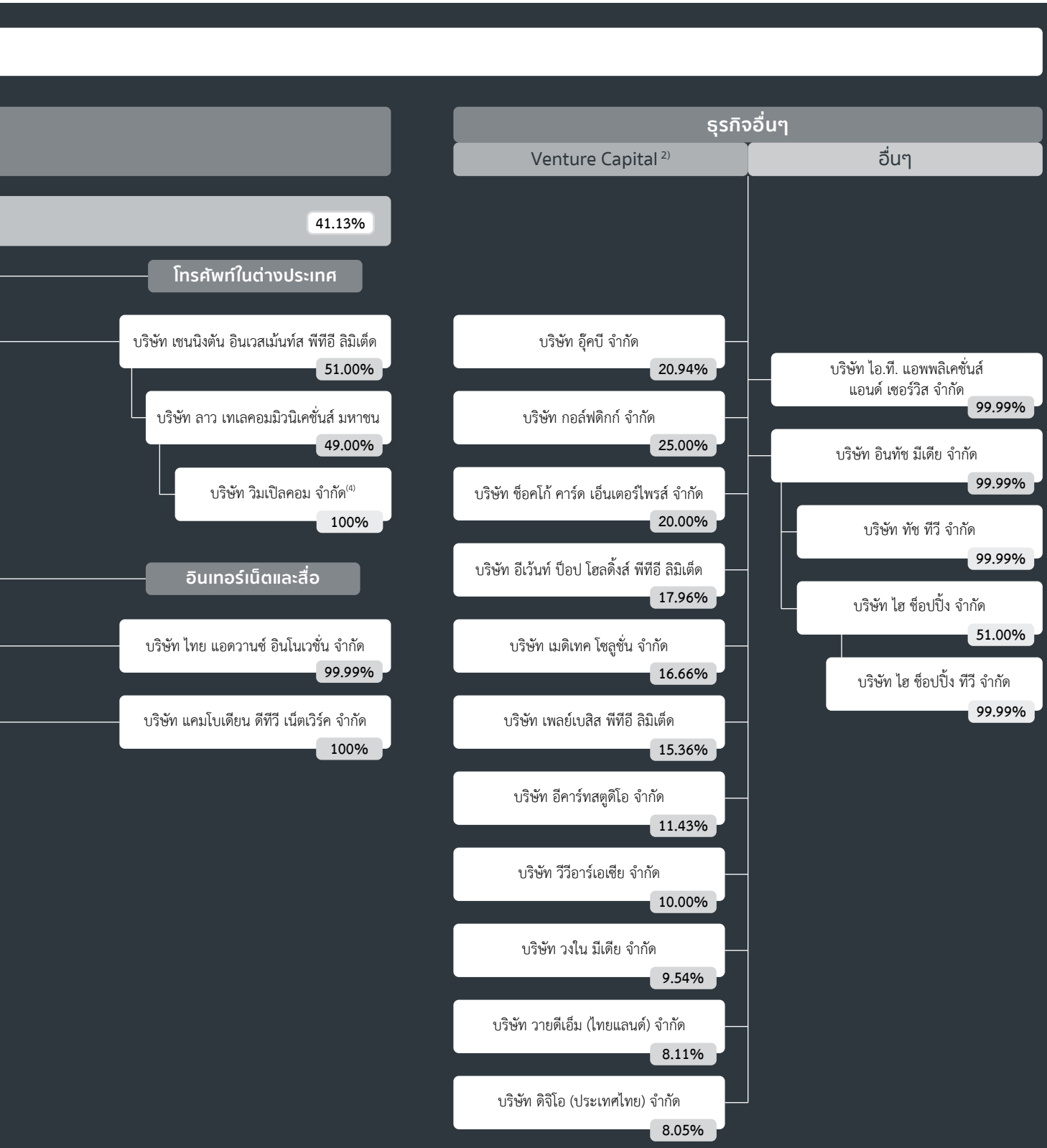

หมายเหตุ :

1) **บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**

2) **ไม่รวมเงินลงทุนที่เป็นตราสารหนี้**

3) **INTUCH ถือหุ้น ITV (52.92%) ซึ่งปัจจุบันหยุดการดำเนินธุรกิจ และอยู่ระหว่างการพิจารณาข้อพิพาทกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี**

4) **บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ มหาชน เข้าซื้อกิจการของบริษัท วิมเปิลคอม จำกัด จากรัฐบาล สปป.ลาว ในเดือนมกราคม 2562**

ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลสำคัญอื่น

1) ข้อมูลทั่วไป

1.1) ข้อมูลทั่วไปของบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ชื่อบริษัท	:	บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
ชื่อย่อหลักทรัพย์	:	THCOM
หมวดอุตสาหกรรม	:	เทคโนโลยี
หมวดธุรกิจ	:	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ลักษณะการประกอบธุรกิจ	:	แบ่งเป็น 3 ธุรกิจหลัก ได้แก่ 1. ธุรกิจดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง 2. ธุรกิจอินเทอร์เน็ตและสื่อ 3. ธุรกิจโทรศัพท์ในต่างประเทศ
เลขทะเบียนบริษัท	:	0107536000897 (เดิมเลขที่ บมจ. 163)
ที่ตั้งสำนักงานใหญ่	:	เลขที่ 414 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
ที่ตั้งสำนักงานสาขา	:	(1) เลขที่ 63/21 ถนนรัตนาธิเบศร์ ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000 (2) เลขที่ 50 หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี 12140
ทุนจดทะเบียน	:	5,499,884,200.00 บาท แบ่งออกเป็นหุ้นสามัญจำนวน 1,096,101,954 หุ้น (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561)
ทุนชำระแล้ว	:	5,480,509,770.00 บาท แบ่งออกเป็นหุ้นสามัญจำนวน 1,096,101,954 หุ้น (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561)
มูลค่าที่ตราไว้ต่อหุ้น	:	5 บาท
โทรศัพท์	:	(66) 2596 5060
โทรสาร	:	(66) 2591 0705
เว็บไซต์บริษัท	:	www.thaicom.net

1.2) ข้อมูลทั่วไปของนิติบุคคลที่บริษัทถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป (1)

ข้อมูลบริษัท	ประเภทธุรกิจ	ทุนจดทะเบียน	จำนวนหุ้นที่ออกจำหน่าย	มูลค่าที่ตราไว้ต่อหุ้น	ทุนชำระแล้ว	สัดส่วนการถือหุ้น (ร้อยละ)
ธุรกิจดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง						
บริษัท ไอพีสตาร์ จำกัด (ไอพีสตาร์) Trident Chambers, P.O. Box 146, Road Town, Tortola, British Virgin Islands	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4	2,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ	200,000,000 หุ้น	0.01 ดอลลาร์สหรัฐ	2,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ	100
บริษัท ไอพีสตาร์ นิวซีแลนด์ จำกัด (ไอพีเอ็นแซด) 24 Unity Drive North, Abany, Auckland 0757, New Zealand โทรศัพท์ (649) 414 5920 โทรสาร (649) 414 5922	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 ในประเทศนิวซีแลนด์	3,196,133 ดอลลาร์นิวซีแลนด์	3,196,133 หุ้น	1 ดอลลาร์นิวซีแลนด์	3,196,133 ดอลลาร์นิวซีแลนด์	100
บริษัท ไอพีสตาร์ ออสเตรเลีย พีทีวาย จำกัด (ไอพีเอ) 5 George Place, Artarmon, NSW 2064, Australia โทรศัพท์ (612) 8458 0500 โทรสาร (612) 8006 5592	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 ในประเทศออสเตรเลีย	6,950,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย	6,950,000 หุ้น	1 ดอลลาร์ออสเตรเลีย	6,950,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย	100
บริษัท โอไรอ้อน แซทเทลไลท์ ซิสเทม พีทีวาย จำกัด (โอเอสเอส) (ถือหุ้นโดยไอพีเอร้อยละ 100) Level 2, 231 Adelaide Terrace, Perth, WA 6000, Australia โทรศัพท์ (61) 8 9225 7800 โทรสาร (61) 8 9225 7811	ให้บริการด้านการสื่อสารข้อมูลผ่านดาวเทียมและโซลูชั่นเพื่อธุรกิจ	13,374,571 ดอลลาร์ออสเตรเลีย	1 หุ้น 5,960,354 หุ้น	7,414,217 ดอลลาร์ออสเตรเลีย 1 ดอลลาร์ออสเตรเลีย	13,374,571 ดอลลาร์ออสเตรเลีย	100
บริษัท ไอพีสตาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล พีทีอี จำกัด (ไอพีไอเอ็น) 8 Marina Boulevard #05-02, Marina Bay Financial Centre, Singapore 018981 โทรศัพท์ (65) 6338 1888 โทรสาร (65) 6337 5100	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4	20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์	20,000 หุ้น	1 ดอลลาร์สิงคโปร์	20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์	100

ข้อมูลบริษัท	ประเภทธุรกิจ	ทุนจดทะเบียน	จำนวนหุ้นที่ออกจำหน่าย	มูลค่าที่ตราไว้ต่อหุ้น	ทุนชำระแล้ว	สัดส่วนการถือหุ้น (ร้อยละ)
บริษัท ไอพีสตาร์ โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด (ไอพีจีเอส) Intercontinental Trust Limited, Suite 802, St. James Court, St. Denis Street, Port Louis, Mauritius โทรศัพท์ (230) 213 9800 โทรสาร (230) 210 9168	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4	20,000 ดอลลาร์สหรัฐ	20,000 หุ้น	1 ดอลลาร์สหรัฐ	20,000 ดอลลาร์สหรัฐ	100
บริษัท ไอพีสตาร์ เจแปน จำกัด (ไอพีเจ) 1231-1 Hio, Oganomachi, Chichibu-gun, Saitama, Japan	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 ในประเทศญี่ปุ่น	100,000,000 เยน	10,000 หุ้น	10,000 เยน	100,000,000 เยน	100
บริษัท ไอพีสตาร์ (อินเดีย) ไพรเวท จำกัด (ไอพีไอ) 208, II FLOOR, ABW TOWER, M.G. ROAD, IFFCO CHOWK, GURGAON - 122002, Haryana, INDIA	จัดจำหน่ายอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม และบริการให้คำปรึกษาด้านเทคนิคที่เกี่ยวกับดาวเทียม	30,000,000 รูปี	30,000,000 หุ้น	1 รูปี	30,000,000 รูปี	100
บริษัท สตาร์ นิวเคลียส จำกัด (สตาร์) Trident Chambers, P.O. Box 146, Road Town, Tortolar, British Virgin Islands	ให้บริการด้านวิศวกรรมพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์	50,000 ดอลลาร์สหรัฐ	10 หุ้น	1 ดอลลาร์สหรัฐ	10 ดอลลาร์สหรัฐ	100
บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด (ทีซีบี) เลขที่ 414 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ (66) 2596 5060	ให้บริการด้านธุรกิจกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	1,000,000 บาท	100,000 หุ้น	10 บาท	250,000 บาท	99.99
บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล แซทเทลไลท์ จำกัด (ไอเอสซี) Intercontinental Trust Limited, Level 3, Alexander House, 35 Cybercity, Ebene, Mauritius	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 7 และไทยคม 8	50,000 ดอลลาร์สหรัฐ	50,000 หุ้น	1 ดอลลาร์สหรัฐ	50,000 ดอลลาร์สหรัฐ	100
บริษัท ทีซี โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด (ทีซีจีเอส) 12th Floor, Standard Chartered Tower, 19, Cybercity, Ebene, Mauritius	ให้บริการด้านเทคโนโลยี	50,000 ดอลลาร์สหรัฐ	50,000 หุ้น	1 ดอลลาร์สหรัฐ	12,500 ดอลลาร์สหรัฐ	100

ข้อมูลบริษัท	ประเภทธุรกิจ	ทุนจดทะเบียน	จำนวนหุ้นที่ออกจำหน่าย	มูลค่าที่ตราไว้ต่อหุ้น	ทุนชำระแล้ว	สัดส่วนการถือหุ้น (ร้อยละ)
ธุรกิจอินเทอร์เน็ตและสื่อ						
บริษัท ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด (ไทยเอไอ) (ชื่อเดิมคือ บริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด) เลขที่ 414 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ (662) 950-5005 โทรสาร (662) 591-0708 เว็บไซต์ www.dtvservice.net	จัดจำหน่ายอุปกรณ์รับสัญญาณโทรทัศน์ บริการให้คำปรึกษาและติดตั้งระบบสำหรับเครือข่ายบรอดแบนด์แบบครบวงจร (System Integration)	398,791,470 บาท	39,879,147 หุ้น	10 บาท	398,791,470 บาท	99.99
บริษัท แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวิร์ค จำกัด (ซีดีเอ็น) 9A, Street 271, Tomnup Teuk quarter, Chamkar Mon district, Phnom Penh, Kingdom of Cambodia โทรศัพท์ (855) 023 305 990 โทรสาร (855) 023 994 669 เว็บไซต์ www.cdn.com.kh	จัดจำหน่ายอุปกรณ์รับสัญญาณโทรทัศน์ในประเทศกัมพูชา	2,400,000,000 เรียล (600,000 ดอลลาร์สหรัฐ)	1,000 หุ้น	2,400,000 เรียล	2,400,000,000 เรียล (600,000 ดอลลาร์สหรัฐ)	100
ธุรกิจโทรศัพท์ในต่างประเทศ						
บริษัท เซนนิงตัน อินเวสเม้นท์ส พีทีอี ลิมิเต็ด (เซน) 8 Marina Boulevard #05-02, Marina Bay Financial Centre, Singapore 018981 โทรศัพท์ (65) 6338 1888 โทรสาร (65) 6337 5100	ประกอบธุรกิจหลักในการลงทุนด้านการสื่อสารโทรคมนาคมในระดับนานาชาติ	14,658,000 ดอลลาร์สิงคโปร์	14,658,000 หุ้น	1 ดอลลาร์สิงคโปร์	14,658,000 ดอลลาร์สิงคโปร์	51
บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ มหาชน (แอลทีซี) (ถือหุ้นโดยเซนร้อยละ 49) Lanexang Avenue 0100, Vientiane, Lao People's Democratic Republic โทรศัพท์ (856) 2121 6465-6 โทรสาร (856) 2121 9690	ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรศัพท์สาธารณะ โทรศัพท์ระหว่างประเทศ และอินเทอร์เน็ต ใน สปป.ลาว	96,840,000 ดอลลาร์สหรัฐ	96,840,000 หุ้น	1 ดอลลาร์สหรัฐ	96,840,000 ดอลลาร์สหรัฐ	24.99
บริษัท วิมเปิลคอม จำกัด[2] (บีไลน์) (ถือหุ้นโดยแอลทีซี ร้อยละ 100) 23 Singha Road, Phonexay Village, Saysettha District, Vientiane Capital, Lao People's Democratic Republic โทรศัพท์ (020) 7780 0700 โทรสาร (020) 7780 0701	ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์เคลื่อนที่ ใน สปป.ลาว	500,000 ดอลลาร์สหรัฐ	500,000 หุ้น	1 ดอลลาร์สหรัฐ	500,000 ดอลลาร์สหรัฐ	100

หมายเหตุ

[1] ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

[2] บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ มหาชน เข้าซื้อกิจการของบริษัท วิมเปิลคอม จำกัด จากรัฐบาล สปป.ลาว ในเดือนมกราคม 2562

2) ข้อมูลสำคัญอื่น

- ไม่มี -

ประวัติความเป็นมา และพัฒนาการที่สำคัญ

ประวัติความเป็นมาของบริษัท

บริษัทเริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2534 โดย บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) (อินทัช) (เดิมชื่อ บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)) บริษัทเป็นผู้ให้บริการด้านโทรคมนาคมผ่านดาวเทียม ภายใต้สัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศระหว่างบริษัทกับกระทรวงคมนาคม (ปัจจุบันอำนาจการดูแลสัญญานี้ได้ถูกโอนไปอยู่ภายใต้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) เป็นระยะเวลา 30 ปี สิ้นสุดสัญญาในปี 2564 โดยทำหน้าที่จัดสร้างจัดส่งดาวเทียมขึ้นสู่วงโคจรเพื่อให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียม โดยจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงดิจิทัลฯ) ในอัตราร้อยละของรายได้ค่าบริการช่องสัญญาณดาวเทียมที่ได้รับหรืออย่างน้อยเท่ากับจำนวนเงินขั้นต่ำที่ระบุไว้ในสัญญา และต้องส่งมอบดาวเทียม สถานีควบคุมดาวเทียม รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจดังกล่าว ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกระทรวงดิจิทัลฯ เมื่อได้ดำเนินการก่อสร้างและติดตั้งเรียบร้อยแล้ว

เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2534 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามดาวเทียมสื่อสารแห่งชาติดวงแรกของโครงการอย่างเป็นทางการว่า “ไทยคม” (THAICOM) มาจากคำว่า Thai Communications หรือ ไทยคมนาคม เพื่อเป็นสัญลักษณ์เชื่อมโยงประเทศไทยกับเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ บริษัทประสบผลสำเร็จในการจัดส่งและให้บริการดาวเทียมไทยคมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 8 ดวง ได้แก่ ดาวเทียมไทยคม 1 ไทยคม 2 ไทยคม 3 (ดาวเทียมไทยคม 1 - 3 ได้ปลดระวางเป็นที่เรียบร้อยแล้ว) ไทยคม 4 ไทยคม 5 ไทยคม 6 ไทยคม 7 และไทยคม 8

นอกจากนี้บริษัทยังมีการขยายการประกอบธุรกิจไปยังธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์ และธุรกิจให้บริการจำหน่ายอุปกรณ์จานรับสัญญาณดาวเทียม ในปี 2543 และ 2550 ตามลำดับ

บริษัทได้เข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2537 โดยมีบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ มีสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทร้อยละ 41.13

การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการที่สำคัญของกลุ่มบริษัทในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา

ปี 2561

ในปี 2561 บริษัทมีการปรับโครงสร้างบริษัทย่อย คือ บริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด โดยเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด เพื่อเตรียมการสำหรับการดำเนินธุรกิจใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี เพื่อเสริมกับธุรกิจหลักของบริษัทในปัจจุบัน

และนอกจากนี้ บริษัทมีพัฒนาการที่สำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ โดยบริษัทได้รับการรับรองในฐานะสมาชิกแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านทุจริต จากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) ต่อเนื่องเป็นวาระที่ 2 หลังจากได้รับใบรับรองครั้งแรกเมื่อปี 2558

บริษัทได้รับคัดเลือกให้อยู่ในรายชื่อ Thailand Sustainability Investment (THSI) หรือ หุ้นยั่งยืน ประจำปี 2561 ต่อเนื่องเป็นปีที่ 4 สะท้อนถึงการเป็นบริษัทที่มีการดำเนินธุรกิจอย่างสมดุลระหว่างผลประกอบการทางการเงิน และความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย ตลอดจนสามารถนำประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล หรือ Environment Social and Governance : ESG ไปใช้เป็นกลไกในการพัฒนาธุรกิจสู่ความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บริษัทได้รับการจัดอันดับจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการคงมาตรฐานบริษัทจดทะเบียนที่มีการกำกับดูแลกิจการอยู่ในเกณฑ์ CG “ดีเลิศ” ระดับห้าดาว ต่อเนื่องเป็นปีที่ 6 (2556-2561) จากการที่บริษัทฯ ได้ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินธุรกิจอย่างถูกต้อง ยึดมั่นนโยบายต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ อย่างครบถ้วนและรอบด้านของการดำเนินธุรกิจ

บริษัทได้รับรางวัล ASEAN Corporate Governance Awards ระดับ TOP 50 ASEAN PLCs ต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 2 ในฐานะบริษัทจดทะเบียนไทย ที่ได้รับการประเมินผลการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามหลักเกณฑ์มาตรฐานสากล ASEAN CG Scorecard ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์กลางในการประเมินและจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน เพื่อมุ่งยกระดับมาตรฐานด้านการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มประเทศอาเซียน

ปี 2560

ในปี 2560 บริษัทได้รับอนุมัติจากผู้ถือหุ้น ในการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นครั้งที่ 1/2560 เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2560 ในการขายหุ้นสามัญทั้งหมดที่ บริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด (บริษัทย่อยของบริษัท) ถืออยู่ในบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) (ซีเอสแอล) จำนวน 250,099,990 หุ้น หรือคิดเป็นร้อยละ 42.07 ของหุ้นที่ออกและชำระแล้วทั้งหมดของซีเอสแอล ให้แก่บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด (เอดับเบิ้ลยูเอ็น) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ในราคาเสนอซื้อ 7.80 บาทต่อหุ้น คิดเป็นมูลค่ารายการเท่ากับ 1,950.78 ล้านบาท โดยผ่านการทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์แบบมีเงื่อนไข (Conditional Voluntary Tender Offer) ที่ดำเนินการโดยเอดับเบิ้ลยูเอ็น

ปี 2559

เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2559 (ตามเวลาประเทศไทย) บริษัทประสบความสำเร็จในการจัดส่งดาวเทียมไทยคม 8 ขึ้นสู่วงโคจรด้วยจรวดขนส่งฟอลคอน 9 ของบริษัท สเปซ เอ็กซพลอเรชั่น เทคโนโลยีส์ คอร์ปอเรชั่น ณ แหลมคานาเวอรัล รัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยดาวเทียมไทยคม 8 ถือเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การสร้างความพร้อมในด้านปริมาณช่องสัญญาณดาวเทียมและการขยายธุรกิจเพื่อรองรับความต้องการของลูกค้าทั้งในตลาดไทยและต่างประเทศ โดยเพิ่มจำนวนช่องสัญญาณสำหรับการเปลี่ยนผ่านไปสู่เทคโนโลยีโทรทัศน์ความคมชัดสูง (HD) และความคมชัดสูงพิเศษ (Ultra HD)

โดยในปีเดียวกันนี้ ได้มีการปรับโครงสร้างของบริษัทและบริษัทย่อยดังต่อไปนี้

- บริษัทเพิ่มทุนจดทะเบียนจำนวน 1,074,300 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 5 บาท รวม 5,371,500 บาท เพื่อรองรับการใช้สิทธิของใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญ บริษัทได้จดทะเบียนเพิ่มทุนกับกระทรวงพาณิชย์แล้วเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2559
- ดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้ง 2 บริษัทย่อย เพื่อขยายธุรกิจให้บริการดาวเทียม
    - บริษัท ไอพีสตาร์ (อินเดีย) ไพรเวท จำกัด มีทุนจดทะเบียน 30 ล้านรูปีอินเดีย แบ่งออกเป็นหุ้นสามัญจำนวน 30 ล้านหุ้น หุ้นละ 1 รูปีอินเดีย บริษัทมีสัดส่วนในการถือหุ้น 30 ล้านหุ้น หรือคิดเป็นร้อยละ 100
    - บริษัท ทีซี โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด ซึ่งมีทุนจดทะเบียน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ แบ่งออกเป็นหุ้นสามัญจำนวน 50,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 1 ดอลลาร์สหรัฐ บริษัท มีสัดส่วนในการถือหุ้น 50,000 หุ้น หรือคิดเป็นร้อยละ 100
- ดำเนินการปรับโครงสร้างของบริษัทย่อย เพื่อความเหมาะสมในการดำเนินธุรกิจต่อเนื่อง
    - ลดทุนจดทะเบียนของบริษัท ไอพีสตาร์ นิวซีแลนด์ จำกัด จากเดิม 8.51 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์ เป็น 3.20 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์ โดยได้จ่ายคืนเงินลดทุน จำนวน 5.32 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์ ให้แก่ผู้ถือหุ้น
    - ปิดกิจการของบริษัท สเปซโคด แอล แอล ซี ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัทที่ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับดาวเทียมบรอดแบนด์ไทยคม 4 โดยบริษัทได้ปรับโครงสร้างกลุ่มโดยการโอนย้ายการดำเนินงานดังกล่าวไปไว้ภายใต้บริษัทย่อยอื่นเพื่อลดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน

ลักษณะการประกอบธุรกิจ และโครงสร้างรายได้

ภาพรวมการประกอบธุรกิจ

บริษัทประกอบธุรกิจในกลุ่มธุรกิจหลัก 3 กลุ่ม คือ (1) ธุรกิจดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง (2) ธุรกิจอินเทอร์เน็ตและสื่อ และ (3) ธุรกิจโทรศัพท์ในต่างประเทศ ซึ่งบริษัทจะเน้นการลงทุนระยะยาว โดยพิจารณาจากปัจจัยพื้นฐานของธุรกิจที่จะเข้าไปลงทุนรวมถึงแนวโน้มของธุรกิจนั้น ๆ เป็นสำคัญ นอกจากนี้ บริษัทมีนโยบายการลงทุนในสัดส่วนที่มากพอเพื่อให้สามารถมีอำนาจในการบริหารจัดการและกำหนดแนวทางการดำเนินธุรกิจในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมนั้น ๆ

1. ธุรกิจดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง

บริษัทเป็นผู้ให้บริการและดำเนินโครงการดาวเทียมสื่อสารแห่งชาติภายใต้สัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศระหว่างบริษัทกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) (“กระทรวงฯ”) เป็นระยะเวลา 30 ปี สิ้นสุดปี พ.ศ. 2564 จนถึงปัจจุบันบริษัทได้จัดส่งดาวเทียมขึ้นสู่วงโคจรแล้วจำนวนทั้งสิ้น 8 ดวง คือ ดาวเทียมไทยคม 1 ไทยคม 2 ไทยคม 3 (ดาวเทียมไทยคม 1 - 3 ได้ปลดระวางเป็นที่เรียบร้อยแล้ว) ไทยคม 4 ไทยคม 5 ไทยคม 6 ไทยคม 7 และไทยคม 8

นอกจากสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศดังกล่าว บริษัทยังได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (“กสทช.”) ดังนี้

- ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่หนึ่ง [1] เป็นเวลา 5 ปี นับจากวันที่ 16 สิงหาคม 2559 ถึงวันที่ 15 สิงหาคม 2564

- ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สาม [2] เพื่อให้บริการโครงข่ายสื่อสารผ่านดาวเทียม (Satellite Network Operator) ในลักษณะให้บริการเช่าช่องสัญญาณดาวเทียม (Transponder) เป็นเวลา 20 ปี นับจากวันที่ 26 มิถุนายน 2555 ถึงวันที่ 25 มิถุนายน 2575

- ใบอนุญาตให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่หนึ่ง เพื่อให้บริการอินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่ผ่านดาวเทียม และบริการ Co-location ภายใต้ขอบเขตของใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่หนึ่ง ประเภทไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง เป็นเวลา 5 ปี นับจากวันที่ 7 พฤษภาคม 2558 ถึงวันที่ 6 พฤษภาคม 2563

หมายเหตุ

[1] ใบอนุญาตแบบที่หนึ่ง ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่ไม่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเอง และเป็นกิจการที่มีลักษณะสมควรให้มีการบริการได้โดยเสรี

[2] ใบอนุญาตแบบที่สาม ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปจำนวนมาก หรืออาจมีผลกระทบโดยนัยสำคัญต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม หรืออาจกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ หรือมีเหตุจำเป็นต้องคุ้มครองผู้บริโภคเป็นพิเศษ

บริษัทได้จัดตั้งบริษัทย่อย บริษัทร่วม และกิจการร่วมค้าขึ้น เพื่อให้บริการสื่อสารดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่องต่าง ๆ ดังนี้

บริษัท	ประเภทธุรกิจ
บริษัท ไอพีสตาร์ จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4
บริษัท ไอพีสตาร์ นิวซีแลนด์ จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 ในประเทศนิวซีแลนด์
บริษัท ไอพีสตาร์ ออสเตรเลีย พีทีวาย จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 ในประเทศออสเตรเลีย
บริษัท โอไรอ้อน แซทเทลไลท์ ซิสเทม พีทีวาย จำกัด	ให้บริการด้านการสื่อสารข้อมูลผ่านดาวเทียมและโซลูชันเพื่อธุรกิจ
บริษัท ไอพีสตาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล พีทีอี จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4
บริษัท ไอพีสตาร์ โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4
บริษัท ไอพีสตาร์ เจแปน จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 ในประเทศญี่ปุ่น
บริษัท ไอพีสตาร์ (อินเดีย) ไพรเวท จำกัด	จัดจำหน่ายอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม และบริการให้คำปรึกษาด้านเทคนิคที่เกี่ยวกับดาวเทียม
บริษัท สตาร์ นิวเคลียส จำกัด	ให้บริการด้านวิศวกรรมพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์
บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด	ให้บริการด้านธุรกิจกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยได้รับใบอนุญาตจาก กสทช. ดังนี้ 1. ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ประเภทโครงข่ายเพื่อให้บริการโครงข่ายการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ ระดับชาติ เป็นเวลา 15 ปี นับจากวันที่ 4 มีนาคม 2556 ถึง 3 มีนาคม 2571 2. ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สาม เพื่อให้บริการโครงข่ายโทรคมนาคมเพื่อเช่าใช้และเพื่อให้บริการโทรคมนาคม (Network Provider and Service Provider) เป็นเวลา 15 ปี นับจากวันที่ 10 พฤศจิกายน 2558 สิ้นสุดวันที่ 9 พฤศจิกายน 2573
บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล แซทเทลไลท์ จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 7 และไทยคม 8
บริษัท ทีซี โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด	ให้บริการด้านเทคโนโลยี

2. ธุรกิจอินเทอร์เน็ตและสื่อ

บริษัท	ประเภทธุรกิจ
บริษัท ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด[1]	จัดจำหน่ายอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม บริการให้คำปรึกษาและติดตั้งระบบสำหรับเครือข่ายบรอดแบนด์แบบครบวงจร (System Integration) โดยได้รับใบอนุญาตจาก กสทช. ดังนี้ 1. ใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่หนึ่ง เพื่อให้บริการอินเทอร์เน็ตประเภทไม่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเองให้แก่ลูกค้าโดยตรง เป็นเวลา 5 ปี นับจากวันที่ 18 ตุลาคม 2557 ถึง 17 ตุลาคม 2562 2. ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ เพื่อให้บริการโครงข่ายกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ระดับชาติ เป็นเวลา 15 ปี นับจากวันที่ 21 มกราคม 2556 ถึงวันที่ 20 มกราคม 2571 3. ใบอนุญาตให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ เพื่อให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ช่องรายการ
บริษัท แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวิร์ค จำกัด	จัดจำหน่ายอุปกรณ์รับสัญญาณโทรทัศน์ ในประเทศกัมพูชา

หมายเหตุ

(1) บริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด ได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2561

3. ธุรกิจโทรศัพท์ในต่างประเทศ

บริษัทเป็นผู้ให้บริการธุรกิจโทรศัพท์ผ่านบริษัท เชนนิงตัน อินเวสเม้นท์ส พีทีอี จำกัด (เชน) ซึ่งเป็นกิจการร่วมค้าของบริษัท ประกอบธุรกิจหลักโดยการถือหุ้นในบริษัทอื่น (Holding Company) ซึ่งลงทุนในธุรกิจโทรคมนาคมในต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีการลงทุน 1 บริษัท ได้แก่ บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ มหาชน ซึ่งเป็นกิจการร่วมค้ากับรัฐบาลของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยได้รับสิทธิในการดำเนินธุรกิจโทรคมนาคมในประเทศลาวเป็นเวลา 25 ปี สิ้นสุดปี 2564 นอกจากนี้ รัฐบาลลาวและเชนยังได้ลงนามสัญญาร่วมทุนฉบับใหม่เพื่อต่อสัมปทานอีก 25 ปี โดยเริ่มจากปี 2565 ถึงปี 2589

บริษัท	ประเภทธุรกิจ
บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ มหาชน	ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรศัพท์สาธารณะ โทรศัพท์ระหว่างประเทศ และอินเทอร์เน็ต
บริษัท วิมเปิลคอม จำกัด [1]	ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศลาว ภายใต้เครื่องหมายการค้า “BEELINE”

หมายเหตุ

(1) ในเดือนมกราคม 2562 บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่น มหาชน ได้เข้าทำสัญญาซื้อหุ้นทั้งหมดของบริษัท วิมเปิลคอม จำกัด

โครงสร้างรายได้

โครงสร้างรายได้ของบริษัทและบริษัทย่อย ตั้งแต่ปี 2560 ถึง ปี 2561 มีดังนี้

หน่วย: ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์ / บริการ	ดำเนินการโดย	2561		2560	
		รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ
บริการสื่อสารดาวเทียม และบริการที่เกี่ยวเนื่อง	ไทยคม ทีซี บรอดคาสติ้ง และบริษัทในกลุ่มธุรกิจไอพีสตาร์	5,850	71.57	6,475	89.58
บริการอินเทอร์เน็ตและสื่อ	ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น และ แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวิร์ค	229	2.80	299	4.14
ตัดรายการระหว่างส่วนงาน		-71	-0.87	-85	-1.18
กำไร (ขาดทุน) จากอัตราแลกเปลี่ยนสุทธิ		6	0.07	152	2.11
กำไรจากการจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัทย่อย		1,950	23.86	-	-
รายได้อื่น		210	2.57	387	5.36
รวมรายได้		**8,174**	**100.00**	**7,228**	**100.00**

รายได้จากการขายและบริการจำแนกตามส่วนงานทางภูมิศาสตร์ สำหรับปี 2560 ถึง ปี 2561 มีดังนี้

หน่วย: ล้านบาท

รายชื่อประเทศ	2561	2560
ไทย	3,225	3,377
จีน	1	217
อินเดีย	650	686
ญี่ปุ่น	663	834
พม่า	180	365
ประเทศอื่น ๆ	1,289	1,209
รวม	**6,008**	**6,689**

ลักษณะการประกอบธุรกิจ

แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มธุรกิจหลัก ดังนี้

1. ธุรกิจดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง

1.1 บริการสื่อสารดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง ดำเนินการโดย บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทกลุ่มไอพีสตาร์

ดาวเทียมไทยคม

ดาวเทียมไทยคม แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 ประเภท คือ ดาวเทียมแบบทั่วไป (Conventional Satellite) และดาวเทียมบรอดแบนด์ (High Throughput Satellite, HTS)

- **ดาวเทียมแบบทั่วไป (Conventional Satellite)**

  ดาวเทียมแบบทั่วไปเป็นดาวเทียมที่ให้บริการสำหรับผู้ใช้บริการประจำที่ (Fixed Satellite Service: FSS) โดยสัญญาณจะถูกส่งจากสถานีภาคพื้นดินขึ้นสู่ดาวเทียมและส่งกลับมายังสถานีรับสัญญาณภาคพื้นดิน ณ ตำแหน่งใด ๆ ภายใต้พื้นที่ครอบคลุมบริเวณกว้าง (Footprint) ของดาวเทียม คุณสมบัติดังกล่าวช่วยให้ผู้ประกอบการช่องรายการโทรทัศน์ และผู้ประกอบการโทรคมนาคมสามารถส่งและรับสัญญาณได้ในบริเวณกว้างทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค

- **ดาวเทียมบรอดแบนด์ (Broadband Satellite)**

  ดาวเทียมบรอดแบนด์ (High throughput Satellite, HTS) เป็นดาวเทียมที่ให้บริการบรอดแบนด์อินเทอร์เน็ต (แบบจุดต่อจุด) ด้วยเทคโนโลยีการออกแบบดาวเทียมโดยใช้การจัดสรรคลื่นความถี่ขั้นสูงและการออกแบบพื้นที่ให้บริการเป็นวงกลมแคบ ๆ หลาย ๆ วงเรียงติดกันในลักษณะรังผึ้ง ทำให้ดาวเทียมบรอดแบนด์สามารถจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อเพิ่มขนาดความจุแบนด์วิดท์ในการให้บริการได้มากกว่าดาวเทียมแบบทั่วไปหลายเท่า จึงสามารถช่วยให้ผู้ประกอบการลดต้นทุนแบนด์วิดท์ต่อหน่วย (Mbps) ในการให้บริการได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ดาวเทียมบรอดแบนด์สามารถนำเสนอบริการให้กับภาครัฐบาล ภาคธุรกิจ รวมถึงผู้ประกอบการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่อีกด้วย

ปัจจุบันบริษัทให้บริการดาวเทียมแบบทั่วไปจำนวน 4 ดวง ในวงโคจร ได้แก่ ดาวเทียมไทยคม 5 ไทยคม 6 ไทยคม 7 และไทยคม 8 และดาวเทียมบรอดแบนด์อีก 1 ดวง คือ ดาวเทียมไทยคม 4 โดยรายละเอียดคุณสมบัติของดาวเทียมไทยคมแต่ละดวงมีดังต่อไปนี้

	ไทยคม 4	ไทยคม 5	ไทยคม 6	ไทยคม 7	ไทยคม 8
ชนิดของดาวเทียม	ดาวเทียมบรอดแบนด์ High Throughput (HTS)	ดาวเทียมแบบทั่วไป	ดาวเทียมแบบทั่วไป	ดาวเทียมแบบทั่วไป	ดาวเทียมแบบทั่วไป
ที่ตั้งวงโคจร	119.5 องศาตะวันออก	78.5 องศาตะวันออก	78.5 องศาตะวันออก	120 องศาตะวันออก	78.5 องศาตะวันออก
ผู้ผลิต (ประเทศ)	Space Systems Loral (สหรัฐอเมริกา)	Aerospatiale (ฝรั่งเศส)	Orbital Sciences Corporation (สหรัฐอเมริกา)	Space Systems Loral (สหรัฐอเมริกา)	Orbital ATK (สหรัฐอเมริกา)
รุ่น	LS-1300S	Spacebus 3000	Star 2.3	LS-1300	Star 2.4
อายุดาวเทียมตามการออกแบบ*	12 ปี	12 ปี	15 ปี	15 ปี	15 ปี
จัดส่งสู่วงโคจร	สิงหาคม 2548	พฤษภาคม 2549	มกราคม 2557	กันยายน 2557	พฤษภาคม 2559
ชนิดของ Beams ที่ให้บริการ / ทรานสพอนเดอร์	84 Ku-Spot Beams 8 Ku-Spot Beams (Augment) 3 Ku-Shaped Beams 7 Ku-Broadcast Beams	25 C-band ทรานสพอนเดอร์ 15 Ku-band ทรานสพอนเดอร์	24 C-band ทรานสพอนเดอร์ 9 Ku-band ทรานสพอนเดอร์	14 C-band ทรานสพอนเดอร์	24 Ku-band ทรานสพอนเดอร์

	ไทยคม 4	ไทยคม 5	ไทยคม 6	ไทยคม 7	ไทยคม 8
พื้นที่ให้บริการ	14 ประเทศ: ออสเตรเลีย กัมพูชา จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น มาเลเซีย เมียนมา นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ ไต้หวัน ไทย และเวียดนาม	C-band: ประเทศไทย ภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และภูมิภาคเอเชียใต้ ทวีปแอฟริกา ยุโรป เอเชีย และออสเตรเลีย Ku-band: ประเทศไทย ภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง	C-band: ภูมิภาคเอเชียใต้ และทวีปแอฟริกา Ku-band: ภูมิภาคเอเชียตะวันออก เฉียงใต้	C-band: ประเทศไทย ภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และภูมิภาคเอเชีย	Ku-band: ประเทศไทย ภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ภูมิภาคเอเชียใต้

*อายุดาวเทียมตามการออกแบบ ไม่คำนึงถึงสัมปทานและใบอนุญาตประกอบกิจการดาวเทียม

ลักษณะผลิตภัณฑ์หรือบริการ

(1) บริการแพร่ภาพสัญญาณโทรทัศน์ (Broadcast) และการบริการสื่อ (Media)

(1.1) บริการส่งต่อช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมไปยังสถานีกระจายสัญญาณปลายทาง

บริษัทให้บริการส่งช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมแบบครบวงจร ทั้งในระบบความคมชัดปกติ (Standard Definition) และในระบบความคมชัดสูง (High Definition และ Ultra-High Definition) แก่ผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์ภาคพื้นดิน สถานีโทรทัศน์ดาวเทียม และผู้ผลิตสื่อโทรทัศน์ เพื่อส่งรายการโทรทัศน์หรือสื่อโทรทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นรายการบันเทิง รายการกีฬา หรือรายการข่าว ไปยังสถานีปลายทางภายใต้พื้นที่ครอบคลุมของดาวเทียมไทยคม บริการนี้จึงเป็นทางเลือกที่สมบูรณ์แบบสำหรับผู้ประกอบการ ในการส่งช่องรายการโทรทัศน์หรือสื่อโทรทัศน์ของตนไปยังสถานีปลายทางทั่วประเทศในภูมิภาค หรือในทวีปที่ต้องการ เช่น สถานีทวนสัญญาณโทรทัศน์ภาคพื้นดิน ผู้ให้บริการโครงข่ายทีวีดิจิทัล และผู้ประกอบการเคเบิลทีวี เป็นต้น

(1.2) การให้บริการส่งสัญญาณโทรทัศน์บนแพลตฟอร์มไทยคม (MCPC platform)

บริษัทให้บริการส่งสัญญาณภาพและเสียงไปยังผู้รับชมปลายทางบนแพลตฟอร์มที่มีประสิทธิภาพ ด้วยบริการแบบครบวงจร (one stop shop) เพื่อให้ผู้บริการโครงข่ายทีวีดิจิทัลสามารถขยายไปสู่ฐานกลุ่มผู้รับชม บริษัทสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่องครอบคลุมตลอดพื้นที่เอเชีย ยุโรป ตะวันออกกลาง และแอฟริกา ทั้งย่านความถี่ซี-แบนด์และเคยู-แบนด์

(1.3) บริการส่งช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมถึงบ้านผู้รับโดยตรง

บริษัทให้บริการส่งช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมถึงบ้านผู้รับโดยตรงแบบครบวงจร ทั้งในระบบความคมชัดปกติ (Standard Definition) และในระบบความคมชัดสูง (High Definition และ Ultra-High Definition) ที่มีคุณภาพและมีความแรงของสัญญาณสูง เพื่อให้ผู้ประกอบการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก และผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมสามารถเข้าถึงผู้รับชมที่ติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียมไทยคมที่มีขนาดเล็กได้โดยตรง ทั้งนี้ บริษัทมีความพร้อมในการให้บริการเสริมอื่น ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ เช่น การรองรับรายการที่ผู้ชมต้องชำระค่าใช้จ่ายเมื่อรับชม (pay-per-view) ระบบเรียกชมรายการตามสั่ง (video-on-demand) เมนูแนะนำรายการอิเล็กทรอนิกส์ (electronic programme guides) รวมทั้งการรองรับโฆษณาและรายการโฮมชอปปิ้ง (home shopping) เป็นต้น

สถานีบริการภาคพื้นดิน (Teleport and DTH Center)

สถานีบริการภาคพื้นดิน (Teleport หรือ Telecommunications Port) เป็นสถานีศูนย์กลางที่ให้บริการเสริมต่าง ๆ ในด้านธุรกิจการแพร่สัญญาณโทรทัศน์และโทรคมนาคม สถานีบริการภาคพื้นดินไทยคมเป็นสถานีเทเลพอร์ตที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO 9002 และ 9001:2000 มีการติดตั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันเพื่อให้บริการด้านการแพร่สัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมแก่ผู้ประกอบการทั้งในและนอกประเทศ บริษัทได้นำเสนอการให้บริการแบบครบวงจร โดยรวมการรวมแบนด์วิดท์กับบริการเสริมเข้าด้วยกัน เช่น การกระจายสัญญาณโดยเทปการบีบอัดสัญญาณโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ทั้งในระบบความคมชัดปกติ (Standard Definition) และในระบบความคมชัดสูง (High Definition และ Ultra-High

Definition) การถ่ายทอดสัญญาณดาวเทียม การตรวจสอบสัญญาณตลอดจนการให้บริการใหม่ คือ การให้บริการส่งรายการโทรทัศน์หรือวิดีโอผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต (Over-The-Top, OTT)

นอกจากนี้ บริษัทได้ร่วมมือกับบริษัทในเครือ ได้แก่ บริษัท ทีซีบรอดคาสติ้ง จำกัด ซึ่งเป็นผู้ให้บริการโครงข่ายแบบบอกรับสมาชิกสำหรับช่องรายการที่มีเนื้อหาของประเทศไทย

(2) การบริการบรอดแบนด์ (Broadband) และการให้บริการข้อมูล (Data)

(2.1) ตลาดผู้ใช้บริการรายย่อย

บริษัทช่วยให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตสามารถนำเสนอบริการบรอดแบนด์ความเร็วสูงแก่ผู้ใช้งานกลุ่มผู้อยู่อาศัยและธุรกิจขนาดย่อมในพื้นที่ชนบทห่างไกลในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก บริการดังกล่าวได้รับความไว้วางใจจากผู้ประกอบการมาอย่างยาวนานด้วยระบบควบคุมคุณภาพการให้บริการแบบ Uniform Quality of Service หรือ QoS ของไอพีสตาร์ที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศและความคุ้มค่าด้านต้นทุนเมื่อเปรียบเทียบกับดาวเทียมแบบทั่วไป ส่งผลให้ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตมีความได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถขยายการให้บริการไปยังลูกค้าทั้งกลุ่มผู้อยู่อาศัยและธุรกิจขนาดย่อมทั่วประเทศ

(2.2) ตลาดผู้ให้บริการโครงข่าย

บริษัทให้บริการดาวเทียมบรอดแบนด์แบบครบวงจรกับผู้ประกอบการโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อใช้ในการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ผ่านดาวเทียมในบริเวณที่ระบบโครงข่ายภาคพื้นดินไม่สามารถเข้าถึงด้วยต้นทุนที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถรองรับรูปแบบการใช้งานสถานีฐานที่หลากหลาย เช่น macro cells, micro cells, small cells และ IP-node-Bs โครงข่ายไอพีสตาร์สามารถให้บริการเชื่อมต่อโทรศัพท์เคลื่อนที่ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อรองรับการขยายตัวของสังคมเมืองและการใช้งานเสียงและข้อมูลที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

(2.3) ตลาดกลุ่มภาคธุรกิจ

บริษัทสร้างความเหนือกว่าในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการภาคธุรกิจที่มีความต้องการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์และการสื่อสารแบบความเร็วสูงที่เชื่อถือได้เพื่อดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเป็นระบบสำรองเมื่อเครือข่ายภาคพื้นดินล้มเหลว ไม่ว่าจะอยู่ในอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่มีสถานีบริการทั่วประเทศ ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ที่ต้องการระบบสำรองเพื่อความต่อเนื่องในการใช้งานแอปพลิเคชันออนไลน์ หรือธนาคารที่ต้องการเครือข่ายที่น่าเชื่อถือสำหรับการทำธุรกรรมทางการเงิน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ผ่านดาวเทียมไอพีสตาร์เพื่อภาคธุรกิจสามารถให้บริการที่เชื่อถือโดยไม่มีข้อจำกัดด้านจำนวนสถานีบริการ ร้านค้า หรือธนาคารที่เชื่อมต่อกับเครือข่าย

(2.4) ตลาดกลุ่มภาครัฐบาล

หน่วยงานภาครัฐของประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกสามารถพึ่งพาประโยชน์จากไอพีสตาร์ได้ บริการไอพีสตาร์เพื่อภาครัฐบาลสามารถช่วยกระจายการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐให้ครอบคลุมทั่วประเทศ อีกทั้งช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและเชื่อมการสื่อสารของภาครัฐด้วยต้นทุนที่มีประสิทธิภาพ ไอพีสตาร์เป็นบริการที่พิสูจน์แล้วสำหรับหน่วยงานภาครัฐในการขยายการเข้าถึงการข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมต่อการสื่อสารเมื่อเกิดภาวะวิกฤตภัยพิบัติในพื้นที่ต่าง ๆ การให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตชุมชน หรือการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์สำหรับการใช้งานภายในของหน่วยงานภาครัฐและการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ

(2.5) การให้บริการเชื่อมต่อข้อมูลผ่านระบบดาวเทียมแบบเคลื่อนที่

เพื่อตอบสนองพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารทุกที่ ทุกเวลา บริษัทมุ่งพัฒนาบริการเชื่อมต่อข้อมูลผ่านระบบดาวเทียมแบบเคลื่อนที่ทางอากาศ In-Flight Connectivity (IFC) และทางทะเล Maritime Services สำหรับสายการบินพาณิชย์และผู้ให้บริการเดินเรือเพื่อให้ผู้โดยสารได้เข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ เช่น การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ อินเทอร์เน็ต และรับส่งอีเมล สถานีควบคุมเครือข่ายภาคพื้นดิน สถานีควบคุมเครือข่ายภาคพื้นดินไอพีสตาร์ถูกออกแบบให้มีความสามารถรองรับการใช้งานที่หลากหลาย เช่น การให้บริการติดต่อสื่อสารที่เข้าถึงผู้ใช้บริการไม่ว่าจะเป็นกลุ่มลูกค้าองค์กร ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) หรือผู้ใช้บริการทั่วไป โดยสามารถให้บริการอินเทอร์เน็ต บริการเครือข่ายภายในองค์กร การประชุมทางไกล การแพร่ภาพและเสียง บริการรับส่งข้อมูลและบริการโทรศัพท์ สถานีควบคุมเครือข่ายภาคพื้นดินไอพีสตาร์มีหน้าที่สนับสนุนการสื่อสารแบบ wide band จากสถานีควบคุมเครือข่ายภาคพื้นดินไปยังอุปกรณ์รับส่งสัญญาณปลายทางไอพีสตาร์ และการสื่อสารแบบ narrow-band จากอุปกรณ์รับส่งสัญญาณปลายทางไอพีสตาร์กลับไปยังสถานีควบคุมเครือข่ายภาคพื้นดินไอพีสตาร์ อนึ่ง ปัจจุบันบริษัทมีสถานีควบคุมเครือข่ายภาคพื้นดินไอพีสตาร์ 15 สถานีใน 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

(3) การบริการด้านที่ปรึกษา และออกแบบระบบสื่อสารดาวเทียม

ในปี 2561 บริษัทได้เริ่มให้บริการด้านที่ปรึกษา และออกแบบระบบสื่อสารดาวเทียมอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อตอบสนองความต้องการให้แก่ผู้ประกอบการดาวเทียม ภาคธุรกิจและภาครัฐ ที่มีความต้องการที่จะเริ่มต้นดำเนินธุรกิจดาวเทียม โดยบริษัทมีการให้บริการแบบครบวงจรในส่วนของการเป็นที่ปรึกษาให้กับลูกค้าในทุก ๆ เรื่อง อาทิเช่น การวางแผนการใช้งานวงโคจร การประสานงานความถี่ การขอใบอนุญาต การให้คำปรึกษาเรื่องการออกแบบดาวเทียม รวมถึงการทำการตลาดและการเงินการลงทุนในการทำธุรกิจ ด้วยประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจดาวเทียมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศของบริษัทที่มีมาอย่างยาวนานมากกว่า 27 ปี บริษัทมีความมั่นใจในศักยภาพของการให้บริการดังกล่าวแก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการและยกระดับความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจดาวเทียมให้กับลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การตลาด การแข่งขัน และแผนกลยุทธ์ในปี 2561

(1) ภาวะอุตสาหกรรมบริการแพร่ภาพสัญญาณโทรทัศน์ (Broadcast) และการบริการสื่อ (Media)

จากรายงานของ Northern Sky Research: NSR (Global Satellite Capacity Supply and Demand Study, 15th Edition) พบว่า บริการด้านการแพร่ภาพสัญญาณโทรทัศน์จะยังคงเป็นการใช้งานหลักของช่องสัญญาณดาวเทียมแบบทั่วไปในย่านความถี่ซี-แบนด์และเคยู-แบนด์ทั่วโลก โดยมีสัดส่วนร้อยละ 53 ของความต้องการใช้งานทั้งหมดในอีก 10 ปีข้างหน้า ทั้งนี้ แบ่งเป็นการใช้บริการสนับสนุนและส่งช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมร้อยละ 33 และบริการส่งช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมถึงบ้านผู้รับโดยตรงร้อยละ 20

ภาวะอุตสาหกรรมในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

สำหรับความต้องการใช้งานย่านความถี่ซี-แบนด์มาจากการใช้บริการสนับสนุนและงานส่งช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมมีมากขึ้นเนื่องจากมีแนวโน้มในการเพิ่มขึ้นของจำนวนช่องและมีการเปลี่ยนการใช้งานระบบความคมชัดปกติ (Standard Definition) มาเป็นระบบความคมชัดสูง (High Definition) สำหรับความต้องการใช้งานย่านความถี่เคยู-แบนด์ถูกขับเคลื่อนโดยบริการส่งรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมถึงบ้านผู้รับโดยตรง (DTH) ซึ่งยังอาจจะมีผู้ให้บริการรายใหม่ อีกทั้งผู้ให้บริการรายเดิมยังมีความต้องการเพิ่มจำนวนช่องและเปลี่ยนการใช้งานจากระบบความคมชัดปกติ (Standard Definition) มาเป็นระบบความคมชัดสูง (High Definition) อีกด้วย

สำหรับในประเทศไทยมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการช่องรายการโทรทัศน์ดาวเทียมแบบบอกรับสมาชิกต้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการจาก กสทช. ข้อกำหนดดังกล่าวทำให้ช่องรายการโทรทัศน์มีคุณภาพและเกิดประโยชน์กับผู้บริโภคมากขึ้น ช่วยส่งเสริมการแข่งขันอย่างเป็นธรรมสำหรับผู้ประกอบการด้านโทรทัศน์ดาวเทียม ซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้อุตสาหกรรมโทรทัศน์ภายในประเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ภาวะอุตสาหกรรมในภูมิภาคแอฟริกา

จากการปฏิรูปของระบบดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในทวีปแอฟริกา ซึ่งเป็นทวีปที่ใหญ่และมีประชากรมากเป็นอันดับสองของโลกทำให้มีโอกาสมากมายที่ผู้ให้บริการและผู้จัดจำหน่ายสื่อจะขยายไปยังตลาดและนำเสนอบริการใหม่ ๆ แก่ผู้ใช้งาน นอกจากนี้ แอฟริกายังมีภูมิประเทศที่ยากต่อการขยายโครงสร้างพื้นฐานบนพื้นดิน ดังนั้น ดาวเทียมยังคงมีบทบาทสำคัญต่อความต้องการในการเชื่อมต่อสื่อสารของภูมิภาคนี้

ความต้องการใช้บริการส่งช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมในทวีปแอฟริกาคาดว่ายังมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลานี้ เนื่องจากช่องรายการโทรทัศน์ยังเป็นระบบความคมชัดปกติ (Standard Definition) และมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปใช้ในระบบความคมชัดสูง (High Definition) ในอนาคต รวมทั้งมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนช่องรายการ เป็นตัวแปรสำคัญในการใช้งานดาวเทียมมากขึ้น

การแข่งขันของอุตสาหกรรมดาวเทียมแบบทั่วไป

การแข่งขันในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกคู่แข่งที่สำคัญของบริษัทประกอบด้วยบริษัท Asia Satellite Telecommunications (Asiasat) บริษัท APT Satellite (Apstar) และบริษัท Asia Broadcast Satellite (ABS) ของประเทศฮ่องกง บริษัท Eutelsat จากประเทศฝรั่งเศส บริษัท IntelSat และบริษัท SES Astra จากลักเซมเบิร์ก บริษัท Measat Satellite Systems จากประเทศมาเลเซีย และบริษัท Vietnam Posts and Telecommunications จากประเทศเวียดนาม ในขณะที่ยังคงมีการแข่งขันสูงในภูมิภาค บริษัทเชื่อว่าการแข่งขันดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อบริษัทมากนัก เนื่องจากชื่อเสียงและความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าที่มีมายาวนานประกอบกับการคัดสรรกลุ่มลูกค้าและช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมที่มีคุณภาพมาออกอากาศบนดาวเทียมไทยคม ทำให้ดาวเทียมไทยคมเป็นที่ต้องการของผู้ใช้บริการรายใหม่ ปัจจุบันประเทศไทยมีประมาณ 25.9 ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ 62 ของประชากรทั้งหมดที่มีการใช้บริการรับสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม และเคเบิลทีวีผ่านดาวเทียมไทยคม ณ ตำแหน่งวงโคจร 78.5 องศาตะวันออก สำหรับตลาดต่างประเทศ บริษัทยังคงเป็นผู้นำส่วนแบ่งการตลาดในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และ

เป็นหนึ่งในผู้ให้บริการหลักในภูมิภาคเอเชียใต้ ซึ่งในปีที่ผ่านมาบริษัทได้เสริมสร้างความแข็งแกร่งในภูมิภาคดังกล่าวจากการให้บริการแพร่กระจายช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมที่เพิ่มขึ้น

การแข่งขันในภูมิภาคแอฟริกา

มีผู้ประกอบการดาวเทียมหลายรายสนใจและเล็งเห็นโอกาสในการขยายตลาดเป้าหมายมายังทวีปแอฟริกา คู่แข่งที่สำคัญของบริษัทในภูมิภาคนี้ประกอบด้วย บริษัท Arabsat จากประเทศซาอุดีอาระเบีย บริษัท Eutelsat จากประเทศฝรั่งเศส บริษัท Intelsat และบริษัท SES Astra จากประเทศลักเซมเบิร์ก ส่วนแบ่งการตลาดในแอฟริกามากกว่า 50% มาจากผู้ประกอบการรายใหญ่เพียงสามรายนั่นคือ Intelsat, Eutelsat และ SES จากการที่มีผู้ให้บริการดาวเทียมหลายรายส่งผลให้ภูมิภาคแอฟริกามีการแข่งขันที่รุนแรง ทำให้ลูกค้าหรือผู้ใช้งานดาวเทียมมีตัวเลือกในการใช้งานมาก และส่งผลต่อราคาของดาวเทียม แต่อย่างไรก็ตาม แอฟริกาเป็นตลาดที่มีศักยภาพในเชิงปริมาณความต้องการใช้งานเนื่องจากเป็นทวีปที่ใหญ่อันดับ 2 มีจำนวนประชากรอยู่เป็นจำนวนมากแต่ประชากรยังมีขีดจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสารค่อนข้างต่ำ บริษัทจึงเชื่อมั่นว่าจะสามารถแข่งขันในภูมิภาคแอฟริกาได้ด้วยการมุ่งเน้นไปยังตลาดเป้าหมายทั้งการให้บริการแพร่กระจายช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมและการขยายโครงข่ายด้านโทรคมนาคม ด้วยการนำประสบการณ์และความเชี่ยวชาญมาช่วยประยุกต์ใช้งาน นอกจากนี้ บริษัทยังมุ่งสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนกลยุทธ์ดาวเทียมแบบทั่วไปในปี 2562

บริษัทยังคงใช้กลยุทธ์เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในการเป็นดาวเทียมที่ได้รับความนิยมสูงที่มีจำนวนฐานผู้ชมและจำนวนช่องรายการโทรทัศน์เป็นจำนวนมาก ณ ตำแหน่งวงโคจร 78.5 องศาตะวันออก ซึ่งเป็นตำแหน่งวงโคจรของดาวเทียมไทยคม 5 ดาวเทียมไทยคม 6 และดาวเทียมไทยคม 8 โดยในปีที่ผ่านมาจำนวนช่องรายการโทรทัศน์ยังคงเพิ่มขึ้นจาก 1,003 ช่องรายการ เป็น 1,024 ช่องรายการ (148 ช่องรายการประเภทความคมชัดสูง) ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

นอกจากนั้น บริษัทยังคงมีกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นพัฒนาความร่วมมือกับบริษัทในภูมิภาคเพื่อยกระดับความเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมการให้บริการแพร่ภาพสัญญาณโทรทัศน์ (Broadcast) ทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย

บริษัทให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริการแพร่กระจายช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม โดยการนำเสนอบริการที่มีคุณภาพเพื่อรองรับการออกอากาศรายการโทรทัศน์ที่มีความคมชัดสูงในระบบ High Definition และ Ultra-High Definition และบริการเสริมต่าง ๆ เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับผู้ประกอบการ นอกจากนี้ บริษัทมีแผนขยายบริการไปยังตลาดเกิดใหม่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงและเอเชียใต้ โดยเน้นการนำเสนอบริการส่งช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมถึงบ้านผู้รับโดยตรงที่มีคุณภาพและมีความแรงของสัญญาณสูง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการในภูมิภาคดังกล่าว สำหรับภูมิภาคแอฟริกา บริษัทมีแผนกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งขันโดยการมุ่งเน้นกลุ่มประเทศเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยบริษัทจะนำประสบการณ์และความเชี่ยวชาญมาประยุกต์ใช้ รวมทั้งการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรเพื่อนำเสนอบริการแบบครบวงจรเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยเน้นนำเสนอบริการส่งช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม บริการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ บริการเครือข่ายข้อมูลในระบบ VSAT (Very Small Aperture Terminal) และบริการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นอกเหนือจากนี้ บริษัทยังร่วมมือกับพันธมิตรผู้ให้บริการสถานีภาคพื้นดินในทวีปยุโรปเพื่อให้บริการแพร่กระจายช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมจากทวีปยุโรปสู่ทวีปแอฟริกาอีกด้วย

(2) ภาวะอุตสาหกรรมบริการบรอดแบนด์ (Broadband) และการรับส่งข้อมูล (Data)

จากรายงานของ Northern Sky Research: NSR (Global Satellite Capacity Supply and Demand Study, 15th Edition) พบว่าความต้องการใช้บริการดาวเทียมบรอดแบนด์ค้างฟ้าหรือดาวเทียม GEO High Throughput Satellite (GEO-HTS) ทั่วโลกมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างมากในอีก 10 ปีข้างหน้า ซึ่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกมีความต้องการใช้งานเป็นอันดับที่สองรองจากทวีปอเมริกาเหนือ และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีที่สูงถึงประมาณร้อยละ 44

จากความต้องการใช้บริการบรอดแบนด์ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกดังกล่าว การใช้งานอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ผ่านดาวเทียมของกลุ่มผู้ใช้บริการรายย่อยมีสัดส่วนการใช้งานสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 63 รองลงมาเป็นการใช้ในกลุ่มภาคธุรกิจเพื่อเชื่อมต่อเครือข่ายข้อมูลภายในและภายนอกคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30 ในขณะเดียวกันในมุมอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี การใช้งานเชื่อมต่อข้อมูลผ่านระบบดาวเทียมแบบเคลื่อนที่มีอัตราการเติบโตสูงที่สุดที่ร้อยละ 50 ต่อปี รองลงมาเป็นการใช้งานอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ผ่านดาวเทียมของกลุ่มผู้ใช้บริการรายย่อยที่ร้อยละ 46 ต่อปี

การแข่งขันของอุตสาหกรรมดาวเทียมบรอดแบนด์

ในปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมดาวเทียมบรอดแบนด์มีการแข่งขันสูงขึ้น จากการเริ่มให้บริการของกลุ่มผู้ประกอบการดาวเทียมบรอดแบนด์ค้างฟ้ารายใหญ่ที่มีเครือข่ายครอบคลุมทั่วโลกและผู้ประกอบการดาวเทียมบรอดแบนด์แห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NBN Co Limited) นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้บริการดาวเทียมบรอดแบนด์ในวงโคจรระยะปานกลาง (Medium Earth Orbit) เช่น O3B ที่มีความแตกต่างของบริการที่ให้ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการดาวเทียมบรอดแบนด์รายใหญ่ดังกล่าวมีกลุ่มตลาดเป้าหมายหลักที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังคงต้องใช้เวลาในการทดสอบการใช้งานทางเทคนิคและการขออนุญาตให้บริการในแต่ละประเทศ ในขณะที่ NBN Co Limited มีพื้นที่ให้บริการเฉพาะในประเทศออสเตรเลีย ส่งผลให้ดาวเทียมไทยคม 4 (ไอพีสตาร์) ยังคงมีความได้เปรียบในการแข่งขันในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกจากการเป็นผู้ประกอบการดาวเทียมบรอดแบนด์รายแรก และการมีใบอนุญาตให้บริการ (Landing Rights) ในกว่า 10 ประเทศทั่วภูมิภาค

แผนกลยุทธ์บริการด้านบรอดแบนด์ในปี 2562

บริษัทให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้งานแบนด์วิดท์บนแพลตฟอร์มไอพีสตาร์และแพลตฟอร์มของพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มปริมาณการใช้งานแบนด์วิดท์ดาวเทียมไทยคม 4 โดยเฉพาะในประเทศไทย อินเดีย และจีน นอกจากนี้ บริษัทมีแผนขยายธุรกิจบรอดแบนด์ไปสู่ตลาดกลุ่มใหม่และธุรกิจปลายน้ำในประเทศที่มีศักยภาพและมีความได้เปรียบในการแข่งขัน สำหรับแผนระยะยาว บริษัทอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ทางธุรกิจร่วมกับพันธมิตรในการดำเนินโครงการดาวเทียมบรอดแบนด์ขนาดใหญ่ (Very High Throughput Satellite) ที่มีโครงสร้างต้นทุนต่อหน่วยต่ำเพื่อการให้บริการด้านบรอดแบนด์สำหรับอนาคต

ทางด้านของบริการใหม่ที่มีความใกล้เคียงนั้น เพื่อตอบสนองพฤติกรรมของผู้บริโภค บริษัทยังคงให้บริการอย่างต่อเนื่องด้านการเชื่อมต่อข้อมูลผ่านระบบดาวเทียมแบบเคลื่อนที่โดยให้ความสำคัญในการเชื่อมต่อบนผืนทะเล และสมาร์ตแพลตฟอร์ม Over The Top (OTT) เพื่อให้บริการส่งรายการโทรทัศน์หรือวิดีโอผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไปยังผู้ชมได้ทุกที่ทุกเวลา

1.2 บริการโครงข่ายกระจายเสียงหรือโทรทัศน์สำหรับกิจการที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ ดำเนินการโดย บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด (ทีซีบี)

ลักษณะผลิตภัณฑ์หรือบริการ

การให้บริการโครงข่ายกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ของทีซีบีจะมีลักษณะคือ จะเป็นผู้รวบรวม (Multiplex) ข่าวสารสาธารณะ หรือรายการ หรือกลุ่มของข่าวสารสาธารณะ หรือกลุ่มของรายการ (Multiplex) ที่ส่งมาจากผู้ให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ รวมถึงการให้บริการเข้ารหัส (Encryption) ในกรณีที่ผู้ให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์มีความประสงค์ในการกำหนดเงื่อนไขในการรับสัญญาณ อาทิเช่น การเข้ารหัสแบบ Conditional Access (CA) หรือการเข้ารหัสแบบ BISS Key ก่อนถ่ายทอดสัญญาณเสียงหรือภาพที่ใช้ในการส่งข่าวสารสาธารณะ หรือรายการจากสถานีไปยังเครื่องรับผ่านทางโครงข่ายการสื่อสารผ่านดาวเทียมที่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ ทีซีบีได้เพิ่มเติมขอบเขตการให้บริการโครงข่ายกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ สำหรับกิจการที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ แบบบอกรับสมาชิก เพื่อให้บริการระบบไอพีทีวี โดยมีขอบเขตพื้นที่การให้บริการครอบคลุมทั่วทั้งประเทศไทย

ลักษณะรายได้

1. รายได้จากการบริการรวบรวมสัญญาณ (Multiplex)
2. รายได้จากการบริการกำหนดเงื่อนไขในการรับสัญญาณ อาทิ เช่น การเข้ารหัสแบบ Conditional Access (CA) หรือการเข้ารหัสแบบ BISS Key
3. รายได้จากบริการระบบไอพีทีวี (Transcoding & Streaming service)

แผนงานการให้บริการในอนาคต

ทีซีบีได้วางแผนการให้บริการโครงข่ายกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ โดยการเตรียมพร้อมที่จะให้บริการช่องรายการ ทั้งระบบความคมชัดมาตรฐาน (SD) ระบบความคมชัดสูง (HD) และระบบความคมชัดสูงมาก (UHD) ออกอากาศผ่านดาวเทียมและโครงข่ายอินเทอร์เน็ต เพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันแบบครบวงจร เพื่อให้ประชาชนที่มีชุดรับสัญญาณดาวเทียม หรืออินเทอร์เน็ต สามารถรับชมช่องรายการทั้งในระบบความคมชัดมาตรฐาน และระบบความคมชัดสูงได้ทั่วประเทศ รวมทั้งมีแผนงานที่จะให้บริการอื่น ๆ อาทิ การให้บริการผ่านระบบดาวเทียมแบบเคลื่อนที่ (Mobility) ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ เพื่อยกระดับคุณภาพของช่องสัญญาณโทรทัศน์ เพิ่มช่องทางการรับช่องรายการ และสนับสนุนการเติบโตของช่องรายการต่อไปในอนาคต

สิทธิและข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจ

ทีซีบีได้รับใบอนุญาตจาก กสทช. เพื่อให้บริการโครงข่ายกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ระดับชาติ เป็นเวลา 15 ปี นับจากวันที่ 4 มีนาคม 2556 สิ้นสุดวันที่ 3 มีนาคม 2571 ซึ่งในปัจจุบัน ทีซีบีได้ขยายขอบเขตการให้บริการนอกเหนือจากการให้บริการต่อผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง หรือโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ระดับชาติ และผู้ให้บริการโครงข่ายกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ เพื่อให้บริการเผยแพร่บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปผ่านระบบดาวเทียมตามประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไปแล้วนั้น ทีซีบีได้ขยายขอบเขตการให้บริการเพิ่มเติมในการให้บริการโครงข่ายกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ สำหรับกิจการไม่ใช้คลื่นความถี่ แบบบอกรับสมาชิกเพื่อให้บริการโครงข่ายทางสายระบบไอพีทีวี

1.3 บริการโครงข่ายโทรคมนาคมเพื่อให้เช่าใช้และเพื่อให้บริการโทรคมนาคม (Network Provider and Service Provider) ดำเนินการโดยบริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด (ทีซีบี)

ลักษณะผลิตภัณฑ์หรือบริการ

การให้บริการโครงข่ายโทรคมนาคมเพื่อให้เช่าใช้ และเพื่อให้บริการโทรคมนาคม (Network Provider and Service Provider) ซึ่งประกอบด้วยประเภทของกิจการโทรคมนาคมและบริการ ดังนี้

1) บริการรับ-ส่งสัญญาณเป็น Transmission Platform
2) บริการรับ-ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม (Satellite Uplink/Downlink Service)
3) บริการรับ-ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม (Satellite Uplink/Downlink Service) จากสถานีแม่ข่าย
4) บริการสื่อสารผ่านดาวเทียมที่ใช้จานสายอากาศขนาดเล็ก (Public Very Small Aperture Terminal (VSAT) Service) เพื่อให้บริการแก่บุคคลทั่วไปจำนวนมาก
5) บริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียม ที่มีสถานีแม่ข่ายเป็นของตนเอง
6) บริการขายส่งบริการในข้อ 1) - 5)

โดยผู้ใช้บริการสามารถเชื่อมต่อสัญญาณข้อมูล ภาพ และเสียงผ่านโครงข่ายสื่อสารผ่านดาวเทียมได้หลากหลายรูปแบบ โดยปราศจากข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ของผู้ใช้บริการ

ลักษณะรายได้

1) รายได้จากบริการรับ-ส่งสัญญาณเป็น Transmission Platform
2) รายได้จากบริการรับ-ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม (Satellite Uplink/Downlink Service)
3) รายได้จากบริการรับ-ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม (Satellite Uplink/Downlink Service) จากสถานีแม่ข่าย
4) รายได้จากบริการสื่อสารผ่านดาวเทียมที่ใช้จานสายอากาศขนาดเล็ก (Public Very Small Aperture Terminal (VSAT) Service) เพื่อให้บริการแก่บุคคลทั่วไปจำนวนมาก
5) รายได้จากบริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียม ที่มีสถานีแม่ข่ายเป็นของตนเอง
6) รายได้จากบริการขายส่งบริการในข้อ 1) - 5)

แผนงานการให้บริการในอนาคต

ทีซีบีได้วางแผนการให้บริการโครงข่ายโทรคมนาคมเพื่อให้เช่าใช้ และเพื่อให้บริการโทรคมนาคม (Network Provider and Service Provider) แก่ผู้ใช้บริการแบบครบวงจร (One stop shop) โดยเตรียมพร้อมที่จะให้บริการแก่โครงข่ายกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ผู้ให้บริการโทรคมนาคม และบุคคลทั่วไปทั่วประเทศ รวมทั้งมีแผนงานที่จะให้บริการเชื่อมต่อข้อมูลผ่านระบบดาวเทียมแบบเคลื่อนที่ (Mobility) ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ เพื่อรองรับการใช้งานของผู้ใช้บริการ และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีต่อไปในอนาคต

สิทธิและข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจ

ทีซีบีได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สามจาก กสทช. ในลักษณะให้บริการโครงข่ายโทรคมนาคมเพื่อให้เช่าใช้ และเพื่อให้บริการโทรคมนาคม (Network Provider and Service Provider) เพื่อให้บริการโทรคมนาคมประเภทต่าง ๆ เป็นเวลา 15 ปี นับจากวันที่ 10 พฤศจิกายน 2558 สิ้นสุดวันที่ 9 พฤศจิกายน 2573

2. ธุรกิจอินเทอร์เน็ตและสื่อ

2.1 บริการสื่อและบริการที่เกี่ยวข้องดำเนินการโดย บริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด (ดีทีวี) (บริษัทได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็นไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2561)

ลักษณะผลิตภัณฑ์หรือบริการ

(1) การจำหน่ายอุปกรณ์จานรับสัญญาณดาวเทียมดีทีวี

ลักษณะผลิตภัณฑ์

อุปกรณ์ชุดรับสัญญาณดาวเทียม ซึ่งประกอบด้วยจานดาวเทียมและเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมเคยู-แบนด์ เพื่อรับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 5 และดาวเทียมไทยคม 6 เป็นจานดาวเทียมขนาดเล็กราคาไม่แพง สะดวกในการติดตั้ง โดยจำหน่ายทั้งแบบครบชุด (Full Set) และเฉพาะกล่อง (IRD Box) ผู้ซื้อสามารถรับชมรายการโทรทัศน์ได้ชัดเจน โดยเน้นบริการที่ช่องฟรีทีวีทั่วไป โทรทัศน์เพื่อการศึกษา รวมทั้ง ช่องสาระบันเทิงอื่น ๆ บริษัทจำหน่ายผ่านร้านติดตั้งจานดาวเทียม ร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้า ห้างสรรพสินค้าบางแห่ง ฯลฯ ทั่วประเทศ ซึ่งอาจจะขายเฉพาะอุปกรณ์ หรือรวมค่าติดตั้งด้วยก็ได้

ลักษณะรายได้

1. รายได้จากการขายอุปกรณ์ดีทีวีครั้งแรกแบบครบชุด (Full Set) และเฉพาะกล่อง (IRD Box)
2. รายได้จากการขายอุปกรณ์ดีทีวี (Accessories) เช่น Remote Control, LNB ฯลฯ

แผนงานการให้บริการในอนาคต

เน้นการให้บริการหลังการขายเพื่อให้ลูกค้าสามารถรับชมรายการน่าสนใจและโดดเด่น เช่น ข่าว สารคดี ภาพยนตร์ การ์ตูน เพลง และช่องการศึกษา ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ดีทีวียังให้ความสำคัญกับการอบรมเทคนิคให้ช่างติดตั้งทั่วประเทศ เพื่อเป็นช่องทางขายอีกทางหนึ่งด้วย

(2) บริการให้คำปรึกษาและติดตั้งระบบสำหรับเครือข่ายบรอดแบนด์แบบครบวงจร และเครือข่ายทีวีภายในอาคาร (System Integration)

ลักษณะการให้บริการ

เป็นการออกแบบและติดตั้งระบบฯ ตามความต้องการของลูกค้า เน้นบริการที่ใช้สื่อดาวเทียมและสื่ออินเทอร์เน็ตอื่น ๆ เช่น

1. การให้บริการ Platform เช่น IPTV บริการ VDO Conference, Data Transfer, Multimedia Online ฯลฯ
2. System Integration ให้บริการ Network และ Software

2.1 บริการสำหรับเครือข่ายบรอดแบนด์
เพื่อตอบสนองลูกค้าในการเชื่อมต่อเครือข่ายส่งผ่านข้อมูลหลากหลายเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ การอบรมตามที่ลูกค้าต้องการทั้งแบบ ONE WAY และ TWO WAY

กลุ่มลูกค้า - องค์กรธุรกิจ หรือหน่วยงานทั้งของภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ที่มีสาขากระจายอยู่ทั่วประเทศ หรือสถาบันธุรกิจขายตรง หรือกลุ่มสหกรณ์ที่มีการจัดการประชุม อบรม หรือสัมมนาภายในองค์กรอยู่เป็นประจำตลอดจนภาคอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว โรงแรม สำนักข่าว สถานีโทรทัศน์ หรือผู้ผลิตรายการใหญ่ เป็นต้น

2.2 บริการสำหรับเครือข่ายทีวีภายใน
เพื่อตอบสนองลูกค้าในการติดตั้งระบบเครือข่ายทีวีภายในสำหรับสถานพักอาศัยในอาคาร ทั้งแบบรับชมฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และแบบรับชมโดยเสียค่าบริการรายเดือน

กลุ่มลูกค้า - องค์กรธุรกิจประเภทอาคารต่าง ๆ โรงแรม อพาร์ทเม้นท์ และคอนโดมิเนียม ที่ต้องการติดตั้งระบบเครือข่ายทีวีภายในเพื่อนำไปให้บริการแก่ลูกค้าภายในอาคารของตนเอง

ลักษณะรายได้

- บริการสำหรับเครือข่ายบรอดแบนด์
  1. ลักษณะรายได้ของบริการเป็นการเรียกเก็บจากค่าทีมบริการส่งข้อมูลและบริการถ่ายทอด
  2. รายได้จากการขายอุปกรณ์ชุดรับสัญญาณ
  3. ค่าช่องสัญญาณถ่ายทอดต่อครั้ง หรือรายเดือน
  4. ค่าซอฟต์แวร์ต่อครั้ง หรือรายเดือน
  5. ค่าดำเนินการติดตั้งระบบ

- บริการสำหรับเครือข่ายทีวีภายใน
  1. ลักษณะรายได้ของบริการมีทั้งแบบครั้งเดียวหรือเป็นรายเดือน
  2. รายได้จากการขายอุปกรณ์ชุดรับสัญญาณในกรณีแบบขายขาด
  3. ค่าเช่าอุปกรณ์และช่องรายการในกรณีที่เป็นแบบรายเดือน
  4. ค่าอุปกรณ์เครื่องแม่ข่ายเพื่อควบคุมสิทธิในการรับชมในกรณีเป็นการขายแบบรายเดือน
  5. ค่าดำเนินการติดตั้งระบบ

(3) บริการแพลตฟอร์ม

ลักษณะการให้บริการ

บริการจำหน่ายและให้เช่าแพลตฟอร์ม หรือให้บริการทำกิจกรรมทางการตลาดเพื่อสนับสนุนการขาย หรือระบบที่ทางดีทีวีได้พัฒนาขึ้น เช่น IPTV Channel ซึ่งเป็นช่องโทรทัศน์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือ Multimedia Streaming Platform ซึ่งใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาอื่น ๆ ที่เป็น Video หรือ Audio ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การถ่ายทอดสถานีวิทยุ โทรทัศน์ ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งแพลตฟอร์มและแอปพลิเคชันที่ได้พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมอย่างมากกับการใช้งานร่วมกับบรอดแบนด์อินเทอร์เน็ต รวมทั้งการพัฒนาบริการตามความต้องการเฉพาะของลูกค้า

ลักษณะรายได้

1. รายได้จากการชำระแบบต่อครั้ง จากการซื้อระบบ Platform IPTV Channel, Video Streaming หรือซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ
2. รายได้แบบรายเดือน เป็นรายได้จากค่าบริการให้เช่าใช้ระบบแพลตฟอร์ม แบบรายเดือนต่อเนื่อง
3. รายได้จากการขายอุปกรณ์และการติดตั้งระบบทีวีรวมภายในอาคาร (MDU Solution) / Digital TV Head End โดยรับสัญญาณจากดาวเทียมโดยตรง เพื่อรองรับการรับชมช่องรายการต่าง ๆ
4. รายได้จากการว่าจ้างทำกิจกรรมทางการตลาดเพื่อสนับสนุนการขาย เช่น LOOX TV Application

การตลาดและการแข่งขัน

(1) ภาวะอุตสาหกรรมและการแข่งขัน

- **การจำหน่ายอุปกรณ์จานรับสัญญาณดาวเทียมดีทีวี**

ปัจจุบันในตลาดมีอุปกรณ์รับสัญญาณโทรทัศน์หลากหลายรูปแบบ เช่น จานรับสัญญาณผ่านดาวเทียม เคเบิลท้องถิ่น และเสาอากาศแบบดิจิทัลทีวี จึงมีการแข่งขันที่สูง โดยเฉพาะทางด้านราคา ช่องรายการ รวมทั้ง มีจานรับสัญญาณดาวเทียมรุ่นใหม่ ๆ และกล่องรับสัญญาณทีวีดิจิทัลออกมาแข่งขัน ในราคาที่ถูกลงมาก หรือคู่แข่งโดยอ้อม อย่างเช่น กล่อง AIS PLAYBOX - AIS Fibre แต่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวรองรับสัญญาณจากอินเทอร์เน็ต และผ่าน Routers

- **บริการให้คำปรึกษาและติดตั้งระบบสำหรับเครือข่ายบรอดแบนด์แบบครบวงจร (System Integration)**

  บริการสำหรับเครือข่ายบรอดแบนด์นั้น เป็นบริการที่มีผู้ให้บริการหลายราย ซึ่งแต่ละรายจะมีความชำนาญในเทคนิคเฉพาะด้าน สำหรับดีทีวีจะเน้นเทคโนโลยีในการส่งไฟล์ขนาดใหญ่ในรูปแบบของ IP File Transfer เป็นหลัก โดยเฉพาะแบบบรอดแบนด์ผ่านเครือข่ายดาวเทียม หรือผ่านบริการไอพีสตาร์ โดยจะเน้นไปที่การให้บริการส่งข้อมูลเพื่อการศึกษาอบรมภายในองค์กรบริการสำหรับเครือข่ายทีวีภายในนั้น เป็นบริการที่มีคู่แข่งขันในตลาดทั้งแบบให้บริการช่องทีวีผ่านดาวเทียมเช่นเดียวกับดีทีวี และแบบที่ให้บริการผ่านทางเครือข่ายเคเบิลทีวี โดยดีทีวีจะเน้นเจาะกลุ่มอาคารสร้างใหม่ โดยเฉพาะอาคารคอนโดมิเนียมที่เกิดขึ้นจำนวนมาก ดีทีวีจะเน้นจุดแข็งด้วยการนำเสนอและติดตั้งเครือข่ายทีวีภายในอาคารของลูกค้าด้วยกล่อง HDTV Box ที่ให้คุณภาพในการรับชมรายการทีวีที่คมชัดกว่ากล่องดาวเทียมปกติ นอกจากนี้ ดีทีวีได้มีการเจาะกลุ่มผู้ให้บริการเคเบิล ท้องถิ่นเพื่อขายชุดอุปกรณ์ DTV-IP GATEWAY Box เพื่อใช้งานในการเปลี่ยนโครงข่ายเคเบิลทีวีเดิมจากระบบอนาล็อก เป็นแบบระบบดิจิทัล

- **บริการแพลตฟอร์ม**

  บริษัทยังคงให้บริการกับลูกค้ากลุ่มเดิมสร้างรายได้จากอุปกรณ์เดิมที่มีอยู่โดยไม่ได้มีการขยายฐานลูกค้าออกไปมากนัก เนื่องจากการให้บริการแพลตฟอร์มนี้เป็นบริการที่แพร่หลายและลงทุนไม่สูงลูกค้าสามารถเลือกใช้บริการเลือกลงทุนเอง หรือทำเองได้

  บริษัท ยังได้ให้บริการในการทำกิจกรรมทางการตลาดเพื่อสนับสนุนการขายให้กับบริการหรือแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันของลูกค้าอีกด้วย

(2) การตลาดและการขาย

การตลาดและการขายแบ่งตามประเภทการให้บริการออกเป็น 2 กลุ่มบริการ คือ

1. กลุ่มที่ทำการขายตรง (Direct Sales) - คือ กลุ่มบริการ System Integration ซึ่งเน้นไปที่การติดต่อโดยตรงเพื่ออธิบายสินค้า รับทราบความต้องการของลูกค้า การสาธิตสินค้า หรือการออกแบบการวางระบบเครือข่ายทีวีภายในอาคาร อาทิเช่น โรงแรม คอนโดมิเนียม อพาร์ทเม้นท์ ซึ่งกลุ่มลูกค้ามักจะเป็นองค์กร โดยลูกค้ากลุ่มนี้จะไม่ค่อยมีการใช้สื่อโฆษณาแบบ Mass Media มากนัก จะมุ่งเน้นการจัดสัมมนาเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องผลิตภัณฑ์ และโซลูชันส์
2. กลุ่มที่ทำการขายผ่านตัวแทนจำหน่าย - คือ กลุ่มที่กระจายสินค้าแบบชุดอุปกรณ์ผ่านตัวแทนจำหน่ายเป็นหลัก เป็นบริการที่ดีทีวีจะทำการตลาดโดยมีสื่อสนับสนุนการขาย ณ พื้นที่เป็นหลัก และการจัดสัมมนาอบรมกลุ่มผู้ประกอบการโรงแรม คอนโดมิเนียม อพาร์ทเม้นท์ และผู้ประกอบการเคเบิลทีวี เป็นต้น พร้อมนำเสนอสินค้าหรือรายการส่งเสริมการขายใหม่ ๆ โดยผ่านช่องทางการตลาดโซเชียลมีเดียมาร์เก็ตติ้ง นอกจากนั้น จะมีสื่อ Mass Media เสริมเป็นครั้งคราว รวมทั้งจะมีระบบ Incentive สำหรับรายที่มียอดสั่งซื้อสูง แต่ทั้งนี้ ณ ปัจจุบันจะมุ่งเน้นทำการขายและการตลาดผ่านงานระบบโซลูชันส์รองรับธุรกิจโรงแรม คอนโดมิเนียม อพาร์ทเม้นท์ และบริการ System Integration ในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น

ลักษณะลูกค้าและความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับบริษัท

- การจำหน่ายอุปกรณ์จานรับสัญญาณดาวเทียมดีทีวี - กลุ่มลูกค้า คือ ตัวแทนจำหน่ายจานรับสัญญาณดาวเทียม หรือร้านจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า รวมทั้งช่องทาง Modern Trade กับกลุ่มผู้ใช้บริการที่เป็น End User หรืออาคาร องค์กรต่าง ๆ อยู่ทั่วประเทศ ความสัมพันธ์จะเป็นในรูปของการให้บริการการสนับสนุนด้านการตลาด การดูแลให้คำแนะนำทางเทคนิค และ Logistic รวมทั้งการบริการเปลี่ยนหรือซ่อมอุปกรณ์ที่มีปัญหาหลังจากลูกค้าได้ซื้อสินค้าหรือบริการไปแล้ว

- บริการ System Integration และ Platform - กลุ่มลูกค้า ได้แก่ องค์กรหรือหน่วยงาน ทั้งของภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชนที่มีสาขากระจายอยู่ทั่วประเทศ หรือสถาบัน ธุรกิจขายตรง ที่มีการจัดการประชุมอบรม หรือสัมมนาภายในองค์กรอยู่เป็นประจำ ตลอดจนภาคอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวหรือโรงแรม เป็นต้น รวมถึงกลุ่มลูกค้านิติบุคคลตามอาคาร อาทิเช่น คอนโดมิเนียม อพาร์ทเม้นท์ และโรงแรม ที่มีความต้องการการติดตั้งพร้อมวางระบบทีวีภายในอาคาร ทั้งที่เป็นแบบผ่านทีวีดาวเทียมหรือไอพีทีวี โดยวางแผนการตลาดมุ่งเน้นเรื่องบริการ System Integrated (SI) เพื่อตอบโจทย์กลุ่มผู้ประกอบการโรงแรม คอนโดมิเนียม อพาร์ทเม้นท์ เพื่อบริหารจัดการต้นทุนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และสร้างประสิทธิผลอย่างคุ้มค่ากับการลงทุน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้า (SI) เป็นลักษณะแบบผู้ใช้บริการกับผู้ให้บริการ เน้นการขายนำเสนอตรงในลักษณะขายระบบแบบงานโครงการ และบริการเสริมอื่น ๆ โดยมีสัญญาเป็นรายปี

สิทธิและข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจ

- **สิทธิให้ดำเนินการเป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต สำหรับใบอนุญาตประเภทการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่หนึ่ง** - บริษัทฯ ได้รับใบอนุญาตจาก กสทช. เพื่อให้บริการอินเทอร์เน็ต

แบบที่หนึ่ง เป็นเวลา 5 ปีนับจากวันที่ 18 ตุลาคม 2552 สิ้นสุดวันที่ 18 ตุลาคม 2557 โดยบริษัทฯ ได้มีการยื่นต่อใบอนุญาตประเภทการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่หนึ่ง เพื่อความต่อเนื่องในการให้บริการซึ่งการต่อใบอนุญาตแต่ละครั้งจะมีอายุของใบอนุญาตคราวละ 5 ปี โดยได้รับอนุญาตต่อไปอีก 5 ปี นับแต่วันที่ 18 ตุลาคม 2557 สิ้นสุดวันที่ 17 ตุลาคม 2562 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และหากผู้ได้รับอนุญาตมิได้กระทำการที่ขัดต่อเงื่อนไขในใบอนุญาตโดยผิดในลักษณะที่สำคัญหรือร้ายแรง กสทช. จะต่อใบอนุญาตให้ทันที

- **สิทธิให้ดำเนินการให้บริการทางด้านทีวีดาวเทียม สำหรับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ เพื่อให้บริการโครงข่ายกระจายเสียงหรือโทรทัศน์** - บริษัทฯ ได้รับใบอนุญาตจาก กสทช. เพื่อให้บริการโครงข่ายการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ ระดับชาติ เป็นเวลา 15 ปี นับจากวันที่ 21 มกราคม 2556 สิ้นสุดวันที่ 20 มกราคม 2571

- **สิทธิให้ดำเนินการให้บริการทางด้านทีวีดาวเทียม สำหรับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ เพื่อให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ช่องรายการ** - ดีทีวีได้รับใบอนุญาตจาก กสทช. เพื่อให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ช่องรายการ D-Channel เป็นเวลา 5 ปี นับจากวันที่ 28 มกราคม 2559 สิ้นสุดวันที่ 27 มกราคม 2564

2.2 การจำหน่ายชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมในประเทศกัมพูชาและบริการที่เกี่ยวเนื่อง ดำเนินการโดย บริษัท แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวิร์ค จำกัด (ซีดีเอ็น)

ซีดีเอ็น ประกอบธุรกิจจัดจำหน่ายชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมและให้บริการแพลทฟอร์มโทรทัศน์และเช่าช่องสัญญาณดาวเทียมแก่ลูกค้ากลุ่มผู้ประกอบการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมในประเทศกัมพูชา

ลักษณะผลิตภัณฑ์หรือบริการ

(1) การจำหน่ายชุดอุปกรณ์รับช่องรายการโทรทัศน์และวิทยุผ่านสัญญาณดาวเทียม

ลักษณะผลิตภัณฑ์

ชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม ซึ่งประกอบด้วยจานดาวเทียมและเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมเคยู แบนด์ เพื่อรับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 8 เคยู-แบนด์ โดยจำหน่ายทั้งแบบครบชุด (Full Set) และเฉพาะกล่อง (IRD Box) การรับชมโทรทัศน์ผ่านจานรับสัญญาณดาวเทียมจะทำให้สามารถรับชมรายการโทรทัศน์ของประเทศกัมพูชาได้ชัดเจน โดยสามารถรับชมช่องรายการฟรีทีวีของประเทศกัมพูชาได้ครบทุกช่อง รวมทั้งช่องสาระและบันเทิงอื่น ๆ ที่มีเฉพาะบนแพลตฟอร์มผ่านดาวเทียม ซีดีเอ็นจำหน่ายชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมผ่านตัวแทนซึ่งมีช่องทางกระจายสินค้าครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศกัมพูชา ตามร้านที่ให้บริการติดตั้งจานดาวเทียม ร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้า รวมถึงห้างสรรพสินค้า

ลักษณะรายได้

1. รายได้จากการจำหน่ายชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมซีดีเอ็น แบบครบชุด (Full Set) และแบบเฉพาะกล่อง (IRD Box)
2. รายได้จากการจำหน่ายอุปกรณ์เสริมหรืออะไหล่ซีดีเอ็น เช่น Remote Control, LNB ฯลฯ

(2) บริการให้เช่าช่องสัญญาณเพื่อแพร่ภาพโทรทัศน์และวิทยุผ่านดาวเทียมในประเทศกัมพูชา

ลักษณะการให้บริการ

บริการให้เช่าช่องสัญญาณดาวเทียม สำหรับการแพร่ภาพโทรทัศน์หรือวิทยุผ่านดาวเทียมไทยคม โดยให้บริการกับผู้ประกอบการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมในประเทศกัมพูชา เพื่อรับชมสัญญาณภาพทั้งระบบภาพมาตรฐาน Standard-Definition (SD) และระบบภาพความคมชัดสูง High-Definition (HD)

ลักษณะรายได้

1. รายได้จากการชำระค่าบริการแบบครั้งต่อครั้ง จากการเช่าซื้อช่องสัญญาณดาวเทียมเพื่อออกอากาศเป็นรายครั้ง อาทิเช่น การถ่ายทอดสดรายการต่าง ๆ
2. รายได้แบบรายเดือน เป็นรายได้จากค่าบริการตามสัญญาให้เช่าใช้ช่องสัญญาณดาวเทียมแบบรายเดือนต่อเนื่อง ทำสัญญาระยะยาวเป็นรายปี

แผนงานการให้บริการในอนาคต

ซีดีเอ็น ยังคงเน้นการจำหน่ายชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมซึ่งช่วยให้ผู้ชมสามารถรับชมรายการโทรทัศน์ได้อย่างชัดเจนทุกช่องรายการ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ทั้งลูกค้าในกลุ่มเมืองและชนบท ซึ่งซีดีเอ็นได้เพิ่มช่องรายการที่น่าสนใจและมีความโดดเด่นมากขึ้น เช่น ข่าว สารคดี ภาพยนตร์ การ์ตูน เพลง และรายการอื่น ๆ อีกหลายรายการ ซีดีเอ็นเป็นผู้ให้บริการรายแรกในประเทศกัมพูชาที่ออกอากาศระบบภาพความคมชัดสูง (HD) ตั้งแต่ปี 2556 โดยปัจจุบันดำเนินการออกอากาศบนดาวเทียมไทยคม 8 เพื่อการรับชมที่ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ และสามารถรับชมได้ในทั้งในประเทศไทย ลาว และเวียดนาม เพิ่มขึ้น เพื่อตอบรับกับนโยบาย AEC ทำให้สามารถขยายการทำธุรกิจไปในประเทศดังกล่าวได้เพิ่มขึ้น

และในปี 2562 ท่ามกลางสถานการณ์ที่มีการแข่งขันสูง ซีดีเอ็นจึงเตรียมพร้อมที่จะร่วมดำเนินธุรกิจกับผู้ให้บริการทีวี และเคเบิ้ลทีวีท้องถิ่นในประเทศกัมพูชาเพื่อผลิตช่องรายการพิเศษที่สามารถรับชมได้จากชุดรับสัญญาณดาวเทียมของซีดีเอ็นเท่านั้น เพื่อเป็นการยกระดับแฟลตฟอร์มโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมให้มีความทันสมัยและน่าสนใจกว่าคู่แข่ง นอกจากนี้ ซีดีเอ็นยังสนใจที่จะร่วมมือกับผู้ให้บริการวัดเรทติ้งการรับชมทีวี เพื่อแสดงข้อมูลและวิเคราะห์พฤติกรรมของการรับชมทีวี รวมถึงศึกษาความเป็นไปได้ในการเป็นผู้ให้บริการ การรับชมทีวีบนตึกสูง

การตลาดและการแข่งขัน

(1) ภาวะอุตสาหกรรมและการแข่งขัน

- **การจำหน่ายอุปกรณ์จานรับสัญญาณดาวเทียม** - ปัจจุบันในตลาดมีอุปกรณ์รับสัญญาณโทรทัศน์หลากหลายรูปแบบ เช่น จานรับสัญญาณผ่านดาวเทียมเคเบิลท้องถิ่นและเสาอากาศ ทั้งแบบอนาล็อกและดิจิตอล ทำให้ตลาดมีการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการแข่งขันทางด้านราคาและช่องรายการ ทำให้ซีดีเอ็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ โดยในปี 2561 ที่ผ่านมา ซีดีเอ็นได้ทำการเจรจาต่อรองกับผู้ผลิตกล่องรับสัญญาณดาวเทียมเพื่อผลิตกล่องรับสัญญาณรุ่นใหม่ที่มีต้นทุนต่ำกว่าเดิมและตรงตามความต้องการของตลาดมากขึ้นแต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพ และเนื่องจากต้นทุนที่ต่ำลงนี้เองทำให้ซีดีเอ็นสามารถปรับลดราคาขายให้แก่ตัวแทนจำหน่ายเพื่อกระตุ้นยอดขายและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของบริษัท

- **บริการให้เช่าช่องสัญญาณ** - ปัจจุบันซีดีเอ็นได้ทำการออกอากาศในระบบ DVB-S2 MPEG 4 ทำให้สามารถรองรับการจำนวนช่องโทรทัศน์ ที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นของการใช้งานช่องสัญญาณที่ออกอากาศแบบความคมชัดสูง (HD) ซึ่งเป็นจุดขายหลักของซีดีเอ็น โดยยังไม่มีผู้ให้บริการรายอื่นสามารถให้บริการได้

(2) การตลาดและการขาย

การตลาดและการขายแบ่งตามประเภทการให้บริการออกเป็น 2 กลุ่มบริการ คือ

- **กลุ่มจำหน่ายชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม** - ซีดีเอ็นยังคงทำการจำหน่ายผ่านตัวแทนจำหน่ายหลักเพื่อกระจายสินค้าผ่านช่องทางจัดจำหน่ายไปยังร้านค้าในแต่ละจังหวัด โดยแต่ละพื้นที่มีทีมติดตั้งและสนับสนุน ซึ่งซีดีเอ็นจะช่วยตัวแทนในการทำการตลาดและโปรโมชั่นควบคู่กันไป โดยในปี 2561 มีตัวแทนจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 28 ร้านค้าทั่วประเทศรองรับการขยายตัวของยอดขายที่เพิ่มมากขึ้น

- **กลุ่มบริการให้เช่าช่องสัญญาณ** - ซีดีเอ็นเน้นการเข้าไปติดต่อกับผู้ให้บริการโทรทัศน์โดยตรง ทั้งในส่วนของสถานีโทรทัศน์ ผู้ให้บริการเคเบิ้ลท้องถิ่น รวมถึงผู้ผลิตสื่อรายใหม่ที่ต้องการทำรายการเพื่อออกอากาศบนแพลทฟอร์มโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมในประเทศกัมพูชา

ลักษณะลูกค้าและความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับซีดีเอ็น

- **การจำหน่ายอุปกรณ์จานรับสัญญาณดาวเทียม** - กลุ่มลูกค้าได้แก่ ตัวแทนจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือจานดาวเทียม ห้างสรรพสินค้า รวมถึงกลุ่มผู้ใช้บริการที่เป็น End User

- **การให้บริการให้เช่าช่องสัญญาณ** - กลุ่มลูกค้า คือ ผู้ประกอบการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมในประเทศกัมพูชา

3. ธุรกิจโทรศัพท์ในต่างประเทศ

บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ มหาชน (แอลทีซี)

ลักษณะผลิตภัณฑ์หรือบริการ

(1) ลักษณะบริการ

แอลทีซีได้รับสิทธิในการบริการด้านโทรคมนาคมในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เพื่อดำเนินกิจการโทรคมนาคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Digital Phone Service (GSM 900/1800/WCDMA 2100, LTE 1800, 2300 และ 2600 MHz))
- โทรศัพท์โครงข่ายพื้นฐาน (Public Switched Telephone Network (PSTN))
- บริการโทรศัพท์พื้นฐานไร้สายระบบ (Fixed Wireless Local Loop - GSM)
- บริการอินเทอร์เน็ต (Fixed Broadband internet:- บริการสายวงจรเช่าอินเทอร์เน็ตและดาต้า (Leased Line service) ภายในประเทศและระหว่างประเทศ, IP Transit, Internet ADSL, Internet Fibre To The Home (FTTH) และ Mobile Broadband (Internet SIM card, MBB ในบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ทั้งแบบรายเดือนและแบบเติมเงิน)
- บริการโทรข้ามแดนอัตโนมัติ (International Roaming Service)
- บริการเสริม (Value-added service) สำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่

(2) ลักษณะรายได้ของแอลทีซีสามารถจำแนกได้ ดังนี้

- ค่าบริการโทรศัพท์ภายในประเทศและต่างประเทศ
- ค่าเช่าบริการเลขหมายต่อเดือน
- ค่าขายเครื่องรับโทรศัพท์พื้นฐานไร้สายระบบ (Fixed Wireless Local Loop - GSM) และซิมการ์ด
- ค่าบริการรายเดือนอินเทอร์เน็ต ค่าบริการสายวงจรเช่า
- ค่าบริการโทรข้ามแดนอัตโนมัติ (IR) และค่าส่วนแบ่งโทรคมนาคมระหว่างประเทศและภายในประเทศ (IC)
- ค่าบริการสำหรับบริการเสริม (Value-added service)

การตลาดและการแข่งขัน

(1) ภาวะอุตสาหกรรมและการแข่งขัน

ปัจจุบัน สปป.ลาว มีผู้ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน 3 รายคือ แอลทีซี, ETL และ UNITEL และมีผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ 4 รายคือ แอลทีซี, ETL, BEELINE และ UNITEL โดยแอลทีซีมีส่วนแบ่งการตลาดเป็นอันดับ 1, UNITEL เป็นอันดับ 2, ETL เป็นอันดับ 3 และ BEELINE เป็นอันดับที่ 4 โดยที่ ETL ซึ่งเดิมเป็นหน่วยงานของรัฐบาลถือหุ้นร้อยละ 100 แต่ในไตรมาสที่ 4 ของปี 2559 ได้มีการประกาศร่วมทุนกับกลุ่มบริษัทจากประเทศจีน (Jiafu Holdings Limited) โดยผู้ถือหุ้นรายใหม่ถือหุ้นในสัดส่วนร้อยละ 51 และรัฐบาล สปป.ลาว ถือหุ้นในสัดส่วนร้อยละ 49 ส่วน UNITEL เป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างรัฐบาลกับบริษัทจากประเทศเวียดนาม (Viettel) และ BEELINE เป็นบริษัทเอกชน ซึ่งผู้ถือหุ้นเป็นกลุ่มบริษัทจากประเทศรัสเซีย (VIMPELCOM) ในเดือนมกราคม 2562 บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่น มหาชน ได้เข้าทำสัญญาซื้อหุ้นทั้งหมดของบริษัท วิมเปิลคอม จำกัด

สำหรับบริการอินเทอร์เน็ตมีผู้ให้บริการหลักอยู่ด้วยกัน 6 ราย ได้แก่ แอลทีซี, ETL, Planet Online, UNITEL, BEELINE และ Sky Telecom ซึ่งแอลทีซีมีส่วนแบ่งตลาดมากกว่าร้อยละ 50

ระบบโทรคมนาคมใน สปป.ลาว ได้มีการพัฒนาอย่างมากในช่วงปีที่ผ่านมา ซึ่งเทคโนโลยีที่ได้นำเข้ามาใช้เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยตามแนวโน้มของการพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านโทรคมนาคมของตลาดโลก แอลทีซีได้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ 3G และ 4G เป็นรายแรกของประเทศลาว และมีเครือข่ายครอบคลุมพื้นที่ในทุกจังหวัด และได้มีการปรับปรุงการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ 4G อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้บริการด้านอินเทอร์เน็ตบนระบบมือถือ (Mobile Broadband) ได้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในปี 2561 ทางแอลทีซีได้มีการปรับปรุงระบบ data core network และได้มีการขยายการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ 4G รวมถึงระบบ 4.5G ในเมืองหลักและเมืองเศรษฐกิจ โดยในปี 2561 มีสถานีรับส่งสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ 3G ทั้งหมด 2,492 สถานี และบริการ 4G ทั้งหมด 2,336 สถานี แอลทีซีมีผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบรายเดือนและแบบเติมเงินทั้งหมดจำนวน 1,540,683 ราย *(ที่มา: ข้อมูลจากแอลทีซี ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2561 คาดคะเน)*

ในขณะเดียวกันบริการโทรศัพท์พื้นฐานไร้สายระบบ (Fixed Wireless Local Loop - GSM) ซึ่งปัจจุบันได้มีการพัฒนาเพื่อให้ใช้งานบนเครือข่ายเดียวกับระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ แต่ได้มีการแยกและจัดสรร prefix number และ numbering plan ที่แตกต่างกัน และมีการจำกัดพื้นที่การให้บริการตาม numbering plan ของแต่ละจังหวัดให้สามารถใช้ได้ในเฉพาะพื้นที่ให้บริการของจังหวัดนั้น ๆ โดยการกำหนดควบคุมของกระทรวงไปรษณีย์ โทรคมนาคม และการสื่อสาร ประกอบกับมีอัตราค่าบริการการโทรต่อนาทีที่ต่ำกว่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ทั้งระบบแบบรายเดือนและแบบเติมเงิน พร้อมกันนั้นเครื่องโทรศัพท์ที่นำเข้ามาทำตลาดของผู้ให้บริการมีราคาที่ไม่แพง สมเหตุสมผล จึงทำให้ลูกค้าที่ต้องการใช้บริการเฉพาะการโทรเพียงอย่างเดียว จะนิยมในการใช้บริการนี้มากกว่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าในเขตต่างจังหวัด แต่ด้วยแนวโน้มการใช้บริการโทรในทั่วทุกภูมิภาคลดลงอย่างต่อเนื่องโดยการใช้บริการการโทรผ่านทางแอปพลิเคชันทดแทน ทำให้จำนวนลูกค้าในส่วนบริการนี้ลดลง ณ สิ้นปี 2561 มี จำนวน 350,002 ราย *(ที่มา: ข้อมูลจากแอลทีซี ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2561 คาดคะเน)*

ส่วนบริการอินเทอร์เน็ต Mobile broadband - Internet SIM Card ซึ่งให้บริการเฉพาะดาต้าเท่านั้น ได้เป็นที่นิยมจากลูกค้าอย่างมาก ในปี 2561 มีตัวเลขจำนวนลูกค้าและรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีจำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตซิมการ์ดทั้งหมดประมาณ 1,181,970 ราย

โดยรวมแล้วการให้บริการแบบไร้สาย (Wireless Services) ซึ่งประกอบไปด้วยบริการ

- โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Digital Phone Service)
- บริการโทรศัพท์พื้นฐานไร้สายระบบ (Fixed Wireless Local Loop - GSM)
- การบริการอินเทอร์เน็ต Mobile Broadband - Internet SIM Card

เฉพาะแอลทีซีจะมีจำนวนผู้ใช้บริการทั้งหมดประมาณ 3,043,601 *(ที่มา: ข้อมูลจากภายในแอลทีซี ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2561 คาดคะเน)*

กระทรวงไปรษณีย์ โทรคมนาคม และการสื่อสารของ สปป.ลาว ยังคงควบคุมราคาการให้บริการทางด้านโทรคมนาคมและไม่อนุญาตให้ผู้ให้บริการทุกรายทำแผนส่งเสริมการขายแบบลดราคาและให้มูลค่าในการโทรฟรี แต่มีการยืดหยุ่นในการทำแผนส่งเสริมการขาย โดยกำหนดให้ลดราคาค่าบริการไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของราคามาตรฐาน และสามารถทำได้ไม่เกินครั้งละ 7 วัน สะสมไม่เกิน 90 วันต่อปี และ

กำหนดให้ผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบเติมเงินของทุกผู้ให้บริการทุกรายต้องมีการลงทะเบียนจึงสามารถที่จะใช้บริการได้ และทางรัฐบาลให้ความสำคัญในการแข่งขันทางด้านคุณภาพของการบริการเพื่อผลประโยชน์ต่อผู้บริโภค

ในช่วงปี 2561 สภาวะแวดล้อมในการแข่งขันทางธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น ส่วนการเติบโตของเศรษฐกิจใน สปป.ลาวมีการเติบโตน้อยกว่าที่คาดคะเนเอาไว้ พร้อมทั้งมีหลายเหตุการณ์เกิดขึ้น เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ พายุและเขื่อนแตก ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ ประกอบกับช่วงผลกระทบจากฝนที่ตกหนักในช่วงฤดูฝน เป็นสาเหตุให้เกิดภัยพิบัติน้ำท่วมในหลายจังหวัดและส่งผลกระทบทำให้มีการเสียหายต่อสถานีส่งสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่

แอลทีซียังคงรักษาระดับรายได้เฉลี่ยของผู้ให้บริการต่อลูกค้าหนึ่งราย (ARPU) โดยเฉพาะในส่วนของบริการ Non-Voice ได้มีการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี 2561 โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 65 ของรายรับรวมทั้งหมด ลูกค้ารวมของตลาดสำหรับบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการโทรศัพท์พื้นฐานแบบไร้สายมีประมาณ 4 ล้านเลขหมาย (นับเฉพาะส่วนลูกค้าที่มีการใช้งานและสร้างรายได้) โดยรวมลูกค้ายังเป็นแบบระบบเติมเงินมากกว่าร้อยละ 94 ของลูกค้าโทรศัพท์เคลื่อนที่ทั้งหมด

(2) การตลาดและการขาย

แอลทีซีได้เตรียมการเพื่อรองรับการแข่งขันที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการขยายโครงข่ายอย่างเหมาะสมเพื่อขยายพื้นที่และโครงข่ายให้บริการให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และมุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพและการสร้างความสัมพันธ์กับตัวแทนจำหน่าย (Partner Relationship Management) และลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relation Management) ประกอบกับการบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ขยายหน่วยงานบริการลูกค้า (Customer Service and Call Center) เพื่อรองรับการขยายตัวของลูกค้าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละบริการ

แอลทีซีได้เน้นการแบ่ง segmentation ของแต่ละบริการให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมี MPHONE เป็นแบรนด์หลักสำหรับบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยการทำตลาดแบบเจาะจงพื้นที่ (Localize Marketing) นำเสนอบริการตาม Life Style ของแต่ละกลุ่มลูกค้า เจาะตลาดกลุ่มลูกค้าใหม่ เช่น กลุ่มเด็กที่อายุต่ำกว่า 14 ปีลงมา และกลุ่มลูกค้าระดับองค์กรให้มากขึ้น นอกจากนั้น ยังให้ความสำคัญในการทำตลาดสำหรับการให้บริการด้าน DATA โดยบริการอินเทอร์เน็ตได้มีการปรับปรุงระบบเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพสูงเพื่อรองรับกลุ่มลูกค้าระดับองค์กรที่มีความต้องการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงด้วยระบบสายเช่า (Leased line) การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านสายเคเบิลใยแก้ว (Fiber transmission to Home - FTTH) การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบทางผ่าน (IP-Transit) และการให้บริการโทรคมนาคมแบบครบวงจร (Total Telecommunication Solutions) รวมทั้งการรวมและเชื่อมโยงการบริการแต่ละอย่างเข้าด้วยกัน (Service Convergence) เพื่อยกระดับการให้บริการและตรงตามความต้องการของลูกค้า

นอกจากนั้น แอลทีซียังมีการดำเนินการและพัฒนาระบบสนับสนุนการให้บริการ (Business Support System) เพื่อการให้บริการแก่ลูกค้ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีการตั้งหน่วยงาน Network Operation Center (NOC) เพื่อติดตามและแก้ไขระบบเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพตั้งแต่ปี 2557 และดำเนินการตั้งหน่วยงาน Service Operation Center (SOC) เพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาการบริการต่าง ๆ แก่ลูกค้าในแต่ละบริการ

ลักษณะของลูกค้าและความสัมพันธ์กับลูกค้า

ลูกค้าของแอลทีซีประกอบไปด้วยกลุ่มประชาชนทั่ว ไป องค์กรธุรกิจระหว่างประเทศ บริษัททั่วไป และองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ และคู่ร่วมธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยทางแอลทีซีได้ให้ความสำคัญกับลูกค้า ทั้งในส่วนที่เป็นลูกค้ารายย่อยและลูกค้าองค์กรรายใหญ่ โดยได้มีการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าตามระบบ Customer and Partner Relation Management อย่างต่อเนื่อง

สิทธิและข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจ

แอลทีซีเป็นกิจการร่วมค้าซึ่งตามสัญญาร่วมทุนเพื่อดำเนินกิจการโทรคมนาคมใน สปป.ลาวได้รับสิทธิให้บริการด้านโทรคมนาคมใน สปป.ลาว เป็นระยะเวลา 25 ปี ตั้งแต่ปี 2539 ถึงปี 2564 นอกจากนี้เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2558 เซน และรัฐบาลของ สปป.ลาวได้ลงนามในข้อตกลงในการขยายเวลาของสัญญาร่วมทุนและสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการในการให้บริการทางด้านโทรคมนาคมใน สปป.ลาวต่อไปอีก 25 ปี โดยเริ่มจากปี 2565 ถึงปี 2589 ทั้งนี้เมื่อครบกำหนดอายุสัมปทานตามสัญญาร่วมทุนฉบับใหม่แล้ว เช่น ต้องโอนหุ้นของแอลทีซีให้แก่รัฐบาลของ สปป.ลาว โดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ

ปัจจัยความเสี่ยง

คณะกรรมการบริษัทตระหนักดีว่าการดำเนินธุรกิจใด ๆ ย่อมต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่าง ๆ ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การเงิน การเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรมทางเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สามารถส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท

ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการบริษัทจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงขึ้นเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ โดยคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงจะประเมินปัจจัยความเสี่ยงทั้งที่เป็นความเสี่ยงทั่วไป และความเสี่ยงเฉพาะกิจการ โดยจะทำการประเมินความเสี่ยงเป็นประจำทุกไตรมาส และนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาทบทวน และกำหนดมาตรการในการป้องกันความเสี่ยง

สำหรับข้อมูลที่ได้แสดงต่อไปนี้ จะอธิบายถึงปัจจัยความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการประกอบกิจการ ฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินธุรกิจ รวมถึงมาตรการป้องกัน และบรรเทาความเสี่ยงของบริษัท

ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risks)

1. ความเสี่ยงในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากระบบสัมปทานสู่ระบบใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมในการกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย และความต่อเนื่องของบริการภายหลังสิ้นสุดสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ

ด้วยปัจจุบัน เป็นช่วงการเปลี่ยนผ่านด้านกฎระเบียบในการประกอบกิจการดาวเทียมจากสัมปทานสู่ระบบใบอนุญาต ซึ่งภาครัฐกำลังจัดทำแนวทางบริหารจัดการเกี่ยวกับวงโคจร หลักเกณฑ์การอนุญาตและระเบียบปฏิบัติ โดย กรรมาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงฯ) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) อาทิเช่นการประชุมพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 3) ให้ครอบคลุมการกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสาร การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการเอกสารข่ายงานดาวเทียม (filing) และการกำหนดนโยบายการเปิดตลาดให้ดาวเทียมต่างชาติเข้ามาให้บริการโดยมีการแข่งขันได้อย่างเท่าเทียม เป็นต้น

บริษัทฯ ในฐานะผู้ประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสารที่มีประสบการณ์มายาวนาน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนข้อมูลที่จำเป็นในการกำหนดหลักเกณฑ์ อาทิเช่น International practice เพื่อสร้างความเข้าใจในอุตสาหกรรมดาวเทียมให้กับภาครัฐ มาโดยต่อเนื่อง

นอกจากนั้น บริษัทยังได้พิจารณาหาโอกาสในการทำธุรกิจอื่น ๆ ร่วมมือกับพันธมิตรทางธุรกิจในต่างประเทศ เพื่อพัฒนาการให้บริการของดาวเทียม อาทิเช่นการเช่าช่องสัญญาณดาวเทียมเพื่อให้บริการเพิ่มเติมในต่างประเทศ ความร่วมมือในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในการประกอบกิจการโทรคมนาคมในต่างประเทศ เพื่อขยายโอกาสในการทำธุรกิจออกไป

2. ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของดาวเทียมไทยคม 7 และดาวเทียมไทยคม 8

บริษัทได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม ในการดำเนินโครงการดาวเทียมไทยคม 7 และดาวเทียมไทยคม 8 จาก กสทช. ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายปัจจุบัน ได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และกระทรวงฯ ได้แจ้งอนุมัติการใช้ตำแหน่งวงโคจร สำหรับดาวเทียมทั้งสองดวงมายัง กสทช. และ กสทช. ได้ระบุการอนุมัติดังกล่าวไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการฯ แล้ว

ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทวาระพิเศษ ครั้งที่ 11/2560 วันที่ 24 ตุลาคม 2560 ได้พิจารณาหนังสือฉบับดังกล่าว พร้อมทั้งผลการหารือกับที่ปรึกษากฎหมายของบริษัท ด้วยความรอบคอบและด้วยความระมัดระวังแล้ว มีความเห็นว่าดาวเทียมไทยคม 7 และไทยคม 8 ไม่ใช่ดาวเทียมภายใต้สัญญาฯ เพราะการดำเนินดาวเทียมทั้งสองดวงนั้นอยู่ภายใต้กรอบการรับใบอนุญาตฯ จาก กสทช. บริษัทได้ปฏิบัติตาม

เงื่อนไขและข้อกำหนดในสัญญาฯ อย่างครบถ้วนแล้ว มิได้ดำเนินการใด ๆ ที่ขัดต่อสัญญาฯ ดังนั้น บริษัทจึงมีความเห็นเรื่องดาวเทียมไทยคม 7 และไทยคม 8 แตกต่างจากความเห็นของกระทรวงฯ ที่ประชุมจึงมีมติให้บริษัทยื่นเสนอข้อพิพาทดังกล่าวต่ออนุญาโตตุลาการ เพื่อพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามข้อ 45.1 ของสัญญาฯ โดยบริษัทได้ยื่นข้อโต้แย้งต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการในวันที่ 25 ตุลาคม 2560 เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ 97/2560

อนึ่ง ตามข้อ 45.6 ของสัญญาฯ ที่กำหนดว่า ในกรณีที่ข้อพิพาทอยู่ระหว่างการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ คู่สัญญายังคงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในสัญญาต่อไป จนกว่าจะมีการชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ดังนั้น ในขณะที่ข้อพิพาทอยู่ระหว่างพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ บริษัทยังไม่มีหน้าที่ใด ๆ ในการปฏิบัติตามที่กระทรวงฯ ได้อ้างถึงข้างต้นจนกว่าจะมีการชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

3. ความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐในการจัดสรรคลื่นความถี่เพิ่มเติมให้แก่กิจการเคลื่อนที่เพื่อรองรับเทคโนโลยี 5G

สืบเนื่องจากยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาลในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยมีนโยบายประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยี 5G เป็นโครงการนำร่อง ดังนั้น กสทช. จึงได้เริ่มพิจารณาปรับปรุงการจัดสรรคลื่นความถี่และแผนแม่บทในการบริหารจัดการคลื่นความถี่ของประเทศไทยเพื่อดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่เพิ่มเติมสำหรับการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ในยุค 5G ภายในปี 2563 ซึ่งมีคลื่นความถี่ C-band และ Ka-band ที่ปัจจุบันได้จัดสรรไว้สำหรับกิจการดาวเทียมอยู่ในข่ายการพิจารณา

เนื่องจากการสูญเสียทรัพยากรคลื่นความถี่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการให้บริการดาวเทียมภายในประเทศ บริษัทจึงได้มีหนังสือแจ้งความเห็นไปยัง กสทช. เพื่อสร้างความเข้าใจถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ และด้วยสาเหตุดังกล่าว บริษัทจึงเสนอว่าประเทศไทยยังไม่ควรนำเอาความถี่ในย่าน C และ Ka เข้ามาอยู่ในการพิจารณา นอกจากนี้ บริษัทได้มีส่วนร่วมในคณะทำงานที่ กสทช. ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาการจัดสรรคลื่นความถี่เพิ่มเติมให้แก่เทคโนโลยี 5G รวมทั้งให้ข้อมูลระหว่างการประชุมการจัดสรรคลื่นความถี่และปรับปรุงแผนแม่บทในการบริหารจัดการคลื่นความถี่ของประเทศไทย ซึ่งขณะนี้ กสทช. กำลังพิจารณาจัดให้มีการทดลองทดสอบการใช้ความถี่ C-band และ Ka-band สำหรับเทคโนโลยี 5G เพื่อศึกษาผลกระทบและความเป็นไปได้ในการจัดสรรคลื่นความถี่ในย่านดังกล่าวให้แก่เทคโนโลยี 5G ภายในปี 2562 และพิจารณาหาข้อสรุปภายในปี 2563 ต่อไป

ในการนี้ บริษัทได้ให้ข้อมูลและชี้แจงต่อ กสทช. คณะทำงานฯ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยขอให้ทบทวนแผนการจัดสรรความถี่และให้พิจารณาถึงผลกระทบต่อประเทศไทยและการให้บริการดาวเทียมภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการใช้เทคโนโลยี 5G ได้รับการสนับสนุนและถือเป็นภารกิจเร่งด่วนของภาครัฐ ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันผลักดันให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จ จึงทำให้ภารกิจของบริษัทในเรื่องนี้อาจจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในท้ายที่สุด ดังนั้น บริษัทจึงได้พิจารณามาตรการที่เหมาะสมในการดำเนินการเพื่อรองรับและลดผลกระทบอันเนื่องมาจากการจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่ของภาครัฐดังกล่าว

ความเสี่ยงในการดำเนินงาน (Operational Risks)

1. ความเสี่ยงจากอายุการใช้งานของดาวเทียมสั้นลง

ปัจจุบันดาวเทียมส่วนใหญ่จะมีอายุการใช้งานไม่น้อยกว่า 15 ปี แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่ออายุการใช้งานของดาวเทียมในวงโคจร เช่น คุณภาพของโครงสร้าง ความแข็งแกร่ง และความทนทานของอุปกรณ์ต่าง ๆ ประสิทธิภาพในการจัดส่งดาวเทียมขึ้นสู่วงโคจร ตลอดจนปริมาณการใช้เชื้อเพลิงของดาวเทียม และทักษะความสามารถในการควบคุมดาวเทียมในสภาวการณ์ต่าง ๆ ดังนั้น บริษัทอาจสูญเสียลูกค้าและรายได้หากดาวเทียมของบริษัทมีอายุการใช้งานสั้นกว่าที่ได้คาดการณ์ไว้ และบริษัทไม่สามารถจัดหาหรือส่งดาวเทียมดวงใหม่แทนได้ทันเวลา ดังนั้น วิศวกรดาวเทียมของบริษัทจะทำการประเมินอายุดาวเทียมที่เหลืออยู่ตลอดเวลา และถ้าดาวเทียมใกล้หมดอายุลงก็จะแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณามาตรการป้องกันแก้ไข ทั้งโดยการเช่าดาวเทียมจากผู้ประกอบการรายอื่น หรือพิจารณาลงทุนสร้างดาวเทียมดวงใหม่เพื่อทดแทนดาวเทียมที่กำลังจะหมดอายุลง

2. ความเสี่ยงจากการที่ดาวเทียมอาจเกิดความเสียหายหรือเกิดความบกพร่องในขณะที่อยู่ในวงโคจร (In-Orbit Failure)

ดาวเทียมเป็นงานสร้างทางวิศวกรรมขั้นสูง และเมื่อมีการส่งดาวเทียมเข้าสู่วงโคจรแล้ว ดาวเทียมอาจได้รับความเสียหายจากการขัดข้องของระบบการทำงานของดาวเทียม พายุสุริยะ หรือการชนกันระหว่างดาวเทียมกับวัตถุต่าง ๆ ในอวกาศ เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลให้ดาวเทียมได้รับความเสียหาย ทำให้ความสามารถในการให้บริการถ่ายทอดสัญญาณลดลงชั่วคราวหรือถาวร หรือเกิดความเสียหายทั้งหมด ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการให้บริการ และอาจทำให้สูญเสียลูกค้าที่มีอยู่ในปัจจุบัน และ/หรือ สูญเสียโอกาสในการหาลูกค้าใหม่ในระหว่างการจัดหาดาวเทียมดวงใหม่มาให้บริการแทน

อย่างไรก็ตาม ผู้จัดสร้างดาวเทียมได้ออกแบบให้ดาวเทียมมีคุณลักษณะที่สามารถทนทานต่อสภาพแวดล้อมบนอวกาศซึ่งทำให้ดาวเทียมมีความน่าเชื่อถือ (Reliability) สูงเทียบเท่ามาตรฐานสากล บริษัทได้จัดเตรียมแผนการเพื่อรองรับผลเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับลูกค้าหากเกิดความเสียหายขั้นรุนแรงขึ้นกับดาวเทียมดวงใดดวงหนึ่งจนหมดสภาพการใช้งาน โดยมีแผนที่จะดำเนินการให้ผู้ใช้บริการส่วนหนึ่งย้ายมาใช้ช่องสัญญาณที่ยังคงว่างอยู่ในดาวเทียมไทยคมที่เหลือ นอกจากนี้ บริษัทได้เจรจาร่วมกับผู้ให้บริการรายอื่นถึงความเป็นไปได้ในการเช่าช่องสัญญาณจากดาวเทียมอื่นชั่วคราวเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

บริษัทได้ตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับดาวเทียมขณะที่อยู่ในวงโคจรค้างฟ้า ดังนั้น เพื่อป้องกันความเสี่ยงภัยดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้น บริษัทจึงได้จัดทำประกันภัยดาวเทียมเพื่อคุ้มครองความเสี่ยงภัยทุกชนิด (All Risks) โดยกระทรวงฯ และบริษัทเป็นผู้รับผลประโยชน์ร่วมกันในส่วนของดาวเทียมไทยคมภายใต้สัญญาสัมปทาน กรมธรรม์ประกันภัยที่จัดทำขึ้นนั้นเป็นแบบ Full Coverage with Partial Loss ซึ่งเป็นกรมธรรม์ปีต่อปี กล่าวคือ บริษัทสามารถเรียกร้องค่าเสียหายในทันทีที่ดาวเทียมได้รับความเสียหายเพียงบางส่วน ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทผู้รับประกันภัยบริษัทจะต้องยื่นหนังสือแจ้งความเสียหาย (Notice of Loss) และหนังสือพิสูจน์ความเสียหาย (Proof of Loss) ให้บริษัทผู้รับประกันภัยและเมื่อบรรลุข้อตกลง บริษัทจึงจะได้รับเงินค่าสินไหมทดแทน

3. ความเสี่ยงในการขยายอายุการใช้งานของดาวเทียมไทยคม 5

บริษัทได้พิจารณาในการขยายอายุการใช้งานของดาวเทียมไทยคม 5 โดยวิธีการยิงดาวเทียมเสริมเชื้อเพลิงขึ้นไปประกบ ในทางเทคนิควิศวกรรม ระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ของดาวเทียมมีอายุการใช้งานนานมากกว่า 15 ปี อายุการใช้งานของดาวเทียมวงโคจรค้างฟ้านั้น จึงขึ้นกับปริมาณเชื้อเพลิงของดาวเทียมเป็นปัจจัยหลัก เมื่อเชื้อเพลิงของดาวเทียมนั้น ๆ หมดลง ดาวเทียมก็จะหมดอายุการใช้งานไปด้วย แต่ในข้อเท็จจริง ระบบอุปกรณ์ยังคงทำงานต่อไปได้ ในอุตสาหกรรมปัจจุบัน ได้มีผู้ให้บริการขยายอายุการใช้งานของดาวเทียมในวงโคจร โดยการส่งดาวเทียมขนาดเล็กที่มีเชื้อเพลิงเพียงพอขึ้นไปเพื่อประกบกับดาวเทียมที่ต้องการขยายอายุการใช้งาน เพื่อใช้เชื้อเพลิงของดาวเทียมขนาดเล็กในการขยายอายุการใช้งานของดาวเทียมที่ต้องการใช้บริการดังกล่าว

ผู้ให้บริการกำลังดำเนินการพัฒนาและสร้างดาวเทียมเพื่อวัตถุประสงค์ในการขยายอายุการใช้งานของดาวเทียม และส่งขึ้นสู่วงโคจรต่อไป อย่างไรก็ตามการให้บริการนี้อาจจะมีความเสี่ยงในการส่งดาวเทียมขึ้นสู่วงโคจรให้ทันก่อนที่ดาวเทียมไทยคม 5 จะหมดอายุลงได้ ซึ่งทางบริษัทได้ติดตามความคืบหน้าของการดำเนินการของผู้ให้บริการในการสร้างและส่งดาวเทียมดังกล่าวสู่วงโคจรอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งพิจารณาจัดเตรียมแผนสำรองในกรณีการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนการที่ตั้งไว้

อีกหนึ่งความเสี่ยงของบริการขยายอายุการใช้งานดาวเทียม คือ กระบวนการเข้าประกบกับดาวเทียมและการทำงานของดาวเทียมในช่วงระยะเวลาที่ให้บริการดังกล่าวในวงโคจร ทางบริษัทได้เตรียมการเพื่อทบทวนการออกแบบและการทดสอบดาวเทียมรวมถึงกระบวนการประกบดาวเทียมร่วมกับผู้ให้บริการนั้น เพื่อให้มั่นใจในการออกแบบและการทดสอบตามข้อกำหนด นอกจากนี้ทางบริษัทได้เตรียมการเพื่อซื้อประกันภัยดาวเทียมเพื่อคุ้มครองดาวเทียมจากความเสี่ยงภัยในช่วงระยะเวลาของบริการนี้ เช่นเดียวกับประกันภัยที่ดำเนินการเป็นประจำในปัจจุบัน

4. ความเสี่ยงจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

บริษัทอาจมีความเสี่ยงหากระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลสารสนเทศได้รับภัยคุกคามจากภายนอก อันเนื่องมาจากการเชื่อมต่อด้วยระบบคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจจะก่อความเสียหายต่อธุรกิจของบริษัทได้ ด้วยเหตุนี้ บริษัทจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงด้านสารสนเทศ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ นโยบาย และกระบวนการในการประเมินและบริหารความเสี่ยง รวมทั้งประเมินสภาพแวดล้อมและสถานะของระบบสารสนเทศ และระบบการบริหารความเสี่ยงทางด้านสารสนเทศ (IT Risk) เป็นประจำปีเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสมัยใหม่ เพื่อให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ภายใต้ต้นทุนที่เหมาะสม อีกทั้งบริษัทยังมีการจัดทำ Business Continuity Management และได้รับการรับรองมาตรฐานการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ ISO 22301:2012 นอกจากนี้ บริษัทได้มีการทำประกันทั้งในส่วนของ Commercial Crime Insurance เพื่อป้องกันความเสียหายทางด้านการเงิน และ Cyber Insurance เพื่อลดความเสียหายจากการถูกภัยคุกคามทาง Cyber

ความเสี่ยงอันเกี่ยวข้องกับการเงิน (Financial Risks)

1. ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

บริษัทมีการให้บริการทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีรายรับรายจ่าย รวมถึงการกู้ยืมเป็นสกุลเงินต่างประเทศ จึงมีความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนส่งผลกระทบต่องบการเงินและกระแสเงินสดของบริษัท

ทั้งนี้ บริษัทมีนโยบายในการบริหารและป้องกันความเสี่ยง โดยจะพิจารณาจากฐานะสุทธิของรายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ กล่าวคือ

บริหารโครงสร้างรายได้และค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้มีความสมดุลกัน ในกรณีที่เกิดความไม่สมดุล บริษัทอาจใช้วิธีการป้องกันความเสี่ยงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า (Foreign Exchange Forward หรือ Forward Contract) การทำสัญญาสิทธิในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศในอนาคต (Options) การทำสัญญาแลกเปลี่ยนสกุลเงินและอัตราดอกเบี้ยล่วงหน้า (Cross Currency and Interest Rate Swap) เป็นต้น

2. ความเสี่ยงจากการที่รายได้หลักของบริษัทขึ้นอยู่กับการให้บริการแก่ลูกค้าหลักเพียงน้อยราย

รายได้หลักของบริษัทขึ้นอยู่กับการให้บริการแก่ลูกค้าหลักเพียงน้อยรายซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบธุรกิจการสื่อสารโทรคมนาคมและการสื่อสารโทรทัศน์ ลูกค้าหลักบางรายอาจยกเลิกสัญญา หรือไม่ต่อสัญญากับบริษัท ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อผลประกอบการของบริษัท เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงดังกล่าว บริษัทได้ลงนามในสัญญาให้บริการระยะยาวกับลูกค้าหลัก โดยเน้นคุณภาพการให้บริการที่ดี รวมทั้งการนำเสนอรูปแบบบริการทางเทคนิคและทางธุรกิจที่มีความยืดหยุ่นสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า เพื่อช่วยให้ธุรกิจของลูกค้าเติบโต นอกจากนี้ บริษัทได้รักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความพึงพอใจและความร่วมมืออันดีระหว่างกัน และได้ทำรายงานประเมินสุขภาพของลูกค้าหลักอย่างสม่ำเสมอ และบริษัทยังคงขยายตลาดและหาลูกค้ารายใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อลดสัดส่วนการพึ่งพาลูกค้ารายหลัก

ความเสี่ยงในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance Risks)

1. ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสาร

ธุรกิจส่วนหนึ่งของบริษัทคือการดำเนินกิจการตามสัญญาฯ ลงวันที่ 11 กันยายน 2534 ระหว่างกระทรวงคมนาคม (ปัจจุบันอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) กับ บริษัท ชินวัตรคอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัท ทั้งนี้ สัญญาฯ ดังกล่าวมีประเด็นความเสี่ยง 2 ประเด็น ตามสรุปข้อเท็จจริงดังนี้

(ก) ประเด็นเรื่องสัดส่วนการถือหุ้น

ตามสัญญาฯ ลงวันที่ 11 กันยายน 2534 ข้อที่ 4 กำหนดให้ บมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ จะต้องจัดตั้งบริษัทขึ้นใหม่ (ปัจจุบันคือบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)) เพื่อดำเนินงานตามสัญญาสัมปทาน โดยมีทุนจดทะเบียน

ไม่ต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท และ บมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ จะต้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่นั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ซึ่ง บมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ ได้ดำเนินการตามสัญญาฯ ดังกล่าวแล้ว โดยมีสัดส่วนการถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 แต่เนื่องจากในปี 2548 บริษัทจำเป็นต้องทำการเพิ่มทุนโดยออกหุ้นใหม่เพื่อจำหน่ายแก่บุคคลทั่วไป และ บมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ มิได้เข้าซื้อหุ้นเพิ่มทุนในครั้งนั้น จึงเป็นผลให้สัดส่วนการถือหุ้นของ บมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ ลดลงน้อยกว่าร้อยละ 51 โดยก่อนหน้าการออกหุ้นเพิ่มทุน บริษัทได้ประสานงานกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ปัจจุบันคือกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) (กระทรวงฯ) เพื่อขอแก้ไขสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศในปี 2547 เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้นของ บมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ ในบริษัทจากเดิมไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 เป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ซึ่งถือได้ว่าบริษัทได้ดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีปฏิบัติในทางสัญญาและกฎหมายแล้ว โดยกระทรวงฯ ได้ส่งเรื่องการขอแก้ไขสัญญาฯ ดังกล่าวไปให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตามข้อเสนอแนะของสำนักงานอัยการสูงสุด แต่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีวินิจฉัยว่าเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและส่งเรื่องคืน ประกอบกับคณะรัฐมนตรีมีนโยบายลดเรื่องที่เข้าพิจารณาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเรื่องการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 22 โดยเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไม่ได้มีคำอธิบายหรือข้อแนะนำประการใด และระเบียบดังกล่าวมิได้ระบุไว้ประการใดว่า หากหน่วยงานราชการได้รับหนังสือปฏิเสธจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้ว หรือถูกส่งเรื่องคืนแล้ว จะต้องดำเนินการส่งเรื่องเข้าไปหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ ท้ายสุดเรื่องจึงไม่ได้รับพิจารณาจากคณะรัฐมนตรี หลังจากนั้นกระทรวงฯ ยังได้หารือไปยังสำนักอัยการสูงสุดอีกครั้งหนึ่ง และสำนักงานอัยการสูงสุดก็ได้แจ้งมายังกระทรวงฯ ว่า เมื่อเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า เรื่องไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา กระทรวงฯ ก็สามารถใช้ดุลยพินิจดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งก่อนหน้านี้ สำนักงานอัยการสูงสุดก็ได้เคยให้ความเห็นไว้แล้วว่า เป็นกรณีที่สามารถแก้ไขสัญญาฯ ตามที่บริษัทร้องขอได้ เนื่องจากผลการแก้ไขสัญญาฯ ในเรื่องสัดส่วนไม่ทำให้สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาเปลี่ยนแปลงแต่ประการใด กล่าวคือ บมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ ยังเป็นคู่สัญญาที่จะต้องร่วมรับผิดกันและแทนกัน กับบริษัทผู้รับสัมปทาน นอกจากนี้ การแก้ไขสัญญาฯ ดังกล่าวก็ไม่ทำให้บริษัทจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่รัฐตามสัญญาลดลง อีกทั้งการลดสัดส่วนการถือหุ้นของ บมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ ในบริษัทนั้น จากเดิมไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 เป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดนั้น ยังถือว่าเป็นการคุมอำนาจเบ็ดเสร็จแล้วตามมาตรา 247 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 อีกด้วย

ต่อมา ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงบางประการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขสัญญาฯ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้นของ บมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ ในบริษัท ซึ่งอย่างไรก็ตาม บริษัทมิได้เป็นคู่ความในคดีดังกล่าว คำพิพากษาจึงไม่มีผลผูกพันและบังคับใช้กับบริษัท อีกทั้งในการดำเนินการเพื่อแก้ไขสัญญาฯ ดังกล่าวบริษัทได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของวิธีปฏิบัติในทางสัญญาและกฎหมาย และได้รับอนุมัติจากกระทรวงฯ แล้ว

ในภายหลัง กระทรวงฯ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556 เพื่อพิจารณาแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งบริษัทได้มีการประสานงานกับกระทรวงฯ และคณะกรรมการฯ เพื่อดำเนินการต่าง ๆ ต่อไป

(ข) ประเด็นเรื่องข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับดาวเทียมสำรอง

ภายใต้สัญญาฯ ดาวเทียมทุกดวงที่จัดสร้างและจัดส่งตามสัญญาฯ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงฯ ก่อน และจะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะของดาวเทียม (Satellite Technical Specification) ที่ไม่ด้อยกว่าคุณสมบัติของดาวเทียมหลักและสำรองดวงที่หนึ่ง แต่จำนวนช่องสัญญาณดาวเทียมและย่านความถี่ให้เป็นไปตามที่กระทรวงฯ และบริษัทจะตกลงกัน ซึ่งในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับดาวเทียมไทยคม 4 บริษัทก็ได้ดำเนินการตามข้อกำหนดของสัญญาฯ ทุกประการ

อย่างไรก็ตามเนื่องจากดาวเทียมไทยคม 4 ซึ่งบริษัทได้รับอนุมัติจากกระทรวงฯ ให้ส่งเข้าสู่วงโคจรเป็นดาวเทียมสำรอง ไม่ได้มีรายละเอียดลักษณะเฉพาะ (Specification) เหมือนกับดาวเทียมไทยคม 3 ทุกประการ ทำให้มีข้อสงสัยว่าดาวเทียมไทยคม 4 สามารถเป็นดาวเทียมสำรองของดาวเทียมไทยคม 3 ได้หรือไม่ ประกอบกับศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงบางประการที่เกี่ยวข้องกับดาวเทียมไทยคม 4 เอาไว้ ซึ่งอย่างไรก็ตาม บริษัทมิได้เป็นคู่ความในคดีดังกล่าว คำพิพากษาจึงไม่มีผลผูกพันและบังคับใช้กับบริษัท อีกทั้งในการดำเนินโครงการดาวเทียมไทยคม 4 บริษัทได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของวิธีปฏิบัติในทางสัญญาและกฎหมาย และได้รับอนุมัติจากกระทรวงฯ แล้ว ในภายหลังกระทรวงฯ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556 เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งบริษัทได้มีการประสานงานกับกระทรวงฯ และคณะกรรมการฯ เพื่อดำเนินการต่าง ๆ ต่อไป

การจัดการ
และการกำกับดูแลกิจการ

โครงสร้างการบริหารจัดการ
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

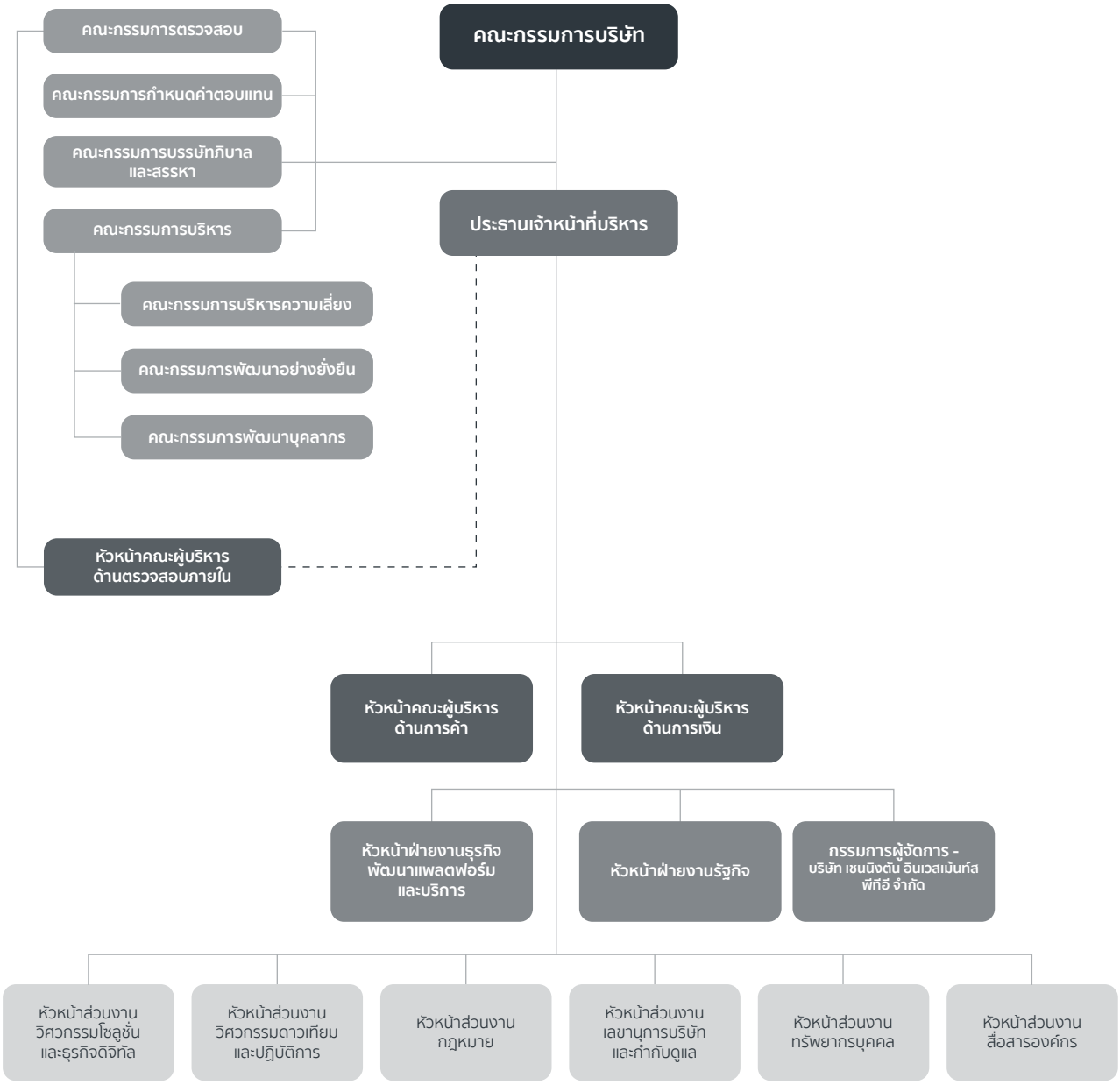

*โครงสร้างการบริหารจัดการ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561

1. โครงสร้างการบริหารจัดการ

1.1 คณะกรรมการบริษัท (Board of Directors)

ตามข้อบังคับของบริษัทกำหนดให้คณะกรรมการของบริษัทประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน และกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดนั้น ต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ กรรมการของบริษัทต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ และข้อบังคับของบริษัท ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 คณะกรรมการบริษัทมีกรรมการจำนวน 8 ท่าน ดังนี้

รายชื่อกรรมการ	ตำแหน่ง	วันที่ได้รับแต่งตั้ง [1]
1. นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ [2]	ประธานกรรมการบริษัท และกรรมการอิสระ	1 ตุลาคม 2558
2. นางภัทรียา เบญจพลชัย [3]	กรรมการอิสระ ประธานกรรมการตรวจสอบ และ กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา	30 มีนาคม 2559
3. นางชรินทร วงศ์ภูธร	กรรมการอิสระ กรรมการตรวจสอบ และ ประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน	8 ธันวาคม 2542
4. ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร[4]	กรรมการอิสระ กรรมการตรวจสอบ กรรมการกำหนดค่าตอบแทน และ ประธานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา	10 สิงหาคม 2550
5. นายสมประสงค์ บุญยะชัย	กรรมการ	11 สิงหาคม 2549
6. นายเกว็ก บัค ไช	กรรมการ กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา และ กรรมการบริหาร	27 มีนาคม 2558
7. นายเอนก พนาอภิชน[5]	กรรมการ ประธานกรรมการบริหาร และ กรรมการกำหนดค่าตอบแทน	1 กรกฎาคม 2560
8. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์[6]	กรรมการ และกรรมการบริหาร	1 พฤษภาคม 2561

หมายเหตุ

(1) วันที่ได้รับแต่งตั้ง หมายถึง วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการของบริษัทครั้งแรก

(2) นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการบริษัท แทนนายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ที่ลาออกจากตำแหน่ง โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 3/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(3) นางภัทรียา เบญจพลชัย ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการตรวจสอบ แทน ศาสตราจารย์หิรัญ รดีศรี โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(4) ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา แทน นางภัทรียา เบญจพลชัย โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(5) นายเอนก พนาอภิชน ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการกำหนดค่าตอบแทน แทนนายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(6) นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการบริษัท แทนนายไพบูลย์ ภานุวัฒนวงศ์ โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

กรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท

กรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท คือ นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ และ นายเอนก พนาอภิชน ลงลายมือชื่อร่วมกันและประทับตราสำคัญของบริษัท

การประชุมคณะกรรมการบริษัท

ระหว่างปี 2561 มีการประชุมคณะกรรมการบริษัทตามวาระปกติและวาระพิเศษทั้งสิ้น 9 ครั้ง การประชุมกันเองระหว่างกรรมการอิสระจำนวน 1 ครั้ง และการประชุมกันเองระหว่างกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารอีก 1 ครั้ง โดยการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริษัทของกรรมการบริษัทแต่ละท่าน สรุปได้ดังนี้

รายชื่อกรรมการ	การเข้าร่วมประชุม / การประชุมทั้งหมด (ครั้ง)				หมายเหตุ
	การประชุมสามัญผู้ถือหุ้น	การประชุมคณะกรรมการบริษัท	การประชุมกรรมการอิสระ	การประชุมกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร	
1. นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์	เข้า	9/9	1/1	1/1	
2. นางชรินทร วงศ์ภูธร	เข้า	9/9	1/1	1/1	
3. ศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร	เข้า	9/9	1/1	1/1	
4. นางภัทรียา เบญจพลชัย	-	8/9	1/1	1/1	
5. นายสมประสงค์ บุญยะชัย	เข้า	8/9	-	1/1	
6. นายเกวิก บัค ไช	เข้า	9/9	-	1/1	
7. นายอเนก พนาอภิชน	เข้า	9/9	-	1/1	
8. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์	เข้า	5/9	-	-	ดำรงตำแหน่ง 28 มี.ค. 61
9. นางอาทิตยา สุธาธรรม	-	3/9	-	0/1	ดำรงตำแหน่ง 31 ม.ค 61 และลาออกเมื่อ 20 ธ.ค. 61

1.2 ผู้บริหาร (Management)

ตามโครงสร้างการบริหารจัดการของบริษัท ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 บริษัทมีผู้บริหารตามคำนิยามของประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 7 ท่าน ดังนี้

รายชื่อผู้บริหาร	ตำแหน่ง
1. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ [1]	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
2. นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร [2]	หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการเงิน
3. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ	หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการค้า
4. นายวิชัย กิตติวิทยากุล[3]	หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านตรวจสอบภายใน
5. ดร.สกล กิตติวัชราพงษ์	หัวหน้าฝ่ายงานการตลาดและพัฒนาธุรกิจ

รายชื่อผู้บริหาร	ตำแหน่ง
6. นายเอกชัย ภัคดุรงค์	หัวหน้าฝ่ายงานรัฐกิจ หัวหน้าฝ่ายงานธุรกิจพัฒนาแพลตฟอร์มและบริการ
7. นางพรรณี นิวาศนันทน์	หัวหน้าฝ่ายงานการเงิน

หมายเหตุ

(1) นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหาร แทนนายไพบูลย์ ภานุวัฒนวงศ์ ที่ลาออกจากตำแหน่ง โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2561 เป็นต้นไป

(2) นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร ได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการเงิน (ตำแหน่งก่อนหน้านั้นเป็นรักษาการหัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการเงิน) มีผลตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2561 เป็นต้นไป

(3) นายวิชัย กิตติวิทยากุล ได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านตรวจสอบภายใน โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 6/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2561 เป็นต้นไป

1.3 เลขานุการบริษัท

ปัจจุบันนางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง ดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัท โดยได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัท เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งนางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง ได้ผ่านการอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเลขานุการบริษัทจากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ และข้อพึงปฏิบัติที่ดีของการกำกับดูแลกิจการที่ดี นอกจากนั้น ยังเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในงานเลขานุการ รวมถึงคุณสมบัติอื่นที่ช่วยให้งานเลขานุการบริษัทเป็นไปอย่างมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น *(รายละเอียดเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา การฝึกอบรม และประสบการณ์การทำงานของเลขานุการบริษัท ปรากฏตามเอกสารแนบ 1)*

ทั้งนี้ เลขานุการบริษัทจะรายงานตรงต่อทั้งคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการชุดต่าง ๆ และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมของคณะกรรมการบริษัท และการประชุมผู้ถือหุ้น รวมทั้งสนับสนุนให้การกำกับดูแลกิจการเป็นไปตามมาตรฐานบรรษัทภิบาล และการประชุมผู้ถือหุ้น โดยเลขานุการบริษัทมีหน้าที่และความรับผิดชอบหลัก ดังนี้

หน้าที่ความรับผิดชอบของเลขานุการบริษัท

(1) แจ้งมติและนโยบายของคณะกรรมการและผู้ถือหุ้นให้ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องรับทราบ พร้อมทั้ง ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะเบื้องต้นแก่คณะกรรมการตามระเบียบปฏิบัติของบริษัท และข้อพึงปฏิบัติด้านการกำกับดูแลกิจการ

(2) จัดทำและจัดเก็บเอกสาร ดังนี้ ทะเบียนกรรมการ หนังสือนัดประชุมคณะกรรมการ หนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้น รายงานประชุมคณะกรรมการ รายงานการประชุมผู้ถือหุ้น และรายงานประจำปีของบริษัท

(3) ดำเนินการให้กรรมการและผู้บริหารจัดทำรายงานการมีส่วนได้เสียของตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย พร้อมทั้ง เก็บรักษารายงานดังกล่าว และส่งสำเนาให้ประธานกรรมการ และประธานคณะกรรมการตรวจสอบ ตามที่กฎหมายกำหนด

(4) จัดการประชุมผู้ถือหุ้น การประชุมคณะกรรมการบริษัท และคณะกรรมการชุดย่อยต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับของบริษัท กฎบัตรของคณะกรรมการแต่ละชุด รวมถึงข้อพึงปฏิบัติ รวมทั้ง บันทึกรายงานการประชุมและติดตามให้มีการปฏิบัติตามมติที่ประชุม

(5) ดูแลให้มีการเปิดเผยข้อมูล และรายงานสารสนเทศในส่วนที่รับผิดชอบต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(6) ติดต่อและสื่อสารกับผู้ถือหุ้นทั่วไป ให้ได้รับทราบสิทธิต่าง ๆ ของผู้ถือหุ้น

(7) ดูแลกิจการของคณะกรรมการบริษัท และเป็นผู้ประสานงานระหว่างคณะกรรมการและผู้บริหาร พร้อมทั้ง ให้ข่าวสาร และข้อมูลแก่กรรมการในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของบริษัท รวมถึงรายงานการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญแก่กรรมการทราบ

(8) จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัท และคณะกรรมการชุดย่อยทุกชุด รวมถึงการประเมินตนเองเป็นรายบุคคล และรายงานผลการประเมินดังกล่าวต่อคณะกรรมการบริษัท

(9) ดำเนินการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดทรัพย์ รวมถึงกฎหมายและข้อบังคับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 ค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนของบริษัทได้กำหนดนโยบายค่าตอบแทน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ค่าตอบแทนของคณะกรรมการ พิจารณาจากหน้าที่ ความรับผิดชอบ และผลการปฏิบัติงานของกรรมการ โดยประธานกรรมการ และประธานคณะกรรมการตรวจสอบ ได้รับค่าตอบแทนเพิ่มตามหน้าที่ และความรับผิดชอบ รวมทั้งพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนกรรมการของบริษัทจดทะเบียนในประเภท ขนาด ที่ใกล้เคียงกัน โดยจำนวนของค่าตอบแทนต้องสามารถจูงใจ และรักษากรรมการที่มีคุณภาพให้อยู่กับบริษัทได้

2. บริษัทได้กำหนดนโยบายค่าตอบแทนของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และผู้บริหารระดับสูง ประกอบด้วย เงินเดือน โบนัส และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และผลตอบแทนอื่น ๆ ซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวจะเชื่อมโยงกับผลการดำเนินงานของบริษัททั้งในระยะสั้นและระยะยาว ผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนแนวปฏิบัติและมาตรฐานของกลุ่มธุรกิจชั้นนำเป็นเกณฑ์

3. ค่าตอบแทนระยะยาวที่ไม่ใช่ตัวเงิน บริษัทมีโครงการจัดสรรใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญต่อกรรมการและผู้บริหารของบริษัท ซึ่งนโยบายค่าตอบแทนแบบระยะยาวแบ่งเป็น 4 โครงการ แต่ละโครงการมีอายุ 5 ปี โดยบริษัทได้เริ่มใช้นโยบายนี้ตั้งแต่ปี 2556 ทั้งนี้ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กรรมการและผู้บริหารอยู่ปฏิบัติงานกับบริษัทในระยะยาว

1.4.1 ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน

(ก) ค่าตอบแทนกรรมการ

กรรมการของบริษัทมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งค่าตอบแทน ได้แก่ เงินเดือน เบี้ยประชุม เบี้ยเลี้ยง เดินทางต่างประเทศกรณีไปปฏิบัติหน้าที่ โบนัส และค่าประกันสุขภาพ โดยการจ่ายค่าตอบแทนทั้งหมดต้องได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท

สำหรับค่าตอบแทนกรรมการในปี 2561 นั้น ที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปี 2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 ได้มีมติอนุมัติกำหนดงบประมาณค่าตอบแทนให้แก่คณะกรรมการบริษัท และคณะกรรมการชุดย่อยของบริษัท ภายในวงเงินไม่เกิน 22,000,000 บาท

ทั้งนี้ นโยบายค่าตอบแทนกรรมการของบริษัทนั้น บริษัทจะจ่ายค่าตอบแทนให้กับประธานกรรมการ กรรมการอิสระ และกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร ในรูปแบบของค่าตอบแทนรายเดือน เบี้ยประชุมกรรมการ ค่าตอบแทนประจำปี และผลประโยชน์อื่น ๆ ดังนี้

กรรมการ	ค่าตอบแทนรูปตัวเงิน ปี 2561 (บาท)		
	ค่าตอบแทนรายเดือน	เบี้ยประชุม (ครั้งละ)	ค่าตอบแทนประจำปี
คณะกรรมการบริษัท			
ประธานกรรมการ	250,000	✗	✓
กรรมการ	50,000	25,000	✓
คณะกรรมการตรวจสอบ			
ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ	25,000	25,000	✓
กรรมการตรวจสอบ	✗	25,000	✓
คณะกรรมการบริหาร			
ประธานคณะกรรมการบริหาร	25,000	25,000	✓
กรรมการบริหาร	✗	25,000	✓

กรรมการ	ค่าตอบแทนรูปตัวเงิน ปี 2561 (บาท)		
	ค่าตอบแทนรายเดือน	เบี้ยประชุม (ครั้งละ)	ค่าตอบแทนประจำปี
คณะกรรมการชุดย่อยอื่น ๆ			
ประธานคณะกรรมการ	10,000	25,000	✓
กรรมการ	✗	25,000	✓

หมายเหตุ

(1) ประธานกรรมการบริษัทจะไม่ได้รับเบี้ยประชุมในการประชุมคณะกรรมการบริษัทอีก และในกรณีที่ประธานกรรมการบริษัทไปดำรงตำแหน่งประธานกรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการชุดย่อยอื่น ๆ จะไม่ได้ค่าตอบแทนและเบี้ยประชุมใดๆ

(2) ประธานกรรมการบริษัทได้รับสิทธิประโยชน์อื่นๆ ได้แก่ รถประจำตำแหน่งพร้อมคนขับ และค่ารักษาพยาบาล

(3) กรรมการบริษัทที่เป็นผู้บริหารของบริษัทจะไม่ได้รับค่าตอบแทนในฐานะกรรมการ

(4) กรรมการบริษัทจะได้รับเบี้ยเลี้ยงในกรณีที่ต้องเดินทางไปปฏิบัติงานให้บริษัทตามอัตราที่บริษัทกำหนด

(5) กรรมการบริษัทจะได้รับค่าเบี้ยประกันชีวิตและค่าเบี้ยประกันสุขภาพประจำปี ยกเว้นประธานกรรมการซึ่งได้รับสิทธิประโยชน์ค่ารักษาพยาบาลแล้ว

สำหรับปี 2561 ค่าตอบแทนรวมที่เป็นตัวเงิน สำหรับประธานกรรมการ กรรมการอิสระ กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 15,753,299 บาท ซึ่งประกอบด้วย ค่าตอบแทนรายเดือน เบี้ยประชุม และค่าตอบแทนประจำปี และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ทั้งนี้ กรรมการบริษัทที่เป็นผู้บริหารไม่ได้รับค่าตอบแทนในฐานะเป็นกรรมการบริษัท โดยมีรายละเอียดแยกเป็นรายบุคคล ดังนี้

รายชื่อกรรมการ	ค่าตอบแทนรายเดือนและค่าเบี้ยประชุม (บาท)							ค่าตอบแทนประจำปี	ค่าตอบแทนรวม
	คณะกรรมการบริษัท	คณะกรรมการตรวจสอบ	คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน	คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา	คณะกรรมการบริหาร	การประชุมกรรมการอิสระ	การประชุมกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร		
1. นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์[1]	2,713,710	-	-	-	-	-	-	953,096	3,666,806
2. นางภัทรียา เบญจพลชัย[2]	800,000	526,935	-	130,000	-	25,000	25,000	829,233	2,336,168
3. ศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร[3]	825,000	300,000	125,000	191,290	-	25,000	25,000	675,000	2,166,290
4. นางชรินทร วงศ์ภูธร	825,000	300,000	245,000	-	-	25,000	25,000	675,000	2,095,000
5. นายสมประสงค์ บุญยะชัย	800,000	-	-	-	-	-	25,000	675,000	1,500,000
6. นายเกว็ก บัค ไช	825,000	-	-	100,000	325,000	-	25,000	675,000	1,950,000
7. นางอาทิตยา สุธาธรรม[4]	476,613	-	-	-	-	-	-	205,890	682,503
8. นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา[5]	553,333	-	-	-	-	-	-	219,041	772,374
9. ศาตราจารย์หิรัญ รดีศรี[6]	225,000	150,000	-	-	-	-	-	209,158	584,158
รวม									**15,753,299**

หมายเหตุ

(1) นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการบริษัท แทนนายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ที่ลาออกจากตำแหน่ง โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 3/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(2) นางภัทรียา เบญจพลชัย ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการตรวจสอบ แทน ศาสตราจารย์หิรัญ รดีศรี โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(3) ศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา แทน นางภัทรียา เบญจพลชัย โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(4) นางอาทิตยา สุธาธรรม ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 1/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป และได้ลาออกจากตำแหน่ง มีผลตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม 2561

(5) นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ลาออกจากตำแหน่งประธานกรรมการบริษัท และกรรมการอิสระ มีผลตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2561

(6) ศาสตราจารย์หิรัญ รดีศรี หมดวาระการเป็นกรรมการในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2561 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561

ทั้งนี้ ในปี 2561 นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ กรรมการอิสระของบริษัท ได้รับค่าตอบแทนจากการดำรงตำแหน่งกรรมการอิสระในบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทใหญ่ของบริษัท เป็นเงินจำนวน 3,970,500 บาท

(ข) ค่าตอบแทนผู้บริหาร**

ในปี 2561 ค่าตอบแทนรวมที่เป็นตัวเงินของคณะผู้บริหาร จำนวน 7 ท่าน รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 34,410,127.21 ล้านบาท ซึ่งประกอบด้วย ค่าตอบแทนรายเดือน โบนัสรวม และค่าตอบแทนอื่น ๆ ซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวจะเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของบริษัทและผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารเป็นเกณฑ์

หมายเหตุ

**ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารตามคำนิยามในประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการเงิน หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการค้า หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการตรวจสอบภายใน หัวหน้าฝ่ายงานการตลาดและพัฒนาธุรกิจ หัวหน้าฝ่ายงานธุรกิจพัฒนาแพลตฟอร์มและบริการ/หัวหน้าฝ่ายงานรัฐกิจ และหัวหน้าฝ่ายงานการเงิน

1.4.2 ค่าตอบแทนอื่นของกรรมการและผู้บริหาร

(ก) โครงการจัดสรรใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญของบริษัทต่อกรรมการและพนักงานของบริษัทและบริษัทย่อย ("โครงการใบสำคัญแสดงสิทธิ")

บริษัทได้จัดให้มีการจัดสรรใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญให้แก่กรรมการและพนักงานของบริษัทและบริษัทย่อย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจ่ายค่าตอบแทนระยะยาว (Performance share plan) เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างแรงจูงใจและตอบแทนการปฏิบัติงานของพนักงานของบริษัทและบริษัทย่อย และเป็นการรักษาทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อบริษัทให้ทำงานกับองค์กรอย่างต่อเนื่อง และสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่บริษัทและบริษัทย่อยเพื่อการเติบโตที่ยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งกำหนดให้พนักงานระดับผู้บริหารของบริษัทที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำเงินเฉพาะที่เป็นเงินโบนัสบางส่วนตามเกณฑ์การจัดสรรที่บริษัทกำหนดให้แต่ละรายได้รับมาใช้สิทธิตามใบสำคัญแสดงสิทธิที่ออกและเสนอขายได้เท่านั้น โดยเงินโบนัสที่แต่ละรายจะได้รับนั้นจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ รวมถึงเป้าหมายที่บริษัทจะพิจารณากำหนด ซึ่งบริษัทได้มีการจัดสรรใบสำคัญแสดงสิทธิตามโครงการดังกล่าวไปแล้ว จำนวน 4 ครั้ง โดยมีกรรมการและผู้บริหารที่ได้รับการจัดสรรใบสำคัญแสดงสิทธิ ดังนี้

รายชื่อกรรมการและผู้บริหาร[1]	ปี 2556 จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่จัดสรร		ปี 2557 จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่จัดสรร		ปี 2558 จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่จัดสรร		ปี 2559 จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่จัดสรร	
	หน่วย	ร้อยละ	หน่วย	ร้อยละ	หน่วย	ร้อยละ	หน่วย	ร้อยละ
1. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ [2]	-	-	-	-	-	-	-	-
2. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ	32,111	4.71	116,400	9.72	97,611	8.99	96,738	9.00
3. นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร [3]	-	-	-	-	-	-	-	-
4. นายวิชัย กิตติวิทยากุล [4]	-	-	-	-	-	-	-	-
5. ดร.สกล กิตติวัชราพงษ์	31,933	4.68	48,200	4.02	35,335	3.26	35,019	3.26
6. นายเอกชัย ภัคดุรงค์	18,022	2.64	53,000	4.43	38,849	3.58	38,502	5.58
7. นางพรรณี นิวาศนันทน์	12,633	1.85	23,000	1.92	23,622	2.18	21,282	1.98

หมายเหตุ

(1) ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารตามคำนิยามในประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และเป็นไปตามโครงสร้างการบริหารจัดการใหม่ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561

(2) นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหาร แทนนายไพบูลย์ ภานุวัฒนวงศ์ ที่ลาออกจากตำแหน่ง โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2561 เป็นต้นไป

(3) นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร ได้รับแต่งตั้งเป็นรักษาการหัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการเงิน แทนนายวุฒิ อัศวเสริมเจริญ ที่ลาออกจากตำแหน่ง มีผลตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2561 เป็นต้น และได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการเงิน มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 เป็นต้นไป

(4) นายวิชัย กิตติวิทยากุล ได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านตรวจสอบภายใน โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 6/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2561 เป็นต้นไป

(ข) เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

บริษัทได้จัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยในปี 2561 บริษัทได้จ่ายเงินสมทบกองทุนสารองเลี้ยงชีพสำหรับผู้บริหาร** จำนวน 7 ราย เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 2,047,230.50 ล้านบาท

หมายเหตุ

**ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารตามคำนิยามในประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการเงิน หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการค้า หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการตรวจสอบภายใน หัวหน้าฝ่ายงานการตลาดและพัฒนาธุรกิจ หัวหน้าฝ่ายงานธุรกิจพัฒนาแพลตฟอร์มและบริการ/หัวหน้าฝ่ายงานรัฐกิจ และหัวหน้าฝ่ายงานการเงิน

1.5 บุคลากร

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัท และบริษัทในเครือ มีพนักงานรวมทั้งสิ้น 3,420 คน โดยแบ่งตามสายธุรกิจดังนี้

ประเภทธุรกิจ	จำนวนพนักงาน (คน)
สายธุรกิจอินเทอร์เน็ตและสื่อ	43
สายธุรกิจดาวเทียม	502
สายธุรกิจโทรศัพท์	2,875
รวม	**3,420**

ผลตอบแทนของพนักงานบริษัท และบริษัทในเครือ ได้แก่ เงินเดือน เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ สำหรับปี 2561 รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,028.37 ล้านบาท

นโยบายการบริหารบุคลากร

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ในฐานะที่เป็นบริษัทไทยและดำเนินกิจการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่มุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงและเติบโตอย่างยั่งยืนในธุรกิจสื่อสาร บริษัทเล็งเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ โดยมีความเชื่อมั่นว่าพนักงานที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการนำพาองค์กรสู่ความเจริญเติบโตและความสำเร็จที่ยั่งยืน และยังเป็นปัจจัยบ่งชี้ถึงความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในยุคปัจจุบันอีกด้วย บริษัทจึงมุ่งมั่นในการดูแลอัตราส่วนกำลังคน รวมทั้งต้นทุนของพนักงานให้อยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นไปที่การแสวงหาคนดี รักษาคนเก่ง สร้างความผูกพันในองค์กร และสร้างความพร้อมให้พนักงานทุกระดับเป็นผู้มีความรู้ความสามารถโดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มศักยภาพของพนักงานให้สามารถแข่งขันได้ในโลกยุคดิจิทัล มีคุณธรรม สร้างโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นให้พนักงานได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ของตนอย่างเต็มที่ พร้อมถ่ายทอดและปลูกฝังหลักการทำงานที่ยึดมั่นในค่านิยมขององค์กร เพื่อความเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกับความเจริญเติบโตของบริษัท

ด้วยความเชื่อมั่นนี้ บริษัทจึงได้กำหนดนโยบายการบริหารบุคลากรเพื่อแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์อันแน่วแน่ในการสรรหา ดูแล และรักษาบุคลากรของบริษัทเป็นอย่างดี สอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าหมายการดำเนินธุรกิจของบริษัทในแต่ละระยะ ทั้งยังนำมาตรการต่อต้านการทุจริตมาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการบริหารบุคลากรด้วย

บริษัทได้กำหนดนโยบายการบริหารบุคลากรด้านต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การจัดโครงสร้างองค์กรและอัตรากำลัง

บริษัทจัดโครงสร้างองค์กร ตำแหน่ง และระดับตำแหน่งงาน รวมทั้งกำหนดอัตรากำลัง โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายการดำเนินธุรกิจที่กำหนดขึ้นแต่ละปี และทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ตอบสนองได้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2) การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรอย่างเป็นธรรม

บริษัทดำเนินการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรแต่ละระดับอย่างเป็นธรรม โดยมองที่คุณลักษณะ คุณสมบัติและความสามารถของตัวบุคคลที่สอดคล้องกับความต้องการของงาน รวมทั้งพิจารณาศักยภาพที่จะพัฒนาให้มีความก้าวหน้าต่อไปได้ในอนาคตควบคู่ไปด้วย โดยใช้คณะกรรมการทำหน้าที่คัดสรร ใช้การ

ทดสอบและเครื่องมือด้านการประเมินบุคคลมาประกอบมีกระบวนการตรวจสอบข้อมูลของผู้สมัครว่าเคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดใด ๆ หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติการทุจริต เพื่อให้มั่นใจว่าได้คนดีและเก่ง เหมาะสมอย่างแท้จริงกับงาน วัฒนธรรมองค์กร และมีความพร้อมที่จะพัฒนาต่อยอดต่อไปได้ในอนาคต

3) โอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการว่าจ้างและบรรจุแต่งตั้ง

บริษัทให้โอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการว่าจ้างและบรรจุแต่งตั้ง รวมทั้งโอกาสด้านการพัฒนาและความก้าวหน้า โดยพิจารณาบนพื้นฐานคุณธรรม ความรู้ความสามารถ ความมุ่งมั่นและผลสำเร็จของงานที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความหลากหลายและสามารถใช้ทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบริษัท โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดอันเนื่องมาจากเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา เพศ อายุ สถานภาพทางการสมรส หรือความบกพร่องทางกายภาพ

4) สิทธิมนุษยชน

บริษัทมีนโยบายการเคารพกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชน โดยในนโยบายดังกล่าวนั้น พนักงานต้องทำความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองโดยตรงอย่างถี่ถ้วน และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หากมีข้อสงสัยสามารถขอคำปรึกษาจากฝ่ายกฎหมายหรือที่ปรึกษากฎหมายโดยมิให้ปฏิบัติตามความเข้าใจของตนเองโดยไม่มีคำแนะนำ อีกทั้ง กรณีที่เมื่อพนักงานของบริษัทต้องไปปฏิบัติงานในต่างประเทศพนักงานควรศึกษากฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ ก่อนการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท เพื่อไม่ให้ขัดกับกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ รวมถึงบริษัทยังสนับสนุนและเคารพการปกป้องสิทธิมนุษยชน ดูแลมิให้ธุรกิจของบริษัทเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น ไม่สนับสนุนการบังคับใช้แรงงาน (Forced Labor) ต่อต้านการใช้แรงงานเด็ก (Child Labor อีกทั้งยังปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายด้วยความเป็นธรรมบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่แบ่งแยกถิ่นกำเนิด เชื้อ ชาติ เพศ อายุ สีผิว ศาสนา สภาพร่างกาย ฐานะ ชาติตระกูล ทั้งนี้ ยังส่งเสริมให้มีการเฝ้าระวังการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสิทธิมนุษยชนภายในบริษัท และส่งเสริมให้บริษัทย่อย ผู้ร่วมทุน คู่ค้า และผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานสากล และคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียที่ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิอันเกิดจากการดำเนินธุรกิจของบริษัท โดยพิจารณาชดเชยค่าเสียหายให้ไม่ต่ำกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด

5) สิทธิในการเข้าร่วมสมาคม

บริษัทเคารพในสิทธิและเสรีภาพของพนักงาน และไม่ปิดกั้นหากพนักงานประสงค์จะเข้าร่วมกับสมาคมหรือองค์กรอื่นใดที่จัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องตามกรอบของกฎหมายเพื่อยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล กลุ่มบุคคล สังคมหรือประเทศชาติ โดยต้องไม่เป็นการทำงานเพื่อแสวงหารายได้อื่นจากหน้าที่การงานที่พนักงานทำอยู่ ไม่เผยแพร่ความลับของบริษัท หรือนำความรู้และเวลาของบริษัทไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตเพื่อเอื้อหรือก่อประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับตนเอง

6) การปกป้องและเคารพความเป็นส่วนตัวของพนักงาน

บริษัทเคารพในความเป็นส่วนตัวของพนักงาน โดยจะปกป้องและไม่นำข้อมูลส่วนตัวของพนักงาน เช่น เงินเดือน ประวัติการรักษาพยาบาล ประวัติครอบครัว ฯลฯ ไปเปิดเผยให้กับบุคคลภายนอกหรือผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง เว้นแต่เป็นข้อมูลที่ต้องเปิดเผยต่อบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย

7) การใช้ระบบคุณธรรมในการจัดสรรประโยชน์ตอบแทนการทำงาน

บริษัทใช้การประเมินค่างานอย่างเป็นระบบเพื่อจัดกลุ่มงานและระดับตำแหน่งงานตามขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบและความสำคัญที่มีต่อองค์กร ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการจ่ายค่าตอบแทน ทำการสำรวจรายได้และประโยชน์ตอบแทนการทำงานของพนักงานทุกระดับ เปรียบเทียบกับตลาดงานและสภาวะการครองชีพที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าพนักงานมีรายได้และได้รับประโยชน์ตอบแทนการทำงานที่เหมาะสม สามารถแข่งขันกับตลาดงานภายนอกได้

การจัดสรรประโยชน์ตอบแทนการทำงานของบริษัทตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ความสามารถและหน้าที่ความรับผิดชอบตาม “ระบบคุณธรรม” โดยยึดหลักสามประการประกอบด้วย

- การจ่ายค่าตอบแทนตามตำแหน่งงาน
  การสร้างความเป็นธรรมภายใน โดยพิจารณาค่าของงานแต่ละงาน เปรียบเทียบให้เหมาะสมกับตลาดงานภายนอก

- การจ่ายค่าตอบแทนตามผลงาน
  การพิจารณาผลตอบแทนตามระดับความสำเร็จของผลงานทั้งระดับองค์กร ทีมงาน และตัวบุคคล

- การจ่ายค่าตอบแทนตามวิชาชีพและความสามารถของตัวบุคคล
  การให้ผลตอบแทนการทำงานโดยพิจารณาความรู้ความสามารถหรือสมรรถนะ และทักษะตามวิชาชีพและความชำนาญของตัวบุคคล

บริษัทนำระบบบริหารผลการปฏิบัติงานมาใช้ ซึ่งนอกจากจะมุ่งหวังให้เกิดความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และเป้าหมายการทำงานในทุกระดับ และทำให้พนักงานมองเห็นถึงคุณค่าในงานของตนที่มีต่อการสร้างความสำเร็จให้กับบริษัทแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้พนักงานได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งได้รับข้อมูลป้อนกลับและการชี้แนะจากผู้บังคับบัญชาเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนด้วย

ทั้งนี้ การปฏิบัติงานโดยสุจริตเป็นส่วนสำคัญในการประเมินผลงาน การให้ผลตอบแทน และการเลื่อนตำแหน่งของพนักงาน บริษัทจะไม่ประนีประนอมหากพิสูจน์พบว่าพนักงานมีพฤติกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชั่น

8) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของพนักงาน

บริษัทได้ให้ความสำคัญในเรื่องของสุขภาพ อาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานสำหรับพนักงานทุกคนทุกระดับ ทั้งในส่วนของข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการแรงงาน และสวัสดิการบริษัท ด้วยการจัดให้มีสวัสดิการที่สอดคล้องเหมาะสม

ในด้านการให้ความรู้ด้านสุขภาพ ได้จัดให้มีโครงการ Thaicom Young Fit เพื่อดูแลเรื่องการแก้ไขปัญหาสุขภาพของพนักงานแบบบูรณาการ การสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมชมรมเพื่อสุขภาพกายและสุขภาพใจอย่างสม่ำเสมอ การให้มีอาหารกลางวันคุณภาพดี อาหารเพื่อสุขภาพ ห้องพยาบาลที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ การตรวจสุขภาพประจำปีโดยโรงพยาบาลชั้นนำ มีประกันสุขภาพและการให้ความช่วยเหลือเรื่องค่ารักษาพยาบาลที่เกินจากประกันสุขภาพกลุ่มให้แก่พนักงานที่เจ็บป่วยแบบนอนพักในโรงพยาบาล หรือเจ็บป่วยจากโรคมะเร็ง

นอกจากนี้ บริษัทยังจัดให้มีการดูแลให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุ พร้อมทั้งการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งให้พนักงานสามารถเลือกการออมได้ตามความสามารถของแต่ละคน

9) การพัฒนาบุคลากร

บริษัทสนับสนุนและลงทุนด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร โดยมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบทั่วทั้งองค์กรอย่างต่อเนื่อง บริษัทกำหนดให้บุคลากรและผู้บังคับบัญชาร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับการดำเนินงานและกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจขององค์กรรวมทั้งลักษณะงานของตน และทบทวนปรับปรุงให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ การพัฒนาครอบคลุมความสามารถในการทำงานด้านต่าง ๆ ทั้งการบริหารจัดการ ความเป็นผู้นำ ความรู้และเทคนิคเฉพาะของแต่ละสายงานอาชีพ และการพัฒนากระบวนการคิดเป็น ทำเป็น และมุมมองสู่โลกาภิวัฒน์ นอกจากนี้ บริษัทจัดเส้นทางและความก้าวหน้าในการพัฒนาสายอาชีพอย่างต่อเนื่องที่เอื้อต่อการวางแผนผู้สืบทอดตำแหน่ง และการพัฒนากลุ่มพนักงานผู้มีศักยภาพสูง เพื่อให้เกิดการสานต่อในการปฏิบัติตามพันธกิจและคำมั่นสัญญาของบริษัทที่มีต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนของสังคม และธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมการบริหารจัดการตามธรรมาภิบาลที่ดี

เพื่อให้มั่นใจว่าบุคลากรของบริษัทตระหนักถึงความสำคัญ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายต่อต้านการทุจริต บริษัทจึงบรรจุเรื่องต่อต้านการทุจริตเข้าในเนื้อหาการอบรมพนักงานใหม่ และจัดให้พนักงานทุกคนของบริษัทได้รับการอบรมและทำแบบทดสอบประจำปี เพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ

บริษัทมุ่งมั่นในการสร้างสิ่งแวดล้อมและกระบวนการทำงานเพื่อนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้พนักงานกล้านำเสนอความคิดใหม่ ทำใหม่ ในสิ่งที่ถูกต้องและถูกเวลา และยังกระตุ้นให้เรียนรู้ถึง “วิธีการเรียนรู้เพื่อรู้” เพื่อให้เกิดการคิดต่อไปเองได้ ขวนขวายในการแสวงหาและสั่งสมองค์ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ผ่านงานโครงการร่วมกัน โดยใช้เทคโนโลยีของการเรียนรู้ เป็นต้น พร้อมทั้งแบ่งปันความรู้ที่ได้แก่ผู้อื่นด้วยการถ่ายทอดผ่านการเป็นวิทยากร การให้คำปรึกษาแนะนำ การสอนงานด้วยวิธีการชี้แนะ (Coaching) และการกระตุ้นโดยผู้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดการนำความรู้และประสบการณ์ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองเพื่อนร่วมงาน องค์กร และสังคม

บริษัทส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้เกิดนวัตกรรม เปิดโอกาสให้พนักงานสามารถเสนอแนะความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการทำงาน รวมทั้งสนับสนุนการศึกษาค้นคว้า วิจัยต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ อันเป็นการเพิ่มผลิตภาพและเพิ่มผลิตผล ซึ่งจะสร้างคุณค่าให้กับองค์กร เป็นมิตรต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

บริษัทให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมและพัฒนาพนักงาน เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของพนักงานในปี 2561 ทั้งนี้ บริษัทได้กำหนดแผนการพัฒนาที่เหมาะสมสำหรับพนักงานในแต่ละระดับครอบคลุมทั้งทักษะทางด้านการบริหารจัดการ (Managerial & Leadership Skill) และความรู้เฉพาะทางวิชาชีพ (Professional Skill) โดยจัดอบรมทั้งจากพนักงานหรือผู้บริหารภายในบริษัทที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญภายนอก

ระดับพนักงาน	เป้าหมายการพัฒนา	หลักสูตร
ทุกระดับ	ปฏิบัติตามข้อกำหนดตามกฎหมายและส่งเสริมเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน	• หลักสูตรดับเพลิง [Advanced Fire Fighting] • หลักสูตรซ้อมหนีไฟ [Basic firefighting] • หลักสูตร ปฐมพยาบาล [First Aid] • หลักสูตร Constructionism • หลักสูตร Enhancing Employee Engagement • หลักสูตร People Intelligence • หลักสูตร Writing & Speaking Development • หลักสูตร หลักธรรมาภิบาลในการบริหารธุรกิจ
ระดับปฏิบัติการ	เพิ่มทักษะและเตรียมความพร้อมแก่พนักงานมุ่งสู่เป้าหมายในสายอาชีพของตน	• หลักสูตร Acunetix • หลักสูตร OpenStack and DevOps • หลักสูตร Adjacent Business Ideation • หลักสูตร Charismatic Presentation Skill • หลักสูตร Self-Leadership Development • หลักสูตร Outward Mindset Development • หลักสูตร IDP Workshop & Psytech Assessment • หลักสูตร Digital Life - DLTV Project • หลักสูตร Benten - Maritime Back office • หลักสูตร ระบบโทรศัพท์ iPECS-UCP • หลักสูตร Loox Training • หลักสูตร USO Installation Support
ระดับผู้บริหาร และผู้บริหารระดับสูง	เพื่อพัฒนาศักยภาพ และทักษะในการบริหารงานและทีมให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น รวมทั้งมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้บริหารชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสในการสร้างกลุ่มสัมพันธ์ในทางอาชีพ (Connection)	• หลักสูตร Business Coaching • หลักสูตร StengthFinder Assessment • หลักสูตร Decentralized world- Non-Linear Business Opportunity • หลักสูตร First Line Manager • หลักสูตร Talent Development by Manchester Business School • หลักสูตร Learn. Link. Launch Program • หลักสูตร Leadership Development Program by Harvard Business School

นอกจากนี้ เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บริษัทยังจัดทำระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง E-learning ในการให้ความรู้ต่าง ๆ แก่พนักงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวด Compliance อันได้แก่ นโยบายการกำกับดูแลกิจการ การใช้งานระบบ IT ให้ปลอดภัย และความเสี่ยงจากการทุจริต พนักงานทุกคนจะได้เรียนรู้ผ่านบทเรียนมัลติมีเดีย ซึ่งมีรูปแบบที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย ทั้งยังกำหนดให้มีแบบทดสอบหลังการเรียน เพื่อให้มั่นใจว่าพนักงานได้รับทราบและเข้าใจนโยบายสำคัญของบริษัทอย่างแท้จริง

นอกเหนือจากการฝึกอบรมระยะสั้นแล้ว บริษัทยังสนับสนุนการยกระดับองค์ความรู้ด้วยการให้ทุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ในสถาบันชั้นนำทั้งในประเทศและต่างประเทศให้กับพนักงานอีกด้วย โดยจะมุ่งเน้นการให้ทุนในสาขาที่ขาดแคลน และตอบสนองการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันและอนาคตของบริษัท เช่น Satellite Communications Engineering, System Design and Management เป็นต้น

10) การวางแผนสรรหาและพัฒนาผู้บริหารเพื่อรองรับการสืบทอดตำแหน่ง

บริษัทมีการวางแผนสรรหาและพัฒนาผู้บริหารเพื่อรองรับการสืบทอดตำแหน่งอย่างเป็นระบบ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลให้มีการวางแผนสรรหาและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและโปร่งใส เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้บริหารของกลุ่มบริษัทที่จะเติบโตทั้งในสายอาชีพและสายงานด้านบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นในกลุ่มตำแหน่งงานที่มีความสำคัญและเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนองค์กร ซึ่งเป็นตำแหน่งงานในระดับผู้อำนวยการสำนักขึ้นไป

การวางแผนสรรหาและพัฒนาผู้บริหารเพื่อรองรับการสืบทอดตำแหน่งดังกล่าว นอกจากจะเป็นการลดความเสี่ยงในด้านความต่อเนื่องของการบริหารจัดการองค์กรแล้ว ยังเป็นการรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพสูงไว้กับบริษัท เพื่อสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กรต่อไป

11) บทบาทผู้บังคับบัญชาในการบริหารบุคลากร

บริษัทกำหนดให้การบริหารบุคลากรเป็นหน้าที่หลักที่ผู้บังคับบัญชาทุกระดับต้องรับผิดชอบ และให้ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการบริหารจัดการงานและองค์กร ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้

- การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันระหว่างบริษัทกับพนักงาน สร้างและรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพนักงานกับฝ่ายบริหารและ/หรือระหว่างพนักงานด้วยกัน
- การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับพนักงาน รับฟังความคิดเห็น ข้อกังวลใจและความเดือดร้อนของพนักงานผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย พร้อมให้คำปรึกษาที่เหมาะสม
- การพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้วยความเป็นธรรมและด้วยหลักมนุษยธรรม บนพื้นฐานของหลักปฏิบัติและระเบียบบริหารทรัพยากรบุคคลของบริษัท รวมถึงหลักกฎหมายและหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ในปี 2561 บริษัทได้จัดฝึกอบรมให้กับพนักงานอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยมีจำนวนชั่วโมงการฝึกอบรมเฉลี่ย อยู่ที่ 23.75 ชั่วโมงต่อคน

ปี	2561	2560	2559	2558
จำนวนชั่วโมงอบรมต่อปี	23.75	32.09	24.95	27.94

นอกจากนี้ บริษัทยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมให้พนักงานอบรมด้านสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นหลักสูตรภายในบริษัทและภายนอกบริษัท อีกทั้งบริษัทได้กำหนดให้มีการอบรมด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในแผนการฝึกอบรมของบริษัทอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยในปี 2561 มีหลักสูตรที่เกี่ยวดังนี้

ชื่อหลักสูตร	จำนวนพนักงานที่เข้าอบรม	หมายเหตุ
1. จิตสำนึกอนุรักษ์พลังงานในองค์กร	31	หลักสูตรภายนอก
2. การปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน LLK	27	หลักสูตรภายใน

2. การกำกับดูแลกิจการ

2.1 นโยบายการกำกับดูแลกิจการ

คณะกรรมการบริษัทตระหนักถึงความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ว่าเป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินธุรกิจให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน มีความเป็นมืออาชีพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ อันจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ทุกภาคส่วน และสามารถสร้างคุณค่าให้กับสังคม ประเทศชาติต่อไปได้ ดังนั้นคณะกรรมการจึงได้ถือเป็นภารกิจสำคัญ ในการปรับปรุงนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง เพื่อให้โครงสร้างความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้เสีย และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ตามนโยบายสอดคล้องกับทิศทางการดำเนินกิจการของบริษัททั้งในปัจจุบันและอนาคต

นอกเหนือจากการกำหนดนโยบายที่มีความทันสมัยแล้ว คณะกรรมการยังคอยสอดส่องดูแลเพื่อให้มั่นใจว่าฝ่ายจัดการได้มีการนำแนวปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดไปปฏิบัติจริง ผ่านการดูแลของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา โดยกำหนดให้มีการรายงานให้คณะกรรมการทราบถึงผลการปฏิบัติเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ยังกำหนดเรื่องการรักษามาตรฐานการดำรงไว้ซึ่งการเป็นองค์กรที่มีธรรมภิบาลที่ดี เป็นเป้าหมายผลการดำเนินงาน หรือตัวชี้วัด หรือ KPI ของบริษัทอีกด้วย

ทั้งนี้ในปี 2561 นับเป็นปีที่ 6 ของไทยคม ในการดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานบรรษัทภิบาลตามนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด โดยยังคงสามารถรักษาสถานะดีเลิศ หรือ 5 ดาว จากโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน จากสถาบันกรรมการบริษัทไทย หรือ CGR 2018 ยิ่งไปกว่านั้น บริษัทฯ ยังได้รับการยอมรับในระดับอาเซียน โดยได้รับการพิจารณาเป็น 1 ใน 50 บริษัทชั้นนำด้านธรรมาภิบาลของอาเซียน (ASEAN CG Scorecard) ซึ่งนับเป็นการติดอันดับเป็นครั้งที่ 2 สำหรับรางวัลในระดับอาเซียน

นโยบายการกำกับดูแลกิจการ

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (“กลต.”) ได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือ Corporate Governance Code (CG Code) ฉบับปี 2560 ขึ้น เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้คณะกรรมการบริษัท ซึ่งเป็นผู้นำหรือผู้รับผิดชอบสูงสุดขององค์กรนำไปปรับใช้ในการกำกับดูแล ให้กิจการมีผลประกอบการที่ดีในระยะยาว น่าเชื่อถือสำหรับผู้ถือหุ้นและผู้คนรอบข้าง เพื่อประโยชน์ในการสร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืน ตรงตามความมุ่งหวังของทั้งภาคธุรกิจ ผู้ลงทุน ตลอดจนตลาดทุนและสังคมโดยรวม อีกทั้งเพื่อให้คณะกรรมการได้พิจารณาทบทวนความเหมาะสมของการนำ CG Code ไปปรับใช้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และบันทึกการพิจารณาไว้เป็นส่วนหนึ่งของมติคณะกรรมการ รวมทั้งเปิดเผยข้อความยืนยันว่า คณะกรรมการได้พิจารณาและทบทวนการนำหลักปฏิบัติตาม CG Code ไปปรับใช้ตามบริบททางธุรกิจของบริษัทแล้ว ในรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1)

คณะกรรมการบริษัทจึงได้อนุมัติแก้ไขนโยบายการกำกับดูแลกิจการฉบับล่าสุด เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2561 ซึ่งเป็นการปรับปรุงตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG Code) ฉบับปี 2560 ของ กลต. ดังกล่าว โดยมุ่งเน้นบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ในแต่ละด้านของการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของบริษัท โดยนโยบายฉบับนี้ ประกอบด้วยหลักการ 5 หมวด ได้แก่

หมวดที่ 1 คณะกรรมการบริษัท
หมวดที่ 2 สิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้น
หมวดที่ 3 บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย
หมวดที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส
หมวดที่ 5 การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน

การสื่อสารนโยบายการกำกับดูแลกิจการ

บริษัทได้จัดทำคู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดีและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ ประกอบไปด้วยเนื้อหาหลัก 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 นโยบายการกำกับดูแลกิจการ ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ และส่วนที่ 3 นโยบายต่อต้านการทุจริต เพื่อใช้ในการสื่อสารและทำความเข้าใจกับทั้งคณะกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบ รวมถึงได้ให้มีการลงนามรับทราบและถือปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการ จรรยาบรรณ และนโยบายต่อต้านการทุจริตของบริษัทดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ เมื่อมีพนักงานเข้าใหม่บริษัทก็จะส่งมอบคู่มือดังกล่าวให้พนักงานได้อ่านทำความเข้าใจและลงนามรับทราบและถือปฏิบัติอีกด้วย ทั้งนี้ สามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.thaicom.net หัวข้อ การพัฒนาสู่ความยั่งยืน > การกำกับดูแลกิจการที่ดี > หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของไทยคม > นโยบายการกำกับดูแลกิจการ

ในปี 2561 คณะกรรมการบริษัทยังคงมุ่งมั่นที่จะดูแลให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย และแนวปฏิบัติที่ดีอย่างเคร่งครัด รวมถึงพัฒนาการกำกับดูแลกิจการของบริษัทอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมให้บริษัทก้าวไปสู่การกำกับดูแลกิจการบริษัทในระดับสากล โดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน ทั้งนี้ เพื่อให้บริษัทบรรลุเป้าหมายในการสร้างความมั่นคง และความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนให้กับองค์กร ผู้ถือหุ้น รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นการรักษามาตรฐานและการพัฒนาการกำกับดูแล รวมถึงส่งเสริมให้การกำกับดูแลที่ดีให้เป็นวัฒนธรรมขององค์กร โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- มีการจัดทำคู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดีและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ ให้พนักงานได้อ่านและลงนามว่าจะปฏิบัติตามจรรยาบรรณของบริษัท ซึ่งได้มีดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2556 รวมถึงเมื่อมีพนักงานเข้าใหม่ก็จะได้ส่งมอบคู่มือดังกล่าวให้พนักงานได้อ่านและทำความเข้าใจและลงนามเพื่อลงนามว่าจะปฏิบัติตามจรรยาบรรณของบริษัท

- การปฐมนิเทศพนักงานใหม่ เพื่อให้ข้อแนะนำและให้เข้าใจวัฒนธรรมองค์กร รวมถึงเข้าใจการกำกับดูแลกิจการที่ดีและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจขององค์กร รวมถึงเจตนารมณ์ของนโยบายการต่อต้านการทุจริตของบริษัท

- มีการจัดอบรมและทดสอบความรู้ออนไลน์ (E-Learning) เรื่องนโยบายการกำกับดูแลกิจการและนโยบายต่อต้านการทุจริต เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของนโยบายการกำกับดูแลกิจการและนโยบายต่อต้านการทุจริตของบริษัท รวมถึง เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานสามารถนำไปใช้และปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง และนำพาองค์กรไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน

- มีการประกาศใช้แนวทางปฏิบัติของคู่ค้า เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างบริษัทและคู่ค้าว่าจะนำหลักการนี้ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการคัดเลือกและประเมินคู่ค้าด้วย โดยบริษัทได้แจ้งให้คู่ค้าทุกรายทราบถึงแนวปฏิบัติดังกล่าว และให้คู่ค้าลงนามรับทราบและถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน

- มีช่องทางในการสื่อสารกฎหมาย กฎเกณฑ์ และนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ผ่านนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้ชื่อ “Keeping Up with Compliance” เพื่อให้กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานทุกคนได้รับทราบและส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- มีการให้พนักงานของบริษัททุกคนรายงานการมีส่วนได้เสียของตนเอง ครอบครัว และนิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล พนักงานต้องแจ้งเปลี่ยนแปลงข้อมูลโดยเร็ว เพื่อส่งเสริมให้การทำธุรกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มบริษัทเป็นไปอย่างโปร่งใส สมเหตุสมผล และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบริษัทเป็นสำคัญ

รางวัลด้านการกำกับดูแลกิจการ

ในปี 2561 บริษัทได้รับรางวัลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- บริษัทได้รับการประเมินโดยได้ 96 คะแนน จากโครงการประเมินคุณภาพการจัดประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ประจำปี 2561 ของบริษัทจดทะเบียน (AGM Assessment Program) จากการประเมินโดยสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย (Thai Investor Association) ซึ่งเป็นคะแนนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของการประเมินของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด

- บริษัทได้รับการประเมินผลจากการสำรวจในโครงการดังกล่าว ใน**คะแนนระดับ “ดีเลิศ”** เป็นปีที่ 6 ต่อเนื่องกัน (2556 - 2561) จากการประกาศผลการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน ประจำปี 2561 (CGR 2018) จากสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors - IOD)

การปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการ

ในปี 2561 คณะกรรมการได้สอบทานการปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการ และติดตามให้มีการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวอย่างเคร่งครัด รวมถึงขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตาม มีหลักการบางเรื่องที่บริษัทยังปฏิบัติแตกต่างจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2555 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในเรื่องต่อไปนี้

หลักการ/แนวปฏิบัติที่ดีของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	คำชี้แจงบริษัท
บริษัทได้กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการอิสระไว้ให้ดำรงตำแหน่งติดต่อกันไม่ได้เกิน 3 วาระ หรือไม่เกิน 9 ปีแล้วแต่ระยะเวลาใดจะนานกว่าหากคณะกรรมการเห็นว่ามีความจำเป็นต้องขอให้กรรมการอิสระที่ดำรงตำแหน่งติดต่อมากันครบ 3 วาระหรือ 9 ปี ดำรงตำแหน่งต่อไป ก็ให้อำนาจคณะกรรมการบริษัทขยายระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของกรรมการอิสระออกไปได้อีก	เนื่องจากธุรกิจดาวเทียมเป็นธุรกิจที่ต้องใช้ความชำนาญ และผู้เชี่ยวชาญเป็นการเฉพาะ กรรมการของบริษัทต้องมีความรู้ ความเข้าใจในลักษณะของธุรกิจ การบริหารจัดการ การบริหารการเงินจากการลงทุนในโครงการที่ต้องใช้เงินทุนมาก โครงสร้างของระบบบัญชีจากการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศที่มีความแตกต่างทางภูมิสังคม บริษัทเห็นว่าประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันมานาน มีส่วนช่วยให้กรรมการเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ประกอบกับบริษัทมีการประเมินผลกรรมการเป็นประจำทุกปี โดยได้เริ่มทำการประเมินผลกรรมการโดยที่ปรึกษาภายนอกในปี 2558 เป็นปีแรก เพื่อประเมินความสามารถและความเป็นอิสระของกรรมการ บริษัทมีความเชื่อมั่นว่ากรรมการที่ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการสรรหา คณะกรรมการ และผู้ถือหุ้นของบริษัทยังเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ครบถ้วนทุกประการ อย่างไรก็ตามในปี 2561 คณะกรรมการบริษัทได้อนุมัติให้ปรับปรุงนโยบายการกำกับดูแลกิจการ โดยได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการอิสระเพิ่มเติมขึ้น ในข้อ 7) การจำกัดอายุของกรรมการ ไว้ที่ 72 ปี และสามารถเสนอแต่งตั้งกรรมการที่มีอายุ 72 ปี หรือสูงกว่าได้เพียงอีก 1 วาระเท่านั้น
คณะกรรมการสรรหาควรประกอบด้วยกรรมการอิสระทั้งคณะ	ณ 31 ธันวาคม 2561 คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาประกอบด้วยกรรมการอิสระคิดเป็นร้อยละ 66.7 ของจำนวนคณะกรรมการทั้งคณะ ทั้งนี้ คณะกรรมการบริษัทมีความเห็นและเชื่อว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าวมีความเหมาะสมกับธุรกิจและโครงสร้างของบริษัท ณ ปัจจุบัน

รายละเอียดของนโยบายการกำกับดูแลกิจการ ปี 2561 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการบริษัท

คณะกรรมการบริษัทมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการ เพื่อดูแลรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียทุกรายอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มมูลค่าให้กับบริษัทในระยะยาวอย่างยั่งยืน

1. องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท

1.1 คณะกรรมการบริษัทประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความหลากหลาย (Board Diversity) ทั้งในด้านเพศ ทักษะวิชาชีพ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมถึงมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของบริษัท และมีจำนวนกรรมการที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการกำกับดูแลธุรกิจของบริษัท กล่าวคือ จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คนตามกฎหมายและไม่เกิน 12 คน ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการ โดยอย่างน้อย 1 คน เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านกิจการโทรคมนาคม และอย่างน้อย 1 คน เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านบัญชีและการเงิน

1.2 คณะกรรมการบริษัทประกอบด้วยกรรมการอิสระและกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ โดยมีกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งคณะ และมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน เพื่อให้มีการถ่วงดุลและสามารถแสดงความเห็นได้อย่างอิสระ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 คณะกรรมการบริษัท ปรากฏตามหนังสือรับรองบริษัท ประกอบด้วยกรรมการจำนวน 8 ท่าน โดยมีกรรมการอิสระ จำนวนทั้งสิ้น 4 ท่าน หรือ คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนกรรมการทั้งคณะ และแบ่งเป็นกรรมการที่เป็นผู้บริหารจำนวน 1 ท่าน และไม่เป็นผู้บริหารจำนวน 6 ท่าน

สัดส่วนกรรมการอิสระ

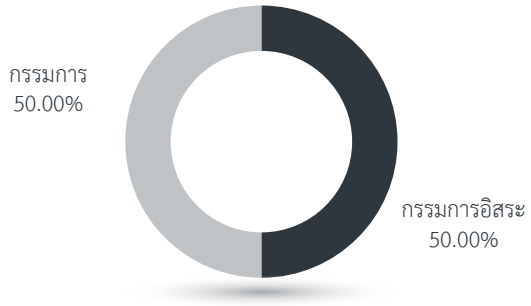

สัดส่วนกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร

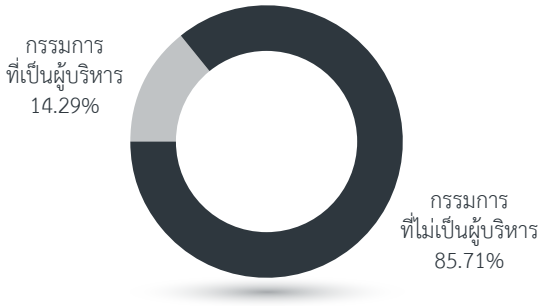

หญิง / ชาย

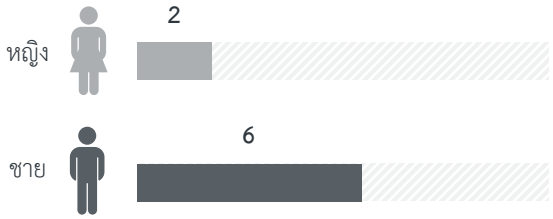

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

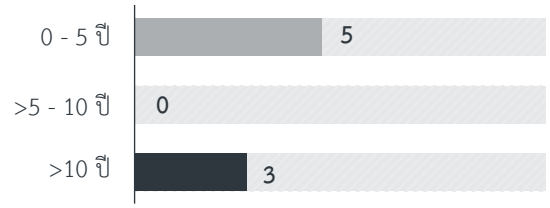

ทักษะและประสบการณ์ของกรรมการ

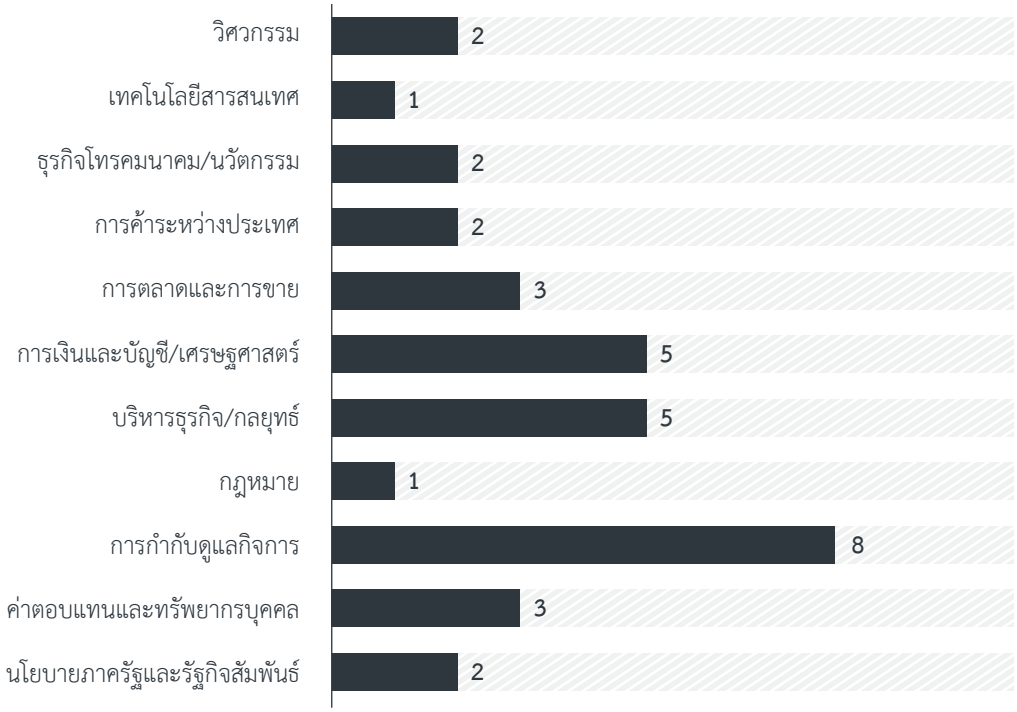

1.3 คณะกรรมการบริษัทเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นทั้งหมดโดยรวม มิใช่เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

1.4 คณะกรรมการบริษัทมีนโยบายให้มีจำนวนกรรมการเป็นไปตามสัดส่วนอย่างยุติธรรมของเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม (Controlling Shareholders) ในบริษัท

2. คุณสมบัติของกรรมการ

2.1 กรรมการบริษัทต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

2.2 กรรมการบริษัทต้องไม่มีลักษณะที่แสดงถึงการขาดความเหมาะสมที่ได้รับการไว้วางใจให้บริหารกิจการที่มหาชนเป็นผู้ถือหุ้นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2.3 เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการบริหารงาน รวมถึงต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ

2.4 มีเวลาอย่างเพียงพอที่จะอุทิศความรู้ ความสามารถเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้แก่บริษัทได้

3. คุณสมบัติของกรรมการอิสระ

กรรมการอิสระต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำกับตลาดทุน และต้องสามารถดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายได้เท่าเทียมกัน และไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ นอกจากนั้นยังต้องสามารถเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริษัทโดยให้ความเห็นอย่างเป็นอิสระได้

กรรมการอิสระต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 0.1 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท ทั้งนี้ ให้นับรวมการถือหุ้นของผู้ที่เกี่ยวข้องของกรรมการอิสระรายนั้น ๆ ด้วย

(2) ไม่เป็นหรือเคยเป็นกรรมการที่มีส่วนร่วมบริหารงาน ลูกจ้าง พนักงาน ที่ปรึกษาที่ได้เงินเดือนประจำ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม บริษัทย่อยลำดับเดียวกัน ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนวันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการอิสระ ทั้งนี้ ลักษณะต้องห้ามดังกล่าว ไม่รวมถึงกรณีที่กรรมการอิสระเคยเป็นข้าราชการ หรือที่ปรึกษาของส่วนราชการซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท

(3) ไม่เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือโดยการจดทะเบียนตามกฎหมาย ในลักษณะที่เป็น บิดา มารดา คู่สมรส พี่น้องและบุตร รวมทั้งคู่สมรสของบุตรของผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้มีอำนาจควบคุม หรือบุคคลที่จะได้รับการเสนอให้เป็นผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท หรือบริษัทย่อย

(4) ไม่มีหรือเคยมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม ผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท ในลักษณะที่อาจเป็นการขัดขวางการใช้วิจารณญาณอย่างอิสระของตน รวมทั้งไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ถือหุ้นที่มีนัยหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการอิสระ

ความสัมพันธ์ทางธุรกิจตามวรรคหนึ่ง รวมถึงการทำรายการทางการค้าที่กระทำเป็นปกติเพื่อประกอบกิจการการเช่า หรือให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ รายการเกี่ยวกับสินทรัพย์หรือบริการ หรือการให้ หรือรับความช่วยเหลือทางการเงินด้วยการรับหรือให้กู้ยืม ค้ำประกัน การให้สินทรัพย์เป็นหลักประกันหนี้สิน รวมถึงพฤติการณ์อื่นทำนองเดียวกัน ซึ่งเป็นผลให้บริษัท หรือคู่สัญญามีภาระหนี้ที่ต้องชำระต่ออีกฝ่ายหนึ่ง ตั้งแต่ร้อยละ 3 ของสินทรัพย์ที่มีตัวตนสุทธิของบริษัท หรือตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไป แล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่า ทั้งนี้ การคำนวณภาระหนี้ดังกล่าว ให้เป็นไปตามวิธีการคำนวณมูลค่าของรายการที่เกี่ยวโยงกันตามประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนว่าด้วยหลักเกณฑ์ในการทำรายการที่เกี่ยวโยงกันโดยอนุโลม แต่ในการพิจารณาภาระหนี้ดังกล่าวให้นับรวมภาระหนี้ที่เกิดขึ้นในระหว่าง 1 ปีก่อนวันที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบุคคลเดียวกัน

(5) ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท และไม่เป็นผู้ถือหุ้นที่มีนัย ผู้มีอำนาจควบคุม หรือหุ้นส่วนของสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งมีผู้สอบบัญชีของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัทสังกัดอยู่ เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนวันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการอิสระ

(6) ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ให้บริการทางวิชาชีพใด ๆ ซึ่งรวมถึงการให้บริการเป็นที่ปรึกษากฎหมาย หรือที่ปรึกษาทางการเงิน ซึ่งได้รับค่าบริการเกินกว่า 2 ล้านบาทต่อปีจากบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท และไม่เป็นผู้ถือหุ้นที่มีนัย ผู้มีอำนาจควบคุม หรือหุ้นส่วนของผู้ให้บริการทางวิชาชีพนั้นด้วย เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนวันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการอิสระ

(7) ไม่เป็นกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของกรรมการของบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่

(8) ไม่ประกอบกิจการที่มีสภาพอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันที่มีนัยกับกิจการของบริษัทหรือบริษัทย่อย หรือไม่เป็นหุ้นส่วนที่มีนัยในห้างหุ้นส่วน หรือเป็นกรรมการที่มีส่วนร่วมบริหารงาน ลูกจ้าง พนักงาน ที่ปรึกษาที่รับเงินเดือนประจำ หรือถือหุ้นเกินร้อยละ 1 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทอื่นซึ่งประกอบกิจการที่มีสภาพอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันที่มีนัยกับกิจการของบริษัทหรือบริษัทย่อย

(9) ไม่มีลักษณะอื่นใดที่ทำให้ไม่สามารถให้ความเห็นอย่างเป็นอิสระเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัท

ภายหลังได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการอิสระที่มีลักษณะเป็นไปตามข้อ (1) ถึง (9) แล้ว กรรมการอิสระอาจได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท ให้ตัดสินใจในการดำเนินกิจการของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม บริษัทย่อยลำดับเดียวกัน ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท โดยมีการตัดสินใจในรูปแบบขององค์คณะ (collective decision) ได้

บริษัทอาจแต่งตั้งบุคคลที่มี หรือเคยมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจ หรือการให้บริการทางวิชาชีพเกินมูลค่าตามข้อ 4 หรือ 6 เป็นกรรมการอิสระได้ หากคณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาอย่างระมัดระวัง และมีความเห็นว่าการแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่และการให้ความเห็นที่เป็นอิสระ และให้เปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้ในหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นในวาระพิจารณาแต่งตั้งกรรมการอิสระด้วย

ก ลักษณะความสัมพันธ์ทางธุรกิจ หรือการให้บริการทางวิชาชีพที่ทำให้บุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ข เหตุผลและความจำเป็นที่ยังคงหรือแต่งตั้งให้บุคคลดังกล่าวเป็นกรรมการอิสระ

ค ความเห็นของคณะกรรมการของบริษัทในการเสนอให้มีการแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวเป็นกรรมการอิสระ

4. การสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ

4.1 คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา ทำหน้าที่ในการสรรหาคัดเลือก บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และเสนอให้คณะกรรมการบริษัทพิจารณาแต่งตั้ง หรือเสนอขออนุมัติแต่งตั้งต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นตามข้อบังคับบริษัท

4.2 คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา จะพิจารณาทบทวนทักษะและคุณลักษณะของกรรมการ (Skill and Characteristic) และองค์ประกอบโดยรวมของคณะกรรมการบริษัทเทียบกับทิศทางในการดำเนินธุรกิจและกลยุทธ์ในปัจจุบันและอนาคต โดยจัดทำ Board Skill Matrix เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการสรรหากรรมการที่ต้องการเป็นประจำทุกปี ในการทบทวนดังกล่าว คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา ยังได้พิจารณาถึงความหลากหลาย ทั้งในด้านของทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ความเชี่ยวชาญ ความเป็นอิสระ สัญชาติ อายุ และเพศ ของกรรมการ

4.3 ในการพิจารณาเสนอแต่งตั้งกรรมการเดิมเป็นกรรมการต่ออีกวาระ คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาจะพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งรวมถึง ผลการปฏิบัติงาน ประวัติการเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมในการประชุม และการสนับสนุนในกิจกรรมของคณะกรรมการบริษัท

4.4 ในการสรรหาบุคคลเพื่อมาดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาใช้วิธีการดังนี้ในการคัดเลือกรายชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

(1) เปิดโอกาสให้คณะกรรมการแต่ละท่านเสนอชื่อ

(2) ที่ปรึกษาภายนอก

(3) รายชื่อที่ปรากฏอยู่ในระบบรายชื่อกรรมการของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และทำเนียบกรรมการของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย

(4) ผู้ถือหุ้นรายย่อยเสนอชื่อบุคคลที่เห็นสมควรได้รับการพิจารณามายังบริษัทล่วงหน้าก่อนวันประชุมสามัญผู้ถือหุ้น โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บริษัทได้กำหนดไว้

4.5 การแต่งตั้งกรรมการให้เป็นไปตามข้อบังคับของบริษัท และข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ จะต้องมีความโปร่งใสและชัดเจน

5. ประธานคณะกรรมการบริษัท ประธานคณะกรรมการบริหาร และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

บริษัทมีนโยบายในการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบของประธานคณะกรรมการบริษัท (Chairman of the Board of Directors) ประธานกรรมการบริหาร (Chairman of the Executive Committee) และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Chief Executive Officer) โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์และคุณสมบัติที่เหมาะสม และต้องไม่เป็นบุคคลเดียวกัน เพื่อให้มีการถ่วงดุลอำนาจและโปร่งใส โดยแยกหน้าที่การกำกับดูแลและการบริหารงานออกจากกัน

5.1 **ประธานคณะกรรมการบริษัท (Chairman of the Board of Directors)** - เป็นกรรมการอิสระ รับผิดชอบในฐานะผู้นำของคณะกรรมการ ซึ่งมีหน้าที่ติดตามดูแลการบริหารงานของคณะกรรมการบริหารให้บรรลุผลสำเร็จตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ในฐานะเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการ และการประชุมผู้ถือหุ้น

5.2 **ประธานคณะกรรมการบริหาร (Chairman of the Executive Committee)** - รับผิดชอบในฐานะผู้นำของคณะกรรมการบริหาร มีหน้าที่ในการดูแลให้คณะกรรมการบริหารสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการบริษัทได้มอบหมาย รวมถึงพิจารณากลั่นกรองเรื่องต่าง ๆ ก่อนนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการ และ/หรือพิจารณาอนุมัติการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจปกติของบริษัท

5.3 **ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Chief Executive Officer)** - เป็นหัวหน้าของฝ่ายบริหารรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัทในการบริหารจัดการงานของบริษัทตามทิศทาง กลยุทธ์ และงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และรายงานผลการบริหารงานต่อคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการบริษัท แล้วแต่กรณี

6. วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการ

6.1 วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการเป็นไปตามข้อบังคับของบริษัท โดยในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปีทุกครั้ง ให้กรรมการออกจากตำแหน่งจำนวน 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด ถ้าจำนวนกรรมการที่จะแบ่งออกให้ตรงเป็นสามส่วนไม่ได้ ก็ให้ออกโดยจำนวนที่ใกล้ที่สุดกับส่วน 1 ใน 3 โดยให้กรรมการคนที่อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดเป็นผู้ออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจถูกเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่อีกได้

6.2 กรรมการอิสระมีวาระการดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 3 วาระหรือไม่เกิน 9 ปี แล้วแต่ระยะเวลาใดจะนานกว่า แต่หากคณะกรรมการบริษัทเห็นว่า มีความจำเป็นต้องขอให้กรรมการอิสระที่ดำรงตำแหน่งติดต่อกันมาครบ 3 วาระหรือ 9 ปี ดำรงตำแหน่งต่อไป ก็ให้อำนาจคณะกรรมการบริษัทขยายระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของกรรมการอิสระออกไปได้อีก

7. การจำกัดอายุของกรรมการ

7.1 คณะกรรมการบริษัทไม่มีนโยบายที่จะเสนอบุคคลที่จะมีอายุครบ 72 ปี หรือสูงกว่า ณ วันที่ดำรงตำแหน่ง ทั้งนี้ เมื่อนโยบายนี้มีผลบังคับใช้ กรรมการปัจจุบันที่มีอายุ 72 ปี หรือสูงกว่า จะยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปได้ตามวาระการดำรงตำแหน่งของตนที่เหลืออยู่

7.2 คณะกรรมการบริษัทอาจพิจารณาอนุมัติเสนอแต่งตั้งกรรมการที่มีอายุ 72 ปี หรือสูงกว่า ณ วันที่แต่งตั้งกลับเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ได้เพียงอีก 1 วาระเท่านั้น

8. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท

8.1 คณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับบริษัท มติที่ประชุมผู้ถือหุ้น และนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่และกำกับดูแล กรรมการจะต้องใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจทางธุรกิจอย่างระมัดระวัง สมเหตุสมผล ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีส่วนได้เสีย และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อบริษัท

8.2 คณะกรรมการบริษัทได้มอบอำนาจให้คณะกรรมการชุดย่อยต่าง ๆ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และฝ่ายบริหาร ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎบัตรของคณะกรรมการชุดย่อยแต่ละชุด นโยบายเรื่องอำนาจอนุมัติของบริษัท และนโยบายอำนาจลงนามผูกพันบริษัท อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการบริษัทได้สงวนอำนาจอนุมัติในเรื่องสำคัญไว้ โดยเรื่องดังกล่าวต้องได้รับการพิจารณาและอนุมัติโดยคณะกรรมการบริษัท

8.3 คณะกรรมการบริษัทในฐานะที่เป็นผู้นำสูงสุดขององค์กรต้องกำหนดพฤติกรรมองค์กรที่ถูกต้อง กรรมการทุกคนต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และต้องดูแลให้มั่นใจว่ามาตรฐานพฤติกรรมองค์กรได้รับการเผยแพร่และนำไปปฏิบัติในทั่วทุกระดับขององค์กร

8.4 คณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

(1) เป็นผู้นำและกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของบริษัท โดยมีเป้าหมายในการเสริมสร้างการสร้างคุณค่าอย่างยั่งยืน (Sustainable Value Creation) ดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบ (Responsible Business) และปฏิบัติตัวเป็นประชากรที่ดี (Good Corporate Citizenship)

(2) ทบทวนและอนุมัติวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรมองค์กร ค่านิยม และมาตรฐานทางจริยธรรมของบริษัท

(3) ทบทวนและอนุมัติกลยุทธ์ แผนธุรกิจ งบประมาณ และตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน รวมทั้งติดตามดูแลให้ฝ่ายบริหาร

นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ตลอดจนติดตามผลการดำเนินงานโดยเปรียบเทียบกับแผนธุรกิจ งบประมาณ และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่กำหนดไว้

(4) พิจารณาอนุมัติรายการที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทและบริษัทย่อย เช่น โครงการลงทุนธุรกิจใหม่ โครงการลงทุนขนาดใหญ่ อำนาจการบริหาร การซื้อขายทรัพย์สินต่าง ๆ งบจ่ายลงทุนที่สำคัญ และรายการอื่นใดที่กฎหมายกำหนด

(5) พิจารณาอนุมัติ และ/หรือให้ความเห็นชอบต่อรายการที่เกี่ยวโยงกันหรือรายการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งทรัพย์สินของบริษัทและบริษัทย่อยให้เป็นไปตามประกาศ ข้อกำหนดและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(6) พิจารณาอนุมัติแต่งตั้ง ประเมินผลงาน กำหนดค่าตอบแทน และถอดถอนประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารระดับสูงของบริษัท

(7) พิจารณาอนุมัตินโยบายและกรอบค่าตอบแทนของบริษัท

(8) กำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลที่มีสาระสำคัญของบริษัทให้เพียงพอและทันเวลา

(9) ดูแลให้บริษัทมีระบบและกรอบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล รวมทั้งกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) ของบริษัท

(10) ดูแลให้มีระบบบัญชีและการรายงานทางการเงินที่ถูกต้องเชื่อถือได้ มีการตรวจสอบบัญชีจากภายนอก

(11) ดูแลไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท

(12) ทบทวนนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัทและประเมินความมีประสิทธิผลและการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวเป็นประจำทุกปี

(13) กำกับดูแลให้มีการนำนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัทไปปฏิบัติ และยอมรับโดยบริษัทย่อย บริษัทร่วม และบริษัทที่ร่วมลงทุนของบริษัท

(14) จัดทำรายงานความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทต่อรายงานทางการเงิน โดยเสนอควบคู่กับรายงานทางการเงินที่ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีไว้ในรายงานประจำปี ซึ่งครอบคลุมในเรื่องสำคัญ ๆ ตามนโยบายเรื่องข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(15) ให้มีการประเมินผลงานของคณะกรรมการทั้งคณะและรายบุคคล อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

9. การประชุมคณะกรรมการบริษัท

9.1 จำนวนครั้งและกำหนดการประชุม

(1) การประชุมคณะกรรมการได้มีการกำหนดตารางการประชุมอย่างเป็นทางการไว้ล่วงหน้าตลอดทั้งปี และแจ้งให้กรรมการแต่ละคนรับทราบตั้งแต่ต้นปี เพื่อจัดสรรเวลาในการเข้าร่วมประชุม

(2) คณะกรรมการบริษัทกำหนดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 8 ครั้ง และอาจมีการประชุมวาระพิเศษเพิ่มเติมตามความจำเป็น

9.2 วาระการประชุม

(1) ประธานกรรมการโดยการหารือร่วมกับประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และเลขานุการบริษัท จะเป็นผู้ดูแลให้ความเห็นชอบวาระการประชุม

(2) กรรมการท่านอื่นสามารถเสนอวาระการประชุมหรือหัวข้ออื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาพิจารณาได้

9.3 การจัดส่งเอกสารการประชุม

เลขานุการบริษัทมีหน้าที่ในการนัดหมาย จัดเตรียมเอกสารประกอบการประชุมให้เพียงพอ และจัดส่งล่วงหน้า พร้อมหนังสือเชิญประชุม ก่อนการประชุมไม่น้อยกว่า 7 วัน เพื่อให้คณะกรรมการได้มีเวลาศึกษามาก่อน

9.4 การเข้าร่วมประชุม

คณะกรรมการบริษัทคาดหวังว่ากรรมการแต่ละท่านจะใช้ความพยายามอย่างสมเหตุสมผลในการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อยที่ตนเองดำรงตำแหน่งอยู่ทุกครั้ง คณะกรรมการบริษัทตระหนักดีว่าในบางโอกาสหรือสถานการณ์อาจทำให้กรรมการไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ อย่างไรก็ตาม ภารกิจดังกล่าวจะไม่กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการอย่างเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ คณะกรรมการบริษัทคาดหมายว่ากรรมการจะเข้าร่วมประชุมอย่างต่ำคิดเป็นร้อยละ 80 ของการประชุมคณะกรรมการบริษัททั้งหมด

9.5 องค์ประชุมและการประชุม

(1) ในการประชุมคณะกรรมการบริษัท กรรมการต้องมาประชุมไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

(2) จำนวนองค์ประชุมขั้นต่ำ ณ ขณะที่คณะกรรมการจะลงมติในที่ประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการอยู่ไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

(3) ในการประชุม ประธานกรรมการทำหน้าที่เป็นประธานที่ประชุมมีหน้าที่ดูและจัดสรรเวลาให้อย่างเพียงพอที่ฝ่ายบริหารจะเสนอเอกสารและข้อมูลเพื่อการอภิปรายปัญหาสำคัญ และเพียงพอสำหรับคณะกรรมการที่จะอภิปรายในประเด็นที่สำคัญ โดยกรรมการทุกท่านมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น

(4) กรรมการผู้มีส่วนได้เสีย จะต้องไม่อยู่ในที่ประชุมเมื่อมีการพิจารณาวาระที่ตนมีส่วนได้เสีย

9.6 รายงานการประชุม

(1) เลขานุการบริษัทจะเป็นผู้ทำการจดบันทึก และจัดทำรายงานการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร และเสนอให้ประธานกรรมการบริษัทสอบทานและส่งให้กรรมการทุกท่านให้ความเห็น โดยจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 14 วันนับจากวันที่ประชุม ซึ่งรายงานการประชุมจะมีการบันทึกมติของที่ประชุมและข้อมูลไว้อย่างเพียงพอ ชัดเจน และเป็นไปตามกฎหมาย

(2) เลขานุการบริษัทจะเป็นผู้จัดเก็บรายงานการประชุมที่ผ่านการรับรองแล้ว รวมทั้งเอกสารประกอบการประชุม และพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้

9.7 การประชุมของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร

กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารจะประชุมระหว่างกันเองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยไม่มีกรรมการที่เป็นผู้บริหารหรือฝ่ายบริหารเข้าร่วมประชุม เพื่อเปิดโอกาสให้อภิปรายปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท หรือเรื่องการจัดการที่อยู่ในความสนใจ และให้มีการรายงานผลการประชุมให้คณะกรรมการบริษัทและประธานเจ้าหน้าที่บริหารทราบ

10. คณะกรรมการชุดย่อย (Sub-Committee)

คณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาและอนุมัติในการจัดให้มีคณะกรรมการชุดย่อยจำนวน 6 ชุด เพื่อทำหน้าที่ศึกษากลั่นกรองงานและแบ่งเบาภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท โดยให้มีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดย่อยอย่างชัดเจน ดังนี้

10.1 คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee)

คณะกรรมการตรวจสอบต้องประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 3 คน ซึ่งทุกคนต้องเป็นกรรมการอิสระ โดยอย่างน้อย 1 คน ต้องมีความรู้และประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงินอย่างเพียงพอที่จะสามารถทำหน้าที่ในการสอบทานความเชื่อถือได้ของงบการเงิน ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและคณะกรรมการกำกับตลาดทุน กรรมการตรวจสอบมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และสามารถได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบอีกได้ แต่ไม่เกิน 3 วาระติดต่อกัน เว้นแต่คณะกรรมการจะเห็นเป็นอย่างอื่น คณะกรรมการตรวจสอบมีขอบเขตอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบ

กรรมการตรวจสอบมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี กรรมการตรวจสอบซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่ต้องไม่เกิน 3 วาระติดต่อกัน เว้นแต่คณะกรรมการบริษัทจะเห็นเป็นอย่างอื่น

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 คณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยกรรมการอิสระจำนวน 3 ท่าน โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1. นางภัทรียา เบญจพลชัย [(1) (2)]	ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ
2. นางชรินทร วงศ์ภูธร [(2)]	กรรมการตรวจสอบ
3. ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร	กรรมการตรวจสอบ

หมายเหตุ

(1) นางภัทรียา เบญจพลชัย ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(2) นางชรินทร วงศ์ภูธร และ นางภัทรียา เบญจพลชัย เป็นผู้มีความรู้ และประสบการณ์เพียงพอในการทำหน้าที่สอบทานความน่าเชื่อถือของงบการเงินบริษัท

คณะกรรมการตรวจสอบต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละ 8 ครั้ง และต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมดที่คณะกรรมการบริษัทแต่งตั้ง จึงจะเป็นองค์ประชุม โดยในปี 2561 มีการประชุมจำนวนทั้งสิ้น 12 ครั้ง และรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท (โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ “การเข้าประชุมคณะกรรมการชุดย่อยในปี 2561”)

ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบมีขอบเขตอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นไปตามกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท และมีการสอบทานและปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ดังนี้

1.1 สอบทานให้บริษัทมีรายงานทางการเงินถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน และมีการเปิดเผยอย่างเพียงพอ

1.2 กำกับดูแลให้มีการพัฒนาระบบควบคุมภายในเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินให้ถูกต้องเชื่อถือได้ และให้มีระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและวิธีปฏิบัติในการรักษาความลับ (confidentiality) การรักษาความน่าเชื่อถือ (integrity) และความพร้อมใช้ของข้อมูล (availability) รวมทั้งการจัดการข้อมูลที่อาจมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์

1.3 สอบทานให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายใน (System of Internal Control) และการตรวจสอบภายใน (Internal Audit) ที่เหมาะสมมีประสิทธิผล

1.4 สอบทานให้มีระบบงานเชิงป้องกันและเป็นประโยชน์ให้กับหน่วยงานเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

1.5 สอบทานให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบของหน่วยงานตรวจสอบภายในตามมาตรฐานสากล พิจารณาอนุมัติแผนการตรวจสอบภายใน พิจารณาความเพียงพอของงบประมาณบุคลากร พิจารณาความเป็นอิสระของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ตลอดจนให้ความเห็นชอบในการพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย เลิกจ้าง พิจารณาความดีความชอบและการลงโทษหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในหรือหน่วยงานอื่นใดที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน

1.6 สอบทานให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) รวมทั้งระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

1.7 สอบทานความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน รายงานการเงิน และการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย รวมทั้งเสนอแนะการปรับปรุงระบบให้มีความปลอดภัยและทันสมัยอยู่เสมอ

1.8 พิจารณา คัดเลือก เสนอแต่งตั้งและเลิกจ้างบุคคลที่มีความเป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชี และเสนอค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีของบริษัท รวมทั้งเข้าร่วมประชุมกับผู้สอบบัญชีโดยไม่มีฝ่ายจัดการเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

1.9 สอบทานความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีและพิจารณานโยบายการรับบริการอื่นที่มิใช่การสอบบัญชีจากสำนักสอบบัญชีเดียวกัน รวมทั้งการประสานงานกับผู้สอบบัญชีและหน่วยงานตรวจสอบภายใน

1.10 พิจารณารายการที่เกี่ยวโยงกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้เป็นไปตาม กฎหมายและข้อกำหนดของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่า รายการดังกล่าวสมเหตุสมผลและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อบริษัท

1.11 พิจารณารายการได้มาและจำหน่ายไปซึ่งทรัพย์สินที่มีนัยสำคัญให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ในกรณีที่เกิดรายการที่เกี่ยวโยงกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์และรายการได้มาและจำหน่ายไปซึ่งทรัพย์สินให้มีความถูกต้องครบถ้วน

1.12 สอบทานนโยบายและ มาตรการต่อต้านการคอร์รัปชัน เพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทได้ปฏิบัติภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายและจริยธรรมที่กำหนดไว้ รวมทั้งสอบทานความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงและแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชันของกิจการตามโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านทุจริต ตามที่ได้ตรวจสอบแล้วโดยหน่วยงานตรวจสอบภายใน เพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทมีระบบการควบคุมและป้องกันการคอร์รัปชันตามที่ได้รายงานไว้ในแบบประเมิน

1.13 สอบทานให้บริษัทมีระบบการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล รวมทั้งนำผลการประเมินระบบควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงของบริษัทย่อยและบริษัทร่วมมาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความเสี่ยงของบริษัท

1.14 สอบทานให้มีกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนและแจ้งเบาะแสจากพนักงานและผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ ในเรื่อง การกระทำผิด การทุจริต รวมทั้งรายการผิดปกติเกี่ยวกับงบการเงิน สอบทานสรุปผลตรวจสอบทุจริตและประพฤติมิชอบ และสอบทานมาตรการการป้องกันดังกล่าวภายในองค์กร

1.15 จัดทำรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัท ซึ่งรายงานดังกล่าวต้องลงนามโดยประธานคณะกรรมการตรวจสอบและต้องประกอบ ด้วยข้อมูลอย่างน้อยดังต่อไปนี้

1.15.1 ความเห็นเกี่ยวกับความถูกต้องครบถ้วน เป็นที่เชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินของบริษัท

1.15.2 ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอ และรายงานการสอบทานความมีประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในและระบบการบริหารความเสี่ยงของบริษัท

1.15.3 ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

1.15.4 ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของผู้สอบบัญชี

1.15.5 ความเห็นเกี่ยวกับรายการที่เกี่ยวโยงกันหรือ รายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์และการทุจริต

1.15.6 ความเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตและการกระทำผิดและรายงานผลการสอบทานการตรวจสอบการทุจริตและประพฤติมิชอบ

1.15.7 จำนวนการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบและการเข้าร่วมประชุมของกรรมการตรวจสอบแต่ละท่าน

1.15.8 ความเห็นหรือข้อสังเกตโดยรวมที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎบัตร

1.15.9 รายการอื่นที่เห็นว่าผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปควรทราบภายใต้ขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท

1.16 รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบให้คณะกรรมการบริษัททราบ อย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง

1.17 พิจารณาทบทวนขอบเขตอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบทั้งโดยรวมทั้งคณะ และรายบุคคลเป็นประจำทุกปี

1.18 ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ หากพบหรือมีข้อสงสัยว่า มีรายการหรือการกระทำดังต่อไปนี้ ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท ให้คณะกรรมการตรวจสอบรายงานต่อคณะกรรมการของบริษัทเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในเวลาที่คณะกรรมการตรวจสอบเห็นสมควร

1.18.1 รายการที่เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

1.18.2 การทุจริตหรือมีสิ่งผิดปกติหรือมีความบกพร่องที่สำคัญในระบบควบคุมภายใน

1.18.3 การฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

หากคณะกรรมการของบริษัทหรือผู้บริหารไม่ดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไขภายในเวลาตามวรรคหนึ่ง กรรมการตรวจสอบรายใดรายหนึ่งอาจรายงานว่ามีรายการหรือการกระทำตามวรรคหนึ่งต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) หรือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.)

1.19 ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีพบพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทได้กระทำความผิดตามที่กฎหมายระบุและได้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ดังกล่าวให้คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัททราบและเพื่อดำเนินการตรวจสอบต่อไปโดยไม่ชักช้า และให้คณะกรรมการตรวจสอบรายงานผลการตรวจสอบเบื้องต้นให้แก่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และผู้สอบบัญชีทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้สอบบัญชี พฤติการณ์อันควรสงสัยที่ต้องแจ้งดังกล่าว และวิธีการเพื่อให้ได้ซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์นั้น ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนด

1.20 กรรมการตรวจสอบควรได้รับการอบรมและเสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

1.21 ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือคณะกรรมการบริษัทมอบหมาย ด้วยความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบ และมีอำนาจตามที่คณะกรรมการบริษัทได้กำหนดไว้ในประกาศนโยบายฉบับอื่นของบริษัท

ในการปฏิบัติงานตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ ให้คณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจเชิญฝ่ายจัดการ ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานหรือพนักงานของบริษัทหารือหรือตอบคำถามของคณะกรรมการตรวจสอบและให้มีอำนาจว่าจ้างที่ปรึกษา หรือบุคคลภายนอกตามระเบียบของบริษัทมาให้ความเห็นหรือคำปรึกษาในกรณีจำเป็น

คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติงานภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามคำสั่งของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของบริษัทโดยตรงต่อผู้ถือหุ้น ผู้มีส่วนได้เสียและบุคคลทั่วไป

ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบในปี 2561 ปรากฏตามเอกสารแนบ 5 รายงานคณะกรรมการตรวจสอบประจำปี 2561

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ซึ่งต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่คณะกรรมการบริษัทแต่งตั้ง จึงจะเป็นองค์ประชุม โดยในปี 2561 มีการประชุมจำนวนทั้งสิ้น 5 ครั้ง และรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท (โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ “การเข้าประชุมคณะกรรมการชุดย่อยในปี 2561”)

ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนมีขอบเขตอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นไปตามกฎบัตรของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท ดังนี้

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน ประกอบด้วยคณะกรรมการจำนวน 3 ท่าน โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1. นางชรินทร วงศ์ภูธร	ประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน
2. ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร	กรรมการกำหนดค่าตอบแทน
3. นายเอนก พนาอภิชน [1]	กรรมการกำหนดค่าตอบแทน

หมายเหตุ

[1] นายเอนก พนาอภิชน ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการกำหนดค่าตอบแทน แทนนายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

10.2 คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน (Compensation Committee)

คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน ประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 3 คน และมีกรรมการอิสระเป็นส่วนใหญ่ โดยประธานคณะกรรมการต้องเป็นกรรมการอิสระและได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัท มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และสามารถได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการกำหนดค่าตอบแทนอีกได้ แต่ไม่เกิน 3 วาระติดต่อกัน เว้นแต่คณะกรรมการจะเห็นว่ามีความจำเป็นต้องขอให้ดำรงตำแหน่งต่อไป คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนมีขอบเขตและอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในกฎบัตรของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

กรรมการกำหนดค่าตอบแทนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และกรรมการกำหนดค่าตอบแทนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่ไม่เกิน 3 วาระติดต่อกัน เว้นแต่คณะกรรมการบริษัทจะเห็นว่ามีความจำเป็นต้องขอให้ดำรงตำแหน่งต่อไป

- กำหนดนค่าตอบแทนที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมเดียวกัน และสมเหตุสมผล ทั้งที่เป็นตัวเงินและมิใช่ตัวเงินเพื่อจูงใจ และรักษาคณะกรรมการ คณะกรรมการชุดย่อย และผู้บริหารระดับสูงของบริษัทให้อยู่ต่อไป
- จัดทำหลักเกณฑ์และนโยบายในการกำหนดค่าตอบแทนของคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูง เพื่อเสนอให้คณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ และ/หรือ นำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติตามแต่กรณี
- พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดค่าตอบแทนรายปีของกรรมการเพื่อเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ และ/หรือนำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติแล้วแต่กรณี

- พิจารณาสอบทานผลการดำเนินงานของบริษัทเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติจ่ายเงินโบนัสประจำปีของบริษัทตามผลการชี้วัดการปฏิบัติงานและพิจารณาโบนัส และการปรับเพิ่มเงินเดือนประจำปีของผู้บริหารระดับสูง (สูงกว่าระดับ 15 ขึ้นไป) และนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติ

- พิจารณาสอบทานข้อเสนอของฝ่ายจัดการเรื่องปรับนโยบายการจ่ายเงินโบนัสพิเศษ (Special Bonus) และนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัท เพื่อพิจารณาอนุมัติ

- พิจารณาให้ความเห็นชอบแผน EV Bonus (Economic Value Bonus) และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการดำเนินการตามแผน EV Bonus รวมทั้งให้ความเห็นชอบการจัดสรร EV Bonus ประจำปีให้กับผู้บริหารของบริษัทเพื่อเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา

- พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินการตามแผน EV Bonus และรายงานให้คณะกรรมการทราบ

- พิจารณาและให้ความเห็นชอบผลการประเมินการปฏิบัติงานเพื่อกำหนดเงินโบนัสประจำปี EV Bonus และการปรับขึ้นเงินเดือนประจำปีให้แก่ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) ของบริษัท เพื่อเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ

- พิจารณาทบทวนโครงสร้างเงินเดือนและแผนค่าตอบแทนอื่น ๆ ของผู้บริหารระดับสูง (สูงกว่าระดับ 15 ขึ้นไป) เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ

- พิจารณาเห็นชอบแผนเกษียณอายุก่อนกำหนดของผู้บริหารระดับสูง (สูงกว่าระดับ 15 ขึ้นไป) เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ

- พิจารณาเห็นชอบเรื่องการจ้างงานและค่าตอบแทนของผู้บริหารระดับสูง (สูงกว่าระดับ 15 ขึ้นไป ซึ่งรวมถึง เรื่องการจ้าง/แต่งตั้ง ปรับลำดับขั้น ปรับเงินพิเศษ และค่าตอบแทนพิเศษอื่น ๆ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ

- หากมีการเสนอขายหลักทรัพย์ใหม่ (หรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น)ให้แก่กรรมการและพนักงาน คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนควรพิจารณาให้เงื่อนไขต่าง ๆ เป็นไปเพื่อจูงใจให้กรรมการและพนักงานปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มให้ผู้ถือหุ้นในระยะยาว และสามารถรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพได้อย่างแท้จริง และต้องเป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นด้วย นอกจากนี้ หากมีกรรมการ หรือพนักงานรายใดจะได้รับการจัดสรรหลักทรัพย์เกินกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนหลักทรัพย์ทั้งหมดที่จะจัดสรร คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน ต้องพิจารณาความเหมาะสมและให้ความเห็นชอบ อย่างไรก็ตาม ต้องไม่มีกรรมการรายใดในคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน ที่จะได้รับจัดสรรหลักทรัพย์เกินกว่าร้อยละ 5 ด้วย ถึงจะมีสิทธิในการให้ความเห็นชอบ

- คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัทและมีหน้าที่ให้คำชี้แจงตอบคำถามเกี่ยวกับค่าตอบแทนของกรรมการในการประชุมผู้ถือหุ้น

- ว่าจ้างที่ปรึกษาหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระ เพื่อให้ความเห็นหรือคำแนะนำตามความจำเป็น

- พิจารณาทบทวนและประเมินความเพียงพอของกฎบัตร และเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติเปลี่ยนแปลง

- รายงานผลการปฏิบัติงานที่สำคัญให้คณะกรรมการบริษัทรับทราบเป็นประจำ รวมทั้งประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่คณะกรรมการบริษัทควรได้รับทราบ

- รายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎบัตรในปีที่ผ่านมาต่อผู้ถือหุ้น เช่น ในรายงานประจำปี หรือตอบคำถามในการประชุมผู้ถือหุ้น รวมถึง รายงานนโยบายด้านค่าตอบแทนกรรมการ หลักการ/เหตุผล และวัตถุประสงค์ของนโยบายโดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปี

- ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองเป็นประจำทุกปี

- มีอำนาจเชิญฝ่ายจัดการ ผู้บริหาร หรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องของบริษัทมาให้ความเห็น เข้าร่วมประชุมหรือให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย

ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนในปี 2561 ปรากฏตามเอกสารแนบ 6 รายงานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนประจำปี 2561

10.3 คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา (Governance and Nomination Committee)

คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา ประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 3 คน โดยเป็นกรรมการอิสระไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ทั้งนี้ กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และสามารถได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาอีกได้ แต่ไม่เกิน 3 วาระติดต่อกัน เว้นแต่คณะกรรมการจะเห็นว่ามีความจำเป็นต้องขอให้ดำรงตำแหน่งต่อไป คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหามีขอบเขตและอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในกฎบัตรของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่ไม่เกิน 3 วาระติดต่อกัน เว้นแต่คณะกรรมการจะเห็นว่ามีความจำเป็นต้องขอให้ดำรงตำแหน่งต่อไป

คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่คณะกรรมการบริษัทแต่งตั้งจึงจะเป็นองค์ประชุม ในปี 2561 มีการประชุมจำนวนทั้งสิ้น 4 ครั้ง และรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท (โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ “การเข้าประชุมคณะกรรมการชุดย่อยในปี 2561”)

ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหามีขอบเขตอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นไปตามกฎบัตรของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท ดังนี้

ด้านการพิจารณาสรรหา

- กำหนดหลักเกณฑ์และนโยบายในการสรรหาคณะกรรมการและกรรมการชุดย่อยของบริษัท
- พิจารณาสรรหากรรมการ โดยพิจารณาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการ โดยพิจารณาองค์ประกอบของคณะกรรมการจากประสบการณ์ ทักษะ ความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านอย่างน้อยด้านหนึ่งด้านใด ต้องเป็นผู้ที่พร้อมอุทิศเวลาในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการบริษัทอย่างเต็มที่ และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย รวมถึงต้องสอดคล้องกับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของบริษัท นอกจากนี้ ในการสรรหาคณะกรรมการ คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา อาจใช้บริการบริษัทที่ปรึกษาภายนอก (Professional Search Firm) และ/หรือ ใช้ฐานข้อมูลจากทำเนียบกรรมการ (IOD Chartered Director) เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาตามที่เห็นสมควร เพื่อสรรหาบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท ต่อคณะกรรมการบริษัทพิจารณาและเสนอขออนุมัติแต่งตั้งต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น หรือให้คณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ
- พิจารณาสรรหาผู้ที่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการบริหารและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ในกรณีที่มีตำแหน่งว่างลง และนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อแต่งตั้งต่อไป
- พิจารณาเสนออนุมัติแต่งตั้งบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการและประธานคณะกรรมการชุดย่อยต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการบริษัท

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา ประกอบด้วยกรรมการจำนวน 3 ท่าน โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1. ศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร [1]	ประธานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา
2. นางภัทรียา เบญจพลชัย	กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา
3. นายเกวิก บัค ไช	กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

หมายเหตุ

(1) ศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา แทน นางภัทรียา เบญจพลชัย โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

- พิจารณาเสนอชื่อบุคคลของบริษัทที่จะไปดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในบริษัทย่อย บริษัทร่วม และบริษัทร่วมค้าของบริษัท

ด้านบรรษัทภิบาล

- กำหนดนโยบายการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัท รวมทั้ง พิจารณาทบทวนนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัททุก ๆ ปี พร้อมเสนอปรับปรุงแก้ไขนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี และเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ

- จัดให้มีการปฐมนิเทศกรรมการใหม่ ส่งเสริมให้กรรมการได้รับการอบรมและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้กรรมการสามารถทำหน้าที่ และกำกับดูแลกิจการของบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพ

- พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการสืบทอดผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่ระดับหัวหน้าคณะผู้บริหารด้านต่าง ๆ (UC) ที่รายงานตรงต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) เพื่อเสนอคณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติเป็นประจำทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

- จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี ของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการแต่ละชุด (รวมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงานตนเองของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา) และกรรมการแต่ละคน ตลอดจนทำหน้าที่สอบทานผลการประเมินของคณะกรรมการแต่ละชุด และรายงานผลต่อคณะกรรมการบริษัท

- จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) เป็นประจำทุกปี และรายงานผลต่อคณะกรรมการบริษัท

- ว่าจ้างที่ปรึกษาหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระ เพื่อให้ความเห็นหรือคำแนะนำตามความจำเป็นตามระเบียบข้อบังคับของบริษัท

- พิจารณาทบทวน และประเมินความเพียงพอของกฎบัตรนี้ และเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติเปลี่ยนแปลง

- รายงานผลการปฏิบัติงานที่สำคัญให้คณะกรรมการบริษัทรับทราบเป็นประจำ รวมทั้งประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่คณะกรรมการบริษัทควรได้รับทราบ

- คณะกรรการสรรหาควรร่วมกับประธานเจ้าหน้าที่บริหารพิจารณาหลักเกณฑ์และวิธีการในการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูง

- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย

ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาในปี 2561 ปรากฏตามเอกสารแนบ 7 รายงานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาประจำปี 2561

10.4 คณะกรรมการบริหาร (Executive Committee)

คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 4 คน ที่มีประสบการณ์และคุณสมบัติเหมาะสม และได้รับแต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริษัท และจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย หรือลาออก หรือคณะกรรมการบริษัทมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง คณะกรรมการบริหารจะรายงานผลการบริหารงานต่อคณะกรรมการบริษัท โดยมีขอบเขตและอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในกฎบัตรของคณะกรรมการบริหาร

กรรมการบริหารต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจและมีเวลาเพียงพอที่จะอุทิศความรู้ ความสามารถ และปฏิบัติหน้าที่ให้แก่บริษัทได้ รวมถึงต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ กรรมการบริหารไม่สามารถประกอบกิจการ เข้าเป็นหุ้นส่วน หรือเข้าเป็นกรรมการในนิติบุคคลอื่นที่มีสภาพอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของบริษัท ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือประโยชน์ของบุคคลอื่น เว้นแต่จะได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยกรรมการจำนวน 4 ท่าน โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1. นายเอนก พนาอภิชน [1]	ประธานคณะกรรมการบริหาร
2. นายเกวิก บัค ไช	กรรมการบริหาร
3. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ [2]	กรรมการบริหาร
4. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ	กรรมการบริหาร

หมายเหตุ

[1] นายเอนก พนาอภิชน ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการบริหาร แทน นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

[2] นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

คณะกรรมการบริหารต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยต้องมีกรรมการบริหารมาประชุมเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารที่คณะกรรมการบริษัทแต่งตั้งจึงจะเป็นองค์ประชุม ในปี 2561 มีการประชุมจำนวนทั้งสิ้น 13 ครั้ง และรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท (โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ “การเข้าประชุมคณะกรรมการชุดย่อยในปี 2561”)

ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหารมีขอบเขตอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นไปตามกฎบัตรของคณะกรรมการบริหาร ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท ดังนี้

- พิจารณาและนำเสนอเป้าหมาย แผนธุรกิจ และงบประมาณของบริษัทต่อคณะกรรมการบริษัท กำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และนโยบายของคณะกรรมการบริษัท กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของบริษัท และเงื่อนไขพันธะสัญญาที่ผูกพันบริษัท
- กำหนดแนวทางการดำเนินการ การพัฒนา และการขยายธุรกิจให้เป็นไปตามแนววิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ นโยบาย และมติของคณะกรรมการบริษัท
- กำกับและติดตามผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของบริษัท และรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมวิธีแก้ไขถ้าผลประกอบการไม่เป็นไปตามเป้าหมายให้กรรมการบริษัทรับทราบเป็นประจำทุกเดือน
- แสวงหาและประเมินโอกาสในการลงทุนในธุรกิจใหม่
- พิจารณาและให้ความเห็นแก่คณะกรรมการบริษัทเกี่ยวกับนโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัท
- พิจารณาสอบทานและอนุมัติรายการเกี่ยวกับการลงทุนและจำหน่ายทรัพย์สิน การบริหารทรัพยากรบุคคล การเงินและการบริหารเงิน การบริหารงานทั่วไป และรายการอื่นใดที่เกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท ภายในขอบเขตอำนาจที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท
- แต่งตั้งผู้บริหารบริษัท เพื่อปฏิบัติหน้าที่ทุกตำแหน่งตามอำนาจบริหารบุคคล และกลั่นกรองแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูง (UC ขึ้นไป) เพื่อขออนุมัติต่อคณะกรรมการ
- พิจารณาและให้ความเห็นต่อเรื่องที่ต้องผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท ยกเว้นในกิจกรรมใด ๆ ซึ่งคณะกรรมการบริษัท ได้มอบหมายให้คณะกรรมการชุดอื่นเป็นผู้ดำเนินการไว้แล้ว
- พิจารณาและสอบทานการบริหารความเสี่ยง และระบบการควบคุมภายในของบริษัท
- คณะกรรมการบริหารอาจมอบอำนาจช่วงให้ผู้บริหาร หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีอำนาจในการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องตามที่คณะกรรมการบริหารพิจารณาเห็นสมควรได้ การอนุมัติรายการของคณะกรรมการบริหาร และ/หรือ การมอบอำนาจช่วงต้องไม่เป็นการอนุมัติรายการที่เกี่ยวโยงกัน หรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ หรือรายการที่คณะกรรมการบริหารมีส่วนได้เสีย ตามที่กำหนดในข้อบังคับของบริษัท และตามที่กำหนดโดยคณะกรรมการบริษัท และหน่วยงานกำกับดูแล

- ว่าจ้างที่ปรึกษาหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระ เพื่อให้ความเห็นหรือคำแนะนำตามความจำเป็น

- มีอำนาจเชิญฝ่ายจัดการ ผู้บริหาร หรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องของบริษัทมาให้ความเห็น เข้าร่วมประชุมหรือให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่จำเป็น

- รายงานผลการปฏิบัติงานที่สำคัญของคณะกรรมการบริหารให้คณะกรรมการบริษัทรับทราบเป็นประจำทุกเดือน ในวาระการรายงานของประธานคณะกรรมการบริหาร

- ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และประเมินความเพียงพอของกฎบัตรของคณะกรรมการบริหารเป็นประจำทุกปี โดยอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

- ดำเนินการอื่น ๆ ใด หรือตามอำนาจและความรับผิดชอบตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายหน้าที่ให้เป็นคราว ๆ ไป

ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารในปี 2561 ปรากฏตามเอกสารแนบ 8 รายงานคณะกรรมการบริหารประจำปี 2561

10.5 คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Committee)

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วยกรรมการไม่น้อยกว่า 7 คน และไม่มากกว่า 15 คน โดยเป็นกรรมการบริษัทและผู้บริหารระดับสูงที่มีความรู้ ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริตและอุทิศเวลาให้การบริหารและดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการบริหารความเสี่ยงและสอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจของบริษัท ซึ่งต้องได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริษัท และจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย หรือลาออก หรือพ้นจากการเป็นประธานกรรมการบริหาร ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ผู้บริหารระดับสูงของบริษัท หรือคณะกรรมการบริษัทมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง มีหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ นโยบายและกระบวนการในการประเมินและบริหารความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อบริษัท ทบทวนความเพียงพอของนโยบายและระบบการบริหารความเสี่ยงเป็นประจำทุกปี รวมทั้งให้มีการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง และดูแลการปฏิบัติตามนโยบายการบริหารความเสี่ยงภายใต้แนวทางนโยบายที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วยกรรมการจำนวน 12 ท่าน โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์[1]	ประธานคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง
2. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ	กรรมการบริหารความเสี่ยง
3. นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร	กรรมการบริหารความเสี่ยง
4. นายธีระยุทธ บุญโชติ[2]	กรรมการบริหารความเสี่ยง
5. นายวิชัย กิตติวิทยากุล	กรรมการบริหารความเสี่ยง
6. นายธีรวัฒน์ กุสลางกูรวัฒน์[3]	กรรมการบริหารความเสี่ยง
7. นายประมุข ชัยวงศ์วุฒิกุล[4]	กรรมการบริหารความเสี่ยง
8. นายเอกชัย ภัคดุรงค์	กรรมการบริหารความเสี่ยง
9. นางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง	กรรมการบริหารความเสี่ยง
10. นายสลิล จารุจินดา	กรรมการบริหารความเสี่ยง
11. นายคมสัน เสรีภาพงศ์	กรรมการบริหารความเสี่ยง
12. นายจิโรจน์ ศรีนามวงศ์[5]	เลขานุการบริหารความเสี่ยง

หมายเหตุ

(1) นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง มีผลตั้งแต่วันที่ 9 พฤษภาคม 2561 ทั้งนี้เป็นการแต่งตั้งทดแทน นายไพบูลย์ ภานุวัฒนวงศ์

(2) นายธีระยุทธ บุญโชติ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาอาวุโส มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561

(3) นายธีรวัฒน์ กุสลางกูรวัฒน์ เกษียณอายุ มีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562

(4) นายประมุข ชัยวงศ์วุฒิกุล ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาอาวุโส มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561

(5) นายจิโรจน์ ศรีนามวงศ์ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาอาวุโส มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงต้องมีการประชุมอย่างน้อยไตรมาสละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม โดยต้องมีกรรมการบริหารความเสี่ยงเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงทั้งหมด จึงจะถือว่าครบองค์ประชุม ในปี 2561 มีการประชุมจำนวนทั้งสิ้น 4 ครั้ง และรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท (โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ “การเข้าประชุมคณะกรรมการชุดย่อยในปี 2561”)

ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงมีขอบเขตอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นไปตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท ดังนี้

- กำหนดหลักเกณฑ์ นโยบาย และกระบวนการในการประเมินและบริหารความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อบริษัท รวมทั้งทบทวนความเพียงพอของนโยบาย และระบบการบริหารความเสี่ยงเป็นประจำทุกปี
- จัดให้มีกิจกรรมการประเมินความเสี่ยง จัดลำดับความเสี่ยง พร้อมทั้งกำหนดแนวทาง และกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง เพื่อให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ภายใต้ต้นทุนที่เหมาะสม
- ดูแลและติดตามการปฏิบัติตามนโยบายการบริหารความเสี่ยงภายใต้แนวทางและนโยบายที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท

- ดูแลส่งเสริมให้ผู้บริหารและพนักงานให้มีความรู้ความเข้าใจและรับทราบหน้าที่ของตนในการบริหารความเสี่ยงของบริษัท

- รายงานต่อคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการบริหารอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการบริหารการดำเนินงาน และสถานะความเสี่ยงของบริษัท และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมถึงสิ่งที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและกลยุทธ์ที่กำหนด

- พิจารณาทบทวนขอบเขตอำนาจและความรับผิดชอบเป็นประจำทุกปี และเสนอขออนุมัติการเปลี่ยนแปลงต่อคณะกรรมการบริษัท

10.6 คณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Committee)

คณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยกรรมการบริษัท และกรรมการที่เป็นผู้บริหารระดับสูงรวมกันอย่างน้อย 5 คน ที่มีความรู้ ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และอุทิศเวลาให้การบริหารและดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจของบริษัท ซึ่งต้องได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริษัท และจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย หรือลาออก หรือพ้นจากการเป็นประธานกรรมการบริหาร ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ผู้บริหารระดับสูงของบริษัท หรือคณะกรรมการบริษัทมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง คณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท โดยมีขอบเขตและอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในกฎบัตรของคณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของบริษัท และสอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 คณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยกรรมการจำนวน 8 ท่าน โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์[1]	ประธานคณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร	กรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ	กรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. นายธีระยุทธ บุญโชติ[2]	กรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน
5. นายสุพจน์ ชินวีระพันธุ์[3]	กรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน
6. นายภาวิษฎ์ งานสำเร็จ[4]	กรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน
7. นางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง	กรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน
8. นางสาวปิยะนุช สุจปลื้ม	กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน

หมายเหตุ

(1) นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีผลตั้งแต่วันที่ 3 พฤษภาคม 2561 ทั้งนี้เป็นการแต่งตั้งทดแทนนายไพบูลย์ ภานุวัฒนวงศ์

(2) นายธีระยุทธ บุญโชติ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาอาวุโส มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 ทั้งนี้ บริษัทอยู่ระหว่างการดำเนินการแต่งตั้งกรรมการทดแทน

(3) นายสุพจน์ ชินวีระพันธุ์ ลาออกจากบริษัท มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 ทั้งนี้ บริษัทและอยู่ระหว่างการดำเนินการแต่งตั้งกรรมการทดแทน

(4) นายภาวิษฎ์ งานสำเร็จ ลาออกจากบริษัท มีผลตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2561 ทั้งนี้ บริษัทอยู่ระหว่างการดำเนินการแต่งตั้งกรรมการทดแทน

คณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม โดยต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด จึงจะถือว่าครบองค์ประชุม ในปี 2561 มีการประชุมจำนวนทั้งสิ้น 2 ครั้ง และรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท (โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ “การเข้าประชุมคณะกรรมการชุดย่อยในปี 2561”)

ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีขอบเขตอำนาจหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นไปตามกฎบัตรคณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท ดังนี้

- พิจารณาและกำหนดเป้าหมาย นโยบาย กลยุทธ์ ตลอดจนแผนดำเนินงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมขององค์กร
- กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน ตลอดจนผู้รับผิดชอบในแต่ละด้านอย่างชัดเจน
- กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตาม นโยบาย กลยุทธ์ แผนการดำเนินงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านคณะทำงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- กำหนดประเด็นสำคัญและให้ความเห็นต่อคณะกรรมการบริษัทเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่สอดคล้องกับกรอบแนวทางในการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัท เพื่อขออนุมัติต่อคณะกรรมการบริษัท
- มีอำนาจหน้าที่ในการขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจในการเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาประชุมหรือให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่จำเป็น
- มีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะทำงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDWG) เพื่อร่วมรับผิดชอบและดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เพื่อขออนุมัติต่อคณะกรรมการบริษัท
- พิจารณาให้คำแนะนำและพิจารณาอนุมัติรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อขออนุมัติต่อคณะกรรมการบริษัท
- รายงานการดำเนินงานให้คณะกรรมการบริษัททราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และรายงานสรุปการดำเนินงานตอนสิ้นปีงบประมาณ
- ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และการปฏิบัติงานโดยรวมของคณะกรรมการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งคณะ ตลอดจนประเมินความพอเพียงของกฎบัตรนี้ เป็นประจำทุกปี
- ดำเนินการอื่น ๆ ที่เห็นสมควร เพื่อให้การพัฒนาอย่างยั่งยืนของบริษัทบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด หรือตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย

11. ค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร

11.1 คณะกรรมการบริษัทได้กำหนดและอนุมัติกรอบและนโยบายค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารของบริษัทไว้อย่างชัดเจน

11.2 ค่าตอบแทนของกรรมการบริษัทจะสอดคล้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบ และเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทในอุตสาหกรรมเดียวกันและบริษัทที่มีขนาดใกล้เคียงกันแล้ว ค่าตอบแทนดังกล่าวอยู่ในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอที่จะจูงใจและรักษากรรมการที่มีคุณภาพไว้ และยังจัดให้มีค่าตอบแทนเพิ่มเติมเมื่อกรรมการต้องรับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในคณะกรรมการชุดย่อย

11.3 ค่าตอบแทนกรรมการตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับบริษัทประกอบด้วย เงินเดือน เบี้ยประชุม เบี้ยเลี้ยง และโบนัส ทั้งนี้คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนจะเป็นผู้พิจารณากลั่นกรองและเสนองบประมาณค่าตอบแทนของกรรมการในแต่ละปีเพื่อให้คณะกรรมการบริษัทและผู้ถือหุ้นพิจารณาอนุมัติ

11.4 กรรมการบริษัทที่เป็นพนักงาน หรือผู้บริหารของบริษัท หรือของผู้ถือหุ้น จะไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนในฐานะกรรมการบริษัทหรือกรรมการชุดย่อย

11.5 กรอบค่าตอบแทนของผู้บริหารได้พัฒนาขึ้นบนหลักการพื้นฐานดังนี้

- เพื่อให้มั่นใจว่าผลประโยชน์ของผู้บริหารและผู้ถือหุ้นของบริษัทมีความสอดคล้องกัน
- เสริมสร้างวัฒนธรรมที่อิงกับผลการปฏิบัติงาน
- เพียงพอที่จะดึงดูด รักษาไว้ และจูงใจบุคลากรที่มีศักยภาพของบริษัท
- สะท้อนถึงวงจรธุรกิจ และลำดับความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของบริษัท

11.6 ค่าตอบแทนของผู้บริหาร ประกอบด้วยเงินเดือน โบนัส กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และผลตอบแทนอื่น ๆ ซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวจะเชื่อมโยงกับผลการดำเนินงานของบริษัท และผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารเป็นเกณฑ์

11.7 คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนมีหน้าที่ในการทบทวนกรอบและนโยบายค่าตอบแทนเป็นประจำทุกปี

12. การดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น

12.1 กรรมการสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทจดทะเบียนอื่นได้ไม่เกิน 6 บริษัท แต่การเป็นกรรมการดังกล่าวต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่กรรมการของบริษัท และไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

12.2 คณะกรรมการบริษัทไม่มีนโยบายให้กรรมการที่เป็นผู้บริหารและประธานเจ้าหน้าที่บริหารไปดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทจดทะเบียนอื่น (ยกเว้นบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมของบริษัท) เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท

13. การประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

13.1 คณะกรรมการบริษัทกำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองของคณะกรรมการบริษัททั้งคณะ และกรรมการเป็นรายบุคคลเป็นประจำทุกปี เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัทให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น และใช้ในการพัฒนากรรมการของบริษัท ทั้งนี้ กำหนดให้มีการประเมินโดยมีที่ปรึกษาภายนอกมาช่วยในการกำหนดแนวทางและเสนอแนะประเด็นในการประเมินอย่างน้อยทุก ๆ 3 ปี เพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างโปร่งใส

13.2 คณะกรรมการชุดย่อยทุกคณะต้องประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองเป็นประจำทุกปีและรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการบริษัท

13.3 คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหามอบหมายให้สำนักเลขานุการบริษัทเป็นตัวแทนจัดส่งแบบประเมินตนเอง (Self-Assessment) เพื่อให้คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อยได้ใช้ในการประเมินตนเองและเป็นกรอบในการพิจารณาทบทวนการปฏิบัติหน้าที่ในประเด็นต่าง ๆ ระหว่างปีที่ผ่านมา ซึ่งแบบประเมินนี้ เป็นไปตามแนวทางของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

13.4 ภายหลังจากได้รับแบบประเมินจากคณะกรรมการแล้ว สำนักเลขานุการบริษัทจะทำการสรุปผลคะแนน พร้อมเปิดเผยกระบวนการและหลักเกณฑ์ในการประเมิน เพื่อเสนอให้คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาพิจารณานำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัท

นอกจากนี้ บริษัทกำหนดให้มีการประเมินโดยมีที่ปรึกษาภายนอกมาช่วยในการกำหนดแนวทาง และเสนอแนะประเด็นในการประเมินอย่างน้อยทุก ๆ 3 ปี เพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างโปร่งใส และเชื่อถือได้ โดยในปี 2558 บริษัทได้ว่าจ้างบริษัท AON Hewitt ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาภายนอก (Third Party) มาทำการประเมินคณะกรรมการบริษัททั้งคณะเป็นครั้งแรก

ในปี 2561 เลขานุการบริษัทได้จัดส่งแบบประเมินผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการทั้งคณะและแบบประเมินผลการปฏิบัติงานโดยตนเองเป็นรายบุคคลให้แก่คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อยทุกคณะ เพื่อทำการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี 2561 โดยมีหลักเกณฑ์และผลการประเมินการปฏิบัติงานดังนี้

ประเภทของคณะกรรมการ และเกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน
คณะกรรมการบริษัท	
การประเมินทั้งคณะ รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 7 หัวข้อ ได้แก่ (1) นโยบายของคณะกรรมการ (2) โครงสร้างและคุณสมบัติของคณะกรรมการ (3) บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ (4) การเตรียมและดำเนินการประชุม (5) การทำหน้าที่ของกรรมการ (6) ความสัมพันธ์กับฝ่ายจัดการ (7) การพัฒนาตนเองของกรรมการและการพัฒนาผู้บริหาร	3.57 / 4.00
การประเมินตนเองรายบุคคล รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ (1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท (2) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับองค์กร (3) การประชุมคณะกรรมการ (4) ความสัมพันธ์กับคณะกรรมการ/คณะผู้บริหาร (5) การปฏิบัติหน้าที่ของท่านในฐานะกรรมการ	3.71 / 4.00

ประเภทของคณะกรรมการ และเกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน
คณะกรรมการตรวจสอบ	
การประเมินทั้งคณะ รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ (1) การทำหน้าที่โดยรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ (2) การปฏิบัติหน้าที่เฉพาะด้านของคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย (2.1) การสอบทานให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องและเพียงพอ (2.2) การสอบทานด้านการควบคุมภายใน และความเป็นอิสระของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (2.3) การสอบทานให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท (2.4) พิจารณาคัดเลือก เสนอแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความเป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท (2.5) พิจารณารายการที่เกี่ยวโยงกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (2.6) จัดทำรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัท	2.98 / 3.00
การประเมินตนเองรายบุคคล รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ (1) โครงสร้างและคุณสมบัติของคณะกรรมการ ประกอบด้วย (1.1) กรรมการมีคุณสมบัติ ความรู้ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับธุรกิจของบริษัท (1.2) กรรมการมีคุณสมบัติ ความรู้ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับมอบหมาย (2) การประชุมของคณะกรรมการ ประกอบด้วย (2.1) กรรมการได้ศึกษาเอกสารและข้อมูลก่อนการประชุม (2.2) ระหว่างการประชุม กรรมการได้ให้ความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อที่ประชุมอย่างเหมาะสม (2.3) กรรมการได้งดเว้นการเข้าร่วมประชุมและงดออกเสียงในรายการที่ตนเองมีส่วนได้เสีย (2.4) ประธานกรรมการหรือบุคคลที่ดำเนินการเป็นประธานในที่ประชุม ได้กำกับให้การประชุมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ประกอบด้วย (3.1) ได้ปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตามที่กฎหมาย กฎเกณฑ์ และกฎบัตร (Charter) ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (3.2) มีเวลาและทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับบริษัท (3.3) ไม่แทรกแซงการทำงานของฝ่ายจัดการ (3.4) มีการควบคุมและติดตามการดำเนินการของฝ่ายจัดการอย่างเหมาะสม (3.5) พัฒนาและเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ตลอดเวลา	3.67 / 4.00
คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน	
การประเมินทั้งคณะ รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ (1) ความพร้อมของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน (2) การกำหนดนโยบายและกระบวนการพิจารณา (3) การติดตามและการประเมินผล (4) การประชุมคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน (5) การทำหน้าที่ของประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน	2.90 / 3.00
การประเมินตนเองรายบุคคล รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 10 หัวข้อ ได้แก่ (1) ผลการดำเนินงานโดยรวมของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน (2) ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนตามกฎบัตร (3) การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน (4) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน (5) มีกระบวนการพิจารณากำหนดค่าตอบแทนสำหรับกรรมการและผู้บริหารระดับสูงที่เหมาะสม สอดคล้องกับผลประกอบการธุรกิจและระดับค่าตอบแทนในอุตสาหกรรม (6) มีกระบวนการที่เหมาะสมในการประเมินประธานกรรมการบริหาร (7) จัดสรรเวลาในการพิจารณาเรื่องหลักเกณฑ์และกระบวนการพิจารณาที่เหมาะสม (8) มีการจัดสรรเวลาในการพิจารณาแนวทางแก้ไขหากไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเพียงพอ (9) มีการเตรียมตัวก่อนการประชุมทุกครั้ง (10) กรรมการสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระและปราศจากอคติ	4.47 / 5.00

ประเภทของคณะกรรมการ และเกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน
คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา	
การประเมินทั้งคณะ รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ (1) ความพร้อมของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา (2) การกำหนดแนวทางและกระบวนการพิจารณา (3) การติดตามและการประเมินผล (4) การประชุมคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา (5) การทำหน้าที่ของประธานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา	2.88 / 3.00
การประเมินตนเองรายบุคคล รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 9 หัวข้อ ได้แก่ (1) ผลการดำเนินงานโดยรวมของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา (2) ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนตามกฎบัตร (3) การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน (4) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน (5) มีกระบวนการพิจารณาสรรหาและแต่งตั้งบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการและผู้บริหารระดับสูงอย่างรอบคอบ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และความต้องการของบริษัท (6) มีการพิจารณาทบทวนนโยบายการกำกับดูแลกิจการ รวมถึงนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ (7) จัดสรรเวลาในการพิจารณานโยบายและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของการกำกับดูแลกิจการอย่างเหมาะสมเพียงพอ (8) มีการเตรียมตัวก่อนการประชุม (9) กรรมการสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระและปราศจากอคติ	4.89 / 5.00
คณะกรรมการบริหาร	
การประเมินทั้งคณะ รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ (1) โครงสร้างและคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหาร (2) การดำเนินการประชุม (3) บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ (4) ความรู้และทักษะในการวิเคราะห์เฉพาะทาง	3.28 / 4.00
การประเมินตนเองรายบุคคล รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 14 หัวข้อ ได้แก่ (1) ความพึงพอใจในเรื่องผลการดำเนินงานโดยรวม (2) ความพึงพอใจในเรื่องการดำเนินการแก้ไขปัญหาของคณะกรรมการบริหาร (3) ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนตามกฎบัตร (4) ความเข้าใจในกลยุทธ์ของบริษัท (5) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน (6) การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน (7) มีกระบวนการที่เหมาะสมในการประเมินผลงาน (8) จัดสรรเวลาในการพิจารณาในเรื่องนโยบายและทิศทางขององค์กรอย่างเพียงพอและเหมาะสม (9) จัดสรรเวลาในการพิจารณาในเรื่องผลการดำเนินการของบริษัทเพียงพอและเหมาะสม (10) จัดสรรเวลาในการพิจารณาในเรื่องแนวทางการแก้ไขการดำเนินงาน หากไม่เป็นไปตามกำหนดอย่างเพียงพอและเหมาะสม (11) กรรมการมีการเตรียมตัวก่อนการประชุมทุกครั้ง (12) กรรมการสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ (13) กรรมการสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างปราศจากอคติ (14) ประธานเปิดโอกาสและสนับสนุนให้กรรมการทุกท่านแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ	3.48 / 4.00
คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง	
การประเมินทั้งคณะ รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ (1) องค์ประกอบและคุณภาพ (2) ความเข้าใจในธุรกิจและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง (3) กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติ (4) กิจกรรมการตรวจสอบ (5) กิจกรรมการสื่อสาร	3.39 / 4.00

ประเภทของคณะกรรมการ และเกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน
การประเมินตนเองรายบุคคล รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 12 หัวข้อ ได้แก่ (1) ความพึงพอใจในเรื่องผลการดำเนินงาน (2) ความพึงพอใจในเรื่องการดำเนินการแก้ไขปัญหา (3) ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎบัตร (4) ความเข้าใจในนโยบายการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรของบริษัท (5) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน (6) การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน (7) มีกระบวนการที่เหมาะสมในการประเมินผลงาน (8) จัดสรรเวลาในการพิจารณาในเรื่องการบริหารความเสี่ยงขององค์กรอย่างเพียงพอและเหมาะสม (9) จัดสรรเวลาในการพิจารณาในเรื่องการบริหารความเสี่ยง มาตรการบรรเทาความเสี่ยงที่สำคัญอย่างเพียงพอและเหมาะสม (10) จัดสรรเวลาในการพิจารณาในเรื่องแนวทางการแก้ไขการดำเนินงาน หากไม่เป็นไปตามกำหนดอย่างเพียงพอและเหมาะสม (11) กรรมการมีการเตรียมตัวก่อนการประชุมทุกครั้ง (12) กรรมการสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ	4.29 / 5.00
คณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน	
การประเมินทั้งคณะ รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ (1) ด้านความพร้อมของคณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน (2) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ (3) ด้านการบริหารความเสี่ยง (4) ด้านกรอบการดำเนินงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน (5) ด้านการประชุมคณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน (6) ด้านการทำหน้าที่ของประธานคณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน	2.74 / 3.00
การประเมินตนเองรายบุคคล รูปแบบหลักเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 14 หัวข้อ ได้แก่ (1) ความพึงพอใจในเรื่องผลการดำเนินงานโดยรวม (2) ความพึงพอใจในเรื่องการดำเนินการแก้ไขปัญหา (3) ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนตามกฎบัตร (4) ความเข้าใจในกลยุทธ์การพัฒนาอย่างยั่งยืนของบริษัท (5) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันของคณะกรรมการ (6) การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน (7) มีกระบวนการที่เหมาะสมในการประเมินผลงาน (8) จัดสรรเวลาในการพิจารณาในเรื่องนโยบายและทิศทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กรอย่างเพียงพอและเหมาะสม (9) จัดสรรเวลาในการพิจารณาในเรื่องการจัดทำรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน และผลการดำเนินการพัฒนาอย่างยั่งยืนอื่น ๆ ของบริษัทเพียงพอและเหมาะสม (10) จัดสรรเวลาในการพิจารณาในเรื่องแนวทางการแก้ไขการดำเนินงาน หากไม่เป็นไปตามกำหนดอย่างเพียงพอและเหมาะสม (11) กรรมการมีการเตรียมตัวก่อนการประชุมทุกครั้ง (12) กรรมการสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ (13) กรรมการสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างปราศจากอคติ (14) ประธานเปิดโอกาสและสนับสนุนให้กรรมการทุกท่านแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ	4.11 / 5.00

14. สำนักเลขานุการบริษัท

บริษัทได้แต่งตั้งเลขานุการบริษัท ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เพื่อทำหน้าที่จัดทำและจัดเก็บรักษาเอกสาร รายงานการประชุม รวมทั้งรายงานการมีส่วนได้เสียของกรรมการและผู้บริหาร และการอื่นใดที่เกี่ยวข้อง โดยเลขานุการบริษัทยังเป็นผู้ทำหน้าที่ให้คำแนะนำกฎระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมการบริษัทควรทราบ โดยเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัทตามที่บริษัทได้กำหนดไว้ นอกจากนั้นยังเป็นผู้มีหน้าที่ดูแล และจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ การประชุมคณะกรรมการชุดย่อยต่าง ๆ รวมถึงการประชุมผู้ถือหุ้น โดยเลขานุการบริษัทจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความระมัดระวัง และความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับบริษัท รวมทั้งประสานงานให้มีการปฏิบัติตามมติคณะกรรมการ และมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น ทั้งนี้คณะกรรมการบริษัทมีอำนาจและหน้าที่ในการแต่งตั้งและถอดถอนเลขานุการบริษัท

15. การปฐมนิเทศ และการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องกรรมการและผู้บริหาร

15.1 กรรมการและผู้บริหารที่ได้รับตำแหน่งใหม่ทุกท่านต้องเข้าร่วมการปฐมนิเทศของบริษัท เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลของบริษัท กฎระเบียบ คู่มือจรรยาบรรณ นโยบายต่าง ๆ และข้อมูลธุรกิจของบริษัทที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอก่อนปฏิบัติหน้าที่

15.2 บริษัทมีนโยบายที่จะสนับสนุนให้กรรมการและผู้บริหารได้รับการอบรมและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ที่จัดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย เพื่อช่วยให้กรรมการสามารถทำหน้าที่และกำกับดูแลกิจการของบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพ

ในปี 2561 มีกรรมการและผู้บริหารของบริษัทได้เข้ารับการอบรมและร่วมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้สำหรับกรรมการและผู้บริหาร ดังนี้

กรรมการ / ผู้บริหาร	หลักสูตรการอบรมหรือสัมมนา
1. นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ ประธานกรรมการ (กรรมการอิสระ)	- Group Networking Lunch: SingTel Intouch/AIS/Thaicom - AIS Academy for THAIs
2. นางชรินทร วงศ์ภูธร กรรมการอิสระ กรรมการตรวจสอบ และประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน	- Group Networking Lunch: SingTel Intouch/AIS/Thaicom - AIS Academy for THAIs - Deloitte AC Forum “Anti-Bribery U Anti-Corruption”
3. นายสมประสงค์ บุญยะชัย กรรมการ	- Group Networking Lunch: SingTel Intouch/AIS/Thaicom - AIS Academy for THAIs
4. นายสำเรียง เมฆเกรียงไกร กรรมการอิสระ กรรมการตรวจสอบ กรรมการกำหนดค่าตอบแทน และประธานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา	- Group Networking Lunch: SingTel Intouch/AIS/Thaicom - AIS Academy for THAIs - Deloitte AC Forum “Anti-Bribery U Anti-Corruption” - ร่วมสัมมนาในหัวข้อ “Internal control measures for juristic persons to prevent the risk of bribery of government officials จัดโดย Intouch
5. นายเอนก พนาอภิชน กรรมการ ประธานคณะกรรมการบริหาร และกรรมการกำหนดค่าตอบแทน	- Group Networking Lunch: SingTel Intouch/AIS/Thaicom - AIS Academy for THAIs - Harvard Leadership Development Program จัดโดย Harvard Business Publishing (2560 - 2561)
6. นางภัทรียา เบญจพลชัย กรรมการอิสระ ประธานกรรมการตรวจสอบ และกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา	- Group Networking Lunch: SingTel Intouch/AIS/Thaicom - AIS Academy for THAIs - Ethical Leadership 2018 โดย IOD - Audit Committee Forum - หัวข้อ “Learn, unlearn and relearn - Audit Committee in the Age of Disruption” โดย IOD
7. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ กรรมการ กรรมการบริหาร และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร	- Group Networking Lunch: SingTel Intouch/AIS/Thaicom - AIS Academy for THAIs - Harvard Leadership Development Program จัดโดย Harvard Business Publishing (2560 - 2561)
8. นายเกว็ก บัค ไช กรรมการ กรรมการบริหาร และกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา	- A Seminar on corporate governance and ethics on anti-corruption, Singapore - SID Director Conference 2018 “Rebooting Globalization and Governance in an Era of Disruption, Singapore - SID CG Roundup 2018, Singapore

กรรมการ / ผู้บริหาร	หลักสูตรการอบรมหรือสัมมนา
9. นางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง เลขานุการบริษัท	- Group Networking Lunch: SingTel Intouch/AIS/Thaicom - AIS Academy for THAIs - Thaicom - MBTI Quotation from MindDojo - Sharing: Decentralized world - The Non Linear Business Opportunity - INTOUCH Executives Orientation for Newly Promoted: Learn how to transition effectively between different leadership roles - Thaicom: CG for Thaicom (จัดโดย ดร. บัณฑิต นิจถาวร กรรมการผู้อำนวยการ สถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
10. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการค้า และกรรมการบริหาร	- Harvard Leadership Development Program จัดโดย Harvard Business Publishing (2560 - 2561)
11. นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการเงิน	- Harvard Leadership Development Program จัดโดย Harvard Business Publishing (2560 - 2561)
12. ดร. สกล กิตติวัชราพงษ์ หัวหน้าฝ่ายงานการตลาดและพัฒนาธุรกิจ	- Harvard Leadership Development Program จัดโดย Harvard Business Publishing (2560 - 2561)

16. การประเมินผลการปฏิบัติงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Chief Executive Officer)

บริษัทมอบหมายให้คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเป็นผู้ดำเนินการจัดการประเมินผลการปฏิบัติงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหารเป็นประจำทุกปี โดยใช้บรรทัดฐานที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้าตามเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งผลปฏิบัติงานทางการเงิน และผลงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร แบ่งเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การประเมินผลด้านภาวะผู้นำ

ส่วนที่สอง การประเมินด้านการบริหารจัดการด้านการเงิน

ส่วนที่สาม การประเมินด้านทักษะและทัศนคติ

ส่วนที่สี่ การประเมินด้านความสำเร็จของงานที่สำคัญตามเป้าหมายในระยะเวลามากกว่า 12 เดือนที่ผ่านมา

ส่วนที่ห้า การประเมินด้านการตัดสินใจที่สำคัญในรอบระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา

ส่วนที่หก การประเมินด้านความเตรียมพร้อมสำหรับความท้าทายที่สำคัญในอนาคต

ส่วนที่เจ็ด การประเมินด้านอื่นๆ

ทั้งนี้ ผลการประเมินดังกล่าวจะนำไปสู่การพิจารณาค่าตอบแทนของประธานเจ้าหน้าที่บริหารในแต่ละปี และนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

17. การติดต่อสื่อสารกับฝ่ายบริหารและการเข้าถึงที่ปรึกษาอิสระ

17.1 กรรมการมีสิทธิในการร้องขอและรับข้อมูลเพิ่มเติมตามที่ตนเห็นว่ามีความจำเป็นในการพิจารณาตัดสินใจและทำหน้าที่กรรมการของบริษัท

17.2 กรรมการสามารถเข้าถึงและติดต่อสื่อสารกับฝ่ายบริหารและเลขานุการบริษัทได้โดยตรง รวมถึงได้รับทราบข้อมูลความคิดเห็นจากผู้บริหารที่รับผิดชอบงานโดยตรง แต่การเข้าถึงและติดต่อสื่อสารนั้น ต้องไม่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงต่อการดำเนินธุรกิจปกติของบริษัท

17.3 คณะกรรมการบริษัทสนับสนุนให้ผู้บริหารระดับสูงเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการบริษัท

17.4 คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อยมีอำนาจในการว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษา รวมถึงที่ปรึกษาทางกฎหมายโดยบริษัทเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

18. แผนการสืบทอดตำแหน่งผู้บริหาร

18.1 คณะกรรมการบริษัทกำหนดให้มีแผนการสืบทอดตำแหน่งของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารระดับสูงของบริษัท เพื่อรักษาความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุน องค์กร ตลอดจนพนักงานว่าการดำเนินงานของบริษัทจะได้รับการสานต่ออย่างทันท่วงที หากตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหารหรือผู้บริหารระดับสูงว่างลง

18.2 คณะกรรมการบริษัทมอบหมายให้คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และแผนการสืบทอดตำแหน่ง และสรรหาประธานกรรมการบริหาร ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่ระดับรองกรรมการผู้อำนวยการ (EVP) ขึ้นไป ที่รายงานตรงต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) ของบริษัท รวมทั้งจัดให้มีการทบทวนแผนการสืบทอดตำแหน่งเป็นประจำทุกปี และรายงานให้คณะกรรมการบริษัททราบ

หมวดที่ 2
การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน

ผู้ถือหุ้นย่อมมีสิทธิในฐานะเจ้าของบริษัท โดยควบคุมบริษัทผ่านคณะกรรมการบริษัทที่ผู้ถือหุ้นได้แต่งตั้งให้ทำหน้าที่แทนตน และมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของบริษัท ดังนั้น บริษัทจึงส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิของตน โดยบริษัทเคารพในสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้ถือหุ้นและนักลงทุนสถาบันมีอยู่ตามกฎหมาย และ/ หรือ ตามข้อบังคับของบริษัท โดยบริษัทจะปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าผู้ถือหุ้นนั้นจะเป็นผู้ถือหุ้นรายย่อย หรือชาวต่างชาติ หรือนักลงทุนสถาบัน หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และไม่คำนึงถึงเพศ อายุ ความพิการ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา ความเชื่อหรือความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งผู้ถือหุ้นทุกรายมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

1. สนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถือหุ้น อันได้แก่

    - สิทธิในการซื้อขายหรือโอนหุ้นของบริษัทตามที่กฎหมายกำหนด
    - สิทธิในการได้รับข้อมูลสารสนเทศ ที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพียงพอ ทันเวลา ในรูปแบบที่เหมาะสมต่อการตัดสินใจเพื่อติดตามการดำเนินงาน รวมถึงบริษัทไม่มีนโยบายในการที่จะกีดกันหรือสร้างอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างกันของผู้ถือหุ้นทุก ๆ ราย
    - สิทธิในการเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ การซักถามในการประชุมผู้ถือหุ้น และร่วมพิจารณาตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญต่าง ๆ ของบริษัท
    - สิทธิในการแต่งตั้ง ถอดถอนกรรมการ
    - สิทธิในการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี และกำหนดค่าตอบแทนผู้สอบบัญชี
    - สิทธิในการได้รับส่วนแบ่งผลกำไรของบริษัทในรูปแบบของเงินปันผลอย่างเท่าเทียมกัน
    - สิทธิในการได้รับใบหุ้น โอนหุ้น การรับซื้อหุ้นคืนอย่างเท่าเทียมกันในนามบริษัท
    - สิทธิในการกำหนดหรือแก้ไขวัตถุประสงค์ ข้อบังคับ และหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท
    - สิทธิอื่น ๆ ตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎระเบียบอื่นใดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อบังคับของบริษัท

2. สนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้ผู้ถือหุ้นทุกรายมีโอกาสอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นและออกเสียงลงมติ ดังนี้

    2.1 ดำเนินการประชุมผู้ถือหุ้นให้เป็นไปตามกฎหมายและแนวทางการประชุมผู้ถือหุ้นที่กำหนดโดยหน่วยงานกำกับดูแล

    2.2 เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถเสนอวาระการประชุมเพื่อพิจารณาบรรจุเป็นวาระการประชุม และเสนอชื่อบุคคลเพื่อเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการบริษัท ในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยกำหนดหลักเกณฑ์การเสนอวาระการประชุมและการเสนอชื่อบุคคลไว้อย่างชัดเจนและเผยแพร่หลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้บนเว็บไซต์ของบริษัท

    2.3 ดูแลให้มีการให้ข้อมูล วัน เวลา สถานที่ และวาระการประชุมผู้ถือหุ้น โดยมีวัตถุประสงค์และ เหตุผล รวมถึงความเห็นของคณะกรรมการบริษัทประกอบในแต่ละวาระ ตลอดจนข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะต้องตัดสินใจในการประชุมคราวนั้น ๆ ไว้ในหนังสือเชิญผู้ถือหุ้นอย่างถูกต้องครบถ้วน และเพียงพอต่อการใช้สิทธิของผู้ถือหุ้น

2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ถือหุ้นทุกราย รวมทั้งนักลงทุนสถาบันได้ใช้สิทธิในการเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นและออกเสียงอย่างเต็มที่

2.5 กำหนดวัน เวลา และสถานที่ สำหรับการประชุมผู้ถือหุ้นที่คำนึงถึงความสะดวกในการเข้าร่วมประชุมของผู้ถือหุ้น

2.6 จัดทำและเผยแพร่หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นทั้งในรูปแบบภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นทุกรายสามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียมกัน

2.7 จัดส่งหนังสือเชิญประชุมสามัญผู้ถือหุ้นพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ถือหุ้นทุกรายทางไปรษณีย์ล่วงหน้าอย่างน้อย 21 วันก่อนวันประชุม และเผยแพร่บนเว็บไซต์ของบริษัทล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วันก่อนวันประชุม เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้มีระยะเวลาเพียงพอในการศึกษาข้อมูลล่วงหน้าก่อนวันประชุม

2.8 ดูแลไม่ให้มีการกระทำใด ๆ ที่เป็นการจำกัดโอกาสการเข้าประชุมของผู้ถือหุ้น หรือสร้างภาระให้ผู้ถือหุ้นจนเกินสมควร

2.9 เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นสามารถส่งคำถามเกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้นล่วงหน้าก่อนวันประชุม โดยกำหนดหลักเกณฑ์การส่งคำถามล่วงหน้าไว้อย่างชัดเจนและเผยแพร่หลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้บนเว็บไซต์ของบริษัท

2.10 สนับสนุนให้ผู้ถือหุ้นที่ไม่สะดวกเข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง สามารถมอบฉันทะให้บุคคลอื่นเข้าร่วมประชุมและออกเสียงแทนตนได้ โดยใช้หนังสือมอบฉันทะรูปแบบที่ผู้ถือหุ้นสามารถกำหนดทิศทางการลงคะแนนเสียงได้ ซึ่งบริษัทได้แนบไปพร้อมกับหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ ในการประชุมผู้ถือหุ้นทุกครั้งบริษัทจะเสนอชื่อกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ท่าน เป็นทางเลือกในการมอบฉันทะของผู้ถือหุ้นด้วย

2.11 สนับสนุนให้นำเทคโนโลยีมาใช้กับการประชุมผู้ถือหุ้น ทั้งการลงทะเบียน การนับคะแนน และการแสดงผลคะแนน เพื่อให้การดำเนินการประชุมสามารถกระทำได้รวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ

2.12 สนับสนุนให้มีการใช้บัตรลงคะแนนเสียงในทุกวาระ ในกรณีที่วาระใดมีหลายรายการควรจัดให้มีการลงมติแยกในแต่ละรายการ และเปิดเผยผลการลงคะแนนที่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และงดออกเสียงในแต่ละวาระให้ที่ประชุมทราบ พร้อมทั้งบันทึกไว้ในรายงานการประชุมทั้งนี้ เพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้

2.13 สนับสนุนให้กรรมการทุกท่านและผู้บริหารระดับสูงเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อตอบข้อซักถามในประเด็นต่าง ๆ ของผู้ถือหุ้น พร้อมทั้งเชิญผู้สอบบัญชีของบริษัทเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินของบริษัท

2.14 จัดให้มีบุคคลที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจนับหรือตรวจสอบคะแนนเสียงในการประชุมผู้ถือหุ้น และเปิดเผยให้ที่ประชุมทราบ พร้อมบันทึกไว้ในรายงานการประชุม

2.15 ก่อนเริ่มการประชุมผู้ถือหุ้น ให้มีการชี้แจงให้ผู้ถือหุ้นได้รับทราบเกี่ยวกับจำนวนและสัดส่วนของผู้ถือหุ้นที่เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองและของผู้ถือหุ้นที่มอบฉันทะ วิธีการประชุม การลงคะแนนเสียง และการนับคะแนนเสียง

2.16 ผู้ถือหุ้นทุกรายมีสิทธิและความเท่าเทียมกันในการรับทราบสารสนเทศ การแสดงความคิดเห็น และตั้งคำถามใด ๆ ต่อที่ประชุมตามระเบียบวาระการประชุมและเรื่องที่เสนอ โดยประธานที่ประชุมมีหน้าที่จัดสรรเวลาให้อย่างเหมาะสมและส่งเสริมให้มีการแสดงความเห็นและซักถามในที่ประชุม

2.17 เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิในการแต่งตั้งกรรมการเป็นรายคน โดยใช้บัตรลงคะแนนเสียงเป็นรายบุคคล เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นมีสิทธิเลือกกรรมการที่ต้องการได้อย่างแท้จริง

2.18 ไม่เพิ่มวาระการประชุมหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลสำคัญที่ไม่ได้แจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบล่วงหน้าโดยไม่จำเป็น เพื่อความเป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม

2.19 ดูแลให้บริษัทเปิดเผยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น พร้อมผลการลงคะแนนเสียงในแต่ละวาระภายในวันทำการถัดไป ผ่านระบบข่าวของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และบนเว็บไซต์ของบริษัท

2.20 จัดทำและจัดส่งรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยภายใน 14 วันนับจากวันประชุมผู้ถือหุ้น และเผยแพร่บนเว็บไซต์ของบริษัท โดยรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นได้บันทึกข้อมูลอย่างน้อยดังต่อไปนี้

(1) รายชื่อกรรมการและผู้บริหารที่เข้าประชุม และสัดส่วนกรรมการที่เข้าร่วมการประชุมและไม่เข้าร่วมการประชุม
(2) วิธีการลงคะแนนและนับคะแนน มติที่ประชุม และผลการลงคะแนน (เห็นชอบ ไม่เห็นชอบ และงดออกเสียง) ของแต่ละวาระ
(3) ประเด็นคำถามและคำตอบในที่ประชุม รวมทั้งชื่อ- นามสกุลของผู้ถามและผู้ตอบ

3. กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานทุกคนของบริษัท ต้องไม่ใช้ข้อมูลภายในของกลุ่มบริษัทที่ยังมิได้มีการเปิดเผยต่อประชาชนเป็นการทั่วไปซึ่งเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหรือมูลค่าหลักทรัพย์ของกลุ่มบริษัท เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น

4. กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานที่มีความประสงค์จะซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของกลุ่มบริษัท จะต้องปฏิบัติตามนโยบายการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทอย่างเคร่งครัด

5. กรรมการและผู้บริหารต้องรายงานการมีส่วนได้เสียของตนและบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อบริษัท ตามหลักเกณฑ์และวิธีการรายงานส่วนได้เสียที่คณะกรรมการบริษัทกำหนด เพื่อป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ หากกรรมการหรือผู้บริหารท่านใดมีส่วนได้เสียในเรื่องที่บริษัทจะเข้าทำรายการ ห้ามมิให้กรรมการหรือผู้บริหารท่านนั้นมีส่วนร่วมในการพิจารณาและอนุมัติในเรื่องนั้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามขั้นตอนหรือมาตรการอนุมัติการทำรายการระหว่างกันของบริษัท

6. ในการพิจารณาอนุมัติการทำรายการที่เกี่ยวโยงกัน คณะกรรมการจะพิจารณารายการระหว่างกันภายในกลุ่มบริษัท โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทเป็นสำคัญ

หมวดที่ 3 บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

บริษัทและคณะกรรมการบริษัทได้ตระหนักถึงสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม โดยบริษัทได้ปฏิบัติตามแนวนโยบายการกำกับดูแลกิจการและจรรยาบรรณ รวมถึงนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กิจการของบริษัทดำเนินไปด้วยดี มีความมั่นคง สร้างความเชื่อมั่น และส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสียในกลุ่มต่าง ๆ ทั้งผู้ถือหุ้น พนักงาน ลูกค้า คู่ค้า เจ้าหนี้ คู่แข่ง ตลอดจนชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยรวมอย่างเหมาะสม ตามบทบาทหน้าที่ และตอบสนองผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย อีกทั้งยังได้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและการต่อต้านการทุจริต ซึ่งบริษัทได้ให้ความสำคัญและตระหนักดีว่าความรับผิดชอบดังกล่าวถือเป็นหัวใจของการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

1. นโยบายและแนวปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้น

บริษัทปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเสมอภาค เป็นไปตามนโยบายกำกับดูแลและคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท โดยมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับผู้ถือหุ้น และคำนึงถึงความเจริญเติบโตในมูลค่าของบริษัทอย่างต่อเนื่องด้วยผลตอบแทนที่ดี

2. นโยบายและแนวปฏิบัติต่อลูกค้า

บริษัทมีนโยบายคุณภาพและระบบจัดการคุณภาพ ISO 9001 : 2008 ที่มุ่งดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ลูกค้า โดยคำนึงถึงคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ในระดับราคาที่เหมาะสม ปลอดภัย และมุ่งมั่นที่จะรักษาความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนระหว่างลูกค้าและบริษัท รวมถึงการไม่เปิดเผยข้อมูลของลูกค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนและคู่มือจรรยาบรรณในส่วนของความรับผิดชอบต่อลูกค้า

3. นโยบายและแนวปฏิบัติต่อคู่ค้าและเจ้าหนี้

บริษัทปฏิบัติตามนโยบายที่เป็นธรรมต่อคู่ค้าและ/หรือเจ้าหนี้ ในการปฏิบัติต่อคู่ค้าและพันธมิตรธุรกิจ ซึ่งมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้อย่างเป็นธรรม ทั้งในส่วนของการคัดเลือกคู่ค้าให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติของคู่ค้า และคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันยั่งยืน โดยคำนึงถึงการสร้างประโยชน์และการเติบโตร่วมกันของธุรกิจ อีกทั้ง บริษัทยังยึดมั่นในสัญญาและถือปฏิบัติตามเงื่อนไขที่มีต่อเจ้าหนี้เป็นสำคัญ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของบริษัทและเป็นไปตามคู่มือจรรยาบรรณของกลุ่มบริษัท ขณะเดียวกันเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์หรือนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของบริษัทหรือขัดต่อกฎหมายใด ๆ ดังนี้

- บริษัทจะปฏิบัติตามสัญญา ข้อตกลง หรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีต่อคู่ค้าและ/หรือเจ้าหนี้อย่างเต็มที่ ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ บริษัทจะแจ้งให้คู่ค้าและ/หรือเจ้าหนี้ทราบในเวลาที่เหมาะสม เพื่อร่วมกันพิจารณาหาแนวทางแก้ไขโดยใช้หลักความสมเหตุสมผล

- บริษัทต้องให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ ไม่รายงานหรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ บิดเบือน หรือไม่ครบถ้วนแก่คู่ค้าและ/หรือเจ้าหนี้ ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดความเข้าใจผิดและอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจ

- บริษัทต้องบริหารเงินทุนเพื่อให้คู่ค้าและ/หรือเจ้าหนี้ มีความเชื่อมั่นในสถานะทางการเงินและความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัท

- บริษัทต้องไม่เรียก รับ หรือจ่ายผลประโยชน์ใด ๆ ทางการค้ากับคู่ค้าและ/หรือเจ้าหนี้โดยไม่สุจริต หากมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น บริษัทต้องทำการแจ้งรายละเอียดต่อคู่ค้าและ/หรือเจ้าหนี้ เพื่อร่วมมือแก้ไขปัญหาโดยรวดเร็ว และหามาตรการป้องกันเพื่อมิให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวอีก

- การดำเนินธุรกิจกับคู่ค้าและ/หรือเจ้าหนี้ใด ๆ ต้องไม่นำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของบริษัทหรือขัดต่อกฎหมายใด ๆ รวมทั้งคำนึงถึงความเสมอภาค ความเป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจและผลประโยชน์ร่วมกัน

ทั้งนี้ บริษัทได้มีการเปิดเผยนโยบายที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อคู่ค้าและ/หรือเจ้าหนี้ ไว้ในเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.thaicom.net หัวข้อ การพัฒนาอย่างยั่งยืน > การกำกับดูแลกิจการที่ดี > หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของไทยคม > นโยบายด้านอื่น ๆ

4. นโยบายและแนวปฏิบัติต่อชุมชนและสังคม

บริษัทเชื่อมั่นและนำแนวคิดในการสร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างภาคธุรกิจกับสังคมมาเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจ ชุมชน และสังคมเจริญเติบโตไปพร้อมกันอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นสนับสนุนการศึกษา การเปิดโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีและการเรียนรู้ สร้างเสริมอาชีพและการพัฒนาทักษะ ส่งเสริมการลงทุนเพื่อสังคม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและลักษณะเฉพาะของแต่ละชุมชนภายใต้การมีจิตสาธารณะ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคมในระยะยาว โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารโทรคมนาคม บริษัทมีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาและรักษาคุณภาพการสื่อสาร ทั้งในภาวะปกติและภาวะภัยพิบัติ เพื่อให้ผู้ใช้บริการในชุมชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้ประสบภัย สามารถได้รับความช่วยเหลือในโอกาสแรกที่ทำได้และเป็นไปอย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้ ตามที่ระบุไว้ในนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท

5. นโยบายและแนวปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม

บริษัทมีนโยบายดำเนินธุรกิจโดยให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรต่าง ๆ โดยเน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรและส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การให้ความรู้และฝึกอบรมแก่พนักงานในเรื่องสิ่งแวดล้อม การป้องกันและลดมลภาวะ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน การลดผลกระทบภาวะโลกร้อน ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ทั้งภายในกระบวนการดำเนินงานและบนความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนภายนอกบริษัท ทั้งนี้ ตามที่ระบุไว้ในนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท

6. นโยบายและแนวปฏิบัติต่อพนักงาน

คณะกรรมการเล็งเห็นว่าพนักงานเป็นทรัพยากรที่สำคัญของบริษัท จึงมีนโยบายส่งเสริมความก้าวหน้าของพนักงาน และมีกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ โดยส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมความรู้ทั้งเฉพาะทางและทั่วไปเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน รวมถึงยังให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม นอกจากนี้ บริษัทมีนโยบายในการกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับผลการดำเนินงานของบริษัททั้งในระยะสั้นและระยะยาว และเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี บริษัทมีความรับผิดชอบในการดูแลสุขภาพอนามัยและรักษาสภาพแวดล้อมการทำงานให้มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของพนักงานอยู่เสมอ และยึดมั่นปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานอย่างเคร่งครัด และเป็นไปตามนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน นโยบายด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย และคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท

7. นโยบายและแนวปฏิบัติต่อสิทธิมนุษยชน

บริษัทสนับสนุนและเคารพในสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายด้วยความเป็นธรรม บนพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีนโยบายตามแนวทางการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนที่ประกาศใช้ในนานาประเทศซึ่งรวมถึงปฏิญญา และอนุสัญญาต่าง ๆ ของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมถึงมีมาตรการชดเชยในกรณีที่ผู้มีส่วนได้เสียได้รับความเสียหายจากการที่บริษัทละเมิดสิทธิตามกฎหมายของผู้มีส่วนได้เสีย ไว้ในนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท

8. นโยบายและแนวปฏิบัติต่อคู่แข่ง

บริษัทสนับสนุน และส่งเสริมนโยบายการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีเป็นธรรมไม่ผูกขาด และไม่ขัดต่อกฎหมายและจริยธรรม ตามคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท

9. นโยบายและแนวปฏิบัติต่อการต่อต้านการทุจริต

บริษัทต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ และถือปฏิบัติตามกฎหมายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริตในประเทศไทย รวมถึงบริษัทในกลุ่มที่ดำเนินธุรกิจในต่างประเทศ โดยบริษัทได้จัดทำนโยบายต่อต้านการทุจริต พร้อมทั้งกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกำกับดูแล

เพื่อป้องกันและติดตามความเสี่ยงจากการทุจริต สำหรับเป็นแนวปฏิบัติของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของบริษัททุกคน และมีการสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมให้พนักงานทุกคนของบริษัทปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว

นโยบายต่อต้านการทุจริตของบริษัทมีวัตถุประสงค์เพื่อ แสดงออกถึงจุดยืนของบริษัทในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบอย่างสิ้นเชิง โดยกำหนดเกณฑ์และแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้บริษัท และพนักงานฝ่าฝืนกฎหมายต่อต้านการทุจริต และกำหนดขั้นตอนการสอบทานและกำกับดูแลติดตาม เพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามนโยบายนี้ตลอดจนสนับสนุนให้พนักงานเฝ้าระวัง และรายงานการพบเห็นการทุจริตผ่านช่องทางสื่อสารที่ปลอดภัย

การทุจริตหรือคอร์รัปชัน ตามนโยบายฉบับนี้ หมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาโดยหน้าที่ของตน กระทำการหรือไม่กระทำการใดที่มิชอบ โดยการเรียก รับ ยอมจะรับ ให้ ขอให้ รับว่าจะให้ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเอกชน หน่วยงานของเอกชน เพื่อให้บุคคล และ/หรือ หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน และ/หรือของกลุ่มบริษัทไทยคม เว้นแต่ กรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี ได้กำหนดว่าสามารถกระทำได้

นอกจากนี้ ในปี 2556 บริษัทได้เข้าร่วมลงนามในคำประกาศเจตนารมณ์ “แนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต” ในโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (Private Sector Collective Action Coalition Against Corruption : CAC) ซึ่งดำเนินการโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย ด้วยเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส และมีความตั้งมั่นที่จะสนับสนุนและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

และเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2557 ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาและอนุมัติให้นำส่งแบบประเมินตนเอง โดยคณะกรรมการตรวจสอบได้พิจารณาและสอบทานข้อมูลแล้ว เพื่อเข้าร่วมในการตรวจรับรองการเป็นสมาชิกแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริตภายในไตรมาสที่ 4 ของปี 2557 โดยคณะกรรมการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต ได้มีมติให้บริษัทได้รับการรับรองการเป็นสมาชิกแนวร่วมโครงการฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2558

ในปี 2560 ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 14/2560 เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2560 ได้พิจารณาและอนุมัติให้บริษัทยื่นต่ออายุการรับรองการเป็นสมาชิกแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต นอกจากนี้ ในปี 2560 บริษัทได้ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติตามนโยบายต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนี้

1. บริษัทมีการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยคณะกรรมการบริษัทได้มอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบทำหน้าที่กำกับดูแลนโยบายและมาตรการต่อต้านการทุจริตเพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทได้ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ตามกฎหมายและจริยธรรมที่กำหนดไว้และปรับปรุงเป็นประจำสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง

2. คณะทำงานธรรมาภิบาลมีหน้าที่หลักในการนำนโยบายฉบับนี้ไปปฏิบัติ และสื่อสารทำความเข้าใจกับพนักงานทุกระดับ รวมทั้งติดตามประสิทธิผลของนโยบายฉบับนี้ นอกจากนี้ ผู้บริหารทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบทำให้มั่นใจว่าผู้ใต้บังคับบัญชาของตนได้ตระหนักถึงและเข้าใจนโยบาย ตลอดจนได้รับการอบรมอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ

3. ผู้บริหารทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบทำให้มั่นใจว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาของตนได้ตระหนักถึงและมีความเข้าใจนโยบายฉบับนี้ โดยได้รับการอบรมอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ

4. พนักงานจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับนโยบายฉบับนี้ กรณีมีข้อสงสัยหรือพบเห็นการฝ่าฝืนนโยบายฉบับนี้ จะต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชา หรือผ่านช่องทางการรายงานที่กำหนดไว้ตามนโยบายการรับเรื่องร้องเรียนและเบาะแสการกระทำผิดและทุจริต

5. บริษัทมีการวางแนวปฏิบัติเรื่องระเบียบปฏิบัติอันเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายต่อต้านการทุจริต โดยพนักงานจะต้องทำการกรอกแบบฟอร์มผ่านระบบคำขอในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

   (1) การบริจาคเพื่อการกุศล และ/หรือ การเป็นผู้ให้การสนับสนุน

   (2) การสันทนาการ หรือการเลี้ยงรับรอง

   (3) การรับหรือการให้ของขวัญ

   โดยต้องระบุรายละเอียดต่าง ๆ อาทิเช่น รายชื่อผู้รับบริจาคหรือผู้รับการสนับสนุน รายชื่อผู้เข้าร่วมสันทนาการ หรือผู้มีส่วนร่วมของทั้งสองฝ่าย ชื่อผู้รับของขวัญ ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ เป็นต้น เมื่อกรอกแบบฟอร์มผ่านระบบแล้วระบบจะจัดส่งข้อมูลให้ผู้มีอำนาจอนุมัติดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

นอกจากนี้ บริษัทยังสรุปข้อมูลการรายงานดังกล่าว เสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบเป็นประจำทุกไตรมาส เพื่อติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายต่อต้านการทุจริต

6. บริษัทกำหนดให้หน่วยงานกำกับการปฏิบัติงาน (Compliance Office) มีหน้าที่ติดตามให้ผู้บริหารและพนักงานมีการประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายต่อต้านการทุจริตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นประจำสม่ำเสมอ

7. บริษัทจัดให้มีการอบรมและสื่อสารนโยบายและแนวปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตไปถึงผู้บริหาร และพนักงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และสามารถปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง โดยมีการจัดอบรมและทดสอบความรู้ออนไลน์ (E-Learning) และมีช่องทางในการสื่อสารผ่านนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้ชื่อ “Keeping Up with Compliance” เพื่อให้พนักงานทุกคนได้รับทราบโดยทั่วกัน

8. บริษัทได้จัดตั้ง คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Committee) ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดกระบวนการบริหาร ประเมิน วิเคราะห์ วางแผนป้องกัน ติดตาม ควบคุมความเสี่ยงขององค์กร ซึ่งรวมทั้งด้านการปฏิบัติการและความเสี่ยงด้านการทุจริต (Fraud Risk) เพื่อระบุถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการบริหาร ในขั้นตอนการปฏิบัติงาน ที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริตภายในองค์กร

9. บริษัทได้กำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงจากการทุจริต เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการจัดการกับความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าว ครอบคลุมถึงการควบคุม ป้องกัน ติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงการประเมินประสิทธิภาพสำหรับมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่ากระบวนการในการจัดการความเสี่ยงจากการทุจริตที่มีนั้น มีประสิทธิผล และรายงานผลต่อฝ่ายบริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการบริษัท

10. บริษัทได้กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลเพื่อป้องกันและติดตามความเสี่ยงจากการทุจริต โดยมีหน่วยงานตรวจสอบภายในทำหน้าที่ในการประเมินระบบการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิผล

11. บริษัทกำหนดให้กรรมการและผู้บริหารตามนิยามของประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รายงานการมีส่วนได้เสียตามที่กฎหมายกำหนด และขยายไปยังพนักงานทุกคนให้รายงานการมีส่วนได้เสียของตนเอง ครอบครัว และนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องผ่านระบบการรายงานการมีส่วนได้เสียของบริษัทด้วย เพื่อให้เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของกลุ่มบริษัท ที่ส่งเสริมการทำธุรกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มบริษัทเป็นไปอย่างโปร่งใส สมเหตุสมผล และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบริษัทเป็นสำคัญ

12. บริษัทได้ดำเนินการสื่อสารและให้ความรู้ความเข้าใจถึงนโยบายต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Policy) ให้แก่กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของบริษัท ผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

- เปิดเผยนโยบายต่อต้านการทุจริตผ่านหน้าอินทราเน็ตและเว็บไซต์ของบริษัท
- จัดให้มีการอบรมและสื่อสารนโยบายและแนวปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตผ่านสื่อการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และสามารถปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง
- ปฐมนิเทศพนักงานใหม่ เพื่อให้ข้อแนะนำและให้เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของนโยบายการต่อต้านการทุจริตของบริษัท
- สื่อสารเกี่ยวกับนโยบายต่อต้านการทุจริต ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ผ่านนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้ชื่อ “Keeping Up with Compliance” เป็นประจำ เพื่อให้กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานทุกคนได้รับทราบและส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- จัดกิจกรรม “Catching up with HQ” ซึ่งเป็นการอบรมพนักงานของบริษัทที่ทำงานในต่างประเทศ ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องของการต่อต้านการทุจริต
- บริษัทได้ประกาศแนวปฏิบัติเรื่องการให้และรับของขวัญ เพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงการให้และรับของขวัญประเภทที่ไม่เหมาะสม และเพื่อให้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันและเป็นไปตามนโยบายต่อต้านการทุจริต
- บริษัทมีการสื่อสารนโยบายต่อต้านการทุจริตของบริษัทไปยังบริษัทย่อยในต่างประเทศ เพื่อให้หัวหน้าหน่วยงานที่ประจำอยู่ในต่างประเทศขยายการสื่อสารนโยบายต่อต้านการทุจริตไปยังคู่ค้า และ/หรือตัวแทนจำหน่าย เพื่อให้รับทราบและถือปฏิบัติตามมาตรฐานในการต่อต้านการทุจริตเช่นเดียวกับบริษัท
- จัดสัมมนา “งานเปิดบ้านไทยคมเพื่อสร้างโอกาสในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 1” เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันกับคู่ค้า ในการดำเนินธุรกิจด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

13. บริษัทได้ประกาศนโยบายในการงดรับของขวัญจากคู่ค้าและผู้ร่วมค้าในช่วงเทศกาลปีใหม่ รวมถึงขอความร่วมมือพนักงานในการพิจารณาให้ของขวัญเท่าที่จำเป็นและยึดหลักประหยัด

14. บริษัทได้แจ้งและสื่อสารให้คู่ค้าทราบถึงแนวทางปฏิบัติของคู่ค้าและนโยบายต่อต้านการทุจริตของบริษัท โดยให้คู่ค้าลงนามรับทราบและถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน

15. บริษัทได้มีการปรับปรุงนโยบายการบริหารบุคลากร เพื่อนำมาตรการต่อต้านการทุจริตมาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการบริหารบุคลากรด้วย เช่น การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรอย่างเป็นธรรมเพื่อให้ได้คนดีและคนเก่ง การใช้ระบบคุณธรรมในการจัดสรรประโยชน์ตอบแทนการทำงาน การให้โอกาสอย่างเท่าเทียมในการว่าจ้างและบรรจุแต่งตั้ง

ต่อมาในปี 2561 บริษัทได้รับการรับรองเป็นสมาชิกแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต ตามโครงการการสร้างแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) ต่อเนื่องเป็นวาระที่ 2 ติดต่อกัน หลังจากได้รับการรับรองครั้งแรกในปี 2558

ทั้งนี้ บริษัทได้มีการเปิดนโยบายฉบับนี้ไว้ในเว็บไซต์ของบริษัทที่ www.thaicom.net หัวข้อ การพัฒนาอย่างยั่งยืน > การกำกับดูแลกิจการที่ดี > หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของไทยคม > การต่อต้านการทุจริต

10. นโยบายและแนวปฏิบัติในการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ

บริษัทมีการกำหนดนโยบายการเคารพกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งกำหนดให้กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ต้องดำเนินธุรกิจของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนไม่มีส่วนรู้เห็น ช่วยเหลือ หรือกระทำการใดๆ อันเป็นการละเมิด ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับ

11. นโยบายและแนวปฏิบัติในการปฏิบัติในเรื่องกิจกรรมทางการเมือง

บริษัทมีนโยบายเป็นกลางทางการเมือง โดยให้กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานทุกคนของกลุ่มบริษัทปฏิบัติตามนโยบายการต่อต้านการทุจริต ในส่วนของการช่วยเหลือทางการเมือง และคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท

12. นโยบายและแนวปฏิบัติในเรื่องความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interests)

คณะกรรมการตระหนักถึงการดำเนินธุรกิจที่อาจจะทำให้กรรมการ ผู้บริหาร หรือพนักงาน เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และอาจเป็นผลให้ขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ จึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ในคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท

13. นโยบายและแนวปฏิบัติในการปกป้องดูแลรักษาทรัพย์สินของบริษัท

คณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานทุกระดับมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดูแลรักษาการใช้ทรัพย์สินของกลุ่มบริษัทเพื่อประโยชน์สูงสุดของกลุ่มบริษัท รวมถึงการเก็บรักษาความลับที่ได้รับรู้มาจากหน้าที่งาน และยังมิได้เปิดเผยสู่สาธารณชน ตลอดจนการจัดเก็บเอกสารข้อมูลที่เป็นความลับตามนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินของบริษัท และคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท

14. นโยบายและแนวปฏิบัติในการปฏิบัติต่อทรัพย์สินทางปัญญา

บริษัทให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลอื่น และหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิดังกล่าว โดยได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาไว้ในนโยบายทรัพย์สินทางปัญญา และคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท

15. นโยบายและแนวปฏิบัติต่อสื่อมวลชนหรือต่อสาธารณชน

การให้ข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับบริษัท ต้องอยู่บนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริงถูกต้อง และปฏิบัติด้วยความระมัดระวังตามคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท โดยผู้ที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือไม่ได้รับมอบหมาย ไม่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารหรือให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนหรือต่อสาธารณชนใด ๆ เกี่ยวกับหรือพาดพิงกลุ่มบริษัทไม่ว่าในด้านใด อันอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและการดำเนินธุรกิจของกลุ่มบริษัท

ในปี 2561 บริษัทได้จัดให้มีการให้มีการพบสื่อมวลชนและกิจกรรมสำหรับผู้ถือหุ้นดังต่อไปนี้

งานพบผู้ถือหุ้นและนักวิเคราะห์	จำนวนครั้ง / ปี
การจัดประชุมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ (Analyst Meeting)	2
งานบริษัทจดทะเบียนพบผู้ลงทุน (Opportunity Day)	4
การจัดกิจกรรมเยี่ยมชมการดำเนินงานของบริษัท (Company Visit)	1

16. นโยบายและแนวปฏิบัติการรับเรื่องร้องเรียนและเบาะแสการกระทำผิดและการทุจริต

บริษัทยึดมั่นในการดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบ ถูกต้อง และโปร่งใส บริษัทจึงมุ่งมั่นที่จะปกป้องการดำเนินงานและทรัพย์สินต่าง ๆ จากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการประพฤติที่ขัดต่อคู่มือจรรยาบรรณและการทุจริตต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อชื่อเสียงหรือมูลค่าของผู้ถือหุ้นของบริษัท ดังนั้น บริษัทจึงได้จัดทำนโยบายรับเรื่องร้องเรียนและเบาะแสการกระทำผิดและการทุจริตขึ้น เพื่อกำหนดช่องทางในการรายงานและสนับสนุนให้กรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน และผู้มีส่วนได้เสียให้ข้อมูลและรายงานเบาะแสการกระทำผิดหรือการทุจริตใด ๆ ที่เกิดขึ้นในบริษัท รวมถึงได้กำหนดกระบวนการขั้นตอนในการจัดการกับเรื่องที่ได้รับร้องเรียน การคุ้มครองผู้ร้องเรียนหรือผู้ให้ข้อมูล และการรักษาความลับ

ช่องทางในการแจ้งเรื่องร้องเรียนและเบาะแสการกระทำผิดและการทุจริต

1. เมื่อพนักงานพบเห็นหรือมีเหตุอันควรเชื่อโดยสุจริตว่ามีการกระทำผิดหรือการทุจริตเกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับบริษัทหรือบริษัทในกลุ่ม ต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด ตั้งแต่ระดับผู้จัดการทราบโดยทันที ไม่ว่าด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร หากไม่ได้รับการพิจารณาให้แจ้งต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปจนถึงระดับหัวหน้าส่วนงาน / สายงาน

2. หากอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สะดวกใจที่จะแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา หรือสงสัยว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารของบริษัทเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด พนักงานสามารถเลือกที่จะแจ้งผ่านช่องทาง ดังนี้

   2.1 หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน โทร +662 596 5001 หรือ E-mail: wichaik@thaicom.net

   2.2 ผู้จัดการฝ่ายกลยุทธ์งานบุคคล โทร +662 596 5060 ต่อ 8436 หรือ E-mail: monteainn@thaicom.net

   2.3 Ethical Hotline ใน Intranet ของบริษัท ซึ่งข้อมูลจะถูกส่งผ่านโดยตรงไปยังประธานคณะกรรมการตรวจสอบ หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และหัวหน้าหน่วยงานทรัพยากรบุคคล

   2.4 ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ (เป็นกรรมการภายนอกที่มีความเป็นอิสระ) หรือคณะกรรมการของบริษัท ตามที่อยู่ดังนี้
   บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
   63/21 ถนนรัตนาธิเบศร์ ตำบลบางกระสอ
   อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000
   หรือส่ง E-mail มาที่ comsec@thaicom.net

3. ในกรณีที่ผู้บริหารระดับสูงที่เป็นผู้บริหารระดับฝ่าย หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน หรือหัวหน้าหน่วยงานทรัพยากรบุคคล เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดหรือการทุจริต ให้แจ้งถึงประธานคณะกรรมการตรวจสอบ หรือคณะกรรมการบริษัท

4. ผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยงานต่าง ๆ ตามข้อ 1 และ/หรือ 2 เมื่อได้รับแจ้งว่ามีการกระทำผิดและการทุจริต รวมทั้งหากพบว่ามีการกระทำผิดหรือการทุจริตใด ๆ เกิดขึ้น ให้แจ้งหน่วยงานตรวจสอบภายในของบริษัท (หรือหน่วยงานตรวจสอบภายในของสายงานธุรกิจที่ตนเองสังกัด) ภายใน 7 วันทำการ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการสอบสวนที่กำหนด

5. สำหรับบุคคลภายนอก สามารถแจ้งข้อร้องเรียนและเบาะแสได้ทางเว็บไซต์ www.thaicom.net ในหัวข้อ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” > “การกำกับดูแลกิจการที่ดี” >“รับข้อร้องเรียนและแจ้งเบาะแส” โดยข้อมูลการร้องเรียนและเบาะแสจะถูกส่งไปยัง

   5.1 ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ

   5.2 หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน

   5.3 หัวหน้าหน่วยงานทรัพยากรบุคคล

การดำเนินการของบริษัทเมื่อได้รับข้อร้องเรียน

1. เมื่อได้รับเรื่องร้องเรียนหรือเบาะแสการกระทำผิดและการทุจริตผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ที่บริษัทกำหนด ให้ดำเนินการประเมินและตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับในเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับเรื่องร้องเรียนหรือเบาะแสการกระทำผิดหรือการทุจริต

    - หากตรวจสอบข้อเท็จจริงและพบว่ามีมูลการกระทำผิดหรือการทุจริต ให้หน่วยงานตรวจสอบภายใน หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเสนอคณะกรรมการจรรยาบรรณ และผู้มีอำนาจตามที่ระบุไว้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

    - หากตรวจสอบและพบว่าไม่มีมูลข้อเท็จจริงใด ๆ ตามที่ร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแส ให้หน่วยงานตรวจสอบภายในหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย แจ้งกลับไปยังผู้ร้องเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

2. คณะกรรมการสอบสวนจะต้องสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา รวมทั้งบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานผลการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน นับจากวันที่ได้รับทราบหนังสือแต่งตั้ง แต่ถ้ามีความจำเป็นซึ่งไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าวได้ ให้คณะกรรมการสอบสวน รายงานเหตุผลที่ทำให้การสอบสวนล่าช้า เพื่อขอขยายเวลาต่อผู้ที่ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ครั้งละไม่เกิน 30 วัน

3. เมื่อดำเนินการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนจัดทำรายงานผลการสอบสวนเสนอต่อผู้ที่ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และจัดทำสำเนาส่งให้ประธานคณะกรรมการบริหาร ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร หัวหน้าหน่วยงานการเงิน หัวหน้าหน่วยงานบัญชี หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน หัวหน้าหน่วยงานทรัพยากรบุคคล หัวหน้าหน่วยงานกฎหมาย และผู้ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่ละกรณี รวมทั้งคณะกรรมการพิจารณาลงโทษทางวินัยในกรณีที่พบว่ามีการกระทำผิดทางวินัย

4. ในกรณีที่ผู้ที่ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนและ/หรือหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในเห็นว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดและการทุจริตไม่ชัดเจน หรือไม่ครบถ้วน ให้ผู้ที่ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสั่งการให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนชุดใหม่เพื่อดำเนินการสอบสวนได้ตามที่เห็นสมควร

การลงโทษทางวินัยและการดำเนินการทางกฎหมาย

1. คณะกรรมการพิจารณาลงโทษทางวินัยจะต้องพิจารณาลักษณะการกระทำผิดวินัยและกำหนดบทลงโทษทางวินัยกับผู้กระทำผิด และเสนอให้ผู้มีอำนาจตามที่ได้ระบุไว้อนุมัติให้ดำเนินการลงโทษทางวินัยกับผู้กระทำผิดภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับรายงานผลการสอบสวน

2. เมื่อมีการอนุมัติให้ดำเนินการลงโทษทางวินัยแล้ว ให้หน่วยงานทรัพยากรบุคคลจัดทำคำสั่งลงโทษทางวินัย เสนอให้ผู้มีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในนโยบายอำนาจอนุมัติ (Approval Authority Policy) อนุมัติคำสั่งดังกล่าวก่อนดำเนินการลงโทษทางวินัยกับผู้กระทำผิด และแจ้งคำสั่งลงโทษทางวินัยกับผู้กระทำผิด รวมทั้งให้ผู้กระทำผิดลงนามรับทราบคำสั่งลงโทษดังกล่าว

3. ในกรณีที่การกระทำผิดหรือการทุจริตใด ๆ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน ชื่อเสียง ภาพลักษณ์ของบริษัท หรือเป็นการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย ให้คณะกรรมการพิจารณาลงโทษทางวินัยเสนอผู้มีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในนโยบายอำนาจอนุมัติ (Approval Authority Policy) ของบริษัท เป็นผู้พิจารณาตัดสินว่าจะดำเนินคดีทางแพ่งและ/หรือคดีอาญาต่อผู้กระทำผิด โดยอาจร่วมพิจารณากับหัวหน้าหน่วยงานกฎหมาย หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

การแจ้งผลกับผู้ร้องเรียน

บริษัทจะแจ้งความคืบหน้าและผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียนการกระทำผิดและการทุจริตให้กับผู้ร้องเรียนที่ได้เปิดเผยชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล หรือช่องทางติดต่ออื่น ๆ ไว้ อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งด้วยเหตุผลความจำเป็นในเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลและรักษาความลับ บริษัทอาจไม่สามารถให้ข้อมูลในรายละเอียดเกี่ยวกับการสอบสวนหรือการลงโทษทางวินัย

การคุ้มครองผู้ร้องเรียนหรือผู้ให้ข้อมูล

1. บริษัทจะไม่ยินยอมให้มีการข่มขู่ คุกคาม ผู้ร้องเรียน รวมถึงผู้ที่ให้ความร่วมมือ หรือความช่วยเหลือในการสอบสวนด้วยเจตนาสุจริต บริษัทจะให้ความคุ้มครองและห้ามพนักงานหรือผู้บริหารของบริษัทเลิกจ้าง พักงาน ลงโทษทางวินัย หรือขู่ว่าจะดำเนินการต่าง ๆ จากการที่พนักงานให้ข้อมูลเรื่องการกระทำผิดหรือการทุจริต หากผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนดังกล่าวจะถูกลงโทษทางวินัย

2. หากผู้ร้องเรียนเห็นว่าตนอาจเดือดร้อนเสียหาย สามารถร้องขอมาตรการคุ้มครองได้ตลอดเวลา และบริษัทอาจให้ความคุ้มครองเพิ่มเติมเป็นพิเศษตามความเหมาะสม โดยจะพิจารณาจากระดับความร้ายแรงและความสำคัญของเรื่องที่ร้องเรียน ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนถูกข่มขู่ คุกคาม ให้รายงานต่อหัวหน้าหน่วยงานทรัพยากรบุคคลโดยทันที ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานทรัพยากรบุคคลจะทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้ร้องเรียนหรือผู้ให้ข้อมูลตามนโยบายฉบับนี้

3. กรณีผู้ร้องเรียนเป็นพนักงานซึ่งให้ข้อมูลการกระทำผิดหรือการทุจริตด้วยเจตนาสุจริต แม้ว่าภายหลังบริษัทได้ดำเนินการสอบสวนแล้วและพบว่าไม่มีการกระทำผิดตามที่ได้ร้องเรียน บริษัทจะไม่ดำเนินการลงโทษใด ๆ กับพนักงานที่ให้ข้อมูล อย่างไรก็ตาม หากผลการสอบสวนพบว่าไม่มีมูลข้อเท็จจริงใด ๆ ตามที่ร้องเรียน และได้ทำด้วยเหตุเจตนาให้ร้าย หรือจงใจให้เกิดผลที่เป็นอันตราย หรือให้ข้อมูลเท็จ บริษัทจะพิจารณาดำเนินการลงโทษพนักงาน ตามข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ซึ่งมีบทลงโทษตั้งแต่ ตักเตือนด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร พักงาน จนถึงให้ออกจากงาน รวมทั้งพิจารณาดำเนินคดีตามกฎหมาย

การรักษาความลับ

1. ผู้ที่เกี่ยวข้องในการรับร้องเรียนและเบาะแสการกระทำผิดหรือการทุจริต ต้องเก็บรักษาข้อมูลที่ได้รับมาไว้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามความจำเป็นในการปฏิบัติงานเท่านั้นหรือเป็นการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด

2. ห้ามนำรายงานผลการสอบสวนไปเปิดเผยแก่บุคคลใด ทั้งนี้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการสร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงของบุคคลผู้ถูกกล่าวหาหากภายหลังพบว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และเพื่อป้องกันความเสี่ยงทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นกับบริษัท

หมวดที่ 4
การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

บริษัทให้ความสำคัญต่อการเปิดเผยข้อมูลและข่าวสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่มิใช่ข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา และโปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมกันและน่าเชื่อถือ

1. บริษัทได้กำหนดนโยบายการเปิดเผยสารสนเทศ (Market Disclosure Policy) ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับกฎระเบียบและข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกรายสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และเท่าเทียมกัน

2. บริษัทได้จัดตั้งหน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์ (Investor Relations) เพื่อเป็นตัวแทนบริษัทในการทำหน้าที่สื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้น นักลงทุน นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลของบริษัท

3. ดูแลให้มีการเปิดเผยข้อมูลงบการเงิน รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) สามารถสะท้อนฐานะการเงินและผลการดำเนินงานอย่างเพียงพอ รวมทั้งสนับสนุนให้จัดทำคำอธิบายและการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการ (Management Discussion and Analysis หรือ MD&A) เพื่อประกอบการเปิดเผยงบการเงินทุกไตรมาส

4. จัดให้มีรายงานความรับผิดชอบของคณะกรรมการต่อรายงานทางการเงินแสดงควบคู่กับรายงานของผู้สอบบัญชีในรายงานประจำปี

5. เปิดเผยค่าสอบบัญชีและค่าบริการอื่นที่ผู้สอบบัญชีให้บริการในรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี

6. เปิดเผยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อย จำนวนครั้งของการประชุมและจำนวนครั้งที่กรรมการแต่ละท่านเข้าประชุม รวมถึงการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของคณะกรรมการ ซึ่งได้แสดงไว้ในรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี

7. เปิดเผยนโยบายการจ่ายค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารระดับสูงที่สะท้อนถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคน รวมทั้งรูปแบบหรือลักษณะของค่าตอบแทนในรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี

8. บริษัทมีนโยบายให้กรรมการและผู้บริหารต้องรายงานการซื้อขายหลักทรัพย์หรือการถือครองหลักทรัพย์ของบริษัทให้คณะกรรมการทราบทุกครั้ง

9. นอกจากการเผยแพร่ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดผ่านช่องทางของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว บริษัทยังมีการเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญของบริษัท ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผ่านทางเว็บไซต์ของบริษัท และมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้

   (1) วิสัยทัศน์และพันธกิจ

   (2) ลักษณะการประกอบธุรกิจ

   (3) รายชื่อคณะกรรมการ คณะกรรมการชุดย่อย และผู้บริหารของบริษัท

   (4) งบการเงินและคำอธิบายและวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการรายไตรมาส (MD&A) ทั้งฉบับปัจจุบันและของปีก่อนหน้า

   (5) แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี (แบบ 56-2) ที่สามารถดาวน์โหลดได้

   (6) โครงสร้างการถือหุ้นและโครงสร้างองค์กร

   (7) รายชื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่

   (8) หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น และเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น

   (9) ข้อบังคับบริษัทและหนังสือรับรองบริษัท

   (10) นโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท จรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ นโยบายต่อต้านการทุจริต นโยบายด้านการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร และนโยบายด้านอื่น ๆ ของบริษัท

   (11) กฎบัตรของคณะกรรมการชุดย่อยต่าง ๆ

   (12) ข้อมูลติดต่อนักลงทุนสัมพันธ์

   (13) ข้อมูลหรือเอกสารอื่นใดที่บริษัทนำเสนอต่อนักวิเคราะห์ ผู้จัดการกองทุน หรือสื่อต่าง ๆ

หมวดที่ 5
บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

คณะกรรมการบริษัทให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลให้มั่นใจว่าบริษัทมีระบบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิผล และมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารความเสี่ยง

1.1 บริษัทได้จัดทำกรอบและนโยบายบริหารความเสี่ยง เพื่อใช้ในการระบุและบริหารความเสี่ยง เป้าประสงค์หลักของการบริหารความเสี่ยง เพื่อปกป้องมูลค่าของบริษัทและเพื่อใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริษัท

1.2 คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และฝ่ายบริหารมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการออกแบบและนำกรอบการบริหารความเสี่ยงไปใช้ปฏิบัติ และบริหารความเสี่ยงของบริษัทให้อยู่ภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ที่ได้กำหนดโดยคณะกรรมการบริษัท

บริษัทระบุ ประเมิน และจัดการความเสี่ยงในทุกขั้นตอนตั้งแต่การพัฒนาและเลือกใช้กลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การตัดสินใจลงทุนและบริหารงานประจำวัน

คณะกรรมกรรมการตรวจสอบ มีหน้าที่ช่วยสนับสนุนคณะกรรมการบริษัท โดยสอบทานให้มั่นใจว่าบริษัทมีระบบการบริหารความเสี่ยงมีความเหมาะสมและมีประสิทธิผล

2. การควบคุมภายใน

2.1 บริษัทได้นำมาตรฐานการควบคุมภายในระดับสากล และแนวปฏิบัติที่ออกโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มาใช้ในการพัฒนาระบบควบคุมภายในของบริษัท เพื่อให้แน่ใจว่าบริษัทจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องดังต่อไปนี้

- ความถูกต้องและเชื่อถือได้ และความทันเวลาของรายงานทั้งจากภายในและภายนอก และทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน
- มีการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- การดูแลรักษาทรัพย์สินของบริษัท
- ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของบริษัท

2.2 ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและฝ่ายบริหาร มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการออกแบบและนำระบบควบคุมภายในที่ดีไปใช้ปฏิบัติ

2.3 คณะกรรมการบริษัทได้มอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบทำหน้าที่สอบทานความมีประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในอย่างน้อยปีละครั้ง และเสนอให้คณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติก่อนที่จะรายงานให้ผู้ถือหุ้นทราบ

3. การตรวจสอบภายใน

บริษัทได้จัดตั้งสำนักตรวจสอบภายในเป็นหน่วยงานอิสระหน่วยงานหนึ่งในบริษัท หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในรายงานตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้การทำหน้าที่เป็นไปด้วยความอิสระและเที่ยงธรรม กิจกรรมการตรวจสอบจะช่วยให้บริษัทสามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยการนำวิธีที่เป็นระบบมาใช้เพื่อประเมินและปรับปรุงความมีประสิทธิผลของระบบบริหารความเสี่ยง ระบบควบคุมภายในและระบบการกำกับดูแลกิจการของบริษัท

การประชุมคณะกรรมการชุดย่อยในปี 2561

รายชื่อกรรมการ	การเข้าร่วมประชุม / การประชุมทั้งหมด (ครั้ง)					
	คณะกรรมการตรวจสอบ	คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน	คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา	คณะกรรมการบริหาร	คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง	คณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน
1. นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ [1]		2/5		3/10		
2. นางภัทรียา เบญจพลชัย	12/12		4/4			
3. ศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร	12/12	5/5	4/4			
4. นางชรินทร วงศ์ภูธร	12/12	5/5				
5. นายสมประสงค์ บุญยะชัย						
6. นายเอนก พนาอภิชน [2]		3/5		13/13		
7. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ [3]				10/13	3/4	2/2
8. นางอาทิตยา สุธาธรรม						
9. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ				13/13	3/4	1/2
10. นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร					3/4	2/2
11. นายวิชัย กิตติวิทยากุล					3/4	
12. นายธีระยุทธ บุญโชติ [4]					1/4	2/2
13. นายธีรวัฒน์ กุสลางกูรวัฒน์					3/4	
14. นายเอกชัย ภัคดุรงค์					4/4	
15. นายประมุข ชัยวงศ์วุฒิกุล [5]					1/4	
16. นางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง					4/4	1/2
17. นายสลิล จารุจินดา					4/4	
18. นายคมสัน เสรีภาพงศ์					4/4	
19. นางสาวปิยะนุช สุจปลื้ม						2/2

หมายเหตุ

(1) นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการบริษัท แทนนายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ที่ลาออกจากตำแหน่ง โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 3/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป ด้วยเหตุนี้นายประเสริฐจึงไม่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการชุดย่อยใด ๆ ตามนโยบายของบริษัท

(2) นายเอนก พนาอภิชน ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการกำหนดค่าตอบแทน และ ประธานกรรมการบริหาร แทนนายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(3) นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการบริหาร และกรรมการ โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(4) นายธีระยุทธ บุญโชติ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาอาวุโส มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561

(5) นายประมุข ชัยวงศ์วุฒิกุล ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาอาวุโส มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561

2.3 การสรรหาและแต่งตั้งกรรมการและผู้บริหารระดับสูง

(1) การสรรหากรรมการอิสระ

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกรรมการอิสระ รวมถึงคุณสมบัติ และกระบวนการสรรหา ได้เปิดเผยไว้แล้วใน หมวดที่ 5 บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการ > 1. โครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการ > 1.3 คุณสมบัติของกรรมการอิสระ

(2) การสรรหากรรมการ และผู้บริหาร

การสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ

คณะกรรมการบริษัทได้แต่งตั้งคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาเพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาคัดเลือก และกลั่นกรองบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ เพื่อการคัดเลือกและเสนอแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการตามนโยบายการสรรหากรรมการของบริษัท โดยในการพิจารณาคัดเลือกจะคำนึงถึงสัดส่วน จำนวน ความหลากหลาย และองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ โดยจะพิจารณาจากทักษะ และความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านของคณะกรรมการบริษัทที่ต้องการเพิ่มเติมและสอดคล้องกับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของบริษัท รวมถึงต้องเป็นผู้ที่พร้อมในการอุทิศเวลาในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการบริษัทอย่างเต็มที่ และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย และหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน โดยมีหลักเกณฑ์การสรรหา รวมถึงขั้นตอนการคัดเลือกกรรมการ ดังนี้

1. **กำหนดหลักเกณฑ์** - คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาจะพิจารณาสรรหากรรมการโดยมีการจัดทำ Board Skill Matrix เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของกรรมการที่ต้องการสรรหา โดยพิจารณาจากทักษะที่จำเป็นซึ่งยังขาดอยู่ในคณะกรรมการบริษัท และสอดคล้องกับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของบริษัท

2. **วิธีการสรรหา** - พิจารณาสรรหาบุคคลโดย

   - เปิดโอกาสให้คณะกรรมการแต่ละท่านเสนอชื่อบุคคลที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้ที่เหมาะสม

   - เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นรายย่อยเสนอชื่อบุคคลที่เห็นสมควรได้รับการพิจารณาผ่านทางเว็บไซต์ของบริษัทล่วงหน้าก่อนวันประชุมสามัญผู้ถือหุ้น โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บริษัทกำหนด

   เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2562 ทางบริษัทได้แจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและผู้ถือหุ้นทราบว่า ได้พ้นกำหนดระยะเวลาการเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการบริษัทแล้ว ปรากฏว่าไม่มีผู้ถือหุ้นเสนอรายชื่อบุคคลที่เห็นสมควรและมีคุณสมบัติเหมาะสมได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริษัทแต่อย่างใด

   - ให้บริษัทที่ปรึกษาภายนอก (Professional Search Firm) ช่วยคัดกรองผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

   - ให้เลขานุการบริษัท นำรายชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามที่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลกรรมการ (Director Pool) ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และทำเนียบกรรมการ (กรรมการอาชีพ) ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย มาประกอบการพิจารณา

3. **การคัดเลือก** - คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา จะทำการประเมินคุณสมบัติเบื้องต้นของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ และคัดเลือกผู้ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเหมาะสม

4. **การแต่งตั้ง** - คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาจะเสนอชื่อบุคคลที่พิจารณาแล้วเห็นสมควรเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทพิจารณาเห็นชอบ ก่อนนำชื่อเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อเลือกตั้งเป็นรายบุคคล ในกรณีแต่งตั้งกรรมการที่ถึงคราวต้องออกตามวาระ และแต่งตั้งกรรมการใหม่

   สำหรับกรณีที่ตำแหน่งกรรมการว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากออกตามวาระ ให้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทพิจารณาแต่งตั้งแทน

   อย่างไรก็ดี การเลือกตั้งกรรมการในที่ประชุมผู้ถือหุ้น มีหลักเกณฑ์และวิธีการ ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับของบริษัท โดยมีรายละเอียดดังนี้

   1. ในการประชุมสามัญประจำปีทุกครั้ง กรรมการต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระเป็นจำนวน 1 ใน 3 โดยให้กรรมการที่อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดนั้นเป็นผู้ออกจากตำแหน่ง และกรรมการที่ออกตามวาระนี้อาจถูกเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งต่อได้

   2. ให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นเลือกตั้งกรรมการตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้
      2.1 ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งมีคะแนนเสียงเท่ากับจำนวนหุ้นที่ถือ

      2.2 ผู้ถือหุ้นแต่ละคนจะใช้คะแนนเสียงที่มีอยู่ทั้งหมดตามข้อ 2.1 เพื่อที่จะเลือกตั้งบุคคลคนเดียวหรือหลายคน

เป็นกรรมการก็ได้ ในกรณีที่เลือกตั้งบุคคลหลายคนเป็นกรรมการจะแบ่งคะแนนเสียงให้แก่ผู้ใดมากน้อยเพียงใดไม่ได้

2.3 บุคคลซึ่งได้รับคะแนนเสียงสูงสุดตามลำดับลงมาเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการเท่าจำนวนกรรมการที่จะพึงมีหรือจะพึงเลือกตั้งในครั้งนั้น ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับการเลือกตั้งในลำดับถัดลงมามีคะแนนเสียงเท่ากันเกินจำนวนกรรมการที่จะพึงมีหรือจะพึงเลือกตั้งในครั้งนั้น ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาด

3. กรณีที่ตำแหน่งกรรมการว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากออกตามวาระดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของกรรมการที่เหลืออยู่เลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535 เข้ามาเป็นกรรมการแทนในการประชุมคณะกรรมการคราวถัดไป เว้นแต่วาระของกรรมการจะเหลืออยู่ไม่ถึงสองเดือน บุคคลซึ่งเข้าเป็นกรรมการแทนดังกล่าวจะอยู่ในตำแหน่งกรรมการได้เพียงวาระที่ยังเหลืออยู่ของกรรมการที่ตนแทน

การสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหาร

สำหรับการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหาร ได้เปิดเผยไว้แล้วใน หมวดที่ 5 บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ข้อ 11 การสืบทอดตำแหน่งผู้บริหาร

2.4 การกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทย่อยและบริษัทร่วม

คณะกรรมการของบริษัทใช้อำนาจในการกำกับดูแลบริษัทย่อยและบริษัทร่วม โดยใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน ตามวัตถุประสงค์ ข้อบังคับ และมติที่ประชุมของผู้ถือหุ้นของบริษัท ซึ่งจะทำการบริหารงานผ่านที่ประชุมคณะกรรมการ โดยการพิจารณาและอนุมัติ และ/หรือ ให้อำนาจแก่คณะกรรมการชุดย่อยต่างๆ และ/หรือ มอบอำนาจให้แก่บุคคลใดแล้วแต่กรณี เพื่อการบริหารงาน โดยการส่งตัวแทนไปนั้นจะต้องเป็นไปตามสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัท อย่างไรก็ตาม การดำเนินการบริหารนั้นจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริษัทซึ่งจะต้องเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และรักษาผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ถือหุ้นอย่างสูงสุดเป็นสำคัญ

คณะกรรมการบริษัทจะกำกับดูแลโดยการมอบอำนาจให้กรรมการ และ/หรือ ผู้บริหาร เข้าไปเป็นตัวแทนของบริษัทย่อย และ/หรือ บริษัทร่วม โดยจะมีมาตรการและขั้นตอนในการบริหารจัดการผ่านคณะกรรมการบริษัท ซึ่งคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหาจะทำการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ และ/หรือ ผู้บริหาร แล้วแต่กรณี ผ่านที่ประชุมคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา เพื่อพิจารณาเลือกบุคคลที่เห็นสมควร แล้วจึงนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัท เพื่อพิจารณาและแต่งตั้งให้เป็นกรรมการบริษัทย่อย และ/หรือ บริษัทร่วมต่อไป

ทั้งนี้ กรรมการ และ/หรือ ผู้บริหาร ที่ได้รับการแต่งตั้งดังกล่าว จะต้องดำเนินการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการบริษัทได้มอบหมายไว้โดยจะต้องยึดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี จรรยาบรรณ และนโยบายต่าง ๆ ของบริษัท ที่ได้มีการวางไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งยึดถือผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น และบริษัทเป็นหลัก โดยไม่สามารถดำเนินการใดๆ อันขัดต่อวัตถุประสงค์ และข้อบังคับของบริษัท รวมถึงจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระบบควบคุมภายใน อีกทั้งการดำเนินงานในกิจการบริหารจะต้องเป็นไปตามแบบแผนที่ดีโดยไม่ขัดต่อนโยบายของบริษัทในเรื่องต่าง ๆ อาทิเช่น วิธีการปฏิบัติในการออกเสียงในแต่ละวาระ ขั้นตอนการขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ กลไกการกำกับดูแล การเปิดเผยข้อมูลสำหรับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน การทำรายการกับบุคคลที่เกี่ยวโยงกัน การได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งทรัพย์สิน รวมถึงระบบควบคุมภายในของบริษัทย่อยที่ประกอบธุรกิจหลักและมีความเหมาะสม รัดกุม เพียงพอ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และหลักกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการกำกับดูแลที่ดี และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2.5 การดูแลเรื่องการใช้ข้อมูลภายใน

บริษัทมีนโยบายห้ามมิให้ ผู้บริหาร และพนักงานทุกระดับ นำข้อมูลบริษัทไปเปิดเผยหรือนำไปใช้ส่วนตน หรือกระทำการที่อาจมีการขัดแย้งทางผลประโยชน์ หากฝ่าฝืนบริษัทถือว่าเป็นความผิดอย่างร้ายแรงและกำหนดบทลงโทษขั้นสูงสุด

บริษัทยังกำหนดให้ผู้บริหาร และพนักงาน ซึ่งอยู่ในหน่วยงานที่ทราบข้อมูลภายในหลีกเลี่ยง หรืองดการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทในช่วงระยะเวลา 1 เดือน ก่อนการเปิดเผยงบการเงินให้แก่สาธารณชน นอกจากนี้ บริษัทได้ให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ เกี่ยวกับภาระหน้าที่ในการรายงานการถือครองหลักทรัพย์และการเปลี่ยนแปลงการถือครองหลักทรัพย์ของบริษัทตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 รวมทั้ง บทลงโทษและตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนการสนับสนุนข้อมูลให้กับบริษัทในเครือ บริษัทได้กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูล เช่น การขอหนังสือข้อตกลงในการเก็บรักษาความลับและการห้ามถ่ายข้อมูลเอาสารโดยไม่ได้รับอนุญาต

ในปี 2561 บริษัทได้ปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการจัดชั้นความลับและการจัดการข้อมูล เพื่อปฏิบัติตามระเบียบการบริหารจัดการข้อมูลความลับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน ผู้ถือหุ้น คู่ค้า และผู้มีส่วนได้เสีย ในการจัดการข้อมูลให้มีความปลอดภัย และเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับผู้บริหาร พนักงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการข้อมูลตามระดับชั้นความลับ โดยระเบียบฉบับนี้ บริษัทได้ถือปฏิบัติตามมาตรฐาน ISO 27001 โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทของบริษัท นอกจากนี้ บริษัทยังมีนโยบายด้านความปลอดภัยด้านระบบสารสนเทศ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติควบคู่กันไปอีกด้วย

2.6 ค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี

ในปี 2561 บริษัทและบริษัทย่อยได้จ่ายค่าตอบแทนผู้สอบบัญชี โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ค่าตอบแทนจากการสอบบัญชี (Audit Fees)

บริษัทฯ รวมถึงบริษัทย่อยและการร่วมค้า ได้จ่ายค่าตอบแทนจากการสอบบัญชีให้แก่สำนักงานสอบบัญชี บริษัท ดีลอยท์ ทู้ช โธมัทสุ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด และกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

บริษัท	ค่าตอบแทนจากการสอบบัญชี (ล้านบาท)
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)	1.86
บริษัทย่อยและการร่วมค้า	7.73
รวมค่าสอบบัญชี	9.59
Out-of-pocket	0.16
รวมค่าสอบบัญชีและ Out-of-pocket	9.75

(2) ค่าตอบแทนอื่น (Non-Audit Fees)

บริษัทได้จ่ายค่าตอบแทนจากการตรวจสอบสำหรับกรณีเฉพาะเรื่อง และค่าบริการให้คำปรึกษาด้านอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชี ให้แก่สำนักงานสอบบัญชี บริษัท ดีลอยท์ ทู้ช โธมัทสุ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด เป็นจำนวนเงิน 180,000 บาท

3. การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง

3.1 สรุปความเห็นของคณะกรรมการบริษัทที่เกี่ยวกับการควบคุมภายในของบริษัท

ในปี 2561 คณะกรรมการบริษัทได้ประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในโดยใช้แบบประเมินของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และแบบประเมินการควบคุมภายในของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) แล้ว เห็นว่าบริษัทมีระบบการควบคุมภายในที่เพียงพอ มีประสิทธิผลและมีการพัฒนาด้านการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม ทั้งนี้ คณะกรรมการตรวจสอบได้แสดงความเห็นไว้ใน “รายงานคณะกรรมการตรวจสอบ ประจำปี 2560”

การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน

บริษัทได้จัดทำระบบควบคุมภายในตามแนวที่ ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งได้ใช้กรอบโครงสร้างการควบคุมภายในของ COSO (Internal Control Framework) โดยมีองค์ประกอบหลักของโครงสร้างดังกล่าว 5 ประการ คือ

1. **สภาพแวดล้อมของการควบคุมภายในองค์กร:** บริษัทมีการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการจากฝ่ายบริหารและได้สงวนสิทธิ์อำนาจเฉพาะของกรรมการไว้ชัดเจน ฝ่ายบริหารได้จัดให้มีโครงสร้างสายการรายงาน การกำหนดอำนาจในการสั่งการและความรับผิดชอบที่เหมาะสมเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการโดยยึดหลักการกำกับดูแลที่ดีด้วยความมีคุณธรรมและจริยธรรมตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งได้รวมถึงนโยบายของบริษัทในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ นอกจากนี้ บริษัทได้จัดให้มีการพัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีแผนและกระบวนการสรรหาผู้สืบทอดตำแหน่งที่สำคัญ

2. **การประเมินความเสี่ยง:** บริษัทได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง และได้ทำการพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงโดยการนำ Enterprise Risk Management Framework ของ COSO มาปรับให้เข้ากับธุรกิจของบริษัท และมีการประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงในเรื่องการทุจริต ซึ่งในปี 2561 นี้ ทางบริษัทได้เริ่มดำเนินการครอบคลุมกระบวนการการประเมินความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงไปยังหน่วยงานของบริษัทในต่างประเทศเพื่อให้มีความสอดคล้องกันทั่วทั้งองค์กรแล้ว อีกทั้งได้เริ่มมีการทบทวนการบริหารความเสี่ยงของบริษัทร่วมในเครือด้วย

3. **การควบคุมการปฏิบัติงาน:** บริษัทได้สร้างกลไกในการควบคุมให้กับผู้บริหารโดยการพัฒนาระบบต่าง ๆ ทั้งการนำเอาระบบการจัดการคุณภาพของ ISO มาปรับใช้กับการควบคุมการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการควบคุมภายในที่เน้นผลในเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูล ความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ การดูแลรักษาทรัพย์สินของบริษัท และการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก นอกจากนี้ บริษัทยังจัดให้มีระบบควบคุมในด้านบัญชีการเงิน การปฏิบัติการ การกำกับดูแลกิจการ และการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

4. **สารสนเทศและการสื่อสาร:** บริษัทให้ความสำคัญต่อระบบสารสนเทศและช่องทางการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยการจัดทำอินทราเน็ตหรือเว็บไซต์ภายใน และเว็บไซต์ภายนอก สำหรับผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ กรณีพบสิ่งผิดปกติที่อาจนำไปสู่การทุจริตและคอรัปชั่น บริษัทมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพเพื่อสนับสนุนให้การควบคุมภายในสามารถดำเนินไปได้ตามที่กำหนดไว้

5. **การติดตาม:** ฝ่ายบริหารจะทำหน้าที่ในการติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท และรายงานผลประกอบการให้คณะกรรมการบริษัททราบเป็นประจำทุกไตรมาส ส่วนหน่วยงานตรวจสอบภายในปฏิบัติงานตามแผนการตรวจสอบที่จัดทำขึ้นบนพื้นฐานความเสี่ยงของบริษัทและรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัททราบเป็นรายไตรมาสเช่นกัน เว้นแต่จะพบสิ่งบอกเหตุ ซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริตที่มีมูลค่าของรายการเกิน 1 ล้านบาท ต้องรายงานให้ทราบโดยพลัน

คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัทได้ทำการประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในด้านต่าง ๆ 5 องค์ประกอบ คือ การควบคุมภายในองค์กร การประเมินความเสี่ยง การควบคุมการปฏิบัติงาน ระบบสารสนเทศการสื่อสารข้อมูล ระบบติดตาม และหลักการขององค์ประกอบอีก 17 หลักการ พร้อมแสดงเหตุผลและคำอธิบาย ประกอบกับรายงานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน และรายงานของผู้สอบบัญชีที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้แล้ว เห็นว่าบริษัทมีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพียงพอและมีประสิทธิผล โดยเฉพาะการป้องกันและควบคุมของฝ่ายบริหาร (Management Control) ที่สามารถป้องกันความเสียหายจากการนำทรัพย์สินของบริษัทไปใช้หรือจำหน่ายจ่ายโอนโดยมิชอบ การทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจจัดการ มีการบันทึกบัญชีที่ถูกต้องครบถ้วนเพื่อให้

งบการเงินมีความน่าเชื่อถือ และมีระบบการจัดเก็บเอกสารสำคัญที่ทำให้กรรมการ ผู้สอบบัญชี และผู้มีอำนาจตามกฎหมายสามารถตรวจสอบได้ภายในระยะเวลาอันควร

อนึ่ง เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าระบบการควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยง และการกำกับดูแลกิจการมีประสิทธิผลและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยให้บริษัทสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ บริษัทจึงได้จัดตั้งสำนักตรวจสอบภายในที่เป็นอิสระขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบและมีกฎบัตรที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการตรวจสอบอย่างชัดเจนรวมทั้งมีการทบทวนกฎบัตรเป็นประจำทุกปี เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยในปัจจุบันมีผู้ตรวจสอบภายในที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพที่ได้รับการรับรองจากสถาบันผู้ตรวจสอบสากล เช่น Certified Internal Auditor (CIA), Certified Information Systems Auditor (CISA) และ Certified Public Accountants (CPA) โดยผู้ตรวจสอบภายในสามารถเข้าถึงข้อมูลและทำการตรวจสอบในส่วนงานต่าง ๆ ได้โดยไม่มีข้อจำกัดและสามารถรายงานผลการตรวจสอบโดยตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการบริษัท ประธานคณะกรรมการบริหาร และประธานเจ้าหน้าที่บริหารเพื่อให้เกิดการแก้ไข ป้องกัน และปรับปรุงได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม

สำหรับปี 2561 หน่วยงานตรวจสอบภายในได้นำผลจากการบริหารความเสี่ยงของฝ่ายบริหาร และการประเมินความเสี่ยงของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มาปรับปรุงแผนการตรวจสอบสำหรับปี 2562 โดยเน้นการให้ความมั่นใจในด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลและรายงานทางบัญชีและการเงิน ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานและความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร ด้านวินัยในการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ และความมั่นคงปลอดภัยของทรัพย์สิน ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการกำกับดูแลกิจการและการต่อต้านคอรัปชั่นและการทุจริตประเภทต่าง ๆ

นอกจากนี้ หน่วยงานตรวจสอบภายในยังให้คำปรึกษาในเรื่องการปรับปรุงระบบงานและระบบสารสนเทศที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ เช่น การพัฒนาระบบคุณภาพตามข้อกำหนดของ ISO ในบริษัทย่อย การประเมินกิจกรรมบริหารความเสี่ยง ระบบการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง กิจกรรมกำกับดูแลและกิจกรรมต่อต้านการทุจริตและคอรัปชั่น การทบทวนนโยบายการสอบสวนเรื่องร้องเรียนและเบาะแสการกระทำผิดและการทุจริต การปรับปรุงกระบวนการการรับแจ้งเบาะแสพนักงานให้เป็นไปตามนโยบายการรับเรื่องร้องเรียนและเบาะแสการกระทำผิดและการทุจริต การร่วมสอบสวนกรณีการกระทำทุจริตหรือประพฤติมิชอบ การทบทวนกฎบัตรของส่วนงานตรวจสอบภายใน การปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบและการรายงานผลให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น สุดท้ายนี้ หน่วยงานตรวจสอบภายในยังทำการพัฒนาผู้ตรวจสอบภายในให้มีคุณสมบัติเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในของสถาบันผู้ตรวจสอบภายในสากลหรือ The Institute of Internal Auditors, USA ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในและความร่วมมือของผู้บริหารทำให้ประเด็นที่พบจากการตรวจสอบทั้งจากผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีได้ถูกแก้ไขปรับปรุงแล้วเสร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

การบริหารความเสี่ยง

บริษัทได้นำคู่มือและแนวทางการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มบริษัทอินทัชมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของบริษัท โดยในปี 2561 ได้มีการจัดสัมมนาในเชิงปฏิบัติการพร้อมกับจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงที่ประกอบด้วยประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารที่เกี่ยวข้องจากส่วนงานต่างๆ

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงยังได้ออกแบบขั้นตอนของกระบวนการบริหารความเสี่ยงให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของ COSO แนวทางของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยเริ่มนำมาปรับให้เข้ากับการกำหนดวิสัยทัศน์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกในการตอบสนองวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจและวัตถุประสงค์ การกำหนดกลยุทธ์ และการกำหนดตัวชี้วัดสำหรับแผนการปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ มีการประเมินวิเคราะห์ความเสี่ยงซึ่งอาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบที่เป็นสาระสำคัญพร้อมทั้งมีการวางแผนบรรเทาความเสี่ยงและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในโดยปีที่ผ่านมา ได้ให้ความสำคัญกับระบบบริหารความเสี่ยงองค์กรที่มีประสิทธิภาพด้วยการกำหนดให้แนบหลักฐานเพื่อยืนยันว่ามีการดำเนินการตามแผนบรรเทาความเสี่ยงจริง และจัดให้คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงได้มีการทบทวนบทเรียนจากประสบการณ์ของแต่ละแผนบรรเทาความเสี่ยงหลักที่ได้ดำเนินการมาทั้งสำเร็จหรือไม่สำเร็จ ทั้งหมดนี้เพื่อให้ฝ่ายบริหารสามารถควบคุมและบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการติดตามผลเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัทอย่างเหมาะสมและด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ทำให้การบริหารความเสี่ยงของบริษัทเป็นกระบวนการที่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากทุกระดับ

ในปี 2561 บริษัทย่อยที่อยู่ในต่างประเทศมีการประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงครบทุกบริษัทและมีการทบทวนการบริหารความเสี่ยงของบริษัทร่วมอื่นที่บริษัทได้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 20 ได้แก่ บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ มหาชน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและกระบวนการจากส่วนกลางอันจะทำให้การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2 ความเห็นของสำนักตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

หน่วยงานตรวจสอบภายใน รวมทั้งบริษัท ดีลอยท์ ทู้ช โธมัทสุ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบงบการเงินประจำปี 2561 ของบริษัท ได้ให้ความเห็นว่าไม่พบข้อบกพร่องที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับระบบควบคุมภายในด้านรายงานทางการเงินของบริษัทแต่อย่างใด ระบบควบคุมภายในของบริษัทมีความเหมาะสมเพียงพอและมีประสิทธิผล

3.3 หัวหน้างานตรวจสอบภายใน (Internal Audit) และหัวหน้างานกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบริษัท (Compliance)

(1) หัวหน้างานตรวจสอบภายในของบริษัทคือ นายวิชัย กิตติวิทยากุล ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะผู้บริหารด้านตรวจสอบภายในส่วนงานตรวจสอบภายใน โดยนายวิชัย กิตติวิทยากุล จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบัญชีจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้ตรวจสอบภายในที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพที่ได้รับการรับรองจากสถาบันผู้ตรวจสอบสากล เช่น Certified Internal Auditor (CIA) และ Certified Information Systems Auditor (CISA) นอกจากนี้ ยังเป็นผู้มีความชำนาญในหลายด้าน เช่น การกำกับดูแลกิจการด้าน Compliance การควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน และการบริหารความเสี่ยง และยังเคยดำรงตำแหน่งกรรมการในชมรมเลขานุการบริษัทไทยและนายกสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบเห็นสมควรว่าหัวหน้าส่วนงานตรวจสอบภายในที่ได้รับแต่งตั้งและดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ทั้งในด้านวุฒิการศึกษา คุณวุฒิด้านวิชาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน รวมถึงการอบรมที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมเพียงพอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานตรวจสอบภายในของบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพ

หัวหน้างานกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบริษัท (compliance) คือ นางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่ง Head of Company Secretary and Compliance Section

(2) กฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท ได้ระบุแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การแต่งตั้ง ถอดถอน โยกย้าย การให้ความดีความชอบ และการเลิกจ้างหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน หรือหน่วยงานอื่นใดที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในของบริษัทนั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบและอนุมัติจากคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท โดยเป็นไปตามขอบเขตและอำนาจหน้าที่ในกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งได้มีการสอบทานและปรับปรุงเป็นประจำทุกปี (รายเอียดของกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบสามารถดูได้ที่ www.thaicom.net หัวข้อ การพัฒนาอย่างยั่งยืน > การกำกับดูแลกิจการที่ดี > กฎบัตร

รายการระหว่างกัน กับบุคคลที่อาจมีความขัดแย้ง

ในรอบปี 2561 บริษัทและบริษัทย่อยมีรายการระหว่างกันกับบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งกับบริษัทและบริษัทย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกัน สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธ.ค. 2561 (ล้านบาท)	เหตุผลและความจำเป็นของการทำรายการ
		งบการเงินรวม	
บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) (อินทัช) / เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัท ถือหุ้น 41.13% และมีกรรมการร่วมกัน - ประกอบธุรกิจด้านการลงทุนโดยการเข้าถือหุ้นและเข้าไปบริหารงานในบริษัทต่าง ๆ	1. รายได้ - รายได้ค่าบริการอินเทอร์เน็ต	0.09	บริษัทย่อยมีรายได้จากการให้บริการอินเตอร์เน็ตแก่อินทัช
	2. ค่าใช้จ่าย - ค่าบำรุงรักษาระบบสารสนเทศ	0.78	บริษัทใช้บริการ การบำรุงรักษาระบบสารสนเทศที่ดำเนินการโดยอินทัช เพื่อให้ระบบการจัดการสอดคล้องกับนโยบายของกลุ่มบริษัท
	3. ลูกหนี้อื่น	0.03	
	4. เจ้าหนี้การค้า	0.07	
บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) (ซีเอสแอล) / บริษัทย่อยในกลุ่มเอไอเอส - ประกอบธุรกิจให้บริการศูนย์ข้อมูลอินเตอร์เน็ต และบริการรับ-ส่งผ่านดาวเทียมเพื่อการสื่อสาร	1. รายได้ - รายได้จากการให้บริการส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม	4.27	บริษัทย่อย (ทีซี บรอดคาสติ้ง) มีรายได้จากการรับจ้างดำเนินการให้บริการส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวทียม โดยคิดค่าบริการตามสัญญาและเงื่อนไขทางการค้าโดยปกติเช่นเดียวกับบุคคลภายนอก
	2. ค่าใช้จ่าย - บริษัทใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแอพพลิเคชั่น	2.67	บริษัทใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแอพพลิเคชั่น ซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจปกติ โดยจ่ายค่าบริการตามสัญญาและเงื่อนไขทางการค้าปกติเช่นเดียวกับบุคคลภายนอก
	- กลุ่มบริษัทจ่ายค่าบริการอินเทอร์เน็ต และอื่น ๆ	0.42	กลุ่มบริษัทใช้บริการอินเทอร์เน็ตและอื่น ๆ ซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจปกติ โดยจ่ายค่าบริการตามสัญญาและเงื่อนไขทางการค้าปกติเช่นเดียวกับบุคคลภายนอก
	3. ลูกหนี้การค้าและรายได้ค้างรับ	0.90	
	4. เจ้าหนี้การค้า	1.79	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับปีสิ้นสุด 31 ธ.ค. 2561 (ล้านบาท)	เหตุผลและความจำเป็นของการทำรายการ
		งบการเงินรวม	
บริษัท ไอ.ที. แอพพลิเคชั่นส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด (ไอทีเอเอส) / มีอินทัช ถือหุ้นอยู่ 99.99% - ให้บริการโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และบริการอื่นที่เกี่ยวเนื่อง	1. ค่าใช้จ่าย - กลุ่มบริษัทใช้บริการด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลบัญชี และบริการด้านการให้คำปรึกษา	5.69	กลุ่มบริษัทใช้บริการโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลทางบัญชี รวมถึงการให้คำปรึกษาซึ่งเป็นการสนับสนุนธุรกิจปกติ โดยคิดค่าบริการใกล้เคียงกับราคาของบริษัทอื่นที่ให้บริการในลักษณะเดียวกัน
	2. เจ้าหนี้การค้าและค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	0.26	
บริษัท เชนนิงตัน อินเวสเม้นท์ พีทีอี ลิมิเต็ด (เชน)/ บริษัทถือหุ้นใน เชน ร่วมกับ Asia Mobile Holdings Pte Ltd. “AMH” ในสัดส่วน 51% : 49% - เป็นบริษัทถือเงินลงทุนในธุรกิจให้บริการโทรคมนาคม	1. รายได้อื่น - ดอกเบี้ยรับ	101.60	บริษัทให้ความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบของเงินให้กู้ยืม อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บถูกคำนวณจากต้นทุนการกู้ยืมที่เกิดขึ้นจริงบวกด้วยส่วนต่างเสมือนทำรายการกับบุคคลภายนอก
	- บริษัทรับจ้างให้คำปรึกษา โดย เชนต้องจ่ายค่าที่ปรึกษาและบริหารงานเป็นรายเดือนโดยค่าบริการกำหนดจากต้นทุนของผู้บริหารและพนักงานที่ให้คำปรึกษาและบริหารงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของบริษัทในกลุ่ม	7.72	เป็นนโยบายในการกำกับดูแลบริษัทย่อยของบริษัท เพื่อให้การควบคุมเป็นประโยชน์สูงสุด
	2. เงินให้กู้ยืมระยะยาว	1,924.90	
	3. รายได้ค้างรับ	0.35	
	4. ลูกหนี้อื่น	42.37	
บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ มหาชน (แอลทีซี) / ถือหุ้นโดย เชน ร่วมกับรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในสัดส่วน 49% : 51% - ให้บริการด้านโทรคมนาคมในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	1. ค่าใช้จ่าย - ค่าบริการควบคุมดูแลสถานีเครือข่ายภาคพื้นดิน	5.32	บริษัทย่อย (ไอพีสตาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล พีทีอี) ใช้บริการดำเนินการดูแล บำรุงรักษา สถานีควบคุมเครือข่ายภาคพื้นดินไอพีสตาร์ในประเทศลาว ซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจปกติ โดยจ่ายค่าบริการตามสัญญาและเงื่อนไขทางการค้าปกติเช่นเดียวกับบุคคลภายนอก
	2. ลูกหนี้อื่น	0.08	
	3. เจ้าหนี้การค้า	0.45	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกัน สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธ.ค. 2561 (ล้านบาท)	เหตุผลและความจำเป็นของการทำรายการ
		งบการเงินรวม	
บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวิร์ค จำกัด (เอดับบลิวเอ็น)/ บริษัทย่อยในกลุ่มเอไอเอส - ให้บริการโทรคมนาคมบริการโครงข่ายโทรคมนาคม	1. รายได้		
	- รายได้จากการให้เช่าช่องสัญญาณดาวเทียมบนดาวเทียมไทยคม	46.02	บริษัทเป็นผู้ให้บริการเช่าช่องสัญญาณดาวเทียม ซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจปกติ โดยคิดค่าบริการตามสัญญาและเงื่อนไขทางการค้าปกติเช่นเดียวกับบุคคลภายนอก
	- รายได้จากการดำเนินงานวางระบบโดยรวม	18.24	บริษัทมีรายได้จากการขายอุปกรณ์พร้อมให้บริการในการการวางระบบโครงสร้างซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจปกติ โดยคิดราคาและค่าบริการตามสัญญาและเงื่อนไขทางการค้าปกติเช่นเดียวกับบุคคลภายนอก
	- รายได้จากการให้บริการส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม	8.77	บริษัทย่อย (ทีซี บรอดคาสติ้ง) มีรายได้จากการบริการส่งสัญญาณขึ้นสู่ดาวเทียมซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจปกติ โดยคิดค่าบริการตามสัญญาและเงื่อนไขทางการค้าปกติเช่นเดียวกับบุคคลภายนอก
	2. ค่าใช้จ่าย		
	- กลุ่มบริษัทจ่ายเงินค่าใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้กับผู้บริหารและพนักงานและอื่น ๆ	3.32	กลุ่มบริษัทใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมถึงค่าบริการอื่นผ่านช่องทางโทรศัพท์ เพื่อสนับสนุนธุรกิจปกติ อัตราค่าบริการเป็นราคาตลาดเสมือนทำรายการกับบุคคลภายนอก
	- ค่าใช้จ่ายอื่น	0.19	
	3. ลูกหนี้การค้าและรายได้ค้างรับ	26.87	
	4. เจ้าหนี้การค้า เงินรับล่วงหน้าค่าสินค้า และค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	8.50	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกัน สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธ.ค. 2561 (ล้านบาท)	เหตุผลและความจำเป็นของการทำรายการ
		งบการเงินรวม	
บริษัท ไฮ ช็อปปิ้ง จำกัด (ไฮ ช็อปปิ้ง) / มีอินทัชเป็นผู้ถือหุ้นใน ไฮ ช็อปปิ้งร่วมกับ บริษัท ฮุนได โฮมช็อปปิ้ง เน็ตเวิร์ค คอร์ปอเรชั่น (ฮุนได โฮมช็อปปิ้ง) ในสัดส่วน 51% : 49% - ประกอบธุรกิจโฮมช็อปปิ้งในประเทศไทย	1. รายได้ - รายได้จากการให้บริการแพร่ภาพออกอากาศรายการโทรทัศน์และบริการระบบทีวีไกด์	11.33	บริษัทย่อย (ดีทีวี เซอร์วิส) มีรายได้จากการให้บริการแพร่ภาพออกอากาศรายการโทรทัศน์ และบริการระบบทีวีไกด์ ซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจปกติ โดยคิดค่าบริการตามสัญญาและเงื่อนไขทางการค้าปกติเช่นเดียวกับบุคคลภายนอก
	- รายได้อื่น	2.84	
	2. เจ้าหนี้การค้า และเงินรับล่วงหน้าค่าสินค้า	1.08	
	3. หนี้สินหมุนเวียนอื่น	2.04	
กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกัน	1. รายได้ - รายได้จากการให้บริการอื่น ๆ	22.62	บริษัทใช้บริการที่ปรึกษาและจัดการเพื่อสนับสนุนธุรกิจปกติ อัตราค่าบริการเป็นราคาตลาดเสมือนทำรายการกับบุคคลภายนอก
	2. ค่าใช้จ่าย - ค่าสิทธิ ค่าบริการที่ปรึกษาและจัดการ	22.22	
	3. ลูกหนี้การค้า	1.52	
	4. เจ้าหนี้การค้า เงินรับล่วงหน้าค่าสินค้า และค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	16.85	
	5. หนี้สินหมุนเวียนอื่น	0.16	

ความจำเป็นและความสมเหตุสมผลของรายการ

ในปี 2561 บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (บริษัท) มีรายการกับบุคคลและกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยแสดงในหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ตรวจสอบแล้ว ข้อ 4 ในงบการเงินประจำปี 2561 ซึ่งตรวจสอบแล้วโดยผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต ได้สรุปรายการกับบุคคลและกิจการที่เกี่ยวข้องกันในการทำรายการดังกล่าวว่า รายการที่บริษัทมีกับบริษัทในกลุ่มอินทัช และกลุ่ม Singtel เช่น บริษัทย่อย การร่วมค้า ผู้บริหาร และกิจการอื่นที่อินทัช Singtel และบริษัท มีอิทธิพลอย่างมีสาระสำคัญ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม จะแสดงเป็นรายการกับบุคคล หรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันกับบริษัท

บริษัทคิดราคาซื้อขายสินค้าและบริการกับกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามสัญญาและเงื่อนไขทางการค้าโดยปกติเช่นเดียวกับบุคคลภายนอก สำหรับรายการที่มีนัยสำคัญและต้องดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งรายการดังกล่าวคณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานรายการและได้ให้ความเห็นว่าเป็นรายการที่สมเหตุสมผลและเป็นประโยชน์ต่อบริษัท

มาตรการขั้นตอนการอนุมัติการทำรายการระหว่างกัน

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีเป้าหมายในการประกอบการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ถือหุ้น มีนโยบายการเปิดเผยข้อมูลให้แก่นักลงทุนอย่างเพียงพอ รวมทั้งยึดถือปฏิบัติตามระเบียบ ข้อกำหนดและกฎหมายต่าง ๆ ในประเทศที่บริษัทประกอบการอยู่ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับรายการระหว่างกลุ่มบริษัทกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเป็นไปอย่างโปร่งใส ลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์และสอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี และเป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับของหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกัลหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในอันที่จะทำให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจลงทุนได้ บริษัทจึงกำหนดแนวทางการทำรายการระหว่างกลุ่มบริษัทกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาทำรายการดังรายละเอียดต่อไปนี้

การทำรายการระหว่างกันของบริษัท และบริษัทย่อย กับบุคคลที่อาจมีความขัดแย้ง บริษัทจะพิจารณาดำเนินการเสมือนหนึ่งทำรายการกับบุคคลภายนอก (Arm's length basis) เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทโดยจะต้องมีเงื่อนไขการค้าที่มีราคาและเงื่อนไขที่เป็นธรรมและไม่ก่อให้เกิดการถ่ายเทผลประโยชน์ ในกรณีที่ไม่ชัดเจนว่าราคาระหว่างกันเข้าข่าย Arm's length basis หรือไม่ จะต้องนำเสนอรายการดังกล่าวหารือต่อคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อขอความเห็นชอบก่อนทำรายการ

บริษัทมีการมอบอำนาจอนุมัติวงเงินแก่ผู้บริหารตามลำดับขั้น โดยจะกำหนดอำนาจของผู้มีสิทธิอนุมัติตามวงเงินที่กำหนด อย่างไรก็ตาม บริษัทห้ามมิให้กรรมการและผู้บริหารที่มีส่วนได้เสียหรืออาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์โดยส่วนตัวเป็นผู้อนุมัติทำรายการที่เกี่ยวโยงกันซึ่งตนมีส่วนได้เสีย และกรรมการที่มีส่วนได้เสียในการตกลงเข้าทำรายการที่เกี่ยวโยงกันต้องไม่เข้าร่วมประชุมและไม่มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม โดยคณะกรรมการตรวจสอบทำหน้าที่สอบทานการทำรายการระหว่างบริษัท หรือบริษัทย่อยกับบุคคลที่เกี่ยวโยงกัน และให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การทำรายการระหว่างบริษัทกับบริษัทที่มีบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งมีสัดส่วนการถือหุ้นต่ำกว่าร้อยละ 10 จะไม่ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องกับประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง การเปิดเผยการเข้าทำรายการที่เกี่ยวโยงกันของบริษัทจดทะเบียน

การทำรายการระหว่างกันพึงกระทำได้ตามปกติเนื่องจากเป็นการทำรายการตามปกติธุรกิจและตามเงื่อนไขการค้าโดยทั่วไปเสมือนลูกค้าภายนอกทั่วไปโดยปกติ รวมทั้งราคาหรือค่าตอบแทนอยู่ในกรอบซึ่งต้องได้รับอนุมัติตามระเบียบปฏิบัติทางการเงินของบริษัทและต้องทบทวนกระบวนการคัดเลือกผู้ขายและผู้ผลิต (Vendor selection process) อยู่เสมอ เพื่อให้แน่ใจว่าบริษัท ได้เปิดโอกาสแก่ผู้ประกอบการนอกกลุ่ม ซึ่งอาจให้ผลประโยชน์แก่บริษัทมากกว่า และเป็นแหล่งภายนอกสำหรับการเปรียบเทียบราคาและเงื่อนไขทางการค้า

บริษัททำการเปิดเผยข้อมูลรายการระหว่างกันโดยยึดแนวปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีไทย ฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และตามระเบียบปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ฝ่ายกฎหมายและกำกับดูแล (Legal and Compliance) และฝ่ายบัญชีจะนำเสนอรายการที่เกี่ยวโยงกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) เพื่อสอบทานและให้ความเห็นต่อความจำเป็นและความสมเหตุสมผลของรายการว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทหรือไม่ ก่อนรายงานต่อคณะกรรมการบริษัทต่อไป นอกจากนี้ ฝ่ายบัญชีจะนำเสนอรายการระหว่างกันทุก ๆ เดือนเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

นโยบายหรือแนวโน้มการทำรายการระหว่างกันในอนาคต

ในอนาคตบริษัทอาจมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าทำรายการระหว่างกัน ทั้งที่เป็นรายการทางการค้าตามปกติธุรกิจและรายการที่ไม่เป็นไปตามการค้าปกติธุรกิจ โดยการเข้าทำรายการดังกล่าวจะตั้งอยู่บนเงื่อนไขราคาที่สมเหตุสมผล และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อบริษัท ทั้งนี้ บริษัทจะปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมถึงการปฏิบัติตามข้อกำหนดและปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการทำรายการที่เกี่ยวโยงกัน และการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งสินทรัพย์ที่สำคัญของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทย่อย บริษัทจะทำการเปิดเผยรายการระหว่างกันไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ได้รับการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีของบริษัท

รายงานการพัฒนา
เพื่อความยั่งยืน

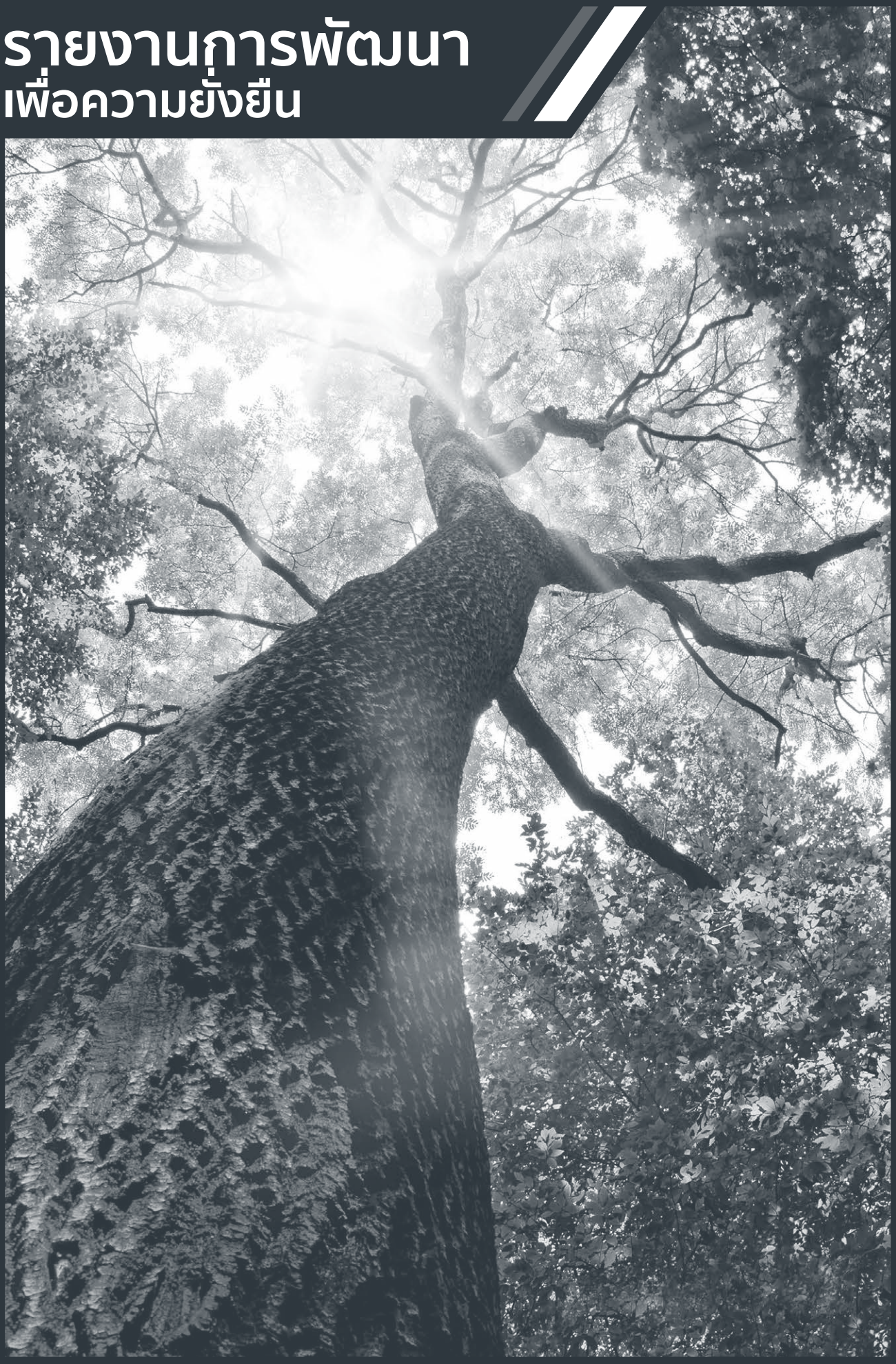

การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

ไทยคมตระหนักดีว่าการบรรลุและรักษาเป้าหมายตามวิสัยทัศน์และพันธกิจจะสำเร็จได้อย่างยั่งยืนนั้น บริษัทต้องมุ่งมั่นและใส่ใจการดำเนินธุรกิจที่ตอบสนองและลดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม บริษัทจึงกำหนดวิถีสู่ความยั่งยืนที่ยังคงสร้างมูลค่าและความเติบโตทางเศรษฐกิจและไม่ลืมที่จะสร้างคุณค่า ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ครอบคลุมและตอบสนองกับทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อมุ่งสู่ Thaicom Sustainability Goals ภายใต้แนวคิด “Connectivity for Sustainability” หรือ “การสร้างโอกาสสร้างอนาคต สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ไทยคมจึงดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงในทุกมิติดังที่กล่าวมา

นโยบายเพื่อส่งเสริมความยั่งยืน

เพื่อการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและมั่นคง โดยได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้เสีย บนพื้นฐานของการกำกับดูแลกิจการที่ดี บริษัทได้กำหนดนโยบายในเรื่องต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยประกาศนโยบายดังกล่าวไว้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และเผยแพร่ทางเว็บไซต์ ของบริษัทเพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน ดังนี้

- **นโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน**
  1) ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี
  2) ดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมตลอดห่วงโซ่ธุรกิจ
  3) ต่อต้านการคอร์รัปชันทุกรูปแบบ ซึ่งครอบคลุมความสัมพันธ์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รวมถึงการร่วมมือและพัฒนาเครือข่ายระหว่างกลุ่มธุรกิจบนหลักการบริหารความเสี่ยงกิจการ
  4) เคารพในสิทธิมนุษยชนและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่เลือกปฏิบัติ
  5) ถือว่าพนักงานเป็นทรัพย์สินที่มีค่าสูงสุดสำหรับองค์กร ไม่เลือกปฏิบัติในการจ้างงาน สนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้
  6) ส่งมอบสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ บริหารความสัมพันธ์กับลูกค้าและผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการเคารพสิทธิของผู้บริโภค
  7) นำแนวคิดในการสร้างคุณค่าร่วมระหว่างภาคธุรกิจกับสังคมมาเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจชุมชน และสังคมเจริญเติบโตไปพร้อมกันอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นสนับสนุนการศึกษา การเปิดโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีและการเรียนรู้ สร้างเสริมอาชีพและการพัฒนาทักษะ ส่งเสริมการลงทุนเพื่อสังคม
  8) เชื่อมั่นในศักยภาพการสร้างสรรค์นวัตกรรม อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินธุรกิจ และการเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กร บริษัทจึงสนับสนุนให้พนักงานมีโอกาสมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ทั้งในด้านเทคโนโลยี กระบวนการ ทำงาน และรูปแบบธุรกิจ ทั้งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงใหม่หรือการพัฒนาต่อยอด โดยมีเป้าหมายเพื่อการสร้างสรรค์เชิงบวก การปรับปรุงผลิตภัณฑ์
  9) ดำเนินธุรกิจโดยให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรต่าง ๆ โดยเน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลรักษา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

- **นโยบายการกำกับดูแลกิจการ**

  จัดทำขึ้นโดยยึดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล และของประเทศไทย คือ หลักการกำกับดูแลกิจการของ The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) และหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2555 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นแนวทาง เพื่อยึดถือเป็นแนวปฏิบัติที่ดีของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบและกำหนดให้มีการทบทวนอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ทันสมัย ครอบคลุมแนวปฏิบัติต่าง ๆ และตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ถือหุ้น นักลงทุน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนของบริษัท

- **นโยบายต่อต้านการทุจริต**

  บริษัทยึดมั่นที่จะดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และเป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี บริษัทต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบด้วยตระหนักดีว่า การทุจริตเป็นภัยร้ายแรงที่ทำลายการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม และก่อให้เกิดความเสียหายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในปี 2556 บริษัทเข้าร่วมลงนามในคำประกาศเจตนารมณ์ "แนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต" (CAC) ซึ่งได้รับการรับรองในฐานะสมาชิกแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านทุจริตในปี 2558 และได้รับการรับรองต่อเนื่องเป็นวาระที่ 2 ในปี 2561 โดยมีนโยบายต่อต้านการทุจริตเป็นส่วนหนึ่งของคู่มือจรรยาบรรณของบริษัท

- **นโยบายการรับเรื่องร้องเรียนและเบาะแสการกระทำผิดและการทุจริต**

  บริษัทยึดมั่นในการดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบ ถูกต้อง โปร่งใส เป็นไปตามจรรยาบรรณและการกำกับดูแลกิจการของบริษัทที่กำหนดไว้ บริษัทเชื่อว่าพนักงานจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม และคาดหวังว่าพนักงานของบริษัทจะต้องประพฤติตนอย่างมืออาชีพ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและปฏิบัติตามคู่มือจรรยาบรรณของกลุ่มบริษัทอย่างเคร่งครัด บริษัทจึงไม่ยินยอมให้มีการกระทำผิดและทุจริตเกิดขึ้นในบริษัท และจะมีการลงโทษทางวินัยกับผู้กระทำผิด ด้วยเหตุนี้จึงมีการกำหนดช่องทางรายงานและสนับสนุนให้พนักงานทุกคนให้ข้อมูล รายงานเบาะแสกระทำผิดหรือการทุจริตใด ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพนักงาน ผู้ขายสินค้า/บริการ เจ้าหนี้ ลูกหนี้ คู่ค้า ผู้ถือหุ้น กรรมการ และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในบริษัท และให้ความคุ้มครองพนักงานที่ให้ข้อมูล ความร่วมมือ หรือความช่วยเหลือใด ๆ กับบริษัทในเรื่องการกระทำผิดและการทุจริตดังกล่าว

- **นโยบายที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อคู่ค้าและหรือเจ้าหนี้ / แนวปฏิบัติต่อคู่ค้า**

  บริษัทยึดมั่นในการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างความเชื่อถือให้กับคู่ค้าและ/หรือเจ้าหนี้ โดยเฉพาะการบริหารด้านการเงิน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน และมีการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมกับทุกรายที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจของบริษัท โดยจะหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การเสื่อมเสียชื่อเสียงของบริษัท หรือการขัดต่อกฎหมาย โดยบริษัทปฏิบัติตามสัญญาข้อตกลง หรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีระหว่างกันอย่างเต็มที่ รวมทั้งต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น การเรียกรับหรือจ่ายผลประโยชน์โดยไม่สุจริต

- **นโยบายการเคารพกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน**

  บริษัทสนับสนุนและเคารพการปกป้องสิทธิมนุษยชน ด้วยการดูแลไม่ให้ธุรกิจของบริษัทเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน อีกทั้งยังให้ความเคารพนับถือ และปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายด้วยความเป็นธรรมบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่เลือกปฏิบัติ เช่น การแบ่งแยกถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ สีผิว อายุ เพศ เป็นต้น นอกจากนี้ พนักงานของบริษัทต้องทำความเข้าใจตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองอย่างถี่ถ้วน และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดด้วย รวมทั้งพนักงานที่ต้องไปปฏิบัติงานในต่างประเทศควรศึกษากฎหมายขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาล่วงละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนดังกล่าว เนื่องจากบริษัทมีธุรกิจอยู่ในหลายประเทศที่มีความแตกต่างกัน

- **นโยบายทรัพย์สินทางปัญญา**

  ด้วยบริษัทมีการดำเนินธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ การปกป้องและเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลอื่น นับเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งบริษัทได้ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว โดยจะไม่ละเมิดหรือสนับสนุนการดำเนินการใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลอื่น โดยจะมีการตรวจสอบการใช้ข้อมูลเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งงานที่มีสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญามาเกี่ยวข้อง ด้วยความระมัดระวังว่าได้รับสิทธิอย่างถูกต้องตามกฎหมายก่อนการใช้งานนั้น ๆ

- **นโยบายด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน**

  บริษัทตระหนักดีว่าการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยและชีวอนามัยมีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินธุรกิจในโลกยุคปัจจุบันที่มุ่งเน้นการสร้างความยั่งยืนในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การดูแลสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของพนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน จึงถือว่าเป็นหน้าที่ของพนักงานทุกคนที่ร่วมมือกันปฏิบัติให้เกิดความปลอดภัยตามระเบียบปฏิบัติอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจ โดยบริษัทมีการทบทวน ประเมินและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ

ประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน (Materiality)

บริษัทได้ระบุประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืนจากการพิจารณาข้อมูล แนวโน้ม ทิศทาง และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในระดับประเทศและระดับสากล ตลอดจนแผนธุรกิจของบริษัท เพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทจะดำเนินธุรกิจโดยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และเกิดคุณค่าต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กับการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียอย่างเหมาะสม โดยมีหลักการคัดเลือกประเด็นสำคัญ (Materiality) อ้างอิงกระบวนการตามแนวทางของ GRI-G4 ดังนี้

ขั้นที่ 1 การระบุประเด็นสำคัญ (Identification) ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

บริษัทรวบรวมข้อมูลสำคัญจากปัจจัยภายใน (เป้าหมายและแผนธุรกิจ) โดยรวบรวมจากการระดมสมองของผู้บริหารในการประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการประชุมเชิงกลยุทธ์ และความเสี่ยงขององค์กรที่ส่งผลต่อความยั่งยืนองค์กร และปัจจัยภายนอก (แนวโน้มด้านความยั่งยืน และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย) โดยรวบรวมจากการทบทวนแนวโน้มและทิศทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก (SDGs) การสำรวจความคิดเห็น การประชุมหารือ สัมมนา ตามความเหมาะสม

ขั้นที่ 2 การจัดลำดับความสำคัญ (Prioritization)

โดยการนำประเด็นจากขั้นที่ 1 มาเทียบเคียงกับความสอดคล้องในประเด็นและตัวชี้วัดตามแนวทาง GRI-G4 และทำการพิจารณาทดสอบสารัตถภาพเพื่อจัดลำดับความสำคัญ

ขั้นที่ 3 การให้เหตุผล (Validation)

พบว่าประเด็นสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์ พิจารณาและเห็นชอบจากคณะกรรมการการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDCOM) มีความใกล้เคียงกับประเด็นในปีก่อน และยังสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก และมีบางประเด็นต้องใช้เวลาในการตอบสนองอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหนึ่ง ทำให้ประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืนในปีจึงไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ

1. กลยุทธ์และแผนธุรกิจที่ดีและชัดเจน
2. การเติบโตและมีผลประกอบการที่ดี

ด้านสิ่งแวดล้อม

3. การอนุรักษ์พลังงาน

ด้านสังคม

4. ต่อต้านการทุจริต
5. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย
6. การให้บริการที่ดี / ความพึงพอใจสูงสุดของลูกค้า
7. สุขภาวะอนามัยและความปลอดภัยในที่ทำงาน
8. ความแตกต่างและโอกาสที่เท่าเทียมกัน

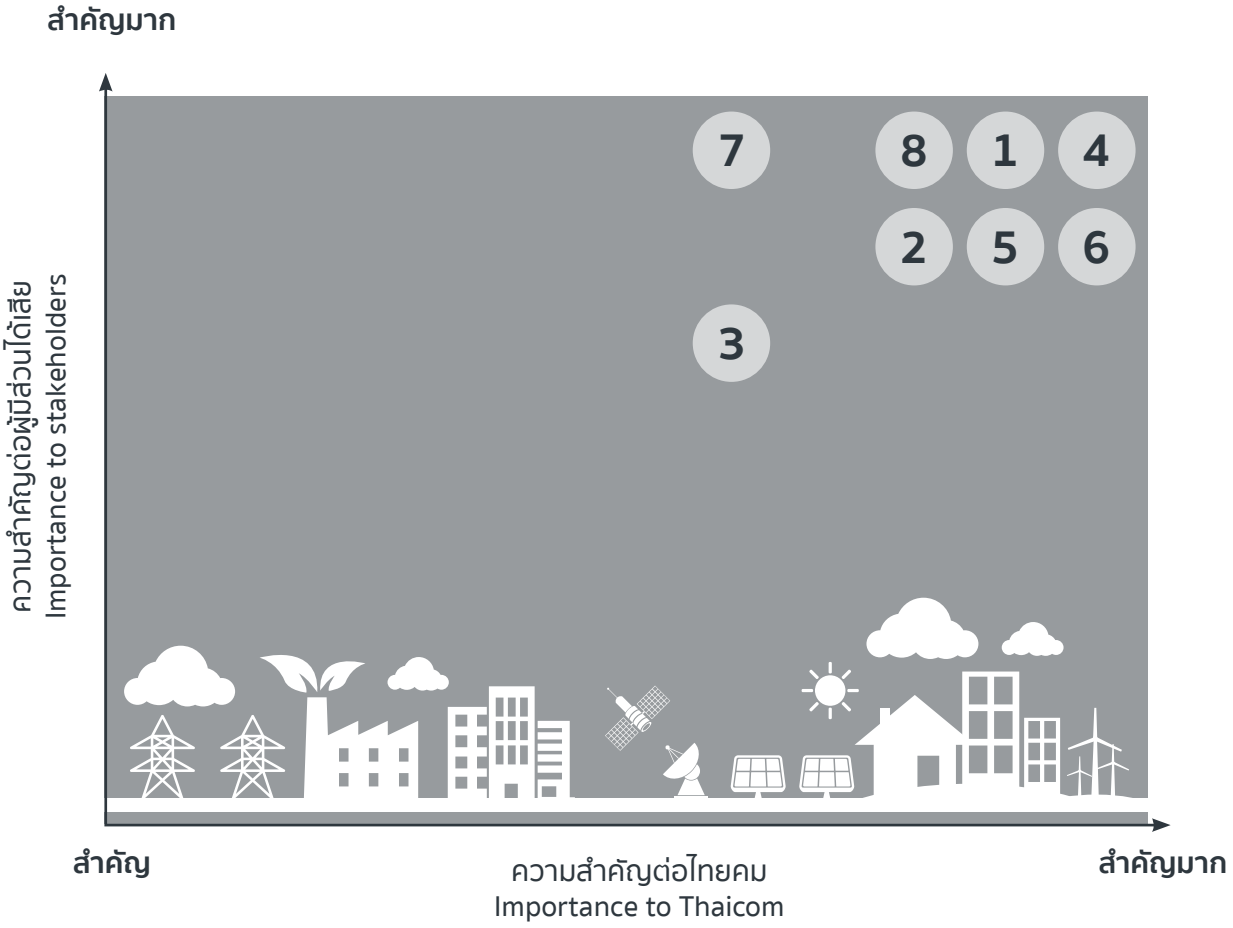

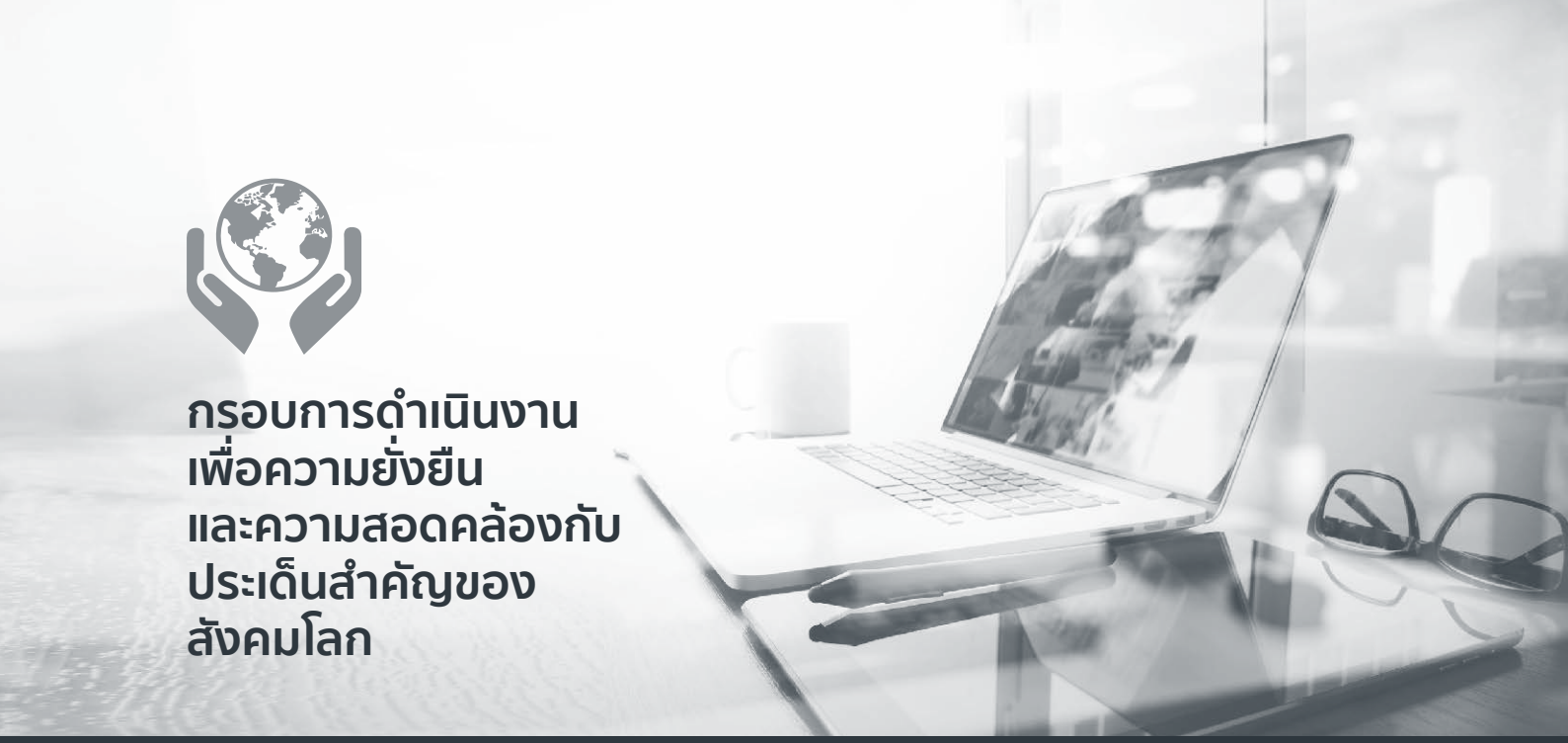

กรอบการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืนและความสอดคล้องกับประเด็นสำคัญของสังคมโลก

การดูแลผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของบริษัทไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม การระบุกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียพิจารณาจากการให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มและผลกระทบของการดำเนินธุรกิจต่อผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้การปฏิบัติและตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย เป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

บริษัทจึงกำหนดแนวทางความรับผิดชอบและแนวปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียไว้ในจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งคู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดีและคู่มือจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ และแจกให้พนักงานทุกคน โดยให้ความสำคัญต่อสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ เพื่อทราบถึงความต้องการ และสามารถตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ผู้มีส่วนได้เสีย	ความคาดหวัง/ความต้องการ	แนวปฏิบัติในการดำเนินการ	ช่องทาง / วิธีดำเนินการ
พนักงาน	- ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม - การประเมินผลงานที่มีมาตรฐานและเป็นธรรม - ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน - การพัฒนาความรู้ความสามารถในงาน - การพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารงานบุคคล - บรรยากาศในการทำงานที่ดี - สวัสดิภาพและความปลอดภัย - ความเท่าเทียมและสิทธิขั้นพื้นฐาน - การพัฒนาระบบและปรับปรุงกระบวนการทำงาน	- ปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเป็นธรรมและเคารพกฎหมายแรงงานอย่างเคร่งครัด - พัฒนาฝึกอบรมทั้งตามสายงานและทักษะที่จำเป็นอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง - ส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน - ให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เป็นธรรมสามารถเทียบเคียงกับบริษัทชั้นนำอื่น ๆ ได้ - จัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความปลอดภัย และเอื้อต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ - ส่งเสริมให้มีการตั้งเป้าประจำปีของแต่ละบุคคล/ทีมที่เห็นชอบร่วมกันระหว่างหัวหน้างานและพนักงาน	- การประชุมพนักงาน (อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง) - การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบสองทาง - ระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ภายในองค์กร (intranet) - CEO Roundtable - Ethics Hotline - เสียงตามสาย - โซเชียลมีเดีย (Facebook, YouTube, Instagram) - เว็บไซต์ - การรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ - การอบรมในรูปแบบต่าง ๆ - กิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วม - การสำรวจความคิดเห็นพนักงานประจำปี - การใช้ TC Mobile App.
ผู้ถือหุ้น	- สร้างความพึงพอใจสูงสุด - ผลการดำเนินงานที่ดีต่อเนื่อง - ผลตอบแทนที่ดี - มีความใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อม - เปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้ - การบริหารจัดการความเสี่ยงและภาวะวิกฤต	- ดำเนินธุรกิจตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการ และจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ ตามกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน - การเคารพในสิทธิผู้ถือหุ้น - จัดทำมาตรฐานรับรองคุณภาพความต่อเนื่องทางธุรกิจ (BCMS) ISO 22301	- ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น 1 ครั้ง/ปี - กิจกรรม Opportunity Day - ประชุมนักวิเคราะห์/นักลงทุน/ผู้จัดการกองทุน - การรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ - รายงานประจำปีและรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน - Ethics Hotline - เว็บไซต์ - การเยี่ยมชมกิจการ

ผู้มีส่วนได้เสีย	ความคาดหวัง/ความต้องการ	แนวปฏิบัติในการดำเนินการ	ช่องทาง / วิธีดำเนินการ
หน่วยงานราชการ	- ดำเนินธุรกิจตามกฎหมาย/กฎระเบียบที่ถูกต้อง - ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและการสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ	- ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ อย่างถูกต้อง - ให้ความร่วมมือในกิจการงานของภาครัฐอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ - ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องและรวดเร็ว - ควบคุม ตรวจสอบและดูแลคุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้ดีกว่าหรือเทียบเท่าตามที่มาตรฐาน/กฎหมายกำหนด	- การประชุมพบปะชี้แจง - การให้ความร่วมมือในโครงการต่าง ๆ ตามการร้องขอ - การเยี่ยมชมกิจการ - วิทยากรบรรยายความรู้ด้านอวกาศและดาวเทียมสื่อสารในโอกาสต่าง ๆ - งานสัมมนาวิชาการด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม - ห้องนิทรรศการดาวเทียม (Thaicom Space & Satellite Pavillion) - Ethics Hotline - รายงานประจำปี และรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน - การรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
ลูกค้า	- ความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพระดับโลก - ความพร้อมและความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา - การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ - การนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของชีวิตดิจิทัลในปัจจุบัน - การบริหารจัดการความเสี่ยงและภาวะวิกฤต	- มุ่งเน้นการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีคุณภาพ เชื่อถือได้ ในระดับราคาที่เหมาะสม - พัฒนากระบวนการทำงานภายในองค์กรเพื่อให้พนักงานเกิดศักยภาพและให้บริการลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ - มีนโยบายควบคุมคุณภาพและระบบการจัดการคุณภาพ ISO 9001:2008 ที่มุ่งสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้า - จัดทำมาตรฐานรับรองคุณภาพความต่อเนื่องทางธุรกิจ (BCMS) ISO 22301 - มีนโยบายที่ส่งเสริมจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ ที่แสดงความรับผิดชอบต่อลูกค้าในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องการรักษาความลับของลูกค้า นโยบายการต่อต้านการทุจริต ที่พนักงานต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด	- การรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ - เว็บไซต์ - โซเชียลมีเดีย (Facebook, Youtube, Instagram) - การสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจ - การประชุม/สัมมนา/การจัดฝึกอบรมประจำปี - กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ประจำปี - หน่วยงานดูแลลูกค้า Customer Support - Call Center (DTV) - Ethics Hotline - รายงานประจำปี และรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน
ผู้ให้กู้ / เจ้าหนี้	- การปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลง - การบริหารจัดการความเสี่ยงหรือภาวะวิกฤต	- ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาเงินกู้อย่างเคร่งครัด - จัดทำมาตรฐานรับรองคุณภาพความต่อเนื่องทางธุรกิจ (BCMS) ISO 22301	- ประชุมนักวิเคราะห์/นักลงทุน - Ethics Hotline - รายงานประจำปี และรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน - เว็บไซต์ - การรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้มีส่วนได้เสีย	ความคาดหวัง/ความต้องการ	แนวปฏิบัติในการดำเนินการ	ช่องทาง / วิธีดำเนินการ
คู่ค้า	- การปฏิบัติตามเงื่อน ไขและข้อตกลง - การบริหารจัดการความเสี่ยงหรือภาวะวิกฤต - ความเสมอภาคเป็นธรรม ความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ - มีระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ถูกต้อง รวดเร็วและตรงเวลา - การปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาหรือข้อตกลง	- สื่อสารแนวทางการดำเนินธุรกิจตามหลักธรรมาภิบาลให้กับคู่ค้าทราบอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ - ปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านการปฏิบัติต่อคู่ค้าและพันธมิตรธุรกิจ ซึ่งมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้อย่างเป็นธรรม ทั้งในส่วนของการคัดเลือกคู่ค้าให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติของคู่ค้า และคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ อันยั่งยืน โดยคำนึงถึงการสร้างประโยชน์และการเติบโตร่วมกันของธุรกิจ - ยึดมั่นในสัญญาและถือปฏิบัติตามเงื่อนไขที่มีต่อเจ้าหนี้เป็นสำคัญ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของบริษัทและเป็นไปตามคู่มือจรรยาบรรณ - การร่วมมือในการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพสินค้า/บริการและผลิตภัณฑ์	- Supplier Charter - Green Procurement Guideline - Ethics Hotline - รายงานประจำปี และรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน - เว็บไซต์ - การรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ - การประชุม สัมมนา - การเยี่ยมชมกิจการ - แบบสำรวจความพึงพอใจหรือการมีส่วนร่วมของคู่ค้า
พันธมิตร	- จริยธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ - การปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาหรือข้อตกลงที่มีระหว่างกัน	- ให้การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ตลอดจนสื่อสาร เพื่อให้ทราบทิศทางในภาคอุตสาหกรรมดาวเทียม เพื่อกระตุ้นและยกระดับอุตสาหกรรมการสื่อสารผ่านดาวเทียมของประเทศ - ความร่วมมือในการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์	- งานเจรจาธุรกิจ - การประชุมสัมมนาผู้แทนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมดาวเทียมในระดับนานาชาติ - Ethics Hotline - รายงานประจำปี และรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน - เว็บไซต์ - การรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ - การประชุม สัมมนา - การเยี่ยมชมกิจการ
สังคม	- จริยธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ - การปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาหรือข้อตกลงที่มีระหว่างกัน - ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมสังคม - การดำเนินธุรกิจด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และไม่มีการทุจริต - ดูแลรักษาและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	- ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการให้โอกาสทางการศึกษาและการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง - สำรวจความต้องการและดำเนินการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนโดยรอบบริษัท - ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและชุมชนของพนักงานผ่านโครงการต่างๆ ของบริษัท และการตระหนักรู้บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในงานประจำของตนเองที่มีส่วนสำคัญในการสร้างสังคมที่ดีและยั่งยืน	- Ethics Hotline - รายงานประจำปี และรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน - เว็บไซต์ - การรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ - การเยี่ยมชมกิจการ - วิทยากรบรรยายความรู้ด้านอวกาศและดาวเทียมสื่อสารในโอกาสต่าง ๆ - ห้องนิทรรศการดาวเทียม (Thaicom Space & Satellite Pavillion) - กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน - โครงการ “ไทยคิด ไทยคม” - กิจกรรม “อาสาไทยคม”

ตารางสรุปและแสดงความสอดคล้องของกลยุทธ์การดำเนินงาน ผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อความยั่งยืน

ด้าน	SD Framework	SDG	ประเด็นสาระสำคัญ Materiality	กลยุทธ์ / การดำเนินงาน	ผู้มีส่วนได้เสีย
เศรษฐกิจ	• Connectivity • Innovation • Responsibility • Corporate Governance	9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE 11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES	• กลยุทธ์/แผนธุรกิจที่ดี • การเติบโตและมีผลประกอบการดี • ให้บริการดีมีคุณภาพ / ความพึงพอใจสูงสุดของลูกค้า	• มีโครงข่ายการสื่อสารที่ดี ทั่วถึงและเพียงพอในทุกสภาวการณ์ • เป็นเลิศด้านผลิตภัณฑ์และการบริการ • สร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงผลิตภัณฑ์ การบริการ และเชิงกลยุทธ์ธุรกิจ • การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการโดยคำนึงถึงความต้องการของลูกค้า • การมีส่วนร่วมกับคู่ค้าและพันธมิตรเพื่อพัฒนาศักยภาพและหาโอกาสใหม่ทางธุรกิจร่วมกัน สิ่งที่ดำเนินการ • NAVA • LOOX TV • ขยายตลาดนำนวัตกรรมด้านบรอดคาสต์ให้บริการในแอฟริกาอย่างต่อเนื่อง โดยจับมือลูกค้ามีเดียวิชั่น • เป็นที่ปรึกษาธุรกิจดาวเทียมให้ลูกค้าบังกลาเทศ • จับมือลูกค้าเชื่อมต่อการสื่อสารและธุรกิจบรอดคาสต์ในฟิลิปปินส์, เมียนมา	• ผู้ถือหุ้น • ลูกค้า • ผู้ให้กู้/เจ้าหนี้ • คู่ค้า • พันธมิตร • หน่วยงานราชการและผู้กำกับดูแล • พนักงาน

ด้าน	SD Framework	SDG	ประเด็นสาระสำคัญ Materiality	กลยุทธ์ / การดำเนินงาน	ผู้มีส่วนได้เสีย
สิ่งแวดล้อม	• Responsibility • Innovation	 	• การอนุรักษ์พลังงาน	• จัดการทรัพยากรและบรรเทาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม • พัฒนานวัตกรรมเชิงกระบวนการดำเนินธุรกิจ สิ่งที่ดำเนินการ • นโยบายสิ่งแวดล้อม • นโยบายอนุรักษ์พลังงาน • มาตรการอนุรักษ์พลังงาน • การหาพลังงานทดแทน พลังงานแสงอาทิตย์ • การตรวจประเมินคาร์บอนฟุตปริ้นท์และขึ้นทะเบียนกับองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก • สมัครเข้าร่วมเป็นองค์กรนำร่องสนับสนุนตลาดคาร์บอนในประเทศ • การบริหารจัดการน้ำทิ้งและของเสียในองค์กร • หาแนวทางบริหารจัดการน้ำเสียให้ชุมชนคลองบางซื่อน้อยร่วมกับหน่วยงาน เทศบาลที่เกี่ยวข้อง	• ผู้ถือหุ้น • หน่วยงานราชการและผู้กำกับดูแล • พนักงาน • สังคม • คู่ค้า
สังคม	• Connectivity • Innovation • Responsibility • Corporate Governance	 	• ต่อต้านการทุจริต • ปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย • สุขภาวะอนามัยและความปลอดภัยในที่ทำงาน • ความแตกต่างและความเท่าเทียม	• พัฒนาและบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ • เคารพสิทธิมนุษยชน • ปฏิบัติอย่างเป็นธรรมตลอดห่วงโซ่ธุรกิจ สิ่งที่ดำเนินการ • เข้าร่วมลงนามในคำประกาศเจตนารมณ์ “แนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต” หรือ CAC • การปรับปรุงนโยบายการกำกับดูแล และนโยบาย การต่อต้านการทุจริต สม่ำเสมอ • ออกแบบโปรแกรมในการดูแลพนักงานอย่างครบวงจรและต่อเนื่อง Wellness Program • การสร้างความผูกพันต่อองค์กรและสร้างแรงจูงใจผ่านวิธีการใหม่ ๆ กับพนักงาน เช่น TC Mobile App. • การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ	• ผู้ถือหุ้น • ลูกค้า • ให้กู้/เจ้าหนี้ • คู่ค้า • พันธมิตร • พนักงาน • หน่วยงานราชการและผู้กำกับดูแล • สังคม

มิติการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ

นวัตกรรมโครงข่ายการสื่อสารเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในยุคแห่งเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อรูปแบบการใช้ชีวิต การเข้าถึงข้อมูล ตลอดจนพฤติกรรมและความต้องการของผู้คนที่เปลี่ยนไป นอกจากการให้ความสำคัญกับการวางรากฐาน และเสริมสร้างโครงข่ายการสื่อสาร และโทรคมนาคมที่มีคุณภาพ พร้อมกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางธุรกิจผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพสูงที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการ และไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคแล้ว ไทยคมยังเห็นว่าการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนดิจิทัลคอนเทนต์ที่ได้มาตรฐานและเป็นที่น่าสนใจ ยังเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมธุรกิจสื่อสารและโทรคมนาคมด้วย

- **แพลตฟอร์ม Mobility กับ บริการ “NAVA™”**

  ปัจจุบันตลาดการสื่อสารผ่านดาวเทียมในภาคอุตสาหกรรมทางทะเลเป็นตลาดที่มีอัตราการเติบโตสูง โดยทั่วโลกมีมูลค่าถึง USD 2.01 Billion ในปี 2015 และคาดว่าจะโตขึ้นถึง USD 3.10 Billion ในปี 2020 มีอัตราการเติบโต CAGR สูงถึงร้อยละ 9 โดยมูลค่าของตลาดสื่อสารดาวเทียมในเอเชียคิดเป็น 20% ของตลาดโลก ไทยคมได้เล็งเห็นถึงโอกาสในการขยายธุรกิจจากจุดเริ่มแนวคิดในการสร้างโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสารในทุกสภาวการณ์ มุ่งพัฒนาโครงข่ายการสื่อสารที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งตอบรับกับพฤติกรรมการสื่อสารและบริโภคสื่อของคนในยุคปัจจุบัน โดยพัฒนาโครงสร้างสื่อสารคมนาคมพื้นฐานทางทะเลเพื่อรองรับการสำรวจ การผลิตก๊าซธรรมชาติของไทย ทั้งยังสนับสนุนการสื่อสารสำหรับภาคการประมง ภาคการขนส่งการเดินทางทางทะเล

Nava™
A THAICOM BRAND

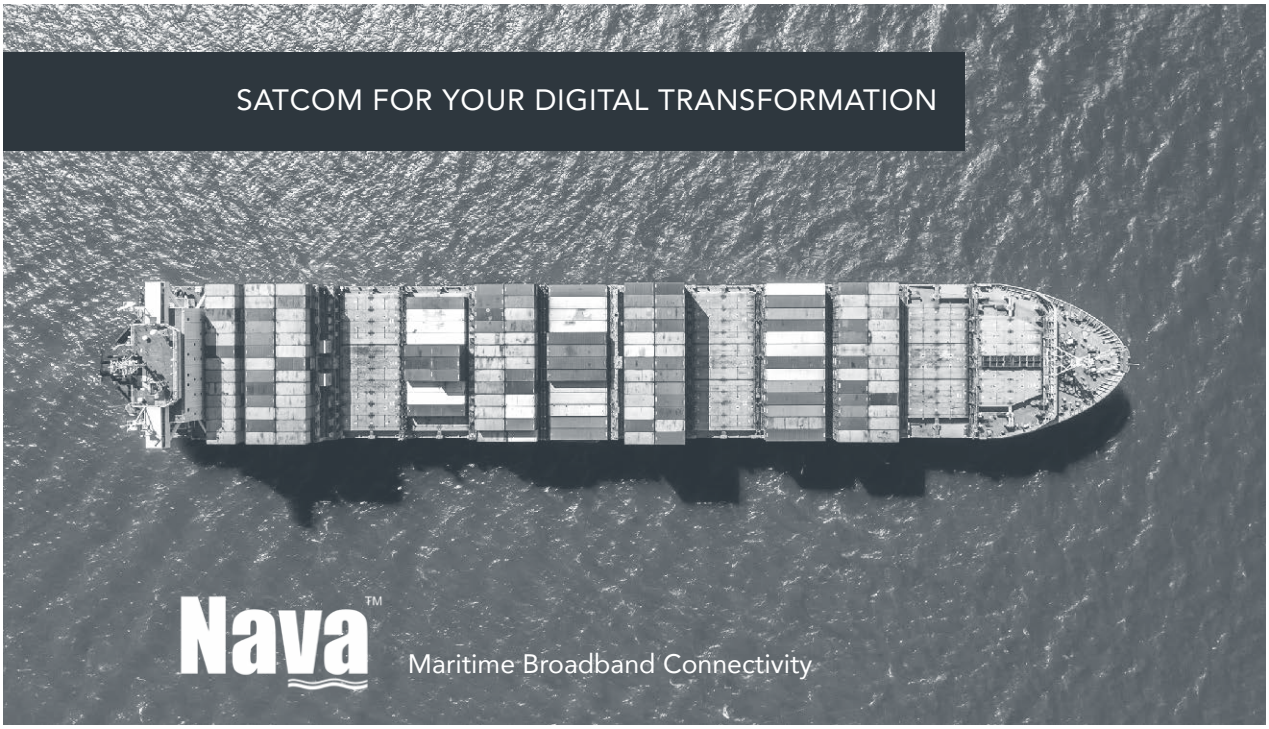

ปี 2560 ที่บริษัทได้ขยายไปสู่การให้บริการกับเรือเชิงพาณิชย์กับนวัตกรรม Digital Ship ซึ่งจะช่วยสร้างโอกาสสำหรับการพัฒนาและช่วยให้เกิดโอกาสในการเติบโตเป็นผู้บุกเบิกตลาด ด้วยโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับการสื่อสารทางทะเลยุคใหม่บนเทคโนโลยีสื่อสารดาวเทียมแบบ Fiber-to-the-ship TM (FTTS TM) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาภาคการขนส่งทางเรือของไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยเสริมเขี้ยวเล็บให้ภาคการขนส่งทางเรือของประเทศไทยพัฒนาอย่างก้าวกระโดด พร้อมรับการแข่งขันในอุตสาหกรรม การขนส่งทางทะเล และก้าวสู่โลกใหม่ของการขนส่งทางเรือที่มีความปลอดภัย ประหยัดเชื้อเพลิง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้ไทยเป็นจุดศูนย์กลางการขนส่งทางทะเล สอดคล้องกับนโยบาย Eastern Economic Corridor (EEC) ระเบียงเศรษฐกิจไทยของภาครัฐ และรองรับกับยุทธศาสตร์ เส้นทางสายไหมศตวรรษ 21 ของประเทศจีน (China's Belt and Road initiative) ซึ่งเป็นโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งของโลกทั้งทางบกและทางทะเล ที่จะมีส่วนช่วยการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าโลก โดยตำแหน่งที่ตั้งของประเทศไทยนอกจะเอื้ออำนวยให้ไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งทั้งระบบรางและการขนส่งทางทะเลแล้ว การที่บริษัทมีโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการสื่อสารความเร็วสูงผ่านดาวเทียม ทำให้สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการเป็นได้ผู้ให้บริการที่มีความพร้อมสำหรับการสื่อสารเพื่อกิจกรรมการขนส่งทางทะเลผ่านเส้นทาง Maritime Silk Road นี้ด้วย

ในปี 2561 บริษัทจึงเปิดตัวโครงข่ายบริการติดต่อสื่อสารบนเรือ ชื่อ "นาวา" (NAVA™) ซึ่งมีรูปแบบการให้บริการที่หลากหลาย ได้แก่ บริการนาวาคอนเทนต์ เป็นระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสำหรับเชื่อมต่อการสื่อสารผ่านดาวเทียมระหว่างเรือและชายฝั่ง เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ประจำการอยู่บนเรือ และการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวของลูกเรือและผู้โดยสาร บริการนาวามีเดีย เป็นระบบความบันเทิงและการจัดฝึกอบรมบนอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงผ่านดาวเทียม เพื่อให้ผู้ที่อยู่บนเรือสามารถรับชมสาระความรู้และความบันเทิง การฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ทางไกลบนเรือได้ บริการดังกล่าวยังเพิ่มโซลูชันส์ที่ช่วยสนับสนุนและตอบสนองตรงกับความต้องการของลูกค้าอาทิ บริการ Nava Ship Manager ที่จะช่วยบริหารจัดการระบบการทำงานของเรือ เช่น การเฝ้าระวังการทำงานของเครื่องยนต์ การให้คำแนะนำการใช้เชื้อเพลิง แผนการซ่อมบำรุงต่าง ๆ เพื่อให้ธุรกิจของลูกค้าสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ การติดต่อสื่อสารพื้นฐานสำหรับผู้ที่ต้องทำงานอยู่กลางทะเลนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างปลอดภัย มีความสุขเพราะสามารถติดต่อสื่อสารกับครอบครัวได้ตลอดเวลา ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำหรับตลาดเป้าหมายของบริการนาวาในช่วงแรก คือ ประเทศไทย และประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากบริษัทมีฐานการตลาดด้านการสื่อสารผ่านดาวเทียมทางทะเลที่แข็งแกร่ง และมีศักยภาพการเติบโตสูง โดยมีแผนจะขยายตลาดไปยังประเทศอื่น ๆ ในอนาคต นอกจากนี้ บริษัทยังร่วมมือกับพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อขยายการให้บริการ ปัจจุบันบริการนาวาได้เปิดให้บริการกับลูกค้าเรือกลุ่ม Oil and Gas ในอ่าวไทย โดยมีเรือมากกว่า 65 ลำ และสามารถให้บริการการสื่อสารตรงสู่ลูกค้ารายบุคคล (Subscribers) มากกว่า 2,100 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561) โดยมีรายได้เฉลี่ย 24,000 พันเหรียญสหรัฐฯ ต่อปีต่อลำ

ซึ่งจะเห็นได้ว่าบริการนาวาคือผลลัพธ์ของการนำเทคโนโลยีดาวเทียมมาพัฒนาบริการที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าให้ติดต่อสื่อสารกันได้แม้อยู่กลางทะเล และสามารถสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ ให้กับบริษัท ในตลาดที่ยังไม่มีการให้บริการติดต่อสื่อสารในรูปแบบใดเข้าถึงได้มาก่อน สำหรับบริการของนาวามีจุดเด่น ในเรื่องการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลลูกค้า ซึ่งบริษัทให้ความสำคัญในเรื่องนี้อย่างมาก นอกจากนี้ ยังเป็นเครือข่ายที่มีความยืดหยุ่นรองรับการใช้งานได้หลากหลาย บริษัทมีทีมงานที่พร้อมดูแลให้การสนับสนุนตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวัน

นอกจากการตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าแล้ว ปี 2561 บริษัทมีการต่อยอดพัฒนาอุปกรณ์ ที่ใช้สำหรับบริการนาวา เพื่อสร้างการเติบโตตลอดห่วงโซ่ธุรกิจ เช่น การริเริ่มแนวคิดและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกับคู่ค้าในการออกแบบพัฒนาจานดาวเทียมสำหรับติดตั้งบนเรือ ซึ่งนอกจากเป็นการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตจานดาวเทียมภายในประเทศแล้ว ยังทำให้ต้นทุนของบริการนาวามีราคาถูกลง เพื่อให้สามารถขยายบริการไปยังกลุ่มเรือประมงรายย่อย ที่สามารถเข้าถึงเพื่อใช้บริการในราคาที่ไม่แพงจนเกินไป การเชื่อมต่อการสื่อสารให้ครอบคลุมทั่วถึงเป็นภารกิจหลักของไทยคม และยังช่วยสนับสนุนธุรกิจของคู่ค้าให้เติบโตไปพร้อมกับไทยคมอีกด้วย ปัจจุบัน การพัฒนาจานดาวเทียมดังกล่าว ยังอยู่ในขั้นตอนพัฒนาและทดสอบตามเกณฑ์มาตรฐานของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (International Telecommunications Union)

- **แพลตฟอร์ม LOOX TV Application**

ไทยคมในฐานะผู้ให้บริการโครงข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมของประเทศที่มีประสบการณ์ด้านบรอดคาสต์มากว่า 27 ปี เล็งเห็นถึงความสำคัญในการสร้างความยั่งยืนให้แก่ธุรกิจวงการสื่อโทรทัศน์ในยุค 4.0 จึงได้พัฒนาแอปพลิเคชัน “LOOX TV” เพื่อเป็นแหล่งรวมคอนเทนต์ทางสื่อทีวีครบวงจร ทั้งทีวีดิจิทัล เคเบิล และทีวีดาวเทียม มุ่งสร้างประสบการณ์ใหม่ในการรับชมโทรทัศน์ โดยเชื่อมต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ผ่านอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่เข้ากับการรับชมผ่านกล่องรับสัญญาณดาวเทียมทำให้การเข้าถึงคอนเทนต์ สะดวก ง่ายดาย รับชมได้ทุกที่ มี Community เพื่อคนนรักทีวี นับเป็นแพลตฟอร์มทางเลือกใหม่ เพื่อให้สื่อโทรทัศน์เติบโตขึ้นตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ สร้างประโยชน์ทั้งต่อผู้ชม ผู้ผลิต เจ้าของสื่อ และธุรกิจโฆษณา

โดยภายใน 1 ปี LOOX TV มียอดดาวน์โหลดแล้วกว่า 1 ล้านดาวน์โหลด และมีพันธมิตรช่องรายการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการเพิ่มช่องการศึกษา DLTV ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเข้ามา เพื่อร่วมลดช่องว่างทางการศึกษาให้แก่เยาวชนไทยอีกช่องทางหนึ่ง ตลอดจนมีความร่วมมือกับองค์กรสำรวจสถิติการรับชม เพื่อให้ทางช่องรายการสามารถนำสถิติการรับชมไปประมวลผลร่วมกับช่องทางรับชมอื่น ๆ ทำให้การวัดผลสัมฤทธิ์ของรายการและการโฆษณาที่แม่นยำยิ่งขึ้น

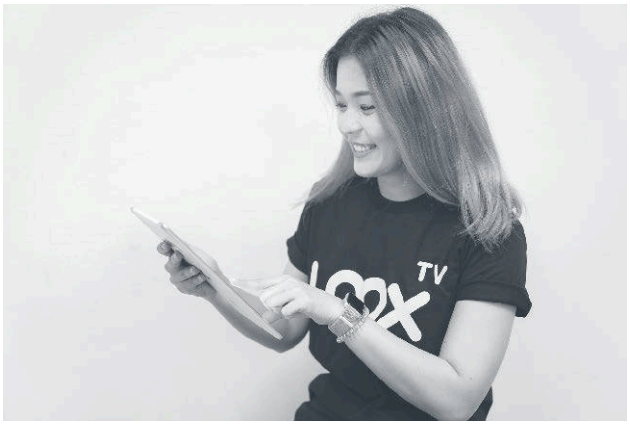

- **ผู้นำบริการโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมแบบครบวงจรในตลาดแอฟริกา**

ปี 2561 ไทยคมยังคงรุกขยายบริการบรอดคาสต์อย่างต่อเนื่องในแอฟริกาตามกลยุทธ์ธุรกิจ โดยบรรลุข้อตกลงในความร่วมมือกับบริษัทมีเดียวิชั่น ผู้นำการให้บริการด้านคอนเทนต์จากยุโรป เพื่อยกระดับแพลตฟอร์มการให้บริการบรอดคาสต์ โดยใช้ดาวเทียมไทยคม 6 นำเสนอโซลูชันส์นวัตกรรมบริการด้านบรอดคาสต์ ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มการออกอากาศช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมแบบ Multi-Channel Per Carrier (MCPC) สำหรับการเผยแพร่คอนเทนต์ที่มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ให้บริการช่องรายการในทวีปแอฟริกา ให้สามารถเข้าถึงแพลตฟอร์มการออกอากาศโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมของไทยคมได้อย่างง่ายดาย และสามารถขยายเครือข่ายการออกอากาศไปยังกลุ่มประเทศที่อยู่ทางตอนใต้ของทะเลทรายซาฮาราในทวีปแอฟริกา และยังได้รับสิทธิประโยชน์ในการเข้าถึงโซลูชันส์การให้บริการด้านคอนเทนต์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การรับชมช่องรายการโทรทัศน์ผ่านอินเทอร์เน็ต ในรูปแบบ IPTV จากมีเดียวิชั่นอีกด้วย

- **ต่อยอดการนำศักยภาพผนวกความรู้ความสามารถในธุรกิจดาวเทียมเป็นที่ปรึกษาช่วยพัฒนาธุรกิจดาวเทียมให้ลูกค้าจากประเทศบังกลาเทศ**

จากประสบการณ์ในการริเริ่มและพัฒนาศักยภาพดาวเทียมที่มีมายาวนานผนวกกับความเชี่ยวชาญในการให้บริการเครือข่ายภาคพื้นดิน เพื่อมุ่งลดช่องว่างในการติดต่อสื่อสารในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกนั้น จะเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมความสำเร็จในการทำธุรกิจให้แก่ดาวเทียมบังกาบันธุ-1 ปี 2561 ไทยคมจึงบรรลุข้อตกลงในสัญญาระยะยาว (Multi-year agreement) เพื่อให้บริการเป็นที่ปรึกษาทางธุรกิจและการตลาด ให้แก่ บริษัท บังกลาเทศ คอมมิวนิเคชั่นส์ แซทเทลไลท์ จำกัด (Bangladesh Communication Satellite Company Limited; BCSCL) ซึ่งถือหุ้นโดยรัฐบาลบังกลาเทศ เพื่อพัฒนาการให้บริการของดาวเทียมบังกาบันธุ-1 (Bangabandhu-1) ที่เป็นดาวเทียมสื่อสารดวงแรกของบังกลาเทศ ที่มาจะช่วยลดช่องว่างและส่งเสริมกระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัลให้แก่ประเทศบังกลาเทศ โดยจะใช้เพื่อการถ่ายทอดสัญญาณออกอากาศโทรทัศน์ และโทรคมนาคม ทั้งในบังกลาเทศและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชีย รวมถึงการใช้งานเพื่อสนับสนุนภารกิจการช่วยเหลือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ การที่ไทยคมเข้ามาเป็นที่ปรึกษา โดยนำศักยภาพและประสบการณ์ที่ผ่านมาช่วยลูกค้าในการพัฒนาธุรกิจดาวเทียมของตนเองครั้งนี้ ย่อมส่งผลให้เกิดการพัฒนาต่อยอดและขยายธุรกิจสื่อสารผ่านดาวเทียมในภูมิภาคนี้ให้เติบโตอย่างยั่งยืนไปพร้อมกัน

- **ไทยคมให้บริการสัญญาณผ่านดาวเทียมแก่คาเนลพลัสเพื่อถ่ายทอดช่องรายการโทรทัศน์ในเมียนมา**

ไทยคมบรรลุข้อตกลงเพื่อให้บริการถ่ายทอดช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมไทยคม 6 กับบริษัท คาเนลพลัส โอเวอร์ซีส์ เมียนมา (CANAL+ Overseas Myanmar) บริษัทในเครือคาเนลพลัส (CANAL+) (ซึ่งเป็นบริษัทในเครือวิเวนดิ เอสเอ (Vivendi SA) ผู้ให้บริการด้านสื่อรายใหญ่ของประเทศฝรั่งเศส) ผู้ให้บริการออกอากาศช่องรายการโทรทัศน์ในประเทศต่าง ๆ และประเทศเมียนมา โดยเช่าใช้ช่องสัญญาณบนดาวเทียมไทยคม 6 จำนวน 4 ทรานสพอนเดอร์ โดยจะใช้แพลตฟอร์มช่องสัญญาณ เคยู-แบนด์ในการออกอากาศรายการโทรทัศน์ จำนวน 80 ช่องในช่วงแรก

- **ไทยคมจับมือดับเบิลยูไอที ให้บริการบรอดแบนด์ในประเทศฟิลิปปินส์**

วี อาร์ ไอที ฟิลิปปินส์ (ดับเบิลยูไอที) ใช้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมบรอดแบนด์ของไอพีสตาร์ ทั้งในรูปแบบของ Spot beam และ Broadcast beam เป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้กับบริษัทโทรคมนาคมรายใหญ่อันดับ 3 ของประเทศ เพื่อให้บริการเชื่อมต่อการสื่อสารและการให้บริการอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ศักยภาพสูงในโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐและภาคเอกชนทั่วประเทศ เพื่อรองรับความต้องการของตลาดในฟิลิปปินส์ รวมถึงผู้ให้บริการด้านโทรคมนาคม ผู้ประกอบการเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ และผู้ประกอบการทางทะเลอีกด้วย จะเห็นได้ว่าไทยคมใช้กลยุทธ์ในการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจกับลูกค้าผู้ให้บริการในประเทศต่าง ๆ โดยจะนำจุดแข็งทางธุรกิจและศักยภาพของดาวเทียมของไทยคม ผนวกกับความเชี่ยวชาญในตลาดท้องถิ่นของลูกค้าเพื่อเสริมการเข้าแข่งขันในตลาดประเทศนั้น ๆ

ร่วมมือกับพันธมิตรทางธุรกิจพัฒนานวัตกรรมสู่งเสริมอุตสาหกรรมการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง

- **ไทยคมจับมือกับกองทัพเรือและทือบ เอ็นจิเนียริ่ง ร่วมพัฒนา UAV ขยายการสำรวจในพื้นที่อ่าวไทย**

  ไทยคมร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงในการพัฒนา “การควบคุมสั่งการและสื่อสารอากาศยานไร้คนขับ ในเขตพื้นที่อ่าวไทย” กับกองทัพเรือ และบริษัททือบ เอ็นจิเนียริ่ง คอร์ปอเรชั่น เพื่อร่วมกันศึกษาวิจัยแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และคิดค้นนวัตกรรม ในการนำเทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ หรือ UAV (Unmanned Aerial Vehicle) ผนวกกับศักยภาพของดาวเทียม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขยายขอบเขตการปฏิบัติงานของ UAV ให้กว้างมากขึ้น โดยจะส่งมอบผลงานวิจัยให้กองทัพเรือเพื่อใช้ประโยชน์ด้านความมั่นคงของประเทศในอนาคตต่อไป

- **ไทยคมจับมือกับเอไอเอสและจิสด้าร่วมทดสอบความแรงของสัญญาณ 4G LTE เพื่อการใช้งานโดรนเป็นครั้งแรกในประเทศไทย**

  ไทยคมไม่เคยหยุดนิ่งในการแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาพัฒนาต่อยอดร่วมกับระบบดาวเทียม เพื่อการใช้งานด้านการสื่อสาร ในปี 2561 บริษัทได้ร่วมกับบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) และสำนักพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ จิสด้า โดยศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนาเชิงกลยุทธ์และปฏิบัติการด้านการบินและอวกาศ ซึ่งได้ร่วมกันทดสอบตรวจวัดค่าสัญญาณเครือข่ายไร้สาย ความเร็วสูง 4G LTE สำหรับการใช้งานบนอากาศยานไร้คนขับหรือโดรน (Drone) ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ 4.0 ทั้งนี้การทดสอบดังกล่าวจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เพื่อวัดขีดความสามารถและความเป็นไปได้ในการรับสัญญาณ 4G LTE ของโดรนในช่วงระดับความสูงไม่เกิน 90 เมตร ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งผลที่ได้รับจะนำมาเป็นข้อมูลเพื่อทำการศึกษาและพัฒนาร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชนในการออกแบบระบบนิเวศธุรกิจ (Business Ecosystem) ที่ตอบโจทย์การใช้งานของอากาศยานไร้คนขับต่อไปในอนาคต

สำหรับอากาศยานไร้คนขับหรือโดรนเป็นเทคโนโลยีที่กลุ่มอินทัช (อินทัช/เอไอเอส/และไทยคม) และจิสด้า เล็งเห็นว่าในอนาคตอันใกล้นี้ จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนไทย ด้วยการนำมาประยุกต์ใช้งานที่หลากหลายในเชิงพาณิชย์มากยิ่งขึ้น เช่น การขนส่ง การสำรวจ การกู้ภัย หรือทางทหาร ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางสังคม โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย ดังนั้น ในอนาคตการมีการใช้งานโดรนมากขึ้นในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องมีระบบบริหารจัดการทางอากาศเพื่อควบคุมโดรนดังกล่าว และปัจจัยสำคัญในการควบคุมคือระบบสื่อสารที่ต้องสามารถเชื่อมต่อโดรนได้ตลอดเวลา จากการทดสอบครั้งนี้ พบว่าการควบคุมผ่านคลื่นความถี่ 2.4 GHz และ 5.8 GHz ยังมีข้อจำกัดในด้านพิสัยรับ-ส่ง ดังนั้นในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป เริ่มมีการทดลองใช้ตัวส่งสัญญาณติดไปกับโดรน เพื่อส่งพิกัดความเร็ว ความสูง และทิศทางกลับมายังศูนย์ควบคุมจราจร ทางอากาศผ่านเครือข่าย 4G LTE อันเป็นการลดข้อจำกัดในการรับ-ส่งข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการสร้างความพึงพอใจต่อลูกค้า

ไทยคมไม่เพียงแต่จะมุ่งมั่นในการส่งมอบและรักษาระดับคุณภาพของการให้บริการอันเป็นเลิศเท่านั้น แต่ยังมีวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้เกิดเครือข่ายกลุ่มลูกค้าที่เข้มแข็งผ่านการสื่อสารและกิจกรรมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงการให้บริการให้ตรงตามความต้องการของลูกค้าให้มากที่สุด ซึ่งบริษัทมีเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินงาน พร้อมถ่ายทอดไปสู่พนักงานทุกระดับ

บริษัทกำหนดให้มีการประเมินความพึงพอใจของลูกค้าในด้านต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี ซึ่งบริษัทได้นำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแผนงานในการปรับปรุงและต่อยอดการบริการ ปี 2561 บริษัทมอบหมายให้บริษัท “BMRS Asia” ในประเทศไทยเป็นผู้ทำการสำรวจและประเมินผลความพึงพอใจของลูกค้า โดยผลการสำรวจพบว่า ระดับความพึงพอใจของลูกค้า คือ 83.2%

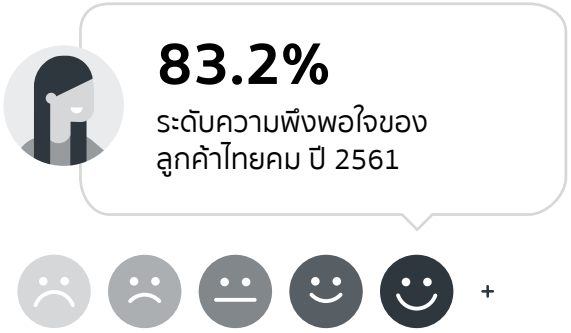

อันเป็นผลมาจากการดำเนินการตามแผนงานจากการประเมินผลการวัดระดับความพึงพอใจ โดยสรุปประเด็นที่ลูกค้าให้ความสนใจมากได้ดังนี้

กลุ่มลูกค้าบรอดแบนด์ (Broadband Services)

บริษัทได้ส่งเจ้าหน้าที่ทางด้านเทคนิคและการบริการเข้าช่วยเหลือและประสานงานกับลูกค้าสำหรับโปรเจกต์ใหม่ ๆ ที่มีการใช้งานดาวเทียมในเชิงรุกทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้โครงการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วง อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมให้ลูกค้ามองเห็นโอกาสในธุรกิจ/โครงการใหม่ ๆ ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีดาวเทียมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กลุ่มลูกค้าบรอดคาสต์ (Broadcast Services)

บริษัทได้สนับสนุนการดำเนินธุรกิจของลูกค้าด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ ที่มีประสบการณ์ทางด้านเทคโนโลยี Broadcast โดยเฉพาะให้คำแนะนำต่อลูกค้าในการขยายธุรกิจ การวางแผนการใช้งาน Broadcast อย่างเหมาะสมโดยใช้เทคโนโลยีที่สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล รวมทั้งสนับสนุนข้อมูลทางเทคนิค และการเปิดให้ลูกค้าเข้าเยี่ยมชมกิจการ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของลูกค้าต่อไป

กลุ่มลูกค้าใช้บริการเช่าช่องสัญญาณ (Transponder Services)

การถ่ายทอดและแบ่งปันเทคโนโลยีให้กับลูกค้า เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีและการใช้งานดาวเทียมมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้ลูกค้าและบริษัทต้องปรับตัวเพื่อให้ธุรกิจสามารถเจริญเติบโตต่อไปได้อย่างยั่งยืน บริษัทยังได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานดาวเทียมและไม่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์กับธุรกิจของลูกค้าผ่านการอบรมที่บริษัทได้จัดขึ้น

โดยในปี 2561 ไทยคมจะเน้นปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อให้เข้าใจถึงธุรกิจและเป้าหมายการทำธุรกิจของลูกค้า อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้งานดาวเทียมและการใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามยุคสมัย นอกจากการสำรวจระดับความพึงพอใจ บริษัทยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการรักษาระดับความพึงพอใจ สร้างการมีส่วนร่วม และเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารกับลูกค้า บริษัทเลือกใช้กระบวนการเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับลูกค้าแต่ละกลุ่ม เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาเชื่อมสัมพันธ์ การฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยนำเสนอช่องทางการติดต่อที่หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าในการเสนอข้อคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อแบบตัวต่อตัว บริการทางโทรศัพท์ เว็บไซต์ และอีเมล ที่มีทั้งนโยบายและระบบรองรับเพื่อรักษาข้อมูลของลูกค้า เพื่อให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลจะถูกปกป้องตามกฎหมายไทย และไม่มีการละเมิดความเป็นส่วนตัวของลูกค้า

ช่องทางการติดต่อสื่อสารสำหรับลูกค้า

ลูกค้าดาวเทียมไทยคม

โทรศัพท์: +66 2596 5060 (ส่วนกลาง)
+66 2591 5736 - 49
+66 2591 0721, +66 2591 0712
+66 2596 5077 (ด้านเทคนิค)
อีเมล: cnd@thaicom.net
ไทยคมเว็บไซต์: www.thaicom.net
www.ipstar.com
ฝ่ายบริการลูกค้า http://tcns.thaicom.net

ลูกค้า ดีทีวี เซอร์วิส

โทรศัพท์: +66 2950 5005 (Call Center)
เว็บไซต์: www.dtvthai.com

มิติการดำเนินงานด้านสังคม

ธุรกิจสื่อสารเพื่อเสริมสร้างสังคมที่ยั่งยืน

ไทยคมให้ความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม โดยบริษัทมีนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนและนโยบายอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการร่วมสร้างสังคมที่น่าอยู่อย่างยั่งยืนครอบคลุมหลากหลายมิติ โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา บริษัทมุ่งเน้นการทำธุรกิจที่ควบคู่กับการบริหารจัดการองค์กรที่ดี โปร่งใส และเป็นธรรม ยึดตามหลักธรรมาภิบาล ผ่านกิจกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องไปพร้อม ๆ กับการสื่อสารและรายงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทั้งในและนอกองค์กร

นโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ไทยคม ตระหนักถึงบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งทางธุรกิจ ควบคู่กับการพัฒนาสังคมและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียท่ามกลางบริบทต่างๆ โดยมีขอบเขตความรับผิดชอบภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม การต่อต้านการทุจริต การเคารพในสิทธิมนุษยชน การเคารพและใส่ใจในสิทธิแรงงาน ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ผ่านการสร้างสรรค์นวัตกรรม การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและชุมชน

สามารถดาวน์โหลด และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนโยบายเพื่อส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการอื่น ๆ ได้จาก www.thaicom.net/sustainability

ปี 2561 บริษัทได้ดำเนินการในมิติสังคม เพื่อเสริมสร้างสังคมที่ยั่งยืนทั้งภายในผ่านกระบวนการทางธุรกิจ โดยการรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์และการส่งมอบบริการที่มีคุณภาพเพื่อสร้างความประทับใจ ความน่าเชื่อถือ และคุณค่าตลอดห่วงโซ่ธุรกิจ (CSR in Process) ตลอดจนการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ที่อยู่นอกกระบวนการทางธุรกิจ (CSR after Process) ซึ่งยังคงส่งเสริมความยั่งยืนของสังคม โดยมุ่งเน้นเรื่องการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และไม่ละเลยเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยในปีที่ผ่านมาบริษัทได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เองเป็นหลัก ผ่านการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในหลายฝ่าย และเพื่อส่งเสริมการสร้างจิตอาสา และความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับพนักงานของบริษัทเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

การปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมตลอดห่วงโซ่ธุรกิจ

คู่ค้าและพันธมิตรเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียสำคัญที่มีส่วนในการร่วมสร้างคุณค่าและการเติบโตอย่างยั่งยืน บริษัทจึงมีแนวทางในการสื่อสารและส่งเสริมคู่ค้า ในการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินธุรกิจของบริษัท โดยจัดทำ “แนวปฏิบัติของคู่ค้า” (Supplier Charter*) เพื่อสนับสนุนให้ธุรกิจของคู่ค้า มีแนวทางที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนได้เสียในเรื่อง

- หลักจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ
- หลักสิทธิมนุษยชน
- หลักคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- ข้อกำหนดและมาตรฐานเพื่อธุรกิจยั่งยืน เช่น ความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบ การบริหารความเสี่ยง การสื่อสารและการปฏิบัติตามข้อกฎหมายต่าง ๆ

**สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ แนวปฏิบัติของคู่ค้าของไทยคมได้จาก www.thaicom.net*

ทั้งนี้ การส่งเสริมให้คู่ค้าให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวข้างต้นก็จะส่งผลให้คู่ค้าเติบโตอย่างยั่งยืนได้เช่นกัน บริษัทมีการพัฒนากระบวนการทำงานและการสื่อสารกับคู่ค้าอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

การบริหารจัดการเกี่ยวกับคู่ค้า

บริษัทมีระบบฐานข้อมูลคู่ค้าที่มีการตรวจสอบและปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลที่ทันสมัย ประกอบการพิจารณาคู่ค้าและสามารถนำมาวิเคราะห์ระดับความสำคัญของลูกค้ารายต่าง ๆ ตลอดจนสามารถให้ผู้ใช้บริการจากหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรประเมินให้คะแนนความพึงพอใจและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าและบริการโดยมีการนำผลมาวิเคราะห์ได้อย่างรวดเร็วและเป็นธรรม

การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดหา

ส่วนงานด้านการจัดหาร่วมกับส่วนงานบริหารระบบสารสนเทศของบริษัทได้พัฒนาระบบ Web PR ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการในการจัดทำ Purchase Order (PO) ที่บริหารจัดการผ่านระบบ SAP โดยการพัฒนาโมดูลย่อย 3 โมดูล คือ 1) RFQ 2) Memo 3) PPR และให้ผู้ใช้งานจากหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการผ่านระบบออนไลน์ ทำให้ง่ายและสะดวกไม่เกิดความซ้ำซ้อน อีกทั้งยังมีข้อมูลที่ถูกบันทึกไว้สามารถตรวจสอบได้ในรูปแบบรายงาน หรือฐานข้อมูล และยังเชื่อมโยงกับระบบการควบคุมงบประมาณแบบเรียลไทม์ลดปัญหาการใช้งบประมาณเกิน และลดปริมาณกระดาษของเอกสารที่ต้องพิมพ์ออกมาในขั้นตอนการจัดซื้อแบบเดิม

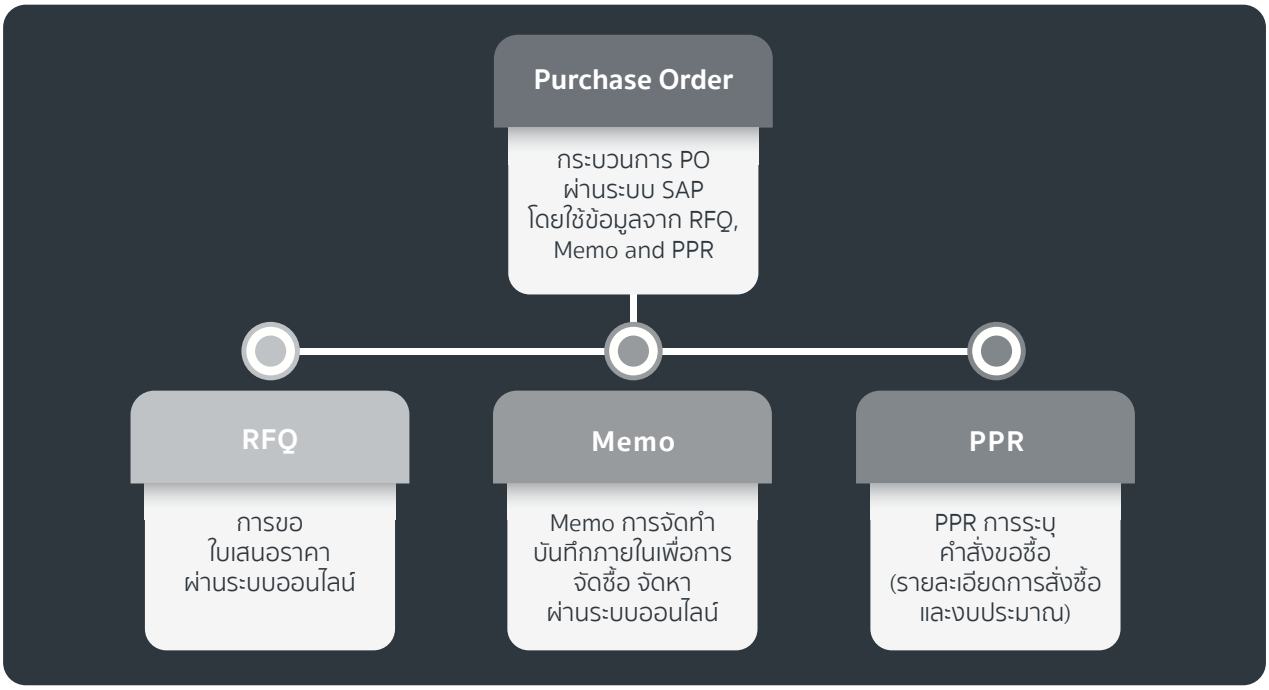

การพัฒนาและบริหารความสัมพันธ์กับคู่ค้า

แม้จะเป็นเรื่องที่อาศัยระยะเวลาในการดำเนินการและต้องหวังผลระยะยาว แต่เพื่อให้เกิดธุรกิจที่ยั่งยืนร่วมกันของทั้งบริษัทและคู่ค้า บริษัทได้จัดทำ “แนวปฏิบัติของคู่ค้า” จัดส่งให้คู่ค้าทราบและตอบรับพร้อมทั้งดำเนินการตามแนวปฏิบัติ โดยในปีที่ผ่านมาบริษัทได้รับการตอบกลับจากคู่ค้าคิดเป็นร้อยละ 100 จากกลุ่มคู่ค้าที่ถูกจัดลำดับความสำคัญและมีมูลค่าการซื้อขายระดับสูง ในปลายปี 2561 บริษัทได้จัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของคู่ค้าขึ้นเป็นครั้งแรก โดยคู่ค้ากลุ่มแรกที่จะทำการสำรวจมีจำนวนทั้งสิ้น 24 บริษัท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริษัทเข้าใจความต้องการปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจระหว่างกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและช่วยกันปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

การสื่อสารและการส่งเสริมจรรยาบรรณต่อคู่ค้า

บริษัทมีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียนจากคู่ค้าผ่านทางเว็บไซต์ และสามารถติดต่อได้โดยตรง ทั้งส่วนงานจัดซื้อจัดหาหรือหน่วยงานตรวจสอบภายใน ที่จะรับฟังความคิดเห็นและประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการตอบกลับคู่ค้า นอกจากนี้ บริษัทยังมีการดำเนินงานอื่น ๆ เพื่อแสดงออกถึงเจตนารมณ์ในการให้ความสำคัญเรื่องจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ เช่น การประกาศแนวปฏิบัติและขอความร่วมมือในการงดมอบและรับของขวัญในทุกเทศกาล (No Gift Policy) ต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 การประกาศแนวปฏิบัติการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และระเบียบว่าด้วยเรื่องการจัดชั้นความลับและการจัดการข้อมูลทั้งหมดของบริษัทให้มีความปลอดภัย สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้เสีย และยังถือเป็นการทดลองปฏิบัติตามมาตรฐาน ISO 27001 Information Security Management System เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการขอการรับรองในอนาคตด้วย

ส่งเสริมสังคมที่ยั่งยืน

เพื่อที่จะตอบโจทย์การทำให้ธุรกิจมีส่วนเสริมสร้างความยั่งยืนให้กับสังคม และสอดคล้องกับหนึ่งในค่านิยมของไทยคมที่หลอมรวมเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่สำคัญ คือ การนำความรู้ คู่คุณธรรม สู่สังคมไทย (Commitment to Contribute) บริษัทจึงดำเนินการผ่านโครงการต่าง ๆ ภายใต้ 3 แนวคิด คือ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน พร้อมไปกับการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ หลายโครงการเป็นโครงการที่ต่อเนื่องมายาวนานกว่าสิบปี และบริษัทก็ยังเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นและพยายามต่อยอด ประกอบกับการผสานความร่วมมือ เพื่อขยายผลและจำนวนผู้รับประโยชน์ให้มากที่สุด ดังรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

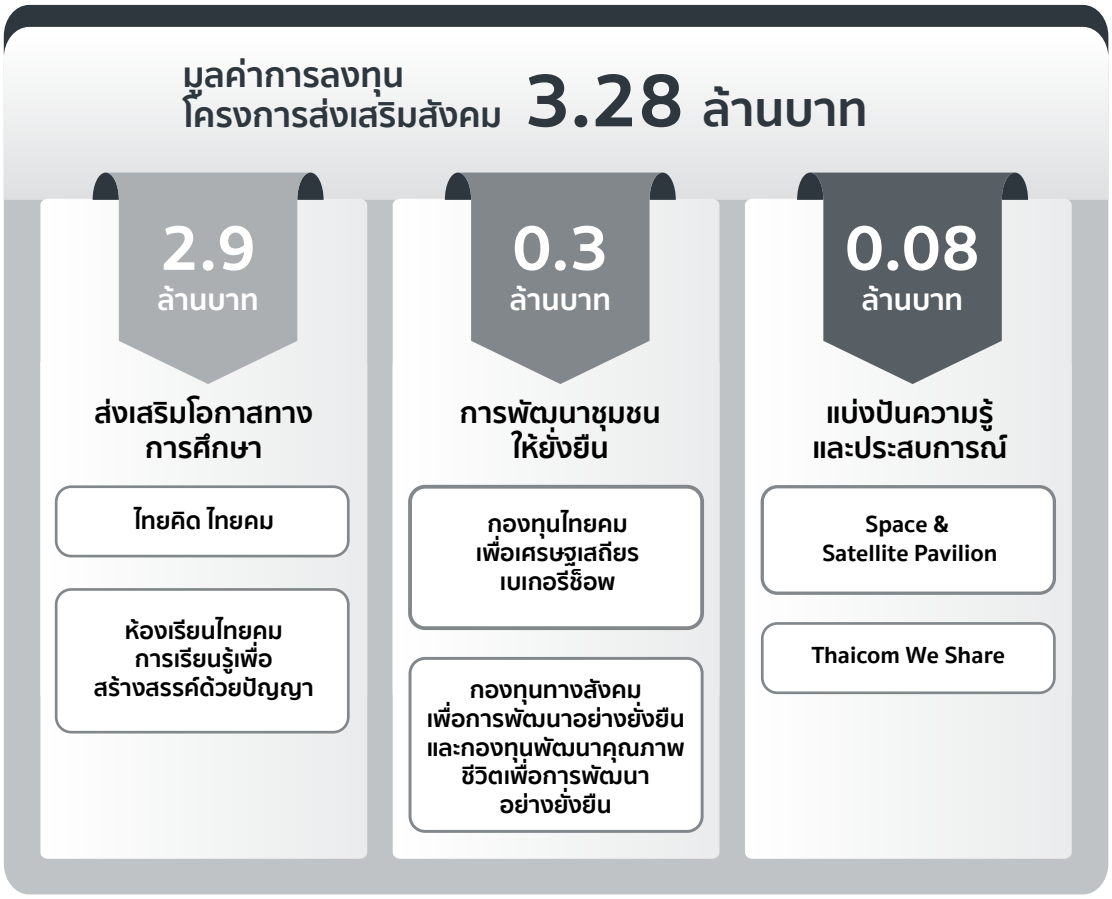

โครงการ	การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
ไทยคิด ไทยคม	• ส่งเสริมการเรียนรู้และลดช่องว่างในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของเยาวชนในพื้นที่ห่างไกล • เพิ่มช่องทางการเรียนการสอนสำหรับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่ขาดแคลนครูผู้สอน • มอบ “ชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม” และดำเนินการติดตั้งให้แก่โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือขาดแคลนครูผู้สอน • สอนการติดตั้ง วิธีการใช้งานและการดูแลรักษาอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมให้แก่นักเรียนระดับอาชีวศึกษา ครูโรงเรียน ตชด. และครู กศน. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานและขยายโอกาสสู่การสร้างอาชีพเสริม	มอบและติดตั้ง “ชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม” ให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัด 4 กองกำกับการพื้นที่ภาคอีสาน คือ • ตชด.21จำนวน 8 โรงเรียน • ตชด.22 จำนวน 3 โรงเรียน • ตชด.23 จำนวน 3 โรงเรียน • ตชด.24 จำนวน 17 โรงเรียน • โรงเรียนในสังกัด สพฐ. พื้นที่จังหวัดสระแก้ว 40 โรงเรียน • โรงเรียนในโครงการ Thaicom Run for School 52 แห่ง • โรงเรียนกองทุนการศึกษาร่วมกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 3 แห่ง • สำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” อ.กัลยาณิวัฒนา 5 แห่ง • วิทยาลัยเทคนิคตาก จ.ตาก

โครงการ	การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
ห้องเรียนไทยคม การเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา	พัฒนาครูผู้สอน “ห้องเรียนไทยคม” โรงเรียนวัดเขียนเขต เพื่อเป็นผู้ช่วยวิทยากรในการเผยแพร่แนวทางการจัดการเรียนรู้ให้กับโรงเรียนเครือข่าย และครู กศน. ให้สามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (Constructionism) ที่มุ่งเน้นการให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงให้สามารถนำแนวคิดดังกล่าว ลงไปดำเนินโครงการกองทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ • การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดทำห้องเรียนไทยคม 3 ระดับชั้น และห้องปฏิบัติการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา • พัฒนาผู้เรียน ด้วยการสนับสนุนงบประมาณในการทำโครงงาน ซึ่งเป็นโครงงานต่อเนื่อง 3 ปี พร้อมจัดการประเมินผลโครงงานทั้งก่อนดำเนินการและก่อนจบการศึกษา	• จัดการศึกษาในระดับมัธยม ศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 ห้องเรียน (เรียนในห้องเรียนไทยคมต่อเนื่อง 3 ปี ม.4-6) • จัดโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ • พัฒนาครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทาง Constructionism • นักเรียน 187 คน (จาก 5 รุ่น, 38 คน ในปี 2561) ที่ผ่านการเรียนรู้จากห้องเรียนไทยคมภายใต้โครงการตามแนวทาง Constructionism • 30 โครงงานเพื่อต่อยอด สู่การศึกษาที่สูงขึ้นโดยนักเรียน ม.6 ที่จบการศึกษาในปี 2559-2561

โครงการ	การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
กองทุนไทยคม เพื่อเศรษฐเสถียรเบเกอรีช็อพ	ต่อยอดจากการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนผู้บกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระราชูปถัมภ์ ในการทำหน้าที่ไกด์อาสาในนิทรรศการระดับโลก “NASA A HUMAN ADVENTURE” บริษัทยังคงให้การสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพ ภายใต้โครงการ “กองทุนไทยคมเพื่อเศรษฐเสถียรเบเกอรีช็อพ” ต่อเนื่องเป็นปีที่ 3	การดำเนินการและขยายผลการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกวิชาชีพอาหาร โครงการ “กองทุนไทยคมเพื่อเศรษฐเสถียรเบเกอรีช็อพ” โดยในปี 2561 ทางศูนย์ฝึกวิชาชีพฯ สามารถขยายกำลังผลิตได้เพิ่มขึ้น 40% โดยไทยคมมีส่วนสนับสนุนเพิ่มเติมในการร่วมพัฒนาบรรจุภัณฑ์และให้ความรู้เพิ่มเติมเรื่องการตลาดและแบรนด์ นอกจากนี้ ยังได้สั่งผลิตขนมเพื่อใช้ในโอกาสต่าง ๆ ของบริษัท
กองทุนทางสังคม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน	• ส่งเสริมแนวคิดการตั้งกองทุนปัจจัยการผลิต และกองทุนหมุนเวียน การสร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างองค์กรและสังคม ตลอดจนความสนใจในแนวคิดธุรกิจเพื่อสังคมที่ยั่งยืน • บริษัททำการสำรวจและติดตั้งชุดรับสัญญาณดาวเทียมให้ทุกศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ที่ดำเนินโครงการ เพื่อให้นำความรู้ด้านวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสภาพพื้นที่ • จัดตั้งศูนย์ประสานงานกองทุน ณ กศน. อำเภอที่ร่วมโครงการ • ประสานงานกับกรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน เพื่อขอเอกสารสื่อความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชเพื่อส่งให้วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวลนำขึ้น DLTVและส่งให้ กศน.อำเภอ เพื่อสอนนักศึกษาในโครงการและประชาชนทั่วไป • จัดประชุมเสวนาผลสำเร็จ บทเรียน และประสบการณ์จากการดำเนินโครงการให้กับกลุ่มและผู้รับทุน • จัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมให้พนักงานไทยคมลงพื้นที่ ศศช.ที่ดำเนินโครงการ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงและความตระหนักด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	เกิด โครงการสร้างอาชีพในชุมชน สนับสนุนโครงการ “สร้างป่าสร้างรายได้ตามแนวพระราชดำริ” โครงการ “ทุนการศึกษาเด็กในพื้นที่สูง” และโครงการ “ศูนย์ฝึกอาชีพและการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ร่วมกับ กศน. • 3 กศน. ได้แก่ กศน.อ.แม่แจ่ม, กศน.อ.กัลยาณิวัฒนา จ.เชียงใหม่ และ กศน.อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน เข้าร่วมโครงการ โดยมีคนในชุมชนที่ร่วมกิจกรรมในกองทุน 200 คน • 54 โครงการ ในศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ในพื้นที่ ภายใต้ กศน.อ.แม่แจ่ม กศน.อ.กัลยาณิวัฒนา กศน.อ.สบเมย จัดตั้งขึ้นเพื่อการสร้างอาชีพ เช่น การเลี้ยงไก่พื้นเมือง เลี้ยงหมู เลี้ยงแพะ เพาะเห็ดโคน เห็ดหอม ปลูกกาแฟ พริกกะเหรี่ยง มูลค่ากองทุนอำเภอละ 100,000 บาท รวม 300,000 บาท • ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” บ้านน้ำแพะ ภายใต้ กศน.อ.บ่อเกลือ จ.น่าน จัดทำโครงการแปรรูป เมล็ดกาแฟ ด้วยงบประมาณกองทุน 120,000 บาท ซึ่งดำเนินงานต่อเนื่องเป็นปีที่ 2 (ต่อจากปี 2560)

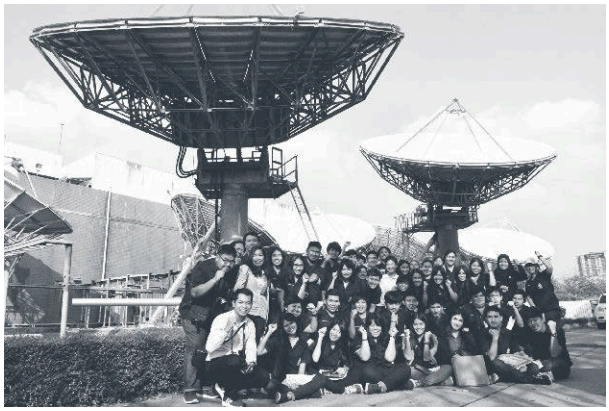

โครงการ	การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
Space & Satellite Pavilion	เปิดให้ผู้ที่สนใจเข้าเยี่ยมชม ส่วนจัดแสดงนิทรรศการดาวเทียม พร้อมเข้าเยี่ยมชมกิจการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสื่อสารผ่านดาวเทียม พร้อมการบรรยายให้ความรู้ด้านอวกาศและเทคโนโลยีดาวเทียมจากวิศวกรดาวเทียมและอาสาสมัครไทยคม	ในปีที่ผ่านมามีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสถาบัน การศึกษา ทั้งระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน ตลอดทุกเดือน • สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมและศึกษาเรื่องอวกาศและดาวเทียมในปีที่ผ่านมาทั้งสิ้น 1,201 คน นอกจากนี้ ปี 2561 บริษัท ยังผลิตสื่อการเรียนรู้ผ่านการ์ตูนแอนิเมชันชุด “ท่องกาแล็กซี่กับพี่ไทยคม” นำโดย พี่ไทยคม น้องไทยคม กับแรบบิทมูน ที่จะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมความรู้ด้านอวกาศและดาวเทียมให้กับเด็ก ๆ ติดต่อกันเป็นปีที่สองอีกจำนวน 20 ตอน
THAICOM Run for School 2018	กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพพร้อมกับการมอบโอกาสทางการศึกษาที่ต่อยอดจาก THAICOM 10K และโครงการไทยคิด ไทยคม โดยการรับสมัครทีมนักวิ่งจากทั่วประเทศ เพื่อวิ่งสะสมระยะทาง 1,000 กม. / ทีม แล้วส่งมอบชุดจานรับสัญญาณดาวเทียมสู่โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล	• นักวิ่ง 420 คน จาก 52 ทีม • ระยะทางวิ่งสะสมทั้งสิ้น 52,000 กม. • ชุดจานรับสัญญาณดาวเทียม 52 ชุด มอบให้ 52 โรงเรียน ในพื้นที่ห่างไกลต่าง ๆ ทั่วประเทศ ตามที่แต่ละทีมได้แจ้งความประสงค์ไว้

หน่วยงานผู้รับผลประโยชน์

4 กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนพื้นที่ภาคอีสาน	**31** โรงเรียน ตชด.	**92** โรงเรียน สพฐ.	**3** โรงเรียนกองทุนการศึกษา
	5 กศน.	**52** โรงเรียน Run for School	**2** วิทยาลัยเทคนิค

นักเรียน **187** คน (จาก 5 รุ่น) ที่เข้าสู่การเรียนรู้ห้องเรียนไทยคม ภายใต้โครงการตามแนวคิด Constructionism

30 โครงงานเพื่อต่อยอดสู่การศึกษาที่สูงขึ้นโดยนักเรียน ม.6 ที่จบการศึกษาในปี 2559-2561

4 กศน.อำเภอ **54** โครงการกองทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ในพื้นที่ ภายใต้ กศน.อ.แม่แจ่ม กศน.อ.กัลยาณิวัฒนา กศน.อ.สบเมย กศน.อ.บ่อเกลือ

สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมและศึกษาเรื่องอวกาศและดาวเทียมในปีที่ผ่านมา

1,201 คน

ชุดจานรับสัญญาณดาวเทียมและผู้รับผลประโยชน์*

ปี 2554-2560	**7,531** ชุด	ผู้รับผลประโยชน์เพิ่มขึ้น **1,506,200** คน
ปี 2561	**150** ชุด	ผู้รับผลประโยชน์เพิ่มขึ้น **30,000** คน
รวม	**7,681** ชุด	ผู้รับผลประโยชน์เพิ่มขึ้น **1,536,200** คน

*ผู้รับผลประโยชน์คิดจากอัตราเฉลี่ย 200 คน/ชุด

การดูแลและพัฒนาพนักงาน

นับว่าเป็นความท้าทายอย่างมากสำหรับงานบริหารทรัพยากรบุคคลของไทยคมในช่วงสภาวะของความผันผวนและเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ บริษัทมีการทบทวนและปรับกลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านกลยุทธ์ธุรกิจและวิสัยทัศน์ใหม่ที่มีการปรับปรุง โดยยังคงมีเป้าหมายและการดำเนินงานหลักเพื่อพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมพนักงานให้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้พนักงานมีความก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อประโยชน์ร่วมกันขององค์กรและพนักงาน

- **การจัดจ้างและสรรหา**
  ด้วยบริษัทต้องดำเนินธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ บริษัทเล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญของพนักงานและเชื่อว่าพนักงานที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยที่นำพาองค์กรสู่ความเติบโตและสำเร็จอย่างยั่งยืน บริษัทจึงมุ่งมั่นในการแสวงหาคนดีและเก่งพร้อมเหมาะสมกับงาน มีคุณธรรม มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้ตลอดเวลาเพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจในอนาคต ด้วยความเชื่อมั่นนี้ บริษัทจึงกำหนดนโยบายการบริหารบุคคลเพื่อแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์อันแน่วแน่ในการสรรหาบุคลากรให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ ทั้งยังนำมาตรการต่อต้านการทุจริตมาเป็นหลักเกณฑ์ในกระบวนการสรรหาควบคู่กับคุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถทัศนคติที่เหมาะสมกับงาน โดยคำนึงถึงการสร้างโอกาสอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา สถาบันการศึกษา เนื่องจากหลายตำแหน่งงานมีความเฉพาะทาง บริษัทจะประกาศรับสมัครคัดเลือกบุคคลตามตำแหน่งงานว่าง ผ่านช่องทางการสื่อสารภายในและประกาศผ่านช่องทางเว็บไซต์บริษัท www.thaicom.net เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้สมัครผ่านอีเมลหรือใบสมัครออนไลน์

ข้อมูลปี 2561 ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561

จำนวนพนักงานทั้งหมด*

ชาย (คน) 281

หญิง (คน) 147

*บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง และบริษัท ดีทีวี เซอร์วิส เฉพาะประเทศไทย ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561

สัดส่วนพนักงาน

428 **จำนวนพนักงานในประเทศ (คน)**

Local (คน) 23 + **Thai (คน)** 7 = 30 **จำนวนพนักงานในต่างประเทศ**

จำนวนพนักงานใหม่

7 **ประจำประเทศไทย (คน)**

คิดเป็นร้อยละของพนักงานทั้งหมด 1.64

จำนวนพนักงานที่ลาคลอด

5

จำนวนพนักงานที่กลับมาทำงานหลังลาคลอด

5

1 สัดส่วนพนักงาน

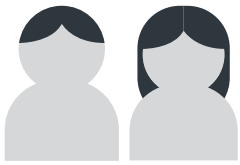

	ประจำประเทศไทย	ประจำต่างประเทศ
ระดับปฏิบัติการ	361	21
ผู้จัดการ	40	6
ผู้บริหาร	23	3
ผู้บริหารระดับสูง	4	-
รวม	428	30

2 สัดส่วนอายุพนักงาน

	ประจำประเทศไทย	ประจำต่างประเทศ
< 30 ปี	26	-
30-50 ปี	342	24
>50 ปี	60	6
รวม	428	30

3 อายุงานเฉลี่ยของพนักงาน

12.10 ปี

ประจำประเทศไทย

9.47 ปี

ประจำต่างประเทศ

เฉลี่ยรวมในไทยและต่างประเทศ **11.92 ปี**

เนื่องจากธุรกิจของบริษัทมีลักษณะการปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้มีสัดส่วนของพนักงานชายมากกว่าพนักงานหญิง เพื่อความเหมาะสม อย่างไรก็ตามพนักงานมีโอกาสเติบโตในงาน ได้รับการพัฒนาตลอดจนสวัสดิการต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมทั้งหญิงและชาย

- **การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน**

การฝึกอบรม การอบรมเฉลี่ย ของพนักงาน

23.75 ชั่วโมง/คน/ปี

ระดับปฏิบัติการ PG 3-9

24.62 ชั่วโมง/คน/ปี

ผู้จัดการ PG 10-12

24.62 ชั่วโมง/คน/ปี

ผู้บริหาร PG 13-15

39.05 ชั่วโมง/คน/ปี

ผู้บริหารระดับสูง C Level

11.20 ชั่วโมง/คน/ปี

ในแต่ละปี บริษัทจะวางแผนและพัฒนาพนักงานทุกระดับ เพื่อให้มีความก้าวหน้าในสายอาชีพ เตรียมความพร้อมทักษะทุกด้านเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับทิศทางและกลยุทธ์บริษัทผ่านการฝึกอบรม รวมไปถึงการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานโดยสมัครใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และแบ่งปันให้ความช่วยเหลือกัน บริษัทยังคงจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการสืบทอดตำแหน่ง (Succession Plan) เพื่อเตรียมพนักงานที่มีศักยภาพให้มีภาวะผู้นำและพร้อมที่จะรับผิดชอบงานในตำแหน่งที่สูงขึ้นผ่านหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ ที่ถูกออกแบบให้มีระยะเวลาการเรียนรู้พร้อมการฝึกปฏิบัติต่อเนื่องเป็นระยะเวลาในรอบหนึ่งปี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและผสานเข้าไปกับการทำงานในทุกวันได้ โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

หลักสูตร	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์
Developing Commercial Decision Framework	ผู้บริหารและพนักงานที่เกี่ยวข้องกับสายงาน Commercial	• สร้างกรอบการทำงานร่วมกันของทีมงานในการบริหารและตัดสินใจในกระบวนการที่เกี่ยวข้องในเชิงพาณิชย์ เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น • พัฒนาทักษะการบริหารทีมงานด้วยระบบ Coaching
Learn.Link.Launch Program	พนักงานในระดับผู้จัดการ จำนวน 42 ท่าน	• เพื่อตอบรับกับหนึ่งในพันธกิจขององค์กร คือการมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้วยการพัฒนาความสามารถในการทำงานและสร้างความผูกพันกับพนักงาน • สร้างการเรียนรู้และองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการคน ด้วยภาวะผู้นำ
Constructionism Program	พนักงานทุกระดับ จำนวนผู้เข้าอบรม 23 คน (รุ่นที่ 5 ในปี 2561)	• เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในทุกเรื่อง ตั้งแต่การรู้จักตนเอง การยอมรับ การทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อต่อยอดไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จร่วมกันขององค์กร

หลักสูตร	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์
First Line Manager Program	พนักงานระดับผู้จัดการและผู้ชำนาญการระดับ 8 ขึ้นไป	• เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่การเป็นหัวหน้างานที่ดี • เข้าใจและเกิดทัศนคติที่ถูกต้องต่อการบริหารงานและบริหารทรัพยากรมนุษย์ในด้านต่าง ๆ อย่างถูกต้อง • สื่อสารกับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารระดับกลางเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน (โดยสถาบัน Manchester Business School)	พนักงานระดับผู้จัดการระดับ 13 ขึ้นไป	• เพิ่มทักษะภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารระดับกลางในการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหน่วยงานของตนเอง • สร้างเครือข่ายผู้นำและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่มบริษัทอินทัช • เข้าถึงแนวคิดและกรอบความคิดระดับแนวหน้าของโลกที่จะนำมาใช้ในองค์กรไทยคม
แผนพัฒนาบุคลากร (Individual Development Plan Workshop)	พนักงานทุกคนที่อยู่ในกลุ่ม Next Generation Leader ของบริษัทไทยคม	• เพื่อวางแผนพัฒนาพนักงานรายบุคคลให้สามารถยกระดับขีดความสามารถของตนเองตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ • เพื่อเตรียมความพร้อมของพนักงานในการก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่เรียกว่าเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) ในองค์กร
Charismatic Presentation Program	พนักงานทุกระดับ	• หลักสูตรนี้พัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าอบรมประสบความสำเร็จในการนำเสนองานให้ได้งานและได้ใจคน
Adjacent Business Ideation 2018	พนักงานทุกระดับ	• เพื่อสร้างมุมมองใหม่ ๆ ให้กับบุคลากรในการปรับตัวของภาคธุรกิจ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในยุคดิจิทัล • เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาขยายธุรกิจจากสิ่งที่บริษัทมีความชำนาญไปยัง Business ใหม่ที่บริษัทไม่เคยเล่นมาก่อน (Adjacent)

- **ความผูกพันต่อองค์กร**

  บริษัทให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการดำเนินงาน การรับฟังความคิดเห็นจากพนักงานเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่จะทำให้บริษัทดำเนินงานส่วนนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บริษัทจัดให้มีการสำรวจความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร (Employee Engagement Survey) พร้อมทั้งยังเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นจากพนักงานอย่างตรงไปตรงมา เพื่อเพิ่มโอกาสที่จะนำมากำหนดแผนงานปรับปรุง และยกระดับการบริหารงานบุคคลให้ดียิ่งขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยใช้บริษัทที่มีความเชี่ยวชาญและได้รับการยอมรับในระดับโลกเป็นผู้เข้ามาสำรวจความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร นั่นคือ บริษัท แกลลัพ จำกัด โดยใช้วิธีการสำรวจความผูกพัน ที่เรียกว่า “Q12” ซึ่งเป็นคำถามในการสำรวจความผูกพันที่มีประสิทธิภาพสามารถเชื่อมโยงไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้จริง สำหรับปี 2561 เนื่องจากบริษัทมีการปรับผังองค์กรในช่วงปลายปี จึงดำเนินการสำรวจความผูกพันของพนักงานประจำปีในเดือนมกราคม 2562

- **วัฒนธรรมองค์กรและการสร้างสถานที่ทำงานให้น่าอยู่**

  ความสำเร็จขององค์กรเกิดจากพนักงานที่มีความสามารถ มีแนวความคิด ทัศนคติ ความเชื่อ และคุณลักษณะที่ดีที่แสดงออกมาได้ในเรื่องของความทุ่มเทในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร ไทยคมส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กร โดยการขับเคลื่อนผ่าน EPIC ซึ่งเป็นค่านิยมองค์กรที่ปลูกฝัง ให้กับพนักงานในการนำมาปรับใช้ในการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Excellence in Technology

เป็นเลิศในเทคโนโลยี

บริษัทส่งเสริมให้เกิดความเป็นเลิศในความรู้ด้านเทคโนโลยีผ่านการทำ Knowledge Management ริเริ่มโดยส่วนงานบริหารระบบสารสนเทศ โดยมุ่งหวังให้พนักงานค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ ด้านเทคโนโลยีมาแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดกับเพื่อนพนักงาน เพื่อต่อยอดองค์ความรู้จนสามารถนำไปสร้างนวัตกรรมใหม่ได้

Passion to Challenge

เต็มที่ทุกความท้าทาย

ในแต่ละปี บริษัทจัดให้มีการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะช่วยกระตุ้นความคิดและเสริมทักษะ ความรู้ความสามารถ เพื่อเตรียมความพร้อมพนักงานที่จะรับมือกับทุกความท้าทายในโลกยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีรวดเร็ว รวมทั้งกลยุทธ์ธุรกิจที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วย

Initiative in Innovation

มุ่งหมายนวัตกรรม

บริษัทมีการจัดตั้งทีม New Business เพื่อส่งเสริมการคิดค้นนวัตกรรมและการหาแนวธุรกิจใหม่ ๆ รวมทั้งความร่วมมือกับพันธมิตรด้านเทคโนโลยีที่จะช่วยกันคิดค้นนวัตกรรม เพื่อสามารถนำไปต่อยอดสร้างรายได้ให้กับบริษัทต่อไป

Commitment to Contribute

นำความรู้คู่คุณธรรมสู่สังคมไทย

เพื่อเสริมสร้างพลังแห่งการให้และจิตสำนึกการรับผิดชอบต่อสังคม บริษัทสนับสนุนให้พนักงาน ทุกคนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในโครงการเพื่อสังคมที่บริษัทดำเนินการอยู่ในรูปแบบ “อาสาไทยคม” (Thaicom Volunteer) โดยใช้ทักษะความรู้สามารถที่มีเพื่อแบ่งปันประสบการณ์มอบโอกาสด้านการศึกษาไปพร้อมกับการพัฒนาชุมชน อาทิ โครงการสอนติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียม โดยอาสาสมัครไทยคม ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับดาวเทียม และการติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียม เป็นต้น

ปี 2561
อาสาไทยคม
224 คน

คิดเป็นชั่วโมงอาสา
1152 ชั่วโมง

- **Thaicom We Share**

ด้วยแนวคิดของการสร้างบรรยากาศของที่ทำงานให้เหมือนบ้านหลังที่สอง บริษัทยังจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความผูกพันระหว่างพนักงาน และสร้างสังคมแห่งการให้ เช่น กิจกรรมตามวันประเพณีสำคัญ กิจกรรมวันครบรอบวันก่อตั้งบริษัท กิจกรรมบริจาคโลหิต กิจกรรมชมรมกว่าสิบชมรม ในปี 2561 ไทยคมดำเนินโครงการ “Thaicom We Share” เพื่อดึงกระบวนการมีส่วนร่วมของพนักงานผ่านกระบวนการคิดและการลงมือทำ ให้พนักงานมีส่วนในการรับผิดชอบในหน้าที่แตกต่างกันในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยลงพื้นที่จัดกิจกรรมอาสาในโรงเรียนต่าง ๆ เช่น การทำห้องสมุด ปลูกต้นไม้ ติดตั้งชุดจานดาวเทียม และเครื่องรับโทรทัศน์ การจัดเลี้ยงอาหารนักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างความสามัคคีในกลุ่มพนักงาน สร้างความสนิทสนม ความรับผิดชอบในหน้าที่ ซึ่งบางครั้งไม่เคยทำงานประเภทนี้มาก่อน เรียนรู้การทำงานเป็นทีม จากเพื่อนร่วมงานที่มาจากฝ่ายต่าง ๆ โดยในปี 2561 บริษัทจัดกิจกรรม Thaicom We Share นี้ จำนวน 10 ครั้ง มีอาสาไทยคมเข้าร่วม 160 คน

- **ความปลอดภัย อาชีวอนามัย สุขภาพและสภาพแวดล้อมในการทำงาน**

ไทยคมตระหนักดีว่าการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง บริษัทจึงมีนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และพัฒนาอย่างชัดเจน เพื่อถ่ายทอดไปยังพนักงานทุกระดับ บริษัทแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับวิชาชีพ ระดับหัวหน้างาน และระดับบริหาร เพื่อให้ครอบคลุมการดูแลพนักงานด้านความปลอดภัยอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่การทำงาน นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่ประกอบด้วยตัวแทนจากฝ่ายบริหารและพนักงาน เพื่อให้มั่นใจว่าการวางแผน ตลอดจนมาตรการในการป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจะถูกตรวจสอบและควบคุมให้เป็นไปตามแผนงาน และอยู่ภายใต้กฎข้อบังคับตามกฎหมาย อีกทั้งยังมีการประเมินความเสี่ยงเพื่อควบคุมและป้องกัน เช่น การตรวจวัดค่าการแผ่รังสีของคลื่นวิทยุให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีการตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือเพื่อให้พร้อมใช้งานและเกิดความปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารในหลากหลายช่องทาง มีการจัดการฝึกอบรมและการซักซ้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น

พนักงานบาดเจ็บจากการทำงาน
0 ราย

ไม่มีพนักงานที่เสียชีวิตจากการทำงาน

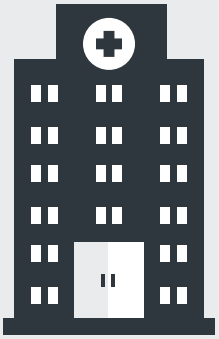

นอกจากนี้ ภายใต้การดำเนินงานในโครงการ Thaicom Wellness Program ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการสร้างสุขภาวะในการทำงาน และให้พนักงานมีสุขภาพกายและใจแข็งแรง ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดให้มีแผนดำเนินกิจกรรมของชมรมต่าง ๆ (Thaicom Club) ได้แก่ ชมรมจักรยาน ชมรมนักวิ่งไทยคม ชมรมแบดมินตัน ชมรมฟุตบอล เป็นต้น เพื่อให้พนักงานได้รวมกลุ่มทำกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย ผ่านการคิดและออกแบบกิจกรรมตามความสนใจ โดยพนักงานเพื่อพนักงาน

โครงการ Thaicom Young Fit

ไทยคมตระหนักและห่วงใยต่อสุขภาพพนักงาน ด้วยพนักงานคือกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน ปี 2561 TC Wellness Program จึงจัดโครงการ “ไทยคม ยังฟิต” (Thaicom Young Fit) โดยมุ่งเน้นการให้ความรู้ครบด้าน ทั้งด้านอาหาร การออกกำลังกาย การส่งเสริมสุขภาพจิตให้กับพนักงานทุกกลุ่ม และมุ่งเน้นที่พนักงานที่เป็นกลุ่มเสี่ยงให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น โดยเป็นการร่วมมือกับพันธมิตรคือโรงพยาบาลพญาไท 2 ซึ่งเป็นหนึ่งในโรงพยาบาลที่ตรวจสุขภาพประจำปีให้พนักงานเพื่อการบริหารโครงการร่วมกัน โดยวัตถุประสงค์ของโครงการคือพนักงานจะต้องมีสุขภาพที่ดีขึ้นหลังจากปฏิบัติตามขั้นตอนและคำแนะนำต่าง ๆ ในโปรแกรม

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มเป้าหมายของโครงการนั้น ทางโรงพยาบาลได้พิจารณาจากผลการตรวจสุขภาพประจำปี 2560 ของพนักงาน ซึ่งพบความผิดปกติในระดับสูงถึงสูงมากของไตรกลีเซอไรด์ (Triglyceride) และ LDL น้ำตาลในเลือด (FBS) และค่าตับ (Bun and Creatine) จำนวน 30 ท่าน โดยโรงพยาบาลจะทำการส่งอีเมลถึงพนักงานคนดังกล่าว เพื่อตอบรับการเข้าร่วมและเป็นการเข้าร่วมโครงการโดยความสมัครใจ บริษัทจะมีประกาศภายในเกี่ยวกับโครงการนี้ เพื่อให้พนักงานได้รับทราบทั่วถึงกัน โดยพนักงานที่ไม่ได้ร่วมโครงการสามารถติดตามข่าวสาร ข้อมูลได้ทาง Facebook TC Wellness, Line, Video Presentation และป้ายประกาศ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับ M-Fit สำหรับการเก็บข้อมูลสุขภาพ อาทิ การเดิน การนอน อัตราการเต้นของหัวใจ การเผาผลาญพลังงาน และกิจกรรม 1-mile walk test พนักงานผู้เข้าร่วมโครงการต้องให้ Commitment ในการที่จะปรับปรุง แก้ไขปัญหาสุขภาพที่มีจากข้อมูลสุขภาพเดิมร่วมกับคำแนะนำจากแพทย์ สิ่งสำคัญในการเข้าร่วมโครงการนี้ คือ พนักงานต้องได้รับการอนุมัติจากหัวหน้างาน เพื่อให้พนักงานผู้เข้าโครงการได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะเป็นการแสดงถึงความใส่ใจต่อสุขภาพของพนักงานจากหัวหน้างาน เพื่อจะได้ช่วยกันขับเคลื่อนองค์กรต่อไปด้วย

กิจกรรมในโครงการ มีทั้งหมด 4 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 เข้า Camp เพื่อเรียนรู้วิธีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต 3 วัน 2 คืน

ครั้งที่ 2 ติดตามผลครั้งที่ 1 และแชร์ประสบการณ์ปัญหาสุขภาพ และกิจกรรมเลือกซื้ออาหารตามหลักโภชนาการ

ครั้งที่ 3 ติดตามผลครั้งที่ 2 และแชร์ประสบการณ์ปัญหาสุขภาพ และพบกับแพทย์เฉพาะทาง

ครั้งที่ 4 ปิดโครงการเดือนมกราคม 2562 ซึ่งจะมีการสรุปผลของสุขภาพของพนักงาน และการประเมินผลการดำเนินโครงการต่อไป

• การสื่อสารในองค์กร

การสื่อสารภายในองค์กรที่ดีนับเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้บุคลากรรับรู้และเข้าใจในสิ่งเดียวกัน ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ช่วยให้เกิดการประสานงาน และความร่วมมือของคนในองค์กรทำให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิผล และยังช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีให้เกิดขึ้นได้ด้วย บริษัทจึงพยายามพัฒนารูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายและเหมาะสมกับพนักงานทุกระดับภายในองค์กร ซึ่งนอกจากการสื่อสารในรูปแบบเป็นทางการอย่างการประชุมพนักงานประจำปี การประกาศในบอร์ดกิจกรรม การออกประกาศทางอีเมล แล้ว บริษัทยังพยายามจัดรูปแบบการสื่อสารอื่น ๆ เพิ่มเติมอีก เช่น

- **เสียงตามสาย** การแจ้งข่าวสารและเกร็ดความรู้ภายในองค์กร โดยทำในรูปแบบโฆษณาสั้นทางวิทยุ เพื่อดึงดูดความสนใจของพนักงาน และแจ้งข่าวสารได้ในทุกพื้นที่ของบริษัทได้พร้อมกัน

- **ไปรษณีย์ใจไทยคม** กิจกรรมเขียนความประทับใจและเรื่องราวดี ๆ ถึงเพื่อนพนักงานใส่โปสต์การ์ด แล้วหย่อนลงในตู้ไปรษณีย์ที่ถูกนำมาตั้งไว้กลางสำนักงานทั้ง 3 แห่ง เพื่อสร้างบรรยากาศในการทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร และเป็นกำลังใจให้กับพนักงานในองค์กร

- **การกระตุ้นการสื่อสารกับพนักงาน โดยใช้วิธีสะสมคะแนน (Point) ผ่านระบบ TC We Link** ซึ่งพนักงานเป็นผู้พัฒนาโปรแกรมขึ้นมาจากแนวคิดริเริ่มของกลุ่มผู้เข้าเรียนโครงการ Constructionism สู่การพัฒนาแอปพลิเคชัน “TC We Link Application” เพื่อการใช้งานบนมือถือที่จะเป็นช่องทางให้พนักงานเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ บนระบบอินทราเน็ตของไทยคมได้ง่ายและรวดเร็ว นอกจากนี้ ยังช่วยกระตุ้นการรับรู้ข่าวสารจากประกาศต่าง ๆ ที่ผ่านทางอีเมลของบริษัท รวมทั้งการมีส่วนร่วมของพนักงานในกิจกรรมต่าง ๆ เรียกชื่อว่า “TC Me Point” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ประโยชน์จาก “TC We Link Application” ในการเก็บสะสมคะแนนเมื่อพนักงานเข้ามามีส่วนร่วมตามเงื่อนไข และสามารถแลกของรางวัลที่ตรงกับความต้องการของตนเอง เป็นการกระตุ้นให้พนักงานทำงานด้วยความสนุกสนาน ท้าทายและมีแรงจูงใจในการรับข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามามีส่วนร่วมกับสิ่งที่องค์กรต้องการจะขับเคลื่อน และยังช่วยสร้างบรรยากาศขององค์กรที่มีชีวิตชีวา (Living Organization) ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของคนในองค์กรด้วยความยั่งยืน

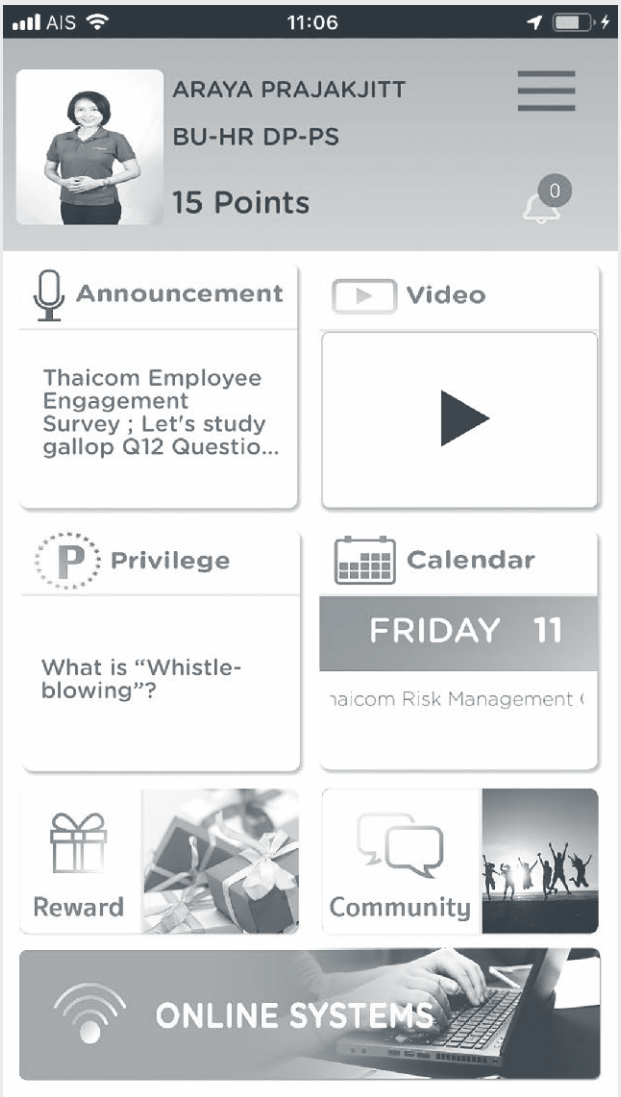

TC We Link Application บนมือถือ

มิติการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

บริษัทในฐานะสมาชิกของสังคมจึงจำเป็นต้องแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและต้องใส่ใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม และสิ่งที่บริษัทสามารถแสดงออกถึงความตั้งใจได้อย่างชัดเจน คือ การจัดให้มีการบริหารจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมในองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากการดำเนินธุรกิจ จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์และบริการ ตลอดจนกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ ของบริษัทนั้น จำเป็นต้องใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก บริษัทได้ประกาศใช้ “นโยบายอนุรักษ์พลังงาน” มานานกว่าสิบปี โดยมีการปรับปรุงเพื่อให้ทันยุคสมัยมาโดยตลอด นอกจากนี้ เพื่อเป็นการแสดงความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในปี 2561 บริษัทจึงได้ประกาศใช้ “นโยบายสิ่งแวดล้อม” ขึ้นมาอีกหนึ่งฉบับ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมไปถึงการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องทั้งพนักงาน ชุมชน และผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะเรื่องของแนวทางการป้องกันและลดการปล่อย “ก๊าซเรือนกระจก” อย่างมีประสิทธิภาพ

สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับนโยบายสิ่งแวดล้อม ได้ที่ www.thaicom.net/sustainability

ในปี 2561 บริษัทยังคงดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมผ่านโครงการ SD Green Project ผ่านแคมเปญ Thaicom Loves Earth ที่มีการดำเนินควบคู่ไปกับแคมเปญ iSAVE, My Thaicom My Life อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักและการเข้ามามีส่วนร่วมของพนักงาน โดยมีการขยายขอบเขตจากการอนุรักษ์พลังงาน การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด กิจกรรม 3R - Reduce Reuse Recycle ในองค์กร การรักษาสภาพแวดล้อมและแหล่งน้ำบริเวณชุมชนรอบสถานี ไปสู่การประเมินและลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์หรือก๊าซเรือนกระจก อันเนื่องมาจากการดำเนินธุรกิจของบริษัท

การใช้พลังงานไฟฟ้าปี 2561

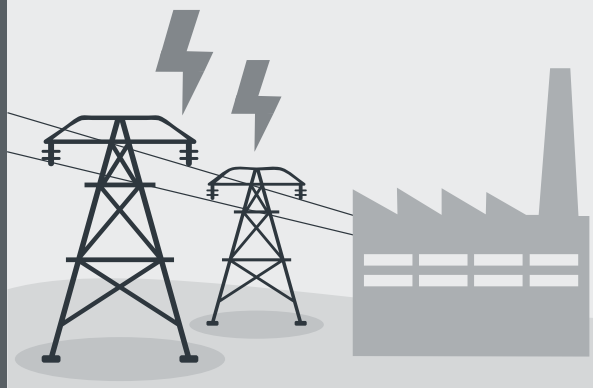

สถานีดาวเทียมไทยคม จ.นนทบุรี
1,666,000 kWh หรือ 5,997,600 MJ)
(ปี 2560 1,791,000 kWh หรือ 6,447,600 MJ)

สถานีบริการภาคพื้นดินไทยคม จ.ปทุมธานี
4,967,100 kWh หรือ 17,881,560 MJ)
(ปี 2560 4,864,003 kWh 17,510,410 MJ)

ปริมาณกำลังการผลิตไฟฟ้า
ของแผงโซลา ปี 2561
73,500 kWh

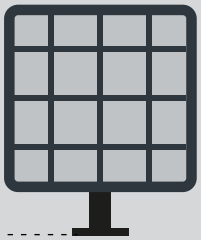

TCOP-18-C-061

Thailand Greenhouse Gas Management Organization

Carbon Offset Certificate

presented to

Thaicom Public Company Limited (Branch 1)

for offsetting

135 tons of CO_2 Emissions

From: Mitr Phol Bio-Power (Danchang)-Block 2

Serial number: TH-21-153764-153898-1-1-6

By participating in this carbon offsetting program, you are contributing to the fight against global warming and supporting greenhouse gases reduction projects in Thailand and enable Thailand's transition to a low-carbon future.

Mrs.Prasitsuk Chamornmarn

September 5, 2018

ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

สถานีดาวเทียมไทยคม นนทบุรี
1,346
ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

สถานีบริการภาคพื้นดินไทยคม ปทุมธานี
2,894
ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

Carbon Offset
ปี 2561 จำนวน **10%**
เฉพาะที่สถานีดาวเทียมไทยคม นนทบุรี

135 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า
(Tons CO_2 Emissions)

Certificate Number:
TGO CFO FY18-068

THAILAND GREENHOUSE GAS MANAGEMENT ORGANIZATION
(Public Organization) TGO

CERTIFICATE

Awarded to

Thaicom Public Company Limited (branch 0001 Kaerai)

Company address verified :53/21 Rattanatibet Rd., Bang Kraso Sub-District, Amphur Mueang, Nonthaburi Province 11000

Thailand Greenhouse Gas Management Organization certifies that the quantity of Greenhouse Gas of the above organization has been verified by The Industrial Environment Institute The Federation of Thai Industries and found to be in accordance with the requirements of the standard detailed below.

Standard

TGO Guidance of the Carbon Footprint for Organization

Verification Period : [01/01/2017 - 31/12/2017]
Total Greenhouse Gas Emission (Scope 1&2) : 1,346 tonnes of CO_2eq/year

Direct GHG emissions	303	tonnes of CO_2eq
Energy Indirect GHG emissions	1,043	tonnes of CO_2eq
Other Indirect GHG emissions	14	tonnes of CO_2eq

The agreed level of assurance is: Limited at materiality of 5%

Registration Date: 5 September 2018

Mrs.Prasertsuk Chamornmarn
Executive Director
Thailand Greenhouse Gas Management Organization (Public Organization)

Certificate Number:
TGO CFO FY18-069

THAILAND GREENHOUSE GAS MANAGEMENT ORGANIZATION
(Public Organization) TGO

CERTIFICATE

Awarded to

Thaicom Public Company Limited (branch 0003 Ladlumkaew)

Company address verified : 50 Moo 1, Soi Wat Jedi Hoi, Bar Ngern Sub-District, Ladlumkaew District, Patumthani Province 12140

Thailand Greenhouse Gas Management Organization certifies that the quantity of Greenhouse Gas of the above organization has been verified by The Industrial Environment Institute The Federation of Thai Industries and found to be in accordance with the requirements of the standard detailed below.

Standard

TGO Guidance of the Carbon Footprint for Organization

Verification Period : [01/01/2017 - 31/12/2017]
Total Greenhouse Gas Emission (Scope 1&2) : 2,894 tonnes of CO_2eq/year

Direct GHG emissions	62	tonnes of CO_2eq
Energy Indirect GHG emissions	2,832	tonnes of CO_2eq
Other Indirect GHG emissions	-	tonnes of CO_2eq

The agreed level of assurance is: Limited at materiality of 5%

Registration Date: 5 September 2018

Mrs.Prasertsuk Chamornmarn
Executive Director
Thailand Greenhouse Gas Management Organization (Public Organization)

- **การจัดการทรัพยากรและบรรเทาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม**

สนับสนุน “การลดภาวะโลกร้อน”

ในปี 2561 เพื่อย้ำเจตนารมณ์เรื่องการมีส่วนร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม บริษัทสมัครเข้าร่วมเป็นองค์กรนำร่องใน “โครงการขยายผลกิจกรรมชดเชยคาร์บอน เพื่อสนับสนุนตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจภายในประเทศ ปีที่ 5” ดำเนินโครงการโดยคณะสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนโครงการฯ จากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) (อบก.) เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรธุรกิจลดโลกร้อนเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยผู้บริหารโครงการฯ ได้จัดอบรมความรู้เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับมาตรฐานคาร์บอนฟุตพริ้นท์ให้กับบริษัท รวมทั้งให้คำปรึกษาทางเทคนิคเกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์คาร์บอนฟุตพริ้นท์ โดยมีการแนะนำวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำรายงานคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของบริษัท รวมทั้งช่วยประสานงานหน่วยงานที่จะดำเนินการทวนสอบรายงานคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ซึ่งเป็นทีมเจ้าหน้าที่จากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยทวนสอบ (Verification Body: VB) กับ อบก. เพื่อรับรองรายงานผลการคำนวณปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจของบริษัทจากสองสถานี คือ สถานีดาวเทียมไทยคม จ.นนทบุรี และสถานีบริการภาคพื้นดินไทยคม จ.ปทุมธานี พบว่า บริษัทมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจก คิดเป็นจำนวน 1,346 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า และจำนวน 2,894 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ตามลำดับ ทั้งนี้ บริษัทได้ขึ้นทะเบียนกับ อบก. เพื่อร่วมต่อสู้กับสภาวะโลกร้อน และสนับสนุนโครงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งบริษัทขอชดเชยคาร์บอนในปีนี้เป็นจำนวน 10% หรือ 135 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า โดยซื้อจากโรงงานมิตรผล ไบโอ-เพาเวอร์ อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี ที่ผลิตไฟฟ้าชีวมวลและไอน้ำจากชานอ้อยและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เป็นการช่วยสนับสนุนตลาดคาร์บอนภายในประเทศ ตรงตามความมุ่งมั่นที่บริษัทต้องการมีส่วนช่วยลดภาวะโลกร้อน

ส่งเสริมสำนักงานสีเขียว

บริษัทยังคงส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมภายในบริษัทอย่างต่อเนื่อง ในปี 2561 หลังจากที่มีการรณรงค์ เรื่องการงดผลิตขวดน้ำพลาสติกใช้ในสำนักงาน และการส่งเสริมให้พนักงานได้พิจารณาแยกขยะก่อนทิ้งลงถังและทิ้งอย่างถูกวิธี โดยจัดแบ่งถังขยะเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ขยะรีไซเคิลได้ ขยะรีไซเคิลไม่ได้ ขยะอินทรีย์ โดยจัดวางไว้ในห้อง pantry และตามจุดสำคัญในบริษัท นอกจากนี้ มีการปรับปรุงโรงเรือนพัก และคัดแยกขยะที่ถูกสุขลักษณะด้านนอกอาคาร ในปี 2561 บริษัทได้ทำ “ตู้รับขยะพิษ” โดยนำตู้เก็บเอกสารที่ไม่ใช้งานแล้วมาดัดแปลงเป็นตู้รับขยะพิษ โดยสนับสนุนให้พนักงานสามารถนำขยะพิษจากบ้านมาทิ้งที่ตู้ดังกล่าวนี้ได้ เพื่อช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยจะมีรถของเทศบาลมารับขยะพิษจากบริษัทเป็นประจำ นอกจากนี้ บริษัทได้จัดกิจกรรม Big Cleaning Day ทุกปี เพื่อสะสางสิ่งของที่ควรทิ้งหรือควรจะนำกลับมาใช้ใหม่ โดยรณรงค์ให้มีการแยกขยะในช่วงทำกิจกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งได้รับความร่วมมือและความเข้าใจจากพนักงานเป็นอย่างดี สืบเนื่องจากการรณรงค์อย่างต่อเนื่องในเรื่องของการแยกขยะให้ถูกต้องนั่นเอง

การอนุรักษ์พลังงานและการจัดหาพลังงานทดแทน

บริษัทให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเพื่อรับผิดชอบผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจที่อาจส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อป้องกันและลดผลกระทบเหล่านั้นต่อผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและนอกองค์กร โดยมีการออกนโยบายการจัดการพลังงาน เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2552 และตั้งเป้าหมาย คือ การลดปริมาณการใช้พลังงานอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พลังงาน ภายใต้แคมเปญ iSAVE ที่ผ่านมา บริษัทได้ผลักดันมาตรการและกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านคณะทำงานด้านการจัดการพลังงานได้ดำเนินกิจกรรม เช่น มาตรการควบคุม Peak Demand การเปลี่ยนหลอดไฟเป็น LED การเปลี่ยนเครื่องปรับอากาศเป็น Inverter การปรับปรุงอาคารสำนักงาน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานสามารถลดการใช้พลังงานลง ทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจด้านการลดค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม บริษัทยังไม่หยุดที่จะดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และเล็งเห็นความสำคัญกับการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะด้านพลังงาน

ในปี 2561 บริษัทจัดสรรงบประมาณในการขยายผลการจัดหาพลังงานทดแทน เพื่อใช้ในสถานีบริการภาคพื้นดินไทยคม จังหวัดปทุมธานี และใช้ในส่วนของสำนักงานเป็นหลัก ซึ่งมีการติดตั้งแผงผลิตพลังงานแสงอาทิตย์ (On Grid Solar Cell) เพิ่มเติมจากเดิมที่มีใช้อยู่ในขนาด 28KW-p ซึ่งผลิตไฟฟ้าได้เฉลี่ย 37,502 kWh/ปี โดยติดตั้งเพิ่มเป็น 48 kW-p ในช่วงปลายเดือนธันวาคม 2561 คาดว่าจะสามารถผลิตพลังงานทดแทนได้เป็นจำนวนถึง 73,500 kWh/ปี นอกจากเป็นการจัดหาพลังงานทดแทนเพื่อลดค่าใช้จ่ายแล้ว ยังเป็นการจัดสรรพลังงานสะอาดที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ อันเป็นสาเหตุของสภาวะเรือนกระจก และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกอีกด้วย ตามแผนการใช้พลังงานทดแทนของบริษัทดังกล่าว บริษัทตั้งเป้าไว้ใน 5 ปี จะสามารถติดตั้งแผงผลิตพลังงานแสงอาทิตย์ครบจำนวน 100 กิโลวัตต์สูงสุด และจะทำให้สามารถผลิตพลังงานทดแทนได้เป็นจำนวนถึง 180,000 kWh/ปี

โครงการ	มาตรการ	เงินลงทุน (บาท)	เป้าหมาย (ปริมาณที่ลดได้)		ผลการดำเนินงาน (ปริมาณที่ลดได้)	
			กิโลวัตต์-ชั่วโมง/ปี	บาท/ปี	กิโลวัตต์-ชั่วโมง/ปี	บาท/ปี
iSAVE: เพื่อการอนุรักษ์และประหยัดพลังงาน						
สถานีดาวเทียมไทยคม จ.นนทบุรี						
1	ควบคุมค่าความต้องการไฟฟ้าสูงสุดในแต่ละเดือน	-	-	23,551.20	-	44,747.28
2	บำรุงรักษาเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วน (17 เครื่อง)	12,800.00	4,799.83	17,663.37	5,670.35	20,866.89
3	ปรับปรุงประสิทธิภาพคอมเพรสเซอร์เครื่องปรับอากาศ	74,300.00	5,015.10	18,455.56	7,022.60	25,843.20
4	ปรับปรุงระบบแสงสว่างบริเวณห้อง Executive & บริเวณโถงกลางชั้น 2	12,220.00	1,257.39	4,627.20	1,311.07	4,824.76
รวม		**99,320.00**	**11,072.32**	**64,297.33**	**14,004.02**	**96,282.13**
สถานีบริการภาคพื้นดินไทยคม จ.ปทุมธานี						
1	เปลี่ยนเครื่องปรับอากาศใหม่เป็นชนิดประสิทธิภาพสูง จำนวน 22 เครื่อง (Meeting renovate)	760,950.00	30,268.66	104,124.18	30,393.92	107,290.52
2	เปลี่ยนหลอดไฟฟ้าจากฟลูออเรสเซนต์เป็น LED	10,000.00	2,943.36	10,213.46	2,217.60	7,628.54
รวม		**770,950.00**	**33,212.02**	**114,337.64**	**32,611.52**	**114,919.06**

สำหรับการรณรงค์ประหยัดพลังงานไฟฟ้าในสำนักงานในปี 2561 บริษัทใช้กลยุทธ์ในการปลูกจิตสำนึกของพนักงานด้วยการติดตั้ง “สวิทช์ปิด/เปิดไฟ” ในห้องสุขาย่อยทุกห้อง เพื่อให้พนักงานเกิดความเคยชินในการปิด/เปิดไฟเมื่อใช้ห้องสุขาเรียบร้อยแล้ว และใช้การรณรงค์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การประหยัดพลังงาน และการช่วยกันลดโลกร้อน โดยใช้คลิปเสียงของเพื่อนพนักงานเป็นสื่อ เปิดเสียงตามสาย เปิดภายในอาคารสำนักงานในช่วงพักเที่ยงและก่อนเลิกงาน เพื่อเล่าเรื่องราวอันเป็นประโยชน์ที่จะสร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ด้วยกลยุทธ์ดังกล่าวนี้ นอกจากสามารถสื่อสารกับพนักงานได้โดยตรงแล้ว ยังเป็นการรณรงค์กับบุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อธุรกิจภายในบริษัทอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อจะได้ช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับโลกของเรา

การอนุรักษ์และการจัดการน้ำ

แม้ว่าบริษัทจะไม่ได้ใช้ทรัพยากรน้ำในการดำเนินธุรกิจหลักโดยตรง แต่บริษัทก็ตระหนักดีว่าทรัพยากรน้ำเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นต่อทุกชีวิต การใช้น้ำแม้เพียงเพื่ออุปโภคบริโภคในอาคารหรือบริเวณสำนักงาน จึงถูกนำมาพิจารณาและส่งเสริมให้เกิดเป็นโครงการที่เป็นรูปธรรมมากกว่าการรณรงค์หรือขอความร่วมมือ บริษัทพยายามริเริ่มและหาแนวทางในการบริหารจัดการน้ำทั้งภายในและนอกองค์กร โดยขยายขอบเขตให้ครอบคลุมถึงการดูแลและอนุรักษ์แหล่งน้ำตามธรรมชาติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรน้ำได้อย่างสูงสุด

การบำบัดน้ำทิ้งและบำบัดแหล่งน้ำ

บริษัทให้ความสำคัญอย่างมากกับการบำบัดน้ำทิ้งจากอาคารก่อนปล่อยลงสู่ระบบการระบายน้ำสาธารณะ จึงดำเนินการให้มีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้ง ตั้งแต่เริ่มแคมเปญ Thaicom Loves Earth เมื่อปี 2560 ซึ่งบริษัทขอความอนุเคราะห์จากฝ่ายจัดการคุณภาพน้ำ สำนักการช่าง เทศบาลนครนนทบุรี ให้ช่วยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งของสถานีดาวเทียมไทยคม จ.นนทบุรี และสถานีบริการภาคพื้นดินไทยคม จ.ปทุมธานี

จากการตรวจวัดคุณภาพน้ำทิ้ง ปี 2561 พบว่า สถานีดาวเทียมไทยคม จ.นนทบุรี ซึ่งมีพื้นที่ใช้สอยอาคารประมาณ 4,000 ตารางเมตร มีค่าความเป็นกรด ด่าง ค่าของแข็งแขวนลอย และค่าบีโอดี อยู่ในช่วงมาตรฐานที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าค่ามาตรฐานน้ำทิ้งจากบริษัทเป็นไปตามมาตรฐานน้ำทิ้งตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่บริษัทติดตั้ง “กังหันบำบัดน้ำทิ้ง* เพิ่มอีก 1 จุด โดยมีขนาดความจุ 10,365 ลูกบาศก์เมตร ในบริเวณบ่อบำบัดน้ำด้านทิศตะวันออก ซึ่งช่วยส่งเสริมคุณภาพการบำบัดน้ำทิ้งจากบ่อบำบัดน้ำด้านทิศตะวันตก เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการจัดการ และบำบัดน้ำเสียโดยรวมให้ดียิ่งขึ้น สำหรับสถานีบริการภาคพื้นไทยคม จ.ปทุมธานี ซึ่งมีพื้นที่ใช้สอยอาคาร น้อยกว่า 5000 ตารางเมตร พบว่ามีค่าความเป็นกรด ด่าง และค่าของแข็งแขวนลอย อยู่ในช่วงมาตรฐานที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ค่าบีโอดีมีค่าเกินมาตรฐานเล็กน้อย เพราะมีปริมาณสารอินทรีย์อยู่มากจำเป็นต้องมีการเติมอากาศเพิ่ม เพื่อให้จุลินทรีย์สามารถย่อยสารสลายอินทรีย์ได้ดียิ่งขึ้น โดยในปี 2562 ไทยคมมีแผนจะติดตั้งกังหันน้ำทิ้ง เพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อช่วยจัดการกับปัญหาดังกล่าว

นอกจากนี้ในปี 2561 ที่ผ่านมา สถานีบริการภาคพื้นดินไทยคม จ.ปทุมธานี ได้ยกเลิกการใช้น้ำดิบจากแหล่งน้ำบาดาลใต้ดิน โดยมีการติดตั้งท่อน้ำประปาเพื่อใช้ภายในอาคาร เป็นการช่วยอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบใต้ดินตามธรรมชาติ และยังช่วยป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ภาวะดินทรุดตัว ถึงแม้ว่าบริษัทจะต้องมีภาระของค่าน้ำประปาที่เพิ่มขึ้นอีกเท่าตัวก็ตาม สำหรับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งนั้น บริษัทกำลังขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่เดียวกัน เพื่อให้ช่วยดำเนินการตรวจวัดคุณภาพน้ำทิ้งที่สถานีแห่งนี้ (จากเดิมที่ขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานบำบัดน้ำเสียของจังหวัดนนทบุรีให้ช่วยตรวจวัดค่าน้ำทิ้ง) เพื่อจะนำมาใช้ในการตรวจสอบความสามารถของระบบบำบัดน้ำทิ้งได้สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เพราะไม่ต้องเดินทางไกลหลังจากเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบในอนาคต และสามารถนำไปตั้งเป็นตัวชี้วัดในการบริหารจัดการน้ำทิ้งต่อไป

สำหรับกิจกรรม “คลองสวยน้ำใสกับไทยคม” ที่บริษัทดำเนินการกับชุมชนคลองบางซื่อน้อย จ.นนทบุรี ภายใต้แคมเปญ Thaicom Loves Earth ที่มุ่งหวังการช่วยฟื้นฟูสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและระบบนิเวศ ซึ่งคลองบางซื่อน้อยช่วยรองรับน้ำจากเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี ที่ผ่านมาบริษัทได้เข้าไปช่วยสนับสนุนการกำจัดผักตบชวา วัชพืช และขยะร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น บริเวณสองฝั่งคลองบริเวณชุมชนเป็นระยะทางกว่าหนึ่งกิโลเมตร พร้อมทั้งจัดกิจกรรมรณรงค์เก็บขยะควบคู่กันไป โดยมอบถังขยะขนาดใหญ่ จำนวน 10 ใบให้กับชุมชนแห่งนี้ ปี 2561 บริษัทได้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานเทศบาลที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยผลักดันให้เกิดการรักษาสภาพคลองของชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น การหาวิธีการบำบัดน้ำในคลอง แต่ก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปในเรื่องดังกล่าวได้ในขณะนี้ เนื่องจากความคับแคบของพื้นที่ชุมชน ที่เป็นแนวยาวขนานไปกับลำคลอง และจากการวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของน้ำ พบว่าต่ำกว่าค่ามาตรฐานอยู่มาก อย่างไรก็ตาม บริษัทยังคงหาแนวทางที่เป็นไปได้ร่วมกับหน่วยงานเทศบาลที่เกี่ยวข้องต่อไป เพื่อการมีส่วนช่วยดูแลสิ่งแวดล้อมที่ดีของชุมชนแห่งนี้และให้เกิดความยั่งยืนต่อไปด้วย

ปลายปี 2561 ไทยคมยังได้ให้ความร่วมมือกับจังหวัดนนทบุรี ในการส่งข้อมูลเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียของสถานีดาวเทียมไทยคม เพราะปัจจุบันปัญหาน้ำเน่าเสียเป็นปัญหาที่สำคัญของจังหวัด อย่างไรก็ตาม ไทยคมได้มีความตระหนักในเรื่องนี้อยู่แล้ว จะเห็นได้ว่าบริษัทมีการปรับปรุงระบบการบำบัดน้ำเสียในแต่ละปี จึงมีทั้งถังดักไขมัน ถังบำบัดน้ำเสีย และบ่อเกรอะบ่อซึม และมีการหมุนเวียนนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เช่น รดน้ำต้นไม้ ก่อนปล่อยน้ำทิ้งลงสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะของเทศบาล

นวัตกรรมและการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการที่บริษัทส่งเสริมให้เกิดกระบวนการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การออกแบบการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยประหยัดน้ำ ไม่เพียงเท่านั้นหากแต่ยังส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึก และนวัตกรรมจากพนักงานในองค์กรด้วย บริษัทมีการติดตั้งระบบปั๊มน้ำสำหรับรดน้ำต้นไม้และสนามหญ้าที่สถานีบริการภาคพื้นดินไทยคม จ.ปทุมธานี โดยการนำน้ำทิ้งกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ทั้งหมด ทำให้บริษัทลดการใช้น้ำดิบเพื่อรดน้ำต้นไม้ได้เฉลี่ย 301.40 ลูกบาศก์เมตร / เดือน หรือกว่าร้อยละ 38 ของปริมาณการใช้น้ำทั้งหมดของสถานี นอกจากนี้ โถสุขภัณฑ์ชายที่ได้สร้างสรรค์และออกแบบปรับปรุงโดยพนักงานของบริษัท โดยติดตั้งอ่างล้างมือไว้ด้านบนของโถสุขภัณฑ์ที่ช่วยประหยัดการใช้น้ำได้และเป็นการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความหลากหลายทางชีวภาพ

- **การตรวจวัดค่าความถี่จากเครื่องส่งสัญญาณ (Radio Frequency Interference)**

เป็นการดำเนินงานที่บริษัทให้ความสำคัญและปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอทุกปี และจัดอยู่ในมาตรการที่ตอบรับกับการบริหารความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ที่บริษัทประเมินเรื่องการแผ่รังสีและคลื่นความถี่สูงที่อาจเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ บริษัทจึงดำเนินการตรวจวัดระดับความเข้มข้นของความถี่ และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าจากเครื่องส่งสัญญาณภายในบริเวณสถานีดาวเทียมไทยคม อันจะช่วยให้บริษัทสามารถประเมิน ควบคุม และป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดทั้งภายในบริเวณสถานีดาวเทียมและบริเวณชุมชนโดยรอบได้เป็นอย่างดี โดยที่ผ่านมา บริษัทจัดให้มีการตรวจวัดโดยศูนย์ทดสอบผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ หรือ PTEC ซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอกที่ได้รับการยอมรับและความเชื่อถืออย่างมาก และอ้างอิงตามมาตรฐานการทดสอบสากลที่กำหนดขึ้นโดยองค์กรอนามัยโลก (WHO) สำหรับการตรวจวัดค่าความถี่ เช่น ค่าความถี่ C-band, Ku-band และย่านความถี่โทรศัพท์มือถือ ในปี 2561 พบว่า สถานีดาวเทียมไทยคม จ.นนทบุรี และสถานีบริการภาคพื้นดินไทยคม จ.ปทุมธานี และบริเวณโดยรอบของทั้งสองสถานีฯ ยังคงมีระดับสัญญาณคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าอยู่ในระดับที่ “ปลอดภัย” ต่อพนักงานและชุมชนโดยรอบ โดยมีค่าสัดส่วนต่อขีดจำกัดน้อยกว่าช่วงความถี่ Wifi และเตาไมโครเวฟ

เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมปี 2562

การให้บริการการสื่อสารผ่านดาวเทียมและบริการด้านดิจิทัลแพลตฟอร์มที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การลดและบรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ โดยการกำหนดและดำเนินการตามมาตรการลดมลภาวะอย่างต่อเนื่อง การรณรงค์ “สำนักงานสีเขียว” ตลอดจนส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

คำอธิบายและวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการ

1. ภาพรวม

เหตุการณ์สำคัญในปี 2561

การด้อยค่าของสินทรัพย์ในโครงการดาวเทียม

ในปี 2561 บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) (บริษัท หรือ ไทยคม) บันทึกการด้อยค่าของสินทรัพย์ดาวเทียม มูลค่าสุทธิรวม 2,253 ล้านบาท การบันทึกการด้อยค่าของสินทรัพย์ดาวเทียมในครั้งนี้มีสาเหตุจากภาวะอุตสาหกรรมดาวเทียมที่ชะลอตัวลงเนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งการแข่งขันที่รุนแรงในอุตสาหกรรม ส่งผลให้ราคาขายลดลง

การด้อยค่าของสินทรัพย์ถือเป็นรายการที่ไม่ใช่เงินสด ดังนั้นจึงไม่ได้มีผลกระทบต่อการบริหารเงินสดของบริษัท ซึ่งการรับรู้การด้อยค่าของสินทรัพย์ดังกล่าวจะส่งผลให้ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายของบริษัทลดลงประมาณปีละ 116 ล้านบาท

ภาพรวมผลประกอบการของบริษัท

ในปี 2561 บริษัทมีรายได้จากการขายและการให้บริการรวมทั้งสิ้น 6,008 ล้านบาท ลดลง 10.2% จาก 6,689 ล้านบาทในปี 2560 โดยมีสาเหตุหลักจากราคาขายต่อหน่วยที่ลดลงตามแนวโน้มภาวะอุตสาหกรรมที่ชะลอตัว รวมถึงการยุติการใช้งานของลูกค้ารายใหญ่ในช่วงปี 2560

บริษัทรายงานผลกำไรสุทธิรวมการบันทึกการด้อยค่าของสินทรัพย์สำหรับปี 2561 ที่ 230 ล้านบาท ปรับตัวสูงขึ้นจากปี 2560 ที่รายงานผลขาดทุนสุทธิที่ (2,650) ล้านบาท โดยเป็นผลมาจากการขายหุ้นบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) (ซีเอสแอล) การลดลงของค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายหลังการบันทึกการด้อยค่าของสินทรัพย์ดาวเทียมในปี 2560 และการลดลงของค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ทั้งนี้บริษัทมีกำไรจากการดำเนินงานปกติสำหรับปี 2561 อยู่ที่ระดับ 140 ล้านบาท ปรับตัวสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจาก 20 ล้านบาทในปี 2560

2. ภาพรวมธุรกิจ

ธุรกิจการให้บริการดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) รับรางวัล ASEAN Corporate Governance Awards ระดับ TOP 50 ASEAN PLCs ต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 2 โดย ASEAN CG Scorecard เป็นหลักเกณฑ์กลางในการประเมินและจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนเพื่อมุ่งยกระดับมาตรฐานด้านการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มประเทศอาเซียน อีกทั้งไทยคมยังได้รับการยอมรับจากองค์กรชั้นนำในประเทศ ในฐานะบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถคงมาตรฐานบริษัทจดทะเบียนที่มีการกำกับดูแลกิจการอยู่ในเกณฑ์ CG “ดีเลิศ” ระดับห้าดาว ต่อเนื่องเป็นปีที่ 6

นอกจากนี้บริษัทยังได้รับการจัดอันดับ “หุ้นยั่งยืน” (THSI) สำหรับปี 2561 ต่อเนื่องเป็นปีที่ 4 และได้รับการรับรองในฐานะแนวร่วมภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องเป็นวาระที่ 2 ติดต่อกันอีกด้วย

ธุรกิจการให้บริการอินเทอร์เน็ตและสื่อ

หลังจากการขายหุ้นสามัญของ ซีเอสแอล ให้แก่ เอดับเบิ้ลยูเอ็น ได้เสร็จสมบูรณ์ในเดือน มกราคม 2561 บริษัทจึงยุติการรับรู้ส่วนแบ่งผลกำไรจาก ซีเอสแอล โดยรายได้จากธุรกิจการให้บริการอินเทอร์เน็ตและสื่อส่วนใหญ่มาจากการขายกล่องรับสัญญาณดาวเทียม และบริการอื่นๆเป็นหลัก ซึ่งดำเนินการโดยบริษัท แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวิร์ค จำกัด (ซีดีเอ็น) และบริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด (ดีทีวี)

ธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์ในต่างประเทศ

ณ สิ้นปี 2561 บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ มหาชน (แอลทีซี) มีจำนวนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (ไม่รวม fixed wireless) ในระบบรวมทั้งสิ้น 1,488,196 ราย และยังคงมีส่วนแบ่งในตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็น 56.1% ของตลาดรวม

ในเดือน มกราคม 2562 แอลทีซีได้เข้าทำสัญญาซื้อขายหุ้นจำนวน 500,000 หุ้น หรือคิดเป็น 100% ของหุ้นทั้งหมดของบริษัท วิมเปิลคอม จำกัด ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศลาวภายใต้เครื่องหมายการค้า “BEELINE” จากรัฐบาลลาว โดยการเข้าซื้อกิจการในครั้งนี้เป็นการช่วยเพิ่มโครงข่ายโทรคมนาคมของแอลทีซีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยขยายกลุ่มลูกค้าเป้าหมายโดยเฉพาะในกลุ่มลูกค้าวัยรุ่น

3. ผลการดำเนินงาน

ข้อมูลการเงินที่สำคัญ

หน่วย: ล้านบาท	จำนวน		เปลี่ยนแปลง YoY (%)
	2561	2560	
รายได้จากการขายและการให้บริการ	6,008	6,689	-10.2%
ต้นทุนขายและการให้บริการ	4,219	5,291	-20.3%
ขาดทุนจากการด้อยค่าสินทรัพย์*	2,253	3,309	-31.9%
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารอื่น	1,517	1,684	-9.9%
กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน**	(1,981)	(3,594)	-
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	1,929	2,896	-33.4%
กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงานก่อนดอกเบี้ยจ่าย ภาษี และค่าเสื่อมราคา***	(52)	(699)	-
ส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในการร่วมค้า	119	196	-39.1%
รายได้อื่นจากการขายหุ้นซีเอสแอล	1,950	-	-
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปีจากการดำเนินงานต่อเนื่อง	217	(2,787)	-
กำไรสำหรับปีจากการดำเนินงานที่ยกเลิก	30	326	-90.9%
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี	247	(2,461)	-
กำไร (ขาดทุน) ส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	17	189	-90.9%
กำไรจากการดำเนินงานปกติ**	140	20	608.0%
กำไร (ขาดทุน) ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่	230	(2,650)	-
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้น (บาท)	0.21	(2.42)	-
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้น - การดำเนินงานต่อเนื่อง (บาท)	0.20	(2.54)	-

* การด้อยค่าของสินทรัพย์ของดาวเทียม

** กำไรจากการดำเนินงาน = รายได้จากการขายและการให้บริการ - ต้นทุนขายและการให้บริการ - ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (รวมการด้อยค่าของสินทรัพย์)

*** กำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย ภาษี และ ค่าเสื่อมราคา = กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน + ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

****กำไรจากการดำเนินงานปกติ = กำไร (ขาดทุน) ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่ - กำไรจากการขายหุ้น ซีเอสแอล + ขาดทุนจากการด้อยค่าสินทรัพย์

รายได้จากการขายและการให้บริการ

รายได้จากการขายและการให้บริการรวมในปี 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 6,008 ล้านบาท ลดลง 10.2% จาก 6,689 ล้านบาท ในปี 2560 โดยเป็นผลมาจากรายได้ที่ลดลงจากการให้บริการดาวเทียมและบริการอินเทอร์เน็ตและสื่อ

รายได้จากการขายและการให้บริการ หน่วย: ล้านบาท	2561	2560	เปลี่ยนแปลง YoY (%)
ดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง	5,850	6,475	-9.7%
อินเทอร์เน็ตและสื่อ*	229	299	-23.4%
ตัดรายการระหว่างส่วนงาน	(71)	(85)	-16.5%
รวม	**6,008**	**6,689**	**-10.2%**

* ประกอบด้วยรายได้จากการขายและให้บริการโดย ดีทีวี และบริษัท แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวิร์ค จำกัด (ซีดีเอ็น)

รายได้จากการให้บริการดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง

บริษัทมีรายได้จากการให้บริการดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่องในปี 2561 ทั้งสิ้น 5,850 ล้านบาท ลดลง 9.7% จาก 6,475 ล้านบาท ในปี 2560 โดยมีสาเหตุหลักจากการลดลงของทั้งรายได้จากการให้บริการดาวเทียมแบบทั่วไปและดาวเทียมบรอดแบนด์

รายได้จากการให้บริการดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง หน่วย: ล้านบาท	2561	2560	เปลี่ยนแปลง YoY (%)
ดาวเทียมไทยคมแบบทั่วไป*	3,565	3,726	-4.3%
ดาวเทียมบรอดแบนด์ไทยคม 4	2,284	2,748	-16.9%
รายได้จากการบริการ	2,143	2,480	-13.6%
รายได้จากการขาย	141	269	-47.3%
รวม	**5,850**	**6,475**	**-9.7%**

* ประกอบด้วยดาวเทียมไทยคม 5 6 7 และ 8

- รายได้จากการให้บริการดาวเทียมแบบทั่วไปและบริการที่เกี่ยวเนื่อง ในปี 2561 มีจำนวน 3,565 ล้านบาท ลดลง 4.3% จาก 3,726 ล้านบาท ในปี 2560 แม้ว่าปริมาณการใช้งานสำหรับดาวเทียมแบบทั่วไปค่อนข้างคงที่ แต่ราคาขายต่อหน่วยปรับตัวลดลงตามภาวะอุตสาหกรรมที่ชะลอตัว
- รายได้จากการขายและให้บริการดาวเทียมบรอดแบนด์ไทยคม 4 ในปี 2561 มีจำนวน 2,284 ล้านบาท ลดลง 16.9% จาก 2,784 ล้านบาท ในปี 2560 เนื่องมาจากการยุติการใช้งานของลูกค้ารายใหญ่ในช่วงปี 2560

รายได้จากการให้บริการอินเทอร์เน็ตและสื่อ

บริษัทมีรายได้จากการให้บริการอินเทอร์เน็ตและสื่อในปี 2561 ทั้งสิ้น 229 ล้านบาท ลดลง 23.4% จาก 299 ล้านบาท ในปี 2560 โดยมีสาเหตุหลักจากการลดลงของรายได้ของ ซีดีเอ็น จากการขายชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมตามภาวะอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันสูงในประเทศกัมพูชา

ต้นทุนขายและการให้บริการ

บริษัทมีต้นทุนขายและการให้บริการในปี 2561 ทั้งสิ้น 4,237 ล้านบาท ลดลง 19.9% จาก 5,291 ล้านบาท ในปี 2560 จากการลดลงของต้นทุนจากการให้บริการดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง และต้นทุนการให้บริการอินเทอร์เน็ตและสื่อ

ต้นทุนขายและการให้บริการ หน่วย: ล้านบาท	2561	2560	เปลี่ยนแปลง YoY (%)
บริการดาวเทียมและเกี่ยวเนื่อง	4,130	5,129	-19.5%
บริการอินเทอร์เน็ตและสื่อ*	188	243	-22.6%
ตัดรายการระหว่างส่วนงาน	(81)	(81)	0.0%
รวม	**4,237**	**5,291**	**-19.9%**

* ประกอบด้วยต้นทุนขายและให้บริการจากโดย ดีทีวี และซีดีเอ็น

ต้นทุนการให้บริการดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง

ต้นทุนการให้บริการดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่องในปี 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 4,130 ล้านบาท ลดลง 19.5% จาก 5,129 ล้านบาท ในปี 2560 ตามการลดลงของค่าเสื่อมราคาจากการบันทึกการด้อยค่าของสินทรัพย์ดาวเทียมในช่วงไตรมาส 4/2560

ต้นทุนการบริการดาวเทียมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง หน่วย: ล้านบาท	2561	2560	เปลี่ยนแปลง YoY (%)
ดาวเทียมไทยคมแบบทั่วไป*	2,430	2,658	-8.6%
ดาวเทียมบรอดแบนด์ไทยคม 4	1,700	2,471	-31.2%
รวม	**4,130**	**5,129**	**-19.5%**

* ประกอบด้วยดาวเทียมไทยคม 5 6 7 และ 8

- ต้นทุนการให้บริการดาวเทียมไทยคมแบบทั่วไปและบริการที่เกี่ยวเนื่องในปี 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,430 ล้านบาท ลดลง 8.6% จาก 2,658 ล้านบาทในปี 2560 ตามการลดลงของรายได้ และค่าเสื่อมราคาที่ลดลงลงจากการบันทึกการด้อยค่าของสินทรัพย์ดาวเทียมในช่วงไตรมาส 4/2560

- ต้นทุนการให้บริการดาวเทียมบรอดแบนด์ไทยคม 4 และบริการที่เกี่ยวเนื่องในปี 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,700 ล้านบาท ลดลง 31.2% จาก 2,471 ล้านบาท ในปี 2560 โดยมีสาเหตุหลักจากการลดลงของส่วนแบ่งรายได้ให้กับหน่วยงานของรัฐ ตามการลดลงของปริมาณการใช้งานแบนด์วิธโดยรวม และค่าเสื่อมราคาที่ลดลงจากการบันทึกการด้อยค่าของสินทรัพย์ดาวเทียมในช่วงไตรมาส 4/2560

ต้นทุนการให้บริการอินเทอร์เน็ตและสื่อ

ต้นทุนการให้บริการอินเทอร์เน็ตและสื่อในปี 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 188 ล้านบาท ลดลง 22.6% จาก 243 ล้านบาท ในปี 2560 ตามรายได้ที่ลดลง

ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

บริษัทมีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร และขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ (SG&A) ในปี 2561 รวมทั้งสิ้น 3,770 ล้านบาท ลดลง 24.5% จาก 4,993 ล้านบาท ในปี 2560 มีสาเหตุหลักจากรายการสำคัญในปี 2561 ดังต่อไปนี้

- การด้อยค่าของสินทรัพย์ดาวเทียมสุทธิในปี 2561 จำนวน 2,253 ล้านบาท เทียบกับการบันทึกด้อยค่าสุทธิของดาวเทียมและบริษัทย่อยในปี 2560 ทั้งสิ้น 3,309 ล้านบาท
- การลดลงของค่าใช้จ่ายพนักงาน และค่าใช้จ่ายทางการตลาด
- การลดลงของการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกค้าดาวเทียม

ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ ไม่รวมผลกระทบของการด้อยค่าของสินทรัพย์ สำหรับลูกค้าบรอดแบนด์รายใหญ่ มีจำนวน 1,517 ล้านบาท ลดลง 9.9% จากปีก่อนหน้า

ต้นทุนทางการเงิน

บริษัทมีต้นทุนทางการเงินทั้งสิ้น 338 ล้านบาท ในปี 2561 ลดลง 11.6% จาก 382 ล้านบาท ในปี 2560 มีสาเหตุหลักจากการลดลงของดอกเบี้ยจากเงินกู้ยืมระยะยาว เนื่องจากการชำระคืนตามกำหนดเวลา ประกอบกับการชำระก่อนกำหนดเป็นจำนวนเงิน 40 ล้านเหรียญสหรัฐ ในไตรมาสที่ 3/2560

ส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในการร่วมค้า

ในปี 2561 บริษัทมีส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในการร่วมค้าในธุรกิจโทรศัพท์ทั้งสิ้น 119 ล้านบาท ลดลง 39.1% จาก 196 ล้านบาท ในปี 2560 แม้ว่ารายได้ของแอลทีซีสูงขึ้น สาเหตุหลักมาจากการเพิ่มขึ้นของค่าเสื่อมราคาจากการลงทุนขยายโครงข่าย และค่าใช้จ่ายจากเหตุการณ์เขื่อนแตกที่ประเทศลาว

กำไรสุทธิ

บริษัทมีกำไร (ขาดทุน) ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่สำหรับปี 2561 จำนวนทั้งสิ้น 230 ล้านบาท ปรับตัวสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจากปีก่อนที่รายงานผลขาดทุนที่ (2,650) ล้านบาท โดยกำไรที่เพิ่มขึ้นสูง แม้ว่ารายได้รวมจะลดลง เป็นผลมาจากการขายหุ้นบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) (ซีเอสแอล) การลดลงของค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายหลังการบันทึกการด้อยค่าของสินทรัพย์ดาวเทียมในปี 2560 และการลดลงของค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ทั้งนี้บริษัทมีกำไรจากการดำเนินงานปกติสำหรับปี 2561 อยู่ที่ระดับ 140 ล้านบาท ปรับตัวสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจาก 20 ล้านบาทในปี 2560

4. ฐานะทางการเงิน

ณ สิ้นปี 2561 บริษัทมีสินทรัพย์รวม 22,202 ล้านบาท ลดลง 14.4% จาก 25,939 ล้านบาท ณ สิ้นปี 2560 มีสาเหตุหลักมาจาก

- การบันทึกการด้อยค่าของสินทรัพย์ดาวเทียม
- การลดลงของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย ซึ่งเคยเป็นรายการเงินลงทุนในซีเอสแอล

- ค่าเสื่อมราคาและตัดจำหน่ายอาคารและอุปกรณ์ และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการในปี 2560 สุทธิกับ
- การเพิ่มขึ้นของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด, และเงินลงทุนชั่วคราว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินสดได้มาจากการดำเนินงานและการขายหุ้นซีเอสแอล

ส่วนประกอบหลักของสินทรัพย์

สินทรัพย์ หน่วย: ล้านบาท	31 ธันวาคม 2561		31 ธันวาคม 2560	
	จำนวน (ล้านบาท)	ร้อยละของสินทรัพย์รวม	จำนวน (ล้านบาท)	ร้อยละของสินทรัพย์รวม
สินทรัพย์หมุนเวียน	9,679	43.6%	9,488	36.6%
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	4,815	21.7%	7,859	30.3%
สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ	3,007	13.5%	3,987	15.4%

ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น

ณ สิ้นปี 2561 บริษัทมียอดลูกหนี้การค้าและรายได้ค้างรับ-สุทธิ (ไม่รวมลูกหนี้อื่น) จำนวน 1,536 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 6.9% ของสินทรัพย์รวม ซึ่งประกอบด้วย ลูกหนี้บุคคลภายนอกและลูกหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีสัดส่วนของยอดลูกหนี้ 95% และ 5% ต่อลูกหนี้การค้าและรายได้ค้างรับตามลำดับ

สภาพคล่อง

ณ สิ้นปี 2561 บริษัทมีอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน 2.39 เท่า ลดลงจาก 3.22 เท่า ณ สิ้นปี 2560 มีสาเหตุหลักจากการเพิ่มขึ้นของส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดตามกำหนดการชำระคืนหุ้นกู้จำนวน 2,275 ล้านบาทในปี 2019

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน ณ สิ้นปี 2561 ทั้งสิ้น 12,523 ล้านบาท ลดลง 23.9% จาก 16,451 ล้านบาท ณ สิ้นปี 2560 มีสาเหตุหลักจากค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายอาคารและอุปกรณ์ และการบันทึกการด้อยค่าของสินทรัพย์ดาวเทียมในปี 2561

เงินกู้ยืม และ ส่วนของเจ้าของ

ณ สิ้นปี 2561 บริษัทมีเงินกู้ยืมสุทธิทั้งสิ้น 7,023 ล้านบาท ลดลง 5.7% จาก 7,446 ล้านบาท ณ สิ้นปี 2560 เนื่องจากการชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด

บริษัทมีส่วนของผู้ถือหุ้น ณ สิ้นปี 2561 ทั้งสิ้น 13,137 ล้านบาท ลดลง 14.0% จาก 15,280 ล้านบาท ณ สิ้นปี 2560 ซึ่งเป็นผลมาจากการจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นในไตรมาส 1/2561

ณ สิ้นปี 2561 บริษัทมีอัตราส่วนเงินกู้ยืมสุทธิต่อส่วนทุน 0.53 เท่า เพิ่มขึ้นจาก 0.49 ณ สิ้นปี 2560

งบกระแสเงินสด

บริษัทมี เงินสดสุทธิได้มาจากกิจกรรมดำเนินงาน ในปี 2561 ทั้งสิ้น 1,886 ล้านบาท ลดลง 36.7% จาก 2,980 ล้านบาท ในปี 2560 มีสาเหตุหลักจากกำไรจากการดำเนินงานที่ลดลง

เงินสดสุทธิได้มา (ใช้ไป) จากกิจกรรมลงทุน ในปี 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,207 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นเงินสดได้มาจากการขายหุ้นซีเอสแอล

เงินสดสุทธิได้มา (ใช้ไป) ในกิจกรรมจัดหาเงิน ในปี 2561 จำนวน (2,223) ล้านบาท ส่วนใหญ่ประกอบด้วยการชำระคืนเงินกู้ยืมระยะยาวและการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้น

บริษัทมีเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ สิ้นปี 2561 ทั้งสิ้น 2,830 ล้านบาท และบริษัทมีเงินลงทุนชั่วคราว ณ สิ้นปี 2561 ทั้งสิ้น 4,227 ล้านบาท

ในเอกสารชุดนี้อาจจะมีข้อมูลบางส่วนที่เกี่ยวกับการประมาณการถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต (ไม่ว่าจะเป็นการประมาณการทางด้านการเงินหรือการประมาณการทางด้านธุรกิจในส่วนอื่นๆ) ตัวอย่างของคำที่ใช้ในการประมาณการถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น “อาจจะ” “จะ” “คาดว่า” “ประมาณ” “เชื่อว่า” เป็นต้น แม้ว่าประมาณการดังกล่าวจะประเมินขึ้นโดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นพื้นฐาน บริษัทฯ ไม่สามารถรับประกันหรือยืนยันได้ว่า การประมาณการดังกล่าวจะเกิดขึ้นตรงตามที่บริษัทฯ คาดการณ์ไว้ในอนาคต ดังนั้นผู้ใช้ข้อมูลดังกล่าวจึงควรระมัดระวังในการใช้ข้อมูลประมาณการข้างต้น

ข้อมูลสำคัญอื่นๆ

ประวัติคณะกรรมการ ผู้บริหาร และเลขานุการบริษัท

นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์

- ประธานกรรมการ
- กรรมการอิสระ

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 1 ตุลาคม 2558
อายุ 66 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด

- ปริญญาวิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
- ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- Advanced Management Program, Harvard Business School
- ปริญญาโท บริหารธุรกิจ Utah State University, USA

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

- Role of the Chairman Program (RCP) รุ่น 27/2555
- Director Accreditation Program (DAP) รุ่น 26/2547

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านวิทยาการพลังงาน รุ่นที่ 3 (วพน. 3) สถาบันวิทยาการพลังงาน
- หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง สถาบันวิทยาการตลาดทุน (วตท.) รุ่นที่ 3
- หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง (ปปร. รุ่นที่ 6) สถาบันพระปกเกล้า
- หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (วปรอ. 4010) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- Certification in Advanced Management Program (2541) Harvard Business School (สหรัฐอเมริกา)

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

มี.ค. 2561 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
ต.ค. 2558 - ปัจจุบัน กรรมการอิสระ
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนอื่น

ก.พ. 2561 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ และกรรมการอิสระ
บริษัท สายการบินนกแอร์ จำกัด (มหาชน)
เม.ย. 2560 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ และกรรมการอิสระ
บริษัท เอสวีไอ จำกัด (มหาชน)
มี.ค. 2555 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ และประธานกรรมการบริหาร
บริษัท เมอร์เมด มารีไทม์ จำกัด (มหาชน)
ม.ค. 2555 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ และประธานกรรมการบริหาร
บริษัท โทริเซนไทย เอเยนต์ซีส์ จำกัด (มหาชน)
ธ.ค. 2554 - ปัจจุบัน กรรมการอิสระ
บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
ต.ค. 2554 - ปัจจุบัน ประธานกรรมการ
บริษัท พีทีที โกบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

ก.ย. 2557 - ปัจจุบัน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
2554 - ปัจจุบัน ประธาน
องค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

เม.ย. 2556 - ก.พ. 2560 กรรมการอิสระ
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
ต.ค. 2554 - เม.ย. 2558 กรรมการ และประธานกรรมการบริหาร
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
ก.ค. 2549 - เม.ย. 2556 ประธานกรรมการ และกรรมการ
บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)
ก.ค. 2549 - ธ.ค. 2555 ประธานกรรมการ และกรรมการ
บริษัท ไออาร์พีซี โพลีออล จำกัด
ก.ค. 2549 - ธ.ค. 2555 ประธานกรรมการ และกรรมการ
บริษัท น้ำมัน ไออาร์พีซี จำกัด
ก.ค. 2549 - ธ.ค. 2555 ประธานกรรมการ และกรรมการ
บริษัท ไทย เอบีเอส จำกัด
ต.ค. 2548 - ธ.ค. 2555 ประธานกรรมการ
บริษัท ไทยลู้บเบส จำกัด (มหาชน)

นางภัทรียา เบญจพลชัย

- กรรมการอิสระ
- ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ
- กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 30 มีนาคม 2559
อายุ 64 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด
- พาณิชยศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประกาศนียบัตรด้านการสอบบัญชีขั้นสูง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- Ethical Leadership ปี 2561
- Driving Company Success with IT Governance ปี 2559
- Director Certification Program Update ปี 2557
- Financial Institutions Governance ปี 2553
- Director Certification Program (DCP) รุ่น 1/2543

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- IOD (Singapore) 2017 Flagship Conference "The Sustainability Imperative" โดย Singapore Institute of Director (SID) ปี 2560
- IOD (UK) Annual Convention 2016 "Thriving in a changing world" โดย The Institute of Director (UK) ปี 2559

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

มี.ค. 2559 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
มี.ค. 2561 - ปัจจุบัน	ประธานกรรมการตรวจสอบ และกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนอื่น

2557 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระ และประธานกรรมการตรวจสอบ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)
2556 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระ บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด (มหาชน)
2554 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระ และกรรมการตรวจสอบ บริษัท ทิสโก้ไฟแนนเชียลกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
2554 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระ และกรรมการตรวจสอบ ธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

ก.พ. 2560 - ปัจจุบัน	ที่ปรึกษาสำหรับมาตรการลงโทษทางแพ่ง สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
ก.พ. 2560 - ปัจจุบัน	อนุกรรมการวินิจฉัยการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
2556 - ปัจจุบัน	กรรมการประเมินกองทุนหมุนเวียน กระทรวงการคลัง
2556 - ปัจจุบัน	คณะกรรมการพิจารณา SET Award ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านบรรษัทภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2556 - ปัจจุบัน	กรรมการ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย
2553 - ปัจจุบัน	ตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง
2553 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท บ้านร่วมทางฝัน จำกัด

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

2556 - 2560	คณะกรรมการวินัยกรรมการและผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
2554 - 2560	กรรมการจรรยาบรรณ สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์
2554 - 2559	ประธานกรรมการตรวจสอบ สำนักงานคณะกรรมการกำกับตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ประเทศไทย
2545 - 2553	กรรมการและผู้จัดการ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นางชรินทร วงศ์ภูธร

- กรรมการอิสระ
- กรรมการตรวจสอบ
- ประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 8 ธันวาคม 2542
อายุ 72 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด
- ปริญญาโท บริหารธุรกิจ
  Creighton University, USA

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- Boards that Make a Difference (BMD) รุ่น 3/2559
- Successful Formulation & Execution of Strategy (SFE) รุ่น 21/2557
- Monitoring Fraud Risk Management (MFM) รุ่น 2/2553
- Advanced Audit Committee Programs (AACP) ปี 2553
- Role of the Compensation Committee (RCC) รุ่น 6/2551
- Monitoring the Internal Audit Function (MIA) รุ่น 2/2551
- Monitoring the System of Internal Control and Risk Management (MIR) รุ่น 2/2551
- Monitoring the Quality of Financial Reporting (MFR) รุ่น 5/2550
- DCP Refresher Course 1/2548
- Audit Committee Program (ACP) รุ่น 1/2547
- Directors Certification Program (DCP) รุ่น 8/2544

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

2555 - ปัจจุบัน	ประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2542 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนอื่น

2553 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระและประธานกรรมการตรวจสอบ บริษัท อินนิทรี ดิจิตอล จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน
ไม่มี

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

2558 - ม.ค. 2561	ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริษัท บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน โซลาริส จำกัด
2556 - ม.ค. 2560	ที่ปรึกษาประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัทหลักทรัพย์ ซีมิโก้ จำกัด (มหาชน)
2551 - 2557	ที่ปรึกษาประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัทหลักทรัพย์ เคที ซีมิโก้ จำกัด
2551 - 2555	ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริษัท บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ซีมิโก้ จำกัด

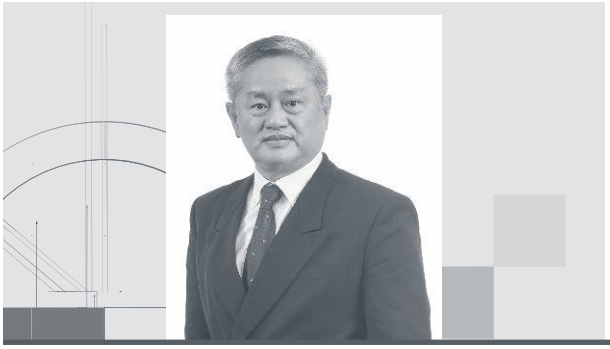

ศาสตราจารย์สำเริยง เมฆเกรียงไกร

- กรรมการบริษัทอิสระ
- กรรมการตรวจสอบ
- กรรมการกำหนดค่าตอบแทน
- ประธานคณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 10 สิงหาคม 2550
อายุ 65 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด

- ปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต (LL.M.)
  University of Miami, USA
- เนติบัณฑิตไทย
  สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

- Boards that Make a Difference (BMD) รุ่น 3/2559
- Successful Formulation & Execution of Strategy (SFE) รุ่น 19/2556
- How to Measure the Success of Corporate Strategy (HMS) รุ่น 2/2556
- Financial Statement for Directors (FSD) รุ่น 9/2553
- Monitoring Fraud Risk Management (MFM) รุ่น 2/2553
- Audit Committee Program (ACP) รุ่น 20/2550
- Directors Certification Program (DCP) รุ่น 96/2550

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- Top Executive Program in Commerce and Trade (TEPCoT 8)

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

มี.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการกำหนดค่าตอบแทน และประธานกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2550 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนอื่น

2559 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระ บริษัท เสริมสร้าง พาวเวอร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
2555 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระ บริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

2557 - ปัจจุบัน	อาจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2533 - ปัจจุบัน	นักวิจัยด้านกฎหมายและองค์กร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

2518 - 2557	อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายสมประสงค์ บุญยะชัย

• กรรมการ

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 11 สิงหาคม 2549
อายุ 63 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด
- ปริญญาโท วิศวกรรมศาสตร์
  สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- Role of the Chairman Program (RCP) รุ่น 21/2552
- Directors Certification Program (DCP) รุ่น 65/2548
- Directors Accreditation Program (DAP) รุ่น 30/2547

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปรอ. 4313)
- Graduate School of Business, Stanford University: Leading Change and Organizational Renewal
- IMD International, MIT Sloan: Leadership Dilemmas and Profitable Growth
- หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับนักบริหารระดับสูง (ปปร.) รุ่นที่ 11 สถาบันพระปกเกล้า
- หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง สถาบันวิทยาการตลาดทุน (วตท.) รุ่นที่ 6
- Top Executive Program in Commerce and Trade (TEPCoT 4)
- Harvard Business School: Corporate Restructuring, Mergers, and Acquisitions
- หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่น 17
- หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านวิทยาการพลังงาน (วพน.) รุ่น 4
- High Performance Board ปี 2558 จัดโดย IMD

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

2549 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนอื่น

2561 - ปัจจุบัน	รองประธานกรรมการ กรรมการอิสระ บริษัท โอสถสภา จำกัด (มหาชน)
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท บีอีซี เวิลด์ จำกัด (มหาชน)
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ดุสิตธานี จำกัด (มหาชน)
2551 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2551 - ปัจจุบัน	รองประธานกรรมการ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
2545 - ปัจจุบัน	กรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบ บริษัท เพาเวอร์ไลน์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ 2560 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ขอบเขต

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

2559 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท โอสถสภา จำกัด
ม.ค. 2560 - มี.ค. 2561	ประธานกรรมการบริหาร บริษัท บีอีซี เวิลด์ จำกัด (มหาชน)
ม.ค. 2559 - มิ.ย. 2560	ที่ปรึกษาประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
ม.ค. 2559 - ม.ค. 2560	กรรมการอิสระ บริษัท พฤกษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน)
2559 - 2559	กรรมการอิสระ บริษัท พฤกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
2551 - 2559	กรรมการ บริษัท โรงพยาบาลพระรามเก้า จำกัด
2551 - 2559	ประธานคณะกรรมการบริหาร บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2551 - 2558	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2552 - 2554	ประธานคณะกรรมการบริหาร บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2543 - 2551	กรรมการบริหาร บริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)
2542 - 2551	ประธานคณะกรรมการบริหาร บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
2537 - 2551	กรรมการ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)

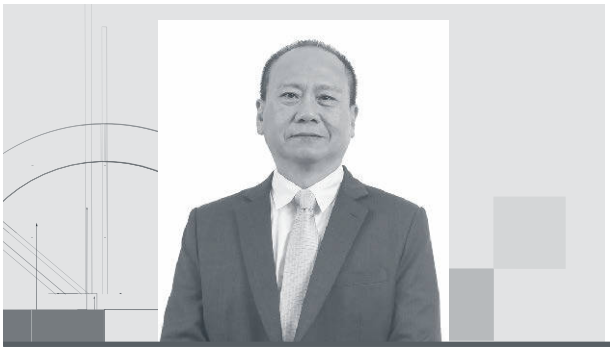

นายเกว็ก บัค ไช

- กรรมการ
- กรรมการบริหาร
- กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 27 มีนาคม 2558
อายุ 64 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร

ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด

- Advanced Management Program, Harvard University, USA
- ปริญญาตรี การบัญชี University of Singapore

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

- Director Certification Program (DCP) รุ่น 214/2558

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- High Performance Board ปี 2558 จัดโดย IMD

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

มี.ค. 2560 - ปัจจุบัน	กรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
มี.ค. 2558 - ปัจจุบัน	กรรมการและกรรมการบริหาร บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนอื่น

เม.ย. 2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ Accuron Technologies Ltd.
เม.ย. 2559 - ปัจจุบัน	กรรมการ Trailblazer Foundation Ltd. (Singapore)
ม.ค. 2558 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

เม.ย. 2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ และกรรมการความเสี่ยงและตรวจสอบ (Risk & Audit) Precision Engrg & Aerospace Parts Mfg
2556 - ปัจจุบัน	ที่ปรึกษาทางการเงินอิสระ
2554 - ปัจจุบัน	Advisory Committee Member Singapore CFO Institute, subsidiary of Singapore Accounting Commission

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

ต.ค. 2543 - ส.ค. 2545	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารด้านการเงิน ST Telemedia Pte Ltd.
พ.ค. 2543 - ก.ย. 2544	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารด้านการเงิน Vickers Capital Ltd.
ม.ค. 2542 - เม.ย. 2542	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารด้านการเงิน Vertex Management (II) Pte. Ltd.
พ.ย. 2540 - ม.ค. 2542	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารด้านการเงิน ST Assembly & Test Services Pte. Ltd.
เม.ย. 2539 - พ.ย. 2540	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารด้านการเงิน Chartered Semiconductor Mfg Ltd.
ก.ย. 2535 - ก.ย. 2556	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารด้านการเงิน StarHub Ltd.
เม.ย. 2535 - เม.ย.2542	Group Director Finance Singapore Technologies Pte Ltd. & Subsidiaries

นายเอนก พนาอภิชน

- ประธานกรรมการบริหาร
- กรรมการกำหนดค่าตอบแทน
- กรรมการ
  (กรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท)

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 1 กรกฎาคม 2560
อายุ 53 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด
- ปริญญาโท บริหารธุรกิจ
  จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- Directors Certification Program (DCP) รุ่น 111/2551

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- Advanced Management Program - The Wharton School of the University of Pennsylvania USA
- หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง สถาบันวิทยาการตลาดทุน (วตท.) รุ่นที่ 15
- Harvard Leadership Development Program โดย Harvard Business Publishing (2560 - 2561)

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

มี.ค. 2561 - ปัจจุบัน	ประธานกรรมการบริหาร และกรรมการกำหนดค่าตอบแทน บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
ก.ค. 2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ และกรรมการผู้มีอำนาจลงนาม บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนอื่น

ม.ค. 2562 - ปัจจุบัน	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
ก.ค. 2560 - ปัจจุบัน	กรรมการและกรรมการผู้มีอำนาจลงนาม บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

2561 - ปัจจุบัน	กรรมการและกรรมการบริหาร บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)
2560 - ปัจจุบัน	ประธานกรรมการ บริษัท ไฮ ช็อปปิ้ง จำกัด
2558 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอ.ที.แอพพลิเคชั่นส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด
2558 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไฮ ช็อปปิ้ง ทีวี จำกัด

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

2560 - 2561	รักษาการประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2553 - 2561	รองกรรมการผู้อำนวยการ สายงานการเงินและบัญชี บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2553 - 2561	กรรมการบริหาร บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2558 - มิ.ย. 2560	กรรมการ บริษัท ไฮ ช็อปปิ้ง จำกัด
2553 - 2558	กรรมการ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
ก.พ. - ก.ย. 2554	รักษาการหัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการเงิน บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2547 - 2553	ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการ ส่วนงานการเงิน และบัญชี บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)

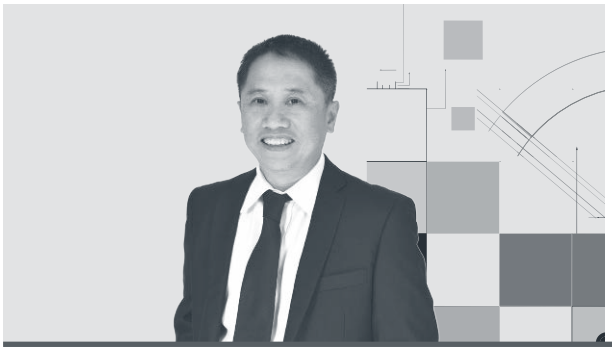

นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ (2)

- กรรมการ
- กรรมการบริหาร
- ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
  (กรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท)

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 1 พฤษภาคม 2561
อายุ 57 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท(1) (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด
- ปริญญาโท บริหารธุรกิจ
  สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน
  (ปริญญาบัตร ปรอ.รุ่น 26)

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- DCP: Director Certification Program รุ่น 66/2548
- DAP: Director Accreditation Program รุ่น 45/2548
- EDP: Executive Development Program รุ่น 2/2551
- SFE: Successful Formulation and Executive of Strategy รุ่น 6/2553
- How to Develop a Risk Management Plan รุ่นที่ 9/2559

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- EDP-Executive Development Program รุ่น 2/2551 จาก TLCA
- Advanced Management Program รุ่น 187/2557 Harvard Business School
- Harvard Leadership Development Program (2017-2018)

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
มี.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการบริหาร บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนอื่น

ก.พ. 2559 - ปัจจุบัน	กรรมการบริหาร บริษัท แอดวานซ์ อินโฟ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการและกรรมการบริหาร บริษัท เชนนิงตัน อินเวสเม้นท์ส พีทีอี ลิมิเต็ด จำกัด
พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล แซทเทลไลท์ จำกัด
พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ มหาชน
พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ จำกัด
พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท สตาร์ นิวเคลียส จำกัด
พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล พีทีอี จำกัด
พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด
พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ ออสเตรเลีย พีทีวาย จำกัด
พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ นิวซีแลนด์ จำกัด
พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ เจแปน จำกัด
พ.ค. 2561 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด
2550 - ปัจจุบัน	กรรมการและกรรมการบริหาร บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

เม.ย. 2556 - เม.ย. 2561	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)
มี.ค. 2553 - 2561	กรรมการและกรรมการบริหาร บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด (มหาชน)
ส.ค. 2552 - 2561	กรรมการ บริษัท เอดี เวนเจอร์ จำกัด (มหาชน)
ก.ค. 2548 - เม.ย. 2561	กรรมการผู้จัดการ บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)
2550	กรรมการและกรรมการบริหาร บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)
2542 - 2548	รองกรรมการผู้จัดการ บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)
2540 - 2542	ผู้จัดการทั่วไป บริษัท ซี. เอส. แซทเทลไลท์โฟน จำกัด

นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร [2]

- หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการเงิน

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 1 กันยายน 2560
อายุ 53 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด

- ปริญญาโท บัญชี
  จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

- Director Certification Program (DCP) รุ่น 88/2560

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- Executive Development Program (EDP) จัดโดย TLCA รุ่น 9/2555
- Diploma ISP Class 116 Institute of Security Psychology, National Defense Studies Institute, Royal Thai Armed Forces Headquarters
- Harvard Leadership Development Program (2560-2561)

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

ก.ย. 2560 - ปัจจุบัน	หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการเงิน บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท เชนนิงตัน อินเวสเม้นท์ส พีทีอี ลิมิเต็ด จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวอร์ค จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์โกเบิล เซอร์วิส จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท สตาร์นิวเคลียส จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล แซทเทลไลท์ จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ ออสเตรเลีย พีทีวาย จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ นิวซีแลนด์ จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ แจแปน จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล พีทีอี จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ลาวเทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด
2560 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

พ.ค. 2546 - ส.ค. 2560	หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการเงิน บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)
2541 - 2546	ผู้จัดการ ฝ่ายบัญชี บริษัท ซีเอส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด

นายปฐมภพ สุวรรณศิริ [2]

- กรรมการบริหาร
- หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการค้า

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 1 มกราคม 2559
อายุ 50 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** 0.0008

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร

ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด

- Advanced Management Program, Harvard Business School
- Executive MBA
  สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

- Director Certification Program (DCP) รุ่น 185/2557

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- Strategy and Innovation for Business in Asia (SIBA), College of Management Mahidol University
- หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง รุ่น 18/2557 สถาบันวิทยาการตลาดทุน
- Harvard Leadership Development Program (2560-2561)

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

ม.ค. 2559 - ปัจจุบัน หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการค้า
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

พ.ย. 2558 - ปัจจุบัน กรรมการบริหาร
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

ก.ย. 2560 - ปัจจุบัน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร การจัดการมหาบัณฑิต)
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

ก.พ. 2558 - ปัจจุบัน กรรมการ
บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล แซทเทลไลท์ จำกัด

ก.พ. 2557 - ปัจจุบัน กรรมการ
บริษัท โอไรอ้อน แซทเทลไลท์ ซิสเทม พีทีวาย จำกัด

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

พ.ค. 2557 - ธ.ค. 2558 หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านการตลาด
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

เม.ย. 2556 - เม.ย. 2557 ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการอาวุโส
ส่วนงานการตลาดและพัฒนาธุรกิจ
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ม.ค. 2555 - มี.ค. 2556 ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการ
ส่วนงานการตลาดและพัฒนาธุรกิจ
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ก.ค. 2552 - ธ.ค. 2554 ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการ
ส่วนงานการตลาดและการขาย
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

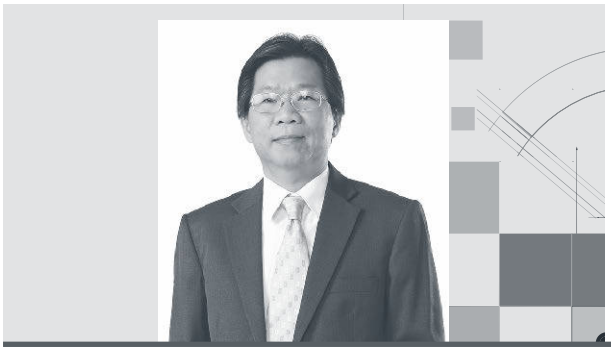

นายวิชัย กิตติวิทยากุล[2]

- หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านตรวจสอบภายใน

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 1 สิงหาคม 2561
อายุ 57 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** 0.000004

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด
- ปริญญาโท บัญชี
  มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- Board Composition and Relations
- Board Practices / Board Policy
- Effective Audit Committee
- Board & CEO Assessment Program
- Company Secretary Program
- Directors Certification Program รุ่น 104/2551

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- High Performance Board Program จัดโดย IMD
- Risk Management for Corporate Leader จัดโดย Harvard Business School

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

ส.ค. 2561 - ปัจจุบัน	หัวหน้าคณะผู้บริหาร ด้านตรวจสอบภายใน บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนอื่น

ส.ค. 2551 - ปัจจุบัน	รองกรรมการผู้อำนวยการ สายงานกำกับดูแลกิจการ และบริหารความเสี่ยง บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2551 - ปัจจุบัน	เลขานุการบริษัท บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

2559 - ปัจจุบัน	กรรมการ นิติบุคคลอาคารชุดโอกาสหัวหิน

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

2556 - 2561	รองกรรมการผู้อำนวยการ สายงานเลขานุการ บริษัทและตรวจสอบภายใน บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2554 - 2560	กรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษา และเทคโนโลยีการบัญชี สมาคมวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์
2553 - 2560	ที่ปรึกษา สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย
2554 - 2556	ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการอาวุโส ส่วนงานเลขานุการบริษัทและตรวจสอบภายใน บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2547 - 2554	ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการ ส่วนงานเลขานุการบริษัทและตรวจสอบภายใน บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2550 - 2552	นายกสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย

นายเอกชัย ภัคดุรงค์[2]

- หัวหน้าฝ่ายงานรัฐกิจ
- หัวหน้าฝ่ายงานธุรกิจพัฒนาแพลตฟอร์มและบริการ

อายุ 48 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** 0.0007

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด
- ปริญญาโท สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า
  University of Southern California

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- Directors Certification Program (DCP) รุ่น 157/2557

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

2561 - ปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายงานรัฐกิจ และหัวหน้าฝ่ายงานธุรกิจพัฒนาแพลตฟอร์ม และบริการ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด
ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

2560 - 2561	ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการอาวุโส ส่วนงานสื่อและธุรกิจรีเทล บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2557 - 2561	ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการอาวุโส ส่วนงานรัฐกิจ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2554 - 2557	ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการ ส่วนงานกิจการองค์กร บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

นางพรรณี นิวาศนันทน์[2]

- หัวหน้าฝ่ายงานการเงิน

อายุ 56 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด
- ปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ
  มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- Directors Certification Program (DCP) รุ่น 179/2556

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- TLCA Executive Development Program (EDP)
- Management Development Program (MDP)

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

พ.ย. 2561 - ปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายการเงิน บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

2559 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไอพีสตาร์ (อินเดีย) ไพรเวท จำกัด
2559 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ทีซี โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด
2559 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

พ.ค. 2561 - ต.ค. 2561	ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายการเงิน บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2553 - เม.ย. 2561	ผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

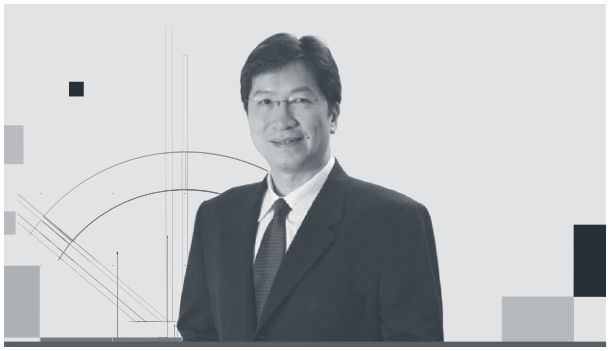

ดร.สกล กิตติวัชราพงษ์[2]

- หัวหน้าฝ่ายงานการตลาดและพัฒนาธุรกิจ

อายุ 58 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** 0.0008

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด
- ปริญญาเอก สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า
  The Ohio State University

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- Directors Certification Program (DCP) รุ่น 193/2557

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

2559 - ปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายงานการตลาดและพัฒนาธุรกิจ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ตำแหน่งในกิจการที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน

2559 - ปัจจุบัน	กรรมการ บริษัท ทีซี โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด

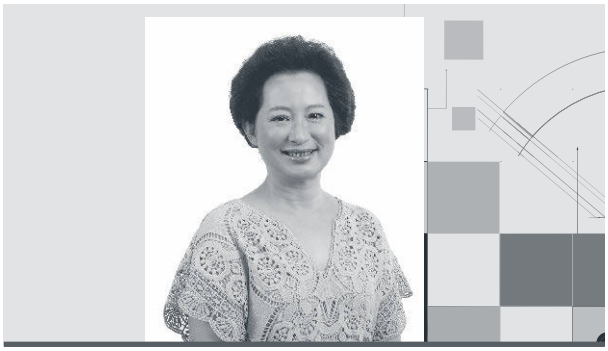

นางสาวยุพาพรรณ ปานเคลือบทอง

- หัวหน้าส่วนงานเลขานุการบริษัทและกำกับดูแล และเลขานุการบริษัท [3]

วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ 12 พฤศจิกายน 2555

อายุ 55 ปี **สัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท[1] (ร้อยละ) :** ไม่มี

ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างกรรมการและผู้บริหาร
ไม่มี

คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุด
- ปริญญาตรี สาขาอักษรศาสตร์
  จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอบรมของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- Boards that Make a Difference (BMD) รุ่น 3/2559
- Anti-Corruption: The Practical Guide (ACPG) รุ่น 10/2557
- Directors Certification Program (DCP) รุ่น 185/2557
- Company Secretary Program (CSP) รุ่น 48/2555

การอบรม / สัมมนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- TMA: Management Development Program รุ่น 26/2560
- ITD World: Change your habits, change your world 2560
- TLCA Executive Development Program (EDP) รุ่น 12/2556

ประสบการณ์ทำงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา

2561 - ปัจจุบัน	หัวหน้าส่วนงานเลขานุการบริษัทและกำกับดูแล บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2555 - ปัจจุบัน	เลขานุการบริษัท บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

2560 - 2561	ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการ สำนักสื่อสารองค์กร บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
เม.ย. 2557 - 2561	ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการ สำนักประธานกรรมการบริหารและเลขานุการบริษัท บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2555 - 2557	ผู้อำนวยการ สำนักประธานกรรมการบริหาร บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
2532 - 2555	เลขานุการ ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

หมายเหตุ

(1) สัดส่วนการถือหุ้นนับรวมจำนวนหุ้นของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(2) เป็นผู้บริหารตามนิยามของประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(3) หน้าที่และความรับผิดชอบของเลขานุการบริษัทได้แสดงไว้แล้วในหัวข้อ การจัดการและการกำกับดูแลกิจการที่ดี หัวข้อย่อย เลขานุการบริษัท

ข้อมูลการดำรงตำแหน่งของกรรมการ ผู้บริหาร และผู้มีอำนาจควบคุม ในบริษัทย่อยและบริษัทร่วม

รายชื่อกรรมการและผู้บริหาร	บริษัทใหญ่	บริษัท					
			1	2	3	4	
	INTOUCH	THAICOM	IPSTAR	IPNZ	IPA	OSS	
1. นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ [1]	/	C					
2. นางชรินทร วงศ์ภูธร		/					
3. ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร		/					
4. นางภัทรียา เบญจพลชัย		/					
5. นายสมประสงค์ บุญยะชัย	/	/					
6. นายเกว็ก บัค ไช	/	/, //					
7. นายเอนก พนาอภิชน	/	/, //					
8. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ [2]		/, //, E	/	/	/		
9. นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร		E	/	/	/		
10. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ		//, E				/	
11. นายวิชัย กิตติวิทยากุล		E					
12. นายเอกชัย ภัคดุรงค์		E					
13. นางพรรณี นิวาศนันทน์		E					
14. นายสกล กิตติวัชราพงษ์		E					

C = ประธานกรรมการ / = กรรมการ // = กรรมการบริหาร E = ผู้บริหาร

หมายเหตุ

[1] นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการบริษัท แทน นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ที่ลาออกจากตำแหน่ง โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 3/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

[2] นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการบริษัท แทน นายไพบูลย์ ภานุวัฒนวงศ์ ที่ลาออกจากตำแหน่ง โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2561 เป็นต้นไป

[3] บริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด ได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด (ไทยเอไอ) เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2561

รายชื่อบริษัท

BEELINE	บริษัท วิมเปิลคอม จำกัด	IPJ	บริษัท ไอพีสตาร์ เจแปน จำกัด
CDN	บริษัท แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวิร์ค จำกัด	IPNZ	บริษัท ไอพีสตาร์ นิวซีแลนด์ จำกัด
INTOUCH	บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	IPSTAR	บริษัท ไอพีสตาร์ จำกัด
IPA	บริษัท ไอพีสตาร์ ออสเตรเลีย พีทีวาย จำกัด	ISC	บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล แซทเทลไลท์ จำกัด
IPGS	บริษัท ไอพีสตาร์ โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด	LTC	บริษัท ลาวเทเลคอมมิวนิเคชั่น มหาชน
IPI	บริษัท ไอพีสตาร์ (อินเดีย) ไพรเวท จำกัด	OSS	บริษัท โอไรอ้อน แซทเทลไลท์ ซิสเท็ม พีทีวาย จำกัด
IPIN	บริษัท ไอพีสตาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล พีทีอี จำกัด		

(ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561)

	บริษัทย่อยและบริษัทร่วม												
	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	IPIN	IPGS	IPJ	IPI	STAR	TCB	ISC	TCGS	ThaiAI[3]	CDN	SHEN	LTC	BEELINE
	/	/	/		/	/	/				/, //	/	
	/	/	/		/	/	/			/	/, //		
							/						
						/			/	/			
		/	/						/				
		/											

SHEN	บริษัท เชนนิงตัน อินเวสเม้นท์ส พีทีอี จำกัด
STAR	บริษัท สตาร์นิวเคลียส จำกัด
TCB	บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด
TCGS	บริษัท ทีซี โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด
ThaiAI	บริษัท ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด
THAICOM	บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

รายงานการถือหลักทรัพย์ของกรรมการ และผู้บริหาร ประจำปี 2561

บริษัทได้มีการแจ้งให้คณะกรรมการและผู้บริหารของบริษัททราบถึงหน้าที่ในการรายงานการถือครองหลักทรัพย์ของตนเอง คู่สมรส รวมทั้งบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ในบริษัท ต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการหรือผู้บริหาร และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงการถือหลักทรัพย์ดังกล่าวต้องรายงานต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ภายใน 3 วันทำการนับแต่วันที่มีการซื้อ ขาย โอน หรือรับโอนหลักทรัพย์นั้น ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

นอกจากนี้ บริษัทยังได้กำหนดให้กรรมการและผู้บริหารของบริษัทรายงานการถือหลักทรัพย์และการเปลี่ยนแปลงการถือหลักทรัพย์ต่อคณะกรรมการบริษัทเป็นประจำทุกไตรมาส โดย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 การถือหลักทรัพย์ของกรรมการและผู้บริหารของบริษัท เป็นดังนี้

รายชื่อกรรมการและผู้บริหาร	บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)								
	หุ้นสามัญ (หุ้น)			ใบสำคัญแสดงสิทธิ (หน่วย)			หุ้นกู้ (หน่วย)		
	31 ธ.ค. 60	31 ธ.ค. 61	เพิ่ม / (ลด)	31 ธ.ค. 60	31 ธ.ค. 61	เพิ่ม / (ลด)	31 ธ.ค. 60	31 ธ.ค. 61	เพิ่ม / (ลด)
1. นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์[1]	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. นางชรินทร วงศ์ภูธร	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. นางภัทรียา เบญจพลชัย	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. นายสมประสงค์ บุญยะชัย	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. นายเกว็ก บัค ไช	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. นายเอนก พนาอภิชน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8. นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์[2]	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-

รายชื่อกรรมการและผู้บริหาร	บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)								
	หุ้นสามัญ (หุ้น)			ใบสำคัญแสดงสิทธิ (หน่วย)			หุ้นกู้ (หน่วย)		
	31 ธ.ค. 60	31 ธ.ค. 61	เพิ่ม / (ลด)	31 ธ.ค. 60	31 ธ.ค. 61	เพิ่ม / (ลด)	31 ธ.ค. 60	31 ธ.ค. 61	เพิ่ม / (ลด)
9. นายอนุวัฒน์ สงวนทรัพยากร	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. นายปฐมภพ สุวรรณศิริ	8,900	13,379	4,479	333,960	329,481	(4,479)	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. นายเอกชัย ภัคดุรงค์[3]	5,000	7,509	2,509	143,373	140,864	(2,509)	-	-	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. ดร.สกล กิตติวัชราพงษ์[3]	4,400	8,905	4,505	141,687	137,182	(4,505)	1,000	1,000	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. นางพรรณี นิวาศนันทน์[3]	18,500	-	(18,500)	77,037	75,274	(1,763)	1,000	1,000	-
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ

(1) นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการบริษัท แทน นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ที่ลาออกจากตำแหน่ง โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 3/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

(2) นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการบริษัท แทน นายไพบูลย์ ภานุวัฒนวงศ์ ที่ลาออกจากตำแหน่ง โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 4/2561 ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2561 เป็นต้นไป

(3) จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 ทำให้ นายเอกชัย ภัคดุรงค์ ดร.สกล กิตติวัชราพงษ์ และนางพรรณี นิวาศนันทน์ เข้าข่ายผู้บริหาร 4 รายแรกที่มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการมีส่วนได้เสียตามนิยามของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) มาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

รายงานความรับผิดชอบของคณะกรรมการต่อรายงานทางการเงิน

คณะกรรมการบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบต่องบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และงบการเงินรวมของบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย รวมถึงข้อมูลสารสนเทศทางการเงินที่ปรากฏในรายงานประจำปี งบการเงินดังกล่าวจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยเลือกใช้นโยบายบัญชีที่เหมาะสมและถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และใช้ดุลยพินิจอย่างระมัดระวังและประมาณการที่ดีที่สุดในการจัดทำ รวมทั้งให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญอย่างเพียงพอในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นและนักลงทุนทั่วไปอย่างโปร่งใส

คณะกรรมการบริษัทได้จัดให้มีระบบบริหารความเสี่ยง รวมถึงให้มีและดำรงรักษาไว้ซึ่งระบบควบคุมภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล เพื่อให้มั่นใจได้อย่างมีเหตุผลว่าข้อมูลทางบัญชีมีความถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สิน ตลอดจนเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตหรือการดำเนินการที่ผิดปกติอย่างมีสาระสำคัญ

ในการนี้คณะกรรมการบริษัทได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อทำหน้าที่สอบทานนโยบายการบัญชีและคุณภาพของรายงานทางการเงิน สอบทานระบบการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน ระบบการบริหารความเสี่ยง ตลอดจนพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลรายการระหว่างกัน โดยความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องนี้ปรากฏในรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งแสดงไว้ในรายงานประจำปีแล้ว

งบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท และงบการเงินรวมของบริษัทและบริษัทย่อยได้รับการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีของบริษัท คือ บริษัท ดีลอยท์ ทู้ช โธมัสสุ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด ในการตรวจสอบนั้นทางคณะกรรมการบริษัทได้สนับสนุนข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถตรวจสอบและแสดงความเห็นได้ตามมาตรฐานการสอบบัญชี โดยความเห็นของผู้สอบบัญชีได้ปรากฏในรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งแสดงไว้ในรายงานประจำปีแล้ว

คณะกรรมการบริษัทมีความเห็นว่าระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยรวมอยู่ในระดับที่น่าพอใจ และสามารถสร้างความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลได้ว่างบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และงบการเงินรวมของบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ โดยถือปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์)
ประธานกรรมการ

(นายอนันต์ แก้วร่วมวงศ์)
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

200
150
100
50

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการ
บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ("กลุ่มบริษัท") และงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ("บริษัท") ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวมและเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และงบกำไรขาดทุนรวมและเฉพาะกิจการ งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นรวมและเฉพาะกิจการ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและเฉพาะกิจการ และงบกระแสเงินสดรวมและเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมและเฉพาะกิจการ รวมถึงสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินรวมและเฉพาะกิจการข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และของบริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากกลุ่มบริษัทตามข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่นๆ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดเหล่านี้ ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

โดยมิได้เป็นการแสดงความเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 9 บริษัทย่อยของบริษัทได้ขายเงินลงทุนทั้งหมดในบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) ให้แก่บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561 ทั้งนี้บริษัทได้จัดประเภทกำไรสุทธิของบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) เป็นกำไรสุทธิจากการดำเนินงานที่ยกเลิกในงบกำไรขาดทุนรวมและเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบคือเรื่องต่างๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของข้าพเจ้าในการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการสำหรับงวดปัจจุบัน ข้าพเจ้าได้นำเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาในบริบทของการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการโดยรวมและในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ทั้งนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้แสดงความเห็นแยกต่างหากสำหรับเรื่องเหล่านี้

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ	วิธีการตรวจสอบที่สำคัญ
การรับรู้รายได้จากการให้บริการ เนื่องจากกลุ่มบริษัทมีจำนวนสัญญาบริการเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีข้อตกลงและเงื่อนไขในการกำหนดราคาที่แตกต่างกัน ดังนั้นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คือ การเกิดขึ้นจริง ความถูกต้องและความครบถ้วนของการรับรู้รายได้จากการให้บริการตามข้อตกลงและเงื่อนไขตามสัญญาบริการว่าเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินหรือไม่ ทั้งนี้นโยบายการบัญชีสำหรับการรับรู้รายได้ และรายละเอียดของรายได้จากการให้บริการ ได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.18 และข้อ 24 ตามลำดับ	วิธีการตรวจสอบที่สำคัญรวมถึง • ทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานและการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้รายได้จากการให้บริการ • ทดสอบการออกแบบและการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้รายได้จากการให้บริการ • ทดสอบความมีประสิทธิผลของการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้รายได้จากการให้บริการ และ • ตรวจสอบเนื้อหาสาระ ซึ่งประกอบด้วย - ตรวจสอบเงื่อนไขของสัญญาบริการและทดสอบการคำนวณรายได้และตรวจสอบเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีสำหรับรายได้จากการให้บริการดังกล่าว - การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับรายได้จากการให้บริการ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ	วิธีการตรวจสอบที่สำคัญ
การด้อยค่าของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ เนื่องจากการพิจารณาเกี่ยวกับการด้อยค่าของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการขึ้นอยู่กับดุลยพินิจและข้อสมมติฐานที่สำคัญที่ผู้บริหารของกลุ่มบริษัทนำมาใช้ในการประมาณค่าเผื่อการด้อยค่าดังกล่าว ดังนั้นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คือ การแสดงมูลค่าของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการและค่าเผื่อการด้อยค่าของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการเป็นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินหรือไม่ ทั้งนี้นโยบายการบัญชีเรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ การด้อยค่า รายละเอียดเกี่ยวกับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และรายละเอียดของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.9 ข้อ 3.10 ข้อ 3.13 ข้อ 12 และ ข้อ 13 ตามลำดับ	วิธีการตรวจสอบที่สำคัญรวมถึง • ทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานและการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและการรับรู้การด้อยค่าของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายในสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ • ทดสอบการออกแบบและการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและการรับรู้การด้อยค่าของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายในสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ • ทดสอบความมีประสิทธิผลของการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและการรับรู้การด้อยค่าของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายในสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ และ • ตรวจสอบเนื้อหาสาระ ซึ่งประกอบด้วย - ตรวจสอบหลักฐานประกอบการพิจารณาของผู้บริหารเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ของการด้อยค่าของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ - พิจารณาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญของผู้สอบบัญชีสำหรับการประเมินและทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองการประเมินมูลค่า (valuation model) และสมมติฐานที่สำคัญที่ผู้บริหารของบริษัทนำมาใช้ในการประเมินค่าเผื่อการด้อยค่าของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ - การทดสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณค่าเผื่อการด้อยค่าของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการกับเอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง - ทดสอบความถูกต้องของการคำนวณค่าเผื่อการด้อยค่าของของอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ	วิธีการตรวจสอบที่สำคัญ
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ การพิจารณาค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้การค้าเป็นรายการที่ต้องใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารของกลุ่มบริษัทในการประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ดังกล่าว ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน บริษัทพิจารณาตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญโดยการวิเคราะห์ประวัติการชำระหนี้และคาดการณ์เกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคตของลูกหนี้การค้า ดังนั้นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบคือ การแสดงมูลค่าของลูกหนี้การค้าและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินหรือไม่ ทั้งนี้นโยบายการบัญชีเรื่องค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ รายละเอียดเกี่ยวกับลูกหนี้การค้าและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.5 และข้อ 7 ตามลำดับ	วิธีการตรวจสอบที่สำคัญรวมถึง • ทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานและการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ • ทดสอบการออกแบบและการปฏิบัติตามการควบคุมภายใน • ทดสอบความมีประสิทธิผลของการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ • ตรวจสอบเนื้อหาสาระ ซึ่งประกอบด้วย - ตรวจสอบหลักฐานประกอบการพิจารณาของผู้บริหารเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ของการบันทึกค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ประเมินความเหมาะสมของวิธีการพิจารณาและข้อสมมติฐานที่สำคัญและข้อมูลที่ผู้บริหารของบริษัทนำมาใช้ในการพิจารณาค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ทดสอบการคำนวณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ข้อมูลอื่นประกอบด้วยข้อมูลซึ่งรวมอยู่ในรายงานประจำปี ซึ่งข้าพเจ้าได้รับข้อมูลอื่นในรายงานประจำปีฉบับเตรียมเผยแพร่ก่อนวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่นและข้าพเจ้าไม่ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับข้อมูลอื่นดังกล่าว

ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าที่เกี่ยวเนื่องกับการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ คือการอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับงบการเงินหรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของข้าพเจ้า หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อมูลอื่นในรายงานประจำปีฉบับเตรียมเผยแพร่ โดยไม่พบว่ามีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่ข้าพเจ้าต้องรายงาน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของกลุ่มบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง (ตามความเหมาะสม) และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องเว้นแต่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะเลิกกลุ่มบริษัทหรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลมีหน้าที่ในการกำกับดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินของกลุ่มบริษัท

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามีสาระสำคัญ เมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของข้าพเจ้าตามมาตรฐานการสอบบัญชี ข้าพเจ้าได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของข้าพเจ้ารวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาดเนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงข้อมูล การแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิผลของการควบคุมภายในของกลุ่มบริษัท
- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร
- สรุปเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหาร และจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของกลุ่มบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าข้าพเจ้าได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ ข้าพเจ้าต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้าโดยให้สังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องในงบการเงิน หรือถ้าการเปิดเผยดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของข้าพเจ้าจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของข้าพเจ้าขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้า อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้กลุ่มบริษัทต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง
- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลว่างบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่
- ได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของกิจการภายในกลุ่มหรือกิจกรรมทางธุรกิจภายในกลุ่มบริษัทเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินรวม ข้าพเจ้ารับผิดชอบต่อการกำหนดแนวทาง การควบคุมดูแล และการปฏิบัติงานตรวจสอบกลุ่มบริษัท ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวต่อความเห็นของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าต้องสื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลในเรื่องต่าง ๆที่สำคัญซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้และประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบ รวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในหากข้าพเจ้าได้พบในระหว่างการตรวจสอบของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้ให้คำรับรองแก่ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลว่าข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระและได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั้งหมดตลอดจนเรื่องอื่นซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่ามีเหตุผลที่บุคคลภายนอกอาจพิจารณาว่ากระทบต่อความเป็นอิสระของข้าพเจ้าและมาตรการที่ข้าพเจ้าใช้เพื่อป้องกันไม่ให้ข้าพเจ้าขาดความเป็นอิสระ

จากเรื่องที่สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ข้าพเจ้าได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญมากที่สุดในการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการในงวดปัจจุบันและกำหนดเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ข้าพเจ้าได้อธิบายเรื่องเหล่านี้ในรายงานของผู้สอบบัญชีเว้นแต่กฎหมายหรือข้อบังคับไม่ให้เปิดเผยต่อสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว หรือในสถานการณ์ที่ยากที่จะเกิดขึ้น ข้าพเจ้าพิจารณาว่าไม่ควรสื่อสารเรื่องดังกล่าวในรายงานของข้าพเจ้าเพราะการกระทำดังกล่าวสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะมีผลกระทบในทางลบมากกว่าผลประโยชน์ต่อส่วนได้เสียสาธารณะจากการสื่อสารดังกล่าว

ชวาลา เทียนประเสริฐกิจ
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขทะเบียน 4301
บริษัท ดีลอยท์ ทู้ช โธมัทสุ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด

กรุงเทพมหานคร
วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		31 ธันวาคม	31 ธันวาคม	31 ธันวาคม	31 ธันวาคม
		2561	2560	2561	2560
	หมายเหตุ	บาท	บาท	บาท	บาท
สินทรัพย์					
สินทรัพย์หมุนเวียน					
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	2,830,234,585	1,960,770,857	1,719,753,567	683,765,774
เงินลงทุนชั่วคราว	6	4,227,209,793	3,407,069,423	3,834,155,421	3,436,461,878
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้หมุนเวียนอื่น	7	1,851,432,896	1,666,859,482	2,571,027,795	1,957,412,837
ลูกหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	4	42,699,114	90,824,861	88,525,483	190,369,034
ส่วนของเงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	4	485,724,816	244,591,079	525,724,816	244,591,079
สินค้าคงเหลือ	8	122,483,562	124,813,587	98,280,234	106,892,786
สินทรัพย์ภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบัน		96,384,799	62,645,724	96,384,799	62,645,724
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		22,520,023	93,203,229	19,786,409	25,951,957
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย	9	-	1,837,189,239	-	-
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		**9,678,689,588**	**9,487,967,481**	**8,953,638,524**	**6,708,091,069**
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	4	1,457,174,448	1,712,137,550	1,467,174,448	1,752,137,549
เงินลงทุนในบริษัทย่อย	10	-	-	1,502,621,824	1,674,859,190
เงินลงทุนในการร่วมค้า	10	1,444,282,683	1,356,700,860	1,444,282,683	1,356,700,860
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	12	4,814,703,118	7,859,316,266	4,771,240,586	7,794,040,539
สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาต ให้ดำเนินการ	13	3,007,340,364	3,986,568,906	3,007,340,364	3,986,568,906
ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี	13	13,614,935	15,632,576	13,614,935	15,632,576
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	13	325,027,926	427,047,889	240,374,560	333,565,036
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี	14	1,117,018,424	775,824,882	992,281,352	704,853,399
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	15	344,227,641	317,997,744	326,404,118	298,977,826
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		**12,523,389,539**	**16,451,226,673**	**13,765,334,870**	**17,917,335,881**
รวมสินทรัพย์		**22,202,079,127**	**25,939,194,154**	**22,718,973,394**	**24,625,426,950**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงฐานะการเงิน (ต่อ)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		31 ธันวาคม	31 ธันวาคม	31 ธันวาคม	31 ธันวาคม
		2561	2560	2561	2560
	หมายเหตุ	บาท	บาท	บาท	บาท
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น					
หนี้สินหมุนเวียน					
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น	17	712,891,519	866,662,159	543,581,634	658,855,472
เจ้าหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	4	169,230	829,729	3,724,256	23,522,941
ส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนด					
ชำระภายในหนึ่งปี	16	2,673,841,281	421,788,460	2,695,841,281	421,788,460
เงินรับล่วงหน้าค่าบริการจากลูกค้า		275,480,256	218,392,223	65,907,840	60,020,292
ผลประโยชน์ตอบแทนค้างจ่าย		258,340,350	263,344,848	258,340,350	263,344,848
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย		34,032,013	7,225,864	-	-
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	18	91,314,282	95,844,393	44,493,053	63,253,253
หนี้สินที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
ที่ถือไว้เพื่อขาย	9	-	1,055,257,237	-	-
รวมหนี้สินหมุนเวียน		**4,046,068,931**	**2,929,344,913**	**3,611,888,414**	**1,490,785,266**
หนี้สินไม่หมุนเวียน					
เงินกู้ยืมระยะยาว	16	4,349,010,715	7,024,628,257	4,352,010,715	7,061,628,257
เจ้าหนี้ - อาคารและอุปกรณ์ระยะยาว		225,042,120	226,645,680	225,042,120	226,645,680
หนี้สินสุทธิในบริษัทย่อย	10	-	-	980,026,152	576,045,267
ประมาณการหนี้สินไม่หมุนเวียนสำหรับ					
ผลประโยชน์พนักงาน	19	160,746,632	175,939,941	135,591,812	148,950,511
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	20	284,153,167	302,925,926	277,356,357	299,278,905
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		**5,018,952,634**	**7,730,139,804**	**5,970,027,156**	**8,312,548,620**
รวมหนี้สิน		**9,065,021,565**	**10,659,484,717**	**9,581,915,570**	**9,803,333,886**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงฐานะการเงิน (ต่อ)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		31 ธันวาคม	31 ธันวาคม	31 ธันวาคม	31 ธันวาคม
		2561	2560	2561	2560
	หมายเหตุ	บาท	บาท	บาท	บาท
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น (ต่อ)					
ส่วนของผู้ถือหุ้น					
ทุนเรือนหุ้น	21				
ทุนจดทะเบียน		5,499,884,200	5,499,884,200	5,499,884,200	5,499,884,200
ทุนที่ออกและชำระแล้ว		5,480,509,770	5,480,333,200	5,480,509,770	5,480,333,200
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	21	4,325,271,183	4,324,626,137	4,325,271,183	4,324,626,137
กำไรสะสม					
จัดสรรแล้ว					
ทุนสำรองตามกฎหมาย	22	549,988,420	549,988,420	549,988,420	549,988,420
ยังไม่ได้จัดสรร		2,936,698,328	4,201,676,132	2,936,698,328	4,201,676,132
องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น		(155,409,877)	265,469,175	(155,409,877)	265,469,175
รวมส่วนของบริษัทใหญ่		**13,137,057,824**	**14,822,093,064**	**13,137,057,824**	**14,822,093,064**
ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม		(262)	457,616,373	-	-
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น		**13,137,057,562**	**15,279,709,437**	**13,137,057,824**	**14,822,093,064**
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		**22,202,079,127**	**25,939,194,154**	**22,718,973,394**	**24,625,426,950**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
การดำเนินงานต่อเนื่อง	หมายเหตุ	บาท	บาท	บาท	บาท
รายได้	4				
รายได้จากการขายและการให้บริการ	24	6,008,200,977	6,688,843,268	5,457,530,264	5,878,290,011
รายได้ค่าก่อสร้างภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ		17,980,846	186,400	17,980,846	186,400
กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนสุทธิ		5,515,942	152,243,504	-	152,315,241
กำไรจากการจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัทย่อย	9	1,949,515,538	-	-	-
รายได้อื่น	25	192,303,277	387,141,296	225,186,039	253,622,355
รวมรายได้		**8,173,516,580**	**7,228,414,468**	**5,700,697,149**	**6,284,414,007**
ค่าใช้จ่าย	4				
ต้นทุนขายและต้นทุนการให้บริการ		3,301,555,523	4,312,036,220	2,833,216,042	3,778,396,818
ต้นทุนค่าก่อสร้างภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ		17,980,846	186,400	17,980,846	186,400
ต้นทุนค่าอนุญาตให้ดำเนินการ		917,473,311	978,521,346	917,473,311	978,521,346
ค่าใช้จ่ายในการขาย		97,842,549	105,906,051	62,937,377	99,321,380
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร		1,362,031,738	1,515,011,381	964,284,842	848,276,646
ขาดทุนจากการด้อยค่าสินทรัพย์		2,253,000,000	3,308,681,047	2,253,000,000	3,196,000,000
ค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร		56,957,789	63,129,812	56,589,817	62,764,012
ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนสุทธิ		-	-	3,658,714	-
ต้นทุนทางการเงิน		338,242,739	382,429,405	338,228,829	378,304,300
รวมค่าใช้จ่าย		**8,345,084,495**	**10,665,901,662**	**7,447,369,778**	**9,341,770,902**
ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนในบริษัทย่อยและการร่วมค้า		119,387,670	196,184,926	1,628,779,604	(263,785,847)
ขาดทุนก่อนภาษีเงินได้จากการดำเนินงานต่อเนื่อง		**(52,180,245)**	**(3,241,302,268)**	**(117,893,025)**	**(3,321,142,742)**
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	28	269,216,801	454,566,970	334,929,581	534,407,444
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปีจากการดำเนินงานต่อเนื่อง		**217,036,556**	**(2,786,735,298)**	**217,036,556**	**(2,786,735,298)**
การดำเนินงานที่ยกเลิก					
กำไรสำหรับปีจากการดำเนินงานที่ยกเลิกสุทธิจากภาษี	9	29,649,253	325,660,831	12,508,799	136,958,006
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี		**246,685,809**	**(2,461,074,467)**	**229,545,355**	**(2,649,777,292)**
การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน)					
ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่		229,545,355	(2,649,777,292)	229,545,355	(2,649,777,292)
ส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมของ					
การดำเนินงานต่อเนื่อง		-	-	-	-
การดำเนินงานที่ยกเลิก	11	17,140,454	188,702,825	-	-
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี		**246,685,809**	**(2,461,074,467)**	**229,545,355**	**(2,649,777,292)**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกำไรขาดทุน (ต่อ)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
	หมายเหตุ	บาท	บาท	บาท	บาท
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้น (บาท)	29				
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน		0.21	(2.42)	0.21	(2.42)
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นปรับลด		0.21	(2.42)	0.21	(2.42)
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้น - การดำเนินงานต่อเนื่อง (บาท)	29				
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน		0.20	(2.54)	0.20	(2.54)
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นปรับลด		0.20	(2.54)	0.20	(2.54)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
	หมายเหตุ	บาท	บาท	บาท	บาท
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี		**246,685,809**	**(2,461,074,467)**	**229,545,355**	**(2,649,777,292)**
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น					
รายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทรายการใหม่					
เข้าไปไว้ในกำไรหรือขาดทุน					
(กำไร) ขาดทุนจากการประมาณการตามหลักการคณิตศาสตร์ประกันภัย					
สำหรับโครงการผลประโยชน์พนักงาน		(4,949,366)	15,874,884	(4,949,366)	4,762,288
ภาษีเงินได้ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น		931,481	(2,674,819)	931,481	(452,300)
		(4,017,885)	**13,200,065**	**(4,017,885)**	**4,309,988**
รายการที่อาจถูกจัดประเภทรายการใหม่					
เข้าไปไว้ในกำไรหรือขาดทุน					
ผลต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนจากการแปลงค่าหน่วยงาน					
ในต่างประเทศ		(61,929,642)	(288,274,898)	(61,929,642)	(288,274,898)
การเปลี่ยนแปลงผลสะสมจากการลดสัดส่วนเงินลงทุนในบริษัทย่อย	9	(350,970,688)	(17)	(350,970,688)	(17)
การเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมสุทธิของเงินลงทุนเผื่อขาย					
ส่วนที่โอนไปกำไรหรือขาดทุน		(1,481,089)	(1,564,964)	(1,481,089)	(1,564,964)
การเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมสุทธิของเงินลงทุนเผื่อขาย		(12,182,265)	5,996,514	(12,182,265)	5,996,514
ภาษีเงินได้ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น		2,732,671	(886,310)	2,732,671	(886,310)
		(423,831,013)	(284,729,675)	(423,831,013)	(284,729,675)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี - สุทธิจากภาษี		**(427,848,898)**	**(271,529,610)**	**(427,848,898)**	**(280,419,687)**
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี		**(181,163,089)**	**(2,732,604,077)**	**(198,303,543)**	**(2,930,196,979)**
การแบ่งปันกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม					
ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่		(198,303,543)	(2,930,196,979)	(198,303,543)	(2,930,196,979)
ส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม		17,140,454	197,592,902	-	-
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี		**(181,163,089)**	**(2,732,604,077)**	**(198,303,543)**	**(2,930,196,979)**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม											
				กำไรสะสม		องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น							
	หมายเหตุ	ทุนเรือนหุ้นที่ออกและชำระแล้ว	ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	ทุนสำรองตามกฎหมาย	ยังไม่ได้จัดสรร	ทุนสำรองอื่นการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์	ผลสะสมจากการลดสัดส่วนเงินลงทุนในบริษัทย่อย	ผลต่างจากการแปลงค่างบการเงิน	ผลต่างจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนเผื่อขาย	รวมองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น	รวมส่วนของบริษัทใหญ่	ส่วนของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	รวมส่วนของผู้ถือหุ้น
		บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560													
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2560		**5,479,969,700**	**4,305,387,362**	**549,988,420**	**7,614,333,524**	**21,520,987**	**328,844,656**	**210,628,179**	**(1,066,722)**	**559,927,100**	**18,509,606,106**	**411,566,054**	**18,921,172,160**
รายการกับผู้ถือหุ้นที่บันทึกโดยตรงเข้าส่วนของผู้ถือหุ้น													
หุ้นทุนออกให้ตามสิทธิ	21	363,500	19,238,775	-	-	(19,602,275)	-	-	-	(19,602,275)	-	-	-
การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์	21	-	-	-	-	9,874,025	-	-	-	9,874,025	9,874,025	-	9,874,025
เงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นของบริษัท	30	-	-	-	(767,190,088)	-	-	-	-	-	(767,190,088)	(151,542,583)	(918,732,671)
รวมรายการกับผู้ถือหุ้นที่บันทึกโดยตรงเข้าส่วนของผู้ถือหุ้น		**363,500**	**19,238,775**	**-**	**(767,190,088)**	**(9,728,250)**	**-**	**-**	**-**	**(9,728,250)**	**(757,316,063)**	**(151,542,583)**	**(908,858,646)**
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปี													
กำไร	29	-	-	-	(2,649,777,292)	-	-	-	-	-	(2,649,777,292)	188,702,825	(2,461,074,467)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น		-	-	-	4,309,988	-	(17)	(288,274,898)	3,545,240	(284,729,675)	(280,419,687)	8,890,077	(271,529,610)
รวมกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปี		**-**	**-**	**-**	**(2,645,467,304)**	**-**	**(17)**	**(288,274,898)**	**3,545,240**	**(284,729,675)**	**(2,930,196,979)**	**197,592,902**	**(2,732,604,077)**
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560		**5,480,333,200**	**4,324,626,137**	**549,988,420**	**4,201,676,132**	**11,792,737**	**328,844,639**	**(77,646,719)**	**2,478,518**	**265,469,175**	**14,822,093,064**	**457,616,373**	**15,279,709,437**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น (ต่อ)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม											
				กำไรสะสม		องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น							
	หมายเหตุ	ทุนเรือนหุ้นที่ออกและชำระแล้ว	ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	ทุนสำรองตามกฎหมาย	ยังไม่ได้จัดสรร	ทุนสำรองอื่นการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์	ผลสะสมจากการลดสัดส่วนเงินลงทุนในบริษัทย่อย	ผลต่างจากการแปลงค่างบการเงิน	ผลต่างจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนเผื่อขาย	รวมองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น	รวมส่วนของบริษัทใหญ่	ส่วนของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	รวมส่วนของผู้ถือหุ้น
		บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561													
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2561		**5,480,333,200**	**4,324,626,137**	**549,988,420**	**4,201,676,132**	**11,792,737**	**328,844,639**	**(77,646,719)**	**2,478,518**	**265,469,175**	**14,822,093,064**	**457,616,373**	**15,279,709,437**
รายการกับผู้ถือหุ้นที่บันทึกโดยตรงเข้าส่วนของผู้ถือหุ้น													
หุ้นทุนออกให้ตามสิทธิ	21	176,570	645,046	-	-	(821,616)	-	-	-	(821,616)	-	-	-
การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์	21	-	-	-	-	3,773,577	-	-	-	3,773,577	3,773,577	-	3,773,577
เงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นของบริษัท	30	-	-	-	(1,490,505,274)	-	-	-	-	-	(1,490,505,274)	-	(1,490,505,274)
การจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัทย่อยทางอ้อม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(474,757,089)	(474,757,089)
รวมรายการกับผู้ถือหุ้นที่บันทึกโดยตรงเข้าส่วนของผู้ถือหุ้น		**176,570**	**645,046**	**-**	**(1,490,505,274)**	**2,951,961**	**-**	**-**	**-**	**2,951,961**	**(1,486,731,697)**	**(474,757,089)**	**(1,961,488,786)**
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปี													
กำไร	29	-	-	-	229,545,355	-	-	-	-	-	229,545,355	17,140,454	246,685,809
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น		-	-	-	(4,017,885)	-	(350,970,688)	(61,929,642)	(10,930,683)	(423,831,013)	(427,848,898)	-	(427,848,898)
รวมกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปี		**-**	**-**	**-**	**225,527,470**	**-**	**(350,970,688)**	**(61,929,642)**	**(10,930,683)**	**(423,831,013)**	**(198,303,543)**	**17,140,454**	**(181,163,089)**
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561		**5,480,509,770**	**4,325,271,183**	**549,988,420**	**2,936,698,328**	**14,744,698**	**(22,126,049)**	**(139,576,361)**	**(8,452,165)**	**(155,409,877)**	**13,137,057,824**	**(262)**	**13,137,057,562**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินเฉพาะกิจการ									
				กำไรสะสม		องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น					
	หมายเหตุ	ทุนเรือนหุ้นที่ออกและชำระแล้ว	ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	ทุนสำรองตามกฎหมาย	ยังไม่ได้จัดสรร	ทุนสำรองอื่นการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์	ผลสะสมจากการลดสัดส่วนเงินลงทุนในบริษัทย่อย	ผลต่างจากการแปลงค่างบการเงิน	ผลต่างจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนเผื่อขาย	รวมองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น	รวมส่วนของผู้ถือหุ้นบริษัท
		บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560											
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2560		**5,479,969,700**	**4,305,387,362**	**549,988,420**	**7,614,333,524**	**21,520,987**	**328,844,656**	**210,628,179**	**(1,066,722)**	**559,927,100**	**18,509,606,106**
รายการกับผู้ถือหุ้นที่บันทึกโดยตรงเข้าส่วนของผู้ถือหุ้น											
หุ้นทุนออกให้ตามสิทธิ	21	363,500	19,238,775	-	-	(19,602,275)	-	-	-	(19,602,275)	-
การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์	21	-	-	-	-	9,874,025	-	-	-	9,874,025	9,874,025
เงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นของบริษัท	30	-	-	-	(767,190,088)	-	-	-	-	-	(767,190,088)
รวมรายการกับผู้ถือหุ้นที่บันทึกโดยตรงเข้าส่วนของผู้ถือหุ้น		**363,500**	**19,238,775**	**-**	**(767,190,088)**	**(9,728,250)**	**-**	**-**	**-**	**(9,728,250)**	**(757,316,063)**
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปี											
กำไร	29	-	-	-	(2,649,777,292)	-	-	-	-	-	(2,649,777,292)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น		-	-	-	4,309,988	-	(17)	(288,274,898)	3,545,240	(284,729,675)	(280,419,687)
รวมกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปี		**-**	**-**	**-**	**(2,645,467,304)**	**-**	**(17)**	**(288,274,898)**	**3,545,240**	**(284,729,675)**	**(2,930,196,979)**
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560		**5,480,333,200**	**4,324,626,137**	**549,988,420**	**4,201,676,132**	**11,792,737**	**328,844,639**	**(77,646,719)**	**2,478,518**	**265,469,175**	**14,822,093,064**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น (ต่อ)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินเฉพาะกิจการ									
				กำไรสะสม		องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น					
	หมายเหตุ	ทุนเรือนหุ้นที่ออกและชำระแล้ว	ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	ทุนสำรองตามกฎหมาย	ยังไม่ได้จัดสรร	ทุนสำรองอื่นการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์	ผลสะสมจากการลดสัดส่วนเงินลงทุนในบริษัทย่อย	ผลต่างจากการแปลงค่างบการเงิน	ผลต่างจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนเผื่อขาย	รวมองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น	รวมส่วนของผู้ถือหุ้นบริษัท
		บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561											
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2561		**5,480,333,200**	**4,324,626,137**	**549,988,420**	**4,201,676,132**	**11,792,737**	**328,844,639**	**(77,646,719)**	**2,478,518**	**265,469,175**	**14,822,093,064**
รายการกับผู้ถือหุ้นที่บันทึกโดยตรงเข้าส่วนของผู้ถือหุ้น											
หุ้นทุนออกให้ตามสิทธิ	21	176,570	645,046	-	-	(821,616)	-	-	-	(821,616)	-
การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์	21	-	-	-	-	3,773,577	-	-	-	3,773,577	3,773,577
เงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นของบริษัท	30	-	-	-	(1,490,505,274)	-	-	-	-	-	(1,490,505,274)
รวมรายการกับผู้ถือหุ้นที่บันทึกโดยตรงเข้าส่วนของผู้ถือหุ้น		**176,570**	**645,046**	**-**	**(1,490,505,274)**	**2,951,961**	**-**	**-**	**-**	**2,951,961**	**(1,486,731,697)**
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปี											
กำไร	29	-	-	-	229,545,355	-	-	-	-	-	229,545,355
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น		-	-	-	(4,017,885)	-	(350,970,688)	(61,929,642)	(10,930,683)	(423,831,013)	(427,848,898)
รวมกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปี		**-**	**-**	**-**	**225,527,470**	**-**	**(350,970,688)**	**(61,929,642)**	**(10,930,683)**	**(423,831,013)**	**(198,303,543)**
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561		**5,480,509,770**	**4,325,271,183**	**549,988,420**	**2,936,698,328**	**14,744,698**	**(22,126,049)**	**(139,576,361)**	**(8,452,165)**	**(155,409,877)**	**13,137,057,824**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกระแสเงินสด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
	หมายเหตุ	บาท	บาท	บาท	บาท
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน					
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี		246,685,809	(2,461,074,467)	229,545,355	(2,649,777,292)
รายการปรับปรุง					
ค่าเสื่อมราคาอาคารและอุปกรณ์	12	719,411,686	910,015,082	673,105,752	699,697,390
ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้					
สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ	13	1,150,329,737	2,022,365,154	1,150,329,737	2,022,365,154
ค่าตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี	13	2,017,642	2,017,642	2,017,642	2,017,642
ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	13	103,920,740	125,264,936	94,592,453	95,119,440
ขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์		2,253,000,000	3,308,681,047	2,253,000,000	3,196,000,000
รายได้จากการลงทุน		(181,558,213)	(159,053,634)	(177,488,647)	(151,947,441)
การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์	21	3,773,577	9,874,025	3,773,577	9,874,025
ต้นทุนทางการเงิน		338,242,739	400,807,998	338,228,829	378,304,300
(กำไร) ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน		12,420,499	(297,171,291)	(18,933,924)	(207,898,131)
ค่าตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายในการจัดหาเงินกู้ยืม	16, 26	1,065,891	1,065,891	1,065,891	1,065,891
หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ	7	358,394,586	494,032,966	337,681,328	109,609,606
ขาดทุนจากสินค้าเสื่อมสภาพ		9,996,089	12,931,779	5,680,403	12,189,598
(กำไร) ขาดทุนจากการจำหน่ายอาคารและอุปกรณ์		4,585,037	(4,798,459)	4,541,280	(4,036,281)
การตัดจำหน่ายอาคารและอุปกรณ์		148,358	1,691,518	148,350	32,789
กำไรจากการจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัทย่อย	9	(1,949,515,538)	-	-	-
การตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน		7,223	950,001	7,223	-
ส่วนแบ่ง (กำไร) ขาดทุนจากเงินลงทุนในบริษัทย่อย					
และการร่วมค้า	10	(119,387,670)	(196,184,926)	(1,641,288,403)	126,827,841
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้		(260,628,962)	(383,352,970)	(334,929,581)	(534,407,444)
		2,692,909,230	3,788,062,292	2,921,077,265	3,105,037,087

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกระแสเงินสด (ต่อ)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
	หมายเหตุ	บาท	บาท	บาท	บาท
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์และหนี้สินดำเนินงาน					
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้หมุนเวียนอื่น		(549,956,343)	(234,633,428)	(967,715,787)	(402,775,404)
ลูกหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน		48,053,827	33,311,762	101,771,630	112,358,336
สินค้าคงเหลือ		(25,011,294)	147,918,136	(14,277,128)	117,282,165
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		25,282,541	(27,229,677)	8,090,689	(11,931,498)
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น		(43,119,327)	132,322,907	(45,387,964)	135,139,062
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น		(212,108,369)	(112,096,459)	(121,335,822)	(9,947,827)
เจ้าหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน		(681,364)	780,360	(19,819,551)	21,179,158
เงินรับล่วงหน้าจากลูกค้า		57,088,032	(465,788,925)	5,887,548	(217,339,857)
ผลประโยชน์ตอบแทนตามสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการค้างจ่าย		(5,004,497)	(52,878,113)	(5,004,497)	(52,878,113)
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		(5,606,818)	21,961,645	(19,836,906)	(11,416,741)
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น		(18,772,759)	(17,929,002)	(21,922,548)	(17,246,337)
ประมาณการหนี้สินไม่หมุนเวียนสำหรับผลประโยชน์พนักงาน		(27,643,171)	143,402	(24,253,642)	15,686,080
จ่ายภาษีเงินได้		(66,474,200)	(234,177,100)	(450,012)	(112,939,711)
เงินสดสุทธิได้มาจากกิจกรรมดำเนินงาน		**1,868,955,488**	**2,979,767,800**	**1,796,823,275**	**2,670,206,400**
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน					
รับดอกเบี้ย		169,092,557	161,005,365	174,454,150	155,761,047
รับเงินปันผล	10	-	-	1,717,154,736	431,473,936
เงินลงทุนชั่วคราว		(818,477,229)	98,250,625	(359,635,556)	108,550,819
เงินสดจ่ายเพื่อซื้ออาคารและอุปกรณ์		(81,963,778)	(303,764,408)	(59,518,209)	(46,048,295)
เงินสดรับจากการขายอาคารและอุปกรณ์		5,989,370	7,783,701	5,888,374	5,316,561
เงินสดรับจากเงินให้กู้ยืมแก่การร่วมค้า	4	-	18,185,988	-	18,185,988
เงินให้กู้ยืมแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	4	-	-	(10,000,000)	(10,000,000)
เงินสดจ่ายสำหรับซื้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน		(1,409,200)	(27,857,560)	(1,409,200)	(1,449,807)
เงินสดรับจากการจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัทย่อย	9	1,950,779,922	-	-	-
เงินจ่ายสุทธิเพื่อลงทุนในบริษัทย่อย		-	-	-	(1,272,348)
เงินสดสุทธิได้มาจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมลงทุน		**1,224,011,642**	**(46,396,289)**	**1,466,934,295**	**660,517,901**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกระแสเงินสด (ต่อ)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
	หมายเหตุ	บาท	บาท	บาท	บาท
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน					
จ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นของบริษัท	30	(1,490,585,395)	(918,734,829)	(1,490,585,214)	(767,190,088)
เงินสดรับจากเงินกู้ยืม		-	480,000,000	-	-
ชำระคืนเงินกู้ยืม	16	(414,482,938)	(2,496,861,589)	(414,482,938)	(1,976,063,810)
จ่ายดอกเบี้ย		(318,269,838)	(391,157,693)	(322,536,394)	(381,704,594)
เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมจัดหาเงิน		**(2,223,338,171)**	**(3,326,754,111)**	**(2,227,604,546)**	**(3,124,958,492)**
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ		**869,628,959**	**(393,382,600)**	**1,036,153,024**	**205,765,809**
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันที่ 1 มกราคม		1,960,770,857	2,683,685,053	683,765,774	477,958,084
ผลกระทบจากสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย		-	(329,573,477)	-	-
ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราต่างประเทศ คงเหลือสิ้นงวด		(165,231)	41,881	(165,231)	41,881
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันที่ 31 ธันวาคม	5	**2,830,234,585**	**1,960,770,857**	**1,719,753,567**	**683,765,774**
รายการที่ไม่ใช่เงินสด					
ซื้ออาคารและอุปกรณ์เป็นเงินเชื่อ		6,191,328	40,351,222	1,701,109	7,724,688
ซื้ออาคารและอุปกรณ์ภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ		271,331	-	271,331	-
หนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน		30,788,907	38,559,624	30,788,907	34,640,408

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

หมายเหตุ **สารบัญ**

1. ข้อมูลทั่วไป
2. เกณฑ์การจัดทำงบการเงิน
3. นโยบายการบัญชีที่สำคัญ
4. บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
5. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
6. เงินลงทุนชั่วคราว
7. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้หมุนเวียนอื่น
8. สินค้าคงเหลือ
9. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและหนี้สินที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสินทรัพย์ที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย
10. เงินลงทุนในบริษัทย่อยและการร่วมค้า
11. ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม
12. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
13. สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชีและสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
14. สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี
15. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น
16. หนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ย
17. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น
18. หนี้สินหมุนเวียนอื่น
19. ประมาณการหนี้สินไม่หมุนเวียนสำหรับผลประโยชน์พนักงาน
20. หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น
21. ทุนเรือนหุ้นและการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์
22. สำรอง
23. ส่วนงานดำเนินงาน
24. รายได้จากการขายและการให้บริการ
25. รายได้อื่น
26. ค่าใช้จ่ายตามลักษณะ
27. เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
28. ภาษีเงินได้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

หมายเหตุ	สารบัญ
29.	กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้น
30.	เงินปันผล
31.	เครื่องมือทางการเงิน
32.	ภาระผูกพันกับบุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน
33.	หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น
34.	เหตุการณ์อื่น
35.	เหตุการณ์ภายหลังรอบระยะเวลาที่รายงาน
36.	การจัดประเภทรายการใหม่
37.	มาตรฐานการรายงานทางการเงินซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วแต่ยังไม่มีผลบังคับใช้

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

งบการเงินนี้ได้รับอนุมัติให้ออกงบการเงินจากคณะกรรมการเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562

1. ข้อมูลทั่วไป

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) "บริษัท" เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย และมีที่อยู่จดทะเบียนตั้งอยู่เลขที่ 414 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

บริษัทจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อเดือนมกราคม 2537

บริษัทใหญ่ในระหว่างงวด คือ บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 ถือหุ้นร้อยละ 41.13 และร้อยละ 41.14 ตามลำดับ) ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย

บริษัท บริษัทย่อยและการร่วมค้า (รวมเรียกว่า "กลุ่มบริษัท") ประกอบธุรกิจหลักในการให้บริการวงจรดาวเทียมเพื่อการสื่อสารทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ จัดจำหน่ายอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไอพีสตาร์ บริการเนื้อหาสำหรับเครือข่ายบรอดแบนด์ จัดจำหน่ายอุปกรณ์รับสัญญาณโทรทัศน์ บริการศูนย์ข้อมูลอินเทอร์เน็ต บริการอินเทอร์เน็ต บริการรับ-ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม บริการให้คำปรึกษาด้านเทคนิคที่เกี่ยวกับดาวเทียม บริการธุรกิจกระจายเสียงโทรทัศน์และโทรคมนาคม บริการระบบโทรศัพท์ บริการเสริมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ และบริการด้านวิศวกรรมพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ โดยส่วนใหญ่เป็นการประกอบธุรกิจภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการต่าง ๆ

กลุ่มบริษัทมีการประกอบกิจการใน 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สิงคโปร์ กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มอริเชียส เกาะบริติช-เวอร์จิน ญี่ปุ่นและอินเดีย

บริษัทได้ทำสัญญากับกระทรวงคมนาคมเพื่อดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารเป็นเวลา 30 ปี โดยบริษัทมีสิทธิในการบริหารกิจการและการให้บริการวงจรดาวเทียมเพื่อการสื่อสารทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และมีสิทธิเก็บค่าใช้วงจรดาวเทียมจากผู้ใช้วงจรดาวเทียมภายในระยะเวลา 30 ปี ซึ่งปัจจุบันสัญญาดังกล่าวอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมและจะหมดอายุในปี 2564

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

บริษัทได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโทรคมนาคมจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ("กสทช.") ซึ่งบริษัทมีสิทธิให้บริการโทรคมนาคมบนโครงข่ายของตนเองทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยใบอนุญาตดังกล่าวมีอายุ 20 ปี และจะหมดอายุในปี 2575

รายละเอียดของบริษัทย่อยและการร่วมค้า ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 มีดังนี้

ชื่อกิจการ	ลักษณะธุรกิจ	ประเทศที่กิจการจัดตั้ง	ส่วนได้เสียในความเป็นเจ้าของ	
			2561 *ร้อยละ*	2560 *ร้อยละ*
บริษัทย่อยทางตรง				
บริษัท ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด (เดิมชื่อ ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด)	จัดจำหน่ายอุปกรณ์รับสัญญาณโทรทัศน์ บริการให้คำปรึกษาและติดตั้งระบบสำหรับเครือข่ายบรอดแบนด์แบบครบวงจร (System Integration)	ไทย	99.99	99.99
บริษัท ไอพีสตาร์ จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4	เกาะบริติช-เวอร์จิน	100	100
บริษัท สตาร์ นิวเคลียส จำกัด	ให้บริการด้านวิศวกรรมพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์	เกาะบริติช-เวอร์จิน	100	100
บริษัท ไอพีสตาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล พีทีอี จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4	สิงคโปร์	100	100
บริษัท ไอพีสตาร์ โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4	มอริเชียส	100	100
บริษัท แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวิร์ค จำกัด	จัดจำหน่ายอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม	กัมพูชา	100	100

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

ชื่อกิจการ	ลักษณะธุรกิจ	ประเทศที่กิจการจัดตั้ง	ส่วนได้เสียในความเป็นเจ้าของ	
			2561 *ร้อยละ*	2560 *ร้อยละ*
บริษัท ไอพีสตาร์ ออสเตรเลีย พีทีวาย จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 ในประเทศออสเตรเลีย	ออสเตรเลีย	100	100
บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด	ให้บริการด้านธุรกิจกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	ไทย	99.99	99.99
บริษัท ไอพีสตาร์ เจแปน จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 ในประเทศญี่ปุ่น	ญี่ปุ่น	100	100
บริษัท ไอพีสตาร์ นิวซีแลนด์ จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4 ในประเทศนิวซีแลนด์	นิวซีแลนด์	100	100
บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล แซทเทลไลท์ จำกัด	จัดจำหน่ายช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 7 และไทยคม 8	มอริเชียส	100	100
บริษัท ไอพีสตาร์ (อินเดีย) ไพรเวท จำกัด	ให้บริการคำปรึกษาด้านเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับระบบโครงข่ายของดาวเทียม	อินเดีย	100	100
บริษัท ทีซี โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด	ให้บริการด้านเทคโนโลยี	มอริเชียส	100	100

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

ชื่อกิจการ	ลักษณะธุรกิจ	ประเทศที่กิจการจัดตั้ง	ส่วนได้เสียในความเป็นเจ้าของ	
			2561 *ร้อยละ*	2560 *ร้อยละ*
บริษัทย่อยทางอ้อมของบริษัท				
บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)	ประกอบธุรกิจในการให้บริการศูนย์ข้อมูลอินเทอร์เน็ตและบริการรับ-ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมเพื่อการสื่อสาร	ไทย	-[1]	42.07
บริษัท โอไรอ้อน แซทเทลไลท์ ซิสเทม พีทีวาย จำกัด	ให้บริการด้านการสื่อสารข้อมูลผ่านดาวเทียมและโซลูชั่นเพื่อธุรกิจในประเทศออสเตรเลีย	ออสเตรเลีย	100	100
การร่วมค้าของบริษัท				
บริษัท เชนนิงตัน อินเวสเม้นท์ส พีทีอี จำกัด	ประกอบธุรกิจหลักในการลงทุนด้านการสื่อสารโทรคมนาคมในระดับนานาชาติ	สิงคโปร์	51	51
การร่วมค้าของบริษัท เชนนิงตัน อินเวสเม้นท์ส พีทีอี จำกัด				
บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด	ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรศัพท์สาธารณะ โทรศัพท์ระหว่างประเทศและอินเทอร์เน็ต	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	24.99	24.99

[1] กลุ่มบริษัทได้ขายเงินลงทุนในหุ้นสามัญทั้งหมดในบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561

รายการระหว่างกิจการที่มีสาระสำคัญระหว่างบริษัทและบริษัทย่อยได้ตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว งบการเงินรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 ได้รวมข้อมูลทางการเงินของบริษัทย่อยสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 ที่ได้ตรวจสอบแล้ว

2. เกณฑ์การจัดทำงบการเงิน

2.1 เกณฑ์การถือปฏิบัติ

กลุ่มบริษัทจัดทำบัญชีเป็นเงินบาทและจัดทำงบการเงินตามกฎหมายเป็นภาษาไทยตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่รับรองทั่วไปในประเทศไทย

งบการเงินของกลุ่มบริษัทได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง "การนำเสนองบการเงิน" ซึ่งมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2561 เป็นต้นไป และตามข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2560 เรื่อง "การจัดทำและส่งงบการเงินและรายการเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน พ.ศ. 2560" และตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง "กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559" ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2559

ในระหว่างงวดกลุ่มบริษัทได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับปรับปรุงและฉบับใหม่รวมถึงแนวปฏิบัติทางการบัญชีที่ออกโดยสภาวิชาชีพบัญชี ซึ่งมีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2561 มาถือปฏิบัติ มาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวได้รับ การปรับปรุงหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อให้มีเนื้อหาเท่าเทียมกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงถ้อยคำและคำศัพท์ การตีความและการให้แนวปฏิบัติทางการบัญชีกับผู้ใช้มาตรฐาน การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวมาถือปฏิบัตินี้ไม่มีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่องบการเงินของกลุ่มบริษัท

2.2 เกณฑ์การวัดมูลค่า

งบการเงินนี้จัดทำขึ้นโดยถือหลักเกณฑ์การบันทึกตามราคาทุนเดิม ยกเว้นที่ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

2.3 สกุลเงินที่ใช้ในการดำเนินงานและนำเสนองบการเงิน

งบการเงินนี้จัดทำและแสดงหน่วยเงินตราเป็นเงินบาทซึ่งเป็นสกุลเงินที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มบริษัท ข้อมูลทางการเงินทั้งหมดมีการปัดเศษในหมายเหตุประกอบงบการเงินเพื่อให้แสดงเป็นหลักพันบาท ยกเว้นที่ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

2.4 การประมาณการและการใช้วิจารณญาณ

ในการจัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ผู้บริหารต้องใช้วิจารณญาณ การประมาณการและข้อสมมติฐานหลายประการ ซึ่งมีผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายการบัญชีและการรายงานจำนวนเงินที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย ผลที่เกิดขึ้นจริงอาจแตกต่างจากที่ประมาณไว้

ประมาณการและข้อสมมติฐานที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินจะได้รับการทบทวนอย่างต่อเนื่อง การปรับประมาณการทางบัญชีจะบันทึกโดยวิธีเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไป

(1) การใช้วิจารณญาณ

ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วิจารณญาณในการเลือกนโยบายการบัญชีซึ่งมีผลกระทบที่มีนัยสำคัญที่สุดต่อจำนวนเงินที่รับรู้ในงบการเงินซึ่งประกอบด้วยหมายเหตุประกอบงบการเงินต่อไปนี้

หมายเหตุข้อ 10 การจัดประเภทการร่วมค้า
หมายเหตุข้อ 10 การจัดทำงบการเงินรวม: กลุ่มบริษัทมีอำนาจควบคุมโดยพฤตินัย (De facto control) เหนือผู้ได้รับการลงทุน

(2) การประมาณการข้อสมมติฐานและความไม่แน่นอนของการประมาณการ

ข้อมูลเกี่ยวกับความไม่แน่นอนของการประมาณการที่สำคัญซึ่งมีความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญที่เป็นเหตุให้ต้องมีการปรับปรุงจำนวนเงินที่รับรู้ในงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยหมายเหตุประกอบงบการเงินต่อไปนี้

หมายเหตุข้อ 7	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
หมายเหตุข้อ 8	มูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะได้รับคืนจากสินค้าคงเหลือ
หมายเหตุข้อ 10, 12, 13	ข้อสมมติฐานสำหรับการประมาณการในการคิดลดกระแสเงินสดในอนาคต
หมายเหตุข้อ 12	การประมาณอายุการใช้งานและมูลค่าคงเหลือของอาคารและอุปกรณ์
หมายเหตุข้อ 13	การประมาณอายุการใช้งานและมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น
หมายเหตุข้อ 14	ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี
หมายเหตุข้อ 19	การวัดมูลค่าของภาระผูกพันของโครงการผลประโยชน์
หมายเหตุข้อ 21	การวัดมูลค่าของการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์
หมายเหตุข้อ 31	การวัดมูลค่ายุติธรรมของสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า
หมายเหตุข้อ 33 และ 34	ประมาณการหนี้สิน และหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น

3. นโยบายการบัญชีที่สำคัญ

นโยบายการบัญชีที่นำเสนอดังต่อไปนี้ได้ถือปฏิบัติโดยสม่ำเสมอสำหรับงบการเงินทุกรอบระยะเวลาที่รายงาน

3.1 เกณฑ์ในการจัดทำงบการเงินรวม

งบการเงินรวมประกอบด้วยงบการเงินของบริษัท บริษัทย่อย และส่วนได้เสียของกลุ่มบริษัทในการร่วมค้า

การรวมธุรกิจ

กลุ่มบริษัทบันทึกบัญชีสำหรับการรวมธุรกิจตามวิธีซื้อ เมื่อการควบคุมถูกโอนไปยังกลุ่มบริษัท ยกเว้นในกรณีที่เป็นการรวมธุรกิจภายใต้การควบคุมเดียวกัน

การควบคุม หมายถึงอำนาจในการกำหนดนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของกิจการเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์จากกิจกรรมของกิจการนั้น ในการพิจารณาอำนาจในการควบคุม กิจการต้องนำสิทธิในการออกเสียงที่เกิดขึ้นมารวมในการพิจารณา วันที่ซื้อกิจการคือวันที่อำนาจในการควบคุมนั้นได้ถูกโอนไปยังผู้ซื้อ การกำหนดวันที่ซื้อกิจการและการระบุเกี่ยวกับการโอนอำนาจควบคุมจากฝ่ายหนึ่งไปยังอีกฝ่ายหนึ่งต้องใช้ดุลยพินิจเข้ามาเกี่ยวข้อง

ค่าความนิยม ถูกวัดมูลค่า ณ วันที่ซื้อ โดยวัดจากมูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่โอนให้ซึ่งรวมถึงการรับรู้จำนวนส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมในผู้ถูกซื้อ หักด้วยมูลค่าสุทธิ (มูลค่ายุติธรรม) ของสินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มาและหนี้สินที่รับมาซึ่งวัดมูลค่า ณ วันที่ซื้อ กำไรจากการซื้อในราคาต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรมรับรู้ในกำไรหรือขาดทุนทันที

สิ่งตอบแทนที่โอนให้ ต้องวัดด้วยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่โอนไป หนี้สินที่กลุ่มบริษัทก่อขึ้นเพื่อจ่ายชำระให้แก่เจ้าของเดิม และส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของที่ออกโดยกลุ่มบริษัท ทั้งนี้สิ่งตอบแทนที่โอนให้ยังรวมถึงมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นและมูลค่าของโครงการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ที่ออกแทนโครงการของผู้ถูกซื้อเมื่อรวมธุรกิจ หากการรวมธุรกิจมีผลให้สิ้นสุดความสัมพันธ์ของโครงการเดิมระหว่างกลุ่มบริษัทและผู้ถูกซื้อ ให้ใช้ราคาที่ต่ำกว่าระหว่าง มูลค่าจากการยกเลิกสัญญาตามที่ระบุในสัญญา และมูลค่าองค์ประกอบนอกตลาด ไปหักจากสิ่งตอบแทนที่โอนให้ และรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายอื่น

หากมีการออกโครงการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ (โครงการทดแทน) เพื่อแลกเปลี่ยนกับโครงการที่พนักงานของผู้ถูกซื้อถืออยู่ (โครงการผู้ถูกซื้อ) ขึ้นอยู่กับต้นทุนบริการในอดีต ผู้ซื้อต้องวัดส่วนของโครงการทดแทนด้วยมูลค่าตามราคาตลาดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งตอบแทนที่โอน หากมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำงานในอนาคต ผลต่างระหว่างมูลค่าซึ่งรวมอยู่ในสิ่งตอบแทนที่โอนไป และ ราคาตลาดของโครงการทดแทน รับรู้เป็นผลตอบแทนพนักงานภายหลังการรวมธุรกิจ

หนี้สินที่อาจเกิดขึ้นของบริษัทที่ถูกซื้อที่รับมาจากการรวมธุรกิจ รับรู้เป็นหนี้สินหากมีภาระผูกพันในปัจจุบันซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ในอดีต และสามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ

กลุ่มบริษัทวัดมูลค่าส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมตามอัตราส่วนได้เสียในสินทรัพย์สุทธิที่ได้มาจากผู้ถูกซื้อ

ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อของกลุ่มบริษัทที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการรวมธุรกิจ เช่น ค่าที่ปรึกษากฎหมาย ค่าธรรมเนียมวิชาชีพและค่าที่ปรึกษาอื่นๆ ถือเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

การรวมธุรกิจภายใต้การควบคุมเดียวกัน

การรวมธุรกิจซึ่งเกิดจากการโอนส่วนได้เสียในกิจการภายใต้การควบคุมของผู้ถือหุ้นซึ่งควบคุมกลุ่มบริษัท ถือเป็นการเข้าครอบครองเสมือนว่าได้เกิดขึ้นตั้งแต่วันต้นงวดของปีเปรียบเทียบก่อนหน้าสุดหรือ ณ วันที่มีการรวมธุรกิจภายใต้การควบคุมเดียวกันแล้วแต่วันใดจะหลังกว่า เพื่อปรับปรุงงบการเงินเปรียบเทียบ สินทรัพย์และหนี้สินที่ได้มาจะถูกรับรู้ด้วยมูลค่าตามบัญชีก่อนการจัดทำงบการเงินรวมภายใต้การควบคุมของผู้ถือหุ้น ที่กลุ่มบริษัทมีส่วนควบคุมส่วนประกอบอื่นของส่วนของเจ้าของที่ได้มาจากการรวมธุรกิจถือเป็นส่วนหนึ่งของทุนของกลุ่มบริษัท เว้นแต่ส่วนที่ได้มานั้นได้รับรู้เป็นส่วนหนึ่งของส่วนเกินมูลค่าหุ้น เงินสดจ่ายในการรวมธุรกิจรับรู้โดยตรงในส่วนของเจ้าของ

บริษัทย่อย

บริษัทย่อยเป็นกิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มบริษัท การควบคุมเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มบริษัทเปิดรับหรือมีสิทธิในผลตอบแทนผันแปรจากการเกี่ยวข้องกับกิจการนั้นและมีความสามารถในการใช้อำนาจเหนือกิจการนั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อจำนวนเงินผลตอบแทนของกลุ่มบริษัท งบการเงินของบริษัทย่อยได้รวมอยู่ในงบการเงินรวม นับแต่วันที่มีการควบคุมจนถึงวันที่การควบคุมสิ้นสุดลง

การสูญเสียการควบคุม

เมื่อกลุ่มบริษัทสูญเสียการควบคุมในบริษัทย่อย กลุ่มบริษัทตัดรายการสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทย่อยนั้นออก รวมถึงส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมและส่วนประกอบอื่นในส่วนของเจ้าของที่เกี่ยวข้องกับบริษัทย่อยนั้น กำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียการควบคุมในบริษัทย่อยรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน ส่วนได้เสียในบริษัทย่อยเดิมที่ยังคงเหลืออยู่ให้วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่สูญเสียการควบคุม

ส่วนได้เสียในเงินลงทุนที่บันทึกตามวิธีส่วนได้เสีย

ส่วนได้เสียของกลุ่มบริษัทในเงินลงทุนที่บันทึกตามวิธีส่วนได้เสีย ได้แก่ส่วนได้เสียในการร่วมค้า

การร่วมค้าเป็นการร่วมการงานที่กลุ่มบริษัทมีการควบคุมร่วมในการงานนั้น โดยมีสิทธิในสินทรัพย์สุทธิของการร่วมการงานนั้นมากกว่าการมีสิทธิในสินทรัพย์และภาระผูกพันในหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการร่วมการงานนั้น

ส่วนได้เสียในการร่วมค้าบันทึกบัญชีตามวิธีส่วนได้เสีย โดยรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรกด้วยราคาทุนซึ่งรวมถึงต้นทุนการทำรายการ ภายหลังการรับรู้รายการเริ่มแรก ส่วนแบ่งกำไรหรือขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของเงินลงทุนที่บันทึกตามวิธีส่วนได้เสียของกลุ่มบริษัท จะถูกบันทึกในงบการเงินรวมจนถึงวันที่กลุ่มบริษัทสูญเสียความมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ หรือการควบคุมร่วม

การตัดรายการในงบการเงินรวม

ยอดคงเหลือและรายการบัญชีระหว่างกิจการในกลุ่ม รวมถึงรายได้ หรือค่าใช้จ่ายที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงซึ่งเป็นผลมาจากรายการระหว่างกิจการในกลุ่ม ถูกตัดรายการในการจัดทำงบการเงินรวม กำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงซึ่งเป็นผลมาจากรายการกับบริษัทร่วมและกิจการที่ควบคุมร่วมกันถูกตัดรายการกับเงินลงทุนเท่าที่กลุ่มบริษัทมีส่วนได้เสียในกิจการที่ถูกลงทุนนั้น ขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงถูกตัดรายการในลักษณะเดียวกับกำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง แต่เท่าที่เมื่อไม่มีหลักฐานการด้อยค่าเกิดขึ้น

3.2 เงินตราต่างประเทศ

รายการบัญชีที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

รายการบัญชีที่เป็นเงินตราต่างประเทศแปลงค่าเป็นสกุลเงินที่ใช้ในการดำเนินงานของแต่ละบริษัทในกลุ่มบริษัทโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เกิดรายการ

สินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นตัวเงินและเป็นเงินตราต่างประเทศ ณ วันที่รายงาน แปลงค่าเป็นสกุลเงินที่ใช้ในการดำเนินงานโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันนั้น กำไรหรือขาดทุนจากการแปลงค่าบันทึกในกำไรหรือขาดทุน

สินทรัพย์และหนี้สินที่ไม่เป็นตัวเงินซึ่งเกิดจากรายการบัญชีที่เป็นเงินตราต่างประเทศซึ่งบันทึกตามเกณฑ์ราคาทุนเดิม แปลงค่าเป็นสกุลเงินที่ใช้ในการดำเนินงานโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เกิดรายการ

หน่วยงานในต่างประเทศ

สินทรัพย์และหนี้สินของหน่วยงานในต่างประเทศ รวมถึงค่าความนิยมและรายการปรับปรุงมูลค่ายุติธรรมที่เกิดขึ้นจากการซื้อหน่วยงานในต่างประเทศ แปลงค่าเป็นเงินบาทโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่รายงาน

ค่าความนิยมและรายการปรับปรุงมูลค่ายุติธรรมที่เกิดจากการซื้อหน่วยงานในต่างประเทศ แปลงค่าเป็นเงินบาทโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่รายงาน

รายได้และค่าใช้จ่ายของหน่วยงานในต่างประเทศแปลงค่าเป็นเงินบาทโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนถัวเฉลี่ยในระหว่างปี

ผลต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดจากการแปลงค่า บันทึกในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น และแสดงเป็นรายการผลต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนในส่วนของผู้ถือหุ้น จนกว่ามีการจำหน่ายเงินลงทุนนั้นออกไป ยกเว้นผลต่างจากการแปลงค่าที่ถูกปันส่วนให้ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม

เมื่อหน่วยงานต่างประเทศถูกจำหน่ายส่วนได้เสียทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนที่ทำให้สูญเสียการควบคุม ความมีอิทธิพลอย่างมีสาระสำคัญ หรือการควบคุมร่วมกัน ผลสะสมของผลต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่างประเทศนั้นต้องถูกจัดประเภทเป็นกำไรหรือขาดทุนโดยเป็นส่วนหนึ่งของกำไรขาดทุนจากการจำหน่าย หากกลุ่มบริษัทจำหน่ายส่วนได้เสียในบริษัทย่อยเพียงบางส่วนแต่ยังคงมีการควบคุม ผลสะสมต้องถูกปันสัดส่วนให้กับส่วนของผู้ถือหุ้นที่ไม่มีอำนาจควบคุม หากกลุ่มบริษัทจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัทร่วมหรือการร่วมค้าเพียงบางส่วนโดยที่กลุ่มบริษัทยังคงมีอิทธิพลหรือการควบคุมร่วมที่มีสาระสำคัญอยู่ กลุ่มบริษัทต้องจัดประเภทยอดสะสมบางส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นกำไรหรือขาดทุน

3.3 เครื่องมือทางการเงินที่เป็นตราสารอนุพันธ์

เครื่องมือทางการเงินที่เป็นตราสารอนุพันธ์ได้ถูกนำมาใช้เพื่อจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ที่เกิดจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมจัดหาเงิน และกิจกรรมลงทุน เครื่องมือทางการเงินที่เป็นตราสารอนุพันธ์ไม่ได้มีไว้เพื่อค้า อย่างไรก็ตาม ตราสารอนุพันธ์ที่ไม่เข้าเงื่อนไข การกำหนดให้เป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงถือเป็นรายการเพื่อค้า

เครื่องมือทางการเงินที่เป็นตราสารอนุพันธ์จะถูกบันทึกบัญชีเมื่อเริ่มแรกด้วยมูลค่ายุติธรรม ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทำรายการดังกล่าวบันทึกในกำไรหรือขาดทุนเมื่อเกิดขึ้น การวัดมูลค่าใหม่ภายหลังการบันทึกครั้งแรกใช้มูลค่ายุติธรรม กำไรหรือขาดทุนจากการวัดมูลค่าใหม่ให้เป็นมูลค่ายุติธรรมบันทึกในกำไรหรือขาดทุนทันที อย่างไรก็ตาม หากตราสารอนุพันธ์เข้าเงื่อนไขมีไว้เพื่อเป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง การบันทึกรายการกำไรหรือขาดทุนจากการตีราคาจะขึ้นอยู่กับประเภทของรายการที่ได้รับการป้องกันความเสี่ยง

มูลค่ายุติธรรมของสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าถือตามราคาตลาดของสัญญาล่วงหน้า ณ วันที่รายงาน ถ้ามีราคาตลาด ในกรณีที่ไม่มีราคาตลาด ให้ประมาณมูลค่ายุติธรรมโดยการคิดลดจากผลต่างระหว่างราคาล่วงหน้าตามสัญญากับราคาล่วงหน้าของสัญญาปัจจุบัน ณ วันที่รายงานที่ครบกำหนดในวันเดียวกัน โดยใช้อัตราดอกเบี้ยประเภทที่ใช้กับธุรกรรมการเงินที่ปลอดความเสี่ยง เช่น พันธบัตรรัฐบาล

3.4 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดประกอบด้วย ยอดเงินสด ยอดเงินฝากธนาคารประเภทเผื่อเรียก และเงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง และมีระยะเวลาครบกำหนดเริ่มแรกภายใน 3 เดือนหรือน้อยกว่า เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารซึ่งจะต้องชำระคืนเมื่อทวงถามถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมดำเนินงานในงบกระแสเงินสด

3.5 ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้หมุนเวียนอื่น

ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้หมุนเวียนอื่นแสดงในราคาตามใบแจ้งหนี้หักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญประเมินโดยการวิเคราะห์ประวัติการชำระหนี้ และการคาดการณ์เกี่ยวกับการชำระหนี้ในอนาคตของลูกค้า โดยคำนวณสุทธิจากเงินมัดจำรับจากลูกค้า ลูกหนี้จะถูกตัดจำหน่ายบัญชีเมื่อทราบว่าเป็นหนี้สูญ

3.6 สินค้าคงเหลือ

สินค้าคงเหลือวัดมูลค่าด้วยราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

ต้นทุนของสินค้าคำนวณโดยวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ต้นทุนสินค้าประกอบด้วย ราคาทุนที่ซื้อและค่าใช้จ่ายทางตรงที่เกี่ยวข้องกับการซื้อสินค้านั้น เช่น ค่าภาษีอากร ค่าขนส่ง หักด้วยส่วนลดและเงินที่ได้รับคืนจากการซื้อสินค้า ต้นทุนของสินค้าสำเร็จรูปและงานระหว่างทำประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงทางตรง ค่าใช้จ่ายอื่นทางตรง และค่าโสหุ้ยในการผลิต ซึ่งปันส่วนตามเกณฑ์การดำเนินงานตามปกติ แต่ไม่รวมต้นทุนการกู้ยืม

มูลค่าสุทธิที่จะได้รับเป็นการประมาณราคาที่จะขายได้จากการดำเนินธุรกิจปกติหักด้วยค่าใช้จ่ายที่จำเป็นโดยประมาณในการขาย

3.7 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขาย

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (หรือกลุ่มสินทรัพย์ที่ยกเลิกซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์และหนี้สิน) ที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขายเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ในระดับสูงมากที่มูลค่าที่จะได้รับคืนส่วนใหญ่มาจากการขายมากกว่ามาจากการใช้สินทรัพย์นั้นต่อไป สินทรัพย์ (หรือส่วนประกอบของกลุ่มสินทรัพย์ที่ยกเลิก) วัดมูลค่าด้วยจำนวนที่ต่ำกว่าระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรมหักต้นทุนในการขาย ผลขาดทุนจากการด้อยค่าสำหรับกลุ่มสินทรัพย์ที่ยกเลิกนำไปปันส่วนให้กับค่าความนิยมเป็นลำดับแรก แล้วจึงปันส่วนให้กับยอดคงเหลือของสินทรัพย์และหนี้สินตามสัดส่วน ยกเว้นไม่ปันส่วนรายการขาดทุนให้กับสินค้าคงเหลือ สินทรัพย์ทางการเงิน สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน ผลขาดทุนจากการด้อยค่าสำหรับการจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขายหรือถือไว้เพื่อจ่ายให้แก่ผู้เป็นเจ้าของในครั้งแรกและผลกำไรและขาดทุนจากการจากการวัดมูลค่าในภายหลังรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนและอาคารและอุปกรณ์ที่ถูกจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขายจะหยุดบันทึกค่าตัดจำหน่ายหรือค่าเสื่อมราคา รวมถึงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียก็จะหยุดบันทึกตามวิธีส่วนได้เสีย

3.8 เงินลงทุน

เงินลงทุนในบริษัทย่อยและการร่วมค้า

เงินลงทุนในบริษัทย่อยและกิจการร่วมค้า ในงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท บันทึกบัญชีโดยใช้วิธีส่วนได้เสีย ส่วนการบันทึกบัญชีเงินลงทุนในการร่วมค้าในงบการเงินรวมใช้วิธีส่วนได้เสีย

ส่วนได้เสียในบริษัทร่วม บริษัทย่อยและการร่วมค้าบันทึกตามวิธีส่วนได้เสีย โดยรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรกด้วยราคาทุนซึ่งรวมถึงต้นทุนการทำรายการ ภายหลังรับรู้รายการเริ่มแรก ส่วนแบ่งกำไรหรือขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียของบริษัท จะถูกบันทึกในงบการเงินเฉพาะกิจการจนถึงวันที่บริษัทสูญเสียความมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ หรือการควบคุมร่วม

เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนอื่น

ตราสารหนี้และตราสารทุนซึ่งเป็นหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดซึ่งถือไว้เพื่อค้า จัดประเภทเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนและแสดงในมูลค่ายุติธรรม กำไรหรือขาดทุนจากการตีราคาหลักทรัพย์ได้บันทึกในงบกำไรหรือขาดทุน

ตราสารหนี้ซึ่งกลุ่มบริษัทตั้งใจและสามารถถือจนครบกำหนดจัดประเภทเป็นเงินลงทุนที่จะถือจนครบกำหนด เงินลงทุนที่จะถือจนครบกำหนด แสดงในราคาทุนตัดจำหน่ายหักด้วยขาดทุนจากการด้อยค่าของเงินลงทุน ผลต่างระหว่างราคาทุนที่ซื้อมากับมูลค่าไถ่ถอนของตราสารหนี้จะถูกตัดจ่ายโดยวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตลอดอายุของตราสารหนี้ที่เหลือ

ตราสารหนี้และตราสารทุนซึ่งเป็นหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด นอกเหนือจากที่ถือไว้เพื่อค้าหรือตั้งใจถือไว้จนครบกำหนดจัดประเภทเป็นเงินลงทุนเผื่อขาย ภายหลังการรับรู้มูลค่าในครั้งแรกเงินลงทุนเผื่อขายแสดงในมูลค่ายุติธรรม และการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ใช่ผลขาดทุนจากการด้อยค่าและผลต่างจากสกุลเงินตราต่างประเทศของรายการที่เป็นตัวเงิน บันทึกในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น ส่วนผลขาดทุนจากการด้อยค่าและผลต่างจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน เมื่อมีการตัดจำหน่ายเงินลงทุน จะรับรู้ผลกำไรหรือขาดทุนสะสมที่เคยบันทึกในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นเข้ากำไรหรือขาดทุน ในกรณีที่เป็นเงินลงทุนประเภทที่มีดอกเบี้ย จะต้องบันทึกดอกเบี้ยในกำไรหรือขาดทุนโดยวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

เงินลงทุนในตราสารทุนซึ่งไม่ใช่หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดแสดงในราคาทุนหักขาดทุนจากการด้อยค่า

มูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินสำหรับหลักทรัพย์เพื่อค้าและหลักทรัพย์เผื่อขายจะใช้ราคาเสนอซื้อ ณ วันที่รายงาน

การจำหน่ายเงินลงทุน

เมื่อมีการจำหน่ายเงินลงทุน ผลต่างระหว่างจำนวนเงินสุทธิที่ได้รับและมูลค่าตามบัญชีและรวมถึงกำไรหรือขาดทุนสะสมจากการตีราคาหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องที่เคยบันทึกในส่วนของผู้ถือหุ้น จะถูกบันทึกในกำไรหรือขาดทุน

ในกรณีที่กลุ่มบริษัทจำหน่ายบางส่วนของเงินลงทุนที่ถืออยู่ การคำนวณต้นทุนสำหรับเงินลงทุนที่จำหน่ายไปและเงินลงทุนที่ยังถืออยู่ใช้วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักปรับใช้กับมูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนที่เหลืออยู่ทั้งหมด

3.9 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

สินทรัพย์ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของกิจการ

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์วัดมูลค่าด้วยราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสมและขาดทุนจากการด้อยค่า

ราคาทุนรวมถึงต้นทุนทางตรง ที่เกี่ยวข้องกับการได้มาของสินทรัพย์ ต้นทุนของการก่อสร้างสินทรัพย์ที่กิจการก่อสร้างเอง รวมถึงต้นทุนของวัสดุ แรงงานทางตรง และต้นทุนทางตรงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์เพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานได้ตามความประสงค์ ต้นทุนในการรื้อถอน การขนย้าย การบูรณะสถานที่ตั้งของสินทรัพย์และต้นทุนการกู้ยืม สำหรับเครื่องมือที่ควบคุมโดยลิขสิทธิ์ซอฟแวร์ ซึ่งไม่สามารถทำงานได้โดยปราศจากลิขสิทธิ์ซอฟแวร์นั้นให้ถือว่า ลิขสิทธิ์ซอฟแวร์ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของอุปกรณ์

ส่วนประกอบของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์แต่ละรายการที่มีอายุการให้ประโยชน์ไม่เท่ากันต้องบันทึกแต่ละส่วนประกอบที่มีนัยสำคัญแยกต่างหากจากกัน

กำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ คือผลต่างระหว่างสิ่งตอบแทนสุทธิที่ได้รับจากการจำหน่ายกับมูลค่าตามบัญชีของอาคาร และอุปกรณ์ โดยรับรู้สุทธิในกำไรหรือขาดทุน

สินทรัพย์ที่เช่า

การเช่าซึ่งกลุ่มบริษัทได้รับส่วนใหญ่ของความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการครอบครองทรัพย์สินที่เช่านั้นๆ ให้จัดประเภทเป็นสัญญาเช่าการเงิน ส่วนที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่ได้มาโดยทำสัญญาเช่าการเงินบันทึกเป็นสินทรัพย์ด้วยมูลค่ายุติธรรมหรือมูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าแล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่าหักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสมและขาดทุนจากการด้อยค่า ค่าเช่าที่ชำระจะแยกเป็นส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายทางการเงิน และส่วนที่จะหักจากหนี้ตามสัญญา เพื่อทำให้อัตราดอกเบี้ยแต่ละงวดเป็นอัตราคงที่สำหรับยอดคงเหลือของหนี้สิน ค่าใช้จ่ายทางการเงินจะบันทึกโดยตรงในกำไรหรือขาดทุน

สินทรัพย์ที่ให้เช่า

สินทรัพย์ที่ให้เช่าตามสัญญาเช่าดำเนินงานรวมแสดงอยู่ในอาคารและอุปกรณ์ในงบแสดงฐานะการเงิน และตัดค่าเสื่อมราคาตลอดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ด้วยเกณฑ์เดียวกันกับอาคารและอุปกรณ์ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ต้นทุนที่เกิดขึ้นในภายหลัง

ต้นทุนในการเปลี่ยนแทนส่วนประกอบจะรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ถ้ามีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กลุ่มบริษัทจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากรายการนั้น และสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ ชิ้นส่วนที่ถูกเปลี่ยนแทนจะถูกตัดจำหน่ายตามมูลค่าตามบัญชี ต้นทุนที่เกิดขึ้นในการซ่อมบำรุงอาคารและอุปกรณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในกำไรหรือขาดทุนเมื่อเกิดขึ้น

ค่าเสื่อมราคา

ค่าเสื่อมราคาคำนวณจากมูลค่าเสื่อมสภาพของรายการอาคาร และอุปกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยราคาทุนของสินทรัพย์หรือต้นทุนในการเปลี่ยนแทนอื่น หักด้วยมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์

ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในกำไรหรือขาดทุน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามเกณฑ์อายุการใช้งานโดยประมาณของส่วนประกอบของสินทรัพย์แต่ละรายการ หรืออายุสัญญาเช่าในกรณีที่อายุสัญญาเช่าสั้นกว่า ประมาณการอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์แสดงได้ดังนี้

สิทธิการเช่าที่ดิน	30 ปี
อาคารและส่วนปรับปรุง	5-10 ปี
อุปกรณ์	5-18 ปี
เครื่องตกแต่ง ติดตั้งและอุปกรณ์สำนักงาน	5-18 ปี
อุปกรณ์คอมพิวเตอร์	3-5 ปี
ยานพาหนะ	5 ปี

กลุ่มบริษัทไม่คิดค่าเสื่อมราคาสำหรับที่ดินและสินทรัพย์ที่อยู่ระหว่างการก่อสร้าง

วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา อายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ และมูลค่าคงเหลือ ถูกทบทวนอย่างน้อยที่สุดทุกสิ้นรอบปีบัญชี และปรับปรุงตามความเหมาะสม

3.10 สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการประกอบด้วย สิทธิในการเรียกเก็บค่าบริการจากการให้บริการดาวเทียมภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ

วิธีการตัดจำหน่าย ตัดจำหน่ายตามวิธีเส้นตรงตลอดอายุของสินทรัพย์หรืออายุของสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการแล้วแต่ระยะเวลาใดจะสั้นกว่า

3.11 ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี

ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่างๆในการออกหุ้นกู้และเงินกู้ยืมระยะยาว และตัดจำหน่ายโดยวิธีเส้นตรงตามอายุของหุ้นกู้หรืออายุของสัญญาเงินกู้ยืมระยะยาว

3.12 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

ค่าความนิยม

ค่าความนิยมที่เกิดจากการซื้อกิจการของบริษัทย่อยรับรู้ในสินทรัพย์ไม่มีตัวตน การรับรู้มูลค่าเริ่มแรกของค่าความนิยม ได้อธิบายในหมายเหตุประกอบงบการเงิน 3.1 ภายหลังจากการรับรู้เริ่มแรก ค่าความนิยมจะถูกวัดมูลค่าด้วยวิธีราคาทุนหักผลขาดทุนจากการด้อยค่าสะสม สำหรับตราสารทุน – การบัญชีด้านผู้ลงทุน มูลค่าตามบัญชีของค่าความนิยมรวมอยู่ในมูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุน และ ผลขาดทุนจากการด้อยค่าในเงินลงทุนต้องไม่ถูกปันส่วนให้สินทรัพย์ใด ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียรวมถึงค่าความนิยม

รายจ่ายในการวิจัยและพัฒนา

รายจ่ายในขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ การสำรวจตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรู้ความเข้าใจใหม่ทางด้านวิทยาศาสตร์หรือทางด้านเทคนิค รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนเมื่อเกิดขึ้น

ต้นทุนที่เกิดขึ้นของโครงการเพื่อการพัฒนา (ซึ่งเกี่ยวข้องกับการออกแบบและการทดสอบผลิตภัณฑ์ใหม่หรือที่ปรับปรุงขึ้น) รับรู้เป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่าโครงการนั้นจะประสบความสำเร็จโดยการประเมินความเป็นไปได้ทั้งทางพาณิชยกรรมและทางเทคโนโลยี และต้องสามารถวัดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ ส่วนรายจ่ายในการพัฒนาอื่นรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น ต้นทุนการพัฒนาที่ได้รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายไปแล้วในงวดก่อนไม่สามารถรับรู้เป็นสินทรัพย์ในงวดถัดไป ต้นทุนการพัฒนาที่บันทึกเป็นสินทรัพย์จะเริ่มตัดจำหน่ายเมื่อเริ่มผลิตผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อการพาณิชย์

รายจ่ายในการพัฒนาซึ่งรับรู้เป็นสินทรัพย์แสดงราคาด้วยราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสมและผลขาดทุนจากการด้อยค่าสะสม

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น ๆ

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่นๆ ที่กลุ่มบริษัทซื้อมาและมีอายุการใช้งานจำกัด แสดงในราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสมและผลขาดทุนจากการด้อยค่าสะสม

ต้นทุนของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่นประกอบด้วยค่าพัฒนาเทคโนโลยีของดาวเทียมไอพีสตาร์ ค่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รายจ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิบัตร เครื่องหมายทางการค้าและใบอนุญาตโดยมีกำหนดตัดจ่ายโดยวิธีเส้นตรงตลอดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้องโดยมีระยะเวลาตัดจำหน่ายระหว่าง 5 ปีถึง 15.75 ปี

สิทธิการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงที่ซื้อมาจะเริ่มตัดจำหน่ายเมื่อโปรแกรมคอมพิวเตอร์นำมาใช้งานได้ตามประสงค์ โดยจะตัดจำหน่ายตลอดอายุประมาณการให้ประโยชน์ภายในระยะเวลา 3-5 ปี

วิธีการตัดจำหน่าย ระยะเวลาที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ และ มูลค่าคงเหลือ จะได้รับการทบทวนทุกสิ้นรอบปีบัญชีและปรับปรุงตามความเหมาะสม

3.13 การด้อยค่า

ยอดสินทรัพย์ตามบัญชีของกลุ่มบริษัทได้รับการทบทวน ณ ทุกวันที่รายงานว่ามีข้อบ่งชี้เรื่องการด้อยค่าหรือไม่ ในกรณีที่มีข้อบ่งชี้จะทำการประมาณมูลค่าสินทรัพย์ที่คาดว่าจะได้รับคืน สำหรับค่าความนิยมและสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่มีอายุการให้ประโยชน์ไม่ทราบแน่นอน หรือ ยังไม่พร้อมใช้งาน จะประมาณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนทุกปีในช่วงเวลาเดียวกัน

ขาดทุนจากการด้อยค่ารับรู้เมื่อมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์หรือมูลค่าตามบัญชีของหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดสูงกว่ามูลค่าที่จะได้รับคืน ขาดทุนจากการด้อยค่าบันทึกในกำไรหรือขาดทุน

การคำนวณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน

มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์ทางการเงินสำหรับหลักทรัพย์เผื่อขาย คำนวณโดยอ้างอิงถึงมูลค่ายุติธรรม

มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน หมายถึงมูลค่าจากการใช้ของสินทรัพย์ หรือมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หักต้นทุนในการขายแล้วแต่มูลค่าใดจะสูงกว่า ในการประเมินมูลค่าจากการใช้ของสินทรัพย์ ประมาณการกระแสเงินสดที่จะได้รับในอนาคตจะคิดลดเป็นมูลค่าปัจจุบันโดยใช้อัตราคิดลดก่อนคำนึงภาษีเงินได้เพื่อให้สะท้อนมูลค่าที่อาจประเมินได้ในตลาดปัจจุบัน ซึ่งแปรไปตามเวลาและความเสี่ยงที่มีต่อสินทรัพย์ สำหรับสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดกระแสเงินสดรับโดยอิสระจากสินทรัพย์อื่น จะพิจารณามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนรวมกับหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดที่สินทรัพย์นั้นเกี่ยวข้องด้วย

การกลับรายการด้อยค่า

ขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงิน จะถูกกลับรายการ เมื่อมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนเพิ่มขึ้นในภายหลัง และการเพิ่มขึ้นนั้นสัมพันธ์โดยตรงกับขาดทุนจากการด้อยค่าที่เคยรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน ส่วนสินทรัพย์ทางการเงินที่เป็นตราสารทุนที่จัดประเภทเป็นหลักทรัพย์เผื่อขาย การกลับรายการจะถูกรับรู้โดยตรงในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น

ขาดทุนจากการด้อยค่าของค่าความนิยมจะไม่มีการปรับปรุงกลับรายการ ขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงินอื่นๆ ที่เคยรับรู้ในงวดก่อนจะถูกประเมิน ณ ทุกวันที่ที่ออกรายงานว่ามีข้อบ่งชี้เรื่องการด้อยค่าหรือไม่ ขาดทุนจากการด้อยค่าจะถูกกลับรายการ หากมีการเปลี่ยนแปลงประมาณการที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน ขาดทุนจากการด้อยค่าจะถูกกลับรายการเพียงเท่าที่มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ไม่เกินกว่ามูลค่าตามบัญชีภายหลังหักค่าเสื่อมราคาหรือค่าตัดจำหน่าย เสมือนหนึ่งไม่เคยมีการบันทึกขาดทุนจากการด้อยค่ามาก่อน

3.14 หนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ย

หนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ยบันทึกเริ่มแรกในมูลค่ายุติธรรมหักค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการเกิดหนี้สิน ภายหลังจากการบันทึกหนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ยจะบันทึกต่อมาโดยวิธีราคาทุนตัดจำหน่าย ผลต่างระหว่างยอดหนี้เริ่มแรกและยอดหนี้เมื่อครบกำหนดไถ่ถอน จะบันทึกในกำไรหรือขาดทุนตลอดอายุการกู้ยืมโดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

3.15 เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น

เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้หมุนเวียนอื่นแสดงในราคาทุน

3.16 ประมาณการหนี้สินสำหรับผลประโยชน์ของพนักงาน

โครงการเงินสมทบ

กลุ่มบริษัทจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพซึ่งเป็นลักษณะของแผนการจ่ายสมทบตามที่ได้กำหนดการจ่ายสมทบไว้แล้ว สินทรัพย์ของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพได้แยกออกไปจากสินทรัพย์ของกลุ่มบริษัทและบริหารโดยผู้จัดการกองทุนภายนอก กองทุนสำรองเลี้ยงชีพดังกล่าวได้รับเงินสะสมเข้ากองทุนจากพนักงานและเงินสมทบจากกลุ่มบริษัทที่เกี่ยวข้อง เงินจ่ายสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดรายการนั้น

โครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้

ภาระผูกพันสุทธิของกลุ่มบริษัทจากโครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้ถูกคำนวณแยกต่างหากเป็นรายโครงการจากการประมาณผลประโยชน์ในอนาคตที่เกิดจากการทำงานของพนักงานในงวดปัจจุบันและงวดก่อนๆ ผลประโยชน์ดังกล่าวได้มีการคิดลดกระแสเงินสดเพื่อให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน

การคำนวณภาระผูกพันของโครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้นั้นจัดทำโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับอนุญาตเป็นประจำทุก 3 ปี โดยวิธีคิดลดแต่ละหน่วยที่ประมาณการไว้ ผลจากการคำนวณอาจทำให้กลุ่มบริษัทมีสินทรัพย์เกิดขึ้น ซึ่งการรับรู้เป็นสินทรัพย์จะใช้มูลค่าปัจจุบันของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่มีในรูปของการได้รับคืนในอนาคตจากโครงการหรือการหักการสมทบเข้าโครงการในอนาคต ในการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจได้มีการพิจารณาถึงความต้องการเงินทุนขั้นต่ำสำหรับโครงการต่าง ๆ ของกลุ่มบริษัท

ในการวัดมูลค่าใหม่ของหนี้สินผลประโยชน์ที่กำหนดไว้สุทธิ กำไรหรือขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยจะถูกรับรู้รายการในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นทันที กลุ่มบริษัท/บริษัทกำหนดดอกเบี้ยจ่ายของหนี้สินผลประโยชน์ที่กำหนดไว้สุทธิโดยใช้อัตราคิดลดที่ใช้วัดมูลค่าภาระผูกพันตามโครงการผลประโยชน์ ณ ต้นปี โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในหนี้สินผลประโยชน์ที่กำหนดไว้สุทธิซึ่งเป็นผลมาจากการสมทบเงินและการจ่ายชำระผลประโยชน์ ดอกเบี้ยจ่ายสุทธิและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการผลประโยชน์รับรู้รายการในกำไรหรือขาดทุน

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ของโครงการหรือการลดขนาดโครงการ การเปลี่ยนแปลงในผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริการในอดีต หรือ กำไรหรือขาดทุนจากการลดขนาดโครงการต้องรับรู้ในกำไรหรือขาดทุนทันที กลุ่มบริษัท/บริษัท รับรู้กำไรและขาดทุนจากการจ่ายชำระผลประโยชน์พนักงานเมื่อเกิดขึ้น

ผลประโยชน์ระยะยาวอื่น

ภาระผูกพันสุทธิของกลุ่มบริษัทที่เป็นผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานเป็นผลประโยชน์ในอนาคตที่เกิดจากการทำงานของพนักงานในงวดปัจจุบันและงวดก่อนๆ ซึ่งผลประโยชน์นี้ได้คิดลดกระแสเงินสดเพื่อให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน การวัดมูลค่าใหม่จะรับรู้ในกำไรหรือขาดทุนเมื่อเกิดขึ้น

ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง

ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อวันใดวันหนึ่งต่อไปนี้เกิดขึ้นก่อน เมื่อกลุ่มบริษัทไม่สามารถยกเลิกข้อเสนอการให้ผลประโยชน์ดังกล่าวได้อีกต่อไป หรือเมื่อกลุ่มบริษัทรับรู้ต้นทุนสำหรับการปรับโครงสร้างหากระยะเวลาการจ่ายผลประโยชน์เกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างจะถูกคิดลดกระแสเงินสด

ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน

ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงานรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อพนักงานทำงานให้ หนี้สินรับรู้ด้วยมูลค่าที่คาดว่าจะจ่ายชำระ หากกลุ่มบริษัท/บริษัทมีภาระผูกพันตามกฎหมายหรือภาระผูกพันโดยอนุมานที่จะต้องจ่ายอันเป็นผลมาจากการที่พนักงานได้ทำงานให้ในอดีตและภาระผูกพันนี้สามารถประมาณได้อย่างสมเหตุสมผล

การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์

มูลค่ายุติธรรมของสิทธิซื้อหุ้น ณ วันที่ให้สิทธิแก่พนักงาน (ชำระด้วยตราสารทุน) รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายพร้อม ๆ ไปกับการเพิ่มขึ้นในส่วนของผู้ถือหุ้น ตลอดระยะเวลาที่พนักงานสามารถเข้าใช้สิทธิได้อย่างไม่มีเงื่อนไข จำนวนที่รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายจะถูกปรับปรุงเพื่อให้สะท้อนถึงจำนวนสิทธิซื้อหุ้นที่แท้จริงซึ่งเข้าเงื่อนไขการให้บริการที่เกี่ยวข้องและเงื่อนไขการได้รับสิทธิที่ไม่ใช่เงื่อนไขเรื่องตลาดทุน ซึ่งเป็นจำนวนที่เดิมเคยรับรู้ตามจำนวนสิทธิซื้อหุ้นที่เข้าเงื่อนไขการให้บริการที่เกี่ยวข้องและเงื่อนไขการได้รับสิทธิที่ไม่ใช่เงื่อนไขเรื่องตลาดทุน ณ วันที่ได้รับสิทธิ สำหรับเงื่อนไขการได้รับสิทธิที่ไม่ใช่เงื่อนไขการบริการหรือผลงาน มูลค่ายุติธรรมของสิทธิซื้อหุ้น ณ วันที่ให้สิทธิจะถูกวัดค่าเพื่อให้สะท้อนถึงเงื่อนไขนั้นและไม่มีการปรับปรุงสำหรับผลต่างระหว่างจำนวนที่คาดไว้กับผลที่เกิดขึ้นจริง

มูลค่ายุติธรรมของจำนวนที่จ่ายให้แก่พนักงานจากราคาหุ้นที่เพิ่มขึ้นที่ชำระด้วยเงินสดรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายพร้อมๆ ไปกับการเพิ่มขึ้นในส่วนของหนี้สิน ตลอดระยะเวลาที่พนักงานมีสิทธิได้รับชำระอย่างไม่มีเงื่อนไข หนี้สินถูกวัดมูลค่าใหม่ทุกๆ วันที่ในรายงานและวันที่จ่ายชำระ การเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายพนักงานในกำไรหรือขาดทุน

3.17 ประมาณการหนี้สิน

ประมาณการหนี้สินจะรับรู้ก็ต่อเมื่อกลุ่มบริษัทมีภาระหนี้สินตามกฎหมายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรือที่ก่อตัวขึ้นอันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีต และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนว่าประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจะต้องถูกจ่ายไปเพื่อชำระภาระหนี้สินดังกล่าว ประมาณการหนี้สินพิจารณาจากการคิดลดกระแสเงินสดที่จะจ่ายในอนาคตโดยใช้อัตราคิดลดในตลาดปัจจุบันก่อนคำนึงถึงภาษีเงินได้ เพื่อให้สะท้อนจำนวนที่อาจประเมินได้ในตลาดปัจจุบันซึ่งแปรไปตามเวลาและความเสี่ยงที่มีต่อหนี้สิน ประมาณการหนี้สินส่วนที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเวลาที่ผ่านไปรับรู้เป็นต้นทุนทางการเงิน

ประมาณการค่าประกันความเสียหาย

ประมาณการค่าประกันความเสียหายจะบันทึกเมื่อได้ขายสินค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้าแล้ว ประมาณการค่าใช้จ่ายพิจารณาจากประวัติการจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการประกันความเสียหาย และปัจจัยต่างๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับความน่าจะเป็นที่จะเกิดความเสียหายดังกล่าว

3.18 รายได้

รายได้ที่รับรู้ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม และแสดงสุทธิจากส่วนลดการค้า

การขายสินค้าและให้บริการ

รายได้รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนเมื่อได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของสินค้าที่มีนัยสำคัญไปให้กับผู้ซื้อแล้ว และจะไม่รับรู้รายได้ถ้าฝ่ายบริหารยังมีการควบคุมหรือบริหารสินค้าที่ขายไปแล้วนั้นหรือมีความไม่แน่นอนที่มีนัยสำคัญในการได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากการขายสินค้าหรือให้บริการนั้น ไม่อาจวัดมูลค่าของจำนวนรายได้และต้นทุนที่เกิดขึ้นได้อย่างน่าเชื่อถือ หรือมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนที่จะต้องรับคืนสินค้า

รายได้และต้นทุนจากการขายอุปกรณ์เกตเวย์พร้อมติดตั้งรับรู้ด้วยวิธีอ้างอิงกับขั้นความสำเร็จของงาน ขั้นความสำเร็จของงานวัดด้วยอัตราส่วนของต้นทุนของมูลค่างานที่ทำเสร็จจนถึงปัจจุบันคิดเทียบกับประมาณการต้นทุนของมูลค่างานทั้งหมด รายการขาดทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายทันทีเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ต้นทุนมูลค่างานทั้งหมดจะมีมูลค่าเกินกว่ารายได้จากค่างานทั้งหมด

รายได้จากการให้บริการวงจรดาวเทียมและบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจดาวเทียม บริการอินเตอร์เน็ตและบริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอินเตอร์เน็ต และบริการโทรศัพท์ รับรู้เมื่อให้บริการแก่ลูกค้า และมีความแน่นอนในการได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากการให้บริการนั้น

รายได้จากการให้เช่าอุปกรณ์ รับรู้รายได้ภายในระยะเวลาและอัตราที่กำหนดในสัญญาเช่า

รายได้เกี่ยวกับค่าสิทธิรับรู้ตามเกณฑ์คงค้างซึ่งเป็นไปตามเนื้อหาและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจของข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง

ดอกเบี้ยรับ

ดอกเบี้ยรับบันทึกในกำไรหรือขาดทุนตามเกณฑ์คงค้าง

3.19 ต้นทุนทางการเงิน

ต้นทุนทางการเงินประกอบด้วยดอกเบี้ยจ่ายของเงินกู้ยืมและประมาณการหนี้สินส่วนที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเวลาที่ผ่านไป และสิ่งตอบแทนที่คาดว่าจะต้องจ่าย ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ทางการเงินที่ถือไว้เพื่อขาย เงินปันผลของหุ้นบุริมสิทธิซึ่งถูกจัดประเภทเป็นหนี้สิน ขาดทุนจากมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินที่รับรู้ในกำไรหรือขาดทุน หรือขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงิน (นอกเหนือจากลูกหนี้การค้า) และ ขาดทุนจากเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง รับรู้ในกำไรหรือขาดทุน

ต้นทุนการกู้ยืมที่ไม่ได้เกี่ยวกับการได้มา การก่อสร้างหรือ การผลิตสินทรัพย์ที่เข้าเงื่อนไข รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนโดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

3.20 สัญญาเช่าดำเนินงาน

รายจ่ายภายใต้สัญญาเช่าดำเนินงานบันทึกในกำไรหรือขาดทุนโดยวิธีเส้นตรงตลอดอายุสัญญาเช่า ค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้นต้องนำมารวมคำนวณจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามระยะเวลาที่คงเหลือของสัญญาเช่า เมื่อได้รับการยืนยันการปรับค่าเช่า

การจำแนกประเภทสัญญาเช่า

ณ วันที่เริ่มต้นข้อตกลง กลุ่มบริษัทจะพิจารณาว่าข้อตกลงดังกล่าวประกอบด้วยสัญญาเช่าหรือมีสัญญาเช่าเป็นส่วนประกอบหรือไม่ โดยพิจารณาจากสินทรัพย์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง ถ้าการปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นขึ้นอยู่กับการใช้สินทรัพย์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง และข้อตกลงนั้นจะนำไปสู่สิทธิในการใช้สินทรัพย์ ถ้าทำให้กลุ่มบริษัทมีสิทธิในการควบคุมการใช้สินทรัพย์

ณ วันที่เริ่มต้นข้อตกลง หรือ มีการประเมินข้อตกลงใหม่ กลุ่มบริษัทแยกค่าตอบแทนสำหรับสัญญาเช่า และส่วนที่เป็นองค์ประกอบอื่นโดยใช้มูลค่ายุติธรรมเป็นเกณฑ์ในการแยก หากกลุ่มบริษัทสรุปว่าเป็นสัญญาเช่าการเงิน แต่ไม่สามารถแบ่งแยกจำนวนดังกล่าวได้อย่างน่าเชื่อถือ ให้รับรู้สินทรัพย์และหนี้สินในจำนวนที่เท่ากับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงนั้น หลังจากนั้นจำนวนหนี้สินจะลดลงตามจำนวนที่จ่าย และต้นทุนทางการเงินตามนัยจากหนี้สินจะรับรู้โดยใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมส่วนเพิ่มของกลุ่มบริษัท

3.21 ภาษีเงินได้

ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้สำหรับปีประกอบด้วยภาษีเงินได้ของปีปัจจุบันและภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ภาษีเงินได้ของปีปัจจุบันและภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีรับรู้ในกำไรหรือขาดทุนเว้นแต่ในส่วนที่เกี่ยวกับรายการที่เกี่ยวข้องในการรวมธุรกิจ หรือ รายการที่รับรู้โดยตรงในส่วนของผู้ถือหุ้นหรือกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น

ภาษีเงินได้ของปีปัจจุบันได้แก่ภาษีที่คาดว่าจะจ่ายชำระหรือได้รับชำระ โดยคำนวณจากกำไรหรือขาดทุนประจำปีที่ต้องเสียภาษี โดยใช้อัตราภาษีที่ประกาศใช้หรือที่คาดว่ามีผลบังคับใช้ ณ วันที่รายงาน ตลอดจนการปรับปรุงทางภาษีที่เกี่ยวกับรายการในปีก่อนๆ

ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีบันทึกโดยคำนวณจากผลแตกต่างชั่วคราวที่เกิดขึ้นระหว่างมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์และหนี้สินและจำนวนที่ใช้เพื่อความมุ่งหมายทางภาษี ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจะไม่ถูกรับรู้เมื่อเกิดจากผลแตกต่างชั่วคราวต่อไปนี้ การรับรู้ค่าความนิยมในครั้งแรก การรับรู้สินทรัพย์หรือหนี้สินในครั้งแรกซึ่งเป็นรายการที่ไม่ใช่การรวมธุรกิจและรายการนั้นไม่มีผลกระทบต่อกำไรขาดทุนทางบัญชีหรือทางภาษี และผลแตกต่างที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนในบริษัทย่อยและการร่วมค้าหากเป็นไปได้ว่าจะไม่มีการกลับรายการในอนาคตอันใกล้

การวัดมูลค่าของภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีต้องสะท้อนถึงผลกระทบทางภาษีที่จะเกิดจากลักษณะวิธีการที่กลุ่มบริษัทคาดว่าจะได้รับผลประโยชน์จากสินทรัพย์หรือจะจ่ายชำระหนี้สินตามมูลค่าตามบัญชี ณ วันที่สิ้นรอบระยะเวลาที่รายงาน

ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีวัดมูลค่าโดยใช้อัตราภาษีที่คาดว่าจะใช้กับผลแตกต่างชั่วคราวเมื่อมีการกลับรายการ โดยใช้อัตราภาษีที่ประกาศใช้หรือที่คาดว่ามีผลบังคับใช้ ณ วันที่รายงาน

ในการกำหนดมูลค่าของภาษีเงินได้ของปีปัจจุบันและภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี กลุ่มบริษัทต้องคำนึงถึงผลกระทบของสถานการณ์ทางภาษีที่ไม่แน่นอนและอาจทำให้จำนวนภาษีที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้น และมีดอกเบี้ยที่ต้องชำระ กลุ่มบริษัทเชื่อว่าได้ตั้งภาษีเงินได้ค้างจ่ายเพียงพอสำหรับภาษีเงินได้ที่จะจ่ายในอนาคต ซึ่งเกิดจากการประเมินผลกระทบจากหลายปัจจัย รวมถึง การตีความทางกฎหมายภาษี และจากประสบการณ์ในอดีต การประเมินนี้อยู่บนพื้นฐานการประมาณการและข้อสมมติฐาน และอาจจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคต ข้อมูลใหม่ๆอาจจะทำให้กลุ่มบริษัทเปลี่ยนการตัดสินใจโดยขึ้นอยู่กับความเพียงพอของภาษีเงินได้ค้างจ่ายที่มีอยู่ การเปลี่ยนแปลงในภาษีเงินได้ค้างจ่ายจะกระทบต่อค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในปีที่เกิดการเปลี่ยนแปลง

สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีสามารถหักกลบได้เมื่อกิจการมีสิทธิตามกฎหมายที่จะนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้ของปีปัจจุบันมาหักกลบกับหนี้สินภาษีเงินได้ของปีปัจจุบันและภาษีเงินได้นี้ประเมินโดยหน่วยงานจัดเก็บภาษีหน่วยงานเดียวกันสำหรับหน่วยภาษีเดียวกันหรือหน่วยภาษีต่างกัน สำหรับหน่วยภาษีต่างกันนั้นกิจการมีความตั้งใจจะจ่ายชำระหนี้สินและสินทรัพย์ภาษีเงินได้ของปีปัจจุบันด้วยยอดสุทธิหรือตั้งใจจะรับคืนสินทรัพย์และจ่ายชำระหนี้สินในเวลาเดียวกัน

สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจะบันทึกต่อเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนว่ากำไรเพื่อเสียภาษีในอนาคตจะมีจำนวนเพียงพอกับการใช้ประโยชน์จากผลแตกต่างชั่วคราวดังกล่าว สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจะถูกทบทวน ณ ทุกวันที่รายงานและจะถูกปรับลดลงเท่าที่ประโยชน์ทางภาษีจะมีโอกาสถูกใช้จริง

4. บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ บุคคลและหรือกิจการที่มีอำนาจควบคุม หรือถูกควบคุมไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งกระทำผ่านบริษัทที่ทำหน้าที่ถือหุ้น บริษัทย่อย และกิจการที่เป็นบริษัทย่อยในเครือเดียวกัน นอกจากนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกันยังรวมถึงการร่วมค้าและบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญกับกิจการไม่ว่าจะเป็นโดยตรงหรือทางอ้อม ผู้บริหารสำคัญของกิจการรวมตลอดทั้งสมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าวซึ่งมีอำนาจชักจูง หรืออาจถูกชักจูงให้ปฏิบัติตามบุคคลดังกล่าว และกิจการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลข้างต้น ในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันแต่ละรายการบริษัทคำนึงถึงเนื้อหาของความสัมพันธ์มากกว่ารูปแบบทางกฎหมาย

บริษัทอยู่ภายใต้การควบคุมของ บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) (“Intouch”) ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทย โดยถือหุ้นคิดเป็นอัตราร้อยละ 41.13 (2560: ร้อยละ 41.14) ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท รายการที่กลุ่มบริษัทมีกับบริษัทในกลุ่ม Intouch และผู้ถือหุ้นของกลุ่ม Intouch จะถือเป็นรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

บริษัทคิดราคาซื้อขายสินค้าและบริการกับกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามสัญญาและเงื่อนไขทางการค้าโดยปกติเช่นเดียวกับลูกค้าทั่วไป สำหรับรายการค่าที่ปรึกษาและบริหารงาน กลุ่มบริษัทคิดราคาตามที่ตกลงร่วมกัน โดยคำนวณตามอัตราร้อยละของสินทรัพย์

รายการที่สำคัญกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 สรุปได้ดังนี้

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
รายได้				
รายได้จากการขายและการให้บริการ				
บริษัทใหญ่	91	968	-	-
บริษัทย่อย	-	-	1,794,641	1,919,389
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	114,016	290,679	72,121	63,171
กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกัน	45	1,163	-	-
รายได้อื่น				
บริษัทย่อย	-	-	43,476	75,339
การร่วมค้า	109,316	98,032	109,316	98,031
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	19	2,254	19	19
กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกัน	-	2	-	-
รวมรายได้	**223,487**	**393,098**	**2,019,573**	**2,155,949**

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ค่าใช้จ่าย				
การซื้อสินค้าและบริการ				
บริษัทย่อย	-	-	135,827	102,269
การร่วมค้า	5,322	6,009	-	-
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	4,658	21,250	2,945	51
กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกัน	21,760	36,986	7,768	14,365
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร				
บริษัทใหญ่	771	485	723	446
บริษัทย่อย	-	-	17,767	16,034
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	7,898	12,584	7,153	6,836
ค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร	57,782	107,992	57,414	63,354
รวมค่าใช้จ่าย	**98,191**	**185,306**	**229,597**	**203,355**

ยอดคงเหลือกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 มีดังนี้

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ลูกหนี้การค้าและรายได้ค้างรับ				
ลูกหนี้การค้า				
บริษัทย่อย	-	-	1,295,882	332,109
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	29,288	52	28,834	22
กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกัน	52,736	54,293	2,629	2,648
รวม	**82,024**	**54,345**	**1,327,345**	**334,779**
รายได้ค้างรับ				
บริษัทย่อย	-	-	1,580	325,817
การร่วมค้า	350	-	350	-
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	1	5,305	-	5,305
รวม	**351**	**5,305**	**1,930**	**331,122**
รวมลูกหนี้การค้าและรายได้ค้างรับ	**82,375**	**59,650**	**1,329,275**	**665,901**
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(52,737)	(54,293)	(2,629)	(2,648)
สุทธิ	**29,638**	**5,357**	**1,326,646**	**663,253**
ลูกหนี้อื่น				
บริษัทใหญ่	250	-	250	-
บริษัทย่อย	-	-	45,826	99,544
การร่วมค้า	42,449	90,825	42,449	90,825
รวม	**42,699**	**90,825**	**88,525**	**190,369**

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
เงินให้กู้ยืมแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน				
ส่วนของเงินให้กู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี				
บริษัทย่อย	-	-	40,000	-
การร่วมค้า	485,725	244,591	485,725	244,591
	485,725	**244,591**	**525,725**	**244,591**
เงินให้กู้ยืมระยะยาว				
บริษัทย่อย	-	-	10,000	40,000
การร่วมค้า	1,457,174	1,712,138	1,457,174	1,712,138
	1,457,174	**1,712,138**	**1,467,174**	**1,752,138**
รวม	**1,942,899**	**1,956,729**	**1,992,899**	**1,996,729**

เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บริษัทย่อยมีอายุสัญญา 2 ปี และ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 มีอัตราดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5.05 ถึง 5.64 ต่อปี (31 ธันวาคม 2560 : ร้อยละ 5.05 ถึง 5.17 ต่อปี)

เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่การร่วมค้ามีอายุสัญญา 10 ปี และมีอัตราดอกเบี้ยต่อปีในอัตราร้อยละ LIBOR + 3

รายการเคลื่อนไหวของเงินให้กู้ยืมแก่บริษัทย่อยและการร่วมค้าสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 มีดังนี้

	งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560
	พันบาท	พันบาท
เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่การร่วมค้า		
ณ วันที่ 1 มกราคม	-	18,186
ลดลง	-	(18,186)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม	**-**	**-**

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
เงินให้กู้ยืมระยะยาว				
บริษัทย่อย				
ณ วันที่ 1 มกราคม	-	-	40,000	30,000
เพิ่มขึ้น	-	-	10,000	10,000
ณ วันที่ 31 ธันวาคม	**-**	**-**	**50,000**	**40,000**
การร่วมค้า				
ณ วันที่ 1 มกราคม	1,956,729	2,145,947	1,956,729	2,145,947
ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง	(13,830)	(189,218)	(13,830)	(189,218)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม	**1,942,899**	**1,956,729**	**1,942,899**	**1,956,729**

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น				
บริษัทย่อย	-	-	-	560
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	2	2	2	2
รวม	**2**	**2**	**2**	**562**
เจ้าหนี้การค้า				
บริษัทใหญ่	72	-	72	-
บริษัทย่อย	-	-	13,596	16,956
การร่วมค้า	445	-	-	-
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	2,052	919	1,781	765
กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกัน	1,252	3,732	1,252	2,339
รวม	**3,821**	**4,651**	**16,701**	**20,060**
เจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น				
บริษัทย่อย	-	-	3,555	23,398
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	97	830	97	125
กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกัน	72	-	72	-
รวม	**169**	**830**	**3,724**	**23,523**
เงินรับล่วงหน้าค่าบริการจากลูกค้า				
บริษัทย่อย	-	-	3,411	14,178
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	9,974	5,714	8,865	4,649
รวม	**9,974**	**5,714**	**12,276**	**18,827**

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย				
บริษัทย่อย	-	-	143,663	109,696
การร่วมค้า	-	1,794	-	-
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	374	928	370	926
กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกัน	14,686	8,011	-	-
รวม	**15,060**	**10,733**	**144,033**	**110,622**
หนี้สินหมุนเวียนอื่น				
บริษัทย่อย	-	-	-	10
กิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน	2,200	2,200	160	160
รวม	**2,200**	**2,200**	**160**	**170**
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น				
บริษัทย่อย	**-**	**-**	**1,308**	**1,444**

ค่าตอบแทนผู้บริหารสำคัญ

ค่าตอบแทนผู้บริหารสำคัญประกอบด้วย

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ผลประโยชน์ระยะสั้น	55,403	101,279	55,035	57,868
ผลประโยชน์ระยะยาวอื่น				
- ต้นทุนบริการที่แสดงรวมในค่าใช้จ่ายบริหาร	1,154	1,740	1,154	1,056
- ต้นทุนดอกเบี้ยที่แสดงรวมในต้นทุนทางการเงิน	824	1,003	824	590
- การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์	401	3,840	401	3,840
รวม	**57,782**	**107,862**	**57,414**	**63,354**

ตลอดเวลาที่ผ่านมากรรมการของกลุ่มกิจการหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน อาจซื้อสินค้าจากกลุ่มบริษัท รายการซื้อเหล่านี้มีระยะเวลาและเงื่อนไขปกติเช่นเดียวกับรายการที่กลุ่มบริษัทมีกับพนักงานหรือลูกค้า

ค่าตอบแทนกรรมการ

ค่าตอบแทนกรรมการเป็นค่าตอบแทนรายเดือน ค่าตอบแทนประจำปี เบี้ยประชุมและผลประโยชน์อื่น ค่าตอบแทนกรรมการเหล่านี้ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นของบริษัท ค่าตอบแทนกรรมการนี้เป็นส่วนหนึ่งของค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหารที่แสดงไว้ในงบกำไรขาดทุน

สัญญาสำคัญที่ทำกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีดังนี้

1. บริษัทและบริษัทย่อยได้ทำสัญญากับบริษัทย่อยแห่งหนึ่ง โดยบริษัทและบริษัทย่อยมีภาระผูกพันที่จะต้องชำระค่าสิทธิ (Royalty) ร้อยละ 1 ของรายได้ที่ได้มาจากการขายหรือให้เช่าสถานีควบคุมเครือข่ายภาคพื้นดิน (เกตเวย์) ไอพีสตาร์ ร้อยละ 1 ของรายได้ที่ได้มาจากการขายหรือให้เช่าอุปกรณ์ปลายทางไอพีสตาร์ (IPSTAR User Terminal : “UT”) และร้อยละ 3 ของรายได้ที่ได้มาจากการขายหรือให้เช่าช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคม 4

2. บริษัทได้ทำสัญญาในการดำเนินธุรกิจทางด้านดาวเทียมกับบริษัทย่อยและกิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน โดยบริษัทมีภาระผูกพันในการให้บริการเช่าช่องสัญญาณดาวเทียมและให้คำปรึกษา บริษัทย่อยและกิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกันมีภาระผูกพันต่อบริษัทที่จะต้องชำระค่าบริการดังกล่าวตามสัญญาอีกเป็นจำนวนเงินรวมประมาณ 14.97 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 9.20 ล้านบาท (2560: ประมาณ 33.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 14.60 ล้านบาท) ค่าบริการเป็นไปตามอัตราที่ตกลงไว้ในสัญญา คิดตามจำนวนที่ใช้จริงหรือคิดตามจำนวนการติดตั้งอุปกรณ์รับส่งสัญญาณปลายทาง

3. บริษัทได้ทำสัญญากับบริษัทย่อยแห่งหนึ่ง โดยบริษัทย่อยมีภาระผูกพันในการให้บริการรวมสัญญาณภาพ สัญญาณเสียง และสัญญาณข้อมูล ซึ่งบริษัทมีภาระผูกพันที่จะต้องชำระค่าบริการ เป็นจำนวนเงิน 6,480 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อช่อง/ต่อปี

5. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
เงินสดในมือ	105,311	41,066	91,879	25,358
เงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวันและประเภทออมทรัพย์	2,230,682	1,629,080	1,330,209	658,408
เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง	494,242	290,625	297,666	-
รวม	**2,830,235**	**1,960,771**	**1,719,754**	**683,766**
อัตราดอกเบี้ยถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์และเงินฝากประจำ	**0.71%**	**0.67%**	**0.77%**	**0.24%**

6. เงินลงทุนชั่วคราว

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
เงินฝากระยะสั้นและตั๋วแลกเงิน	2,272,934	2,501,522	1,787,934	2,412,500
ตราสารหนี้ที่เป็นหลักทรัพย์เผื่อขาย	1,954,276	905,547	2,046,221	1,023,962
รวม	**4,227,210**	**3,407,069**	**3,834,155**	**3,436,462**

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 เงินฝากระยะสั้นและตั๋วแลกเงินมีอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 0.80 ถึง ร้อยละ 2.87 ต่อปี (31 ธันวาคม 2560: ร้อยละ 1.35 ถึง ร้อยละ 1.70 ต่อปี) และครบกำหนดชำระภายใน 1 ปี

7. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้หมุนเวียนอื่น

	หมายเหตุ	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
		พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ลูกหนี้การค้า					
กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	4	82,024	54,345	1,327,345	334,779
กิจการอื่น		1,891,098	1,708,865	1,144,910	985,674
รวม		**1,973,122**	**1,763,210**	**2,472,255**	**1,320,453**
รายได้ค้างรับ					
กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	4	351	5,305	1,930	331,122
กิจการอื่น		639,793	413,580	447,482	407,601
รวม		**640,144**	**418,885**	**449,412**	**738,723**
ลูกหนี้หมุนเวียนอื่น					
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า		49,760	46,744	28,567	31,125
เงินจ่ายล่วงหน้า		159,038	158,977	139,418	136,060
อื่นๆ		106,599	33,102	79,881	14,300
รวม		**315,397**	**238,823**	**247,866**	**181,485**
รวมลูกหนี้การค้า รายได้ค้างรับ และลูกหนี้หมุนเวียนอื่น		**2,928,663**	**2,420,918**	**3,169,533**	**2,240,661**
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		(1,077,230)	(754,059)	(598,505)	(283,248)
สุทธิ		**1,851,433**	**1,666,859**	**2,571,028**	**1,957,413**

	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญสำหรับ				
ปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม	**358,395**	**494,033**	**337,681**	**109,610**

การวิเคราะห์อายุของลูกหนี้การค้า มีดังนี้

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
กิจการที่เกี่ยวข้องกัน				
ยังไม่ครบกำหนดชำระ	8,668	22	795,961	291,797
เกินกำหนดชำระ:				
น้อยกว่า 3 เดือน	3,721	30	411,054	38,667
3 - 6 เดือน	15,537	-	115,739	768
6 - 12 เดือน	463	-	1,063	-
มากกว่า 12 เดือน	53,635	54,293	3,528	3,547
	82,024	**54,345**	**1,327,345**	**334,779**
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(52,737)	(54,293)	(2,629)	(2,648)
	29,287	**52**	**1,324,716**	**332,131**
กิจการอื่น				
ยังไม่ครบกำหนดชำระ	138,934	253,857	97,118	146,600
เกินกำหนดชำระ:				
น้อยกว่า 3 เดือน	416,532	426,551	345,010	187,225
3 - 6 เดือน	226,721	395,136	100,455	192,006
6 - 12 เดือน	256,184	389,601	148,889	264,450
มากกว่า 12 เดือน	852,727	243,720	453,438	195,393
	1,891,098	**1,708,865**	**1,144,910**	**985,674**
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(1,024,493)	(699,766)	(595,876)	(280,600)
	866,605	**1,009,099**	**549,034**	**705,074**
สุทธิ	**895,892**	**1,009,151**	**1,873,750**	**1,037,205**

โดยปกติระยะเวลาการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าของกลุ่มบริษัทสำหรับลูกค้าทั่วไป มีระยะเวลาตั้งแต่ 15 วัน ถึง 120 วัน

8. สินค้าคงเหลือ

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
วัตถุดิบและวัสดุสิ้นเปลือง	45,066	47,069	44,777	46,776
งานระหว่างทำ	15,434	14,717	15,434	14,717
สินค้าสำเร็จรูป	154,303	157,780	113,551	114,800
สินค้าระหว่างทาง	134	535	-	402
	214,937	**220,101**	**173,762**	**176,695**
หัก ค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าคงเหลือ	(92,453)	(95,287)	(75,482)	(69,802)
สุทธิ	**122,484**	**124,814**	**98,280**	**106,893**

9. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและหนี้สินที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสินทรัพย์ที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย

เงินลงทุนในบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) (“CSL”) ถูกนำเสนอเป็นกลุ่มสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขาย ซึ่งเป็นไปตามข้อผูกมัดของสัญญา Shares Tender Agreement ตามที่บริษัท ไทย แอนวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด (“Thai AI”) (เดิมชื่อ บริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด (“DTV”)) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท ได้ลงนามเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2560 เพื่อขายหุ้นสามัญทั้งหมดที่ถืออยู่ใน CSL จำนวน 250,099,990 หุ้น หรือคิดเป็นร้อยละ 42.07 ของหุ้นที่ออกและชำระเต็มมูลค่าแล้ว ให้แก่บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด (“AWN”) ในราคาเสนอซื้อ 7.80 บาทต่อหุ้น คิดเป็นมูลค่า 1,950.78 ล้านบาท ซึ่งการขายได้เสร็จสิ้นแล้ว เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561 โดยมีกำไรจากการจำหน่ายเงินลงทุนดังกล่าวจำนวน 1,949.52 ล้านบาท และกำไรจากการดำเนินงานที่ยกเลิกจำนวน 29.65 ล้านบาท ในงบกำไรขาดทุนรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

กำไรจากการจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัทย่อย สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 แสดงรายการดังต่อไปนี้

	หน่วย : พันบาท
สิ่งตอบแทนที่ได้รับจากการขาย	1,950,780
หัก ค่าใช้จ่ายในการขาย	(4,876)
สิ่งตอบแทนที่ได้รับจากการขาย-สุทธิ	**1,945,904**
สินทรัพย์รวม	1,842,453
หนี้สินรวม	1,020,338
สินทรัพย์สุทธิ	**822,115**
หัก ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	(474,756)
สินทรัพย์สุทธิส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่	347,359
โอนกลับบัญชีผลกำไรสะสมจากการลดสัดส่วนการลงทุนในบริษัทย่อย	350,971
	3,612
กำไรจากการจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัทย่อย	**1,949,516**

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 กลุ่มสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขาย ประกอบด้วย

รายละเอียดของกลุ่มสินทรัพย์ที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขายและหนี้สินที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย มีดังต่อไปนี้

	งบการเงินรวม
	ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560
	พันบาท
สินทรัพย์	
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	329,573
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้หมุนเวียนอื่น	446,297
สินค้าคงเหลือ	43,767
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	797
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	872,880
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	68,617
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี	51,683
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	23,575
	1,837,189
หนี้สิน	
เงินกู้ยืมระยะสั้นจากสถาบันการเงิน	250,000
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น	432,790
เจ้าหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	90
ส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	60,548
เงินรับล่วงหน้าค่าบริการจากลูกค้า	121,549
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย	6,585
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	7,464
เงินกู้ยืมระยะยาว	1,799
ประมาณการหนี้สินไม่หมุนเวียนสำหรับผลประโยชน์พนักงาน	154,983
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	19,449
	1,055,257

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

งบกำไรขาดทุนสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 ได้ถูกจัดประเภทใหม่เพื่อนำเสนอการดำเนินงานที่ยกเลิกเป็นรายการแยกต่างหากจากการดำเนินงานต่อเนื่อง ดังนี้

		งบการเงินรวม	
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม	หมายเหตุ	2561	2560
		พันบาท	พันบาท
ผลการดำเนินงานของการดำเนินงานที่ยกเลิก			
รายได้		227,372	2,818,829
ค่าใช้จ่าย		(189,241)	(2,421,954)
ผลการดำเนินงานจากกิจกรรมการดำเนินงาน		**38,131**	**396,875**
ภาษีเงินได้		(8,482)	(71,214)
ผลการดำเนินงานจากกิจกรรมการดำเนินงาน (สุทธิจากภาษีเงินได้)		**29,649**	**325,661**
กำไรต่อหุ้น			
กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน *(บาท)*	29	0.01	0.12
กำไรต่อหุ้นปรับลด *(บาท)*	29	0.01	0.12

	งบการเงินรวม
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม	2560
	พันบาท
กระแสเงินสดได้มาจาก (ใช้ไปใน) การดำเนินงานที่ยกเลิก	
เงินสดสุทธิได้มาจากกิจกรรมการดำเนินงาน	442,196
เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมลงทุน	(222,051)
เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมจัดหาเงิน	(310,900)
เงินสดสุทธิใช้ไปในการดำเนินงานที่ยกเลิก	**(90,755)**

10. เงินลงทุนในบริษัทย่อยและการร่วมค้า

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
เงินลงทุนในบริษัทย่อย	-	-	522,595	1,098,814
เงินลงทุนในการร่วมค้า	1,444,283	1,356,701	1,444,283	1,356,701
รวมเงินลงทุน - สุทธิ	**1,444,283**	**1,356,701**	**1,966,878**	**2,455,515**
โดยแสดงรายการในงบแสดงฐานะทางการเงินดังนี้				
เงินลงทุนซึ่งบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสีย	1,444,283	1,356,701	2,946,904	3,031,560
หนี้สินสุทธิในบริษัทย่อย	-	-	(980,026)	(576,045)
รวมเงินลงทุน - สุทธิ	**1,444,283**	**1,356,701**	**1,966,878**	**2,455,515**

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ณ วันที่ 1 มกราคม	1,356,701	1,417,201	2,455,515	1,290,210
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี	-	-	-	2,071,866
เงินลงทุนเพิ่มขึ้น	-	-	-	1,272
ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) สุทธิจากเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย	119,388	196,185	1,628,780	(263,786)
ส่วนแบ่งกำไรสุทธิจากการดำเนินงานที่ยกเลิก	-	-	12,509	136,958
เงินปันผลรับ	-	-	(1,717,155)	(431,474)
กำไร (ขาดทุน) จากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยสำหรับโครงการผลประโยชน์พนักงาน	-	(77,978)	130	(61,256)
รายการตัดจ่ายจากการขายเงินลงทุนในบริษัทย่อย	-	-	(350,971)	-
การปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	(31,806)	(178,707)	(61,930)	(288,275)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม	**1,444,283**	**1,356,701**	**1,966,878**	**2,455,515**

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

เงินลงทุนในบริษัทย่อยและการร่วมค้า ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 และเงินปันผลรับสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน มีดังนี้

	งบการเงินรวม									
	สัดส่วนความเป็นเจ้าของ		ทุนชำระแล้ว		ราคาทุน		มูลค่าตามวิธีส่วนได้เสีย		เงินปันผลรับ	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560
	ร้อยละ	*ร้อยละ*			ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท
การร่วมค้า										
บริษัท เชนนิงตัน อินเวสเม้นท์ส พีทีอี จำกัด	51.00	51.00	15 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์	15 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์	138	138	1,444	1,357	-	-
					138	**138**	**1,444**	**1,357**	**-**	**-**

บริษัทไม่มีเงินลงทุนในการร่วมค้าซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ดังนั้นจึงไม่มีราคาที่เปิดเผยต่อสาธารณชน

	งบการเงินเฉพาะกิจการ									
	สัดส่วนความเป็นเจ้าของ		ทุนชำระแล้ว		ราคาทุนสุทธิจากการด้อยค่า		มูลค่าตามวิธีส่วนได้เสีย		เงินปันผลสำหรับปี	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560
	ร้อยละ	ร้อยละ			ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท
บริษัทย่อย										
บริษัท ไทย แอนวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด (เดิมชื่อ บริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด)	99.99	99.99	399 ล้านบาท	399 ล้านบาท	399	399	478	419	1,491	95
บริษัท ไอพีสตาร์ จำกัด	100.00	100.00	2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	157	157	(964)	(564)	-	-
บริษัท สตาร์ นิวเคลียส จำกัด	100.00	100.00	-	-	-	-	74	149	99	68
บริษัท ไอพีสตาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล พีทีอี จำกัด	100.00	100.00	20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์	20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์	1	1	1	37	-	-
บริษัท ไอพีสตาร์ โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด	100.00	100.00	20,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ	20,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ	1	1	54	43	-	-
บริษัท แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวิร์ค จำกัด	100.00	100.00	600,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ	600,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ	21	21	84	68	-	-
บริษัท ไอพีสตาร์ ออสเตรเลีย พีทีวาย จำกัด	100.00	100.00	6.95 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย	6.95 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย	425	425	249	383	-	-
บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด	99.99	99.99	0.25 ล้านบาท	0.25 ล้านบาท	-	-	8	5	-	-
บริษัท ไอพีสตาร์ เจแปน จำกัด	100.00	100.00	100 ล้านเยน	100 ล้านเยน	33	33	261	202	29	-
บริษัท ไอพีสตาร์ นิวซีแลนด์ จำกัด	100.00	100.00	3.20 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์	3.20 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์	98	98	102	108	-	-
บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล แซทเทลไลท์ จำกัด	100.00	100.00	50,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ	50,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ	2	2	160	240	98	268
บริษัท ไอพีสตาร์ (อินเดีย) ไพรเวท จำกัด	100.00	100.00	30 ล้านรูปีอินเดีย	30 ล้านรูปีอินเดีย	16	16	32	21	-	-
บริษัท ทีซี โกลเบิล เซอร์วิส จำกัด	100.00	100.00	12,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ	12,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ	1	1	(16)	(12)	-	-
รวม					**1,154**	**1,154**	**523**	**1,099**	**1,717**	**431**
การร่วมค้า										
บริษัท เชนนิงตัน อินเวสเม้นท์ส พีทีอี จำกัด	51.00	51.00	15 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์	15 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์	**138**	**138**	**1,444**	**1,357**	**-**	**-**

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

การร่วมค้า

ตารางต่อไปนี้สรุปข้อมูลทางการเงินการร่วมค้าที่รวมอยู่ในงบการเงินของการร่วมค้า ปรับปรุงด้วยการปรับมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่ซื้อ และความแตกต่างของนโยบายการบัญชี การกระทบยอดรายการระหว่างข้อมูลทางการเงินโดยสรุปดังกล่าวกับมูลค่าตามบัญชีของส่วนได้เสียของกลุ่มกิจการในกิจการเหล่านี้

	วันที่รายงาน	สัดส่วนความเป็นเจ้าของ	สินทรัพย์หมุนเวียน	สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	หนี้สินหมุนเวียน	หนี้สินไม่หมุนเวียน	สินทรัพย์สุทธิ	รายได้รวม	กำไรสุทธิ	ขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น	กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม
		ร้อยละ	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ปี 2561											
บริษัท เชนนิงตัน	31										
อินเวสเม้นท์ส พีทีอี จำกัด	ธันวาคม	51.00	151,905	6,701,997	(89,239)	(3,829,076)	2,935,587	4	234,093	(73,483)	160,610
รวม			**151,905**	**6,701,997**	**(89,239)**	**(3,829,076)**	**2,935,587**	**4**	**234,093**	**(73,483)**	**160,610**
ปี 2560											
บริษัท เชนนิงตัน	31										
อินเวสเม้นท์ส พีทีอี จำกัด	ธันวาคม	51.00	105,507	6,702,003	(668,610)	(3,374,303)	2,764,597	8	384,676	(361,722)	22,954
รวม			**105,507**	**6,702,003**	**(668,610)**	**(3,374,303)**	**2,764,597**	**8**	**384,676**	**(361,722)**	**22,954**

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของเงินลงทุนในบริษัทย่อยและการร่วมค้าสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 มีดังต่อไปนี้

บริษัทย่อย

ในการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด ("DTV") ครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2561 ผู้ถือหุ้นมีมติอนุมัติให้เปลี่ยนชื่อ บริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด เป็น บริษัท ไทย แอนวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด ซึ่งได้จดทะเบียนแก้ไขต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ณ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2561

การร่วมค้า

การจ่ายเงินปันผลของบริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด ("LTC")

ในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นของ LTC เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2561 ผู้ถือหุ้นมีมติอนุมัติให้จ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นจากผลการดำเนินงานประจำปี 2560 ของ LTC เป็นจำนวนเงิน 28 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ภาระผูกพัน

ตามที่ระบุไว้ในสัญญาร่วมทุนระหว่างกลุ่มบริษัทและรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กลุ่มบริษัทจะต้องโอนหุ้นทั้งหมดใน LTC ให้แก่รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาอนุญาตให้ดำเนินการในปี 2589 (หมายเหตุ 32.2)

11. ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม

ตารางต่อไปนี้สรุปข้อมูลเกี่ยวกับบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) ("CSL") แต่ละรายการของกลุ่มบริษัทที่มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมที่มีสาระสำคัญ ก่อนการตัดรายการระหว่างกัน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560

	หน่วย : พันบาท
ร้อยละของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	57.93%
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย	1,837,189
หนี้สินไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย	(1,055,257)
สินทรัพย์สุทธิ	**781,932**
มูลค่าตามบัญชีของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	457,616

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560

	หน่วย : พันบาท
ร้อยละของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	57.93%
กำไรจากการดำเนินงานที่ยกเลิก	325,743
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น	15,346
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม	**341,089**
กำไรที่แบ่งให้กับส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	188,703
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นที่แบ่งให้กับส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	197,593

12. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

	งบการเงินรวม				
	ที่ดิน สิทธิการเช่าที่ดินและอาคาร	อุปกรณ์	รถยนต์และอุปกรณ์สำนักงาน	สินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	รวม
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ราคาทุน					
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	**711,377**	**12,430,414**	**1,348,443**	**41,541**	**14,531,775**
เพิ่มขึ้น	11,559	89,980	97,633	115,196	314,368
โอน	58,249	12,323	56,929	(152,131)	(24,630)
จำหน่าย	-	(57,353)	(50,874)	-	(108,227)
ตัดจำหน่าย	(2,098)	(202,607)	(12,117)	-	(216,822)
การปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	(5,603)	(26,151)	(5,097)	(99)	(36,950)
หัก โอนไปสินทรัพย์หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย	(334,775)	(802,652)	(1,056,036)	(127)	(2,193,590)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561	**438,709**	**11,443,954**	**378,881**	**4,380**	**12,265,924**
เพิ่มขึ้น	2,010	61,474	24,061	5,237	92,782
โอน	(1,630)	(9,939)	(9,122)	(77)	(20,768)
จำหน่าย	(427)	(32,149)	(33,594)	-	(66,170)
ตัดจำหน่าย	(1,138)	(17,704)	(2,994)	-	(21,836)
การปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	(27,248)	(19,726)	(5,004)	(577)	(52,555)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**410,276**	**11,425,910**	**352,228**	**8,963**	**12,197,377**

	งบการเงินรวม				
	ที่ดิน สิทธิการเช่าที่ดินและอาคาร	อุปกรณ์	รถยนต์และอุปกรณ์สำนักงาน	สินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	รวม
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ค่าเสื่อมราคาสะสมและขาดทุนจากการด้อยค่า					
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	**396,328**	**3,820,559**	**967,728**	**-**	**5,184,615**
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี	38,534	749,092	122,389	-	910,015
โอน	(20,414)	4,651	(3,130)	-	(18,893)
จำหน่าย	-	(57,130)	(48,169)	-	(105,299)
ตัดจำหน่าย	(1,888)	(202,583)	(10,659)	-	(215,130)
การปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	(5,398)	(19,783)	(2,810)	-	(27,991)
หัก โอนไปสินทรัพย์หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย	(28,068)	(554,201)	(738,440)	-	(1,320,709)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561	**379,094**	**3,740,605**	**286,909**	**-**	**4,406,608**
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี	19,752	660,192	39,468	-	719,412
ขาดทุนจากการด้อยค่า	-	2,423,000	-	-	2,423,000
โอน	(1,558)	(29,015)	(8,370)	-	(38,943)
จำหน่าย	(356)	(25,349)	(29,891)	-	(55,596)
ตัดจำหน่าย	(1,136)	(17,620)	(2,931)	-	(21,687)
การปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	(27,027)	(18,638)	(4,455)	-	(50,120)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**368,769**	**6,733,175**	**280,730**	**-**	**7,382,674**

	งบการเงินรวม				
	ที่ดิน สิทธิการเช่าที่ดินและอาคาร	อุปกรณ์	รถยนต์และอุปกรณ์สำนักงาน	สินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	รวม
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
มูลค่าสุทธิทางบัญชี					
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560					
ภายใต้กรรมสิทธิ์ของกลุ่มบริษัท	315,049	8,609,855	346,914	41,541	9,313,359
ภายใต้สัญญาเช่าการเงิน	-	-	33,801	-	33,801
	315,049	**8,609,855**	**380,715**	**41,541**	**9,347,160**
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561					
ภายใต้กรรมสิทธิ์ของกลุ่มบริษัท	59,615	7,703,349	70,984	4,380	7,838,328
ภายใต้สัญญาเช่าการเงิน	-	-	20,988	-	20,988
	59,615	**7,703,349**	**91,972**	**4,380**	**7,859,316**
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561					
ภายใต้กรรมสิทธิ์ของกลุ่มบริษัท	41,507	4,692,735	55,131	8,963	4,798,336
ภายใต้สัญญาเช่าการเงิน	-	-	16,367	-	16,367
	41,507	**4,692,735**	**71,498**	**8,963**	**4,814,703**

ราคาทรัพย์สินของกลุ่มบริษัทก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของอาคารและอุปกรณ์ ซึ่งได้คิดค่าเสื่อมราคาเต็มจำนวนแล้วแต่ยังคงใช้งานจนถึง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 มีจำนวน 2,239.61 ล้านบาท (31 ธันวาคม 2560 : 2,123.43 ล้านบาท)

การด้อยค่าของอุปกรณ์

เนื่องจากธุรกิจดาวเทียมมีการแข่งขันสูง มีผลทำให้ราคาตลาดลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจดาวเทียม ทั้งนี้ บริษัทได้ทดสอบการด้อยค่าของอุปกรณ์ ซึ่งวัดมูลค่าโดยการคิดลดกระแสเงินสดในอนาคตที่คาดว่าจะได้รับ โดยใช้อัตราคิดลดร้อยละ 8 ซึ่งพบว่ามูลค่าตามบัญชีสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน จึงบันทึกขาดทุนจากการด้อยค่าจำนวน 2,423 ล้านบาท โดยแสดงอยู่ในขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

	งบการเงินเฉพาะกิจการ				
	สิทธิการเช่าที่ดินและอาคาร	อุปกรณ์	รถยนต์และอุปกรณ์สำนักงาน	สินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	รวม
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ราคาทุน					
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	**160,548**	**10,673,958**	**222,054**	**-**	**11,056,560**
เพิ่มขึ้น	8,438	25,954	21,045	-	55,437
โอน	-	(1,882)	-	-	(1,882)
จำหน่าย	(295)	(49,036)	(18,891)	-	(68,222)
ตัดจำหน่าย	(131)	(94,106)	(1,391)	-	(95,628)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561	**168,560**	**10,554,888**	**222,817**	**-**	**10,946,265**
เพิ่มขึ้น	2,004	51,233	12,608	-	65,845
โอน	(1,630)	11,030	(8,298)	-	1,102
จำหน่าย	(427)	(32,149)	(24,450)	-	(57,026)
ตัดจำหน่าย	(1,138)	(17,468)	(1,878)	-	(20,484)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**167,369**	**10,567,534**	**200,799**	**-**	**10,935,702**

	งบการเงินเฉพาะกิจการ				
	สิทธิการเช่าที่ดินและอาคาร	อุปกรณ์	รถยนต์และอุปกรณ์สำนักงาน	สินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	รวม
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ค่าเสื่อมราคาสะสมและขาดทุนจากการด้อยค่า					
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	**92,896**	**2,368,021**	**154,507**	**-**	**2,615,424**
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี	22,280	650,788	26,629	-	699,697
โอน	-	(360)	-	-	(360)
จำหน่าย	(295)	(48,975)	(17,672)	-	(66,942)
ตัดจำหน่าย	(98)	(94,106)	(1,391)	-	(95,595)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561	**114,783**	**2,875,368**	**162,073**	**-**	**3,152,224**
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี	18,841	629,635	24,630	-	673,106
ขาดทุนจากการด้อยค่า	-	2,423,000	-	-	2,423,000
โอน	(1,558)	(7,831)	(7,548)	-	(16,937)
จำหน่าย	(356)	(25,349)	(20,892)	-	(46,597)
ตัดจำหน่าย	(1,136)	(17,384)	(1,815)	-	(20,335)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**130,574**	**5,877,439**	**156,448**	**-**	**6,164,461**
มูลค่าสุทธิทางบัญชี					
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560					
ภายใต้กรรมสิทธิ์ของกลุ่มบริษัท	67,652	8,305,937	37,322	-	8,410,911
ภายใต้สัญญาเช่าการเงิน	-	-	30,225	-	30,225
	67,652	**8,305,937**	**67,547**	**-**	**8,441,136**

	งบการเงินเฉพาะกิจการ				
	สิทธิการเช่าที่ดินและอาคาร	อุปกรณ์	รถยนต์และอุปกรณ์สำนักงาน	สินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	รวม
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561					
ภายใต้กรรมสิทธิ์ของกลุ่มบริษัท	53,777	7,679,520	39,756	-	7,773,053
ภายใต้สัญญาเช่าการเงิน	-	-	20,988	-	20,988
	53,777	**7,679,520**	**60,744**	**-**	**7,794,041**
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561					
ภายใต้กรรมสิทธิ์ของกลุ่มบริษัท	36,795	4,690,095	27,984	-	4,754,874
ภายใต้สัญญาเช่าการเงิน	-	-	16,367	-	16,367
	36,795	**4,690,095**	**44,351**	**-**	**4,771,241**

ราคาทรัพย์สินของบริษัทก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของอาคารและอุปกรณ์ ซึ่งได้คิดค่าเสื่อมราคาเต็มจำนวนแล้ว แต่ยังคงใช้งานจนถึง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 มีจำนวน 1,722.15 ล้านบาท (31 ธันวาคม 2560 : 1,571.74 ล้านบาท)

13. สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชีและสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

	งบการเงินรวม				
	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินงาน	ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี	สินทรัพย์ไม่มีตัวตน		
			ค่าความนิยม	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ราคาทุน					
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	**26,232,910**	**20,233**	**968,984**	**1,851,326**	**2,820,310**
เพิ่มขึ้น	-	-	-	32,754	32,754
โอน	186	-	-	(640)	(640)
จำหน่าย	-	-	-	(800)	(800)
ตัดจำหน่าย	-	(56)	-	(1,456)	(1,456)
การปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	-	-	(1,481)	(13,430)	(14,911)
หัก โอนไปสินทรัพย์หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย	-	-	-	(251,947)	(251,947)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561	**26,233,096**	**20,177**	**967,503**	**1,615,807**	**2,583,310**
เพิ่มขึ้น	271	-	-	1,409	1,409
โอน	17,710	-	-	-	-
จำหน่าย	-	-	-	(298)	(298)
ตัดจำหน่าย	-	-	-	(8,135)	(8,135)
การปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	-	-	(5,096)	(5,639)	(10,735)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**26,251,077**	**20,177**	**962,407**	**1,603,144**	**2,565,551**

	งบการเงินรวม				
	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินงาน	ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี	สินทรัพย์ไม่มีตัวตน		
			ค่าความนิยม	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ค่าตัดจำหน่ายสะสมและขาดทุนจากการด้อยค่า					
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	**17,028,162**	**2,583**	**825,930**	**1,283,608**	**2,109,538**
ค่าตัดจำหน่ายสำหรับปี	2,022,365	2,017	-	125,265	125,265
ขาดทุนจากการด้อยค่า	3,196,000	-	85,059	27,622	112,681
โอน	-	-	-	(640)	(640)
จำหน่าย	-	-	-	(741)	(741)
ตัดจำหน่าย	-	(56)	-	(505)	(505)
การปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	-	-	2,550	(8,555)	(6,005)
หัก โอนไปสินทรัพย์หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย	-	-	-	(183,331)	(183,331)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561	**22,246,527**	**4,544**	**913,539**	**1,242,723**	**2,156,262**
ค่าตัดจำหน่ายสำหรับปี	1,150,330	2,018	-	103,921	103,921
กลับรายการการด้อยค่า	(170,000)	-	-	-	-
โอน	16,880	-	-	-	-
จำหน่าย	-	-	-	(298)	(298)
ตัดจำหน่าย	-	-	-	(8,128)	(8,128)
การปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	-	-	(5,877)	(5,357)	(11,234)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**23,243,737**	**6,562**	**907,662**	**1,332,861**	**2,240,523**

	งบการเงินรวม				
	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินงาน	ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี	สินทรัพย์ไม่มีตัวตน		
			ค่าความนิยม	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
มูลค่าสุทธิทางบัญชี					
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	**9,204,748**	**17,650**	**143,054**	**567,718**	**710,772**
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561	**3,986,569**	**15,633**	**53,964**	**373,084**	**427,048**
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**3,007,340**	**13,615**	**54,745**	**270,283**	**325,028**

การด้อยค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ

เนื่องจากธุรกิจดาวเทียมมีการแข่งขันสูง มีผลทำให้ราคาตลาดลดลงอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้บริษัทยังสูญเสียลูกค้ารายใหญ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศและยังไม่มีความแน่นอนในการหาลูกค้าทดแทน ซึ่งมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจดาวเทียมซึ่งบริษัทได้พิจารณาบันทึกขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการจำนวน 3,196 ล้านบาท สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560 อย่างไรก็ตามบริษัทได้ทดสอบการด้อยค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ ซึ่งวัดมูลค่าโดยการคิดลดกระแสเงินสดในอนาคตที่คาดว่าจะได้รับ โดยใช้อัตราคิดลดร้อยละ 8 ซึ่งพบว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนสูงกว่ามูลค่าตามบัญชี จึงบันทึกกลับรายการขาดทุนจากการด้อยค่าจำนวน 170 ล้านบาทสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

การด้อยค่าของค่าความนิยมและสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2560 เนื่องจากผลกระทบของการชะลอตัวของธุรกิจเหมืองและธุรกิจก่อสร้างในประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นลูกค้าหลักของบริษัท โอไรอ้อน แซทเทลไลท์ ซิสเทม พีทีวาย จำกัด จึงมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานของบริษัทดังกล่าว ซึ่งเป็นบริษัทย่อยทางอ้อมของกลุ่มบริษัท ทั้งนี้ บริษัทได้ทดสอบการด้อยค่าของค่าความนิยมและสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ซึ่งวัดมูลค่าโดยการคิดลดกระแสเงินสดในอนาคตที่คาดว่าจะได้รับ โดยใช้อัตราคิดลดร้อยละ 10 ซึ่งพบว่ามูลค่าตามบัญชีสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน จึงบันทึกขาดทุนจากการด้อยค่าของค่าความนิยมจำนวน 85 ล้านบาทและสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่นจำนวน 28 ล้านบาท โดยแสดงอยู่ในขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์

	งบการเงินเฉพาะกิจการ		
	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินงาน	ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น
	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ราคาทุน			
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	**26,232,910**	**20,177**	**1,419,784**
เพิ่มขึ้น	-	-	6,346
โอน	186	-	-
ตัดจำหน่าย	-	-	(126)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561	**26,233,096**	**20,177**	**1,426,004**
เพิ่มขึ้น	271	-	1,409
โอน	17,710	-	-
จำหน่าย	-	-	(298)
ตัดจำหน่าย	-	-	(8,135)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**26,251,077**	**20,177**	**1,418,980**
ค่าตัดจำหน่ายสะสมและขาดทุนจากการด้อยค่า			
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	**17,028,162**	**2,527**	**997,445**
ค่าตัดจำหน่ายสำหรับปี	2,022,365	2,017	95,120
ขาดทุนจากการด้อยค่า	3,196,000	-	-
ตัดจำหน่าย	-	-	(126)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561	**22,246,527**	**4,544**	**1,092,439**
ค่าตัดจำหน่ายสำหรับปี	1,150,330	2,018	94,592
กลับรายการด้อยค่า	(170,000)	-	-
โอน	16,880	-	-
จำหน่าย	-	-	(298)
ตัดจำหน่าย	-	-	(8,128)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**23,243,737**	**6,562**	**1,178,605**
มูลค่าสุทธิทางบัญชี			
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	**9,204,748**	**17,650**	**422,339**
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 และ 1 มกราคม 2561	**3,986,569**	**15,633**	**333,565**
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**3,007,340**	**13,615**	**240,375**

14. สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีภายหลังจากการนำมาหักกลบกันตามความเหมาะสม ได้แสดงรวมไว้ในงบแสดงฐานะการเงินโดยมีรายละเอียดดังนี้

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี	1,117,018	775,825	992,281	704,853
	1,117,018	**775,825**	**992,281**	**704,853**

สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีสำหรับรายการขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ยกไปจะรับรู้ได้ไม่เกินจำนวนที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่าจะมีกำไรทางภาษีในอนาคตเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ทางภาษีนั้น

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 บริษัทย่อยมีรายการขาดทุนสะสมทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ยกไปเพื่อหักกลบกับกำไรทางภาษีในอนาคตซึ่งไม่รับรู้อยู่ในงบการเงินรวม ดังต่อไปนี้ (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทย่อยได้ใช้ประโยชน์ในขาดทุนสะสมทางภาษีทั้งหมดแล้ว)

	2561	2560
	พันบาท	พันบาท
ปีที่หมดอายุ		
2561	-	34,652
2562	-	68,589
2563	-	45,717
2564	-	13,615
2565	-	9,867
รวม	**-**	**172,440**

รายการเคลื่อนไหวของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีรวมที่เกิดขึ้นในระหว่างปีมีดังนี้

	งบการเงินรวม			
		บันทึกเป็น (รายจ่าย)/รายได้ ใน		
	ณ วันที่ 1 มกราคม 2561	กำไรหรือขาดทุน *(หมายเหตุ 28)*	กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น	**ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561**
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี				
ยอดขาดทุนยกไป	3,122	63,904	(5,798)	61,228
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	4,350	2,284	(432)	6,202
ค่าเผื่อสินค้าเสื่อมสภาพ	16,250	(293)	(861)	15,096
เงินมัดจำรับ	30,735	(6,272)	-	24,463
เงินรับล่วงหน้าค่าบริการจากลูกค้า	21,131	(7,452)	(731)	12,948
ภาระผูกพันผลประโยชน์พนักงาน	33,941	(3,856)	931	31,016
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	17,765	18,946	(2,696)	34,015
การด้อยค่าของสินทรัพย์	639,200	276,229	-	915,429
อื่นๆ	9,331	5,854	1,436	16,621
รวม	**775,825**	**349,344**	**(8,151)**	**1,117,018**

	งบการเงินรวม				
		บันทึกเป็น (รายจ่าย)/รายได้ ใน			
	ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	กำไรหรือขาดทุน *(หมายเหตุ 28)*	กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น	การดำเนินงานที่ยกเลิก	**ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560**
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี					
ยอดขาดทุนยกไป	60,057	(47,482)	(2,571)	(6,882)	3,122
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	13,006	933	(62)	(9,527)	4,350
ค่าเผื่อสินค้าเสื่อมสภาพ	12,879	2,706	671	(6)	16,250
เงินมัดจำรับ	36,696	(5,961)	-	-	30,735
เงินรับล่วงหน้าค่าบริการจากลูกค้า	(11,674)	34,760	(366)	(1,589)	21,131
ภาระผูกพันผลประโยชน์พนักงาน	83,431	5,071	(18,333)	(36,228)	33,941
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	66,608	(48,209)	77	(711)	17,765
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	30,782	(30,910)	128	-	-
การด้อยค่าของสินทรัพย์	-	639,200	-	-	639,200
อื่นๆ	18,626	(3,336)	(2,328)	(3,631)	9,331
รวม	**310,411**	**546,772**	**(22,784)**	**(58,574)**	**775,825**

		งบการเงินเฉพาะกิจการ		
		บันทึกเป็น (รายจ่าย)/รายได้ ใน		
	ณ วันที่ 1 มกราคม 2561	กำไรหรือขาดทุน *(หมายเหตุ 28)*	กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น	**ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561**
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี				
ค่าเผื่อสินค้าเสื่อมสภาพ	13,960	1,136	-	15,096
เงินมัดจำรับ	29,963	(6,662)	-	23,301
ภาระผูกพันผลประโยชน์พนักงาน	29,790	(3,709)	1,037	27,118
การด้อยค่าของสินทรัพย์	639,200	276,229	-	915,429
อื่นๆ	(8,060)	16,664	2,733	11,337
รวม	**704,853**	**283,658**	**3,770**	**992,281**

		งบการเงินเฉพาะกิจการ		
		บันทึกเป็น (รายจ่าย)/รายได้ ใน		
	ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	กำไรหรือขาดทุน *(หมายเหตุ 28)*	กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น	**ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560**
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี				
ค่าเผื่อสินค้าเสื่อมสภาพ	11,522	2,438	-	13,960
เงินมัดจำรับ	35,821	(5,858)	-	29,963
ภาระผูกพันผลประโยชน์พนักงาน	41,502	4,680	(16,392)	29,790
การด้อยค่าของสินทรัพย์	-	639,200	-	639,200
อื่นๆ	(5,766)	(1,408)	(886)	(8,060)
รวม	**83,079**	**639,052**	**(17,278)**	**704,853**

15. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย	164,440	124,676	154,075	117,492
เงินมัดจำการประเมินภาษี	200,994	220,214	200,994	220,214
เงินมัดจำอื่น	15,290	15,506	15,290	15,506
อื่นๆ	17,459	11,835	10,000	-
	398,183	372,231	380,359	353,212
หัก ขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์	(53,955)	(54,234)	(53,955)	(54,234)
รวม	**344,228**	**317,997**	**326,404**	**298,978**

16. หนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ย

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ส่วนที่หมุนเวียน				
ส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี				
เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน	412,127	415,064	412,127	415,064
เงินกู้ยืมจากบุคคลภายนอกอื่น	8,714	6,724	8,714	6,724
รวมส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	420,841	421,788	420,841	421,788
หุ้นกู้ที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	2,253,000	-	2,275,000	-
รวมหนี้สินที่มีดอกเบี้ยระยะสั้น	2,673,841	421,788	2,695,841	421,788
ส่วนที่ไม่หมุนเวียน				
เงินกู้ยืมระยะยาว				
เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน	2,060,638	2,490,386	2,060,638	2,490,386
เงินกู้ยืมจากบุคคลภายนอกอื่น	18,061	23,997	18,061	23,997
รวมเงินกู้ยืมระยะยาว	2,078,699	2,514,383	2,078,699	2,514,383
หุ้นกู้ระยะยาว	2,270,312	4,510,246	2,273,312	4,547,246
รวมหนี้สินที่มีดอกเบี้ยไม่หมุนเวียน	4,349,011	7,024,629	4,352,011	7,061,629
รวม	**7,022,852**	**7,446,417**	**7,047,852**	**7,483,417**

หุ้นกู้ระยะยาว

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทมีหุ้นกู้ระยะยาวชนิดระบุชื่อผู้ถือไม่มีหลักประกัน ไม่ด้อยสิทธิ และมีผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ จำนวน 2 ชุด วงเงิน 4,550 ล้านบาท มูลค่าหน่วยละ 1,000 บาท มีรายละเอียดดังนี้

วันที่จำหน่าย	จำนวนหน่วย	จำนวนเงิน	อัตราดอกเบี้ย *(ต่อปี)*	กำหนดจ่ายชำระดอกเบี้ย	กำหนดชำระคืนเงินต้น	ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561
	หลักล้าน	ล้านบาท				ล้านบาท
29 กันยายน 2557	2.275	2,275	ร้อยละ 4.28	ทุก 6 เดือน	ครบกำหนดไถ่ถอนทั้งจำนวนในวันที่ 2 ตุลาคม 2562	2,275
29 กันยายน 2557	2.275	2,275	ร้อยละ 4.68	ทุก 6 เดือน	ครบกำหนดไถ่ถอนทั้งจำนวนในวันที่ 2 ตุลาคม 2564	2,275
รวมหุ้นกู้						4,550
หัก ต้นทุนในการออกหุ้นกู้						(3)
สุทธิ						**4,547**

การเปลี่ยนแปลงของเงินกู้ยืมสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

	หมายเหตุ	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
		พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
สำหรับแต่ละปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม					
ราคาตามบัญชีต้นงวด - สุทธิ		7,446,417	10,224,860	7,483,417	9,870,052
เงินกู้ยืมเพิ่มขึ้นสุทธิจากค่าใช้จ่าย					
ทางการเงิน		-	480,000	-	-
จ่ายคืนเงินกู้ยืม		(414,483)	(2,496,861)	(414,483)	(1,976,064)
ค่าตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายในการ					
จัดหาเงินกู้ยืม	26	1,066	1,066	1,066	1,066
กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน		(28,433)	(413,301)	(28,433)	(413,301)
อื่นๆ		18,285	(37,000)	6,285	1,664
หัก โอนไปสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
ที่ถือไว้เพื่อขาย		-	(312,347)	-	-
ราคาตามบัญชีปลายงวด - สุทธิ		**7,022,852**	**7,446,417**	**7,047,852**	**7,483,417**

กลุ่มบริษัทต้องดำรงอัตราส่วนทางการเงินตามที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ยืมระยะยาว

อัตราดอกเบี้ยของเงินกู้ยืมของกลุ่มบริษัทมีดังต่อไปนี้

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
เงินกู้ยืมทั้งสิ้น				
- อัตราคงที่	4,550,086	4,540,967	4,575,086	4,577,967
- อัตราลอยตัว	2,472,766	2,905,450	2,472,766	2,905,450
รวม	**7,022,852**	**7,446,417**	**7,047,852**	**7,483,417**
อัตราดอกเบี้ยถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก				
- เงินกู้ยืม	4.78%	3.70%	4.78%	3.70%
- หุ้นกู้	4.48%	4.48%	4.48%	4.48%

ระยะเวลาการครบกำหนดของเงินกู้ยืมระยะยาวและหุ้นกู้ระยะยาว - สุทธิจากต้นทุนทางการเงิน มีดังต่อไปนี้

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
เกินกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี	423,778	2,663,742	423,778	2,697,742
เกินกว่า 2 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	3,925,233	4,360,887	3,928,233	4,363,887
รวม	**4,349,011**	**7,024,629**	**4,352,011**	**7,061,629**

กลุ่มบริษัทต้องดำรงอัตราส่วนทางการเงินตามที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ยืมระยะยาว และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขรวมทั้งการรักษาอัตราส่วนทางการเงินที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ออกหุ้นกู้และผู้ถือหุ้นกู้

วงเงินกู้ยืมจากธนาคาร

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 กลุ่มบริษัทมีวงเงินกู้ยืมที่ยังไม่ได้ใช้จากธนาคารในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวน 3,924.41 ล้านบาท และ 30.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (2560: 4,583.03 ล้านบาท และ 30.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินที่เกิดจากกิจกรรมจัดหาเงิน

หน่วย: พันบาท

	งบการเงินรวม				
	เงินกู้ยืมระยะสั้น	หนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน	เงินกู้ยืมระยะยาว	หุ้นกู้	รวม
ณ วันที่ 1 มกราคม 2561	-	30,721	2,905,450	4,510,246	7,446,417
การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสด					
ชำระคืนเงินกู้ยืม	-	(10,231)	(404,252)	-	(414,483)
รายการที่ไม่ใช่เงินสด					
สัญญาเช่าทางการเงินเพิ่มขึ้น	-	6,285	-	-	6,285
ค่าใช้จ่ายในการจัดหาเงินกู้ยืมตัดจำหน่าย	-	-	-	1,066	1,066
การลงทุนในหุ้นกู้ภายในกลุ่มกิจการ	-	-	-	12,000	12,000
ปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	-	-	(28,433)	-	(28,433)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**-**	**26,775**	**2,472,765**	**4,523,312**	**7,022,852**

หน่วย: พันบาท

	งบการเงินรวม				
	เงินกู้ยืมระยะสั้น	หนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน	เงินกู้ยืมระยะยาว	หุ้นกู้	รวม
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	230,000	43,369	5,405,311	4,546,180	10,224,860
การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสด					
เงินกู้เพิ่ม	480,000	-	-	-	480,000
ชำระคืนเงินกู้ยืม	(460,000)	(10,301)	(2,026,560)	-	(2,496,861)
รายการที่ไม่ใช่เงินสด					
ค่าใช้จ่ายในการจัดหาเงินกู้ยืมตัดจำหน่าย	-	-	-	1,066	1,066
การลงทุนในหุ้นกู้ภายในกลุ่มกิจการ	-	-	-	(37,000)	(37,000)
ปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	-	-	(413,301)	-	(413,301)
โอนไปสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย	(250,000)	(2,347)	(60,000)	-	(312,347)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	**-**	**30,721**	**2,905,450**	**4,510,246**	**7,446,417**

หน่วย: พันบาท

	งบการเงินเฉพาะกิจการ			
	หนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน	**เงินกู้ยืมระยะยาว**	**หุ้นกู้**	**รวม**
ณ วันที่ 1 มกราคม 2561	30,721	2,905,450	4,547,246	7,483,417
การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสด				
ชำระคืนเงินกู้ยืม	(10,231)	(404,252)	-	(414,483)
รายการที่ไม่ใช่เงินสด				
สัญญาเช่าทางการเงินเพิ่มขึ้น	6,285	-	-	6,285
ค่าใช้จ่ายในการจัดหาเงินกู้ยืมตัดจำหน่าย	-	-	1,066	1,066
ปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	-	(28,433)	-	(28,433)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	**26,775**	**2,472,765**	**4,548,312**	**7,047,852**

หน่วย: พันบาท

	งบการเงินเฉพาะกิจการ			
	หนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน	**เงินกู้ยืมระยะยาว**	**หุ้นกู้**	**รวม**
ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	38,561	5,285,311	4,546,180	9,870,052
การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสด				
ชำระคืนเงินกู้ยืม	(9,504)	(1,966,560)	-	(1,976,064)
รายการที่ไม่ใช่เงินสด				
สัญญาเช่าทางการเงินเพิ่มขึ้น	1,664	-	-	1,664
ค่าใช้จ่ายในการจัดหาเงินกู้ยืมตัดจำหน่าย	-	-	1,066	1,066
ปรับปรุงการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	-	(413,301)	-	(413,301)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	**30,721**	**2,905,450**	**4,547,246**	**7,483,417**

17. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น

	หมายเหตุ	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
		พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
เจ้าหนี้การค้า					
- บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	4	3,821	4,651	16,701	20,060
- บุคคลหรือกิจการอื่นๆ		258,785	438,740	146,204	256,801
รวม		**262,606**	**443,391**	**162,905**	**276,861**
เจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น					
- ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย		329,036	309,753	302,859	298,612
- อื่นๆ		121,250	113,518	77,818	83,382
รวม		**450,286**	**423,271**	**380,677**	**381,994**
รวมเจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น		**712,892**	**866,662**	**543,582**	**658,855**

18. หนี้สินหมุนเวียนอื่น

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
เงินมัดจำรับจากลูกค้าระยะสั้น	31,091	52,206	28,197	48,734
ภาษีอื่นๆ	58,215	41,352	16,296	14,518
อื่นๆ	2,008	2,286	-	1
รวม	**91,314**	**95,844**	**44,493**	**63,253**

19. ประมาณการหนี้สินไม่หมุนเวียนสำหรับผลประโยชน์พนักงาน

ภาระผูกพันตามงบแสดงฐานะการเงินมีดังต่อไปนี้

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
มูลค่าปัจจุบันของภาระผูกพัน				
ที่ไม่ได้จัดให้มีกองทุน	160,747	175,940	135,592	148,951
ภาระผูกพันตามงบแสดงฐานะการเงิน	**160,747**	**175,940**	**135,592**	**148,951**

การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าปัจจุบันของภาระผูกพันของโครงการผลประโยชน์

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ภาระผูกพันของโครงการผลประโยชน์				
ณ วันที่ 1 มกราคม	175,940	429,770	148,951	207,512
ผลประโยชน์จ่ายโดยโครงการ	(85,311)	(37,518)	(71,172)	(5,413)
รับรู้ในกำไรขาดทุน				
ต้นทุนบริการปัจจุบันและดอกเบี้ย	23,212	52,019	19,387	28,811
ขาดทุนจากการจ่ายชำระผลประโยชน์พนักงานระหว่างปี	41,957	-	33,241	-
	65,169	**52,019**	**52,628**	**28,811**
รับรู้ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น				
(กำไร) ขาดทุนจากการประมาณตามหลักคณิตศาสตร์				
ประกันภัยที่รับรู้ในระหว่างปี	4,949	(113,348)	5,185	(81,959)
	4,949	**(113,348)**	**5,185**	**(81,959)**
หัก โอนไปเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้				
เพื่อขาย	-	(154,983)	-	-
ภาระผูกพันของโครงการผลประโยชน์				
ณ วันที่ 31 ธันวาคม	**160,747**	**175,940**	**135,592**	**148,951**

ข้อสมมติฐานหลักในการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย ณ วันที่รายงาน (แสดงโดยวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
อัตราคิดลด	3.20	3.00	3.20	3.00
การเพิ่มขึ้นของเงินเดือนในอนาคต	5.00	5.00	5.00	5.00

การวิเคราะห์ความอ่อนไหว

การเปลี่ยนแปลงในแต่ละข้อสมมติฐานที่เกี่ยวข้องในการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่อาจเป็นไปได้อย่างสมเหตุสมผล ณ วันที่รายงาน โดยถือว่าข้อสมมติฐานอื่นๆ คงที่ จะมีผลกระทบต่อภาระผูกพันผลประโยชน์ที่กำหนดไว้เป็นจำนวนเงินดังต่อไปนี้

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ภาระผูกพันของโครงการผลประโยชน์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง
อัตราคิดลด (เปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.5)	157,581	175,407	134,664	149,898
การเพิ่มขึ้นของเงินเดือนในอนาคต (เปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.5)	174,803	158,042	149,382	135,058

แม้ว่าการวิเคราะห์นี้ไม่ได้คำนึงการกระจายตัวแบบเต็มรูปแบบของกระแสเงินสดที่คาดหวังภายใต้โครงการดังกล่าว แต่ได้แสดงประมาณการความอ่อนไหวของข้อสมมติฐานต่างๆ

20. หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
เงินมัดจำรับจากลูกค้าระยะยาว	161,876	174,042	155,079	170,395
อื่นๆ	122,277	128,884	122,277	128,884
รวม	**284,153**	**302,926**	**277,356**	**299,279**

21. ทุนเรือนหุ้นและการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์

	มูลค่าหุ้นต่อหุ้น (บาท)	2561		2560	
		จำนวนหุ้น พันหุ้น	จำนวนเงิน พันบาท	จำนวนหุ้น พันหุ้น	จำนวนเงิน พันบาท
ทุนจดทะเบียน					
ณ วันที่ 1 มกราคม					
- หุ้นสามัญ	*5*	1,099,977	5,499,884	1,099,977	5,499,884
ออกหุ้นใหม่	5	-	-	-	-
ณ วันที่ 31 ธันวาคม					
- หุ้นสามัญ	***5***	**1,099,977**	**5,499,884**	**1,099,977**	**5,499,884**
หุ้นที่ออกและชำระแล้ว					
ณ วันที่ 1 มกราคม					
- หุ้นสามัญ	*5*	1,096,067	5,480,333	1,095,994	5,479,970
การออกหุ้นสามัญโดยใช้					
ใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้น	*5*	35	177	73	363
ณ วันที่ 31 ธันวาคม					
- หุ้นสามัญ	***5***	**1,096,102**	**5,480,510**	**1,096,067**	**5,480,333**

ผู้ถือหุ้นสามัญจะได้รับสิทธิในการรับเงินปันผลจากการประกาศจ่ายเงินปันผลและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนหนึ่งเสียงต่อหนึ่งหุ้นในที่ประชุมของบริษัท

การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์

21.1 การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ที่ชำระด้วยตราสารทุน

21.1.1 ข้อมูลโครงการ

ใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญออกให้สำหรับกรรมการและพนักงานของบริษัทและบริษัทย่อย โดยบริษัทได้เสนอขายใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญโดยจัดสรรใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญของบริษัทให้แก่พนักงานที่ทำงานเต็มเวลา (Full-time Employment) ของบริษัทและบริษัทย่อยที่เข้าร่วมโครงการ Performance share plan ("โครงการ") โดยข้อมูลสำคัญของใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญมีดังนี้

	โครงการ 1	**โครงการ 2**	**โครงการ 3**	**โครงการ 4**
วันที่อนุมัติ:	28 มีนาคม 2556	27 มีนาคม 2557	26 มีนาคม 2558	30 มีนาคม 2559
จำนวนหน่วยที่เสนอขาย:	682,000 หน่วย	1,197,700 หน่วย	1,085,300 หน่วย	1,074,300 หน่วย
ราคาใช้สิทธิที่จะซื้อหุ้น:	23.266 บาท/หุ้น	38.265 บาท/หุ้น	37.626 บาท/หุ้น	25.918 บาท/หุ้น
จำนวนหุ้นที่ออกเพื่อรองรับ:	682,000 หุ้น	1,197,700 หุ้น	1,085,300 หุ้น	1,074,300 หุ้น
อายุของโครงการ:	5 ปี นับจากวันที่มีการเสนอขายใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญครั้งแรก			
ราคาเสนอขายต่อหุ้น:	หน่วยละ 0 บาท (ศูนย์บาท)			
อัตราการใช้สิทธิ:	ใบสำคัญแสดงสิทธิ 1 หน่วยมีสิทธิซื้อหุ้นสามัญได้ 1 หุ้น			

การเปลี่ยนแปลงใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญแสดงได้ดังนี้

	1 มกราคม 2561	ออกให้ระหว่างงวด	รับคืนระหว่างงวด	ใช้สิทธิระหว่างงวด	หมดอายุระหว่างงวด	31 ธันวาคม 2561
	พันหน่วย	พันหน่วย	พันหน่วย	พันหน่วย	พันหน่วย	พันหน่วย
ESOP - Grant I						
กรรมการ	360	-	-	(15)	(345)	-
พนักงาน	193	-	-	(20)	(173)	-
รวม	**553**	**-**	**-**	**(35)**	**(518)**	**-**
ESOP - Grant II						
กรรมการ	374	-	-	-	-	374
พนักงาน	769	-	-	-	-	769
รวม	**1,143**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1,143**
ESOP - Grant III						
กรรมการ	254	-	-	-	-	254
พนักงาน	691	-	-	-	-	691
รวม	**945**	**-**	**-**	**-**	**-**	**945**
ESOP - Grant IV						
กรรมการ	155	-	-	-	-	155
พนักงาน	741	-	-	-	-	741
รวม	**896**	**-**	**-**	**-**	**-**	**896**
รวมทั้งสิ้น	**3,537**	**-**	**-**	**(35)**	**(518)**	**2,984**

21.1.2 การวัดมูลค่ายุติธรรม

บริษัทวัดมูลค่าของรายจ่ายโครงการ โดยอ้างอิงกับมูลค่ายุติธรรมของตราสารทุนที่ออกให้ ณ วันที่ให้สิทธิโดยใช้ Monte Carlo Simulation techniques โดยมีข้อสมมติฐานที่สำคัญดังนี้

	โครงการ 1	**โครงการ 2**	**โครงการ 3**	**โครงการ 4**
มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่ให้สิทธิ	35.037 บาท	27.864 บาท	20.424 บาท	12.475 บาท
ราคาหุ้น ณ วันที่ให้สิทธิ	35.750 บาท	40.500 บาท	36.500 บาท	27.000 บาท
ราคาใช้สิทธิ	23.266 บาท	38.265 บาท	37.626 บาท	25.918 บาท
ความผันผวนที่คาดหวัง	55.392%	41.562%	39.894%	36.534%
เงินปันผลที่คาดหวัง	1.119%	1.111%	1.781%	2.407%
อัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยง	3.074%	3.082%	2.340%	1.721%

รายการกระทบยอดทุนสำรองอื่น - การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ที่ชำระด้วยตราสารทุน

	งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ	
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม	2561	2560
	พันบาท	พันบาท
ณ วันที่ 1 มกราคม	11,793	21,521
ค่าใช้จ่ายรวมที่รับรู้ระหว่างปีในงบกำไรขาดทุน	3,774	9,874
ลดลงในระหว่างปี	(822)	(19,602)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม	**14,745**	**11,793**

21.2 การจ่ายผลตอบแทนแก่ผู้บริหารโดยชำระด้วยเงินสด

เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2561 ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท มีมติอนุมัติแก้ไขจำนวนเงินสำหรับการจ่ายค่าตอบแทนสำหรับผลการดำเนินงานเป็นจำนวนรวม 22.76 ล้านบาท เพื่อจัดสรรให้กับผู้บริหาร ณ วันสิ้นสุดโครงการ โดยมีเงื่อนไขว่าผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นโดยรวม (Absolute Total Shareholder Return) และผลตอบแทนโดยรวมของผู้ถือหุ้นเมื่อเทียบกับผลตอบแทนเฉลี่ยของกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Relative Total Shareholder Return) ต้องถึงเกณฑ์ที่กำหนดในปีที่ 3 ของโครงการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทได้มีการประเมินเกณฑ์ที่กำหนดของโครงการพบว่า บริษัทไม่สามารถดำเนินการได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดได้ บริษัทจึงกลับรายการค่าใช้จ่ายที่เคยรับรู้ในงบกำไรขาดทุนในระหว่างปีจำนวน 8.42 ล้านบาทออกทั้งจำนวน

ส่วนเกินมูลค่าหุ้น

ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 51 ในกรณีที่บริษัทเสนอขายหุ้นสูงกว่ามูลค่าหุ้นที่จดทะเบียนไว้ บริษัทต้องนำค่าหุ้นส่วนเกินนี้ตั้งเป็นทุนสำรอง (“ส่วนเกินมูลค่าหุ้น”) ส่วนเกินมูลค่าหุ้นนี้จะนำไปจ่ายเป็นเงินปันผลไม่ได้

22. สำรอง

สำรองประกอบด้วย

การจัดสรรกำไร และ/หรือ กำไรสะสม

สำรองตามกฎหมาย

ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 116 บริษัทจะต้องจัดสรรทุนสำรอง ("สำรองตามกฎหมาย") อย่างน้อยร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิประจำปีหลังจากหักขาดทุนสะสมยกมา (ถ้ามี) จนกว่าสำรองดังกล่าวมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียน เงินสำรองนี้จะนำไปจ่ายเป็นเงินปันผลไม่ได้

องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น

ผลต่างจากการแปลงค่างบการเงิน
ผลต่างจากการแปลงค่างบการเงินแสดงในส่วนของเจ้าของประกอบด้วยผลต่างการแปลงค่าทั้งหมดจากงบการเงินของหน่วยงานในต่างประเทศ

ผลต่างจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนเผื่อขาย
ผลต่างจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนเผื่อขายแสดงในส่วนของเจ้าของประกอบด้วยผลรวมการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนเผื่อขายจนกระทั่งมีการตัดรายการหรือเกิดการด้อยค่า

23. ส่วนงานดำเนินงาน

กลุ่มบริษัทนำเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานโดยแสดงส่วนงานธุรกิจและส่วนงานภูมิศาสตร์ เป็นรูปแบบหลักในการรายงาน โดยพิจารณาจากโครงสร้างการบริหารและการรายงานทางการเงินภายในของกลุ่มบริษัทเป็นเกณฑ์ในการกำหนดส่วนงาน

ส่วนงานธุรกิจ

กลุ่มบริษัทเสนอส่วนงานธุรกิจที่สำคัญ ดังนี้

ส่วนงาน 1	บริการวงจรดาวเทียมและธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจดาวเทียม
ส่วนงาน 2	การขายและบริการที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจอินเทอร์เน็ตและสื่อ
ส่วนงาน 3	การขายและบริการที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจโทรศัพท์

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

ส่วนงานภูมิศาสตร์

ในการนำเสนอการจำแนกส่วนงานภูมิศาสตร์ รายได้ตามส่วนงานแยกตามเขตภูมิศาสตร์โดยกำหนดจากสถานที่ตั้งของลูกค้า

ส่วนงานในประเทศไทยมีขอบเขตการดำเนินงานหลักเกี่ยวกับการบริการวงจรดาวเทียมและธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจดาวเทียม ธุรกิจอินเทอร์เน็ตและสื่อ และบริการจัดพิมพ์และโฆษณาในสมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ฉบับธุรกิจ ส่วนงานในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีขอบเขตการดำเนินงานหลักเกี่ยวกับการขายและบริการที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจโทรศัพท์ การบริการวงจรดาวเทียมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจดาวเทียม ส่วนงานในประเทศออสเตรเลีย ประเทศจีน ประเทศอินเดีย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศพม่า มีขอบเขตการดำเนินงานหลักเกี่ยวกับการขายและบริการที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจดาวเทียม

กลุ่มบริษัทเสนอส่วนงานภูมิศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

ส่วนงาน 1 ประเทศไทย
ส่วนงาน 2 ประเทศจีน
ส่วนงาน 3 ประเทศอินเดีย
ส่วนงาน 4 ประเทศญี่ปุ่น
ส่วนงาน 5 ประเทศพม่า
ส่วนงาน 6 ประเทศอื่น ๆ

รายได้และผลการดำเนินงานจากส่วนงานทางธุรกิจในงบการเงินรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 มีดังนี้

	บริการธุรกิจดาวเทียม		บริการอินเตอร์เน็ตและสื่อ		บริการระบบโทรศัพท์		ตัดรายการระหว่างส่วนงาน		การดำเนินงานต่อเนื่อง		การดำเนินงานที่ยกเลิก		งบการเงินรวม	
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560
	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท
รายได้	5,850	6,475	229	299	-	-	(71)	(85)	6,008	6,689	224	2,793	6,232	9,482
ส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในการร่วมค้า	-	-	-	-	119	196	-	-	119	196	-	-	119	196
ต้นทุนขายและบริการตามส่วนงาน	(4,112)	(5,129)	(188)	(243)	-	-	81	81	(4,219)	(5,291)	(137)	(1,732)	(4,356)	(7,023)
ค่าใช้จ่ายตามส่วนงาน	(1,487)	(1,659)	(33)	(30)	-	-	4	7	(1,516)	(1,682)	(51)	(672)	(1,567)	(2,354)
ผลการดำเนินงานตามส่วนงาน	251	(313)	8	26	119	196	14	3	392	(88)	36	389	428	301
กำไรจากการจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัทย่อย									1,950	-	-	-	1,950	-
รายได้อื่น									192	387	3	26	195	413
กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนสุทธิ									5	152	-	-	5	152
ขาดทุนจากการด้อยค่าสินทรัพย์									(2,253)	(3,309)	-	-	(2,253)	(3,309)
กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้									286	(2,858)	39	415	325	(2,443)
ต้นทุนทางการเงิน									(338)	(383)	(1)	(18)	(339)	(401)
กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน									(52)	(3,241)	38	397	(14)	(2,844)
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้									269	454	(8)	(71)	261	383
ส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม									-	-	(17)	(189)	(17)	(189)
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ									**217**	**(2,787)**	**13**	**137**	**230**	**(2,650)**

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

	บริการธุรกิจดาวเทียม		บริการอินเตอร์เน็ตและสื่อ		บริการระบบโทรศัพท์		ตัดรายการระหว่างส่วนงาน		การดำเนินงานต่อเนื่อง		การดำเนินงานที่ยกเลิก		งบการเงินรวม	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560
	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท
สินทรัพย์จำแนกตามส่วนงาน	18,741	21,154	644	219	-	-	(570)	(585)	18,815	20,788	-	1,837	18,815	22,625
เงินให้กู้ยืมแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	1,943	1,957	-	-	-	-	-	-	1,943	1,957	-	-	1,943	1,957
เงินลงทุนในการร่วมค้า	-	-	-	-	1,444	1,357	-	-	1,444	1,357	-	-	1,444	1,357
รวมสินทรัพย์													**22,202**	**25,939**
หนี้สินจำแนกตามส่วนงาน	1,987	2,135	72	46	-	-	(17)	(23)	2,042	2,158	-	1,055	2,042	3,213
เงินกู้ยืม	7,023	7,446	-	-	-	-	-	-	7,023	7,446	-	-	7,023	7,446
รวมหนี้สิน													**9,065**	**10,659**

รายได้จากส่วนงานทางภูมิศาสตร์ในงบการเงินรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 มีดังนี้

	2561	2560
	พันบาท	พันบาท
รายได้จากส่วนงาน		
ประเทศไทย	3,224,969	3,377,172
ประเทศจีน	1,151	216,909
ประเทศอินเดีย	649,830	686,249
ประเทศญี่ปุ่น	662,558	834,482
ประเทศพม่า	180,258	365,036
ประเทศอื่นๆ	1,289,435	1,208,995
รวมส่วนงานที่ดำเนินงานอยู่	**6,008,201**	**6,688,843**
ส่วนงานที่ยกเลิกการดำเนินงาน	224,527	2,792,840
รวม	**6,232,728**	**9,481,683**

ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ารายใหญ่ของกลุ่มกิจการ

สำหรับแต่ละปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 กลุ่มบริษัทไม่มีรายการกับลูกค้าภายนอกกิจการรายใดรายหนึ่งที่มีมูลค่าตั้งแต่ร้อยละ 10 ของรายได้รวมของกลุ่มบริษัท

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนตามส่วนงานภูมิศาสตร์ในงบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 มีดังนี้

	2561	2560
	พันบาท	พันบาท
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
ประเทศไทย	8,323,092	12,441,711
ประเทศจีน	3,208	5,766
ประเทศอินเดีย	17,460	25,288
ประเทศญี่ปุ่น	17,636	29,611
ประเทศพม่า	19	48
ประเทศอื่นๆ	3,044,956	3,235,624
รวม	**11,406,371**	**15,738,048**

24. รายได้จากการขายและการให้บริการ

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
การดำเนินงานต่อเนื่อง				
รายได้จากการขาย	382,882	544,582	191,381	262,163
รายได้จากการให้บริการ	5,625,319	6,144,261	5,266,149	5,616,127
	6,008,201	**6,688,843**	**5,457,530**	**5,878,290**
การดำเนินงานที่ยกเลิก				
รายได้จากการขาย	31,184	406,039	-	-
รายได้จากการให้บริการ	193,343	2,386,801	-	-
	224,527	**2,792,840**	**-**	**-**
รวม	**6,232,728**	**9,481,683**	**5,457,530**	**5,878,290**

25. รายได้อื่น

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
การดำเนินงานต่อเนื่อง				
รายได้ค่าที่ปรึกษาและบริหาร	-	-	48,603	76,706
รายได้ดอกเบี้ย	182,852	158,165	177,488	151,947
กำไร (ขาดทุน) จากการจำหน่ายอุปกรณ์	(4,585)	3,903	(4,541)	4,036
รายได้ค่าเบี้ยปรับจากลูกค้า	-	195,460	-	11,092
อื่นๆ	14,036	29,613	3,636	9,841
รวมรายได้อื่นจากการดำเนินงานต่อเนื่อง	**192,303**	**387,141**	**225,186**	**253,622**
การดำเนินงานที่ยกเลิก	2,845	25,727	-	-
รวม	**195,148**	**412,868**	**225,186**	**253,622**

26. ค่าใช้จ่ายตามลักษณะ

งบการเงินได้รวมการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ ค่าใช้จ่ายตามลักษณะได้เปิดเผยตามข้อกำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับต่าง ๆ ดังนี้

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
การดำเนินงานต่อเนื่อง				
ขาดทุนจากการด้อยค่าสินทรัพย์	2,253,000	3,308,681	2,253,000	3,196,000
ค่าเสื่อมราคาของอาคาร และอุปกรณ์	719,412	910,015	673,106	699,697
ค่าตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ ค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชีและสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	1,256,268	2,149,648	1,246,940	2,117,485
ค่าตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายในการจัดหาเงินกู้ยืม	1,066	1,066	1,066	1,066
ค่าใช้จ่ายพนักงาน	959,965	963,378	663,717	644,538
การดำเนินงานที่ยกเลิก				
ค่าเสื่อมราคาของอาคาร และอุปกรณ์	13,029	146,113	-	-
ค่าตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	1,312	16,023	-	-
ค่าใช้จ่ายพนักงาน	42,221	540,095	-	-

27. เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

กลุ่มบริษัทได้จัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับพนักงานของกลุ่มบริษัทบนพื้นฐานความสมัครใจของพนักงานในการเป็นสมาชิกของกองทุน โดยพนักงานจ่ายเงินสะสมในอัตราร้อยละ 3 ถึงอัตราร้อยละ 7 ของเงินเดือนทุกเดือน และกลุ่มบริษัทจ่ายสมทบในอัตราร้อยละ 3 ถึง อัตราร้อยละ 7 ของเงินเดือนของพนักงานทุกเดือน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพนี้ได้จดทะเบียนเป็นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามข้อกำหนดของกระทรวงการคลังและจัดการกองทุนโดยผู้จัดการกองทุนที่ได้รับอนุญาต

28. ภาษีเงินได้

	หมายเหตุ	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
		2561	2560	2561	2560
		พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ภาษีเงินได้จากการดำเนินงานต่อเนื่อง					
ภาษีเงินได้ปัจจุบัน		(80,127)	(92,205)	51,271	(104,645)
ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี					
การเปลี่ยนแปลงของผลต่างชั่วคราว	14	349,344	546,772	283,658	639,052
รวม		**269,217**	**454,567**	**334,929**	**534,407**
รวมภาษีเงินได้จากการดำเนินงานต่อเนื่อง		**269,217**	**454,567**	**334,929**	**534,407**
ภาษีเงินได้จากการดำเนินงานที่ยกเลิก	9	(8,482)	(71,214)	-	-
รวมภาษีเงินได้		**260,735**	**383,353**	**334,929**	**534,407**

การกระทบยอดเพื่อหาอัตราภาษีที่แท้จริง

	งบการเงินรวม			
	2561		2560	
	อัตราภาษี (ร้อยละ)	พันบาท	อัตราภาษี (ร้อยละ)	พันบาท
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี		217,036		(2,786,735)
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รวม		(269,217)		(454,567)
ขาดทุนก่อนภาษีเงินได้รวม		(52,181)		(3,241,302)
จำนวนภาษีตามอัตราภาษีเงินได้	20	10,436	20	648,260
ผลกระทบจากความแตกต่างของอัตราภาษีสำหรับกิจการในต่างประเทศ		(2,808)		(22,879)
ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนในการร่วมค้า		(23,878)		39,237
ผลกระทบจากรายได้ที่รับรู้ต่างงวดกันระหว่างบัญชีและภาษี		7,119		3,766
ผลกระทบจากค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถหักภาษีได้และค่าใช้จ่ายที่รับรู้ต่างงวดกันระหว่างบัญชีและภาษี		165,202		(231,250)
ผลขาดทุนในปีปัจจุบันที่ไม่รับรู้เป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี		29,827		(816)
อื่นๆ		83,319		18,249
รวม	**516**	**269,217**	**14**	**454,567**

	งบการเงินเฉพาะกิจการ			
	2561		2560	
	อัตราภาษี (ร้อยละ)	พันบาท	อัตราภาษี (ร้อยละ)	พันบาท
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี		217,036		(2,786,735)
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้		(334,929)		(534,407)
ขาดทุนก่อนภาษีเงินได้		(117,893)		(3,321,142)
จำนวนภาษีตามอัตราภาษีเงินได้	20	23,579	20	664,228
รายได้ที่ไม่ต้องเสียภาษี		9,720		17,700
ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนในบริษัทย่อยและการร่วมค้า		325,756		(52,757)
ผลกระทบจากรายได้ที่รับรู้ต่างงวดกันระหว่างบัญชีและภาษี		6,684		3,777
ผลกระทบจากค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถหักภาษีเงินได้และค่าใช้จ่ายที่รับรู้ต่างงวดกันระหว่างบัญชีและภาษี		(85,442)		(114,678)
อื่นๆ		54,632		16,137
รวม	**284**	**334,929**	**16**	**534,407**

การลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการลดอัตราและยกเว้นรัษฎากร ฉบับที่ 577 พ.ศ. 2557 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2557 ให้ลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปี 2558 ที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2558

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 42 พ.ศ. 2559 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2559 ให้ปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลเหลืออัตราร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2559 เป็นต้นไป

บริษัทใช้อัตราภาษีเงินได้ที่ลดลงเหลือร้อยละ 20 ในการวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560

29. กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้น

กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน

กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นขั้นพื้นฐานสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 คำนวณจากกำไร (ขาดทุน) สำหรับปีที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญของบริษัทและจำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่ายแล้วระหว่างปีในแต่ละปีโดยวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก แสดงการคำนวณดังนี้

	งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ					
	2561			2560		
	การดำเนินงานต่อเนื่อง	การดำเนินงานที่ยกเลิก	รวม	การดำเนินงานต่อเนื่อง	การดำเนินงานที่ยกเลิก	รวม
	(พันบาท/พันหุ้น)					
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม						
กำไร (ขาดทุน) ที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญของบริษัท (ขั้นพื้นฐาน)	**217,036**	**12,509**	**229,545**	**(2,786,735)**	**136,958**	**(2,649,777)**
จำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่ายแล้ว	**1,096,102**	**1,096,102**	**1,096,102**	**1,096,067**	**1,096,067**	**1,096,067**
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้น (ขั้นพื้นฐาน) *(บาท)*	**0.20**	**0.01**	**0.21**	**(2.54)**	**0.12**	**(2.42)**

กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นปรับลด

กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นปรับลดสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 คำนวณจากกำไร (ขาดทุน) สำหรับปีที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญของบริษัทและจำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่ายแล้วระหว่างปี หลังจากที่ได้ปรับปรุงผลกระทบของหุ้นปรับลด อย่างไรก็ตาม สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 บริษัทไม่ได้คำนวณกำไรต่อหุ้นปรับลด เนื่องจากราคาตามสิทธิมีมูลค่าสูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของหุ้นสามัญถัวเฉลี่ยระหว่างปี

30. เงินปันผล

ในการประชุมสามัญประจำปีของผู้ถือหุ้นของบริษัทเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 ผู้ถือหุ้นมีมติอนุมัติการจัดสรรกำไรเป็นเงินปันผลระหว่างกาลในอัตราหุ้นละ 1.36 บาท เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,491 ล้านบาท เงินปันผลดังกล่าวได้จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นแล้วเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2561

ในการประชุมสามัญประจำปีของผู้ถือหุ้นของบริษัทเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560 ผู้ถือหุ้นมีมติอนุมัติการจัดสรรกำไรเป็นเงินปันผลในอัตราหุ้นละ 0.70 บาท เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 767 ล้านบาท เงินปันผลดังกล่าวได้จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นแล้วเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2560

31. เครื่องมือทางการเงิน

นโยบายการจัดการความเสี่ยงทางด้านการเงิน

กลุ่มบริษัทต้องเผชิญกับความเสี่ยงทางการเงินที่สำคัญได้แก่ ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยและความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน กลุ่มบริษัทได้กู้ยืมเงินสำหรับรายจ่ายฝ่ายทุน ซึ่งต้องจ่ายอัตราดอกเบี้ยทั้งแบบคงที่และแบบลอยตัว รวมทั้งมีรายการขาย และรายการซื้อที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ดังนั้นฝ่ายบริหารของกลุ่มบริษัทจึงทำรายการตราสารอนุพันธ์เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าว

กลุ่มบริษัทใช้ตราสารอนุพันธ์เพื่อลดความไม่แน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคตที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยน และเพื่อช่วยในการบริหารสภาพคล่องของเงินสด กลยุทธ์ที่ใช้ในการป้องกันความเสี่ยงได้แก่ ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยได้ป้องกันโดยการทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยกับธนาคารที่ให้กู้ยืม ส่วนความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนที่จะเกิดขึ้นจากการขายในอนาคตได้ป้องกันโดยการทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าและสิทธิในการซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคตของรายการขาย รายการซื้อและการกู้ยืม การตัดสินใจที่จะรับระดับความเสี่ยงขึ้นอยู่กับนโยบายของกลุ่มบริษัท ซึ่งกำหนดระดับความเสี่ยงที่สามารถรองรับได้ตามประเภทของรายการและคู่ค้า

กลุ่มบริษัทไม่อนุญาตให้มีการใช้เครื่องมือทางการเงินที่มีลักษณะเป็นทางการค้าเพื่อเก็งกำไร การทำตราสารอนุพันธ์ทุกประเภทต้องได้รับการอนุมัติจากผู้บริหารก่อนทำสัญญา

ผู้บริหารฝ่ายการเงินมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ย รายงานผู้บริหารประกอบด้วย รายละเอียดของต้นทุน และราคาตลาดของเครื่องมือทางการเงินทั้งหมด รวมถึงสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า และสัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ยที่ยังคงค้างอยู่ นอกจากนี้ยังได้มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเสี่ยงที่มีอยู่กับระดับความเสี่ยงที่ผู้บริหารกำหนดให้เป็นระดับความเสี่ยงที่สามารถรับได้ครอบคลุมถึงความเสี่ยงในเรื่องเงินลงทุน โดยมีการกำหนดนโยบายในการลงทุนระยะสั้น

การบริหารจัดการทุน

วัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการทุนของบริษัทเพื่อสร้างผลตอบแทนที่เหมาะสมต่อผู้ถือหุ้นและเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนได้เสียอื่น ตลอดจนเพื่อดำรงไว้ซึ่งโครงสร้างของทุนที่เหมาะสมเพื่อให้มีความสอดคล้องและสามารถสนับสนุนแผนการบริหารเงินลงทุนหรือโอกาสในการลงทุนต่างๆ อันจะเป็นการสร้างมูลค่า และเสริมความมั่นคงทางการเงินให้กับกลุ่มบริษัท

ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

กลุ่มบริษัทมีความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งเกิดจากการซื้อสินค้าและการขายสินค้าที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 กลุ่มบริษัทมีความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ อันเป็นผลมาจากการมีสินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นเงินตราต่างประเทศดังนี้

	งบการเงินรวม			
	2561		2560	
	เงินตราต่างประเทศ	เงินบาท	เงินตราต่างประเทศ	เงินบาท
	หลักล้าน	หลักล้าน	หลักล้าน	หลักล้าน
สินทรัพย์				
ดอลลาร์สหรัฐฯ	114.76	3,704.99	37.62	1,223.24
ยูโร	0.11	4.26	-	-
อินเดียรูปี	446.35	193.71	446.35	212.24
ดอลลาร์นิวซีแลนด์	0.14	3.09	0.11	2.56
ดอลลาร์ออสเตรเลีย	0.10	2.15	-	-
ดอลลาร์ฮ่องกง	2.50	10.26	2.50	10.36
รวม		3,918.46		1,448.40

	งบการเงินรวม			
	2561		2560	
	เงินตราต่างประเทศ	เงินบาท	เงินตราต่างประเทศ	เงินบาท
	หลักล้าน	หลักล้าน	หลักล้าน	หลักล้าน
หนี้สิน				
ดอลลาร์สหรัฐฯ	94.34	3,076.80	105.53	3,466.38
อินเดียรูปี	246.77	122.22	236.08	128.71
ดอลลาร์ออสเตรเลีย	0.05	1.22	-	-
ดอลลาร์นิวซีแลนด์	-	-	0.15	3.51
รวม		3,200.24		3,598.60

สินทรัพย์ที่เป็นเงินตราต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเงินฝากธนาคารและลูกหนี้การค้า ส่วนหนี้สินที่เป็นเงินตราต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเจ้าหนี้การค้า เจ้าหนี้ - อาคารและอุปกรณ์ และเงินกู้ยืม

เสี่ยงทางด้านสินเชื่อ

ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อของกลุ่มบริษัทมีลักษณะที่ไม่มีการกระจุกตัวอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มบริษัทมีนโยบายที่จะทำให้แน่ใจได้ว่ากลุ่มบริษัทจะขายสินค้าและให้บริการแก่ลูกค้าที่มีประวัติสินเชื่อที่อยู่ในระดับที่มีความเหมาะสม คู่สัญญาในอนุพันธ์ทางการเงินและรายการเงินสดเป็นสถาบันการเงินที่มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับสูง

ความเสี่ยงจากสภาพคล่อง

กลุ่มบริษัท มีการควบคุมความเสี่ยงจากการขาดสภาพคล่องโดยการรักษาระดับของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดให้เพียงพอต่อการดำเนินงานของกลุ่มบริษัท รวมทั้งจัดหาวงเงินสินเชื่อระยะสั้นจากธนาคารต่างๆ เพื่อสำรองในกรณีที่มีความจำเป็นและเพื่อลดผลกระทบจากความผันผวนของกระแสเงินสด

การกำหนดมูลค่ายุติธรรม

มูลค่ายุติธรรม หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงแลกเปลี่ยนสินทรัพย์หรือชำระหนี้สินกัน ในขณะที่ทั้งสองฝ่ายมีความรอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยนกัน และสามารถต่อรองราคากันได้อย่างเป็นอิสระในลักษณะของผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

ราคาตามบัญชีของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด เงินลงทุนชั่วคราว ลูกหนี้การค้า ลูกหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน เงินให้กู้ยืมระยะสั้นและเงินทดรองแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน เจ้าหนี้การค้า เจ้าหนี้ - อาคารและอุปกรณ์ เจ้าหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน และเงินกู้ยืมระยะสั้น มีมูลค่าใกล้เคียงกับมูลค่ายุติธรรมเนื่องจากมีระยะเวลาครบกำหนดที่สั้น

มูลค่ายุติธรรมของหนี้ที่มีภาระดอกเบี้ยพร้อมทั้งมูลค่าตามบัญชีที่ปรากฏในงบแสดงฐานะทางการเงิน มีดังนี้

		งบการเงินรวม			
		มูลค่ายุติธรรม			
	มูลค่าตามบัญชี	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	รวม
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561					
หมุนเวียน					
ตราสารหนี้ที่เป็นหลักทรัพย์เผื่อขาย	1,954,276	-	1,954,276	-	1,954,276
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกันที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	485,725	-	-	598,473	598,473
เงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	420,841	-	-	426,386	426,386
หุ้นกู้ที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	2,253,000	-	2,353,503	-	2,353,503
ไม่หมุนเวียน					
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	1,457,174	-	-	1,795,418	1,795,418
เงินกู้ยืมระยะยาว	2,078,699	-	-	2,106,425	2,106,425
หุ้นกู้	2,270,312	-	2,371,588	-	2,371,588

		งบการเงินรวม			
		มูลค่ายุติธรรม			
	มูลค่าตามบัญชี	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	รวม
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560					
หมุนเวียน					
ตราสารหนี้ที่เป็นหลักทรัพย์เผื่อขาย	905,547	-	905,547	-	905,547
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกันที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	244,591	-	-	244,591	244,591
เงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	421,788	-	-	421,788	421,788
ไม่หมุนเวียน					
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	1,712,138	-	-	1,743,763	1,743,763
เงินกู้ยืมระยะยาว	2,514,383	-	-	2,512,028	2,512,028
หุ้นกู้	4,510,246	-	4,822,658	-	4,822,658

	งบการเงินเฉพาะกิจการ				
		มูลค่ายุติธรรม			
	มูลค่าตามบัญชี	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	รวม
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561					
หมุนเวียน					
ตราสารหนี้ที่เป็นหลักทรัพย์เผื่อขาย	2,046,221	-	2,046,221	-	2,046,221
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกันที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	525,725	-	-	638,473	638,473
เงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	420,841	-	-	426,386	426,386
หุ้นกู้ที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	2,275,000	-	2,376,480	-	2,376,480
ไม่หมุนเวียน					
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	1,457,174	-	-	1,795,418	1,795,418
เงินกู้ยืมระยะยาว	2,078,699	-	-	2,106,425	2,106,425
หุ้นกู้	2,273,312	-	2,374,717	-	2,374,717

		งบการเงินเฉพาะกิจการ			
		มูลค่ายุติธรรม			
	มูลค่าตามบัญชี	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	รวม
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560					
หมุนเวียน					
ตราสารหนี้ที่เป็นหลักทรัพย์เผื่อขาย	1,023,962	-	1,023,962	-	1,023,962
เงินกู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกันที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	244,591	-	-	244,591	244,591
เงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	421,788	-	-	421,788	421,788
ไม่หมุนเวียน					
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	1,712,138	-	-	1,721,277	1,721,277
เงินกู้ยืมระยะยาว	2,514,383	-	-	2,512,028	2,512,028
หุ้นกู้	4,547,246	-	4,862,197	-	4,862,197

ลำดับขั้นของมูลค่ายุติธรรม

ตารางข้างต้นวิเคราะห์การวัดมูลค่ายุติธรรมที่เกิดขึ้นประจำสำหรับสินทรัพย์ทางการเงิน การวัดมูลค่ายุติธรรมเหล่านี้ถูกจัดประเภทอยู่ในระดับที่ต่างกันของลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรมตามข้อมูลที่ใช้ในการประเมินมูลค่า นิยามของระดับต่างๆ มีดังนี้

- ข้อมูลระดับ 1 เป็นราคาเสนอซื้อขาย (ไม่ต้องปรับปรุง) ในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกัน ซึ่งกลุ่มบริษัท/บริษัทสามารถเข้าถึงตลาดนั้น ณ วันที่วัดมูลค่า
- ข้อมูลระดับ 2 เป็นข้อมูลอื่นที่สังเกตได้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมสำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้นนอกเหนือจากราคาเสนอซื้อขายซึ่งรวมอยู่ในข้อมูลระดับ 1
- ข้อมูลระดับ 3 เป็นข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้สำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น

กลุ่มบริษัทพิจารณามูลค่ายุติธรรมระดับ 2 สำหรับหุ้นกู้โดยอ้างอิงราคาซื้อขาย ณ วันที่รายงานจากสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

บริษัทพิจารณามูลค่ายุติธรรมระดับ 3 สำหรับเงินกู้ยืมคำนวณโดยใช้วิธีคิดลดกระแสเงินสดรับ โดยใช้อัตราดอกเบี้ยส่วนเพิ่มของเงินกู้ยืมของกลุ่มบริษัทที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

32. ภาระผูกพันกับบุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน

32.1 สัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ

บริษัทได้รับสิทธิจากกระทรวงคมนาคมให้ดำเนินการโครงการดาวเทียมสื่อสารโดยให้บริษัทมีสิทธิในการบริหารกิจการและการให้บริการวงจรดาวเทียมเพื่อการสื่อสารทั้งภายในและต่างประเทศ และมีสิทธิเก็บค่าใช้วงจรดาวเทียมจากผู้ใช้วงจรดาวเทียมเป็นระยะเวลา 30 ปี ตามสัญญาลงวันที่ 11 กันยายน 2534 ซึ่งได้มีการแก้ไขลงวันที่ 22 มีนาคม 2535 ซึ่งปัจจุบันสัญญาดังกล่าวอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (“MDE”) (เดิมชื่อกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (“MICT”))

ภายใต้สัญญาดังกล่าวข้างต้น บริษัทจะต้องจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ MDE ในอัตราร้อยละของรายได้ค่าบริการที่บริษัทได้รับหรืออย่างน้อยเท่ากับเงินขั้นต่ำที่ระบุไว้ในสัญญาแล้วแต่มูลค่าใดจะสูงกว่า ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 ต้นทุนค่าอนุญาตให้ดำเนินการขั้นต่ำคงเหลือ 245 ล้านบาท (31 ธันวาคม 2560: 327 ล้านบาท) นอกจากนี้ภายใต้สัญญาดังกล่าวข้างต้น บริษัทยอมให้ดาวเทียมทุกดวงและสถานีควบคุมดาวเทียมรวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามสัญญาฉบับนี้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของ MDE เมื่อได้ดำเนินการก่อสร้างและติดตั้งเรียบร้อยแล้ว

32.2 สัญญาร่วมทุน

บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด ("LTC") ได้ก่อตั้งขึ้นตามสัญญาร่วมทุน ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2539 ระหว่างรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) และบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) (เดิมชื่อบริษัท ชินวัตรคอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน)) ภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการดังกล่าว LTC ได้รับสิทธิในการให้บริการทางด้านโทรคมนาคมใน สปป. ลาว เป็นระยะเวลา 25 ปี และได้รับสิทธิในการให้บริการทางด้านโทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์เคลื่อนที่ บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์ติดตามตัว ปัจจุบันบริษัท เชนนิงตัน อินเวสเม้นท์ส พีทีอี จำกัด ("SHEN") ซึ่งเป็นการร่วมค้าของบริษัทเป็นผู้ถือหุ้นในอัตราร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียนของ LTC ตามสัญญาร่วมทุนดังกล่าวเมื่อสิ้นสุดปีที่ 20 ของสัญญาร่วมทุน (ปี 2559) รัฐบาลของ สปป. ลาว มีสิทธิในการพิจารณาการซื้อหุ้นทั้งหมดของ LTC ที่กลุ่มบริษัทถืออยู่ด้วยราคาตลาด และเมื่อสิ้นสุดปีที่ 23 ของสัญญาร่วมทุน (ปี 2562) หากกลุ่มบริษัทมีความประสงค์ในการดำเนินกิจการตามสัญญาร่วมทุนต่อไป กลุ่มบริษัทมีสิทธิในการยื่นขอต่ออายุสัญญา โดยการยื่นความประสงค์ขอขยายระยะเวลาของสัญญาต่อรัฐบาลของ สปป. ลาว แต่อย่างไรก็ตามหากคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่มีการตกลงกันเพื่อต่อสัญญาตามเงื่อนไขข้างต้น เมื่อครบกำหนด 25 ปี (ปี 2564) กลุ่มบริษัทจะต้องโอนหุ้นของ LTC ที่ถืออยู่ทั้งหมดให้แก่รัฐบาลของ สปป. ลาว โดยไม่คิดค่าตอบแทน (หมายเหตุ 10) ตามข้อตกลงเบื้องต้นของสัญญาร่วมทุน LTC ต้องลงทุนในโครงการที่ได้รับสิทธิตามที่ระบุในสัญญาร่วมทุนข้างต้นในประเทศลาวเป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่า 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายในระยะเวลา 25 ปี

เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2558 SHEN และรัฐบาลของ สปป. ลาว ได้ลงนามอย่างเป็นทางการในข้อตกลงในการขยายเวลาของสัญญาร่วมทุนและสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการในการให้บริการทางด้านโทรคมนาคมใน สปป. ลาว ซึ่งมีผลให้ LTC ได้รับการต่ออายุสิทธิในการให้บริการทางด้านโทรคมนาคมใน สปป. ลาว ต่อไปอีก 25 ปี จนถึงปี 2589 ทั้งนี้ตามสัญญาที่มีการแก้ไขใหม่ LTC จะต้องลงทุนในโครงการที่ได้รับสิทธิตามที่ระบุในสัญญาร่วมทุนข้างต้นในประเทศลาวเป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่า 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายในระยะเวลา 25 ปี

32.3 สัญญาดำเนินกิจการในประเทศไทยของบริษัทและบริษัทย่อยที่เกี่ยวกับการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์และสัญญาณบริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียม และการให้บริการอินเทอร์เน็ต

ปัจจุบันคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (“กสทช.”) (เดิมชื่อคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (“กทช.”)) เป็นผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม และการให้บริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย โดยบริษัท และบริษัทย่อย ได้ดำเนินกิจการการให้บริการอินเทอร์เน็ต กระจายเสียงหรือโทรทัศน์และโทรคมนาคมภายใต้ใบอนุญาตต่าง ๆ จาก กสทช. ดังนี้

ประเภทใบอนุญาต	วันที่ได้รับใบอนุญาต	ระยะเวลาอนุญาต
ใบอนุญาตที่บริษัท ได้รับ		
ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม แบบที่หนึ่ง	16 สิงหาคม 2559	5 ปี
ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม แบบที่สาม	26 กันยายน 2555	20 ปี
ใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ต แบบที่หนึ่ง	7 พฤษภาคม 2558	5 ปี
ใบอนุญาตที่บริษัท ไทย แอดวานซ์ อินโนเวชั่น จำกัด (เดิมชื่อ บริษัท ดีทีวี เซอร์วิส จำกัด) ได้รับ		
ใบอนุญาตประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์	21 มกราคม 2556	15 ปี
ใบอนุญาตประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ (LAO STAR)	28 มกราคม 2559	5 ปี
ใบอนุญาตประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ (D-Channel)	28 มกราคม 2559	5 ปี
ใบอนุญาตประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ (LAO PSTV)	13 กรกฎาคม 2561	5 ปี
ใบอนุญาตประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ (LNTV 3)	13 กรกฎาคม 2561	5 ปี
ใบอนุญาตประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ (TV LAO)	24 พฤศจิกายน 2560	5 ปี
ใบอนุญาตที่บริษัท ทีซี บรอดคาสติ้ง จำกัด ได้รับ		
ใบอนุญาตประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์	4 มีนาคม 2556	15 ปี
ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม แบบที่สาม	10 พฤศจิกายน 2558	15 ปี

รายได้ของบริษัทภายใต้ข้อบังคับของ กสทช.

รายได้จากการให้บริการและให้เช่าอุปกรณ์ของบริษัทสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 และ 2560 สามารถจำแนกได้ดังนี้

	งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560
	พันบาท	พันบาท
ใบอนุญาตโทรคมนาคมแบบที่หนึ่ง	65,566	95,153
ใบอนุญาตโทรคมนาคมแบบที่สาม	229,464	283,261
รายได้ค่าบริการอื่น	5,162,500	5,499,876
รวม	**5,457,530**	**5,878,290**

32.4 สัญญาเช่าดำเนินงาน

กลุ่มบริษัทมีภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ดังนี้

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	สกุลเงิน	2561	2560	2561	2560
		หลักพัน	หลักพัน	หลักพัน	หลักพัน
ไม่เกิน 1 ปี	บาท	3,581	16,121	3,581	16,121
	อินโดนีเซีย	115,000	-	115,000	-
	เวียดนาม	13,338	-	13,338	-
	เยน	1,392	1,452	-	-
	ดอลลาร์สหรัฐฯ	70	247	-	195
	รูปีอินเดีย	1,825	2,434	-	-
	เปโซฟิลิปปินส์	-	600	-	600
	ดอลลาร์ออสเตรเลีย	180	186	-	-
	ดอลลาร์นิวซีแลนด์	-	26	-	-
รวมเป็นเงินบาท		11,660	31,627	3,872	22,937
เกินกว่า 1 ปีแต่ไม่เกิน 5 ปี	บาท	5,933	9,514	5,933	9,514
	เยน	4,049	5,441	-	-
	ดอลลาร์สหรัฐฯ	-	36	-	-
	รูปีอินเดีย	-	1,825	-	-
	ดอลลาร์ออสเตรเลีย	9	189	-	-
รวมเป็นเงินบาท		7,345	18,013	5,933	9,514
รวมเป็นเงินบาททั้งสิ้น		**19,005**	**49,640**	**9,805**	**32,451**

32.5 ภาระผูกพันอื่น

กลุ่มบริษัทมีภาระผูกพันในการให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันสัญญาทางธุรกิจ เลตเตอร์ออฟเครดิต หนังสือค้ำประกันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาทางธุรกิจ ดังนี้

		งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	สกุลเงิน	2561	2560	2561	2560
		หลักพัน	หลักพัน	หลักพัน	หลักพัน
ค่าอนุญาตให้ดำเนินการขั้นต่ำที่ต้องจ่ายให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	บาท	56,667	54,000	56,667	54,000
สัญญาเช่าดาวเทียมของลูกค้า	ดอลลาร์สหรัฐฯ	2,347	2,529	2,336	2,522
	บาท	134,349	21,235	133,799	21,079
อื่นๆ	บาท	25,450	16,681	25,181	16,411

32.6 สัญญาบริการอื่น

เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2560 บริษัทได้ทำสัญญาบริการเพื่อเพิ่มอายุการใช้งานของดาวเทียมเป็นระยะเวลา 5 ปี ซึ่งบริษัทมีภาระผูกพันขั้นต่ำจนถึงวันสิ้นสุดสัญญาสัมปทานเป็นจำนวน 8.88 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา โดยบริษัทมีสิทธิในการยกเลิกสัญญาภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขตามที่ระบุไว้ในสัญญา สำหรับค่าบริการอีกส่วนหนึ่งเป็นจำนวน 71.12 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา ซึ่งขึ้นอยู่กับเงื่อนไขบางประการในสัญญาหากบริษัทได้รับอนุญาตให้ดำเนินงานตามสัมปทานดาวเทียมต่อภายหลังจากที่สัญญาสัมปทานที่มีอยู่สิ้นสุดลง

33. หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น

การประเมินภาษีเงินได้ที่ประเทศอินเดีย

บริษัทและเจ้าพนักงานประเมินภาษีของประเทศอินเดียมีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับประเภทรายได้ และภาระภาษีสำหรับรายได้จากการให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียม โดยเจ้าพนักงานประเมินภาษีมีความเห็นว่ารายได้ของบริษัทจากการให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมให้กับผู้ใช้บริการที่มีถิ่นที่อยู่และไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศอินเดียแต่สามารถรับชมและเข้าใจได้โดยผู้รับชมในประเทศอินเดียเป็นรายได้ประเภทค่าสิทธิหรือ Royalty ตามพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ของประเทศอินเดีย และอนุสัญญาเพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บภาษีซ้อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศอินเดีย รายได้ดังกล่าวของบริษัทจึงต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15 บริษัทไม่เห็นด้วยกับความเห็นดังกล่าว โดยบริษัทมีความเห็นว่ารายได้จากการให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมเป็นรายได้จากการทำธุรกิจ (business income) เมื่อบริษัทไม่มีสถานประกอบการถาวรในประเทศอินเดีย รายได้ดังกล่าวจึงไม่ต้องเสียภาษีในประเทศอินเดีย

แต่กรมสรรพากรอินเดียยืนยันความเห็นเดิมและได้ประเมินภาษีเงินได้ เงินเพิ่ม ภาษีเพื่อการศึกษาและดอกเบี้ยจากรายได้ที่บริษัทได้รับจากผู้ใช้บริการของบริษัท สำหรับปีประเมิน 2541 - 2542 ถึง 2555 - 2556 (วันที่ 1 เมษายน 2540 ถึง วันที่ 30 มีนาคม 2555) เป็นจำนวนเงินรวม 859.4 ล้านรูปี (ประมาณ 399.3 ล้านบาท) เบี้ยปรับและดอกเบี้ยที่เกี่ยวข้องกับเบี้ยปรับเป็นจำนวนเงินรวม 566.1 ล้านรูปี (ประมาณ 263.1 ล้านบาท)

ทั้งนี้บริษัทได้นำใบภาษีหัก ณ ที่จ่าย ที่ผู้ใช้บริการในประเทศอินเดียได้หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้จนถึงปีประเมิน 2555 - 2556 เป็นเงินจำนวนสุทธิ 593.8 ล้านรูปี (ประมาณ 275.9 ล้านบาท) ซึ่งบางส่วนเป็นภาษี หัก ณ ที่จ่ายที่ลูกค้าเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายแทนบริษัท วางเป็นหลักประกันสำหรับภาษีเงินได้ เงินเพิ่ม ภาษีเพื่อการศึกษาและดอกเบี้ย รวมถึงเบี้ยปรับและดอกเบี้ยที่เกี่ยวข้องกับเบี้ยปรับ และบริษัทยังได้วางเงินประกันเพิ่มเติมเป็นเงินจำนวน 480.4 ล้านรูปี (ประมาณ 223.2 ล้านบาท) โดยบริษัทได้แสดงเงินประกันดังกล่าวไว้เป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่นในงบแสดงฐานะการเงิน

เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2554 Income Tax Appellate Tribunal (ITAT) ได้มีคำตัดสินว่ารายได้ของบริษัท จากการให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมในประเทศอินเดียไม่ถือว่าเป็นค่าสิทธิ (royalty) เมื่อบริษัทไม่มีสถานประกอบการถาวรในประเทศอินเดีย รายได้ดังกล่าวจึงไม่ต้องเสียภาษีในประเทศอินเดีย

สำหรับเบี้ยปรับและดอกเบี้ยที่เกี่ยวข้องกับเบี้ยปรับที่กรมสรรพากรอินเดียได้เรียกเก็บจากบริษัทให้ถือว่าไม่มีผล และ ITAT ได้มีคำสั่งให้ยกเลิกการเรียกเก็บเบี้ยปรับสำหรับปีประเมินภาษี 2541-2542, 2542-2543, 2543-2544, 2544-2545 และ 2545-2546 ที่กรมสรรพากรเรียกเก็บจากบริษัท และ กรมสรรพากรของประเทศอินเดียไม่ได้ยื่นอุทธรณ์คำตัดสินในเรื่องเบี้ยปรับสำหรับปีประเมินภาษีดังกล่าวต่อศาล High Court ดังนั้น คำตัดสินของ ITAT ในเรื่องของเบี้ยปรับจึงถือเป็นที่สุด และเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2554 กรมสรรพากรของประเทศอินเดียได้แจ้งคืนหลักประกันที่บริษัทได้วางไว้สำหรับเบี้ยปรับและดอกเบี้ยที่เกี่ยวข้องกับเบี้ยปรับสำหรับปีประเมิน 2541- 2542 ถึง 2544 - 2545 เป็นจำนวนเงิน 162.4 ล้านรูปี (ประมาณ 75.5 ล้านบาท)

จากคำตัดสินของ ITAT ข้างต้น บริษัทอยู่ระหว่างการดำเนินการขอคืนเงินประกัน และภาษีหัก ณ ที่จ่ายส่วนที่เหลือจากกรมสรรพากรของประเทศอินเดีย โดยภาษี หัก ณ ที่จ่ายส่วนที่ลูกค้ารับผิดชอบจ่ายแทนบริษัท บริษัทจะส่งคืนลูกค้า ภายหลังคดีตัดสินถึงที่สุดโดย Supreme Court

เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2554 กรมสรรพากรอินเดียได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของ High Court เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554 ซึ่งพิพากษาว่ารายได้จากการให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมไม่ถือเป็นรายได้ประเภทค่าสิทธิต่อ Supreme Court แล้ว ขณะนี้เรื่องอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล Supreme Court

ศาลได้มีหนังสือลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2554 แจ้งให้ตัวแทนด้านภาษีของบริษัททราบถึงการอุทธรณ์ดังกล่าว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของ Supreme Court

34. เหตุการณ์อื่น

34.1 ตามที่ได้มีคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2553 ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริษัทและบริษัทในกลุ่มอยู่หลายประการนั้น บริษัทเห็นว่าผลของคำพิพากษาฎีกานั้นจำกัดอยู่แต่เฉพาะในประเด็นที่ว่าทรัพย์สินบางส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่สมควร สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เท่านั้น มิได้มีผลให้บริษัทและบริษัทในกลุ่มต้องไปดำเนินการใด ๆ เนื่องจากมิใช่คู่ความในคดี บริษัทและบริษัทในกลุ่มได้ปฏิบัติการทุกอย่างให้เป็นไปตามกฎหมายและตามสัญญาด้วยความสุจริตตลอดมา ซึ่งบริษัทและบริษัทในกลุ่มมีสิทธิโดยชอบตามกฎหมายและสัญญาที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงและความสุจริตของตนต่อไปในการดำเนินการใด ๆ ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกระบวนการทางกฎหมายและหลักการยุติธรรม

34.2 เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2550 นายสุพงษ์ ลิ้มธนากุล ได้ยื่นฟ้อง กทช. สำนักงาน กทช. และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (เดิมชื่อกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ต่อศาลปกครองกลาง โดยอ้างเหตุเรื่องเจ้าหน้าที่รัฐและหน่วยงานทางปกครองละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบบริษัทว่าประกอบกิจการโทรคมนาคมโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ หลังจากที่มีการโอนขายหุ้นของ บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้แก่ผู้ถือหุ้นรายใหม่

ศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งลงวันที่ 8 เมษายน 2552 เรียกให้บริษัทเข้ามาเป็นผู้ถูกฟ้องคดีร่วมโดยกำหนดให้บริษัทเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้บริษัทได้ยื่นคำให้การแก้คำฟ้องรวมทั้งพยานหลักฐาน ต่อศาลปกครองกลางซึ่งบริษัทได้ดำเนินการไปแล้วในเดือน กรกฎาคม 2552 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2554 ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษายกฟ้อง

เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2554 นายสุพงษ์ ลิ้มธนากุล ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด ซึ่งคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดและเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2554 บริษัทได้ยื่นคำแก้อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2561 ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งกำหนดให้ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562 เป็นวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง โดยผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องยื่นเอกสารเพิ่มเติมต่อศาลภายในกำหนดดังกล่าว หลังจากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ศาลจะกำหนดวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกต่อไป

บริษัทมีความเห็นว่าบริษัทจะไม่ได้รับผลกระทบจากคดีดังกล่าว เนื่องจากเป็นการยื่นฟ้อง กทช. สำนักงาน กทช. และกระทรวงเทคโนโลยีฯ ในการละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ และไม่น่าจะเป็นเหตุที่กระทรวงเทคโนโลยีฯ บอกเลิกสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการกับบริษัทได้ เนื่องจากบริษัทได้ดำเนินการถูกต้องตามสัญญาอนุญาตให้ดำเนินการ

34.3 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2558 บริษัท โกลเด้นทาวน์ฟิล์ม จำกัด ("โจทก์") ได้ยื่นฟ้องต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา โดยอ้างว่า บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ("ไทยคม" หรือ "บริษัท") และกรรมการของบริษัท และลูกค้าของบริษัท ("จำเลย") ได้แพร่ภาพภาพยนตร์ผ่านช่องรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมซึ่งเช่าสัญญาณจากไทยคม เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ซึ่งโจทก์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2559 ศาลทรัพย์สินทางปัญญา มีคำสั่งยกฟ้องบริษัทและกรรมการของบริษัทในข้อหาร่วมกันละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ของโจทก์ ปัจจุบัน โจทก์ยื่นคำขอขยายระยะเวลาในการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและศาลอนุญาตให้โจทก์ยื่นคำอุทธรณ์ได้ภายในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2559 บริษัทได้รับคำอุทธรณ์แล้วและได้ยื่นแก้อุทธรณ์เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2559

เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2561 ศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศได้มีคำพิพากษายืนตามศาลทรัพย์สินทางปัญญา โดยยกฟ้องบริษัทและกรรมการของบริษัททั้งหมด ทำให้คดีถึงที่สุดแล้ว

34.4 บริษัทย่อยแห่งหนึ่ง ถูกฟ้องให้ชดใช้ค่าเสียหายจากความชำรุดของอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมในประเทศออสเตรเลีย โดยคดีดังกล่าวเริ่มมาตั้งแต่ปี 2554 และเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2559 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตัดสินให้ชดใช้เงินค่าเสียหาย จำนวน 5.3 ล้านเหรียญดอลลาร์ออสเตรเลีย พร้อมดอกเบี้ย โดยบริษัทได้บันทึกผลกระทบของค่าใช้จ่ายดังกล่าวในงบการเงินแล้วในปี 2559 เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2560 บริษัทย่อยได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาแล้ว

เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2561 ศาลอุทธรณ์ได้มีคำสั่งให้ยกอุทธรณ์ของบริษัทย่อย ซึ่งบริษัทย่อยได้ชำระดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายบางส่วนหลังคำพิพากษาเป็นจำนวน 1.8 ล้านเหรียญดอลลาร์ออสเตรเลียแล้ว ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายทางกฎหมายที่บริษัทย่อยต้องรับผิดชอบให้ฝ่ายโจทก์เพิ่มเติมยังอยู่ระหว่างการสรุปจำนวนที่แน่นอนจากศาลอุทธรณ์

34.5 บริษัทมีความเห็นที่ไม่ตรงกันในการตีความข้อสัญญาบางประการในสัญญาความร่วมมือที่มีต่อกันกับบริษัทแห่งหนึ่ง ซึ่งทำให้บริษัทและบริษัทดังกล่าวต้องยื่นเรื่องต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาความเห็นในการตีความข้อสัญญาดังกล่าว โดยได้มีการสืบพยานของทั้งสองฝ่าย และในระหว่างปี 2561 อนุญาโตตุลาการได้มีคำตัดสินแล้ว โดยมีความเห็นว่าการตีความข้อสัญญาความร่วมมือดังกล่าวของบริษัทถูกต้องแล้ว และถือว่าการตัดสินคดีนี้เป็นอันสิ้นสุด

34.6 ข้อพิพาทเรื่องดาวเทียมไทยคม 7 และไทยคม 8 ภายใต้สัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ

เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2560 บริษัทได้รับหนังสือจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (“กระทรวงดิจิทัลฯ”) แจ้งว่า ดาวเทียมไทยคม 7 และดาวเทียมไทยคม 8 เป็นดาวเทียมภายใต้สัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ ลงนามเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2534 ระหว่างบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) (“อินทัช”) และกระทรวงดิจิทัลฯ (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเดิม) (“สัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารฯ”) โดยอินทัชได้จัดตั้งบริษัทไทยคมขึ้นมาเพื่อดำเนินงานตามสัญญาดังกล่าว ทั้งนี้หนังสือจากกระทรวงดิจิทัลฯ ระบุให้ปฏิบัติตามสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารฯ ให้ครบถ้วนโดยด่วน อาทิ การโอนกรรมสิทธิ์และส่งมอบทรัพย์สิน การจัดสร้างดาวเทียมสำรอง การชำระเงินผลประโยชน์ตอบแทน และการประกันภัยทรัพย์สิน

ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทวาระพิเศษ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2560 ได้พิจารณาหนังสือฉบับดังกล่าวรวมถึงได้หารือกับที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทแล้วมีความเห็นว่า ดาวเทียมไทยคม 7 และไทยคม 8 ไม่ใช่ดาวเทียมภายใต้สัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารฯ เพราะการดำเนินการดาวเทียมไทยคม 7 และไทยคม 8 เป็นการดำเนินการภายใต้กรอบของการรับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ บริษัทได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดในสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารฯ อย่างครบถ้วน โดยมิได้มีการดำเนินการใด ๆ ที่ขัดต่อสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารฯ ดังนั้นบริษัทจึงมีความเห็นในเรื่องดาวเทียมไทยคม 7 และดาวเทียมไทยคม 8 ตามรายละเอียดข้างต้นแตกต่างไปจากความเห็นของกระทรวงดิจิทัลฯ ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทจึงมีมติให้บริษัทยื่นเสนอข้อพิพาทดังกล่าวต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากข้อกำหนดหรือการปฏิบัติตามสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารฯ และคู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันได้ ทั้งนี้เป็นไปตามข้อ 45.1 ของสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารฯ โดยบริษัทได้ดำเนินการยื่นข้อโต้แย้งต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการในวันที่ 25 ตุลาคม 2560 เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ 97/2560

บริษัทยังไม่มีหน้าที่ใด ๆ ในการปฏิบัติตามที่กระทรวงดิจิทัลฯ ได้อ้างถึงข้างต้นจนกว่าจะมีการชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ โดยเป็นไปตามข้อ 45.6 ของสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารฯ ที่กำหนดว่า ในกรณีที่ข้อพิพาทอยู่ระหว่างการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ คู่สัญญายังคงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในสัญญาต่อไปจนกว่าจะมีการชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

35. เหตุการณ์ภายหลังรอบระยะเวลาที่รายงาน

เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2562 Lao Telecommunication Public Company ("LTC") ได้ทำสัญญา Sale and Purchase Contract for Shares in Vimpelcom Company Limited กับ The Government of The Lao PDR ("LAOGOV") เพื่อซื้อหุ้นในบริษัท Vimpelcom Company Limited จำนวน 500,000 หุ้น คิดเป็นร้อยละ 100 ของหุ้นทั้งหมด โดย LTC ตกลงซื้อหุ้นดังกล่าวในราคา 42 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา โดยได้ชำระเงินค่าหุ้นงวดแรกแล้ว ณ วันทำสัญญาเป็นจำนวน 3 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา และอีกจำนวน 39 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาจะทยอยจ่ายชำระให้เสร็จสิ้นภายใน 180 วัน หลังจากวันที่ลงนามสัญญา ภายใต้สัญญานี้ LAOGOV ตกลงโอนสิทธิ์ทั้งหมดในหุ้นให้แก่ LTC โดยมีรายละเอียดตามที่ระบุในสัญญา

36. การจัดประเภทรายการใหม่

รายการบางรายการในงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 ซึ่งรวมอยู่ในงบการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ในการเปรียบเทียบของปี 2561 ได้มีการจัดประเภทรายการใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการนำเสนอในงบการเงินปี 2561

	งบการเงินรวม			งบการเงินเฉพาะกิจการ		
	ก่อนจัดประเภทใหม่	จัดประเภทใหม่	หลังจัดประเภทใหม่	ก่อนจัดประเภทใหม่	จัดประเภทใหม่	หลังจัดประเภทใหม่
	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท	พันบาท
งบแสดงฐานะการเงิน						
สินทรัพย์ภายีเงินได้ของงวดปัจจุบัน	-	62,646	62,646	-	62,646	62,646
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	380,643	(62,646)	317,997	361,624	(62,646)	298,978
		-			-	

37. มาตรฐานการรายงานทางการเงินซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว แต่ยังไม่มีผลบังคับใช้

เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2561 สภาวิชาชีพบัญชีได้ออกประกาศเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว และจะมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2562 เป็นต้นไป

เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2561 สภาวิชาชีพบัญชีได้ออกประกาศเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว และจะมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป ดังต่อไปนี้

มาตรฐานการบัญชี	**เรื่อง**
ฉบับที่ 32	การแสดงรายการสำหรับเครื่องมือทางการเงิน

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน	**เรื่อง**
ฉบับที่ 7	การเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงิน
ฉบับที่ 9	เครื่องมือทางการเงิน

การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน	**เรื่อง**
ฉบับที่ 16	การป้องกันความเสี่ยงของเงินลงทุนสุทธิในหน่วยงานต่างประเทศ
ฉบับที่ 19	การชำระหนี้สินทางการเงินด้วยตราสารทุน

ต่อมาเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2561 สภาวิชาชีพบัญชีได้ออกประกาศเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินจำนวน 52 ฉบับ ที่จะมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2562 เป็นต้นไป ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ทั้งนี้ มาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวได้รับการปรับปรุงหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อให้มีเนื้อหาเท่าเทียมกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงถ้อยคำและคำศัพท์ การตีความและการให้แนวปฏิบัติทางการบัญชีกับผู้ใช้มาตรฐาน

ผู้บริหารของกลุ่มบริษัทจะนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องมาเริ่มถือปฏิบัติกับงบการเงินของกลุ่มบริษัทเมื่อมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวมีผลบังคับใช้ โดยผู้บริหารของกลุ่มบริษัทอยู่ระหว่างการประเมินผลกระทบจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวที่มีผลต่องบการเงินของกลุ่มบริษัทในงวดที่จะเริ่มถือปฏิบัติ

นโยบายการจ่ายเงินปันผล

นโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัท

คณะกรรมการบริษัทอาจพิจารณาการจ่ายเงินปันผลประจำปีของบริษัทโดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น เว้นแต่เป็นการจ่ายเงินปันผลระหว่างกาลซึ่งคณะกรรมการบริษัทมีอำนาจอนุมัติให้จ่ายเงินปันผลได้เป็นครั้งคราวเมื่อเห็นว่าบริษัทมีผลกำไรสมควรที่จะทำเช่นนั้น แล้วให้รายงานให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมครั้งต่อไป

ปัจจุบัน บริษัทมีนโยบายที่จะจ่ายเงินปันผลโดยพิจารณาจากงบการเงินเฉพาะบริษัทไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของกำไรสุทธิหลังหักเงินสำรองตามกฎหมาย (ถ้ามี) และจะต้องไม่เกินกำไรสะสมที่ปรากฏอยู่ในงบการเงินเฉพาะบริษัท ทั้งนี้การจ่ายเงินปันผลดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อแผนการลงทุน และการดำเนินงานปกติของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญและขึ้นอยู่กับกระแสเงินสด รวมถึงความจำเป็นและความเหมาะสมอื่น ๆ ในอนาคตของบริษัทและบริษัทย่อย และเป็นไปตามเงื่อนไขที่บริษัทมีต่อสถาบันการเงิน

นโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัทย่อย/บริษัทร่วม

บริษัทย่อย/บริษัทร่วม ของบริษัทส่วนใหญ่มีนโยบายการจ่ายเงินปันผลสอดคล้องกับบริษัท โดยคณะกรรมการของบริษัทย่อย/บริษัทร่วมจะพิจารณาและเสนอให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นเห็นชอบโดยขึ้นอยู่กับแผนการลงทุน ความจำเป็น และความเหมาะสมอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการของบริษัทย่อย/บริษัทร่วมเห็นสมควร

สรุปการจ่ายเงินปันผลของบริษัท 3 ปีย้อนหลัง

รายละเอียดการจ่ายเงินปันผล	2561[1]	2560[1]	2559
อัตรากำไร (ขาดทุน) สุทธิต่อหุ้น (EPS) (บาท)	0.21	(2.42)	1.47
เงินปันผลจ่ายต่อหุ้น (บาท)	1.36	-	0.70
สัดส่วนการจ่ายเงินปันผลต่อกำไรต่อหุ้น (ร้อยละ)	649	-	25

หมายเหตุ

(1) ที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2561 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 มีมติอนุมัติการงดจัดสรรกำไรและงดจ่ายเงินปันผลประจำปี 2560 เนื่องจากบริษัทมีผลขาดทุน และมีมติอนุมัติการจ่ายเงินปันผลระหว่างกาลสำหรับงวดตั้งแต่วันที่ 1 - 31 มกราคม 2561 ในอัตราหุ้นละ 1.36 บาท โดยเป็นการจัดสรรจากผลกำไรจากการขายหุ้นสามัญของบริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)

คำอธิบายย่อ

Analog (อนาล็อก)
สัญญาณไฟฟ้าหรือข้อมูลที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

Backhaul
ช่องทางการเดินทางของข้อมูลระหว่างสถานีส่งสัญญาณ และสถานีรับสัญญาณ

Bandwidth (แบนด์วิดท์)
ช่วงของความถี่ที่สัญญาณไฟฟ้าใช้ นอกจากนี้ยังหมายถึงอัตราการส่งข้อมูลเมื่อสื่อสารผ่านสื่อกลางหรืออุปกรณ์เฉพาะ สัญญาณอนาล็อกและสัญญาณดิจิทัลมีแบนด์วิดท์ ซึ่งสามารถวัดโดยใช้หน่วยเป็นเมกะบิตต่อวินาที

Broadband (บรอดแบนด์)
วิธีในการส่งและรับข้อมูลได้อย่างไม่ติดขัด ที่มีความเร็วสูงโดยการใช้ Internet Protocol (IP)

Broadcast Beam
ขนาดความกว้างของสัญญาณจากดาวเทียมที่ฉายลงมาบนพื้นโลก ซึ่งเกิดจากการนำเอาพื้นที่การให้บริการของ SPOT Beam จำนวนหนึ่งมารวมกัน ขึ้นอยู่กับความต้องการของพื้นที่การให้บริการ แต่จะเน้นการให้บริการในลักษณะการสื่อสารแบบทางเดียว

C-band
มีความถี่ระหว่าง 4 - 8 กิกะเฮิรตซ์ ซึ่งสัญญาณจากดาวเทียมที่ฉายลงมาบนพื้นโลกครอบคลุมพื้นที่กว้าง จานที่ใช้รับสัญญาณจะต้องเป็นขนาดใหญ่ ความถี่นี้เหมาะสำหรับการสื่อสารทั่ว ๆ ไป เช่น การส่งข้อมูลภาพและเสียง

CCTV
โทรทัศน์วงจรปิด

Code Division Multiple Access (CDMA)
รูปแบบของเทคโนโลยีการสื่อสารอีกประเภทหนึ่งที่มีการให้บริการอย่างแพร่หลาย จะทำงานโดยการแปลงคลื่นเสียงไปเป็นข้อมูลดิจิทัล และถูกนำไปเข้ารหัสเฉพาะสำหรับการใช้งานในแต่ละครั้ง ซึ่งทำให้รองรับการใช้งานจากเครื่องลูกข่ายได้ในจำนวนมาก

Compression
การบีบอัดสัญญาณเพื่อให้สามารถส่งข้อมูลได้มากขึ้น โดยผ่านช่องสัญญาณดาวเทียมที่มีขนาดเท่าเดิม

Compressed Video
เป็นกระบวนการรับ-ส่งสัญญาณภาพ (Video) ที่เป็นดิจิทัล โดยการบีบอัดสัญญาณข้อมูลภาพที่มีจำนวนมากให้เล็กลง และมีการใส่รหัสเข้าไป สัญญาณภาพที่ถูกบีบอัดดังกล่าวจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่า โดยสามารถรับ-ส่งผ่านทางสายโทรศัพท์ที่ใช้อยู่ปัจจุบันได้ การบีบอัดสัญญาณภาพเพื่อให้ใช้แบนด์วิดท์น้อย อาจทำให้คุณภาพของภาพที่ส่งมาด้อยลงไป

Digital Broadcasting
การแปลงสัญญาณภาพโทรทัศน์เป็นตัวเลขเมื่อทำการส่ง และการแปลงสัญญาณกลับเป็นภาพเมื่อได้รับ

Digital Direct-to-Home (DTH)
ระบบการส่งรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมตรงสู่บ้าน

Digital Subscriber Line (DSL)
เทคโนโลยีการส่งข้อมูลผ่านสายโทรศัพท์ธรรมดา อาศัยความเร็วระหว่าง 256 กิโลบิตต่อวินาที ถึง 24 เมกะบิตต่อวินาที ทั้งนี้ขึ้นกับเทคโนโลยี DSL สภาพสายโทรศัพท์ และระดับบริการที่ใช้ ผู้ใช้บริการชนิดนี้จะต้องอยู่ภายในรัศมี 5 กิโลเมตรจากสำนักงานผู้ให้บริการโทรศัพท์ จึงเหมาะสำหรับตลาดในเขตเมืองที่มีประชากรหนาแน่น

Downlink
การรับสัญญาณจากดาวเทียม คือ หลังจากที่สถานีภาคพื้นดินส่งสัญญาณขึ้นดาวเทียมแล้ว จานรับสัญญาณบนตัวดาวเทียมจะรับคลื่นสัญญาณข้อมูลและเสียงไว้ จากนั้นจึงส่งลงมายังสถานีภาคพื้นดินที่ต้องการ ซึ่งเราเรียกว่า “การเชื่อมโยงขาลง”

Femto cell
อุปกรณ์ที่ช่วยขยายพื้นที่ในการครอบคลุมเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในพื้นที่ขนาดเล็ก โดย Femto cell จะเชื่อมต่อกับอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ผ่านเครือข่าย GSM CDMA หรือ UMTS จากนั้นจะส่งต่อไปยังอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ กลับมายังเครือข่ายนั้น ๆ โดยไม่ผ่านเสาสัญญาณโทรศัพท์ปกติ

Fiber Optics
เทคโนโลยีที่ใช้เคเบิลใยแก้วนำแสงเพื่อส่งข้อมูล ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงในการติดตั้ง เปราะแตกง่ายกว่า และต่อเข้ากันยากกว่าเส้นโลหะแบบเดิม

Free-to-Air
รายการออกอากาศทางโทรทัศน์หรือวิทยุ ซึ่งไม่มีการเข้ารหัสสัญญาณ ดังนั้นเครื่องรับที่เหมาะสมสามารถรับสัญญาณดังกล่าวได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

Gateway
มี 2 ความหมาย 1) สำหรับ Networking: Gateway เป็นตัวกลางที่ทำหน้าที่ส่งผ่านข้อมูลระหว่างเครือข่ายหนึ่งกับเครือข่ายอื่นๆ; 2) สำหรับระบบดาวเทียม (รวมถึงไอพีสตาร์) : Gateway คือ สถานีแม่ข่าย หรือที่เรียกว่า “สถานีควบคุมเครือข่ายภาคพื้นดิน” ที่เป็นตัวกลางเชื่อมต่อระหว่างระบบดาวเทียมกับเครือข่ายภาคพื้นดิน (เช่น ระบบอินเทอร์เน็ต)

High Definition Television (HDTV)
เป็นระบบโทรทัศน์ที่มีการปรับปรุงพัฒนาให้ภาพที่ส่งออกมามีความละเอียดสูงกว่า 2 เท่าของระบบโทรทัศน์ในปัจจุบัน และคุณภาพของเสียงที่ออกมายังใกล้เคียงกับแผ่นดิสก์อีกด้วย

High Throughput Satellite (HTS)
ดาวเทียมบรอดแบนด์

Integrated Services Digital Network (ISDN)
ระบบเครือข่ายโทรศัพท์ดิจิทัล ที่ถูกออกแบบเพื่อการส่งสัญญาณเสียงและข้อมูลผ่านสายโทรศัพท์พื้นฐาน

Internet Protocol Television (IPTV)
ระบบที่บริการโทรทัศน์ดิจิทัลผ่านเครือข่าย สำหรับผู้ที่อยู่ตามบ้าน IPTV จะเป็นการบริการร่วมกับบริการวีดิทัศน์ตามประสงค์ และสามารถพ่วงไปกับการให้บริการของอินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต และระบบเสียงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยปกติ IPTV จะไม่ใช่เป็นการให้บริการผ่านบริการอินเทอร์เน็ต แต่จะเป็นบริการผ่านช่องทางอื่น ๆ เช่น ผ่านสายเคเบิลใยแก้วนำแสง หรือสายเคเบิลทองแดง ผู้ให้บริการก็มักจะเป็นผู้ให้บริการเคเบิลทีวี ผู้ให้บริการโทรศัพท์ หรือผู้ให้บริการไฟฟ้า

Ka-band (เคเอ-แบนด์)
มีความถี่ระหว่าง 18 - 31 กิกะเฮิรตซ์ ซึ่งใช้จานรับสัญญาณขนาดเล็กก็เพียงพอในรับสัญญาณสำหรับผู้ใช้ตามบ้าน ความถี่ Ka-band ที่ถูกส่งจากดาวเทียมลงมาบนพื้นโลกจะครอบคลุมพื้นที่เล็กกว่าความถี่ C-band สำหรับความถี่ Ka-band นี้นิยมใช้กับดาวเทียมเพื่อให้บริการด้านการสื่อสาร เช่น การรับ-ส่งสัญญาณระหว่างสถานีควบคุมเครือข่ายภาคพื้นดิน (IPSTAR Gateway) กับดาวเทียมไทยคม 4 (ไอพีสตาร์)

Ku-band (เคยู-แบนด์)
มีความถี่ระหว่าง 12-18 กิกะเฮิรตซ์ เหมาะสำหรับการรับ-ส่งสัญญาณดิจิทัลตรงสู่ผู้ชมตามบ้าน ซึ่งใช้ในการให้บริการโทรทัศน์แบบ Direct-to-Home หรือการให้บริการอินเทอร์เน็ต

Leased Line
วงจรเช่า (วงจรสื่อสารข้อมูล) ซึ่งเชื่อมต่อจุดสองจุดเข้าด้วยกัน

Local Multipoint Distribution Service (LMDS)
เทคโนโลยีการรับ-ส่งข้อมูลแบบไร้สายด้วยความเร็วสูง ซึ่งใช้สัญญาณไมโครเวฟในช่วงความถี่ระหว่าง 26 - 29 กิกะเฮิรตซ์ ใช้ในการเชื่อมโยงแบบหนึ่งจุดต่อไปยังหลายๆ จุดที่มีระยะทางไกล

Multi-Channel Per Carrier (MCPC)
ลักษณะของการส่งข้อมูลจำนวนหลาย ๆ ช่องรวมกัน เข้าไปในสัญญาณตัวเดียวกัน เช่น เราสามารถส่งสัญญาณโทรทัศน์หลาย ๆ ช่องเข้าไปในสัญญาณดิจิทัลเพียงสัญญาณเดียว (carrier) เพื่อส่งขึ้นสู่ดาวเทียม

Point-to-Multipoint
การเชื่อมต่อที่ประกอบด้วยจุดเชื่อมต่อกลาง ซึ่งถูกต่อเข้ากับจุดเชื่อมต่ออื่น ๆ อีกหลายจุด ข้อมูลที่ถูกส่งจากจุดเชื่อมต่อกลาง จะถูกรับโดยจุดเชื่อมต่ออื่น ๆ ในขณะที่ข้อมูลที่ถูกส่งจากจุดเชื่อมต่ออื่น ๆ จะถูกรับโดยจุดเชื่อมต่อกลางเท่านั้น

Point-to-Point
วงจรดาวเทียมที่เชื่อมโยงแบบหนึ่งจุดต่อหนึ่งจุด

Shaped Beam
สัญญาณดาวเทียมที่มีการปรับแต่งรูปร่างตรงบริเวณพื้นที่ให้บริการบนพื้นโลก เพื่อให้ครอบคลุมและเข้ากับลักษณะของภูมิประเทศนั้น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วพื้นที่ให้บริการมักจะครอบคลุมเป็นบริเวณกว้าง เน้นการให้บริการในลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง และเป็นบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อย

Spot Beam
สัญญาณดาวเทียมที่มีความแรงของสัญญาณครอบคลุมพื้นที่ให้บริการที่จำกัด ซึ่งเมื่อมองจากดาวเทียมจะมีพื้นที่ให้บริการเป็นวงกลมแคบ ๆ หลาย ๆ วงเรียงติดกันในลักษณะรังผึ้ง เป็นรูปแบบของสัญญาณที่ให้บริการในลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง ในบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมาก

Streaming
การเล่นวีดิทัศน์ หรือฟังเพลงตามเวลาจริง (Real Time) ในขณะที่กำลังดาวน์โหลดจากอินเทอร์เน็ต ข้อมูลดังกล่าวจะถูกขยายและเล่นกลับ (โดยผ่านทาง web browser) ในขณะที่กำลังถ่ายโอนเข้ามาในคอมพิวเตอร์จากอินเทอร์เน็ต การรับ streaming จำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์ที่มีกำลังรับ-ส่งด้วยความเร็วสูงในการเชื่อมต่อ เพราะจะไม่มีการเก็บไฟล์ข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์ของผู้รับ

Teleport
สถานีบริการภาคพื้นดิน เพื่อใช้เป็นศูนย์ให้บริการรับ-ส่งสัญญาณโทรทัศน์ และวิทยุผ่านดาวเทียมที่ครบวงจร นอกจากนี้ยังให้บริการการเชื่อมต่อเครือข่าย และบริการอินเทอร์เน็ตคุณภาพสูง ให้แก่ผู้รับในท้องถิ่นห่างไกลอีกด้วย

Terminal
จุดสุดท้ายของเครือข่ายในระบบไอพีสตาร์ หมายถึง โมเด็มดาวเทียม (อุปกรณ์ภายใน) และจานดาวเทียมกับสายเคเบิล (อุปกรณ์ภายนอก)

Transponder
คือช่องสัญญาณดาวเทียม เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดอยู่ในตัวดาวเทียม ทำหน้าที่ในการรับสัญญาณจากสถานีภาคพื้นดินผ่านจานสายอากาศ และนำสัญญาณนั้นมาแปลงความถี่ให้ต่ำลง และขยายสัญญาณให้มีกำลังแรงขึ้น เพื่อส่งสัญญาณกลับมาสู่สถานีรับสัญญาณปลายทางบนพื้นโลก ช่องสัญญาณดาวเทียมจำนวน 2 - 3 ช่องที่ครอบคลุมพื้นที่บริเวณเดียวกัน เรียกว่า “Beam” เช่น “India Beam” หมายถึงช่องสัญญาณต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ครอบคลุมประเทศอินเดีย

Turnaround Service
เป็นบริการรับสัญญาณจากดาวเทียมดวงอื่น ๆ เพื่อส่งสัญญาณนั้นขึ้นสู่ดาวเทียมไทยคม

Turnkey Service
การให้บริการแบบครบวงจร ที่ผู้ซื้อบริการสามารถนำไปใช้งานได้เลย

TTC & M
ย่อมาจากคำว่า “Telemetry, Tracking, Command and Monitoring” เป็นระบบควบคุมการทำงานของดาวเทียม

Universal Service Obligation (USO)
โครงการบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสาธารณประโยชน์ต่อสังคม

Uplink
การส่งสัญญาณขึ้นสู่ดาวเทียม ดาวเทียมสื่อสารจะทำหน้าที่ถ่ายทอดทวนสัญญาณ (Repeater) ไปยังสถานีภาคพื้นดิน โดยจะใช้ความถี่คลื่นไมโครเวฟส่งสัญญาณขึ้นสู่ดาวเทียม ซึ่งเรียกว่า “การเชื่อมโยงขาขึ้น”

Very Small Aperture Terminal (VSAT)
ระบบที่สามารถให้บริการได้ทั้งภาพ เสียง และข้อมูล โดยการรับ-ส่งสัญญาณจากดาวเทียม ซึ่งประกอบด้วยการส่งข้อมูลจากคอมพิวเตอร์และข้อมูลสื่อสารชนิดอื่น ๆ

WiFi
ระบบการส่งสัญญาณประเภทบรอดแบนด์ ซึ่งจะอยู่ในช่วงความถี่ระหว่าง 2.4 - 5 กิกะเฮิรตซ์ แถบความถี่ของไว-ไฟจะสูงกว่าความถี่ที่ใช้สำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่ วอล์คกี้ทอล์คกี้ และการส่งโทรทัศน์ ซึ่งความถี่ที่สูงกว่านี้ทำให้สามารถส่งข้อมูลที่มากขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ระบบไว-ไฟ จะรับ-ส่งสัญญาณได้แค่ในระยะทางสั้น ๆ คือ ประมาณ 100 ฟุตเท่านั้น

WiMAX
เป็นระบบส่งสัญญาณบรอดแบนด์แบบไร้สาย และเป็นที่รู้จักกันดีในระบบที่เรียกว่า “IEEE 802.16e” และข้อแตกต่างจากระบบไว-ไฟ คือ สามารถให้บริการได้ไกลที่สุดเกินกว่า 3 ไมล์ ในขณะที่ไว-ไฟสามารถให้บริการได้ไกลที่สุดแค่ 100 ฟุต ทั้งนี้ ระบบ WiMAX รองรับการใช้งานทั้งโทรศัพท์เคลื่อนที่และคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก

ข้อมูลของบุคคลอ้างอิงอื่น ๆ

นายทะเบียนหลักทรัพย์ :
บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด
อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
เลขที่ 93 ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง
กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ : (66) 2009 9000
โทรสาร : (66) 2009 9991
www.set.or.th/tsd

นายทะเบียนหุ้นกู้และตัวแทนชำระเงิน :
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
เลขที่ 1222 ถนนพระรามที่ 3 แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา
กรุงเทพมหานคร 10120
โทรศัพท์ : (66) 2296 2000
โทรสาร : (66) 2683 1304
ลูกค้าสัมพันธ์ : 1572
www.krungsri.com

ผู้สอบบัญชี :
นายชวาลา เทียนประเสริฐกิจ
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 4301
บริษัท ดีล้อยท์ ทู้ช โธมัทสุ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด
อาคาร เอไอเอ สาทร ทาวเวอร์ ชั้น 23-27
เลขที่ 11/1 ถนนสาทรใต้ แขวงยานนาวา เขตสาทร
กรุงเทพมหานคร 10120
โทรศัพท์ : (66) 2034 0000
โทรสาร : (66) 2034 0100
www.deloitte.com

ข้อมูลสำหรับนักลงทุน

นักลงทุนสามารถหาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ได้ที่ :

หน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
63/21 ถนนรัตนาธิเบศร์ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์	:	(66) 2596 5068
โทรสาร	:	(66) 2591 0705
อีเมล	:	ir@thaicom.net
เว็บไซต์	:	www.thaicom.net
Social Network	:	Facebook : Thaicom PLC.

ไทยคมลงทะเบียนการซื้อขายหุ้นที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	THCOM
Reuters	THCOM.BK
Bloomberg	THCOM TB

ข้อจำกัดในการโอนหุ้นต่างด้าว	:	40%
สิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี	:	31 ธันวาคม
ผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระ	:	บริษัท ดีลอยท์ ทู้ช โธมัทสุ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด

ผู้ลงทุนสามารถศึกษาข้อมูลของบริษัทเพิ่มเติมได้จากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ของบริษัทที่แสดงไว้ใน www.sec.or.th หรือเว็บไซต์ของบริษัท

THAICOM

บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
63/21 ถนนรัตนาธิเบศร์ ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ : (66) 2596 5060
โทรสาร : (66) 2591 0705
อีเมล : ir@thaicom.net
เว็บไซต์ : www.thaicom.net

ThaicomPlc